

B&W Adviesnota

Onderwerp	1 ^e envelop Regio Deal II
Zaaknummer	
B&W datum	24 juni 2025
Naam steller	Medewerker team Concern
Teammanager	Teammanager team Concern
Portefeuillehouder	Wim de Schryver

Besproken met portefeuillehouder?

Ja, met Wim de Schryver op 16 juni 2025

Openbaarheid

Ja, na besluitvorming colleges en na informeren van betrokkenen.

Bevoegd orgaan

B en W

Ter kennisname aanbieden aan Commissie Werken en Besturen

Advies

1. De in bijlage 1 van dit voorstel genoemde initiatieven op te nemen in de 1^e envelop Regio Deal Noord-Limburg II;
2. In de jaren 2025 tot en met 2028 een jaarlijkse financiële bijdrage van € 197.058 te leveren aan de Regio Deal Noord-Limburg II;
3. Deze kosten te dekken uit de reeds via de MUIP 2025 gereserveerde middelen ad € 194.000/jaar en via de 2^e berap de raad dit budget uit de algemene reserve met € 3.058 op te laten hogen naar € 197.058;
4. Kennis te nemen van de inhoud van de brieven zoals opgenomen in bijlage 4 om de initiatiefnemers van de diverse ingediende initiatiefvoorstellen te informeren;
5. De RIB zoals opgenomen in bijlage 5 vast te stellen en deze na openbaarmaking van het voorstel te verzenden naar de gemeenteraad;
6. Dit voorstel uitgesteld openbaar te maken, namelijk tot het moment dat de acht regionale colleges en het college van GS hebben ingestemd met de inhoud van de 1^e envelop Regio Deal Regio Noord-Limburg II, inclusief de hierin voorgestelde financiële dekking en nadat de initiatiefnemers zijn geïnformeerd over deze collegebesluiten.

Inleiding

De afgelopen vijf jaar, vanaf 2020, hebben gemeenten in de Regio Noord-Limburg, Provincie Limburg en het Rijk meer dan 100 projecten gerealiseerd en geïnitieerd die bijdragen aan de versterking van de brede welvaart in Noord-Limburg. Via de Regio Deal I en de Investeringsagenda Noord-Limburg hebben deze partijen gezamenlijk ruim € 60 miljoen geïnvesteerd in onze regio. Een investering die door inzet en betrokkenheid van een groot aantal regionale multi-helixpartners daarnaast ook nog is verveelvoudigd. Naast de concrete projecten die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd, is er ook een enorme ontwikkeling in de samenwerking tussen onze netwerkpartners ontstaan. Steeds meer opgaves worden gezamenlijk opgepakt. De basis die we hiermee gelegd hebben, biedt ons in de toekomst kansen om de complexe opgaven die de komende jaren op ons afkomen samen met partners in de regio op te pakken.

In 2023 kreeg de Regio Noord-Limburg de mogelijkheid om bij het Rijk een propositie voor een 2^e Regio Deal in te dienen. De samenwerking die de afgelopen jaren tussen de betrokken partners is ontstaan, heeft ook hierbij zichtbaar haar vruchten afgeworpen. Medio 2024 is de Regio Deal Noord-Limburg II tussen het Rijk, Provincie Limburg, Regio Noord-Limburg en de betrokken multi-helix partners overeengekomen. Ook deze tweede Regio Deal heeft als doel het versterken van de brede welvaart in de regio en bouwt voort op de resultaten van de eerste deal. De Regio Deal II richt zich op een viertal thema's:

1. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen
2. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen
3. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid
4. Veiligheid

Maatschappelijke organisaties, kennis- en onderwijsinstellingen, ondernemers en overheden kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal als cofinanciering voor initiatieven die passen binnen de kaders van Regio Deal Noord-Limburg II (zie bijlage 6, convenant Regio Deal Noord-Limburg II). Rijk, provincie en regiogemeenten stellen gezamenlijk € 20.000.000 beschikbaar voor deze initiatieven volgens de verdeling 50% Rijk (€10 mln), 25% provincie (€5 mln) en 25% regiogemeenten (€5 mln).

In dit voorstel wordt aangegeven welke initiatieven worden opgenomen in de 1e projectenveloppe Regio Deal II en welke initiatieven niet. De provincie heeft aangegeven in te kunnen stemmen met dit voorstel. Alle colleges in de Regio Noord-Limburg en het college van GS van Provincie Limburg stellen deze eerste projectenvelop vast.

Nadat een initiatief is opgenomen in een projectenvelop kan de desbetreffende initiatiefnemer hiervoor subsidie aanvragen bij gemeente Venlo, als kassier van Regio Deal II. De uiterlijke datum daarvoor is 31-12-2025.

Beoogd resultaat

Een nieuwe impuls voor brede welvaart in de regio Noord-Limburg.

Argumenten

1.1. Eerste projectenvelop Regio Deal Noord-Limburg II

Eind 2024 hebben maatschappelijke organisaties, regiogemeenten, kennis- en onderwijsinstellingen en ondernemers initiatiefvoorstellen ingediend waarbij zij toelichten hoe hun initiatief past binnen de kaders van de Regio Deal en voor welk bedrag zij een beroep willen doen op de Regio Deal middelen en welke bijdrage ze zelf doen in het kader van de cofinanciering. De initiatiefvoorstellen zijn voorgelegd aan de regionale portefeuillehouders-overleggen (inhoudelijke toets), de regionale bestuurlijke regiegroep (toets aan de kaders van de Regio Deal), en het bestuurlijk regio-provincie overleg (afstemming met Regio Deal-partner Provincie). Dit proces heeft geleid tot een breed gedragen regionaal voorstel voor een bundel van initiatieven die nu ter besluitvorming aan uw college worden voorgelegd.

Inhoud eerste projectenvelop

Op 15 december 2024 zijn 18 initiatiefvoorstellen ingediend die een beroep doen op de Regio Deal middelen. De uitgewerkte initiatieven zijn opgenomen in bijlage 2. In het convenant Regio Deal Noord-Limburg II (bijlage 6) zijn financiële kaders opgenomen met daarin de middelen die per thema beschikbaar zijn. De budgetvraag van de voorstellen binnen thema 1 en thema 3 was hoger dan de middelen die voor die thema's beschikbaar zijn. Alle 18 initiatieven zijn langs de bestuurlijk vastgestelde inhoudelijke en financiële kaders gelegd. Op basis hiervan is een voorstel uitgewerkt, passend binnen de kaders. Voor initiatiefnemers is een tweetal scenario's mogelijk:

1. Een initiatief past niet binnen de kaders van de Regio Deal: de initiatiefnemer ontvangt een afwijzingsbrief;
2. Een initiatief past (geheel of gedeeltelijk) binnen de kaders van de Regio Deal: de initiatiefnemer wordt geïnformeerd over het vervolgtraject waarin hij/zij de daadwerkelijke subsidieaanvraag kan indienen voor de onderdelen van het initiatieven die binnen de kaders passen;

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ingediende projectinitiatieven met daarbij het advies van de regionale en provinciale bestuurlijke overleggen en het voorstel voor de projecten die worden opgenomen in de 1^e projectenvelop. Voor de inhoudelijke afwegingen die ten grondslag liggen aan het advies wordt verwezen naar bijlage 3:

Initiatief	Advies	Aangevraagd bedrag	Advies 1e envelop	
Kader thema 1 Doorontwikkelen kennisecosystemen en duurzaam ondernemen		€ 9.700.000	€ 9.700.000	
RDII-01a	Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0	Afwijzen	€ 1.981.787	€ -
RDII-01b	Robotica en AI Programma Supply Chain Valley	Afwijzen, na verdere uitwerking eventueel indienen in 2e tranche i.c.m. 1c	€ 2.229.714	€ -
RDII-01c	Brightlands High-tech Agro Food	Activiteit betreffende leerstoelen niet vergoeden uit RD. In 2e tranche evt. koppelen met 1b	€ 5.990.128	€ 4.180.000
RDII-01d	Bio4Build (thema 1)	Instemmen, werkpakket 1 onderbrengen bij thema 2 Talent	€ 815.000	€ 815.000
RDII-01e	Innovatiekracht en Duurzame Groei	Afwijzen	€ 3.000.000	€ -
RDII-01f	Regionaal voedselsysteem Limburg	Afwijzen, na verdere uitwerking eventueel indienen in 2e tranche	geen volledige begroting beschikbaar	€ -
RDII-01g	Platform Nieuwe Teelten	Afwijzen, na verdere uitwerking eventueel indienen in 2e tranche	geen volledige begroting beschikbaar	€ -
RDII-01h	Aanpak Duurzaam Ondernemen	Instemmen met deel 1 Energie, overige onderdelen afwijzen	€ 7.500.536	€ 1.000.000
RDII-01i	Gerobotiseerd oogsten van snacktomaten in de glastuinbouw in de praktijk	Afwijzen	€ 600.000	€ -
RDII-03e	Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 1)	Deels instemmen, mede financieren uit thema 3	€ 1.184.432	€ 800.000
Restant thema 1		€ -13.601.597	€ 2.905.000	
Kader thema 2 Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen		3.400.000	3.400.000	
RDII-01d	Bio4Build (thema 2)	Instemmen	€ 413.000	€ 413.000
RDII-02a	Inventarisatie en Analyse Human Capital Noord-Limburg	Instemmen	€ 119.000	€ 119.000
Restant thema 2		€ 2.868.000	€ 2.868.000	
Kader thema 3 Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid		€ 3.880.000	€ 3.880.000	
RDII-03a	Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg	Instemmen	€ 750.000	€ 750.000
RDII-03b	Jeugd Voeding en Gezondheid	Samenvoegen met 3d, voor maximaal € 1.430.000	€ 1.383.537	€ 1.430.000
RDII-03d	Gezonde Basisschool van de Toekomst	Samenvoegen met 3d, voor maximaal € 1.430.000	€ 1.017.185	
RDII-03c	Gezondheidsinnovatie	Onderdeel Onvergetelijk Limburg afwijzen, overige onderdelen samenvoegen met 3f en uitwerken voor 2e tranche voor maximaal € 900.000	€ 2.000.000	€ -
RDII-03f	Gewoon samen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek	Samenvoegen met 3c en uitwerken voor 2e tranche voor maximaal € 900.000	€ 250.000	
RDII-03e	Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 3)	Deels instemmen, mede financieren uit thema 1	€ 1.184.432	€ 800.000
RDII-03g	Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg	Afwijzen	€ 132.820	€ -
Restant thema 3		€ -2.837.974	€ 900.000	
Kader thema 4 Veiligheid		€ 2.420.000	€ 2.420.000	
RDII-04a	Preventie Jonge aanwas	Instemmen	€ 255.000	€ 255.000
RDII-04b	Vroegsignalering 'Kijk niet weg'	Instemmen	€ 359.125	€ 359.125
RDII-04c	Belevingscentrum ondermijning	Instemmen	€ 348.075	€ 348.075
RDII-04d	Doorontwikkeling ACT!/Integrale aanpak	Instemmen	€ 625.000	€ 625.000
RDII-04e	Capaciteit politie	Instemmen	€ 643.804	€ 643.804
RDII-04f	Grensoverstijgende criminaliteit	Instemmen	€ 132.600	€ 132.600
RDII-04g	Werkbudget	Instemmen	€ 56.396	€ 56.396
Restant thema 4		€ -	€ -	
Kader Uitvoeringskosten (VAT)		€ 600.000	€ 600.000	
Restant VAT		€ 600.000	€ 600.000	

* Enkele initiatieven waren nog onvoldoende uitgewerkt voor de 1^e projectenvelop, maar worden na verdere uitwerking kansrijk geacht voor de 2^e envelop. Het betreft de initiatieven:

- 01b Robotica en AI programma Supply Chain Valley
- 01g Platform nieuwe teelten
- 01f Regionaal Voedselsysteem
- 03c+03f Gezondheidsinnovatie, onderdeel 'Gezondheidsboulevard Gennepe' en 'Positive Living' en 'Gewoon samen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek'

De middelen die na de vaststelling van de 1^e projectenvelop nog resteren, in totaal € 6.673.000 (excl. uitvoeringskosten, de zgn. VAT-kosten), worden per thema gereserveerd voor initiatieven voor de 2^e projectenvelop.

3. Financiering Regio Deal II

Financiering door regiegemeenten

Als uitgangspunt voor de financiering van Regio Deal II geldt een bijdrage op basis van het aantal inwoners per 1-1-24 en met een maatwerkafpraak voor gemeente Mook en Middelaar. De afspraken hierover zijn vastgelegd in het addendum op het Bestuursconvenant Regio Noord-Limburg. Dit leidt tot een financiële bijdrage van gemeente Venray van in totaal € 788.232.

Aantal inwoners (peildatum 1-1-24)	13.393	13.151	17.790	43.923	8.153	45.551	103.785	44.668	290.414
Thema	Beesel	Bergen	Gennep	Horst aan de Maas	Mook en Middelaar	Peel en Maas	Venlo	Venray	Totaal
Kader thema 1 Doorontwikkelen kennisecosystemen en duurzaam ondernemen	€ 115.064	€ 112.985	€ 152.840	€ 377.357	€ -	€ 391.344	€ 891.652	€ 383.758	€ 2.425.000
Kader thema 2 Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen	€ 40.332	€ 39.603	€ 53.573	€ 132.270	€ -	€ 137.172	€ 312.538	€ 134.513	€ 850.000
Kader thema 3 Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid	€ 46.026	€ 45.194	€ 61.136	€ 150.943	€ -	€ 156.538	€ 356.661	€ 153.503	€ 970.000
Kader thema 4 Veiligheid	€ 27.901	€ 27.397	€ 37.061	€ 91.502	€ 16.985	€ 94.893	€ 216.208	€ 93.054	€ 605.000
Kader VAT	€ 7.017	€ 6.891	€ 9.321	€ 23.014	€ 2.106	€ 23.867	€ 54.380	€ 23.404	€ 150.000
Totale bijdrage Regio Deal II	€ 236.339	€ 232.069	€ 313.931	€ 775.086	€ 19.090	€ 803.814	€ 1.831.439	€ 788.232	€ 5.000.000

De bijdrage van gemeente Venray wordt door de kassier geïncasseerd in vier gelijke jaarlijkse termijnen van € 197.058, verdeeld over de jaarschijven 2025 tot en met 2028.

Financiering door Rijk en Provincie

De afspraken met betrekking tot de financiering van deze Regio Deal door het Rijk en de Provincie Limburg zijn vastgelegd in respectievelijk het Convenant Regio Deal Noord-Limburg II en de Samenwerkingsovereenkomst Regionale partijen t.b.v. Regio Deal Noord-Limburg II. Het Rijk maakt de middelen in 2 termijnen over aan de kassier (eind 2024 en eind 2025). Provincie Limburg maakt de middelen over binnen zes weken na instemming met de concept subsidiebeschikking van desbetreffend project.

4. Subsidieregeling Regio Deal Noord-Limburg II

Het college van Venlo heeft, als kassier en penvoerder van deze Regio Deal, de subsidieregeling Regio Deal Noord-Limburg II vastgesteld. Op basis van deze regeling kunnen de rijks-, provinciale- en regionale middelen beschikbaar worden gesteld aan initiatiefnemers. Voor initiatiefnemers in de eerste projectenvelop die nu voorligt, geldt dat zij uiterlijk 31 december 2025 een subsidieaanvraag voor hun project ingediend moeten hebben. Niet (tijdig) aangevraagde middelen vallen vrij en zijn beschikbaar voor initiatieven in de 2^e envelop.

Kanttekeningen of risico's

- Besluitvorming omtrent projecten die een beroep doen op middelen uit de Regio Deal is op basis van unanimiteit. Dit betekent niet alleen dat alle regiogemeenten er mee in moeten stemmen, maar ook de provincie. Dat blijkt niet in alle gevallen heel eenvoudig te zijn.
- In regioverband wordt gewerkt aan een voorstel voor een nieuwe governance van de regio. Het is de bedoeling dat de regio Noord Limburg per 1 januari 2026 een openbaar lichaam en dus een zelfstandige organisatie wordt die op grond van een eigen subsidie regeling betalingen kan doen voor de regiogemeenten aan projecten in het kader van de Regio Deal. Dan komt de kassiersrol van Venlo te vervallen.

Communicatie

De ambities en de bijbehorende investeringen vragen om extra communicatie richting partners, inwoners en gemeenteraad. Pas na besluitvorming door de Regiogemeenten en Gedeputeerde Staten volgt er gezamenlijke communicatie (provincie, regiogemeenten). Voorgesteld wordt om dit voorstel inclusief bijlagen uitgesteld openbaar te maken, namelijk op het moment dat de acht regionale colleges en ook het college van GS hiermee hebben ingestemd en pas nadat de initiatiefnemers zijn geïnformeerd over het besluit betreffende hun eigen initiatief. De gemeenteraad wordt geïnformeerd middels de raadsinformatiebrief zoals opgenomen in bijlage 5.

Financiële gevolgen

Dekking: Via de MUIP 2025 is een bedrag gereserveerd van jaarlijks € 194.000. De bijdrage is met een bedrag van € 3.058 licht toegenomen tot € 197.058. Dit kan onder andere verklaard worden door veranderingen in inwonertal bij regio gemeenten en de maatwerkafspraken die zijn gemaakt met gemeente Mook & Middelaar. Deze gemeente participeert alleen op het thema Veiligheid. De bijdrage op de andere thema's wordt dus voor de overige gemeenten iets hoger. Voorgesteld wordt om de raad via de 2^e berap het budget uit de algemene reserve met € 3.058 op te laten hogen naar € 197.058.

Vervolgtraject besluitvorming

Na vaststelling van de nu voorliggende projectenvelop in de colleges van B&W en het college van GS vindt een aantal vervolgstappen plaats:

- a. Informeren initiatiefnemers: elke initiatiefnemer die eind 2024 een projectinitiatief heeft ingediend, ontvangt een brief met daarin een toelichting op het besluit van het desbetreffende initiatief. De brieven aan initiatiefnemers zijn opgenomen in bijlage 4.
- b. Informeren gemeenteraden en provinciale staten: gemeenteraden en provinciale staten worden middels de RIB in bijlage 5 geïnformeerd over de 1^e projectenvelop Regio Deal II, nadat initiatiefnemers zijn geïnformeerd.
- c. Voor initiatieven die zijn opgenomen in de eerste projectenvelop kan tot uiterlijk 31 december 2025 subsidie worden aangevraagd.
- d. De initiatieven waarvoor een gewijzigd akkoord wordt afgegeven, worden na aanpassing eerst aan het desbetreffende PHO voorgelegd. Na instemming van het PHO vindt subsidieverlening plaats.
- e. Eind 2025 start het proces voor de 2^e projectenvelop. In dit proces worden de resterende middelen voor Regio Deal II toegewezen aan projecten.

- f. Het Rijk, colleges en gemeenteraden worden jaarlijks via een voortgangsrapportage geïnformeerd over de Regio Deal.

Besluitvorming over de projectenvelop vindt plaats op basis van consensus. Indien een college niet instemt met één of meerdere projectinitiatieven, wordt het betreffende voorstel niet opgenomen in de projectenvelop.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Totaaloverzicht 1e envelop Regiodeal Noord Limburg II
2. Bundel ingediende initiatiefvoorstellen Regiodeal Noord Limburg II
3. Advies per initiatief 1e envelop Regiodeal Noord Limburg II
4. Uitgaande brieven n.a.v. 1^e envelop Regiodeal Noord Limburg II
5. A Rib 1^e envelop Regiodeal Noord Limburg II
B Concept projecten Regio deal Noord Limburg II
6. Convenant Regiodeal Noord Limburg II

Naslagwerk

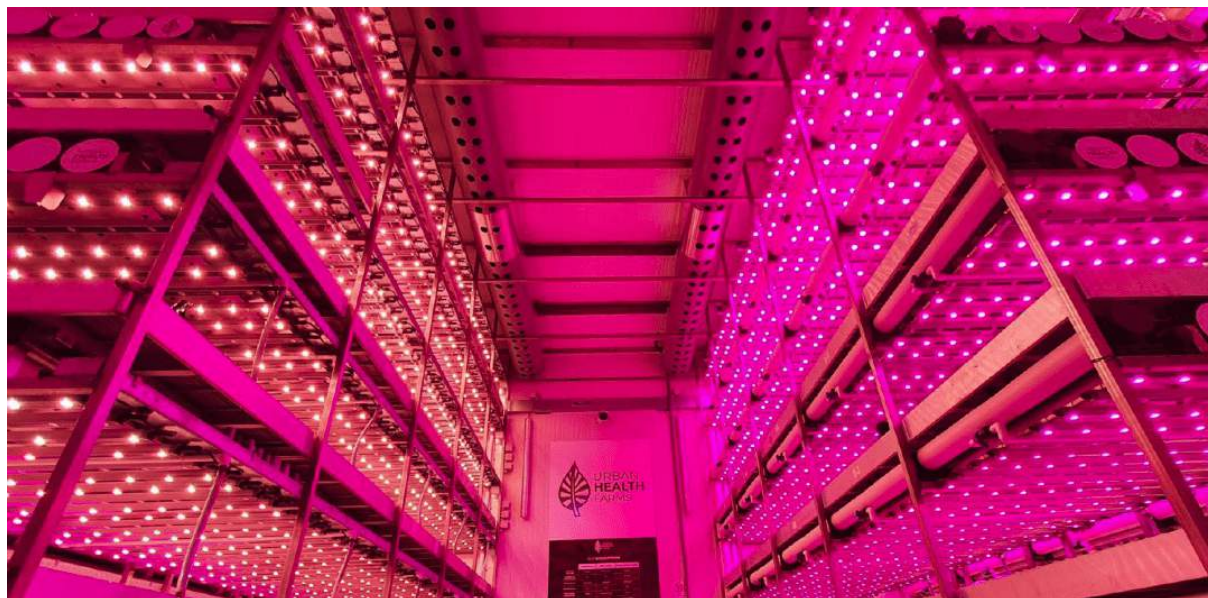
N.v.t.

Totaaloverzicht 1e envelop Regio Deal Noord-Limburg II

Initiatief	Bedrag
Kader thema 1 Doorontwikkelen kennisecosystemen en duurzaam ondernemen	€ 9.700.000,00
RDII-01c Brightlands High-tech Agro Food	€ 3.553.000,00
RDII-01d Bio4Build (thema 1)	€ 815.000,00
RDII-01h Aanpak Duurzaam Ondernemen	€ 1.000.000,00
RDII-03e Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 1)	€ 800.000,00
Restant thema 1	€ 3.532.000,00
Kader thema 2 Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen	€ 3.400.000,00
RDII-01d Bio4Build (thema 2)	€ 413.000,00
RDII-02a Inventarisatie en Analyse Human Capital Noord-Limburg	€ 119.000,00
Restant thema 2	€ 2.868.000,00
Kader thema 3 Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid	€ 3.880.000,00
RDII-03a Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg	€ 750.000,00
RDII-03b Jeugd Voeding en Gezondheid	€ 1.430.000,00
RDII-03d Gezonde Basisschool van de Toekomst	€ 800.000,00
RDII-03e Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 3)	€ 800.000,00
Restant thema 3	€ 900.000,00
Kader thema 4 Veiligheid	€ 2.420.000,00
RDII-04a Preventie Jonge aanwas	€ 255.000,00
RDII-04b Vroegsignalering 'Kijk niet weg'	€ 359.125,00
RDII-04c Belevingscentrum ondermijning	€ 348.075,00
RDII-04d Doorontwikkeling ACT!/Integrale aanpak	€ 625.000,00
RDII-04e Capaciteit politie	€ 643.804,05
RDII-04f Grensoverstijgende criminaliteit	€ 132.600,00
RDII-04g Werkbudget	€ 56.395,95
Restant thema 4	€ -
Kader Uitvoeringskosten (VAT)	€ 600.000,00
Restant VAT	€ 600.000,00

Inhoudsopgave

Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0	2
Robotica en AI Programma Supply Chain Valley	39
Brightlands High Tech Agrofood	77
BIO4BUILD	105
Innovatiekracht en Duurzame Groei	152
Regionaal voedselsysteem	167
Platform Nieuwe Teelten	187
Aanpak Duurzaam Ondernemen.....	212
Gerobotiseerd oogsten van snacktomaten in de glastuinbouw in de praktijk	281
Inventarisatie en analyse Human Capital Noord Limburg	295
Samen onderweg naar een vitaal Noord- Limburg	311
Jeugd, Voeding & Gezondheid	349
Gezondheidsinnovatie	388
Gezonde Basisschool van de Toekomst	424
Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit	464
Gewoonsamen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek	490
Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg.....	506
Projectvoorstel Veiligheid	542

Regiodeal aanvraag

Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0

Projectinformatie subsidieaanvraag Regiodeal Noord-Limburg	3
1. Project pitch	5
2. De doelstellingen van het project (kwantitatief en kwalitatief)	7
2.1 Uitdagingen	8
2.2 Aanpak en doelen	9
2.3 De doelstellingen van het project	10
2.4 Clusters	12
2.4.1 Cluster Technologie:	12
2.4.2 Cluster Product-markt:	13
2.4.3 Cluster Educatie:	14
2.5 De lange termijn	15
2.6 Partners:	16
3. Projectverantwoordelijkheden	16
3.1 De resultaatverplichtingen van het project	16
3.2 De inspanningsverplichtingen van het project	17
3.3 Het concrete projectresultaat	17
3.3.1 Bereiken van doelgroepen	17
3.3.2 projectachtergrond	18
3.3.3 Marktbehoefte	19
4. Lange termijn	21
4.1 Realisatie van een Gezamenlijk Innovatiecluster	22
4.1.1. Technologie	22
4.1.2 Market connectie	22
5. Bijdrage aan Regio Noord-Limburg	23
5.1 Op welke manier draagt dit project bij aan de ambities van de Regiodeal Noord-Limburg en de regionale opgaven?	23
5.2 Op welke wijze levert het project een positieve bijdrage aan de 'brede welvaart'?	25
5.3 Wat zijn raakvlakken en/of samenhang met andere thema's uit Regiodeal?	26
5.4 Op welke manier zijn inwoners, organisaties en private partijen betrokken?	27
6. Projectplanning en output	28
7. Gevraagde investering en de publieke en semipublieke/private co-financiering	28
7.1 Investeringsoverzicht en kostenbegroting	29
Bijlage I: Clusterpartners en hun rol	31
Bijlage II: Financieel Subsidiemodel	37

Projectinformatie subsidieaanvraag Regiodeal Noord-Limburg

Naam project: Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0 – kortweg VF 2.0

Thema binnen Regiodeal Noord-Limburg:

Regiodeal tranche 2, Future Farming, Shared Facilities

Naam subsidieaanvrager: Urban Health Farms Venlo BV

Inschrijvingsnummer KvK (indien van toepassing): in oprichting

BTW-nummer (indien van toepassing): NTB

Adres: Villa Floraweg 1

Postcode en woon/vestigingsplaats: 5928 SZ, Venlo

IBAN-nr: NTB

Naam contactpersoon: Reinier Donkersloot

Functie contactpersoon: COO/MD

Telefoonnummer contactpersoon: +31 (0)6 24356135

E-mail contactpersoon: reinier@urbanhealthfarms.eu

Initiatiefnemers:

Urban Health Farms (penvoerder)

Brightlands Campus Greenport Venlo B.V.

Partners:

Industrial Product Solutions BV

Solfay Group

Dutch Lion BV

Het profiel van deze partijen is als onderdeel van deze aanvraag verderop uitgewerkt

Projectperiode (concrete start- en einddatum van het (deel)project waarvoor subsidie wordt gevraagd):

Periode 1: 1 april 2025 – 30 September 2025 (voorbereiding)

Betreft: realisering faciliteit in 3 fases:

Ontwikkeling van Samenwerkingscluster en engineering faciliteiten

Gefaseerde uitvoering van bouw Vertical Farming faciliteiten

Marketingplan

Periode 2: 1 Oktober 2025 t/m 30 September 2026 (realisatie/uitvoering)

Uitvoering proeven en onderzoek, samen met ondernemers innovatieve concepten ontwikkelen.

Kwalitatief en kwantitatief onderzoek op plant-, technisch- en marktontwikkeling

Gevraagd subsidiebedrag:

€ 1.981.787

Kunt u de btw specifiek voor dit project verrekenen met de Belastingdienst of compenseren via het btw compensatiefonds? Ja

Bijlagen:

- Projectbegroting met onderbouwing van investering en exploitatie
- Profiel Projectpartners

0. Is deze aanvraag ambtelijk besproken met de Provincie Limburg? Ja

1. Project pitch

Bij de start van de activiteiten op de Brightlands Campus Greenport Venlo is de Brightbox als eerste faciliteit gerealiseerd, een voorloper in onderzoek naar Vertical Farming (VF). De Brightbox was VF 1.0. Daar zijn in een wisselwerking tussen kennis en markt allerlei teeltconcepten ontwikkeld voor de teelt van bijv. sla en kruiden in een volledig gecontroleerde omgeving. Mede dankzij het onderzoek op Brightlands Campus Greenport Venlo (BCGV) heeft Vertical Farming een hoge vlucht genomen. De kenmerken van Vertical Farming zijn:

1. Ruimte-efficiëntie: Door de gewassen in lagen te stapelen, kan een kleine ruimte toch een grote opbrengst opleveren, ideaal voor stedelijke gebieden met beperkte vrije ruimte.
2. Gecontroleerde omgeving: vertical farms gebruiken kunstmatige verlichting (LED), temperatuurregeling en geautomatiseerde watersystemen om een constante, optimale groeiomstandigheden voor de gewassen te creëren, ongeacht het seizoen of het klimaat.
3. Waterbesparing: Veel vertical farms gebruiken hydrocultuursystemen die het waterverbruik drastisch verminderen door water te recyclen en efficiënt toe te dienen.
4. Versheid en minder transport: Doordat vertical farms dicht bij stedelijke gebieden kunnen worden geplaatst, kan voedsel verser worden geoogst en worden er minder transportkosten en emissies gegenereerd.
5. Duurzaamheid: Vertical Farming kan bijdragen aan het verminderen van de ecologische voetafdruk van landbouw door minder water en land te gebruiken, en door duurzame energiebronnen zoals zonne-energie te integreren.
6. Bij Vertical Farming blijken de groeiomstandigheden zo gestuurd te kunnen worden dat schimmels en plagen niet optreden. Dus gewasbeschermingsmiddelen zijn niet nodig.

Dit sprak veel ondernemers, investeerders en afnemers geweldig aan en tal van hen investeerden in VF-faciliteiten. Helaas heeft dit niet altijd tot een gewenst resultaat geleid om vaak goed aanwijsbare redenen. Vertical Farming brengt hoge investering met zich mee vanwege de hoge mate van technologie die gebruikt wordt. Om de investeringen in de hand te houden wordt er vaak gekozen voor een kleinschaliger start, maar die kleinschaligheid heeft negatieve effecten op productiekosten en de efficiency. Ook elders in de tuinbouw, bijv. bij kassen zien we schaalvergroting uit het oogpunt van kostenefficiëntie. Voor VF is dat niet anders. Vaak werd de kleinere schaal ook nog gecombineerd met de behoefte om een breder aanbod te realiseren, wat de bedrijfsvoering en

energiebeheer nog complexer maakt. Er is een duidelijke parallel te trekken met de initiële ontwikkeling van de Nederlandse tuinbouwsector. In de eerste tijd kleinere kassen met een diversiteit aan producten naar grootschaligere tuinbouw met de focus op een gewas en daarbinnen zelfs een ras. Dezelfde ontwikkelingen zullen we zien binnen de Vertical Farming industrie.

Energie is, samen met arbeidskosten, een van de grootste operationele kostenposten van een VF en kan een business aanzienlijk belasten. De verlichting, het handhaven van een stabiele temperatuur, luchtvochtigheid en luchtcirculatie in een gecontroleerde omgeving vereisen veel energie. Als dat niet gekoppeld kan worden aan hernieuwbare energiebronnen of afgedekt kan worden met een efficiënte energiestrategie bedreigt dat een gezonde bedrijfsvoering. Tevens vanuit het duurzaamheidsperspectief is er een groot voordeel als er met duurzame energiebronnen gewerkt kan worden. Met de tot nu toe ontwikkelde kweekrecepten kan maar een beperkt aantal gewassen als sla en kruiden (kosten)efficiënt gekweekt worden. Maar de markt geeft aan dat er veel meer gewassen zijn waarbij sturing van de teelt - en daarmee inhoudsstoffen – essentieel is om de goede grondstoffen te leveren voor de productie van bijvoorbeeld. Dat varieert van parfum en cosmetica tot het vervaardigen van bijzondere materialen of voedingsmiddelen. Klimaatverandering maakt buitenteelt daarvan steeds riskanter of moeilijker en dus levert VF hier een meerwaarde om het gewas gecontroleerd het jaar door te telen.

De markt vraagt naar een groter assortiment vanuit een Vertical Farm om zo een groter deel van de inkoop af te dekken. Hiermee kan een afnemer significant kostenreductie realiseren in haar inkooporganisatie. Om dit te bereiken is er behoefte aan meer kennis, nieuwe teeltconcepten voor een breed scala aan gewassen, specifiekere kennis m.b.t. de technische eisen die aan nieuwe faciliteiten gesteld moeten worden in combinatie valide businessplannen voor VF farming. Dit alles is de basis van **Vertical Farming 2.0**.

Een consortium bestaande uit Urban Health Farms, Industrial Product Solutions, Solfay Group en Dutch Lion heeft besloten deze uitdagingen samen op te pakken. Zij doen dit onder de clusternaam VF 2.0

VF 2.0 beoogt het realiseren van faciliteiten en een concept dat ondernemers faciliteert om innovaties te realiseren. Innovaties in teelttechniek, innovaties in VF-teelten, innovaties in marketing van VF-producten of een combinatie daarvan. VF 2.0 werkt daartoe nauw samen met Brightlands Campus Greenport Venlo en Novabite. Het onderzoek waarmee VF 2.0 ondernemers wil ondersteunen is steeds gericht op innovaties, die de basis kunnen zijn voor nieuwe verdienmodellen in de sector.

Noord-Limburg is een belangrijke agrifood regio en is sterk aan het groeien. Dit is te zien door de vele bedrijven in de sector die zich daar vestigen. Dit komt

door de juiste focus en de mogelijkheden om passende arbeid te vinden samen met de strategische ligging.

Het consortium heeft bewust gekozen voor haar zetel op de Brightlands Campus Venlo vanwege de grote dynamiek en focus op innovatie in de Food sector.

VF 2.0 gaat op Brightlands Campus Greenport Venlo aanpalend aan de BrightBox (VF 1.0) onderzoeksfaciliteiten realiseren die gaan functioneren als een shared facility. De initiatiefnemers gaan zelf innovatieonderzoek uitvoeren, maar ook samen met/voor andere ondernemers die willen innoveren met VF.

VF 2.0 formeert clusters gericht op:

- VF-techniek
- VF-teeltconcepten voor een breed scala aan gewassen
- Marketing van VF-producten
- Educatie en binding van talent

Het concept waar VF 2.0 subsidie voor vraagt betreft de inrichting en opstart van faciliteiten en clusters.

2. De doelstellingen van het project (kwantitatief en kwalitatief)

In deze paragraaf worden de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen van het project inclusief de effecten die we daarmee beogen uitgewerkt.

Samengevat is het doel van het consortium, het realiseren van state-of-the-art-researchfaciliteiten gekoppeld aan een innovatieve werkomgeving om de sector te ondersteunen om te transformeren en een breder pakket aan onder gecontroleerde omstandigheden geteelde gewassen in de markt te kunnen zetten. Bij die

innovatieve werkomgeving hoort ook het opleiden en binden van talent. Bij elkaar moet het resultaat zijn dat de sector verder verduurzaamt en een groeiend aantal verdienmodellen ontstaat, die de economie van de regio blijvend versterkt. Door deze doelen te realiseren op Brightlands Campus Greenport Venlo wordt de campus community versterkt en ontstaat er een extra impuls voor de taakstelling uit de Regiodeal m.b.t. Future Farming.

De opzet van de clusters zal zo zijn dat zowel bestaande ondernemingen die willen uitbreiden of transformeren worden ondersteund, als ook startups zich er thuis voelen en kunnen gedijen en groeien tot het moment dat zij elders – op Brightlands Campus Greenport Venlo of in de directe omgeving – hun onderneming uit kunnen bouwen.

Deze doelen vloeien voort uit de situatie waarin de landbouwsector verzeild is geraakt en de uitdagingen die zij het hoofd moet bieden.

2.1 Uitdagingen

De landbouwsector staat voor ingrijpende uitdagingen. De groeiende vraag naar duurzaam geproduceerd voedsel, de druk op natuurlijke hulpbronnen en de noodzaak om de CO₂-uitstoot te verlagen, dwingen tot het herzien van bestaande landbouwmethoden. Deze uitdagingen zijn vooral zichtbaar in stedelijke en dichtbevolkte regio's, waar de beschikbaarheid van land en water beperkt is en de vraag naar lokaal geproduceerd voedsel toeneemt. Vertical Farming biedt hierbij een veelbelovende oplossing door gewassen gecontroleerd en in verticale lagen te telen met een minimale impact op land- en waterverbruik, terwijl ook transportemissies kunnen worden verlaagd. Toch kent de sector nog belangrijke belemmeringen, zoals hoge energie- en investeringskosten, beperkte gewasdiversiteit en complexe technologievereisten, wat de economische haalbaarheid momenteel beperkt tot hoogwaardige gewassen met een hoge prijs per kilogram.

Ondanks – of wellicht zelfs als gevolg van - deze uitdagingen is het essentieel om de economische en technologische haalbaarheid van Vertical Farming voor veel meer gewassen verder te onderzoeken, omdat technologische innovaties op het gebied van energieverbruik, automatisering en teeltoptimalisatie oplossingen kunnen bieden voor nu ervaren of bestaande beperkingen. Voor conventionele gewassen, zoals groenten en bladgewassen, kunnen technologische oplossingen en innovaties bijdragen aan een grotere schaalbaarheid en lagere kosten in de toekomst. In de tussentijd zijn er binnen Vertical Farming al aanzienlijke voordelen te behalen, met name in specifieke toepassingen zoals de opkweek van jonge planten en de productie van plantaardige inhoudsstoffen voor de cosmetische en farmaceutische industrie. Dankzij de hoge mate van controle en sturing die Vertical Farming biedt, kunnen gewassen voor deze markten veilig en efficiënt worden gekweekt en voorzien van de gewenste eigenschappen. Deze opgebouwde kennis

en technologie kan op termijn ook worden opgeschaald voor bredere (consumptie) toepassingen.

Het project is ontstaan om voor ondernemers antwoord te geven op de volgende vragen:

“Wat zijn de onderscheidende succes factoren van vertical farms en hoe kan de waarde die hiermee gecreëerd wordt vermarkt worden?”

“Waarom falen vertical farming bedrijven nu in hun bedrijfsvoering en hoe kan het business model aangepast worden zodat er een commercieel draagvlak is voor een vertical farm”

Welke impact hebben lopende en toekomstige innovaties op de haalbaarheid van commerciële vertical farms?

2.2 Aanpak en doelen

Binnen het project Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0 (VF 2.0) wordt een consortium opgezet. Dit consortium biedt een innovatieve aanpak om de gedefinieerde uitdagingen te overwinnen. Het consortium gevestigd op de Brightlands Campus Greenport Venlo, vormt een internationaal innovatieplatform waarin kennisinstellingen, bedrijven en overheidsorganisaties binnen het triple helix principe samenwerken. Intensieve samenwerkingen met buitenlandse partners is daarbij van groot belang. De kennis en ervaring die buitenlandse technologiebedrijven en agrarische instituten inbrengen, vergroten de kans op baanbrekende oplossingen. Internationale partners brengen inzichten in uiteenlopende klimaatomstandigheden, teelttechnieken en markten, wat leidt tot schaalbare technologieoplossingen die ook in de regionale en Nederlandse markt toepasbaar zijn. Deze buitenlandse expertise wordt lokaal ingebed op Brightlands Campus Greenport Venlo, waar zij in directe interactie staan met regionale bedrijven, onderzoeksinstituten en talentvolle studenten, wat de lokale kennisinfrastructuur versterkt en innovaties versnelt.

Om deze doelen te bereiken, investeert het project in state-of-the-art onderzoeksfaciliteiten, gedeelde technologieplatformen en clusters op het gebied van technologie, productontwikkeling, consumenten & markt en educatie. Het project biedt een omgeving waarin onderzoekers, startups en gevestigde bedrijven technologieën en teeltoplossingen gezamenlijk kunnen ontwikkelen en testen. Door gedeelde faciliteiten te benutten, wordt innovatie toegankelijker en kosten verlaagd voor individuele bedrijven, terwijl het de adoptie van duurzame landbouwtechnologieën stimuleert.

De partners in het consortium dragen vanuit deze visie en aanpak ieder op een eigen manier bij aan de impact die dit project kan realiseren. UHF heeft de taak om bijv. door extra partijen aan het project te verbinden waarmee de relevantie van het project, de koppeling met de campus en de impact van de resultaten vergroot

wordt. Tevens zal UHF verantwoordelijk zijn als sluitpost voor de begroting en bij eventuele onderbezetting de farm met extra teeltprojecten voorzien om de begroting sluitend te krijgen.

Met deze aanpak biedt Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 een antwoord op de noodzaak van een toekomstbestendige en duurzame voedselproductieketen. Het project levert niet alleen een significante bijdrage aan de verduurzaming van de agrofood-sector, maar creëert tevens nieuwe werkgelegenheid en opleidingskansen, waarmee het bijdraagt aan de brede maatschappelijke welvaart in Noord-Limburg en daarbuiten.

Door het opzetten van een aantal clusters op de hoofdthema's zal er gestructureerd worden samengewerkt door verschillende partijen. Als geheel is de insteek om synergie tussen de clusters te laten ontstaan om zo de hoofdvragen een gedegen en onderbouwd antwoord te geven (zie paragraaf doelstelling).

2.3 De doelstellingen van het project

Het hoofddoel is dus om innoverende agrofood-ondernemers, ondernemingen van binnen en buiten de regio, en kennisinstellingen te verbinden en zo tot duurzame oplossingen te komen om daarmee de positie als toonaangevende agrarische regio te versterken. Het consortium richt zich op het ontwikkelen van nieuwe technologieën en methoden binnen de agrofood-sector, waardoor het aantoonbaar bijdraagt aan innovatie en technologische vooruitgang.

De missie van het consortium is om een toonaangevend innovatiecluster te creëren waarin diverse partijen samenwerken aan het ontwikkelen, testen en implementeren van vooruitstrevende oplossingen om de regionale én Nederlandse land- en tuinbouwsector te versterken en toekomstbestendig te maken in een tijd van snelle veranderingen en uitdagingen. Met een integrale benadering en hoogwaardige gedeelde faciliteiten streeft het consortium naar innovatie en duurzame ontwikkeling binnen de sector. Daarnaast wordt ook gefocust op talentontwikkeling in deze sector.

De ambitie van het consortium is om uit te groeien tot een internationaal erkend centrum van innovatie en expertise op het gebied van agrofood. Het consortium streeft ernaar om grensverleggende onderzoeksprojecten te initiëren, jong talent te inspireren en te ondersteunen, en duurzame oplossingen te ontwikkelen voor de complexe uitdagingen waar de agrofood-sector voor staat.

Door verschillende technologische oplossingen een plaats te geven en te leren van de ervaringen en hierbij direct het talent van de toekomst de kans te geven om met deze technologieën te werken geeft een toegevoegde waarde aan het project waarbij samenwerking een cruciaal onderdeel is.

Internationaal zal deze ontwikkeling, samen met de ecosysteem benadering vanuit de Brightlands Campus Greenport Venlo, een grote zichtbaarheid krijgen. Als mogelijk en beoogd effect is de doelstelling om meerdere partijen te koppelen en een plaats te geven op de Brightlands Campus.

Kwantitatief gaat het project 3 clusters realiseren – technologie, product-markt en educatie. De aanpak van deze clusters is beschreven in de paragraaf “2.4 Clusters”

Om bovenstaande te realiseren is er een uitbreiding gepland met een aanzienlijke investering zowel voor de consortiumactiviteiten alsook de investering wordt ondersteuning wordt gevraagd middels de regiodeal subsidie. Een uitwerking hiervan zal gegeven worden in de Paragraaf “Financiën” en in de bijlagen.

Meerdere technische systemen zullen in het Atrium en nabije omgeving van de Brightlands Campus Greenport Venlo worden gerealiseerd:

1. Pilot fabriek: Een multi-inzetbare pilotfabriek gericht op de **automatisering** van de vertical farm. Deze Pilot fabriek is een volledig geautomatiseerde farm inclusief **monitoring** en **controlesystemen** op een middelgrote schaal.
2. Een container met een **semi-geautomatiseerd verticaal** teeltsysteem
3. Een containeroplossing met een **verticaal teeltsysteem** op irrigatie zo efficiënt mogelijk te laten plaatsvinden
4. Een modulaire oplossing met toepassing van een **aeroponics** teeltsysteem in verplaatsbare rekken

Kwalitatief zet het project in op 2 doelen.

Doelstelling 1: Kennisuitbreiding door internationale kennis regionaal in te zetten en daarmee een algehele kennisvergroting voor regionale bedrijven

Het is een grote uitdaging om de kennis die beschikbaar is binnen de Nederlandse tuinbouwsector te combineren met de kennis en ervaring van (internationale) technologiebedrijven. Door deze combinatie te maken en verschillende technologieën te implementeren kan er kwalitatief een onderscheid gemaakt worden door de optimale condities van de Vertical Farming systemen te bepalen en te vergelijken.

Doelstelling 2: Impact en haalbaarheid van VF vergroten door uitbreiding productaanbod

Tevens is het de doelstelling om een bijdrage te leveren om de range van producten uit te breiden en hiermee ook de impact en haalbaarheid van Vertical Farming te vergroten. Dit doet het project enerzijds door binnen de voedingssketen te kijken naar een verbreding in het productassortiment door de systemen aan te passen of door op een andere manier naar planten te kijken. Zo kunnen komkommers bijvoorbeeld zowel horizontaal of verticaal groeien. Veel focus is er nu binnen de sector op zacht-fruit soorten in

verband met een hogere marktwaarde. Op dit vlak zal er sterk worden samengewerkt met de educatieve instellingen genetica bedrijven. Daarnaast is het consortium voornemens om te onderzoeken welke gewassen interessant zijn voor overige sectoren zoals de cosmetische en farmaceutische branche. Hierbij is ultieme controle van essentieel belang en de huidige productie vindt vaak plaats in verre en soms onstabiele gebieden.

2.4 Clusters

Binnen het Project worden 3 cluster opgezet:

2.4.1 Cluster Technologie:

Ondanks dat Indoor Vertical Farming een relatief nieuwe technologie is bestaat er een breed scala aan technologische oplossingen op de markt. De introductie van LED technologie heeft een grote impact gehad op de ontwikkeling binnen de sector. Vanwege het feit dat alle teeltcondities (licht, klimaat, nutriënten, irrigatie) individueel gestuurd kunnen worden betekent het ook dat er enorm veel kennis vergaard moet worden om de optimale instellingen te kunnen bepalen. Cruciaal is om alle condities optimaal op elkaar af te stemmen waardoor de output de doelen van capaciteit en kwaliteit zullen optimaliseren.

Binnen VF 2.0 zal een technologisch agnostische aanpak leidend zijn. Met deze insteek en de brede samenwerkingen die er zijn opgebouwd kan er zonder belangenverstrengeling gezocht worden naar de best toepasbare en kosten-efficiënte technieken.

Het Technologie cluster zal een aantal van deze technologische oplossingen op de Brightlands Campus laten landen en hiermee de efficiency en voor- en nadelen van de verschillende oplossingen zichtbaar maken. Daarnaast is het van belang om optimalisatie te vinden voor de verschillende productiemethodes gekoppeld aan diverse plantsoorten.

Vanuit het techniek cluster zal er sterk gefocust worden op het doorvoeren van efficiëntie op alle vlakken; verlagen van energiebehoefte/energieverbruik per eenheid productie, het verlagen van arbeidskosten door middel van een hogere mate van automatisering en optimalisatie van hergebruik van grondstoffen. Daarnaast wordt er sterk gekeken hoe de investeringen voor een vertical farm verlaagd kunnen worden en welk effect dit heeft op de winstgevendheid en dus haalbaarheid van een farm ook op producten met een lagere commerciële waarde.

Het VF 2.0-cluster al ook geneticabedrijven betrekken binnen het cluster techniek. De ontwikkeling van zaden kan gezien worden als een technologisch aspect, maar zeker de koppeling tussen genetica en de benodigde (sturing van de) techniek is een belangrijk aspect.

Onderzoeksvragen technologie:

1. Welke product/technologie combinaties kunnen als optimaal bestempeld worden?
2. Hoe kan met de verschillende technologieën en de verschillende beschikbare genetica de energiebalans geminimaliseerd worden?
3. Wat is de balans tussen Investerings- en operationele kosten in diverse regio's
4. Welke impact heeft automatisering op de haalbaarheid van Vertical Farms

2.4.2 Cluster Product-markt:

Momenteel zijn de belangrijkste producten in Vertical Farming groene bladgewassen (sla en kruiden). Er is een verbreding te zien naar zacht-fruit soorten (voornamelijk aardbei), maar er wordt nog niet heel veel verder gekeken.

Producenten van verse voeding innoveren door verbreding van het productenpakket. Enerzijds een verbreding met groente en fruitsoorten, maar ook de productie van plantaardige inhoudsstoffen voor de toepassing binnen in o.a. cosmetische en farmaceutische toepassingen. Met de focus op deze laatste product-markt combinaties wordt er extra waarde toegevoegd middels de volledig gecontroleerde teeltomstandigheden en productcondities.

Het cluster zal gezamenlijk met verbruikers en/of verwerkers gaan zoeken naar producten die goed geteeld kunnen worden in Vertical Farming systemen en hiermee een grotere toepassing van de technologie realiseren. Het is zeer waarschijnlijk dat deze nieuwe producten die gebruikt worden met een andere toepassing een hogere mate van controle behoeven die mogelijk gemaakt wordt door de toepassing van de Vertical Farming technologie. Het is juist deze toepassing waar de sector behoefte aan heeft om zo de mogelijkheden en toegevoegde waarde aan te tonen.

De voordelen van een vertical farm zijn reeds uiteengezet en de vraag is dus nu waarom een consument of andere partij in de vers keten deze producten zou prefereren boven het traditionele aanbod. Is een consument bereid om meer te betalen voor een duurzamer en lokaal gekweekt product? Of zijn er andere wensen bij de consument waar Vertical Farming op in kan spelen?

Tevens is het voor vertical farms door de hoge investering van belang om lange termijn contracten af te sluiten. Dat is in het verleden niet als standaard gebleken en de vraag is dus of inkopende partijen hiervoor openstaan.

Onderzoeksvragen Product-Markt:

1. Wat zijn de voordelen van voedsel geproduceerd in een vertical farm waar consumenten duidelijk behoefte aan hebben?
2. Is de consument bereid om meer voor de producten uit een Vertical farm te betalen?

3. Wordt er door de consument waarde gehecht aan meer informatie op de verpakking mbt de inhoud en teeltmethode van de producten?
4. Wat is de toegevoegde waarde van een Vertical Farming label of is dit een negatieve waarde?

2.4.3 Cluster Educatie:

Indoor Vertical Farming is een andere manier van plantproductie en hierbij is nieuwe kennis nodig. Zowel onderzoeksinstituten alsook individuele (commerciële) bedrijven zijn actief op zoek naar de beste en meest efficiënte teeltcondities. Hiervoor moeten nieuwe medewerkers worden opgeleid. Veelal zijn dit jongeren die goed de vertaalslag kunnen maken van een technologische omgeving naar plantproductie. Binnen dit cluster zal er gewerkt worden aan:

5. Optimalisaties van teeltcondities om hiermee de kost van product in een vertical farm te verlagen
6. Het informeren en betrekken van geïnteresseerde jongeren om zich te specialiseren op het gebied van Vertical Farming
7. Het ondersteunen van onderwijsprogramma's specifiek gericht op Vertical Farming
8. Het bieden van stageplaatsen aan studenten met de insteek om ze klaar te stomen voor een mooie carrière binnen deze "nieuwe" sector.

Naast deze 3 clusters behelst het project het bouwen van gedeelde onderzoeksfaciliteiten (zie boven). Trefwoorden daarvoor zijn: **innovatie en kennisdeling, kennisinfrastructuur, onderzoek naar nieuwe, of optimalisatie van, teeltrecepturen, samenwerkingen tussen publieke en private organisaties binnen de agrofood-sector alsmede duurzame en circulaire productie en laagdrempelig toegang tot hoogwaardige kennis, technologie en opleidingen.**

De Brightlands Campus Campus Greenport Venlo heeft sterk ingezet om op diverse deelgebieden een ecosysteem te creëren met een "Triple Helix" benadering waarin, Publieke Organisaties, bedrijven en onderwijsinstellingen elkaar beter kunnen vinden en makkelijker kunnen samenwerken. Het is deze benadering die verder uitgebreid zal worden door de Brightlands Campus Greenport Venlo, die het voor VF 2.0 aantrekkelijk maakt om dit project hier te realiseren. Vanuit Brightlands zal er actief ingezet worden om de voordelen van dit ecosysteem te promoten en de koppelen aan andere partijen die actief zijn (of worden) op de Campus. De Campus heeft ook belangrijke contacten bij Educatieve instellingen en zal zich ervoor inspannen om de cohesie tussen de bedrijven die de Shared Facilities gebruiken te optimaliseren.

Deze nieuwe technologieën vereisen een vergroting van het energienetwerk. De Brightlands Campus in samenwerking met het consortium zullen zoeken naar een geschikte oplossing op dit gebied en dit in samenspraak realiseren. Tevens zullen deze partijen bespreken hoe de restwarmte die ontwikkeld wordt bij de ingezet kan worden bij de verwarming van de faciliteiten van de Brightlands Campus om zo de circulariteit te optimaliseren.

De samenwerking met educatieve instellingen levert stageplaatsen op met een mogelijkheid voor de studenten om daarna wellicht actief te worden binnen de bedrijven binnen het consortium. Zowel kennis als faciliteiten worden tegen marktconforme prijzen beschikbaar gesteld aan partijen die deze zelfstandig willen gebruiken voor hun productontwikkeling.

Het consortium heeft in de breedte samenwerkingen opgezet binnen de industrie om continue ontwikkeling te laten plaatsvinden en nieuwe concepten, technieken en uitgangsmaterialen te valideren met het oog tot verdere (kosten)efficiëntie en toepassing van de Vertical Farming technologie. Daarbij aangegeven wil het consortium ook graag de koppeling maken met de huidige partijen die actief zijn op het gebied van voedselproductie in de regio. De Partners zien sterke mogelijkheden om de ontwikkelingen van Vertical Farming te koppelen aan andere productiemethodes door bijvoorbeeld te focussen op de verbetering van uitgangsmaterialen (jonge planten)

2.5 De lange termijn

Het consortium is na de subsidieperiode voornemens om de faciliteiten in de toekomst organisch te laten groeien en daarmee de technische innovatie continu te blijven demonstreren, nieuwe kennis binnen dit domein op te doen en mensen op te leiden. Hiermee blijft het initiële doel en de haalbaarheid van het project op lange termijn bestaan

Dit project draagt bij aan het creëren van een toekomstbestendige agrarische sector die klaar is om de uitdagingen van morgen aan te gaan. Het project zal niet alleen de sector zelf zal versterken, maar ook een positieve impact zal hebben op het milieu, de economie, de gezondheid van consumenten en een duurzame toekomst voor de agrarische sector in Limburg en daarbuiten bevordert.

2.6 Partners:

De partners in het VF 2.0 zijn:

- **Brightlands Campus Greenport Venlo**
- **Urban Health Farms**
- **Industrial Product Solutions (IPS)**
- **Dutch lion**
- **Solfay Group**
- **Novabite**
- **UM, HAS en WUR**

Het profiel van deze partners en hun bijdrage aan de doelen en resultaten is in een bijlage opgenomen.

3. Projectverantwoordelijkheden

3.1 De resultaatverplichtingen van het project

De oprichting en realisatie van het Innovatiecluster Brightlands Next Generation Farming VF 2.0 wordt geleid door Urban Health Farms (initiatiefnemer en penvoerder).

Het project kent de volgende **resultaatverplichtingen**:

1. Uitvoeren van de bouw van minimaal 3 teelt technologieën op de Brightlands Campus
2. Start van training personeel met als doel om deze studenten een goede arbeidsbetrekking te verlenen in farms van Urban Health Farm
3. Uitvoeren van ten minste 2 researchtrajecten buiten het voedselsegment
4. Hosten van een evenement ter bevordering van het gebruik van indoor Vertical Farming technologieën waarbij de focus zicht op samenwerking tussen bedrijven binnen en buiten de indoor Vertical Farming sector.
5. Realiseren van een businessplan voor deze beoogde faciliteiten ter waarborging van de lange termijn propositie op Brightlands.
6. Aantrekken van actieve Partners die betrokken zijn bij de totstandkoming alsmede de verdere communicatie van het project

Urban Health Farms neemt de investering voor haar rekening, is eigenaar van het project en organiseert het beheer en de exploitatie van de gedeelde faciliteiten.

3.2 De inspanningsverplichtingen van het project

Het project “Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0” kent de volgende inspanningsverplichtingen:

- 1- Het maken van doelgerichte afspraken met partijen over deelname, gebruik en bijdragen van/aan de gedeelde faciliteiten;
- 2- Het uitbreiden van de clustersamenwerkingen met nieuwe clusterpartners;
- 3- Aantrekken van clusterpartners en gebruikers ten behoeve van een oplopende bezettingsgraad van de R&D faciliteiten.
- 4- Investeren in de ontwikkeling van nieuwe technologieën en methodologieën die bijdragen aan een toekomstbestendige tuinbouwsector.
- 5- Ondersteuning bieden aan jonge professionals en talenten door middel van stageplaatsen en leertrajecten.
- 6- Langdurige samenwerking opzetten met relevante stakeholders en brancheorganisaties om draagvlak te creëren voor innovatieve ontwikkelingen.
- 7- Delen van kennis, ervaringen en best practices met andere onderzoeks- en innovatieclusters binnen en buiten Brightlands Campus Greenport Venlo.
- 8- Een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de teelt van voedingsgewassen
- 9- Een bijdrage leveren aan gezonde voedingsproducten en daarmee aan de gezondheid van de consument. Er worden immers geen bestrijdingsmiddelen gebruikt en dus ook niet gewassen aan het eind van het productieproces. Onze teelt en levering van de producten komt de houdbaarheid ook sterk ten goede wat essentieel is voor onze klanten.

3.3 Het concrete projectresultaat

Eind juni 2026 is het projectresultaat van Brightlands Next Generation Farming – VF 2.0 een goed functionerend, dynamisch en toekomstgericht ecosysteem dat bijdraagt aan de verdere verduurzaming en innovatie van de tuinbouwsector, zowel regionaal als (inter)nationaal alsmede clusters en technische infrastructuur zoals hierboven beschreven. Er zal door verschillende onderzoeken waarde gegenereerd en gedeeld zijn over nieuwe plantsoorten en de commerciële haalbaarheid van vertical farms.

3.3.1 Bereiken van doelgroepen

Dit project bereikt een breed scala aan doelgroepen die allen betrokken en gebaat zijn bij innovatie en ontwikkeling binnen de tuinbouwsector.

Allereerst de agrofood ondernemers, waaronder veredelaars, telers, verwerkers en Retail. Door gebruik te maken van de R&D faciliteiten kunnen veredelaars en telers nieuwe gewasvariëteiten ontwikkelen die beter bestand zijn tegen veranderende omstandigheden en tegemoetkomen aan de behoeften van de markt. Deze

innovaties dragen bij aan een efficiëntere en duurzamere productie van verse producten.

De voedselverwerkende bedrijven en de Retail sector hebben belang bij een consistent en een kwalitatief hoog product. Zoals aangegeven zal er door middel van marktonderzoek worden aangetoond wat de concrete behoefte is en zal dit een input zijn voor deze bedrijven.

Momenteel is te zien dat de leveringszekerheid van versproducten niet altijd gegarandeerd is en dat er, specifiek in situatie van import, een hoog afvalpercentage te zien is. Lokale productie o.a. door het gebruik van Vertical Farming kan hier een significante verandering in brengen.

Kennisinstellingen zullen betrokken worden om de Shared Facilities onderdeel te laten zijn van onderzoek en lesprogramma's. De jonge professionals, studenten en pas afgestudeerden, die via dit project de mogelijkheid krijgen om praktijkervaring op te doen en zich verder te ontwikkelen binnen het domein van Vertical Farming. Door betrokken te zijn bij onderzoek, ontwikkeling en praktijktoepassingen in de R&D laboratoria, kunnen zij waardevolle vaardigheden en kennis opdoen die hen voorbereiden op een carrière in de agrarische sector.

De hele Indoor Vertical Farming sector kan, direct of indirect, profiteren van de ontwikkelingen binnen het project als er onafhankelijke validatie plaatsvindt en als er meer transparantie binnen de sector wordt gerealiseerd. Het opleiden van nieuw talent in samenwerking met kennisinstellingen zal ook gunstig zijn voor andere farms.

Uiteindelijk profiteren ook consumenten door een aanbod van gezondere en duurzaam en lokaal geproduceerde versproducten.

3.3.2 projectachtergrond

In de pitch is een beschrijving gegeven van de uitdagingen die ondernemers die met Vertical Farming willen werken ondervinden. Binnen de dynamische context van de Nederlandse land- en tuinbouwsector staat de zoektocht naar toekomstbestendigheid centraal. De veranderende maatschappelijke, economische, technologische en ecologische kaders vereisen een integrale aanpak die de sector in staat stelt om zich aan te passen aan deze evoluties. In dit streven naar vernieuwing en duurzaamheid vormt Brightlands Campus Greenport Venlo een cruciale hub, waar innovatie wordt gestimuleerd en gefaciliteerd binnen een ecosysteem van diverse stakeholders.

Het project "Brightlands Next Generation Farming – VF 2.0" vloeit voort uit de ambitie van Brightlands en de vraag vanuit de markt om een complete innovatie-infrastructuur voor Future Farming te realiseren. Dit project, dat is ingebed binnen

het ecosysteem van Brightlands Campus Greenport Venlo, beoogt de ontwikkeling van hoogwaardige gedeelde onderzoeksfaciliteiten die de gehele agrofood-keten bestrijken, van zaad tot consument.

Op veel plekken in de wereld is te zien dat de voedselketen nog steeds zeer lang is met meerdere actieve partijen. Nederland is daar een uitzondering in omdat Nederlandse telers ook de directe verkoop richting Retail zijn aangegaan of gecontracteerd produceren voor een specifieke afnemer.

Een lange keten brengt risico's met zich mee en door deze ketens te verkorten kan Vertical Farming hier een oplossing voor bieden. Zo wordt er vaak dicht bij de eindklant geproduceerd waardoor het product niet over lange afstanden vervoert hoeft te worden. Dit levert een beter en verser product op waardoor houdbaarheid in het schap geen probleem meer is en afval tot een minimum beperkt kan worden.

3.3.3 Marktbehoefte

De partijen actief binnen het VF 2.0 zijn allen geruime tijd actief in deze industrie en zien veel potentie in de markt. Vanuit verschillende sectoren is er vraag naar gecontroleerde, duurzame en stabiele teeltmethodes. Vertical Farming is er daar een van. Gezien recentelijke ontwikkelingen op economisch, geopolitiek, logistiek en klimatologisch perspectief wordt dit steeds belangrijker.

Zowel vanuit de afnemende partijen alsook de potentiële (en reeds geïnteresseerde) investeerders ligt de behoefte om een duidelijker beeld te krijgen van de haalbaarheid van vertical farms daar waar sommige eerdere farms het leergeld hebben moet betalen om al eerste deze industrie in te stappen en daarmee niet de benodigde kennis aan boord te hebben gehad.

Vele bijeenkomsten op Agri-vlak en tegenwoordig ook specifiek gericht op Indoor Vertical Farming laten de groeiende interesse zien in deze nieuwe teeltmethode en de vragen betreffende techniek en operationele performance van deze systemen.

Deze uitdaging vraagt om een integrale aanpak, waarbij de gehele agrofood-keten wordt betrokken. Van zaadveredeling tot eindproduct, van teelt tot verwerking, is er behoefte aan vernieuwing en samenwerking om gezamenlijk een veerkrachtige en duurzame sector te ontwikkelen die klaar is voor de uitdagingen van morgen. Het is binnen deze context dat de marktbehoefte voor de oprichting van een gezamenlijk innovatiecluster ontstaat. Diverse ondernemers, marktpartijen en kennisinstellingen erkennen de urgentie van samenwerking om de complexe vraagstukken waarmee de sector wordt geconfronteerd, het hoofd te bieden. Vanuit een gedeelde visie op de toekomst streven zij ernaar om gezamenlijk innovatieve oplossingen te ontwikkelen en te implementeren, met als doel een sector te creëren die niet alleen economisch rendabel is, maar ook bijdraagt aan het welzijn van mens en planeet.

Het is deze gedeelde ambitie om een toekomstbestendige agrarische sector te ontwikkelen die als drijvende kracht fungeert achter de oprichting van een gezamenlijk innovatiecluster. Door de krachten te bundelen en expertise te delen, willen deze stakeholders een dynamische omgeving creëren waarin innovatie wordt gestimuleerd, nieuwe samenwerkingsverbanden worden gesmeed en gezamenlijk wordt gewerkt aan de transformatie van de sector.

In het vooronderzoek is de marktbehoefte geïnterpreteerd op 4 terreinen:

3.3.3.1 Behoefte vanuit Campusontwikkeling

De groeiende samenstelling van campusbewoners (inmiddels reeds > 70 partijen) benoemen als één van de belangrijkste voordelen van Brightlands de interactie tussen partijen in en om de Campus. Een belangrijke beperking die daarbij genoemd wordt is de nog beperkt aanwezige toegankelijke researchmogelijkheden op belangrijke raakvlakken tussen specifieke ontwikkeldomein en praktijktoepassingen waarvoor deze ontwikkeld worden. Daarnaast geven bewoners en andere stakeholders aan dat een gebrek aan (kleine) werkplaatsen in combinatie met technische ontwikkellaboratoria op hun deelterrein nodig zijn voor een optimale ontwikkeling van het ecosysteem. Hierbij vinden bewoners het belangrijk dat deze open toegankelijk zijn voor nieuwe samenwerkingen met regio gerelateerde ondernemers, zoals de primaire tuinbouw, veredeling sector, vers-verwerkende industrie en Retail.

3.3.3.2 Behoefte vanuit private partijen

MKB-bedrijven geven aan dat zij niet de middelen hebben om specialisten op alle deelterreinen, waar zij ontwikkelbehoefte hebben, zelf aan te trekken. Daarnaast ontbreekt het hen aan eigen faciliteiten voor het testen van innovatieve ontwikkelingen. Zij zoeken momenteel aansluiting bij kennisinstellingen en onderzoeksbedrijven om tot een krachtenbundeling te komen, waarmee zij hun beperkte ontwikkelbudget efficiënt kunnen inzetten.

Tevens zien we binnen de sector Indoor Vertical Farming een sterke toename van bedrijven die zich aansluiten bij onafhankelijke brancheorganisaties om als sector gezamenlijk op te treden in b.v. wetgeving en labeling.

3.3.3.3 Behoefte vanuit Kennisinstellingen

Kennisinstellingen in Limburg (maar ook daarbuiten) hebben een terugloop in studentenaantallen. Als gevolg hiervan hebben zij geen financiële middelen om volledig zelfstandig researchfaciliteiten voor hun studenten te realiseren op optimale opleidingen én onderscheidend vermogen te creëren. Intensievere

samenwerking met bedrijfsleven worden gezien als mogelijkheid om moderne opleidingsfaciliteiten te combineren met stages en opdrachten vanuit dit bedrijfsleven.

3.3.3.4 Behoeftte vanuit overige publieke organisaties

Brancheorganisaties en overheden werken op veel thema's programmatisch samen. Deze programma's hebben een goede regionale landingsplek nodig, om daarmee de (ook) MKB-bedrijven de mogelijkheid te bieden om betrokken te zijn bij deze programma's én implementatie in de bedrijfsvoering te versnellen.

4. Lange termijn

Het doel is duidelijk: het streven naar een toekomst waarin de agrofood-sector duurzamer, veerkrachtiger en innovatiever is. Om dit te bereiken, is het essentieel om samen te werken, kennis te delen en gezamenlijk te investeren in onderzoek en ontwikkeling. Hieronder worden de plannen en ambities om dit te verwezenlijken beschreven.

De Brightlands Next Generation Farming – VF 2.0 biedt partijen de mogelijkheid om aan de slag te gaan met onderzoeks- en opschalingsvraagstukken op het gebied van zaadveredeling, groeiomstandigheden, hoogwaardige primaire productie, verwerking tot en met Retail en horeca.

VF 2.0 is sterk gefocust op validatie van de primaire productie. Dit begint bij de selectie van de juiste genetica voor de toepassing in Vertical Farming systemen. Een nauwe samenwerking en doorontwikkeling met de zaadveredelaars is hierbij cruciaal om de productie tot een hoger plan te tillen. De Vertical Farming teelt heeft andere eisen aan zaden. Zo is er minder vraag naar ziekteresistentie aangezien de teelt in schone omstandigheden plaatsvindt. Wel is er de vraag naar genetica die beter om kan gaan met warmere en vochtigere condities of juist naar genetica die minder licht vraagt om zo het energieverbruik te minimaliseren.

Door middel van groeioptimalisatie in de verschillende systemen kan er bekeken worden welke systemen het meest effectief en efficiënt zijn. Dit is niet enkel gericht op de output prestaties van de systemen, maar ook op de efficiëntie van land, water en energieverbruik. De resultaten kunnen per systeem en projecttoepassing verschillen.

Het is essentieel om alle aspecten van een toekomstbestendig model te combineren. Het recente verleden heeft laten zien dat diversen ontwikkelingen (Covid 19, politieke spanningen en transportproblemen) de traditionele ketens in een klap kunnen verstoren.

De recente volatiliteit op de energiemarkt heeft nadrukkelijk de gevoeligheid hiervan en impact op voedselproductie in Nederland zichtbaar gemaakt. Urban Health Farms, in samenwerking met partners, wil laten zien dat door toepassing van lokale energiesystemen en een goede energiestrategie (efficiëntie, toepassing en contractvoorwaarden) het risico beheersbaar te maken is.

Daarnaast is het goed om meer inzicht te krijgen in hoe de producten uit een vertical farm een route hebben naar de eindgebruiker (verwerking, Catering of Retail consument) en is er wellicht een mogelijkheid voor vertical farms om direct aan de consument te verkopen? Waar ligt de toegevoegde waarde in de keten bijvoorbeeld door een lager afvalpercentage en hoe kan dit het beste gecommuniceerd worden naar de consument. Is het mogelijk om een label te organiseren als sector waarbij individuele bedrijfsbelangen aan de kant worden gezet om de sector Indoor Vertical Farming beter te positioneren.

4.1 Realisatie van een Gezamenlijk Innovatiecluster

Innovatie zoals beschreven is alleen mogelijk als dit breed gedragen wordt. Meerdere bedrijven en instellingen dienen de handen ineen te slaan om impact te maken. Urban Health Farms pakt de coördinerende rol hierbij, om samen toegevoegde waarde te creëren. Mede door de huidige marktomstandigheden en het feit dat men zoekend is naar de juiste toepassing van Vertical Farming wordt de bereidheid gezien om samen te werken.

Zoals eerder aangegeven zal het VF 2.0-cluster zich binnen het kader van het gezamenlijke innovatiecluster focussen op een aantal aspecten:

4.1.1. Technologie

Binnen Indoor Vertical Farming zijn veel verschillende systemen te zien wat gebruikelijk is bij een opkomende technologie waarbij veel partijen proberen nieuwe technologische uitvindingen te doen.

Door meerdere systemen naast elkaar te hebben kunnen het VF 2.0-cluster en externe partijen onderzoek uitvoeren met verschillende teeltoplossingen en hiermee tot meer gefundeerde conclusies komen en klanten adviseren op het gebruik van een bepaalde technologie en teeltrecepten.

4.1.2 Market connectie

In een traditionele keten zijn er veel partijen betrokken vanaf de teelt tot aan de verkoop naar de eindconsument. Dit begint bij de teler die zich vaak op grote afstand bevindt. Dan wordt de productie gekocht door een logistieke verwerker en mogelijk via een verpakker verkocht aan een handelsbedrijf

die vervolgens levert aan de laatste schakel in de keten. Hierbij moet opgemerkt worden dat de Nederlandse situatie niet compleet representatief is door de ondernemende insteek van de Nederlandse tuinbouw ondernemers.

Om waarde toe te voegen en mede door de regionale positionering is het mogelijk om directe afspraken te maken met de laatste schakel waardoor de marge die er normaal door alle tussenbedrijven wordt gerekend nu ten goede komt van de vertical farm.

In de meeste gevallen wordt verpakken ook een integraal onderdeel van de farming activiteiten waardoor het product ook direct beschermd wordt tegen invloeden van buitenaf.

Het is nu van belang om het productassortiment te vergroten voor vertical farms of om meerdere farms bij elkaar te plaatsen om de vraag van de laatste schakel in de keten te kunnen voldoen. Indien Indoor Vertical Farming een groot deel van het assortiment af kan dekken is het efficiënter voor de retailer omdat category management aanzienlijk eenvoudiger en dus goedkoper wordt. Hier ligt een volgend moment voor waarde toevoeging vanuit een vertical farm.

Uit gesprekken met potentiële afnemers weten we dat aan het bovenstaande behoefte is.

Ten aanzien van nieuwe producten en productlancerings zal ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht worden met Brightlands NovaBite. Activiteiten in dit kader bestaan uit:

1. Netwerkbijeenkomsten en matchmaking-events waarbij afnemers, producenten en andere stakeholders uit de keten elkaar ontmoeten en samenwerkingen verkennen.
2. Presentaties en casestudies van succesvolle samenwerkingsverbanden en innovatieve product-marktcombinaties.
3. Gezamenlijke marktanalyses en trendonderzoeken om de behoeften en ontwikkelingen in de markt in kaart te brengen en hierop in te spelen.

5. Bijdrage aan Regio Noord-Limburg

5.1 Op welke manier draagt dit project bij aan de ambities van de Regiodeal Noord-Limburg en de regionale opgaven?

Het programma Ondernemen en Innoveren van de Regiodeal Noord-Limburg richt zich op de ontwikkeling van Noord-Limburg tot een unieke en innovatieve regio binnen beeldbepalende economische sectoren (Agri-Food). Samenwerking met

ondernemers, onderwijs en overheid is daarbij van groots belang, evenals het aantrekken van talent.

Het project Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 draagt bij aan de verdere doorontwikkeling van het innovatie ecosysteem van Brightlands Campus Greenport Venlo. Zowel bedrijven als kennisinstellingen die al gevestigd zijn op de campus, evenals die uit de regio en daarbuiten, kunnen gebruik maken van deze faciliteiten. Door bij te dragen aan het versterken van het vestigingsklimaat van de campus, wordt de aantrekkingskracht vergroot voor nieuwe bedrijven die zich hier mogelijk willen vestigen. Dit versterkt niet alleen de campus zelf, maar trekt ook meer economische activiteiten naar de regio (in lijn met het Missie gedreven Economisch Beleidskader en de Regiodeal). Nieuwe bedrijven die zich vestigen in de regio, die activiteiten ontplooiën in de regio en onderzoeksinstituten die hier wetenschappelijk onderzoek verzorgen, draagt bij aan het aantrekken van nieuw talent. Bovendien creëert een aantrekkelijke campusomgeving, met diverse activiteiten, een stimulerende werkomgeving die talent in de regio behoudt.

Voor agro-food bedrijven in de regio en (ver) daarbuiten, bieden de Next Generation Farming – VF 2.0 faciliteiten straks laagdrempelige ondersteuning voor innovaties in de tuinbouwketen, van zaad tot aan het eindproduct (consument). Dit zal hen helpen bij het ontwikkelen van innovatieve oplossingen en het creëren van nieuwe business- en verdienmodellen, waardoor ondernemerschap in de regio wordt gestimuleerd.

Het project Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 sluit naadloos aan bij de brede welvaartsambitie van de regio Noord-Limburg, waarbij gezondheid als verbindende schakel fungeert tussen economische activiteiten en sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen. Met de ambitie om de gezondste regio van Nederland te worden, streeft Noord-Limburg naar een duurzame en toekomstbestendige gemeenschap, waarin welzijn en vitale gemeenschappen centraal staan. Het project draagt bij aan deze ambitie door innovaties te stimuleren op het gebied van Future Farming, wat aansluit bij de nationale transitie-opgaven richting kringlooplandbouw, circulaire economie en energietransitie.

Het thema "Future Farming" richt zich op het ontwikkelen van high-tech systemen voor duurzame voedselproductie, waarbij technische innovaties zoals precisielandbouw, digitalisering en geavanceerde klimaatinstallaties worden toegepast. Door samen te werken met bedrijven en kennisinstellingen binnen het innovatiecluster, worden nieuwe technologieën ontwikkeld en toegepast om emissies te verminderen en de druk op de leefomgeving te verlagen. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van een duurzame land- en tuinbouwsector, terwijl het tevens economische kansen biedt voor de regio.

Het project draagt ook bij aan het thema "Vitaal en gezond" door zich volledig te richten op "tomorrow's food" en de ontwikkeling van voedsel van de toekomst. Binnen dit innovatiecluster wordt gewerkt aan de co-creatie van gezondere en duurzamere voedingsproducten, die bijdragen aan een gezonde levensstijl en welzijn van individuen. Door te investeren in onderzoek en innovatie op het gebied van voedselproductie en -verwerking worden nieuwe methoden en technologieën ontwikkeld om voedsel gezonder en duurzamer te maken. Dit draagt niet alleen bij aan de gezondheid van de consument, maar ook aan een gezonde en duurzame toekomst voor de regio en daarbuiten.

Daarnaast sluit het project aan bij het thema "Talent aantrekken en behouden" door te investeren in opleiding en ontwikkeling van jongeren en professionals binnen de regio. Door de ontwikkeling van nieuwe technologieën en businessmodellen worden er kansen gecreëerd voor werkgelegenheid in sectoren zoals de high-tech agribusiness, logistiek en maakindustrie. Dit helpt bij het behouden van jong talent voor de regio en zorgt voor een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

De invulling die hier gekozen wordt en die gedreven wordt door de technologisch agnostische insteek van het consortium versterkt de samenwerkingsfunctie door verschillende systemen naast elkaar te laten landen op de campus en gezamenlijk het Thema Future Farming kracht bij te zetten.

5.2 Op welke wijze levert het project een positieve bijdrage aan de 'brede welvaart'?

Het project Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 draagt bij aan 'brede welvaart' door verschillende aspecten van de regionale ontwikkeling te bevorderen. Allereerst richt het project zich op het stimuleren van innovatie in de tuinbouwsector, wat de economische welvaart in de regio vergroot. Door te investeren in onderzoek en ontwikkeling op het gebied van Future Farming en precisielandbouw, worden nieuwe technologieën en methoden ontwikkeld die de efficiëntie en productiviteit van de tuinbouw verhogen, wat leidt tot economische groei en werkgelegenheid.

Daarnaast draagt het project bij aan het bevorderen van gezondheid en welzijn door te focussen op de ontwikkeling van gezondere en duurzamere voedingsproducten. Door innovatie in de voedselproductie en -verwerking wordt de kwaliteit van voedsel verbeterd, wat positieve effecten heeft op de gezondheid van de consumenten. Dit draagt bij aan een gezonde bevolking en een hogere levenskwaliteit.

Verder stimuleert het projectsamenwerking tussen verschillende stakeholders, waaronder bedrijven, kennisinstellingen en overheidsorganisaties. Door gezamenlijk te werken aan innovatie en kennisuitwisseling wordt het regionale ecosysteem versterkt, wat bijdraagt aan een veerkrachtige en duurzame economie.

Ten slotte draagt het project bij aan een duurzame leefomgeving door te focussen op circulaire landbouwpraktijken en het verminderen van milieubelasting. Door innovatie in de landbouw worden nieuwe methoden ontwikkeld die het gebruik van natuurlijke hulpbronnen verminderen en de impact op het milieu verkleinen, wat bijdraagt aan een gezonde en duurzame leefomgeving voor de huidige en toekomstige generaties.

Kortom, het project Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 draagt bij aan de brede welvaart van de regio Noord-Limburg door te investeren in innovatie, talentontwikkeling en grensoverschrijdende samenwerking. Door te focussen op Future Farming en samen te werken met diverse stakeholders, wordt er gewerkt aan een duurzame toekomst voor de regio en haar inwoners.

5.3 Wat zijn raakvlakken en/of samenhang met andere thema's uit Regiodeal?

Het project Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 heeft verschillende raakvlakken en samenhang met andere thema's uit de Regiodeal Noord-Limburg. Allereerst sluit het project aan bij het thema "Future Farming", waarbij de focus ligt op innovatie in de landbouwsector en de transitie naar kringlooplandbouw. Brightlands draagt bij aan deze transitie door te investeren in onderzoek en ontwikkeling op het gebied van precisielandbouw en Future Farming-technologieën.

Daarnaast heeft het project ook verbindingen met het thema "Vitaal en Gezond". Door zich te richten op de ontwikkeling van gezondere en duurzamere voedingsproducten draagt Brightlands bij aan het bevorderen van de gezondheid en welzijn van de bevolking in de regio Noord-Limburg.

Bovendien stimuleert het projectsamenwerking en kennisuitwisseling tussen verschillende stakeholders, wat aansluit bij het thema "Talent aantrekken en behouden". Door gezamenlijk te werken aan innovatie en kennisdeling versterkt Brightlands het regionale ecosysteem en draagt het bij aan het behouden van talent in de regio.

Tot slot heeft het project ook een link met het thema "Veilige en leefbare omgeving", aangezien het zich richt op duurzame landbouwpraktijken die de impact

op het milieu verminderen en bijdragen aan een gezonde en veilige leefomgeving voor de inwoners van Noord-Limburg.

5.4 Op welke manier zijn inwoners, organisaties en private partijen betrokken?

In het project Brightlands Next Generation Vertical Farming – VF 2.0 zijn verschillende stakeholders betrokken, waaronder private, publiek-private en publieke partijen. Deze partners hebben allemaal een belang bij het realiseren van de faciliteiten, die dienstbaar zullen zijn aan zowel henzelf als aan het lokale bedrijfsleven en kennisinstellingen.

Het project met sub gebieden biedt een breed scala aan publieke en private partners toegang tot kennis en faciliteiten. De initiatiefnemers stellen hiervoor de faciliteiten en, indien gewenst, kennis tegen marktconforme voorwaarden ter beschikking aan derden. De initiatiefnemers gebruiken ongeveer 20-50% van de beschikbaarheid van de faciliteiten voor hun gezamenlijke ontwikkeldoelen en stellen 50-80% van de faciliteiten open voor gebruik door derden in clustersamenwerking of andere vormen van huur of gebruik.

Bedrijven uit de regio (en daarbuiten) krijgen de mogelijkheid om, zonder grote eigen investeringen in onderzoek infrastructuur, gebruik te maken van de kennis en state-of-the-art faciliteiten binnen de Next Generation Vertical Farming - VF 2.0. Dit zorgt voor een laagdrempelige toegang tot hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten, wat de innovatie en ontwikkeling in de regio bevordert.

Daarnaast worden bedrijven en onderwijsinstellingen actief betrokken bij de ontwikkeling en opleiding van personeel. Door samenwerkingsclusters te vormen op diverse thema's, wordt een lange termijn samenwerking op de Brightlands Campus gestimuleerd. Dit biedt niet alleen kansen voor kennisuitwisseling en innovatie, maar draagt ook bij aan de ontwikkeling van hoogwaardig talent in de regio.

De betrokkenheid van verschillende stakeholders bij het project zorgt zo voor een breed gedragen en duurzame samenwerking die de regionale ontwikkeling stimuleert.

Zoals eerder aangegeven is de eindconsument van cruciaal belang. Het is van belang om de consument te snappen en de behoeftes in kaart te brengen. Dit onderzoek is niet alleen van belang voor dit project maar ook voor andere producenten in de regio. Gezamenlijk kan er ingespeeld worden op de behoeftes en hiermee de consument bieden wat er gevraagd wordt.

Het is ook van belang dat er transparant gecommuniceerd wordt naar de consument. Wat gebeurt er met het voedsel en hoe wordt het gemaakt. Het project

zal hier invulling aan geven rondom de farm. Het werken aan een label en regelgeving omtrent Vertical Farming zal ook helpen om de bewustwording en kennis van de consument te vergroten.

6. Projectplanning en output

Het consortium verwacht de “bouw” medio September 2025 afgerond te hebben. Na toekenning van de subsidie kunnen alle financiële stromen worden vastgelegd en zal worden begonnen met de voorbereiding van de site. Vanwege het modulaire karakter zullen er gefaseerd systemen geplaatst en actief worden. Na de toekenning van de subsidie verwachten we binnen 2-3 maanden al de eerste systemen actief te hebben. De engineering van de grotere “pilot” fabriek zal iets langer in beslag nemen. De verwachting is dat deze faciliteit per September 2025 actief kan zijn.

Verdere uitwerking in de vorm van samenwerkingsovereenkomsten met onderwijsinstellingen zullen ook in deze tussentijd nader vorm krijgen.

De werkpakketten en clusters zoals gedefinieerd zullen al gestart worden en doordat de eerste systemen al eerder beschikbaar zijn zullen daar de validatie reeds starten. Sommige werkpakketten lopen door daar er een continue ontwikkeling te verwachten is bijvoorbeeld op het gebied van genetica.

In 2026 verwachten we een aantal pilot-onderzoeken te doen om alle faciliteiten - separaat en in hun onderlinge samenhang – te laten functioneren waarna we in de jaren na 2026 volledig op marktgedreven (innovatie-)onderzoek kunnen doen in perfect draaiende systemen met een staf die alle apparatuur feilloos kan bedienen.

We verwachten gedurende de eerste helft van 2026 gefundeerde onderzoeksresultaten te kunnen laten zien.

7. Gevraagde investering en de publieke en semipublieke/private co-financiering

Om het project te ondersteunen is gekeken naar de investeringen en opstartkosten die er gemaakt worden gedurende 2025 en 2026 omdat dit de opstartjaren van het project zijn.

Gedurende de initiële fase van het project zullen er veel inspanningen gedaan worden om de clusters op te zetten en het consortium verder te laten groeien om zo de impact te versterken. Tevens zullen externe partijen gezocht worden voor het gebruik van de Shared Facilities.

In de tweede fase ligt de nadruk op het onderzoek vanuit het gebruik van de faciliteiten.

7.1 Investeringsoverzicht en kostenbegroting

Zoals aangegeven in de eerdere uitleg van het project is de bouw van de Shared Facilities op basis van verschillende technieken een integraal onderdeel van het projectplan.

Er zullen diverse technologieën worden geïnstalleerd die gangbaar zijn in de Vertical Farming industrie. Op basis hiervan kan een gedegen onderzoek gedaan worden welke plant/technologie combinaties het meest optimaal werken. Het gaat dus om innovatie van teeltconcepten en het innovatie m.b.t. het optimaliseren van het gebruik van de diverse technieken(teeltsystemen), al dan niet in combinatie met elkaar.

De grote Vertical Farming cel die onderdeel is van het project zal multi-inzetbaar zijn zodat er verschillende teeltsystemen toegepast kunnen worden.

De minimale investeringsbehoefte zal €1,6M bedragen. Dit behelst de initiële opzet zoals deze momenteel gepland is. De hoogte van het subsidiebedrag is erop gebaseerd om hier een dekking van 49,9% op te krijgen.

Het consortium kan besluiten tijdens de ontwikkeling en op basis van voortschrijdend inzicht om extra systemen te ontwikkelen/realiseren.

Buiten de investeringen zullen er operationele uitgaven gedaan worden ten behoeve van de uitvoering van het project. Deze zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Personeelskosten(hieronder nader uitgewerkt) gaan we uit van € 1.542.881
- Materiële kosten en exploitatie (hieronder nader uitgewerkt) gaan we uit van € 395.131
- Inhuur van derden mbt specifieke expertise of flexibele inhuur: € 392.500

De totale kosten van VF 2.0 bedragen € 3.930.512

De inkomsten die hier tegenover staan komen vanuit partnerbijdragen en verhuur van de Shared Facilities aan derden tegen een commercieel tarief. Deze opbrengsten zijn begroot op € 1.147.125. Tevens zal er een eigen bijdrage gedaan worden aan de investeringen van € 801.600 in lijn met de subsidiedekking van de regiodeal

Hiervoor vragen wij een subsidie van € 1.981.787

Het project vraagt een bijdrage vanuit de regiodeal om deze faciliteiten te realiseren en hiermee de betrokken partijen binnen de projectaanvraag alsmede ook de partijen die door het consortium later zullen worden verbonden te

ondersteunen om de projectplannen en teeltresultaten te verwezenlijken. Zoals aangegeven zullen de huidige partijen binnen het consortium zich committeren om te faciliteiten te gebruiken en hier waardevolle informatie (innovatieve concepten) uit te halen. Dit gebruik zal 20-50% van de beschikbare tijd en ruimte zijn wat voldoende mogelijkheden geeft aan externe partijen om deze faciliteiten ook te gebruiken.

We gaan er in de huidige berekening vanuit dat de totale bezettingsgraad van de Shared Facilities ongeveer 70% zal zijn. De Partners binnen het consortium zullen hiervoor +/- 40% voor hun rekening nemen. Het is de taak van het consortium om extra geïnteresseerden te vinden om de overige 30% te vullen. Gebeurt dit niet dan zal Urban Health Farms extra projecten definiëren om het project kostendekkend te laten zijn. Urban Health Farms is dus de risicodrager.

In het kader van kostendekking is in onderstaande tabel te zien welke kosten er overblijven die niet gedekt zijn door de subsidie en dus door de operatie afgedekt dient te worden:

Niet gedekte kosten			
	Ontwikkeling Clusters	€	59.983
	Bouw Faciliteiten	€	73.337
	kennisdelingen Communicatie	€	28.609
	marktonderzoek	€	48.825
	Technische doorontwikkeling	€	63.317
	Subtotaal arbeid	€	274.071
	Operatie van faciliteiten 2025	€	560.417
	overige operationele kosten faciliteiten 2025	€	273.612
	Totaal	€	1.108.100
Opbrengsten: partnerbijdragen			
	Urban health Farms	€	328.680
	Dutch Lion	€	120.000
	IPS	€	123.255
	Solfay	€	123.255
	Externe verhuur	€	410.850
	Totaal dekking 2025	€	1.106.040
	Projectresultaat gedurende subsidieperiode	€	(2.060)

De Partners binnen het consortium zullen allen een deel van de ruimte in gebruik nemen voor divers onderzoek. Bij benadering verwachten wij dat dit 45% van de beschikbare ruimte zal zijn. Voor het overige gebruik rekent het consortium op een dekking van 25% via derden. Hiermee komt de totale gemiddelde bezettingsgraad gedurende de project periode op 70%.

Bijlage I: Clusterpartners en hun rol

Voor dit project zijn een aantal partners gedefinieerd om het project kracht bij te zetten en draagvlak te creëren.

Brightlands Campus Greenport Venlo (Brightlands). Brightlands speelt in het project een centrale rol als “ecosysteemontwikkelaar” en “verbinder”. De expertise van Brightlands is het faciliteren van samenwerkingen tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheden. Brightlands zal daarmee een ondersteunende dan wel faciliterende rol vervullen binnen het innovatiecluster rond Vertical Farming. Dit komt terug in de onderstaande onderdelen van het project:

- Clustersamenwerkingen faciliteren: Door bedrijven en kennisinstellingen binnen de agrofood-sector te verbinden, bevordert Brightlands de ontwikkeling van duurzame oplossingen op het gebied van voedselproductie, technologie en verpakking.
- Talentontwikkeling stimuleren: Samen met onderwijsinstellingen kan Brightlands stageplaatsen, trainingen en workshops organiseren voor studenten en professionals, waardoor er nieuw talent wordt opgeleid in high-tech landbouw
- Onderzoek en innovatie ondersteunen: Brightlands kan innovatieve onderzoeksprojecten coördineren binnen het cluster, zoals smaaktesten en consumentenacceptatie van Vertical Farming-producten, en samenwerken met HAS/UM om opkomende technologieën te valideren en commercialiseren.

Waar de focus van Brightlands ligt op het samenbrengen van partijen en het ‘hosten’ van bijvoorbeeld events, komt de inhoudelijke inbreng, specifiek op de clusterthema’s Educatie, Technologie en Consument en Markt, van deelnemende project partners.

Tevens is het belang groot om de innovaties en resultaten die voortvloeien uit de uitvoering van het project naar buiten te brengen. Brightlands zal zich samen met Urban Health Farms actief inzetten om op diverse manieren, waaronder kennissessies, de informatie te delen.

Technologie cluster:

Industrial Product Solutions (IPS): Dit bedrijf is de partner die de grote geautomatiseerde farm binnen het totale concept zal ontwikkelen en realiseren. De samenwerking met IPS is zeer constructief waarbij de engineering gericht is op kennis van diverse partijen met als doelstelling om een kosten efficiënte farm te ontwikkelen waarbij er ook op kostrijks

geconcentreerd kan worden in vergelijking met andere productiemethodes en ketenpartners.

De farm zoals beoogd door IPS is flexibel en kan daarmee op vele manieren en voor een diversiteit aan producten ingezet worden.

IPS heeft de intentie uitgesproken en ondertekend om de shared facilities te gaan inzetten om het ontwikkelde systeem te testen en verder te optimaliseren op het gebied van efficiëntie en energieverbruik.

Taken:

- IPS zal nauw betrokken zijn in het analyseren van de teeltresultaten
- IPS zal op technisch vlak de markt van Vertical Farming blijven scannen en nieuwe innovaties kenbaar maken binnen het project
- IPS zal continu zoeken naar optimalisatie van het systeem met als doel om de operationele kosten van het systeem te verlagen.

Dutch Lion: Deze technologie start-up bestaat nu een aantal jaar (voorheen Urban AgroTech) en heeft zich gericht om op een kleine ruimte een grote productie te kunnen realiseren middels het gebruik van verticale gootsystemen. Het verschil met andere systemen is dat dit een semi-automatisch systeem is waarbij manuele handelingen beperkt worden. Samen met Dutch Lion wordt er ook gekeken hoe deze systemen toepasbaar zijn in een kasomgeving om hiermee ook de link naar de huidige telers te maken.

Dutch Lion heeft de intentie uitgesproken om gebruik te maken van een gedeelte van de shared facilities zoals deze beoogd zijn. In dit project.

Taken:

- Dutch Lion zal het systeem wat geleverd wordt blijven door ontwikkelen
- Nieuwe teeltrecepten zullen met het projectteam gedeeld worden.
- Dutch Lion zal ook een financiële bijdrage doen aan het project om zo de innovatie en validatie van de techniek binnen te sector te versnellen.

Product-Markt Cluster

Solfay Group:

Solfay is een bedrijf wat zich richt op nieuwe marktconcepten. Zo is het bedrijf actief bezig om een alternatief voor suiker op de markt te zetten. Het bedrijf erkent de mogelijkheden van Vertical Farming en wil zich graag

richten op zowel het voedselvlak alsook de verbreding naar cosmetische en farmaceutische producten.

We zien in de markt dat meerdere grondstoffen die uit planten worden gehaald steeds moeilijker te verkrijgen zijn door klimaatverandering of door andere externe factoren. Hierdoor zien we een grote fluctuatie in prijzen van grondstoffen wat een zeer nadelig effect heeft op de verwerking maar ook voor de eindconsument.

Een voorbeeld hiervan is de levering van plant-inhoudsstoffen gebruikt voor de vervaardiging van parfums. Er loopt een ontwikkeltraject met L'oreal om dergelijk producten in een vertical farm te gaan produceren.

Solfay heeft als doelstelling om een integraal concept in de markt te zetten waarbij de samenwerking met Urban Health Farms de basis is. Daarbij erkent Solfay dat dit project een duidelijke meerwaarde kan brengen in het vergelijk van technologieën en de optimalisatie van teelt.

De samenwerking is bekrachtigd in een intentieverklaring waarin wordt afgesproken om te zoeken naar een zo efficiënt mogelijk systeem met de focus op het verlagen van de energiekosten en de vergroting/validatie van het assortiment waar de afnemers van Solfay behoefte aan hebben. Tevens wordt er gewerkt aan branding wat een goede link is met de marktonderzoeken zoals gedefinieerd in het project.

Taken:

- Solfay zal integraal onderdeel zijn van het team en tijd en effort steken in het valideren van de aannames binnen een vertical farm.
- De focus op efficiënte energiesystemen in onderdeel van de scope van Solfay en hiermee zal ook een energieprofiel en strategie geschreven worden
- Het team van Solfay zal het project voeden met diverse alternatieve hoogwaardige gewassen om zo tot een goede productmix te komen.
- Solfay zal ook op de marketingkant actief zijn. De kennis en ervaring wordt ingezet om klantwensen en klantcommunicatie vorm te geven.

Novabite:

Brightlands NovaBite is gespecialiseerd in consumentenonderzoek, sensorisch onderzoek en voedingsmiddelenrecht. Het doel van Brightlands NovaBite is om bedrijven te helpen bij het ontwikkelen van gezondere, duurzamere en succesvollere voedingsproducten door

diepgaand inzicht te verschaffen in de wensen en voorkeuren van de consument. Zij kunnen zich richten op de volgende onderdelen:

- **Consumentenacceptatie van Vertical Farming producten:** NovaBite kan onderzoek uitvoeren naar de acceptatie van een nieuw label voor producten die zijn geteeld in een vertical farm. Dit kan in samenwerking met retailers en consumenten om inzicht te krijgen in de perceptie van duurzaamheid, lokale productie en de nog nader te benoemen voordelen van Vertical Farming.
- **Onderzoek naar Clean Labels:** Vertical Farming biedt mogelijkheden voor het gebruik van clean labels door de gecontroleerde teeltomstandigheden. NovaBite kan onderzoek doen naar de wettelijke mogelijkheden en beperkingen van clean labels voor vertical farming-producten, en adviseren over communicatie naar consumenten.
- **Vergelijkende smaaktesten:** Het uitvoeren van smaaktesten tussen producten uit Vertical Farming en conventionele teelt biedt kansen om de kwalitatieve voordelen van Vertical Farming te onderbouwen. NovaBite kan deze smaaktesten organiseren en analyseren, waarbij de focus ligt op smaak, textuur en voedingswaarde (onderzoek naar voedingswaarde apart uitvoeren door bijvoorbeeld Brightlabs).

Door bovenstaande onderzoeken uit te voeren draagt NovaBite bij aan het verbeteren van de marktpositionering en consumentgerichtheid van in Vertical Farming geteelde producten binnen dit project.

Educatie Cluster:

Wageningen Universiteit; sinds enkele jaren is er een specifieke focus ontwikkeld binnen de agrarische universiteit in Wageningen. De Wageningen Universiteit heeft een groot aanzien op het internationale agrarische toneel en biedt hiermee een groter bereik voor het Project. We voorzien dat de shared facilities een onderdeel uit kunnen maken van de praktische invullen van onderzoek van de studenten.

HAS Hogeschool; deze hogeschool heeft een meer praktische blik op Vertical Farming wat erg belangrijk is om zo de operators van de toekomst op te leiden. Hierbij komt vooral de praktische kant van Vertical Farming zoals de logistiek en bediening van systemen om de hoek kijken i.c.m. een visie op planten.

We willen graag de geïnteresseerde studenten van de HAS de mogelijkheid geven om ervaring op te doen bij een werkende vertical farm en hiermee ook de implicaties van verschillende systemen te leren.

Naoogst Fysiologie Laboratorium (in samenwerking met HAS Green Academy)

Het naoogst fysiologie laboratorium kan een rol spelen in onderzoek naar kwaliteitsbehoud van producten die in een vertical farm geteeld worden.

Enkele belangrijke bijdragen zijn:

- **Kwaliteitsbehoud en voedingswaarde:** Onderzoek naar hoe verticale teeltomstandigheden, zoals belichting en gecontroleerde groeiomstandigheden, de houdbaarheid en voedingswaarde van producten beïnvloeden. Dit kan helpen om de voordelen van verticale teelt beter te communiceren naar de consument.
- **Opslag- en transportonderzoek:** Optimaliseren van bewaar- en transportcondities om productverspilling te verminderen, met een focus op kwetsbare gewassen zoals bladgroenten of zacht fruit.
- **Vergelijkend onderzoek:** Het laboratorium kan vergelijkende studies uitvoeren tussen producten uit Vertical Farming en conventionele teelt, wat nuttige data kan opleveren voor retailers en consumenten over de voordelen van Vertical Farming.

Universiteit Maastricht (deelnemer)

De universiteit Maastricht heeft in 2020 de “Brightlands Future Farming institute (BFFI)” opgericht. Het BFFI richt zich op het onderzoeken van duurzame voedsel productie. Dit doet het BFFI door de koppeling te leggen met genetica wat zoals eerder aangeven een belangrijke pijler moet zijn voor Vertical Farming. Een bijdrage van Maastricht University aan het clusterthema Technologie kan zijn:

- **Genetica en gewasoptimalisatie:** Het Future Farming Institute van Maastricht University, onder leiding van Dhr. Wim Vriezen, richt zich op onderzoek naar functional plant genomics, met als doel genetische verbeteringen van planten te realiseren. Deze expertise kan worden toegepast om nieuwe gewassen te ontwikkelen die optimaal presteren onder de specifieke omstandigheden van indoor vertical farming. Denk hierbij aan het creëren van planten met verbeterde eigenschappen zoals:
 - Lage energiebehoefte: Gewassen die efficiënter omgaan met licht (minder licht nodig voor groei) en daardoor geschikt zijn voor energiebesparende teelt in vertical farms.
 - Klimaatbestendigheid: Planten die beter bestand zijn tegen de specifieke klimaatcondities in een vertical farm, zoals hogere luchtvochtigheid en gecontroleerde temperatuur.
- **Genomics-gestuurde teeltoptimalisatie:** Door middel van genomics-technieken kan het Future Farming Institute nauwkeurige analyses uitvoeren om te begrijpen welke genetische profielen het beste reageren op specifieke teeltomstandigheden. Dit helpt bij de selectie van gewassen die niet alleen qua opbrengst, maar ook qua

kwaliteit en voedingswaarde optimaal zijn voor de indoor farming-omgeving.

1. **Samenwerking op het gebied van technologie-integratie:** Maastricht University kan een sleutelrol spelen in de integratie van technologie en biologie. Door gebruik te maken van geavanceerde technologieën zoals sensoren, AI en big data kunnen ze plantfysiologische reacties in real-time meten en analyseren. Dit kan bijdragen aan de ontwikkeling van precisieteeltmethoden waarbij alle teeltcondities (licht, klimaat, nutriënten) worden afgestemd op de genetische eigenschappen van het gewas.
2. **Ondersteunen van innovatie in de sector:** Door samen te werken met de partners binnen het innovatiecluster kunnen de onderzoekers van Maastricht University helpen om de technologische innovaties in de praktijk te testen en te implementeren, wat leidt tot een hogere efficiëntie en betere resultaten voor vertical farming-technologieën. Dit ondersteunt het doel van het cluster om technologieën te valideren en te optimaliseren voor verschillende gewassen.

Greenport Innovation & Learning Labs GRILL (deelnemer)

Een van de **roadmaps** van GRILL is **Controlled Environment**

Agriculture. Een van de doelen van het project is om het talent van de toekomst op te leiden in deze betrekkelijk nieuwe industry. Door het toepassen van technologie op de teelt wordt het aantrekkelijker om een opleiding in deze richting te volgen.

Gedurende het project zal er verder uitgewerkt worden hoe deze samenwerking er concreet uit gaat zien.

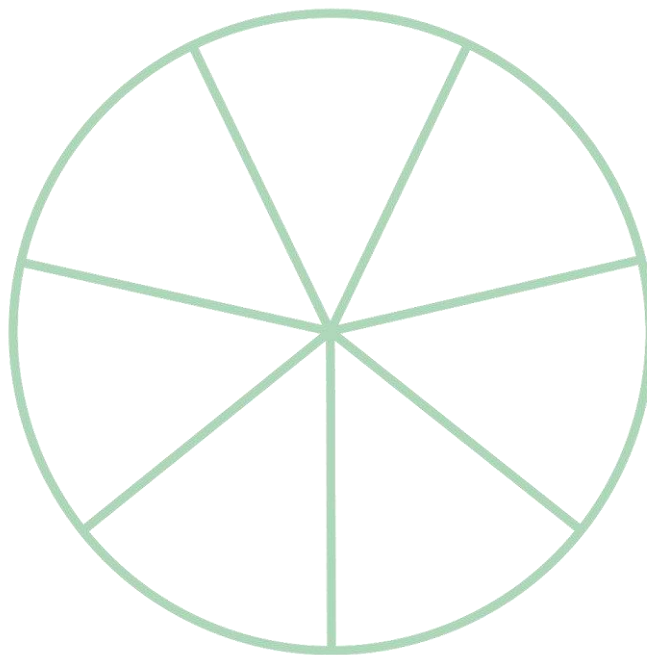
Projectvoorstel Regio Deal 2024

Robotica en AI Programma Supply Chain Valley

*Duurzaam regionaal ecosysteem door slimme systemen voor
logistieke ketens op basis van mensgerichte Robotica en AI*

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Venlo, 13 december

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Robotica & AI programma SCV
Naam Penvoerder	Stichting Supply Chain Valley
Contactpersoon	Drs. P.M. Pardoel MSc
Emailadres	p.pardoel@supplychainvalley.com
Telefoonnummer	0647375747
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	Zsm na de besluitvorming projectenvelop.
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Stichting Supply Chain Valley
Type organisatie	Quattro Helix Organisatie
KVK nummer	KVK 86193457
Postadres	Malcom Mcleanstraat 4 45975 WG Sevenum
Bezoekadres	Malcom Mcleanstraat 4 45975 WG Sevenum
Contactpersoon	P.M. Pardoel
Emailadres	p.pardoel@supplychainvalley.com
Telefoonnummer	0646375747
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL18RABO0197974791
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Stichting Supply Chain Valley

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie.....	4
3.	Effectiviteit	17
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	18
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	20
4.	Haalbaarheid	29
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	31
6.	Activiteiten en Budget	35
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	37
8.	Contactgegevens Regiobureau	37

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid
 - Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
 - Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
 - Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
 - Duidelijke afbakening van de doelgroep
2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged
 - Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
 - Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
 - Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
 - Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten
3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op
 - Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
 - Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
 - Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
 - Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

Achtergrond en urgentie

Dit voorstel draagt bij aan het realiseren van de doelstelling om van Noord-Limburg de ‘gezondste’ regio te maken. Door te investeren in innovatieve supply chain technologieën op basis van Robotica en AI stimuleren we de logistieke sector, de agrofood en maakindustrie om nóg slimmer te worden en te verduurzamen. Dit voorstel zet in op structurele maatregelen, door het ontwikkelen van een meerjarig programma met nieuwe technologieontwikkeling op de Brightlands Campus Greenport Venlo en het inzetten op een test- en demonstratiecentrum in de Innovatiehub van Supply Chain Valley. Op deze locaties kunnen bedrijven ervaring opdoen met die nieuwe technologie (AI en Robotica) en kunnen die toepassen in de praktijk. Dat maakt supply chain ketens in de regio concurrerend, waarbij niet alleen toekomstbestendige groei centraal staat, maar ook problemen rondom arbeidsmigratie, repeterend werk, het extra verkeer op de weg en ‘verdozing’ (deels) worden opgelost.

Dit voorstel zet in op een nauwe samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen en het versterken van de regionale economie door -specifiek binnen supply chains van agrofood, logistiek en maakindustrie- in te zetten op gezonder en duurzamer ondernemen. Dit initiatief is gericht op Noord-Limburg, maar biedt ook kansen voor samenwerking met andere delen van Limburg en met name Midden-Limburg.

Door bedrijven uit de regio zijn al tal van toepassingen benoemd variërend van het kunnen oplossen van complexe planningsvraagstukken (inkomend en uitgaand vervoer, planning van beschikbare locaties in warehouses, forecasting van de vraag naar producten, etc.), maar ook over de automatisering van warehouses (door middel van de inzet van automatic guided vehicles, het vervangen van order pick processen door robots, etc.). Bedrijven uit de Supply Chain Valley community hebben ter voorbereiding van dit Regiodeal voorstel gemeld dat dit initiatief rond het de toepassing van slimme systemen voor logistieke ketens essentieel is voor de concurrentiekracht en verduurzaming van de ketens. Daarom dragen zijn ook een belangrijk deel van deze kosten. Maar tegelijkertijd geven zij ook aan dat het opstarten van dit proces vraagt om een zware meerjarige aanpak, waarbij bedrijven ook aangeven dat we nu nog aan het begin staan van die ontwikkelingen en daarom ook de ondersteuning van kennisinstellingen en overheden nodig hebben.

De toepassing van AI en robotica is niet iets nieuws, maar door de fors toegenomen rekenkracht van computersystemen (mede door AI tools) is er nu veel meer mogelijk. Het is dus zaak, volgens de bedrijven, om goed op de hoogte te zijn wat er internationaal op de markt is maar tegelijkertijd ook volop gebruik te maken van bedrijven en kennisinstellingen in de regio die met toepassingen aan de slag gaan en daarin ondersteund willen worden. Enerzijds vraagt dit om goed inzicht in de toepassing van AI tools en andere informatietechnologieën, anderzijds om een test- en demonstratiecentrum. Slimme systemen is niet alleen iets voor grote bedrijven. Ook het MKB in de logistiek (en maakindustrie en agrofood) moet hier in de komende jaren mee aan de slag.

Slimme Robotica & AI systemen zijn dus nodig om als logistiek ecosysteem in (Noord-) Limburg concurrerend te blijven en aan de vraag naar arbeid te kunnen voldoen. De provincie Limburg heeft al in 2021 op basis van onderzoek geconcludeerd dat een toekomstbestendige groei van logistiek alleen mogelijk is als geïnvesteerd wordt in Robotica, AI en innovatie-systemen.

Supply Chain Valley heeft in samenwerking met de kennispartners BSCI (onderdeel van de Universiteit Maastricht), Fontys University of Applied Sciences en Gilde Opleidingen dit voorstel uitgewerkt om aan deze groeiende behoefte te voldoen en om deze technologieversnelling voor bedrijven in de regio (Noord-)Limburg te realiseren.

Onze ambitie is om in de komende jaren tot en met 2030 de groei in toegevoegde waarde en veranderingen van bedrijven binnen de bestaande ruimte uit te voeren, de inzet van arbeidsmigranten -ondanks vergrijzing van de regionale beroepsbevolking- niet toe te laten nemen of zelfs licht te verminderen en om regionaal talent een uitdagende loopbaanontwikkeling te geven in de logistieke ketens. Ondanks de groei van bedrijven zal het aantal vrachtwagenbewegingen niet substantieel toenemen. Die ambitie vraagt om slimme systemen die leiden tot minder handling en vervoer en om automatisering van planningsprocessen. In de komende vier jaar moet daarvoor de basis worden gelegd, door te bouwen aan de juiste onderzoek- en demonstratieprojecten die daarna zelfstandig voortgezet kunnen worden.

Wat is daarvoor nodig: het bundelen van de verschillende initiatieven in (Noord-)Limburg op het gebied van toepassing van bestaande slimme systemen (zoals AI, robotisering en automatisering) binnen de logistieke processen van de sectoren agrofood, logistiek en maakindustrie. Er is nu sprake van te versnipperde initiatieven, waarbij de aansluiting op de arbeidsmarkt niet overal voldoende plaatsvindt. De technologieversnelling door AI en Robotica vraagt zowel om toegepast onderzoek naar AI tools, als om personeel en studenten met deze systemen ervaring op te laten doen. Het gaat om het aanpassen en opschalen van bewezen slimme systemen die bedrijven efficiënter laten werken en waarbij werknemers minder belast worden.

Dit voorstel zet niet in op meer ruimte gebruiken maar juist op beter benutten van de beschikbare ruimte door slimmer te werken. Bovendien wordt door automatisering de afhankelijkheid van bedrijven van arbeidsmigratie verminderd. De samenwerking tussen agrofood en logistiek is noodzakelijk – omdat de agrofood ketens sterk afhankelijk zijn van de logistiek voor aanvoer van grondstoffen en de distributie van eindproducten. Logistiek is ook cruciaal voor het aanjagen van de circulaire economie in de Noord-Limburgse economie, want daarbij gaat het om de complexe planning van materiaalstromen. Tegelijkertijd zijn logistiek en agrofood sterk afhankelijk van de maakindustrie – voor het maken en onderhouden van systemen. Maakbedrijven in Noord-Limburg zullen ook een bijdrage leveren in het ontwikkelen en bouwen van hardware (robots, warehousesystemen) en intelligente software in de logistieke ketens.

Om de geformuleerde ambitie waar te kunnen maken wordt door SCV en de kennispartners – in samenwerking met bedrijven in de logistieke sector – gewerkt aan het ontwikkelen van een duurzaam innovatie-ecosysteem met testcentra voor Robotica en AI toepassingen in de supply chains. Het voorstel omvat een tweeledige aanpak voor het aanpassen en opschalen van beschikbare technologieën hoofdzakelijk in de logistieke sector alsook in de agrofood en maakindustrie door middel van:

- Een kleinschalige testfaciliteit op de Brightlands Campus voor experimenten met logistieke technologieën (bijvoorbeeld AR/VR en cobots) met een focus op warehouses;
- Een grotere testfaciliteit op de Innovatiehub van Supply Chain Valley voor opschaling en implementatie in bedrijfsprocessen

Supply Chain Valley

Diep geworteld in de regio Venlo vertegenwoordigt Supply Chain Valley de logistieke sector in Limburg met 78.000 arbeidsplaatsen, 2800 bedrijven, 11 binnenhavens, 6 railterminals, 1 luchthaven en 5,5 miljoen m2 distributie centra. Noord-Limburg is het centrum van dit logistiek ecosysteem omdat de meeste bedrijven, faciliteiten en opleidingscentra in deze regio gevestigd zijn. Elke gemeente in Noord-Limburg kent een groot aantal bedrijven dat aangesloten is bij SCV. Het is naast Brainport inmiddels het meest sterke ecosysteem van Zuid-Nederland, maar ook met de nodige problemen (ruimtebeslag, arbeidsmigranten en veel verkeer).

(Noord-)Limburg richt zich onder meer op drie speerpunten: Logistiek, Agrofood en Maakindustrie, waarin supply chains een belangrijke rol spelen. De logistieke sector in (Noord-)Limburg wordt vanaf 1 januari 2025 vertegenwoordigd door Supply Chain Valley (SCV). Hier werken bedrijven, kennisinstellingen en overheid nauw samen aan projecten op het gebied van o.a. duurzaamheid, arbeidsmarkt, energietransitie, digitalisering, innovatie, infrastructuur en mobiliteit.

Het centrum van het Limburgs logistiek cluster ligt in Venlo, waar SCV beschikt over een fysieke Innovation Hub voor het testen van innovaties en het organiseren van evenementen en bijeenkomsten op bovengenoemde thema's. Daarnaast omringt door aangesloten bedrijven die bereid en in staat zijn om als living lab te functioneren. De Stichting Supply Chain Valley fuseert op 1 januari 2025 met het European Logistics Center Limburg (ELCL). Alle relevante samenwerkingsverbanden in de logistiek in Limburg werken dus binnenkort samen onder de koepel van Supply Chain Valley. Hierdoor is er een stevige basis om ook langjarig aan innovatie en aan andere vraagstukken te werken (zoals arbeidsmarkt, duurzaamheid, branding, etc.). Dat biedt ook de mogelijkheid om door het ontwikkelen van slimme systemen en ketens de relaties met de andere speerpunten (agrofood en maakindustrie) in Limburg te versterken.

SCV heeft in de afgelopen twee jaren een programma ontwikkeld met 11 bouwstenen, waar bedrijven onderwerpen benoemen waarvan zij vinden dat daar gezamenlijk met bedrijven en/of met overheden en kennisinstellingen aan gewerkt moet worden. Daarbij is ook nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de maakindustrie ('Land van de Makers') en met de agrofoodsector, want ook die sectoren hebben met verduurzaming van hun ketens te maken. In al die 11 bouwstenen spelen digitalisering, AI en automatisering/robotisering, Human Capital en Sustainability in de komende jaren een cruciale rol.

SCV wil vanuit die sterke basis ook de samenwerking zoeken met omliggende regio's zoals Oost-Brabant en Niederrhein, zowel met bedrijven en overheden als met kennisinstellingen. Op die manier kan een krachtig innovatie ecosysteem ontstaan waarin AI en Robotica de harde kern vormen. Waardoor ook het logistiek cluster een belangrijke stuwende kracht blijft voor de regionale economie in (Noord-)Limburg.

Brightlands Institute for Supply Chain Innovations (BISCI)

BISCI is onderdeel van de Maastricht University School of Business and Economics (SBE). BISCI is opgericht als Open Innovatie cluster. BISCI onderzoekers werken samen met het regionale bedrijfsleven aan innovaties en toegepast wetenschappelijk onderzoek. Naast een focus op duurzaamheid en circulariteit is het andere speerpunt van BISCI digitalisering en datagedreven logistiek.

BISCI richt zich op het versnellen van innovaties in supply chains, met specifieke aandacht voor logistiek. Dit gebeurt door gebruik te maken van bestaande technologieën en het bevorderen van hun toepassing, zonder hierbij zelf nieuwe technologieën te ontwikkelen. Om dit te realiseren zoekt BISCI actief de samenwerking met andere onderdelen van de Universiteit Maastricht als ook andere kennisinstellingen. BISCI heeft de afgelopen 5 jaar ervaring opgedaan met de regierol in een Open Innovatie Systeem, waarin nauw met Fontys en TNO is samengewerkt aan logistieke innovaties. Bovendien heeft BISCI de toegepaste kennis van de logistiek en de supply chain uitdagingen in de maakindustrie.

Voor alle drie sectoren (logistiek, agrofood en maakindustrie) uit de Supply Chain Valley community zijn kennis en talentontwikkeling cruciaal. De kennis en expertise vanuit het kennisinstituut BISCI zal worden toegepast in aansluiting op bedrijven en kennisinstellingen in de regio binnen het toepassingsgebied van supply chains in de logistiek, agrofood en maakindustrie. In deze context zal worden verkend welke mogelijke verbinding is met andere onderwijsinstellingen in de regio (en met name Fontys en Gilde).

Kennisregie in samenwerking met andere kennisinstellingen/onderzoeksinstituten

De basis van het meerjarig programma wordt gelegd door een team van SCV en BISCI. Specifiek zal in dit project de verbinding gezocht worden met andere onderdelen van de Universiteit Maastricht en andere kennisinstellingen/onderzoeksinstituten (bijvoorbeeld Fontys en TNO). We hoeven niet alles zelf te bedenken, het gaat vooral om het verbinden van al aanwezige kennis en systemen. SCV en BISCI zorgen voor die verbindingen.

Succesvolle toepassing van de nieuwste innovaties in de logistiek vraagt om de juiste logistieke en supply chain kennis. Dit verbinden met de concrete praktische behoeftes van de logistieke bedrijven is dan ook de grote uitdaging. Dat vraagt om regie binnen een open innovatie aanpak. BISCI zal als kennisregisseur de vragen naar toepassingsgerichte kennis van bedrijven binnen SCV koppelen aan de benodigde technologie en wetenschappelijke inzichten. Waar mogelijk en noodzakelijk wordt hierbij de verbinding gezocht met andere kennisinstellingen.

2. Relevantie

Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelen van de Regio Noord-Limburg kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal 2024. Op de [website van rn-l](#) staan de documenten zoals genoemd in de inleiding. Hoe groter de impact, of bijdrage aan de realisatie van de doelen van de regiovisie, hoe relevanter uw project.

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

Deze beschrijving wordt gebruikt in de interne en externe communicatie.

Ambitie

Dit programma draagt bij aan het realiseren van de doelstelling om van Noord-Limburg de 'gezondste' regio te maken. Door te investeren in innovatieve supply chain technologieën op basis van Robotica en AI stimuleren we de logistieke sector, de agrofood en maakindustrie om nóg slimmer te worden en te verduurzamen. Dit voorstel zet in op structurele maatregelen, door het ontwikkelen van een meerjarig programma met nieuwe technologieontwikkeling op de Brightlands Campus Greenport Venlo en het inzetten op een test- en demonstratiecentrum in de Innovatiehub van Supply Chain Valley. Op deze locaties kunnen bedrijven ervaring opdoen met die nieuwe technologie (AI en Robotica) en kunnen die toepassen in de praktijk. Dat maakt supply chain ketens in de regio concurrerend, waarbij niet alleen toekomstbestendige groei centraal staat, maar ook problemen rondom arbeidsmigratie, repeterend werk, het extra verkeer op de weg en 'verdozing' (deels) worden opgelost.

In de praktijk raken disruptieve innovaties de gehele Supply Chain en dus moet iedereen in de keten mee, ook het MKB. Om de grote uitdagingen op het gebied van technologische disruptie, verduurzaming, talent en voldoende gekwalificeerd personeel het hoofd te bieden, gaan Supply Chain Valley met de kennisinstellingen Maastricht University (via BISCi) en Fontys (HBO) en Gilde (MBO) samenwerken om in Venlo een meerjarig programma neerzetten voor Robotica en AI voor Slimme Logistiek, dat ook een positief effect zal hebben op de maakindustrie en agrofood in de regio.

De ambitie is om in de komende jaren tot en met 2030 de groei in toegevoegde waarde en veranderingen van bedrijven binnen de bestaande ruimte uit te voeren, de inzet van arbeidsmigranten -ondanks vergrijzing van de regionale beroepsbevolking- niet toe te laten nemen of zelfs licht te verminderen en om regionaal talent aan te trekken en te behouden met het bieden van een uitdagende loopbaanontwikkeling in de logistieke ketens. Ondanks de groei van bedrijven zal het aantal vrachtwagenbewegingen niet substantieel toenemen. Die ambitie vraagt om slimme systemen die leiden tot automatisering van planningsprocessen en van werkzaamheden in logistieke en industriële werkomgevingen. In de komende vier jaar moet daarvoor de basis worden gelegd, door te bouwen aan de juiste onderzoek- en demonstratieprojecten die daarna zelfstandig voortgezet kunnen worden.

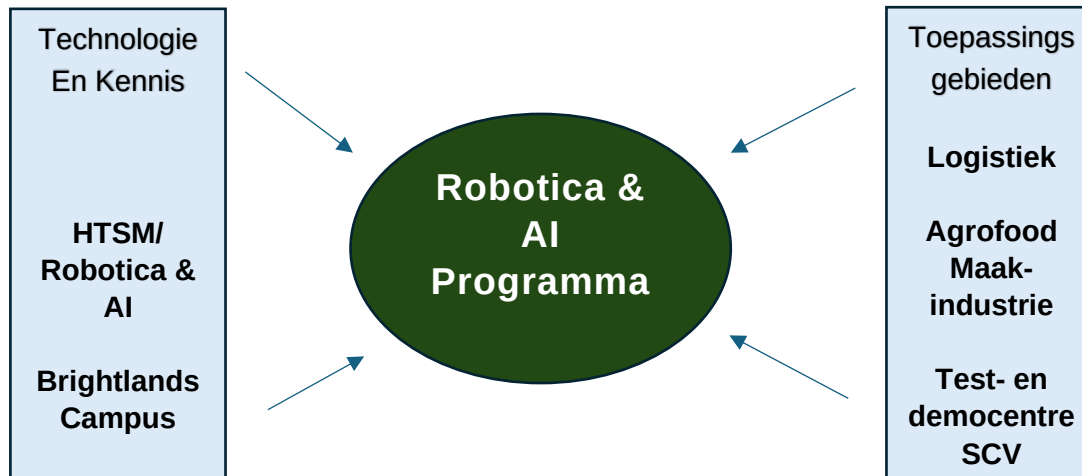
b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Probeer het doel te omschrijven op basis van de uiteindelijke impact op de doelstellingen van het beleid, waar u met uw project een bijdrage aan wilt leveren.

Doelstelling

Het programma heeft als doelstelling om in de regio Venlo een duurzaam innovatie-ecosysteem te ontwikkelen door middel van een meerjarige programmatische aanpak rond het aanpassen en opschalen van beschikbare slimme systemen hoofdzakelijk in de logistiek, maar ook met mogelijkheden voor de maakindustrie en agrofood. Het gaat om zowel een ontwikkelcentrum op de Brightlands Campus Greenport Venlo als om een test en demonstratielocatie (van 600 m2) voor bedrijven binnen de bestaande Innovation Hub van SCV. Bij de invulling van het test- en demonstratiecentrum in de Innovatiehub spelen Fontys en Gilde een belangrijke rol met hun eigen gezamenlijke onderzoek en micro test locatie (open in Q1 2025)

Het programma AI en Robotica, met fysieke labs op de Brightlands Campus Greenport Venlo en in de Innovatiehub van SCV, levert een belangrijke bijdrage om het logistiek cluster te ontwikkelen binnen de bestaande ruimte, zonder de inzet van extra arbeidsmigranten of extra vervoersbewegingen. Die optimalisatie van processen kan alleen succesvol worden gerealiseerd als de meest geavanceerde planningsystemen en material handlingsystemen worden ingezet.

De kennis op het gebied van HTSM, Robotica en AI in de regio wordt benut om voor het SCV ecosysteem nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken zoals, end-to-end digital supply chain, future workforce planning, warehouse automatisering, robotisering van verpakken en order picken, zelflerende en -rijdende logistieke systemen, etc. SCV neemt de leidende rol op zich binnen het op te zetten publiek-private samenwerkingsverband. De bedrijven brengen gezamenlijke vraagstukken, testomgevingen en ondersteuning van experts in. BISCI zorgt voor de wetenschappelijke aanpak om vraagstukken op te lossen en zoekt de verbinding met andere kennispartners. In het programma zullen vooral SCV en BISCI een rol spelen. Fontys en Gilde dragen bij door activiteiten van het programma te vertalen naar trainingen en praktijkervaringen voor studenten en ook voor medewerkers van bedrijven.

Het programma Robotica & AI van SCV is een ecosysteem van bedrijven, kennisinstellingen en overheden, maar ook een fysieke omgeving, een real life en digitale proeftuin waarin experimentele ontwikkelingen plaatsvinden rondom disruptieve digitalisering, met focus op Robotica en AI. Dit ecosysteem van technologieontwikkeling en toepassing van die kennis en technieken wordt met dit programma **toekomstbestendig** ingericht. De ene locatie is niet belangrijker dan de andere, maar samenwerken en (beter) verbinden is de essentie en de complementariteit opzoeken. Daarbij zetten samenwerkende partijen in op digitalisering en verduurzaming. Dit sluit aan bij de grote behoefte van de Logistieke sector. Maakindustrie en Agrofood in Limburg en de naburige regio's om kennis rondom Robotica en AI om te zetten in ideeën en concepten en concreet uit te werken naar toepassing.

Om het programma ook daadwerkelijk van de grond te krijgen gaat een team van SCV en BISC de komende vier jaar aan de slag met:

- De vele en gevarieerde vragen van bedrijven die nu al binnen zijn gekomen samen te brengen in een aantal langer lopende innovatieprogramma's. Goed in beeld hebben wat er al gebeurt bij bedrijven in de regio en hoe daar op voortgebouwd kan worden.
- Een goed overzicht te hebben van tools en systemen die al beschikbaar zijn en/of hoe die systemen slimmer gemaakt kunnen worden.
- Goed oog te hebben voor (meer laagdrempelige) toepassing van slimme systemen en technieken voor het MKB.
- Direct kennis om te zetten in toepassing door het opzetten van de eerste pilotprojecten en binnen de looptijd van het project ieder jaar op te schalen met meer projecten.
- Leveranciers van systemen of robots in de regio te betrekken bij de ontwikkeling van projecten

Nadrukkelijk zal ook aandacht worden besteed aan de vraag hoe medewerkers in bedrijven ondersteund kunnen worden in het beter en gezonder uitvoeren van hun werkzaamheden. Die sociale component (beter benutten van arbeid) is een belangrijk uitgangspunt voor het programma. Dat is de reden dat in het programma intensief wordt samengewerkt met Fontys (HBO) en Gilde (MBO). Met name op de Innovatiehub van SCV zal deze samenwerking tot uiting komen via het test- en demonstratielab waar studenten en werknemers van bedrijven praktijkervaring kunnen opdoen met het aansturen van robots, cobots, de planning van geautomatiseerde warehousesystemen, maar ook met de slimme planning van supply chains.

Logistiek is en wordt steeds meer Logitech, zeer geavanceerd, met carrièrekansen voor met name HBO en MBO opgeleiden. Bovendien biedt het al aanwezige talent in bedrijven goede trainingsmogelijkheden. Uiteraard wordt de inrichting van het test- en demonstratiecentrum afgestemd met alle projectpartners. De inrichting van het testlab (hardware en software) in de Innovatiehub zal ook deels worden ingevuld met testopstellingen (hardware en software) van prominente bedrijven uit de ruimere regio die ontwikkelde producten inbrengen om bedrijven en studenten daar ervaring mee op te kunnen laten doen. Dat laatste kan alleen als in dat centrum ook deskundige begeleiding is.

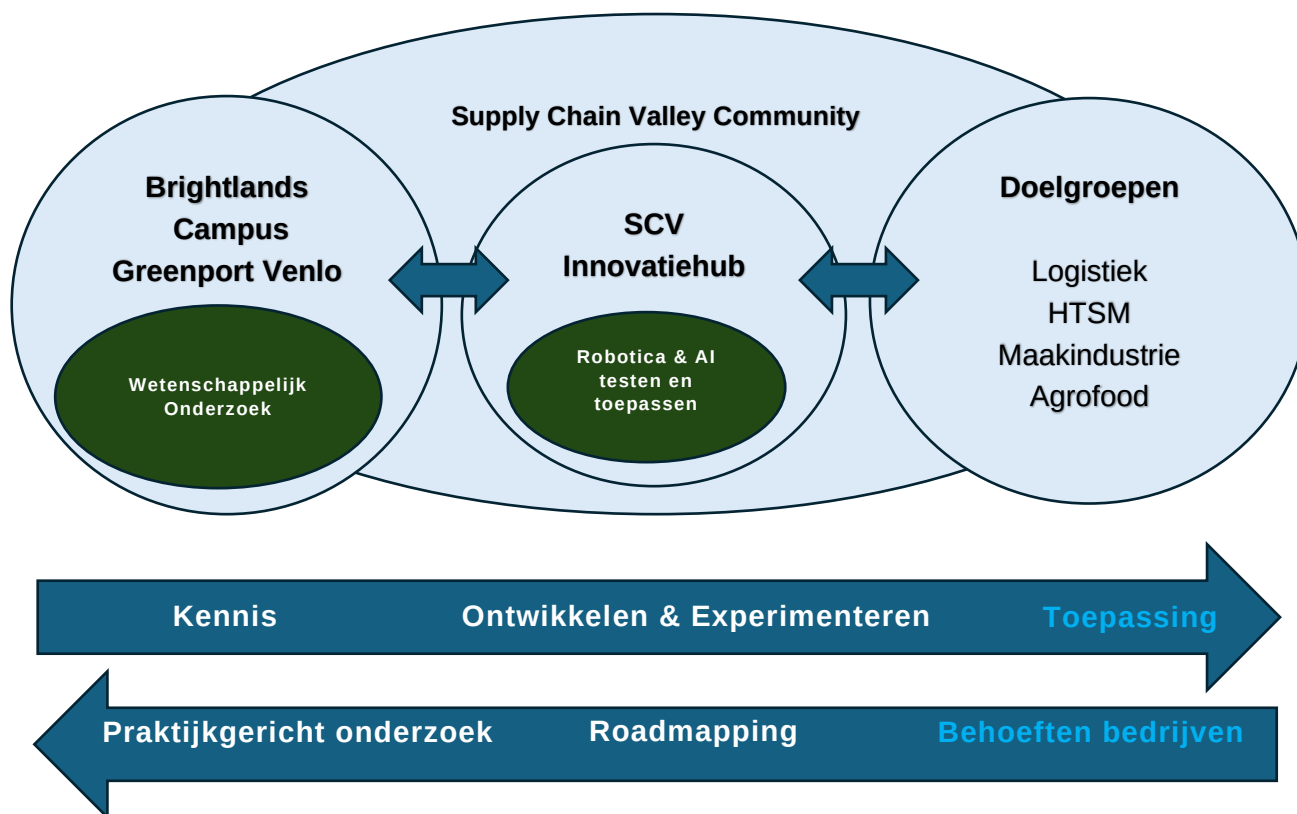
Innovatiecluster

Binnen de provincie Limburg zijn de bestaande initiatieven rondom Robotica & AI onvoldoende geconcentreerd en gecoördineerd. SCV wil het bestaande cluster effectiever organiseren door bestaande onderdelen beter op elkaar af te stemmen, maar ook met het accent om van kennis om te zetten naar toepassingen in de praktijk.

Het programma Robotica & AI is een integraal onderdeel van de bredere Supply Chain Valley Community. BISCI zal op de Brightlands Campus de verbinding leggen met de collega's van de UM (met name met de collega's van) en met de reeds ontwikkelde onderzoeksprogramma's. Het test- en demonstratiecentrum op de SCV Innovatiehub richt zich op het omzetten van die kennis in toepassing. Op beide locaties kunnen medewerkers van SCV, BISCI, andere kennisinstellingen, bedrijven, studenten, docenten en andere experts samen beschikbare technologie omzetten naar toepassing in de praktijk door daadwerkelijk te experimenteren met fysieke robotica en AI systemen. BISCI zal in dit proces als kennisregisseur fungeren, en in nauwe samenwerking met SCV de benodigde kennis, expertise en reeds ontwikkelde hard- en software beschikbaar te krijgen.

SCV wil haar ecosysteem verder versterken en dat betekent dat met dit programma ook verbinding zoekt met andere initiatieven. Hierin is een rol voor BISCI als kennismakelaar.

Het programma sluit aan bij een parallel ingediende aanvraag voor deze Regiodeal rond Brightlands High Tech Agrofood. In dat voorstel is een verbindingagenda opgenomen. Hierdoor kan een brug geslagen worden tussen beide initiatieven om technologieoverdracht vanuit het Brightlands High Tech Agrofood voorstel naar de logistieke sector te realiseren. In dit opzicht zijn beide voorstellen complementair. Waar Brightlands High Tech Agrofood het accent legt op (fundamenteel) wetenschappelijk onderzoek, richt het programma van SCV zich op toepassingsgericht onderzoek en testen en demonstraties in de praktijk.

Profiel Robotica & AI Centrum SCV

Rolverdeling SCV en BISCI

In dit proces van kennis naar kassa, maar ook van vraag vanuit bedrijven naar de kennisinstellingen neemt SCV de regie en zet daarvoor een gezamenlijk programmabureau op vanuit SCV met BISCI. SCV haalt de vragen op vanuit de bedrijven (via de 11 bouwstenen en vragen van individuele bedrijven) en zorgt ook voor de kennisverspreiding van en communicatie over resultaten en ervaringen. BISCI zorgt als kennisregisseur voor een goede afstemming met wetenschappelijke kennis die aan de kennisinstellingen en op de Brightlands Campussen in Venlo en Heerlen wordt ontwikkeld. BISCI geeft structuur en kennis aan het programma op het gebied van digitale mensgerichte technieken (Human Machine Interfaces), methodieken, innovatieprocessen en roadmapping op dat vlak. De daadwerkelijke opschaling voor praktijktoepassingen vindt plaats in het lab op de Innovatiehub van Supply Chain Valley.

Het meerjarig programma kent de volgende onderdelen:

A. **Innovatieprogramma en Roadmapping** - Doelstelling is enerzijds het gat dichten tussen onderzoek, toepassing en opleidingsbehoeften en anderzijds het toepassen door de keten heen van data, AI, en Robotica systemen vanuit een goed georkestreerde, gezamenlijke roadmap. Hierbij wordt vanuit de samenwerkende partijen (SCV, BISCI, Fontys en Gilde) concreet ingezet op het integraal vertalen van businessbehoeften in concrete systeemdefinities en toepassing. Het programmabureau (van SCV en BISCI) treedt daarin op als de kennisregisseur van het Centrum. Bedrijven hebben in de voorbereiding op deze aanvraag twee hoofdonderwerpen benoemd:

- Allereerst gaat het om de procesbeheersing en beveiliging in digitale ketens. Door AI en andere tools is er veel mogelijk als het gaat om het beter plannen van processen en om de footprint van ketens in kaart te brengen. Er zijn veel systemen beschikbaar voor forecasting, planning en ketenaansturing, maar belangrijk is om te achterhalen welke tools systemen zowel slimmer als veilig(er) maken.
- Ten tweede gaat het om de automatisering van warehouses en de diverse onderdelen die daarbij een rol spelen (variërend van de inzet van robots en agv's tot slimme aansturing van warehousemanagement systemen).

De uitdaging van beide onderwerpen is dat tools worden benut die getest zijn en zodanig toegepast kunnen worden dat medewerkers daar ook in de praktijk mee aan de slag kunnen gaan. Onder de koepel van de gezamenlijke roadmap worden dus twee deelprogramma's ontwikkeld op het gebied van het slimmer maken van planningssystemen in supply chains en het automatiseren en medewerkersvriendelijk maken van warehouseoperaties.

Concreet betekent dat in 2025 met groepen leden van SCV de innovatieprojecten onder die twee hoofdrichtingen worden uitgewerkt, waarbij ook de bedrijven medetrekker worden van die projecten. De inschatting is dat in 2025 en 2026 acht innovatieprojecten van start kunnen gaan, waarvan de financiering door bedrijven en door bijdragen van elders (innovatiesubsidies buiten de Regiodeal) gedekt zal worden.

B. **Industrieel toegepast onderzoek, experimentele ontwikkeling en testing** door en voor bedrijven gaat plaatsvinden in samenwerking met kennisinstellingen. BISCI zal vanuit haar rol als kennismakelaar de verbinding zoeken met andere kennisinstellingen/onderzoeksinstituten. Het gaat daarbij om zowel data en AI toepassingen als Robotica waaronder ook zelflerende en rijdende systemen. Met als hogere doelen: een end-to-end digital supply chain en een workforce & warehouse of the future. Het accent in dit programma ligt op de toepassing van reeds ontwikkelde AI Tools of robotsystemen. Dat gebeurt of bij deelnemende bedrijven of in het test- en demonstratiecentrum op de Innovatiehub van SCV. In dat centrum worden ook producten en systemen van leveranciers uit de regio getoond zodat ook de regionale maakindustrie een rol krijgt bij de ontwikkeling van slimme systemen. Een dergelijke integrale aanpak zorgt ervoor dat de kennis over technologieversnelling, in combinatie met door bedrijven ontwikkelde en geteste systemen, de noodzakelijke versnelling realiseren in de richting van een end-to-end digital supply chain.

C. **Actieve Business Development:** het verkennen en toepassen van nieuwe innovaties die zijn benoemd in de roadmap. Dat betekent contact zoeken met (geïnteresseerde) bedrijven uit zowel de logistiek, maar ook in de maakindustrie en ook te leren van al bestaande ervaringen in de agrosector. Daarbij zullen ook actief mogelijkheden worden verkend en voorstellen worden ontwikkeld met nationale programma's (Topsector Logistiek, Lopende Groeifonds-programma's) en Europese programma's (Horizon

Europe en wellicht ook Interreg). Belangrijk bij actieve business development is dat vragen van bedrijven worden opgehaald en worden ingepast in de uitwerking van de twee roadmaps van het programma.

D. **Zichtbaar maken** en versterken van de aanwezige kennisbasis van (Noord-) Limburg in sleuteltechnologieën die nodig zijn voor transitie binnen de Logistieke sector aanvullend op wat er al loopt in de ruime regio. Belangrijk is ook dat resultaten van programma's worden gedeeld met de SCV community, maar ook met overheden in de regio. De transitie van logistiek naar logitech moet zowel landen bij het MKB, maar ook bij overheden en burgers in de regio. Daarom wordt in de Innovatiehub van SCV een test- en demonstratiecentrum ingericht van 600m² waar bedrijven (medewerkers), studenten en ook burgers kunnen zien hoe slimme systemen werken in de praktijk en ook hoe die slim aangestuurd kunnen worden.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

Dit project draagt bij aan de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg:

- Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen
- Talent ontwikkelen & behouden

c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

Dit programma draagt bij aan het ontwikkelen van een duurzaam innovatie-ecosysteem met testcentrum voor Robotica en AI toepassingen in de supply chains. Daarmee wordt de concurrentiekracht van de regio vergroot, maar is er ook nadrukkelijk aandacht voor de maatschappelijke problemen op het gebied van arbeidsmarkt en duurzaam vervoer. Mensgerichte technologieën zorgen ervoor dat de mens bediend wordt met technologie in plaats dat technologie de mens domineert. Op die manier komen de technologie en de mens het best tot hun recht en draag het bij aan het ontstaan van een duurzame balans tussen mens, economie en technologie.

Dit voorstel sluit aan bij de behoefte van kennisinstellingen om studenten voor te bereiden op de beroepen van de toekomst. Via cursussen en proefopstellingen in samenwerking met de partners Fontys en Gilde opleidingen op de Innovatiehub kunnen studenten ervaring opdoen met slimme systemen. Op die manier ontstaat een betere aansluiting tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd brengen deze talenten nieuwe kennis en inzichten mee, niet alleen over nieuwe technieken zoals AI en Robotica maar ook over duurzaam ondernemen. Bovendien kan ook personeel van bedrijven uit de regio ervaring opdoen met deze nieuwe systemen. In het test- en demonstratiecentrum in de Innovatiehub zullen mogelijkheden aanwezig voor trainingen in zeer geavanceerde systemen, maar ook om de eerste kennis op te doen met ontwikkelde robots en andere technieken.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

** De doelgroep betreft niet per se alleen de eindgebruiker van uw project, de doelgroep omvat ook de stakeholders waarmee u de output van uw project wilt delen, omdat deze voor hun relevant kan zijn, of omdat zij van invloed kunnen zijn op het bereiken van de resultaten en de impact van uw project. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leveranciers, maatschappelijke instellingen, medeoverheden, Rijksoverheid, de burger, enz.*

De doelgroep van het Robotica & AI programma zijn de deelnemende bedrijven van Supply Chain Valley, deze zijn via SCV betrokken bij de ontwikkeling. De lead partner voor deze aanvraag is Supply Chain Valley, kernpartner is BISCI. Hierna lichten we toe welke stakeholders samen belang hebben bij het Robotica & AI programma en hoe de rollen onderling verdeeld zijn in leadpartner, kernpartner en doelgroepen – de deelnemers.

Founding partners en doelgroepen

Limburg heeft met SCV een cluster dat internationaal als toonaangevend cluster kan worden beschouwd met sterke relaties met de Maakindustrie en Agrofood. De Logistieke bedrijven zetten zich ook in voor technologieontwikkelingen en toepassing rondom verduurzaming en een betere en gezondere inzet van medewerkers. Daarbij is er een kans om het cluster meer in te bedden in het regionale innovatie-ecosysteem van Zuid-Oost-Nederland, met het oog op kruisbestuivingen met High Tech Systemen en Materialen (HTSM), Robotica en AI.

- **Leadpartner: Supply Chain Valley (SCV)** is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden. Het is een provinciaal initiatief voor bedrijven in de Maakindustrie, Agrofood en Logistiek. SCV wordt georganiseerd, deels gefinancierd en beheerd door het bedrijfsleven, is gesitueerd in de regio Venlo en versterkt de regio als supply chain en logistieke hub voor Noordwest-Europa. Het zijn de innovaties in de supply chain die de sectoren logistiek, agrofood en maakindustrie in de regio met elkaar verbindt. Alle relevante organisaties op het gebied van supply chain management, logistiek en mobiliteit werken samen binnen de valley. Het motto is *“door samenwerking sterker in denkvermogen en uitvoeringskracht”*.
- **Kernpartner: Brightlands Institute for Supply Chain Innovation (BISCI)** is het onderzoeksinstituut van de Maastricht University School of Business and Economics op gebied van slimme en duurzame innovaties in supply chains. In BISCI werken onderzoekers van SBE met het regionale bedrijfsleven aan innovaties en toegepast logistiek en SCM onderzoek. BISCI is opgericht als een Open Innovatie Systeem, en als zodanig nauw verweven met bedrijven op de Brightlands Campussen, in het bijzonder Brightlands Campus Greenport Venlo. BISCI vervult als kernpartner van SCV de rol van Open Innovatie Kennisregisseur.
- **Partner: Fontys Hogeschool** in Venlo biedt de Master of Science Operations and Supply Chain Management, met drie varianten: Logistics, Procurement en Operations. Daarnaast wordt de Bachelor opleiding Mechatronica geboden, gericht op systematisch ontwerpen van onder meer besturingstechnieken van robotgestuurde producten en machines.
- **Partner:Gilde (MBO)** biedt opleidingen aan in de logistiek en deze instelling is van belang om mensen op de werkvloer te inspireren en op te leiden. Het is van groot belang om studenten van het MBO ervaring te laten opdoen met de geavanceerde systemen die in het lab op de Innovatiehub zijn opgebouwd. Die logitech omgeving maakt het voor jong talent aantrekkelijker om voor een toekomstbestendige baan in de logistiek te kiezen.
- **Doelgroep: Brightlands Campus Greenport Venlo** in Venlo is een innovatie omgeving waar ondernemers, wetenschappers en studenten samenwerken aan onderzoek om gezonde en duurzame voeding voor iedereen bereikbaar maken met ruim 70 bedrijven. Topics zijn gezonde en duurzame voeding, future farming en bio-circulaire economie. Door het bieden van toegang tot R&D faciliteiten, ontmoetings- en werkplekken, events, advies van business developers en een internationaal kennisnetwerk worden startups opgezet en bestaande bedrijven gestimuleerd om te groeien. Brightlands is een open innovatie community in een mondiale context, die vier campussen in de provincie Limburg met elkaar verbindt: in Maastricht, Heerlen, Sittard-Geleen

en Venlo. De campussen bieden ondernemers, wetenschappers en studenten state-of-the-art faciliteiten om ontwikkeling, onderwijs, innovatie en groei te ondersteunen.

- **Doelgroep: founding members van SCV**

- **DSV** in Venlo levert en beheert dagelijks supply chain oplossingen voor duizenden bedrijven. Het bedrijf biedt geoptimaliseerde transport- en logistieke oplossingen die zorgen voor balans tussen kosten, CO₂ vergoedingen, serviceniveaus, doorlooptijden en risico's, met een wereldwijd netwerk en partnerships.
- **Seacon Logistics** in Venlo is een grote logistieke ketenregisseur voor het coördineren en optimaliseren van logistieke supply chain. Zie bieden diensten zoals transport, warehousing of supply chain solutions. Vanuit strategische inlandlocaties in binnen- en buitenland regisseren zij een wereldwijd netwerk van goederenstromen.
- **PVH** in Venlo verzorgt de distributie van onder meer de kledingmerken Tommy Hilfiger en Calvin Klein. Het bedrijf wil volop inzetten op innovatie om de operaties te optimaliseren, maar met oog voor de inzet van mensen.
- **Vida XL** in Venlo is een Nederlandse online meubelwinkel voor huis en tuin, die wereldwijd opereert in 30 landen met online shops, een eigen fabriek en 90.000 eigen merkartikelen en 2000 medewerkers. vidaXL stelt ruimte beschikbaar in haar gebouwen voor de Innovatiehub en stelt ook haar automatische orderpicksysteem beschikbaar om nieuwe tools te testen.
- **Otto Workforce** in Venray is de grootste internationale arbeidsbemiddelaar van Europa. Zij helpen werkgevers aan geschoold personeel uit binnen- en buitenland, zoals order- en voicepickers en heftruckchauffeurs. Ook voor Otto is de duurzame en gezonde inzet van personeel van groot belang.
- **DHL in Maastricht** is een internationale vervoerder, met verschillende divisies gericht op onder meer vracht, e-commerce en pakketverzending. DHL Innovatie werkt aan de automatisering van logistieke kernprocessen; van het ontvangen/verzenden tot het verwerken van materiaal (opslag, picken en verpakken) tot de levering, voor veiligere, fysiek minder inspannende en prettigere werkomgevingen.
- **Naast de founding members** zijn er vele tientallen andere bedrijven betrokken bij de 11 bouwstenen van SCV, waar zij ook financieel aan bijdragen. De groep bedrijven dat actief aan de slag wil is substantieel en heeft een extra impuls gekregen omdat Smart Logistics Venlo en European Logistics Center Europe vanaf 1 januari 2025 deel gaan uitmaken van SCV. Dat betekent dat alle grote, middelgrote en kleine logistieke bedrijven onderdeel zijn van SCV. Daarom is het belangrijk dat in het lab op de SCV campus ook mogelijkheden geboden moeten worden voor met name kleinere bedrijven om ervaring op te laten doen met geautomatiseerde systemen en de inzet van eenvoudige robots voor routinematige werkzaamheden.

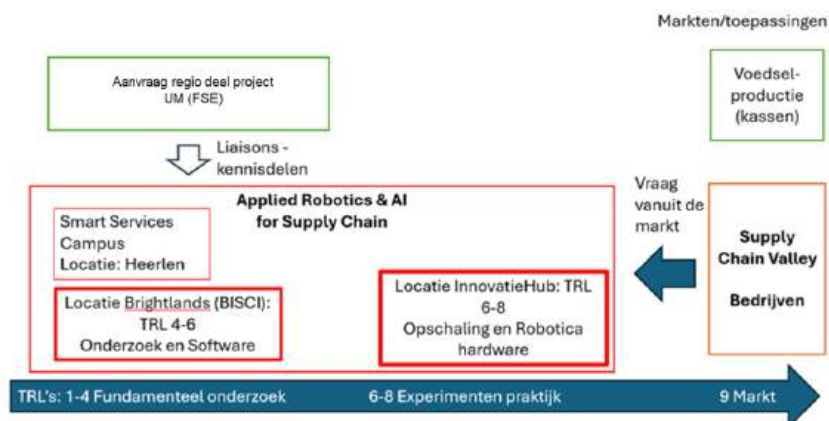
- **Doelgroep - HTSM / Maakindustrie - Robotica en AI bedrijven,**

- **Land van de Makers**, het regionale cluster rond de maakindustrie, staat achter dit programma van SCV, omdat supply chain optimalisatie ook een hoofdthema is van maakbedrijven, maar ook omdat een aantal maakbedrijven uit dat cluster ervaring heeft opgedaan met slimme systemen en/of de ontwikkeling van nieuwe technieken en systemen. Ook die kennis is van belang om van logistiek over te gaan naar logitech.
- **Vanderlande** in Veghel is marktleider in toekomstbestendige logistieke procesautomatisering in de warehousing-, luchthaven- en pakketsector. Het bedrijf biedt geïntegreerde automatiseringsoplossingen, innovatieve systemen, intelligente software en life-cycle services.

- **Inther Group** uit Venray is een internationale hybride systeemintegrator, gespecialiseerd in automatiseringsoplossingen voor het picken, verpakken, opslaan en sorteren van goederen in magazijnen wereldwijd voor klanten in de fijnmazige distributie.
 - **Caroz** uit Venlo is een toonaangevende dienstverlener op het gebied van plannen in ketens (via control towers) en heeft slimme transport management systemen ontwikkeld en staat open voor kennisdeling met derden.
 - **Robotica partijen in de Agrofood.**
 In de regio zijn enkele maakbedrijven aanwezig die robots ontwikkelen voor het planten, bemesten en oogsten van agrarische producten. Daar zitten waarschijnlijk ook enkele toepassingen in voor de inzet in een logistieke omgeving.
 - **Kennis- & Onderzoeksinstituten**
 - **Andere instellingen:** als de basis staat zal ook worden gekeken naar andere partners die iets kunnen toevoegen aan het programma (zoals bijv. TNO, Tu/E, Fraunhofer of een Duitse kennisinstelling).
- e. **Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?**

Er zijn, voor zover nu kunnen bekend, geen partijen die dit negatief willen of kunnen beïnvloeden, alle partijen die van belang zijn doen mee in het project. Supply Chain Valley en haar achterban van bedrijven staan hier volledig achter. Alle spelers die van belang zijn beseffen dat er een groot gezamenlijk belang is om samen te werken aan het Robotica & AI programma. We werken vanuit een gezamenlijk ecosysteemaanpak met verschillende partners en centra samen.

Overzicht positionering en samenwerkingen centra

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

Disruptieve innovaties toepassen

Op dit moment vindt er een grote technologische disruptie plaats, waarbij de verwachting is dat alleen de bedrijven die sterk inzetten op de toepassing van Robotica en AI in de interne bedrijfsprocessen en door de supply chain heen hun concurrentiekracht zullen behouden. Dit geldt voor grote bedrijven, maar ook voor het MKB. Daarnaast speelt het verduurzamingsvraagstuk in ketens zoals de inzet op substantiële vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. De regio Noord-Limburg zit in een transitie van een lineaire naar een circulaire economie. De regio kan daarin versnellen door robotica en AI systemen in te zetten, omdat circulaire economie om andere inrichting vraagt van supply chain modellen, maar ook om andere manieren van material handling.

De uitdaging is om beschikbare technologie en systemen goed te introduceren bij zowel grote als kleinere bedrijven. Daar richt het programma zich op: het ontwikkelen en toepassen van slimme systemen in de logistiek, waarbij gebruik wordt gemaakt van bewezen ervaringen met slimme systemen door bedrijven in de ruime regio, maar ook door beschikbare systemen met nieuwe tools slimmer en beter te maken.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Ondertussen verloopt de toepassing van digitalisering/AI en Robotisering in bedrijven nog te langzaam in de praktijk, omdat de kosten nog hoog zijn. Tegelijkertijd loopt de beschikbaarheid van goed gekwalificeerd personeel versneld achteruit. De noodzaak om de slag naar automatisering en slimme systemen te maken is urgent. Dat hebben diverse SCV leden bij de voorbereiding van dit programma benadrukt. De urgentie is expliciet verwoord in de ambitie die partners hebben met dit programma: een toekomstbestendige groei van de sector binnen dezelfde ruimte, zonder extra arbeidskrachten en vrachtwagenbewegingen.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Innoveren in de supply chains van bedrijven betekent een grote omslag of impact voor een hele keten van bedrijven die onderling nauw op elkaar zijn afgestemd. Hiervoor is samenwerking in de keten en kennis over digitalisering en technologische ontwikkelingen nodig. Voordat veranderingen doorgevoerd kunnen worden in de keten, moeten zij allereerst in pilots worden ontwikkeld en vervolgens uitgetest en verbeterd worden in een praktijkomgeving. Bovendien zullen medewerkers getraind en opgeleid moeten worden hoe om te gaan met nieuwe tools en equipment, zowel in de aansturing van processen (op kantoor) als op de

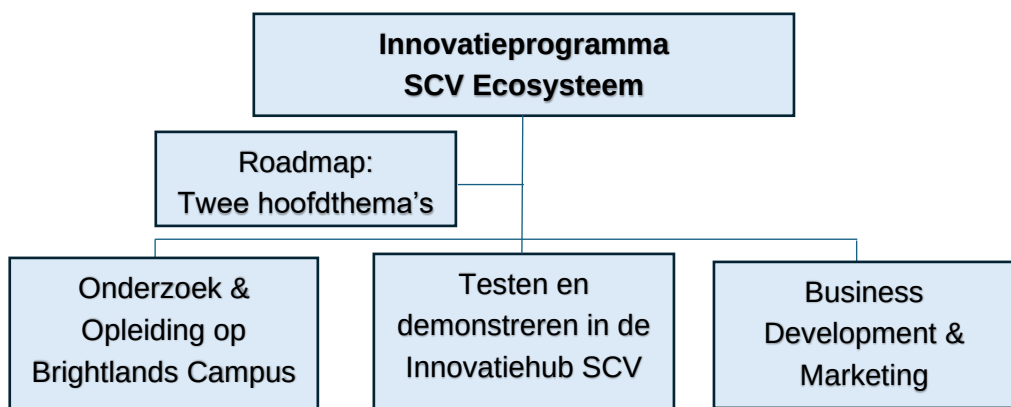
werkvloer. Dergelijke veranderingen in een sector of keten vragen ook van overheden om een bijdrage. Het gaat om onderzoek en trainingen gericht op een grotere groep bedrijven, waarmee de overheden de concurrentiekracht van de regionale economie versterken, maar in dit geval ook nadrukkelijk aandacht besteden aan de krapte op de arbeidsmarkt en de noodzaak om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Zoals toegelicht in de inleiding is er onderzoek gedaan naar de noodzaak om in te zetten op Robotica en AI. Er is dringend meer samenwerking nodig in de Tripple Helix. Er zijn verschillende regionale initiatieven op het gebied van Robotica, Digitalisering en AI. De kennisinstellingen Maastricht Universiteit en Fontys Hogeschool bieden opleidingen en toegepast onderzoek. De Brightlands Campussen in met name Venlo en Heerlen kunnen inspirerende faciliteiten voor onderwijs en wetenschappelijk onderzoek bieden. Er is een langjarige aanpak nodig tot in ieder geval 2028 omdat opleidingen moeten worden aangescherpt en het opstarten van toegepast onderzoek de nodige tijd vraagt, net zoals het toepassen van tools in de bedrijven. De bijdrage vanuit de Regio Deal 2024 is vooral bedoeld om met de kennisinstellingen en bedrijven de juiste trajecten te starten, door verbindingen te leggen met de leden van SCV en maakbedrijven in de ruime regio en om uit onderzoek voortkomende prototypes te testen in de praktijk zodat ze uiteindelijk ook in bedrijven worden toegepast. De ervaring is dat dit het beste werkt in gezamenlijke praktijkomgevingen. Daarbij constateren we ook dat dit zich niet alleen maar op één plek zal concentreren. De ervaring leert dat ook op locaties binnen de bedrijven behoefte is om te ontwikkelen en experimenteren met technologie en programmeertalen. Daarom zet SCV in op het verbinden van al die ontwikkelingen die gaande zijn. Dat vraagt om een hecht team (van SCV en BISCO) dat in staat is om de juiste vragen op te halen bij bedrijven, weten wat zij al doen en dat goed te verbinden wetenschappelijke kennis dat in de regio al wordt aangeboden. Bovendien willen we op basis van een goede analyse van wat er al beschikbaar is aan slimme systemen bij bedrijven, hoe we die met nieuwe AI systemen nog beter/slimmer kunnen maken, want de ontwikkelingen in dit domein volgen elkaar snel op.

Organisatie

Het programma rond het Robotica & AI programma wordt aangestuurd vanuit het centrale innovatieprogramma van SCV. Hierin wordt een meerjarige technologie roadmap ontwikkeld en uitgerold door de partners, van waaruit de kernactiviteiten een duidelijke richting krijgen. Het gaat om het vertalen van (fundamentele) kennis naar Industrieel toegepast onderzoek door middel van experimentele ontwikkeling en testing. Via actieve Business Development & Marketing wordt afstemming gevonden met de vraagstukken die in het bedrijfsleven belangrijk worden gevonden op de korte en op de langere termijn.

De

3.2 Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Het programma richt zich op de ontwikkeling en implementatie van innovatieve technologieën met een duidelijke focus op duurzaamheid en mensgerichtheid. Het programma is verdeeld over twee locaties: een gericht op fundamenteel onderzoek en experimenten (Brightlands campus; focus op lage TRL) en een ander is gericht op de toepassing en schaalbare oplossingen (Innovatiehub; focus op hoge TRL).

Het projectplan onderscheidt 6 werkpakketten, die hieronder in detail zijn uitgewerkt:

- A. Strategie, roadmap en duurzame positionering (A1.1, A1.2, A2)
- B. Organisatieinrichting en Community Uitbouw (B1.1, B1.2)
- C. Infrastructuur en technologieontwikkeling (C1, C2)
- D. Uitvoering van pilots en demonstratieprojecten (D1)
- E. Community-vorming en samenwerking (E1)
- F. Marketing en business development (F1)

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Technology innovation Roadmapping	03/25 tot 12/25
A1.2	Uitwerken projecten	03/25 tot 12/25
B1	Inrichting basis organisatiestructuur (technisch projectmanagement, technische medewerkers). Inrichten systemen, processen en documenten	03/25 tot 12/25
C1	Detaillering manufacturing / supply chain plan voor de test en experimenteeromgeving. Inc kwaliteitsplan en veiligheidsaspecten.	03/25 tot 12/25
C2	Inkoop machines, software en middelen, technisch gereed maken lab inc energie	06/25 tot 04/26
D1	Eerste testprojecten met bedrijven	09/25 tot 09/26
A2	Opening en ingebruikname centrum Innovatiehub	09/25 tot 12/28
B2	Opschaling organisatiestructuur voor groei projecten	01/28 tot 12/28
E1	Community-vorming en samenwerking	03/25 tot 12/28
F1	Marketing en business development	03/25 tot 12/28

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
A1.1	Technology innovation Roadmap: 2 hoofdprogramma's	12/25	2
A1.2	Projectvoorstellen met commitment	12/25	8
B1	Fundament van de organisatie	12/25	6 FTE SCV en BISCI
C1	Gedetailleerd manufacturing logistics en testplan voor de experimenteeromgeving voor het lab in de Innovatiehub van SCV	12/25]	1
C2	Getekende Inkooporders inc geregelde financiering	04/26	4-10
D1	Rapportages met leerervaringen voordat het centrum opschaaft	09/26	3
A2	Officiële opening, actief betrokken ecosysteem	12/27	5 bedrijven die systemen leveren
B2	Effectieve organisatie, capaciteit die past bij de groei van het programma, zowel wat betreft innovatieprojecten als het opzetten van cursussen en trainingen voor studenten en personeel	12/28	30 bedrijven die deelnemen aan 8 innovatieprojecten. Het opzetten van 20 trainingen en cursussen gericht op de praktijk in het lab van SCV
E1	Leiderschap en samenwerkingen binnen het ecosysteem	12/28	Meer samenwerking door krachtig programmteam
F1	Naamsbekendheid, afstemming van vraag en aanbod, gezonde projectfunnel, genereren van nieuwe leads. Uitbouwen van het profiel.	12/28	Sterke merknaam. Tevredenheid klanten met rapportcijfer >8, 40 leads per jaar, met een groei van 10% per jaar en een succesrate op ingediende projectvoorstellen van 70%.

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn.**

Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
A1.1	Twee roadmaps geven richting en focus aan de inhoud en aan de samenwerking tussen de partners, het vergroot de kans dat de doelgroepen goed samenwerken aan concrete, waardevolle projecten met succesvolle resultaten.	12/25	2
A1.2	Voor het laten slagen van het centrum is het van belang dat de eerste innovatieprojecten goed aansluiten bij de behoeften van de bedrijven en bij de capaciteiten van de kennispartners. Het is de eerste test voor het centrum en dus een belangrijke leerervaring voor alle partners.	12/25	8
B1	Het programma heeft een effectieve organisatie nodig vanuit SCV en BISCI. Het resultaat is dat er medewerkers actief helpen aan de opbouw van het programma en aan de opzet van de projecten met de bedrijven en kennisinstellingen. De medewerkers richten zich eerst op de primaire processen. Hieronder vallen: directie (inclusief financiën!), technisch management van het lab en projectmanager. Andere benodigde taken worden uitbesteed.	12/25	6 FTE
C1	Een manufacturing en logistics plan is nodig om de complexe omgeving die ontstaat eerst goed uit te werken op de tekentafel. De systemen zijn kapitaalintensief dus er moet gezorgd worden dat op basis van de behoeften en mogelijkheden de juiste systemen en middelen worden aangeschaft. Binnen dit plan worden niet alleen de systemen beschreven maar ook de processen en de verantwoordelijkheden van de organisatie. Hierover vindt ook afstemming plaats met leveranciers van hardware en software in de ruime regio	12/25	1
C2	Voor de aanschaf van middelen is gestructureerde procurement nodig, zodat volgens de specs en volgens financieel plan een geschikte prijs/kwaliteit verhouding gevonden wordt. Er moet ook rekening gehouden worden met kosten voor installatie, in bedrijfsname, opstarten en regelmatig onderhoud. Sommige middelen worden in kind ingebracht.	04/26	4-10
D1	Voor de deelnemers aan de projecten en voor het programma als geheel is belangrijk dat er geleerd kan worden van successen en van fouten.	09/26	3
A2	Voor de deelnemers en de doelgroep is belangrijk dat er een officiële opening plaatsvindt zodat het succes gevierd kan worden en de naam in de markt bekend wordt. Niet onbelangrijk is dit ook het moment waarop wordt opgeroepen om mee te	12/26	5 bedrijven die systemen leveren

	doen in het laagdrempelige centrum, zodat het open blijft voor nieuwe deelnemers.		
B2	Bestaande deelnemers en nieuwe deelnemers hebben behoefte aan ondersteunende capaciteit bij projecten. Er moet ook actief de markt op gegaan worden om leads te creëren waaruit nieuwe projecten ontstaan bij het bestaande netwerk en bij verborgen parels in de regio en daarbuiten.	12/28	30 bedrijven, 8 projecten, wat betreft innovaties, maar ook 20 cursussen/events voor MKB
E1	Community building zorgt voor samenwerking en eensgezindheid, het zorgt voor vruchtbare succesvolle samenwerking.	12/28	Meer samenwerking
F1	Voor centrum is verdere groei de basis, afstemming van vraag en aanbod.	12/28	Sterke merknaam. Tevredenheid klanten >8, 40 leads per jaar, met een groei van 10% per jaar en een succesrate op projectvoorstellen van 70%.

Projectplan

Hieronder volgt een nadere toelichting op de werkpakketten.

WP A - Strategie, roadmap en duurzame positionering

Doel: Ontwikkelen van een strategisch raamwerk en een lange termijn model voor een programmatische aanpak van slimme systemen op basis van AI en Robotica, inclusief het identificeren van bedrijfsvraagstukken en het creëren van een duurzaam governance- en verdienmodel.

Strategische focus en vraagarticulatie

A1.1. Onderzoek naar behoeften van bedrijven naar slimme systemen met focus op duurzame logistiek en mensgerichte technologieën. Vertaling in een roadmap (plaat en document). Prioriteren van projecten die impact hebben op duurzaamheid (zoals CO2-reductie, energie-efficiëntie) en sociale acceptatie. Positionering van het centrum als katalysator voor duurzame en inclusieve innovatie.

A1.2 Aanscherpen van doorontwikkel keuzes en ontwikkeling van eerste pilots. samenwerkingsverbanden opzetten tussen bedrijven, kennisinstellingen en het centrum rondom concrete test en ontwikkelprojecten.

Beoogde Resultaten

- Een uitgevoerd behoefte-onderzoek onder het regionale bedrijfsleven
- Een prioritering van beoogde demonstratie- en pilotprojecten in de vorm van een roadmap, met twee hoofdprogramma's
- Een aangescherpte positionering van het programma in de tijd, met uiteindelijk een daaraan gekoppeld strategisch (doorontwikkel)plan om na 2028 als programma/centrum voor AI en Robotica zonder ondersteuning van overheden door te kunnen gaan.

WP B – Organisatiestructuur

Governance en duurzaam businessmodel

B1 Fundament van de organisatie. Ontwikkelen van een verdienmodel gericht op lange termijn financiering, inclusief Robotica & AI, zoals circulaire AI-oplossingen en inclusieve trainingstools. Er zal een opschaalstrategie worden geformuleerd om succesvolle pilots uit te breiden naar grootschalige implementaties (deployment plan). Uitwerken van een governance-model met richtlijnen voor besluitvorming, rollen en verantwoordelijkheden. Gaandeweg 2027 zal het programma zelfvoorzienend moeten zijn omdat bedrijven betalen voor cursussen en trainingen of omdat elders fondsen voor innovatieprojecten worden aangeboord. Dat is mogelijk gezien de omvang en samenstelling van de SCV community. Maar eerst moet de structuur worden gebouwd en zullen de relaties tussen bedrijven en kennisinstellingen geïntensiveerd moeten worden.

B2 Opschaling organisatiestructuur voor groei projecten

Programmaorganisatie:

- Multidisciplinair team op beide locaties in Venlo, met nauwe samenwerking tussen onderzoekers en praktijkpartners.
- Governance-model dat de samenwerking en kennisdeling tussen de locaties faciliteert.
- Een uitgewerkt businessmodel met verdienmodel, opschaalstrategie en governance model

WP C - Infrastructuur en technologieontwikkeling

C1 - Doel: Creëren van fysieke en digitale infrastructuur, met onderscheid tussen twee locaties voor meer experimenteel en meer fundamenteel onderzoek (Brightlands Campus) en toepassingen en trainingen (Innovation Hub).

C1.1 Ontwikkeling locatie op Brightlands Campus Greenport Venlo

Fysieke faciliteiten: locatie voor experimentele robotica en AI.

- Focus op technologie-toepassing
 - o Sensoren en hardware toepassing: Onderzoek naar nieuwe toepassingen van sensortechnologieën.
 - o AI-algoritmes: Ontwikkeling van nieuwe modellen voor duurzame optimalisatie en menselijke samenwerking (AI libraries voor deep & reinforced learning).
 - o Simulatieomgevingen: Virtuele modellen voor procesoptimalisatie en duurzaamheidsscenario's.

C1.2 Ontwikkelen locatie op SCV Innovatiehub

- Fysieke faciliteiten: Demonstratie- en validatieomgeving voor schaalbare technologieën. Onder meer Future warehousing, bijvoorbeeld inzet van robots en cobots, maar ook slimme planningssystemen.
- Focus op toepassing en opschaling:
- Testen en valideren van hardware, zoals robots, drones en autonome voertuigen, in realistische logistieke scenario's.
- Integratie van AI-oplossingen met bedrijfsprocessen, zoals energiebesparing en circulaire logistiek.
- Pilots met mensgerichte technologieën, zoals collaboratieve robots en AR/VR-tools.

C2 Procurement

- Computing resources: Duurzame servers en netwerken voor big data-analyse en AI-modellen

Beoogde resultaten

- Ingerichte faciliteiten op beide locaties
- Een programma met een op elkaar afgestemde organisatie voor beide locaties, zodat de synergie optimaal wordt geborgd

WP D - Uitvoering van pilots en demonstratieprojecten

Doel: Realisatie van voorbeeldprojecten die duurzaamheid en inclusiviteit centraal stellen.

Met de aangevraagde financiering kunnen de eerste 2 roadmaps worden opgestart. Op basis van de initieel gevoerde gesprekken kan al direct na goedkeuring van het programma gewerkt worden aan enkele innovatieprojecten, de projecten worden definitief vastgesteld na het uitgebreide vraagarticulatie onderzoek onder bedrijven (WPA).

- Project 1: Inzet AI tools in oplossen van complexe planningsvraagstukken in supply chains
- Project 2a: Toepassing van collaboratieve robots voor ergonomische werkplekken
- Project 2b: AR/VR-tools voor training en acceptatie van robotica in de logistiek

Beoogde resultaten

- Uitgevoerde pilot- en/of demonstratieprojecten, die goed aansluiten bij de positionering van het programma.

WP E - Community-vorming en samenwerking

Doel: Opbouwen van een open innovatie community gericht op duurzame en inclusieve innovaties. In Limburg is een beproefd concept voor het ontwikkelen van open innovatie communities: het Brightlands concept. Dit wordt vermenigvuldigd met het sterke ecosysteem van Supply Chain Valley.

Bedrijfscommunity vorming

Samenwerken met bedrijven aan pilots gericht op duurzaamheid en sociale acceptatie. Idee is om living lab innovaties met hoge TRL te ontwikkelen en te testen op locatie (SCV Innovation Hub), zodat de bedrijfsprocessen zo min mogelijk worden verstoord. Er kunnen ook afspraken worden gemaakt om hardware- en software op locatie bij het bedrijf te configureren en te demonstreren.

Samenwerking en community vorming met de kennisinstellingen

Voor de goede werking van dit programma is verbinding met reeds bestaande initiatieven nodig. Supply Chain Valley en BISCI hebben in hun netwerk reeds partners op het gebied van robotica of AI. Deze zijn erg gefragmenteerd, en verspreid over meerdere kennisinstellingen en locaties. Doel van dit werkpakket is om de verbinding tussen deze voorzieningen te zoeken. Voorbeelden zijn het Maastricht Centre for Robots (UM SBE), DexLab (UM SBE), de lab- en kennisfaciliteiten en -infrastructuur van Brightlands Institute for Smart Services (UM FSE, op de Brightlands Campus Heerlen) het Fontys/Vista AI Lab Venlo (in SCDC bij Fontys Venlo), het Fontys CoE AI for Society (Fontys Eindhoven) als ook lab- en demonstratiefaciliteiten van andere kennispartners (zoals TNO, en Fraunhofer, TUE). Het instituut BISCI zal de rol van kennisregisseur voor het programma vervullen, voor de kennisinstellingen die met hun faciliteiten en kennisinfrastructuur willen participeren in het Open Innovatiecentrum. Met UM, Fontys en Vista zijn hierover al constructieve verkennende gesprekken gevoerd, dit dient echter wel verder uitgewerkt te worden (spelregels, governance, financiering, IP, etc).

Belangrijk is ook dat in het programma veel aandacht is voor demonstratie en trainingen. Hierover worden goede afspraken gemaakt met Fontys en Gilde. Naast het opleiden van talent aan die kennisinstellingen is het ook belangrijk dat bedrijven op de Innovatiehub kennis kunnen maken met nieuwe tools en systemen en daar ook hun personeel ervaring op mee kunnen laten doen.

Open innovatie activiteiten

Workshops en hackathons met focus op circulaire toepassingen en menselijke interactie met technologie; AR/VR-ondersteunde trainingen voor bedrijven en werknemers om technologie-acceptatie te vergroten.

Beoogde resultaten

- Een goed functionerende innovatie-community en samenwerkingsafspraken met de participerende bedrijven en kennisinstellingen.
- Een aantal open innovatie activiteiten, georganiseerd ism de in het centrum samenwerkende kennisinstellingen – 3 workshops en 2 hackatons - ter ondersteuning van het Brightlands Open Innovatie Concept.
- In de periode van 1 januari 2026 tot eind 2028 vinden er 20 cursussen/trainingen plaats voor de bedrijven die deel uit maken van SCV.

WP F - Marketing en business development (F1)

Doel: Het centrum positioneren als koploper in duurzame en mensgerichte technologieën en het werven van financiering.

Marketing

Creëren van merkidentiteit rond duurzaamheid en inclusiviteit. Ontwikkelen van marketing-instrumenten ter ondersteuning van de business development van het Centrum. Organiseren van events en publicaties om succesverhalen en impact te delen. Daarvoor kan het programma gebruik maken van de communicatiekracht van SCV.

Business Development

Propositie-ontwikkeling: Ontwikkelen van diensten zoals circulaire logistiekadvies en mensgerichte trainingstools.

Actieve acquisitie van projectfinanciering en subsidies, gericht op duurzame impact.

Beoogde resultaten

- Goede naamsbekendheid, in de markt bekend staan als een sterk 'merk' als het gaat om toegepaste Robotica- en AI innovaties in logistiek en SCM
- Een groeiend projectenportfolio van innovatieprojecten die bijdragen aan een duurzaam en gezond business model, ook nadat deze projectfinanciering afloopt.
- Naast grote bedrijven worden ook middelgrote bedrijven op weg geholpen met nieuwe systemen. De business developpers van het programma gaan actief in gesprek met bedrijven die bepaalde vraagstukken opgelost willen hebben.
- De business developpers hebben als hoofdtaak de beschikbare kennis en systemen toepasbaar te maken voor bedrijven in de regio. Kennisvalorisatie staat centraal in hun werkzaamheden.

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

We verwachten dat met dit project een grote impact behaald wordt op de doelstelling van de regio om kennis te ontwikkelen en technologische mogelijkheden die nodig zijn in de komende 5-10 jaar om te zetten in daadwerkelijke, beproefde toepassingen in de praktijk. Die impact wordt op de volgende manieren bereikt:

- Door een groot aantal bedrijven in de regio, via het SCV ecosysteem te bereiken, bedrijven uit de logistieke sector, maar ook uit de sectoren maakindustrie en agrofood;
- Door bedrijven verantwoordelijk te maken voor het succes van het programma, enerzijds door hun vragen helpen op te lossen, maar ook door de inzet van hun eigen middelen (cash en in kind);

- Door gebruik te maken van systemen die al in de markt aanwezig zijn en daardoor sneller tot resultaat te komen;
- Door alle relevante kennisinstellingen bij het programma te betrekken in één gezamenlijke beweging;
- Door fundamenteel en wetenschappelijk onderzoek en toepassingen in de praktijk goed aan elkaar te koppelen;
- Door in te zetten op drie kernonderdelen van toekomstbestendige supply chains, oftewel zowel de planning in ketens te verbeteren, door warehouses te automatiseren en door inzet van techniek om medewerkers gezond en effectief in te kunnen zetten (met ondersteuning van robots en cobots);
- Door geoptimaliseerde processen vraagt de sector niet om meer ruimte en wordt de vervoerscapaciteit beter benut;
- Door de concurrentiekracht van een belangrijke sector te vergroten door de beweging van logistiek naar logitech in te zetten;
- Door in de komende jaren een samenwerking neer te zetten die daarna op eigen kracht verder kan.

Daarmee zet Noord-Limburg zichzelf op de kaart als voorloper op Robotica en AI in de Supply Chain. Via het ecosysteem van Brightlands, BISCI en de bedrijven in Supply Chain Valley samen is een geweldige kritische massa aanwezig, die gecombineerd wordt met aanvullende expertise van bedrijven in de Agrofood-Maakindustrie. Daarmee zetten we in op een duurzame, veilige en prettige werkomgeving voor de medewerkers van de toekomst.

1 Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

1. De samenwerkingsprojecten lopen vast
2. De vereiste kennis is onvoldoende aanwezig
3. Er is te weinig uitvoerende capaciteit

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

1. Bedrijven en kennisinstellingen werken in de praktijk onvoldoende samen of delen te weinig waardevolle kennis (voor zichzelf houden)
2. Het aanbod van het programma en het centrum blijken te beperkt voor een brede (MKB)doelgroep van bedrijven.
3. De technische en financiële risico's van het centrum worden onderschat door de eigenaren
4. Er is geen duidelijke structuur en proces uitgewerkt voor het delen van kennis

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

1. De uitdagingen in de business om duurdere (beter opgeleide) arbeidskrachten te huisvesten worden onvoldoende onderkend door de politiek en de gevolgen daarvan voor de sector.
2. Er wordt te licht gedacht over de complexiteit, vereiste kennis en vaardigheden, kapitaal bij het toepassen van technologische oplossingen
3. Er ontstaat getouwtrek op bestuurlijk niveau over de aansturing en het eigenaarschap

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
	A			
1		gemiddeld	Groot	De projectpartners zetten zich gezamenlijk in onder dit project om via roadmapping en sessie projecten te ontwikkelen die nauw aansluiten bij de behoefte van de bedrijven.
2		gemiddeld	Groot	We betrekken nieuwe kennispartners op het vlak van AI en Robotica
3		hoog	groot	We halen toplevel commitment op van bedrijven die nu al kenbaar hebben gemaakt hier grote prioriteit aan te geven en ook dat een substantieel deel van het

				programmabureau van SCV voor dit programma beschikbaar is en de toezegging van BISC1 van een aantal hooggekwalificeerde medewerkers.
	B			
	1	Groot	Groot	We stellen spelregels op voor toetreding en borgen dit in de governance.
	2	Groot	Groot	Betrokkenheid van het MKB bij dit programma is van groot belang. In de aansturing en begeleiding van dit programma worden MKB ondernemers betrokken die toezien op toepasbaarheid van AI en Robotica ook voor kleinere bedrijven en de goede invulling van cursussen voor die doelgroep
	3	gemiddeld	gemiddeld	Het is belangrijk dat de invulling van de roadmaps en de inrichting van het lab op de Innovatiehub praktisch blijft. Daar zien de bedrijven op toe
	4	beperkt	Beperkt	Al bij de opstelling van deze aanvraag is contact gelegd met alle relevante kennisinstellingen
	C			
	1	groot	Groot	Een toekomstbestendige logistieke sector blijft in regionale samenleving manifest aanwezig en zal ook om duurzame oplossingen voor de huisvesting van arbeidsmigranten (tijdelijk en structureel)
	2	groot	Groot	Er moet realistisch worden nagedacht over de toepassing van AI en robotica in bedrijven, zeker omdat de invoering van systemen met hoge kosten gepaard gaan. Daarom zullen voor MKB bedrijven vooral de toepassing van gestandaardiseerde planningsoplossingen en relatief eenvoudige automatiseringssystemen centraal staan
	3	beperkt	Beperkt	SCV neemt de regie op zich voor het programma en het programma op de Innovatiehub

2 Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

De 'motor' van het programma bevat de volgende experts en specialisten (totaal 6 fte) bestaande uit:

- Een overkoepelende programmamanager. Het gezicht van het programma. De manager schakelt met de directies van bedrijven en kennisinstellingen en zal ook overheden in de regio bijpraten over de interessante nieuwe ontwikkelingen en hun impact voor bedrijven en de omgeving;
- Er zijn (twee) business developers actief die innovatieprojecten gaan bouwen met bedrijven, en ook daarvoor de financiering regelen;
- Een lab manager is verantwoordelijk voor de invulling en het functioneren van het test- en demonstratiecentrum in de Innovatiehub van SCV;
- Er is een scientific lead, die de verbinding legt met de kennisinstellingen en op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen op Ai en Robotica. Dat is van belang om van de juiste technieken en systemen gebruik te kunnen maken;
- Enkele medewerkers die zorgen voor de organisatie van events, de communicatie met bedrijven en met studenten en medewerkers van bedrijven in de regio. Ook zal aandacht worden besteed aan het informeren van overheden en burgers over de impact van slimme systemen.

-

De benodigde experts zijn voor een belangrijk deel al aanwezig binnen SCV, BISCI of bij enkele bedrijven. Het is dus mogelijk om bij toekenning van de aanvraag snel van start te kunnen gaan. Bovendien zijn de eerste projecten en events al in de overleggen, die vooraf zijn gegaan aan dit projectvoorstel, al in beeld.

-

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

We monitoren halfjaarlijkse de voortgang en hiervoor is capaciteit gereserveerd. Hiervoor zullen voortgangsrapportages worden opgesteld die door de Raad van Toezicht van SCV, maar ook door directie en bestuurders van de Regio en provincie beoordeeld kunnen worden. Het kritisch meesturen door bedrijven en overheden is van belang om van dit programma een succes te maken. De monitoring wordt op de volgende manier vorm gegeven:

1. Evaluatiecriteria opstellen

SMART-doelen: Wij zorgen ervoor dat de oorspronkelijke projectdoelen Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden zijn. Dit maakt het eenvoudiger om resultaten te meten.

KPI's (Key Performance Indicators): Wij bepalen de specifieke KPI's die relevant zijn voor het project, zoals gebruikerstevredenheid, efficiëntieverbeteringen, kostenbesparingen, of de mate van adoptie van technologie door bedrijven.

2. Feedback van de Doelgroep

Enquêtes en Vragenlijsten: Na de activiteiten zullen enquêtes worden verstuurd naar deelnemers om hun ervaringen, tevredenheid en de impact van het project te meten.

Interviews en Focusgroepen: Wij voeren diepte-interviews of focusgroepen uit met belanghebbenden en deelnemers om kwalitatieve feedback te verzamelen.

3. Prestatieanalyse

Data-analyse: Wij verzamelen en analyseren relevante data die tijdens het project zijn verzameld. Dit kunnen gegevens zijn over de prestaties van systemen, gebruikersinteracties, of andere meetbare uitkomsten.

Benchmarking: Wij vergelijken de resultaten van het project met eerdere projecten of met industrienormen om de prestaties te beoordelen.

4. Rapportages

Tussentijdse Rapportages: Wij stellen rapporten op die de voortgang en resultaten van het project documenteren, inclusief positieve en negatieve uitkomsten.

Eindrapport: Wij maken een gedetailleerd eindrapport dat de resultaten, lessen en aanbevelingen voor toekomstige projecten samenvat.

5. Langetermijnmonitoring

Follow-up Studies: Wij plannen follow-up studies of beoordelingen enkele maanden of zelfs jaren na afloop van het project om de duurzame impact en veranderingen in gedrag of processen te meten.

Ongoing Metrics: Wij stellen een systeem op om voortdurende metrics te verzamelen, zodat toekomst trends kunnen worden gevolgd en effecten geëvalueerd kunnen worden.

6. Communicatie met Belanghebbenden

Regelmatige Updates: Wij houden belanghebbenden op de hoogte van de voortgang en resultaten door middel van nieuwsbrieven, webinars of cursussen.

Resultaten Delen: Wij organiseren een afsluitend evenement of presentatie waarin de resultaten en impact van projecten worden gedeeld met alle betrokkenen.

7. Reflectie en Lessen Leren

Teamreflectie: Wij organiseren bijeenkomsten met het projectteam om de resultaten, uitdagingen, en successen te bespreken. Dit helpt bij het identificeren van lessen die in toekomstige projecten kunnen worden toegepast.

Documentatie van Lessen: Wij leggen belangrijke lessen en aanbevelingen vast in een document dat kan worden geraadpleegd voor toekomstige projecten.

8. Technologie en Tools

Monitoringsoftware: Wij zetten softwaretools in die speciaal zijn ontworpen voor projectmonitoring en rapportage. Deze kunnen helpen bij het verzamelen van data en het genereren van rapporten.

Dashboard: Wij creëren een visueel dashboard waar de belangrijkste KPI's en resultaten in real-time kunnen worden gevolgd en gepresenteerd aan belanghebbenden.

- c. **Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?**

SCV heeft in de afgelopen periode meermaals bewezen gericht en strategisch te kunnen communiceren. Met name voor dit onderwerp AI en Robotica is het belangrijk om nieuwe systemen en praktijkervaringen in de regio goed te communiceren. Dat is een belangrijk element van de kennisvalorisatie. Vaak zijn slimme oplossingen al bedacht, maar is het onvoldoende bekend bij de doelgroep. Die effectieve communicatie zal in dit programma plaatsvinden via de volgende methodieken:

1. Projectrapporten:

Wij stellen gedetailleerde rapporten op die de resultaten, bevindingen en aanbevelingen van het project samenvatten. We zorgen ervoor dat deze rapporten toegankelijk zijn voor diverse doelgroepen.

Whitepapers: Wij zullen whitepapers publiceren die diepgaand ingaan op specifieke onderwerpen binnen het project en de impact ervan op de sector.

2. Presentaties en Workshops

Informatieve Presentaties: Wij organiseren bijeenkomsten op de Innovatiehub van SCV om de belangrijkste resultaten en inzichten te delen met belanghebbenden.

Workshops/cursussen: Wij faciliteren workshops waarin we de toepassingsmogelijkheden van de technologieën presenteren en deelnemers hands-on ervaringen bieden.

3. Online Platforms

Website en Blog: We creëren een sectie op de website van het project en/of een blog waar updates, nieuws en artikelen over de voortgang en resultaten van het project worden gedeeld.

Sociale Media: We gebruiken platforms zoals LinkedIn, Twitter en Facebook om regelmatig updates te plaatsen, belangrijke mijlpalen te delen en betrokkenheid te stimuleren.

4. Nieuwsbrieven

Regelmatige Updates: We sturen periodieke nieuwsbrieven (ook via onze app) naar belanghebbenden met hoogtepunten van het project, successen, en aankomende evenementen.

5. Persberichten

Media-aandacht: We sturen persberichten naar relevante media om belangrijke resultaten of innovaties te delen. Dit zal helpen om een breder publiek te bereiken en de zichtbaarheid van het project te vergroten.

6. Netwerk- en Conferentiedeelnemers

Deelnemers aan Evenementen: We nemen deel aan brancheconferenties en netwerkevenementen om de output te presenteren en in contact te komen met andere professionals en belanghebbenden.

Gastprekenschap: We nodigen experts uit om te spreken op evenementen waar we de bevindingen van het project zullen delen.

7. Feedback en Betrokkenheid

Enquêtes en Vragenlijsten: We vragen feedback van de doelgroep en belanghebbenden over de output en de impact van het project. Dit zal ons helpen bij het verbeteren van toekomstige communicatie en projecten.

Interactie en Dialoog: Wij moedigen actieve betrokkenheid aan door discussies te faciliteren, zowel online als offline.

8. Visuele Communicatie

Infographics: Wij gaan infographics ontwikkelen die complexe informatie op een visueel aantrekkelijke manier presenteren en gemakkelijk te begrijpen zijn.

Video's: Wij maken korte video's die de kernpunten van het project, de technologieën en de resultaten samenvatten. Video's kunnen zeer effectief zijn in het aantrekken van aandacht.

9. Partnerschappen en Samenwerkingen

Samenwerking met Belanghebbenden: Wij werken proactief samen met partners en andere belanghebbenden om gezamenlijk de output te communiceren en te delen met hun netwerken.

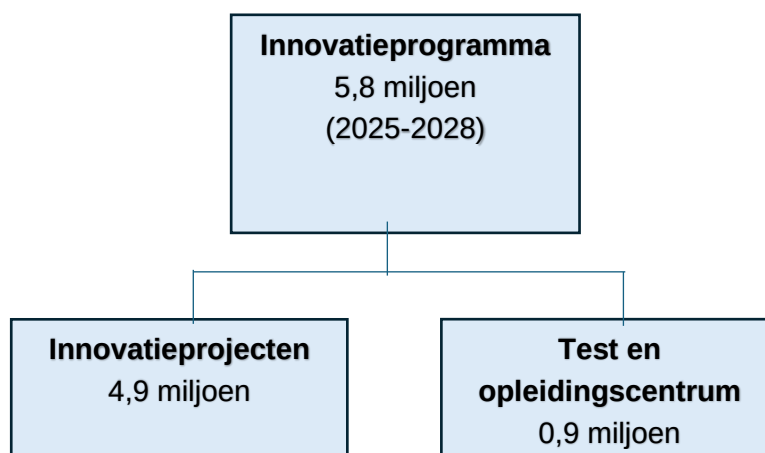
10. Onderwijs en Training

Opleidingsprogramma's: Wij ontwikkelen samen met BISCI, Fontys en Gllde trainingsmodules of cursussen die gericht zijn op het onderwijzen van de doelgroep over de toepassingen van Robotica en AI, gebaseerd op de output van het project.

Activiteiten en budget

De begroting voor het Robotica & AI programma Supply Chain Valley is onderverdeeld in opbrengsten (bijdragen van leden, inkomsten van projecten en trainingen) en kosten (personeelskosten, aanschaf en afschrijving apparatuur en software). De inschatting voor het geheel is een totale investering van 5,8 miljoen Euro, verdeeld over de eerste vier jaar. Ongeveer de helft is nodig voor activiteiten op de Brightlands Campus. De ander helft is nodig voor het ontwikkelen van het testcentrum op de innovatiehub van SCV. De gevraagde bijdrage vanuit de regiodeal beperkt zich tot de subsidiabele kosten:

- Loonkosten voor de opzet en ontwikkeling van het centrum
- De aansturing en uitvoering van de innovatieprojecten
- Afschrijvingskosten van machines/apparatuur en software

Financiering

De benodigde investeringen worden gefinancierd vanuit een samenwerkingsverband. De financiering zal op hoofdlijnen plaatsvinden door een bijdrage van SCV-bedrijven (in kind en in cash) en kennisinstellingen (in kind).

a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Technology innovation Roadmapping Kosten inzet: Programmamanager SCV, Scientific lead, BD BISC1	01/25 tot 12/25	150kEU
A1.2	Uitwerken projecten Kosten inzet: PM SCV, BD SCV, PM en BD BISC1	01/25 tot 12/25	250kEU
B1	Inrichting basis organisatiestructuur (technisch projectmanagement, technische medewerkers). Inrichten systemen, processen en documenten	01/25 tot 12/25	864kEU

	Kosten inzet: Programmaman. SCV, PM SCV, PM SCV, PM BISCI, Labmanager Fontys		
C1	Detailering manufacturing / supply chain plan voor de test en experimenteeromgeving. Inc, kwaliteitsplan en veiligheidsaspecten. Programmaman. SCV, PM SCV, PM BISCI, Projectspecialist SVC, Labmanager Fontys	01/25 tot 12/25	480kEU
C2	Inkoop machines, software en middelen, technisch gereed maken lab inc energie Kosten inzet: PM SCV, PM BISCI, Projectspecialist SCV, Labmanager Fontys	06/25 tot 04/26	900kEU
D1	Eerste testprojecten met bedrijven - in bestaande omgeving. Het centrum wordt opgedeeld in zones, de eerste zones worden ingevuld. Kosten inzet: PM SCV, PM BISCI, Projectspecialist SCV, Labmanager Fontys	09/25 tot 09/26	830kEU
A2	Opening en ingebruikname centrum Programmaman. SCV, PM SCV, PM BISCI, Projectspecialist SVC, Labmanager Fontys	09/25 tot 12/27	844kEU
B2	Opschaling organisatiestructuur voor groei projecten - uitbreiding van het centrum, de resterende zones worden ingevuld. Programmaman. SCV, PM SCV, PM BISCI, Labmanager Fontys	01/28 tot 12/28	850kEU
E1	Community-vorming en samenwerking Programmaman. SCV, BD SCV, BD BISCI	03/25 tot 12/28	345kEU
F1	Marketing en business development BD SCV, BD BISCI	03/25 tot 12/28	345kEU

b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

** U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (zie **Begrotingsformat**)*

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 5.859.428,70
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 3.129.714,35
Overige financieringen	€ 500.000
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 2.229.714,35
Totaal financiering	€ 5.859.428,70

3 Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

4 Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

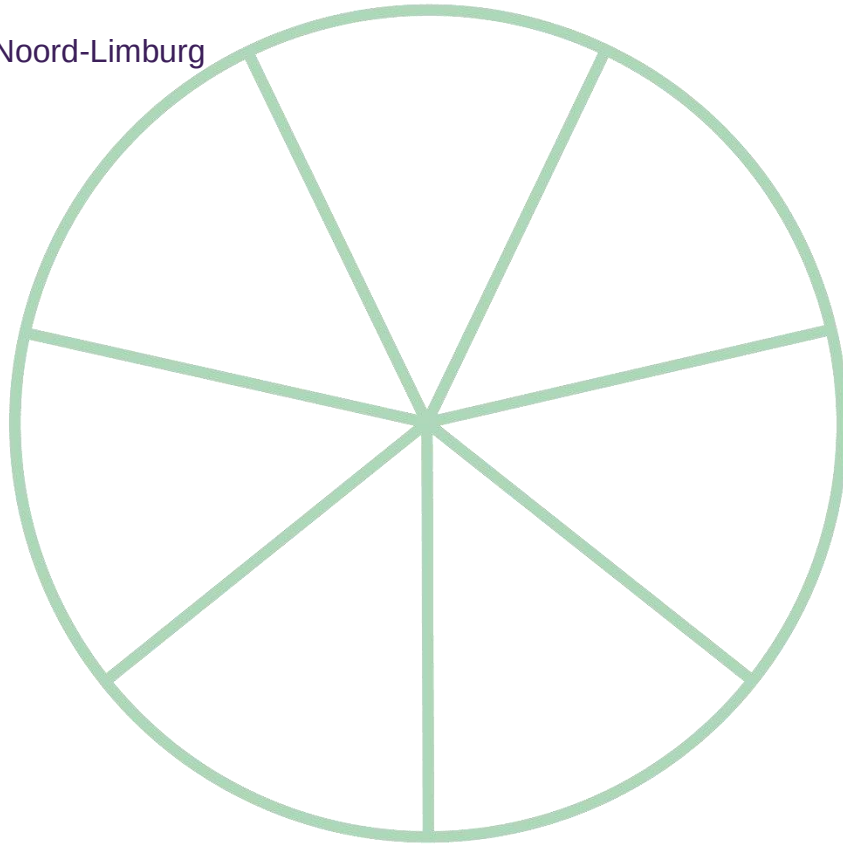
Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Het onderhavige voorstel is zorgvuldig onderbouwd door de betrokken partijen. In aanloop naar de definitieve aanvraag uit de Regio Deal dient het formele besluitvormingsproces van alle betrokken partijen te worden doorlopen. Het onderhavige voorstel, waaronder het financieel commitment, is voorwaardelijk en derhalve afhankelijk van de definitieve goedkeuring van alle betrokken partijen

Projectvoorstel Regio Deal 2024 Brightlands High Tech Agrofood

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Brightlands Smart Autonomous Sustainable Systems
Naam Penvoerder	Universiteit Maastricht
Contactpersoon	Cyriel Mentink
Emailadres	cyriel.mentink@maastrichtuniversity.nl
Telefoonnummer	+31 6 34381257
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	Datum besluitvorming projectenvelop
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31 december 2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Universiteit Maastricht
Type organisatie	~~Gemeente~~ /overig publiek/ ~~privaat~~
KVK nummer	50169181
Postadres	Postbus 616 6200 MD Maastricht
Bezoekadres	Minderbroedersberg 4 6211LK Maastricht
Contactpersoon	Cyriel Mentink
Emailadres	cyriel.mentink@maastrichtuniversity.nl
Telefoonnummer	+31 6 34381257
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL05 INGB 06576 18705
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Universiteit Maastricht

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie.....	4
3.	Effectiviteit	13
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	13
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	16
4.	Haalbaarheid	21
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	24
6.	Activiteiten en Budget	26
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	27
8.	Contactgegevens Regiobureau	27

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid

- Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
- Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
- Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
- Duidelijke afbakening van de doelgroep

2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged

- Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
- Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
- Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
- Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten

3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op

- Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
- Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
- Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
- Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelen van de Regio Noord-Limburg kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal 2024. Op de [website van rn-l](#) staan de documenten zoals genoemd in de inleiding. Hoe groter de impact, of bijdrage aan de realisatie van de doelen van de regiovisie, hoe relevanter uw project.

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

Nederland staat wereldwijd bekend als koploper in de agrofoodsector, met een unieke combinatie van innovatieve technologieën, duurzame landbouwpraktijken en een sterke exportpositie. In de regio Noord-Limburg, een sleutelgebied voor deze sector, werkt de Universiteit Maastricht (UM) samen met BASF Nunhems om via het Brightlands Future Farming Institute baanbrekende innovaties te stimuleren. Dit gebeurt in een van de meest geavanceerde kassen ter wereld en een uitstekend uitgerust laboratorium op de Brightlands Greenport Campus Venlo.

Naast zijn sterke agrofoodpositie staat Nederland bovendien internationaal bekend om zijn hightech industrie. Van geavanceerde machinebouw tot een toonaangevende halfgeleidersector, Nederlandse technologieën worden wereldwijd ingezet. Noord-Limburg heeft daarnaast een sterke maakindustrie, met bedrijven die hoogwaardige producten ontwikkelen, produceren en exporteren. Ondanks deze krachtige sectoren blijft de samenwerking tussen high tech en agrofood in Noord-Limburg nog achter. Er zijn daardoor nog volop kansen voor verdere integratie en innovatie.

De voorgestelde ontwikkeling in het plan Brightlands High Tech Agrofood richt zich op het versterken van hightech competenties (waaronder, maar niet beperkt tot, robotica- en AI) in Noord-Limburg. Het doel is een innovatieve onderzoeksfaciliteit te realiseren waarin hightech oplossingen worden ontwikkeld die primair de agrofoodsector transformeren, maar ook toepasbaar zijn in andere sectoren zoals de maakindustrie en de logistieke sector. Door de synergie tussen technologie, wetenschap en praktijk worden niet alleen nieuwe mogelijkheden ontsloten voor de regio, maar wordt ook bijgedragen aan nationale en internationale doelstellingen op het gebied van verdienvermogen, duurzaamheid en voedselzekerheid. Dit initiatief biedt een unieke kans om Noord-Limburg te positioneren als een toonaangevend centrum voor hightech innovatie, beginnend bij de focus op agrofood maar toewerkend naar een faciliteit die een magneet is voor science and engineering talenten (zowel onderzoekers als studenten) met brede impact op de regionale economie.

Het project omvat vier geïntegreerde activiteiten: de bouw van een onderzoeksfaciliteit op de Brightlands Campus Greenport Venlo, het aanstellen van een wetenschappelijk kernteam met expertise in zowel hightech als biologie, het opzetten van een verbindingagenda door BCGV om samenwerking met de andere speerpuntsectoren in de regio te bevorderen, en het uitvoeren van onderzoek naar de impact van automatisering op mensen. Deze activiteiten bieden een holistische aanpak waarin innovatie en maatschappelijke impact elkaar versterken.

Met deze faciliteit versterkt Universiteit Maastricht de technologische capaciteit en expertise in Noord-Limburg. Het is een logische stap volgend op de in 2024 geopende hightech R&D kas (het Nick Bos Greenhouse), gerealiseerd met de Regiodeal Noord-Limburg I, en de recent ingediende Regiodealaanvraag voor de realisatie van een innovatielab (een nextgen makerspace) op de Brightlands Campus Greenport Venlo. De kas legt een sterke basis voor fundamenteel onderzoek naar plantengroei en genetica. De nieuwe faciliteit bouwt hierop voort met onderzoek naar smart systems en integreert bovendien het beoogde innovatielab. Met deze unieke faciliteiten ontwikkelt Noord-Limburg zich tot voorloper in slimme, autonome systemen voor de agrofoodsector.

Deze combinatie van onderzoeksfaciliteiten, samenwerkingsmogelijkheden en technologische innovatie draagt bij aan de creatie van een robuust Noord-Limburs ecosysteem dat een duurzame

bijdrage kan leveren aan zowel de regio als de speerpuntsectoren en een logische, noodzakelijke aanvulling vormt op de ingezette regionale ontwikkelingen.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Probeer het doel te omschrijven op basis van de uiteindelijke impact op de doelstellingen van het beleid, waar u met uw project een bijdrage aan wilt leveren.

Het project Brightlands High Tech Agrofood wordt als geslaagd beschouwd wanneer de onderzoeksfaciliteit op de Brightlands Campus Greenport Venlo is gerealiseerd. Hiermee wordt een belangrijke stap gezet in de verdere ontwikkeling van het kennisecosysteem in Noord-Limburg en de bredere regionale ambities op het gebied van innovatie en economische groei.

Het project bouwt daarmee voort op de al bestaande ontwikkelingen op de Brightlands Campus Greenport Venlo, door de academische en technologische aanwezigheid in de regio verder te versterken en te dienen als katalysator voor het aantrekken, opleiden en binden van (internationaal) technisch talent. UM, en in dit geval specifiek de Faculty of Science and Engineering (FSE) en de Faculty of Arts and Social Sciences (FASoS), is toonaangevend in onderwijs en onderzoek op het gebied van voeding, techniek en de maatschappelijke acceptatie daarvan. Brightlands Campus Greenport Venlo verbindt en vergroot de innovatiekracht van de regio. Met dit project wordt bijgedragen aan een innovatieve omgeving in de regio Noord-Limburg waarin samenwerking tussen overheid, het bedrijfsleven en de academische wereld centraal staat. Bovendien wil de UM een brug slaan tussen de speerpuntsectoren in Noord-Limburg, zoals de agrofood sector, de maakindustrie en de logistiek.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- ✓ **Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen**
- **Talent ontwikkelen & behouden**
- **Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid**
- **Veiligheid & ondermijning**

c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

Zoals volgt uit hoofdstuk 2 paragraaf 1 van het [Convenant Regio Deal Noord-Limburg II](#), kent de regio Noord-Limburg een reeks opgaven, waaronder de noodzaak van een transitie in de agrofoodsector en een ontwikkeling naar een toekomstbestendige economie.

De speerpuntsectoren van Noord-Limburg (agrofood, logistiek en maakindustrie) staan voor grote uitdagingen die verdere automatisering en robotisering onvermijdelijk maken. Arbeidstekorten, stijgende kosten en strengere duurzaamheidseisen dwingen de bedrijven in deze sectoren tot een efficiëntere aanpak. Voor agrofood geldt bijvoorbeeld dat er steeds meer kwalitatief hoogwaardig voedsel duurzaam geproduceerd moet worden met minder middelen. In de logistieke sector gaat het onder andere om het optimaliseren van magazijnbeheer en transportprocessen, terwijl de maakindustrie zoekt naar slimmere productiemethoden en efficiënter gebruik van grondstoffen. Tegelijkertijd wordt de complexiteit verder vergroot door hoge kwaliteitsnormen en een groeiende behoefte aan traceerbaarheid, wat van toepassing is op alle drie de sectoren.

Om de regio internationaal concurrerend te houden en een duurzame toekomst voor de agrosector, de logistieke sector en de maakindustrie te waarborgen, is innovatie noodzakelijk. Een sterke focus op hightech innovatie speelt hierin een sleutelrol: van precisietechnologie en geoptimaliseerd gebruik van grondstoffen tot vroegtijdige detectie van uitdagingen en obstakels.

Deze technologieën bieden niet alleen kansen voor efficiëntere processen en hogere opbrengsten, maar ondersteunen ook continue kwaliteitsmonitoring en verbeterde procesbeheersing. Voor de

agrofoodsector is dit van cruciaal belang vanwege de noodzaak om in te spelen op klimaatverandering en extreme weersomstandigheden, terwijl de logistieke sector en maakindustrie profiteren van de verbeterde betrouwbaarheid en efficiëntie die deze innovaties mogelijk maken. Innovatie door middel van smart systems maakt het mogelijk de productie te verhogen zonder concessies te doen aan kwaliteit.

Een sterkere regio dankzij innovatie

Zoals in het Convenant staat omschreven, moet het innovatie- en valorisatievermogen van de regio worden versterkt om tot oplossingen voor deze uitdagingen te komen. De aanwezigheid van kennisinstellingen met een goed onderwijs- en onderzoeksaanbod is hierbij een noodzakelijke voorwaarde. Door innovatie te stimuleren en talent naar de regio te trekken, vergroten kennisinstellingen (economische) groeimogelijkheden en regionale aantrekkingskracht. Specifiek beoogt de Regiodeal Noord-Limburg, met een gezamenlijke inspanning van ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid, het doorontwikkelen van het ecosysteem rond gezonde en duurzame productie van gewassen (de tuinbouwketen van de toekomst) op de Brightlands Campus Greenport Venlo.

UM onderschrijft de stellingname in de [propositie voor de Regiodeal Noord-Limburg II](#) dat de reeds ingezette aanpak werkt. UM was ook in Regio Deal Noord-Limburg I onderdeel van deze aanpak. Daarbinnen heeft UM de oprichting van een nieuw kennisinstituut in Venlo - Brightlands Future Farming Institute (BFFI) - succesvol gerealiseerd, evenals de bouw van een hightech R&D-kas (het Nick Bos Greenhouse). Deze ontwikkelingen vormden en vormen een sterke impuls voor zowel Brightlands Campus Greenport Venlo als de bredere regio en leggen de basis voor verdere groei van het kennisecosysteem, zodat een nog bredere waaier aan toekomstvragen van de agrofoodsector kan worden aangepakt en vervolgens kan worden doorvertaald naar de maakindustrie en de logistieke sector.

Het moment is daarmee aangebroken om door te pakken en voort te bouwen op de geïnitieerde ontwikkelingen.

Uitbouw van het Brightlands Future Farming Institute

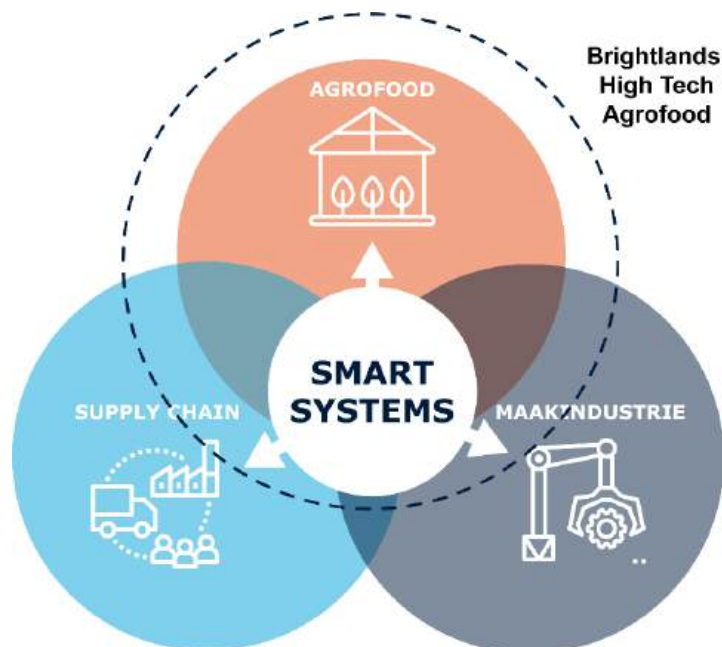
Binnen Regiodeal Noord-Limburg II beoogt UM het uitbouwen van de engineering-kant van BFFI. Dit is in lijn met de in de Propositie omschreven ambitie om Noord-Limburg uit te laten groeien tot een innovatieve omgeving waar op grote en kleine schaal smart systems gebouwd en getest worden, die een bijdrage leveren aan een gezondere mens, omgeving en bedrijfsvoering.

De onderhavige subsidieaanvraag is gericht op de realisatie van een onderzoeksfaciliteit voor onderzoek en onderwijs naar hightech innovatie, waaronder, maar niet beperkt tot, robotica en AI, op het gebied van autonome teeltsystemen (smart systems) op Brightlands Campus Greenport Venlo. In de faciliteit kunnen technologische innovaties voor de agrofood (verder) worden ontwikkeld en getest met als doel 'autonomous greenhouses' mogelijk te maken: kassen waarin gewassen met minimale menselijke tussenkomst kunnen worden gekweekt¹.

Deze faciliteit biedt een ongekende kans om innovatie en talentontwikkeling in de regio te versnellen en bouwt voort op eerdere investeringen in de regio. Hoewel primair gericht op de agrosector, zal de onderzoeksfaciliteit mede fungeren als kraamkamer van zogenaamde 'transferable technologies' voor smart systems die in andere sectoren, zoals de in Noord-Limburg sterk aanwezige logistieke sector en maakindustrie, gebruikt kunnen worden, aangezien ook zij kampen met vergelijkbare automatiserings- en robotiseringsvraagstukken. Met andere woorden, het onderzoek zal zich bevinden op de intersectie tussen de drie dominante sectoren in de regio (maakindustrie, logistiek en agrofood).

¹ Het concept van 'autonomous greenhouses' werd overigens al geïntroduceerd in de eerste Regiodealaanvraag en was dus ook destijds onderdeel van de langetermijnvisie van UM voor de ontwikkeling van onderzoek op het gebied van agro op de Brightlands Campus Greenport Venlo om de verdere groei van het ecosysteem op de campus te stimuleren.

De impact van de faciliteit verbreedt zich hierdoor en de innovatiekracht in de regio als geheel neemt toe

FIGUUR 1 INTERSECTIE TUSSEN SPEERPUNTSECTOREN IN NOORD-LIMBURG

Een nieuwe faciliteit voor onderzoek en onderwijs naar smart systems

De faciliteit is een logische, bijzonder complementaire aanvulling op het reeds bestaande Nick Bos Greenhouse. Deze laatstgenoemde is gericht op het doen van onderzoek naar veredelings technieken; hoe kunnen we onze planten beter bestendig maken tegen invloed van buitenaf, en tegelijkertijd hun opbrengst vergroten en hun groeiproces optimaliseren van ‘binnenuit’, via plantgenetica. Het Nick Bos Greenhouse is hiertoe opgedeeld in kleinere compartimenten, om stabiliteit en nauwkeurige controle te garanderen en om kruisbesmetting te voorkomen. De nieuwe faciliteit zal juist een veel technischere inrichting kennen, met voldoende ruimte voor robotica, waar planten makkelijk kunnen worden verplaatst en, toegegeven, waar een plant hier en daar zal sneuvelen als gevolg van het onderzoek naar smart systems. Door de verschillende onderzoekstypes in twee afzonderlijke faciliteiten te huisvesten, wordt kostbaar onderzoek naar plantveredeling niet gehinderd door onderzoek naar smart systems en vice versa.

De locatie van de faciliteit is voorzien op een nader te bepalen locatie op Brightlands Campus Greenport Venlo en zal naar verwachting qua orde grootte het Nick Bos Greenhouse (1600m²) benaderen. Hoewel deze faciliteit niet primair bedoeld is voor plantenonderzoek — daarvoor is immers het Nick Bos Greenhouse beschikbaar — wordt een gedeelte ervan wel zo ingericht dat planten kweek mogelijk is, zodat data kunnen worden verzameld ter ondersteuning van onderzoek naar automatisering en robotisering. De faciliteit zal verder een nextgen makerspace hebben voor mechatronica en electrical engineering.

De basis voor de inrichting van deze makerspace wordt gelegd in de eerdere Regio Deal Noord-Limburg I-aanvraag ‘Start robotica lab; Op weg naar een AgriTech Community’, die momenteel voorligt ter beoordeling. De makerspace zal bestaan uit een werkplaats met gereedschappen variërend van basistools, 3D-printers en werkbanken tot aan geavanceerde robots, sensoren en computer vision-systemen. Onderdeel van die aanvraag was bovendien het ontwikkelen van de

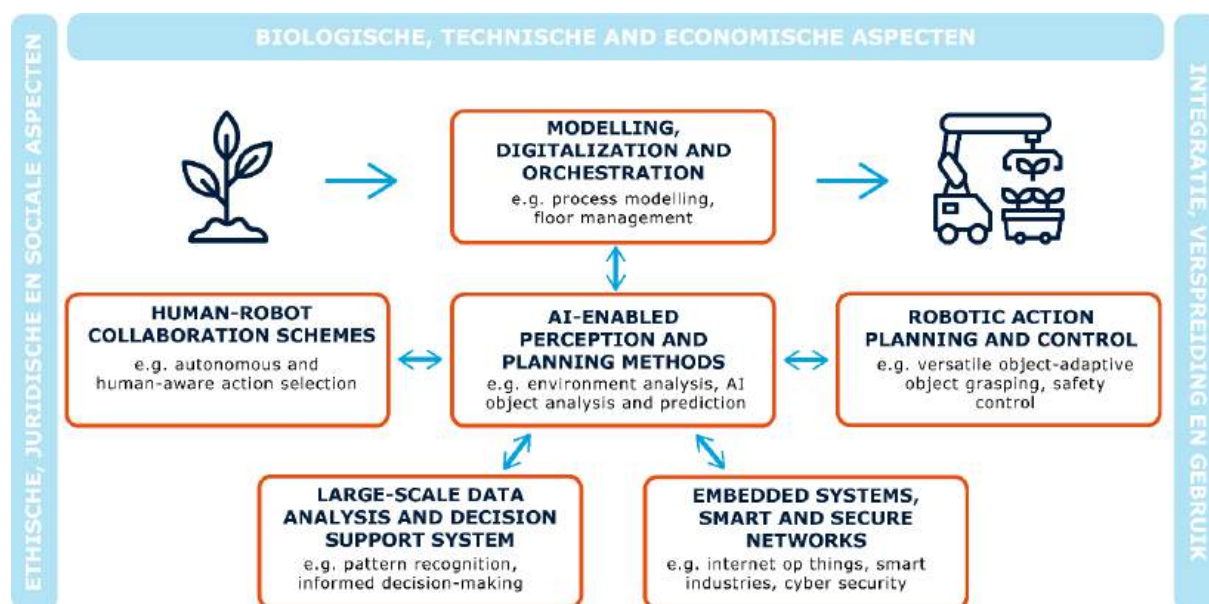
contouren van een gestructureerde onderzoeksagenda, die wordt ingebed binnen UM's Faculty of Science and Engineering. Initieel zal dit Roboticalab op een nader te bepalen locatie op de campus worden gehuisvest, maar na realisatie van de onderzoeksfaciliteit in deze aanvraag zullen we dit roboticalab in de nieuwe faciliteit integreren. Door afstemming op de reeds bestaande laboratoria en programma's in het Brighthouse op BCGV wordt bovendien symbiose tussen de verschillende onderzoeksfaciliteiten en -lijnen bevorderd.

Kennis en kunde voor de toekomst van Noord-Limburg

Het Department of Advanced Computing Sciences (DACS), één van de oudste bèta-afdelingen van de UM en met langjarige ervaring op het gebied van kunstmatige intelligentie, en het Brightlands Future Farming Institute (BFFI) bundelen voor de realisatie en exploitatie van deze nieuwe onderzoeksfaciliteit hun krachten. Het Department of Advanced Computing Sciences zal daartoe een deel van haar staf huisvesten op BCGV, waar het tot dusver niet aanwezig is.

Op de voor de UM kenmerkende interdisciplinaire manier willen de twee departementen onderzoek doen naar de doorontwikkeling van bestaande slimme digitaliseringstechnieken. Zo wordt onderzocht hoe kweekprocessen in een kas kunnen worden gemodelleerd, gedigitaliseerd en gecoördineerd, met als doel een smart system te ontwikkelen dat een volledig inzicht krijgt in de dynamiek en structuur van een kas. Een essentieel onderdeel hiervan is het gebruik van AI om het gedrag van objecten, zoals planten, te analyseren en te voorspellen. Dit betekent bijvoorbeeld dat AI kan worden ingezet om te anticiperen op groei, gezondheid en interactie met de omgeving van planten. Deze inzichten vormen de basis om robots te ontwikkelen en te trainen in gewenst gedrag, zoals nauwkeurige handelingen bij het zaaien, oogsten of verplaatsen van gewassen.

Doorslaggevend voor dit proces is de beschikbaarheid van grote hoeveelheden hoogwaardige data, verzameld via sensoren, camera's en andere geavanceerde technologieën. Deze data stellen AI-systemen in staat om patronen te herkennen en voorspellingen te doen die het automatiseringsproces verder optimaliseren. Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat het onderliggende netwerk robuust en betrouwbaar is, zodat apparaten en systemen naadloos met elkaar kunnen communiceren zonder concessies te doen aan cyber security. Dankzij de betrokkenheid van UM's Faculty of Arts and Social Sciences worden ook maatschappelijke en ethische vraagstukken rondom de toekomst van werk en automatisering meegenomen in de ontwikkeling van de technische innovaties (in het bijgevoegde projectplan is op pagina 12 meer informatie hierover opgenomen).

FIGUUR 2
 - SCHEMATISCH OVERZICHT VAN MOGELIJKE ONDERZOEKSLIJNEN IN FACILITEIT

Hoewel het onderzoek in de faciliteit zich primair zal richten op de agrofood sector, zal het onderzoek eveneens relevant zijn voor de maakindustrie en de logistiek. Immers, ook in deze sectoren zal er sprake moeten zijn van modellering, digitalisering en organisatie van het proces, het analyseren van de omgeving, het herkennen van patronen, het waarborgen van de cyber security enzovoort. Met andere woorden, waar nu in Figuur 1 een afbeelding staat van een plant (linksboven) en een robot die de plant verplaatst (rechtsboven), kan ook links een afbeelding komen van een moersleutel en rechts een robotarm; daarvoor zijn in de basis dezelfde technologieën en methodieken nodig.

Vertakking naar andere prominente Noord-Limburgse sectoren: liaison, adviesraad en AgriTech-community

Samen met BCGV ziet UM kansen om, dankzij de faciliteit, de samenwerking tussen kwekers, plantveredelaars, de hightech-maakindustrie en de lokale logistieksector verder te vergroten, wat kan bijdragen aan innovatie in de volledige keten van de agrofood-sector. Onderzoek in de betreffende faciliteit gaat tot ongeveer TRL ("technology readiness level") 4 à 5. Om te komen tot daadwerkelijke producten en deze ook te produceren, speelt daarom de gehele waardeketen – waaronder het mbo, hbo en ondernemers – een rol.

Om proactief te verkennen waar er synergie mogelijk is tussen smart systems in enerzijds de agrofood en anderzijds de logistieke sector en de maakindustrie, plus aanvullende partners, zal BCGV binnen deze Regiodeal een liaison aanstellen. Deze liaison moet een grondig begrip hebben van het regionale bedrijfsleven (en bij voorkeur een actief regionaal netwerk) en krijgt als taak te verkennen binnen welke projecten de synergie tussen agrofood, de logistieke sector (via Supply Chain Valley) en de maakindustrie (via Land van de Makers) het meest effectief kan worden gerealiseerd. De liaison zal zich hierbij tevens laten leiden door de, eveneens onder leiding van BCGV, op te richten industriële adviesraad, waarin vertegenwoordigers van sleutelpartners, waaronder in ieder geval Land van de Makers en Supply Chain Valley, zitting zullen hebben. Deze raad zal UM en BCGV adviseren over onder andere de hiaten in de technologische innovaties binnen hun sectoren. Door sectoroverstijgend samen te werken ontstaat de mogelijkheid om elkaar te versterken in de kennisontwikkeling. Dit geeft een impuls aan de regionale kennisvergaring, kennisdeling en innovatiekracht en op deze manier kan er worden gewerkt aan de in figuur 2 aan de rechterzijde benoemde kolom 'innovatie, verspreiding en gebruik'.

De liaison wordt ondersteund door het organiseren van terugkerende evenementen voor de AgriTech-community door Brightlands Campus Greenport Venlo. In het kader van dit projectplan gaat het om twee middelgrote evenementen en 6 lezingen (2 per jaar in 2026 t/m 2028).

Ook zal de liaison verbinding zoeken met de activiteiten die op basis van de door Supply Chain Valley in samenwerking met het Brightlands Institute for Supply Chain Innovation (BISCI) van UM's School of Business and Economics worden ontplooid in het kader van de door hen parallel ingediende Regiodealaanvraag 'Robotica en AI Programma Supply Chain Valley: Duurzaam regionaal ecosysteem door slimme systemen voor logistieke ketens op basis van mensgerichte Robotica en AI'.

Onderwijs is onlosmakelijk verbonden met de faciliteit

Naast wetenschappelijk onderzoek, zal ook het onderwijs voordeel hebben van de realisatie van de hierboven omschreven faciliteit. UM heeft de ambitie om, onder andere in samenwerking met de gemeente Venlo, de reeds ingezette groei van het onderwijsecosysteem in Venlo de komende jaren stevig te versnellen. Dit onderwijsecosysteem sluit thematisch aan bij agrofood en technologieontwikkeling, waardoor studenten gebaat zullen zijn bij de aanwezigheid van de faciliteit die met deze aanvraag gerealiseerd zal worden. De faciliteit biedt studenten immers de kans om hun kennis, ervaring en talenten verder te ontwikkelen binnen een dynamische, interdisciplinaire omgeving. Daarmee heeft de faciliteit een aanzuigende werking op talent evenals een onderwijsfunctie.

Een blijvende investering

Regio Deal-investeringen moeten een blijvende impact hebben op de regio. Dit voorstel bevat alle ingrediënten die daarvoor noodzakelijk zijn. Allereerst realiseert UM fysieke infrastructuur op BCGV, die ook na afloop van de Regiodeal nog lange tijd in gebruik zal zijn. Daarnaast voorziet dit voorstel in personele bezetting bestaande uit wetenschappelijk onderzoekers en technische ondersteuning met een vaste aanstelling in Venlo. Deze onderzoekers zullen, op hun beurt, door middel van onderzoeksvoorstellen financiering binnenhalen waarmee zowel het onderzoek in de faciliteit kan worden gefinancierd alsook de exploitatie van de faciliteit. Ook verzorgen zij onderwijs in en rondom de faciliteit.

Doordat UM actief onderzoek en onderwijs rondom de faciliteit uitbouwt, wordt bovendien voorzien in een duurzaam verdienmodel voor de langetermijn exploitatie van de faciliteit.

Samenvattend...

Met de hierboven omschreven initiatieven draagt UM bij aan de in de propositie beschreven missie om oplossingen te vinden voor een betere en gezondere wereld, invented in Noord-Limburg. Net zoals de uitvinding van de Venlokas² ooit het begin was van wereldwijde innovaties in de glastuinbouw, opent dit projectvoorstel de weg naar hightech innovaties die eveneens nationaal en internationaal hun weg kunnen vinden als 'invented in Noord-Limburg'.

De nieuwe state-of-the-art onderzoeksfaciliteit vormt niet alleen een waardevolle aanvulling op het bestaande ecosysteem, maar draagt bovendien bij, als onderdeel van de bredere missie om innovatie te stimuleren, aan het ontwikkelen van de regio tot een toekomstbestendig centrum voor circulaire en technologische vooruitgang.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

** De doelgroep betreft niet per se alleen de eindgebruiker van uw project, de doelgroep omvat ook de stakeholders waarmee u de output van uw project wilt delen, omdat deze voor hun relevant kan zijn, of omdat zij van invloed kunnen zijn op het bereiken van de resultaten en de impact van uw project. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leveranciers, maatschappelijke instellingen, medeoverheden, Rijksoverheid, de burger, enz.*

De doelgroep van dit project is breed, omdat veel stakeholders binnen de regio (en daarbuiten) baat kunnen hebben bij technologieontwikkeling in de agrofood.

De primaire doelgroep bestaat uit onderzoekers en studenten, die de onderzoeksfaciliteit gaan gebruiken om onderzoek te doen naar en onderwijs te krijgen over technologie voor de agrofoodsector. De campus zal bovendien mogelijkheden onderzoeken voor gebruik ervan door GRILL, waardoor ook zij als (indirecte) doelgroep kunnen worden beschouwd.

Ook (lokale) telers zullen profijt hebben van de kennisontwikkeling in de faciliteit. Zo heeft Glastuinbouw Nederland, het samenwerkingsverband van verschillende Nederlandse land- en tuinbouworganisaties, de ambitie voor de sector uitgesproken om in 2050 vrijwel autonoom te telen om op die manier wereldwijd koploper te blijven als het gaat om productiviteit, duurzaamheid, voedselzekerheid en kwaliteit en in een hoogtechnologische omgeving uitdagend en betekenisvol

² Een Venlokas is een innovatieve, energiezuinige kas met diffuus glas en een geoptimaliseerd ontwerp voor maximale lichtinval en duurzame teelt, die sinds zijn uitvinding in 1959 internationaal de standaard vormt in de glastuinbouw.

werk te bieden aan zowel praktisch opgeleide mensen als mensen die zijn opgeleid voor kennisintensieve en complexe functies.³

Iets soortgelijks geldt voor de maakindustrie en de logistieke sector in Noord-Limburg. Innovatie speelt een belangrijke rol in hun behoefte om hun bedrijfsvoering niet alleen efficiënter, maar ook effectiever te maken. Onderzoek in de faciliteit kan zich richten op oplossingen voor concrete uitdagingen van deze sectoren. Dit project zoekt deze kruisbestuiving expliciet op door het aanstellen van een liaison bij BCGV, die proactief verbinding zal zoeken tussen de verschillende sectoren op het gebied van kennisontwikkeling en kennisdeling, maar ook een koppeling zal proberen te maken met de activiteiten die vanuit de Regiodealaanvraag van Supply Chain Valley worden ontplooid. De liaison zal zich daarnaast inspannen om de bredere waardeketen, waaronder ondernemers en bedrijven evenals onderwijsinstellingen op alle niveaus, te betrekken bij de faciliteit.

Vanuit een breder perspectief kan de lokale gemeenschap in Noord-Limburg eveneens als doelgroep worden beschouwd, omdat zij indirect voordeel haalt uit een versterkte lokale economie wanneer de concurrentiepositie van regionale ondernemers wordt verbeterd, maar ook door het onderzoek naar mensgerichte transitie naar digitalisering en robotisering.

- e. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?**

Interne besluitvorming Universiteit Maastricht

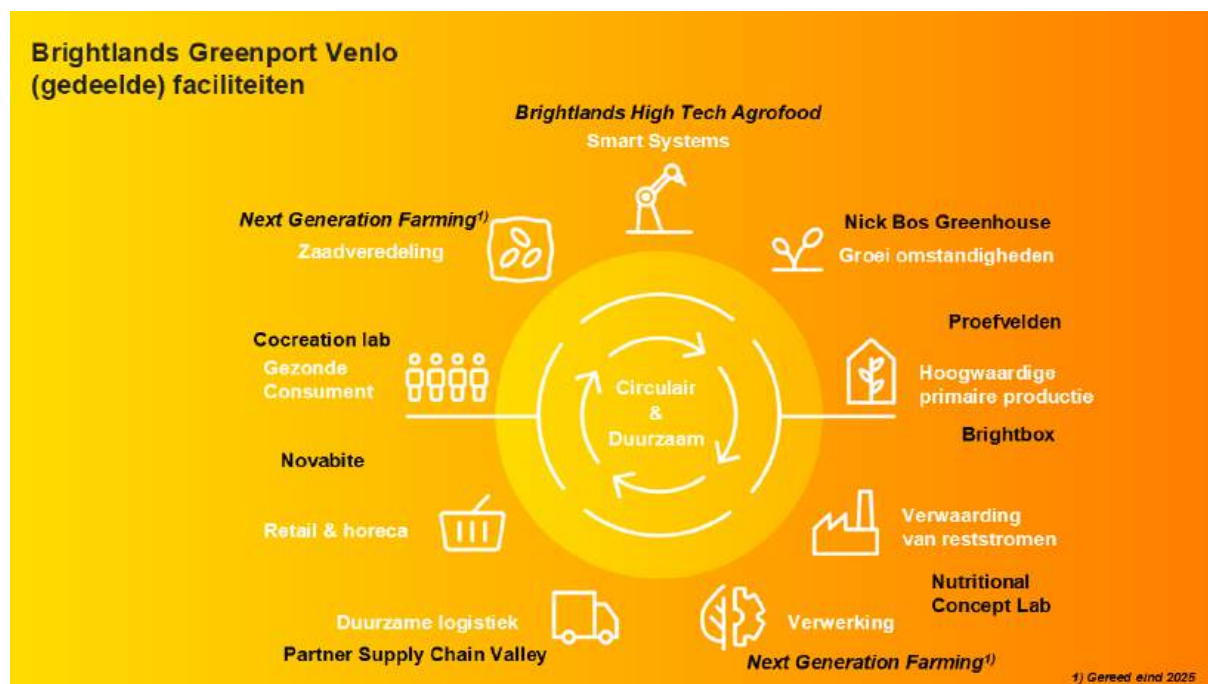
Vanzelfsprekend is de UM een stakeholder in haar eigen project. Het opnemen van de UM als belanghebbende bij deze vraag is bedoeld om een specifiek voorbehoud te adresseren. In aanloop naar de definitieve aanvraag uit de Regiodeal dient het interne besluitvormingsproces van de UM te worden doorlopen. Uiteraard is het onderhavige voorstel zorgvuldig onderbouwd en zowel ambtelijk als bestuurlijk binnen de UM bekend en met enthousiasme ontvangen. Echter, voor het formele besluitvormingsproces dienen nog verschillende gremia van de UM, waaronder de medezeggenschap, te worden betrokken. Dat betekent dat het onderhavige voorstel, waaronder het financieel commitment, voorwaardelijk is en derhalve afhankelijk is van de definitieve goedkeuring binnen de interne besluitvormingsstructuur van de universiteit.

De diverse andere stakeholders bij dit project zijn hieronder individueel toegelicht.

Brightlands Campus Greenport Venlo

De Brightlands Campus Greenport Venlo (BCGV) speelt een essentiële rol als partner in dit project. Op de eerste plaats natuurlijk als eigenaar van de grond waarop de realisatie van de faciliteit wordt beoogd, maar daarnaast, en minstens zo belangrijk, als de verbinder van de verschillende partijen vanuit het onderwijs, het bedrijfsleven en de overheid met als doel de verdere ontwikkeling van het kennisecosysteem op de campus. Illustratief hiervoor is de inzet van BCGV voor de uitbouw van de AgriTech Community op de campus. Initiatieven zoals deze dragen bij aan het (lange termijn) succes van de faciliteit. Gedurende het voorbereidingsproces van deze aanvraag hebben wij dan ook veelvuldig contact en afstemming met de campus gezocht.

³https://www.glastuinbouwnederland.nl/content/glastuinbouwnederland/docs/Verantwoorde_Glastuinbouw/Visiedocumenten_2024/Toekomstvisie_Arbeid_2050.pdf

Supply Chain Valley

Supply Chain Valley (SCV) verbindt verschillende organisaties die actief zijn op het gebied van logistiek. Hun steun voor de onderhavige uitvraag blijkt uit hun parallel ingediende aanvraag (samen met het UM-instituut Brightlands Institute for Supply Chain Innovation) met de titel 'Robotica en AI Programma Supply Chain Valley: Duurzaam regionaal ecosysteem door slimme systemen voor logistieke ketens op basis van mensgerichte Robotica en AI', waarin naar de onderhavige aanvraag wordt verwezen. Via de voornoemde liaison kan er een brug worden geslagen tussen beide initiatieven om kennisoverdracht naar de logistieke sector te realiseren.

Urban Health Farms

De indoor vertical farms van Urban Health Farms (UHF) hebben de potentie voor een revolutie te zorgen in de manier waarop voedsel geproduceerd en gedistribueerd wordt door middel van gezonde, lokale en verse productie zonder zon, seizoensinvloeden of bodem.

In dit kader kan er een complementaire verbinding bestaan tussen de onderhavige RD-aanvraag en het voorstel van Urban Health Farms Venlo BV (UHF) binnen het thema 1, het doorontwikkelen van het kennis ecosysteem en duurzaam ondernemen. In het UHF-voorstel is het ontwikkelen van nieuwe technologieën binnen Indoor Vertical Farming (IVF) het centrale speerpunt. De in de onderzoeksfaciliteit verkregen, generieke inzichten in smart systems zouden kunnen worden toegepast, uitgewerkt en geëxploiteerd in de Indoor Vertical Farming omgeving van UHF.

Land van de makers

De Noord-Limburgse maakindustrie levert met circa 300 maakbedrijven een bijdrage van zo een 33% aan de economisch toegevoegde waarde in de regio. Land van de Makers, als vertegenwoordiger van deze maakindustrie, is derhalve een belangrijke bondgenoot in de wens om een faciliteit te realiseren waar onderzoek kan worden gedaan naar smart systems. Uit het [Actieprogramma Maakindustrie Noord-Limburg 2022-2024](#) blijkt immers dat ook de maakindustrie grote behoefte heeft aan zogenaamde 'new technologies (AI & Robotics)'. In het actieprogramma wordt onderscheid gemaakt tussen vier thematische flatgebouwen (pijlers) in de maakindustrie. Een faciliteit waar onderzoek kan worden gedaan naar smart systems, die ook toepasbaar zijn in de maakindustrie, past uitstekend in de flat 'Nieuw Technologieën', maar is ook actief in de andere flats, te weten 'Circulaire Producten en Productieprocessen' en 'Procesverbetering'.

Gemeente Venlo

UM en de gemeente Venlo investeren de komende jaren gezamenlijk in het versnellen van de groei van het UM kennisecosysteem in Venlo. De doorontwikkeling van het Brightlands Future Farming Institute en het (verder) ontwikkelen van nieuwe onderwijsprogramma's spelen daar een belangrijke rol in. De faciliteit die binnen deze aanvraag wordt gerealiseerd betekent een extra vliegwiel voor de investeringen die de UM en de Gemeente Venlo vanaf 2025 doen.

Provincie Limburg

De Provincie Limburg heeft de afgelopen jaren veelvuldig geïnvesteerd in de verschillende regio's van de provincie, waaronder Noord-Limburg. In het in oktober 2024 gepubliceerde '[Toekomstperspectief Tuinbouwketen Limburg+](#)' onderschrijft de Provincie het belang van de aanwezigheid van 'een "Innovatiemotor" die zich richt op het aanjagen van dataverzameling en -sturing, evenals technologische ontwikkelingen binnen de keten. Dit omvat actieve onderlinge samenwerking tussen bedrijven, in samenwerking met kennisinstellingen en overheden.' De voorgestelde onderzoeksfaciliteit zou een dergelijke innovatiemotor kunnen zijn, en is daarmee in lijn met provinciale ambities.

Steunverklaringen

Bij de voorbereiding van deze Regiodealaanvraag hebben UM en BCGV opgehaald bij organisaties in de regio. Gehecht aan deze aanvraag is een reeks ondertekende steunverklaringen van bedrijven uit verschillende sectoren opgenomen. In aanvulling hierop verwachten wij nog een aantal steunverklaringen te ontvangen welke niet voor de indieningsdeadline konden worden gerealiseerd, welke wij zullen nazenden.

Bijgevoegde steunverklaringen: Christiaens Agro Systems B.V., Farmertronics Engineering B.V., Sudryso Group B.V., Biorefinery Solutions B.V., DEOPEN B.V., AgXeed, Rixona B.V.

Toegezegde steunverklaringen die nog niet zijn meegezonden: Land van de Makers, Ondernemend Venlo.

De oplettende lezer zal zien dat de titel boven de steunverklaringen is 'Brightlands Smart Autonomous Sustainable Systems'. Dit was de werktitel van dit project en is bij het indienen aangepast naar de definitieve en in onze optiek beter passende titel Brightlands High Tech Agrofood.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

De agrifoodsector bevindt zich op lokaal, regionaal en globaal vlak in een cruciale transitie. De sector wordt geconfronteerd met arbeidstekorten, stijgende kosten, strengere duurzaamheidseisen en de

noodzaak om efficiënter te produceren, hogere opbrengsten te behalen en tegelijkertijd kwaliteit, traceerbaarheid en klimaatbeheersing te waarborgen om internationaal concurrerend en toekomstbestendig te blijven.

Naast deze technologische uitdagingen vormt het tekort aan theoretisch en praktisch opgeleide technici en ingenieurs in de agrofood-sector een obstakel om de noodzakelijke automatisering en robotisering te realiseren.

De regio kent belangrijke kansen voor innovatie en groei binnen de agrosector. Er is een duidelijke behoefte aan verdere integratie van technologische kennis en praktische vaardigheden, waarbij het bedrijfsleven en kennisinstellingen nauwer moeten samenwerken om de technologische kloof te overbruggen. De capaciteit om snel in te spelen op technologische ontwikkelingen en nieuwe markt- en onderzoekskansen in de agrosector wordt nog niet volledig benut.

Het oplossen van deze uitdagingen is niet alleen van belang voor de agrosector, maar ook voor de bredere ontwikkeling van de regio Noord-Limburg. Deze vraagstukken vereisen een sterke gezamenlijke inspanning om de sector weerbaarder te maken tegen de eisen van de toekomst.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Deze uitdagingen beperken het innovatievermogen en daarmee de concurrentiepositie van de regio Noord-Limburg ten opzichte van andere regio's en landen die inzetten op automatisering en robotisering binnen de agrifoodsector. Dit beïnvloedt het vermogen van stakeholders in Noord-Limburg, waaronder kennisinstellingen en bedrijven, om concurrerend te blijven op het gebied van onderzoek naar efficiëntie, duurzaamheid en technologische innovatie, terwijl dat juist steeds belangrijkere factoren worden.

Dit belemmert de lancering dan wel voortgang van innovatieve projecten. Het vertraagt ook de ontwikkeling van innovatieve oplossingen op het gebied van circulaire productie en duurzaamheid, wat op lange termijn nadelig is voor de sector en de regio.

Zonder de nodige technologische vooruitgang en het vermogen om nieuwe talenten aan te trekken, worden de (economische) groeimogelijkheden en de regionale aantrekkingskracht van de regio Noord-Limburg beperkt. Bedrijven, investeerders en talenten kunnen besluiten zich elders te vestigen waar de infrastructuur en de innovatieve ecosystemen beter aansluiten op hun behoeften. Dit betekent dat Noord-Limburg minder aantrekkelijk wordt als vestigingsplaats voor innovatieve bedrijven, studenten en professionals.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Een van de oorzaken voor het uitblijven van mogelijke oplossingen voor deze uitdagingen is het gebrek aan infrastructuurontwikkeling dat onderzoek mogelijk maakt naar robotisering en automatisering in de agrotech en de daarbij behorende 'brainpower'. Het kennisecosysteem, zoals geambieerd in het Convenant Regio Deal Noord-Limburg II, is nog niet compleet.

Een van de belangrijkste oorzaken van het gebrek aan infrastructuurontwikkeling is de schaarste van geschikte (financiële) instrumenten om te kunnen investeren in de infrastructuur die randvoorwaardelijk is voor de ontwikkeling van een volwaardig innovatie-ecosysteem.

Een faciliteit zoals hierboven beschreven vraagt om een initiële investering om een solide basis te leggen voor onderzoek en innovatie. Investeren in de opstartkosten voor de realisatie van de infrastructuur is een noodzakelijke eerste stap om dit project tot leven te brengen. Klassieker onderzoeksfinancieringsinstrumenten, bijvoorbeeld onderzoekssubsidies van de Nederlands Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), kunnen in de regel niet worden ingezet voor

het realiseren van infrastructuur. Dergelijke instrumenten bieden wel financiering voor onderzoeksprojecten, maar sluiten kosten voor de faciliteiten die daarvoor nodig zijn uit via bijbehorende subsidievoorwaarden. Een state-of-the-art infrastructuur een essentiële randvoorwaarde voor het aantrekken van voornoemde 'brainpower' en voor het uitrollen van onderzoek en onderwijs om de beoogde innovatie aan te jagen. Juist deze personen zijn nodig om bestaande oplossingen op het gebied van AI en robotisering om te zetten naar toegepaste, slimme oplossingen voor de agrosector.

Dit gebrek aan infrastructuurontwikkeling en de daardoor verminderde aantrekkingskracht door talent vormen een bottleneck voor het realiseren van een volledig functionerend kennisecosysteem dat de regio nodig heeft om haar ambities waar te maken.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

De hierboven omschreven uitdaging kan worden aangepakt door de realisatie van een faciliteit die onderzoek naar automatisering in de agrofoodsector mogelijk maakt.

Met het tot stand brengen van het Brightlands Future Farming Institute en de ingebruikname van het Nick Bos Greenhouse, mogelijk gemaakt door subsidie uit de eerdere Regiodeal Noord-Limburg, is onderzoek in Noord-Limburg naar plantgenetica en plantenontwikkeling sterk uitgebreid. Daarnaast biedt de Nick Bos Greenhouse een belangrijke testfaciliteit voor de verduurzaming van de agrifoodsector door middel van moderne kweektechnieken en geavanceerde kasttechnologie. Deze focus maakt dat de kas uitstekend geschikt is voor het verkrijgen van fundamentele inzichten in plantengroei en -ontwikkeling, wat een noodzakelijke basis vormt voor innovatie. De succesvolle start van het Brightlands Future Farming Institute en de bouw van het Nick Bos Greenhouse zijn mede mogelijk gemaakt door de Regio Deal I, waarbij een vergelijkbare theory of change richtinggevend was.

Hoewel dit een belangrijke eerste stap vormde, is verdere uitbreiding noodzakelijk om de uitdagingen van de agrifoodsector op te lossen. De volgende stap is het creëren van een faciliteit specifiek gericht op onderzoek naar smart systems. De infrastructuur die hiervoor nodig is, vereist een unieke inrichting, omdat technologieën zoals robotsystemen, sensoren en vision technologie grotere compartimenten en flexibele opstellingen vereisen. Het bestaande plantenonderzoek in het Nick Bos Greenhouse stelt juist strenge eisen aan stabiliteit en controle, waardoor de twee typen onderzoek elkaar zouden verstoren.

De nieuw te realiseren faciliteit kan als katalysator dienen om internationaal technisch talent aan te trekken, op te leiden en te binden aan de regio. Bovendien kan het een brug slaan tussen de speerpuntsectoren in Noord-Limburg, zoals de agrarische sector, de maakindustrie en de logistiek. De regio biedt door haar sterke maakindustrie en goed ontwikkeld beroepsonderwijs een uitstekende basis om innovatie te stimuleren en samenwerking te versterken.

De Universiteit Maastricht heeft eerder bewezen in korte tijd state-of-the-art faciliteiten te kunnen realiseren, zoals de ET Pathfinder in Maastricht en het hierboven reeds genoemde Nick Bos Greenhouse in Venlo. De UM heeft bovendien ervaring met het doen van onderzoek naar smart systems in andere werkvelden, bijvoorbeeld in het [CoRoSect-project](#) voor onderzoek naar smart systems in insect farming.

Deze ervaringen gecombineerd met de grote interesse vanuit het bedrijfsleven in dit soort faciliteiten, biedt vertrouwen dat deze nieuwe faciliteit niet alleen bijdraagt aan onderzoek en onderwijs, maar ook fungeert als aanjager van groei binnen het kennisecosysteem van Noord-Limburg.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Gehecht aan deze aanvraag is een separaat projectplan waarin onderstaande informatie over het project nader is uitgewerkt en toegelicht.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Ontwerp en realisatie faciliteit inclusief makerspace Uitvoerende partij: UM	Juni 2025 tot december 2027 (met uitloop naar december 2028)
A2.1	Werven en operationeel stellen van (wetenschappelijk) stafteam Uitvoerende partij: UM	Aangesteld per juni 2025, operationeel gedurende gehele projectperiode en daarna
A3.1	Uitvoering verbindingagenda richting onder andere de regionale logistieke sector en maakindustrie Uitvoerende partij: BCGV, in synergie met de parallelle RD Noord-Limburg II-projectaanvragen Regiodealaanvraag 'Robotica en AI Programma Supply Chain Valley: Duurzaam regionaal ecosysteem door slimme systemen voor logistieke ketens op basis van mensgerichte Robotica en AI' en mogelijk het voorstel van Urban Health Farms.	2026 t/m 2028
A4.1	Onderzoek naar de maatschappelijke acceptatie van automatisering ('waardevol werk') Uitvoerende partij: UM	September 2025 – September 2029 (deels buiten scope i.v.m. minimumduur promotietraject)

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	Grootschalige onderzoeksfaciliteit ten behoeve van onderzoek en onderwijs naar automatisering in de agrofoodsector inclusief breed toegankelijke makerspace, op Brightlands Campus Greenport Venlo.	December 2027 (met uitloop naar december 2028)	1 faciliteit twv €7,63M
O2.1	Operationeel wetenschappelijk stafteam op senior/mediorniveau, met expertise passend bij de gerealiseerde faciliteiten. Dit stafteam	Aangesteld per juni 2025	6.0 fte twv €3,6M gedurende projectperiode

	heeft een vaste aanstelling bij UM, als standplaats Venlo en werkt in, rondom en met de nieuw te realiseren faciliteit. De huidige begroting houdt rekening met een stafteam met de volgende samenstelling, op basis van een gemiddeld uurtarief: • 2.0 fte senior wetenschappelijke stafleden (universitair hoofddocent of soortgelijk) • 3.0 fte medior wetenschappelijke stafleden (universitair docent of soortgelijk) • 1.0 fte technische ondersteuning De aanstellingen zijn verbonden aan verschillende, complementaire departementen van UM, waaronder het Department of Advanced Computing Sciences (expertise in datawetenschappen en kunstmatige intelligentie) en het Brightlands Future Farming Institute.		
O3.1	Identificatie en implementatie van gemeenschappelijke projecten, relevante technologieën en mogelijkheden voor technology transfer richting de Noord-Limburgse maakindustrie en logistieke sector, uitgevoerd door een liaison aangesteld bij BCGV en in samenhang met activiteiten in projectaanvragen Regiodealaanvraag 'Robotica en AI Programma Supply Chain Valley: Duurzaam regionaal ecosysteem door slimme systemen voor logistieke ketens op basis van mensgerichte Robotica en AI' en mogelijk het voorstel van Urban Health Farms. Naast de aanstelling en werkzaamheden van de liaison wordt een industriële adviesraad ingesteld, en worden evenementen ten behoeve van de AgriTech-community georganiseerd.	December 2028	Liaison: ca. 0.5 fte twv €275k gedurende projectperiode Evenementen: 2 middelgrote evenementen en 6 lezingen twv €115k, ondersteund door ca. 0.15 fte marketing/communicatie twv €28k
O4.1	Wetenschappelijke dissertatie (als uitkomst van een promotietraject) waarin ethische, maatschappelijke en juridische bottlenecks rondom de implementatie van automatisering in met name de agrarische sector in kaart zijn gebracht. Deze inzichten worden, ook gedurende het promotietraject, in de praktijk gebracht bij de verschillende projecten in en rondom de faciliteit. Ook dient de faciliteit als onderzoeksomgeving voor deze vraagstukken. * Gelet op de minimale doorlooptijd van een regulier promotietraject in Nederland – 4 jaar – wordt de dissertatie buiten de looptijd van deze Regio Deal-aanvraag opgeleverd. De	Dissertatie in september 2029*, met meerwaarde vanaf aanstelling in september 2025	€311k gedurende projectperiode, resterende periode buiten project voor rekening van UM

	<i>inzichten zijn echter al eerder in het traject relevant en toepasbaar.</i>		

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1	<i>De grootschalige faciliteit heeft drie types kortetermijneffecten, die elders in dit voorstel uitgebreid worden toegelicht:</i> <i>Het maakt onderzoek en onderwijs op het gebied van automatisering in de agrofood-sector mogelijk, waarmee het innovatie in deze sector aanjaagt. Daarmee legt de faciliteit ook een onmisbaar fundament onder de overige resultaten.</i> <i>De faciliteit heeft een positief effect op de uitstraling en aantrekkelijkheid van BCGV en regio Noord-Limburg voor (technisch) talent en maakt het werven van studenten en medewerkers in Noord-Limburg makkelijker.</i> <i>De faciliteit is in principe, met name dankzij de makerspace, toegankelijk voor het bredere Noord-Limburgse ecosysteem.</i>	<i>December 2027 (met uitloop naar december 2028)</i>	<i>1 faciliteit twv €7,63M</i>
R2.1	<i>Dankzij de aanwezigheid en actieve bijdrage van het wetenschappelijk stafteam aan het ontwerp en de ontwikkeling, is de faciliteit in O2.1 gerealiseerd en ingericht conform de laatste technologische standaarden. In samenhang met O2.1 en O3.1 levert het wetenschappelijke stafteam ook een belangrijke bijdrage aan de samenwerking met de verschillende sectoren in Noord-Limburg, waaronder de logistieke sector en de maakindustrie.</i> <i>Grotendeels buiten de scope van deze Regio Deal-aanvraag, doch zeker op middel-korte termijn na de projectperiode, zoekt het team proactief samenwerking op met zowel lokale als internationale kennispartners en vormt het daarmee de basis voor een gezond kennisecosysteem, waaronder door het in de toekomst doorlopend werven van aanvullende onderzoeksfinanciering voor projecten die uitgevoerd worden in de faciliteiten die binnen deze Regio Deal gerealiseerd worden. Daarnaast is het wetenschappelijke stafteam betrokken bij UM-onderwijs in Venlo, in het</i>	<i>Doorlopend actief</i>	<i>6.0 fte twv €1,0M per jaar</i>

	<i>bijzonder binnen de masteropleiding Crop Biotechnology & Engineering (in ontwikkeling ten tijde van deze aanvraag). Doordat het om een kernteam met een vaste aanstelling en Venlo als standplaats gaat, vormt het wetenschappelijke stafteam een belangrijk onderdeel van de toekomst van de faciliteit na afloop van dit Regio Deal-project.</i>		
R3.1	<i>De technologieën die in de faciliteit ontwikkeld worden, richten zich primair op de agrofood-sector. Omdat het onderzoek kerntechnologieën en -competenties oplevert, kunnen deze technologieën relatief makkelijk – dat wil zeggen met minimale aanpassingen – hun weg vinden naar andere prominent sectoren in Noord-Limburg, waaronder in het bijzonder de maakindustrie en de logistieke sector.</i> <i>De Liaison van Brightlands Campus Greenport Venlo zal ook zorgen voor de verbinding met andere partijen in de regio, waaronder inbegrepen bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen, zowel binnen als buiten de campus. Dit leidt ertoe dat de faciliteit ten goede komt van het bredere Noord-Limburgse ecosysteem.</i> <i>Door de organisatie van evenementen voor de AgriTech-community wordt verdere kruisbestuiving bevorderd door het uitwisselen van kennis en het bieden van een netwerkplatform.</i>	<i>Aanstelling per juni 2025, actief gedurende gehele projectperiode</i>	<i>Liaison: ca. 0.5 fte twv €275k gedurende projectperiode</i> <i>Evenementen: 2 middelgrote evenementen en 6 lezingen twv €115k, ondersteund door ca. 0.15 fte marketing/communicatie twv €28k</i>
R4.1	<i>Deze resultaatketen draagt bij aan de praktische toepasbaarheid van automatiseringsoplossingen die in de faciliteit ontwikkeld worden. Doordat er niet alleen oog is voor de ontwikkeling van techniek, maar ook de menselijke acceptatie van automatiseringsoplossingen, het vergemakkelijken van mens-machine-interactie en het behouden van kennis binnen organisaties die geconfronteerd worden met verloop en vergrijzing, vinden ontwikkelde oplossingen sneller en makkelijker hun weg naar de praktijk. Daar zijn ze bovendien effectiever en duurzamer inzetbaar.</i>	<i>Dissertatie in september 2029*, met meerwaarde vanaf aanstelling in september 2025</i>	<i>€373k (waarvan €311k binnen projectbegroting)</i>

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

Zoals in deze aanvraag uitgebreid wordt toegelicht, zijn er verschillende niveaus van (voorziene) impact actief. Van maatschappijbrede, langetermijn impact naar lokale, kortetermijn outcomes zijn grofweg de volgende schillen te onderscheiden:

1. *Een gezonde samenleving en veerkrachtige maar duurzame regionale economie, dankzij*
2. *Een wereldwijd competitieve en toekomstbestendige agrofood-sector in Noord-Limburg, dankzij*
3. *Een sterk agrotech-innovatie-ecosysteem op Brightlands Campus Greenport Venlo, dankzij*
4. *De aanwezigheid van een state-of-the-art onderzoeks- en onderwijsfaciliteit op het gebied van smart systems voor agricultuur, met spin-offs (en soortgelijke resultaatketens) richting de lokale maakindustrie en logistieke sector, dankzij*
5. *De activiteiten die mogelijk worden gemaakt met deze Regio Deal-aanvraag.*

De doelstelling van deze projectaanvraag zit op niveau 4, en is volledig te realiseren door de combinatie van de vier activiteiten die onder a) staan omschreven. Uiteraard is de bouw van de faciliteit zelf essentieel. Maar dat alleen is niet voldoende: ook de bemensing, en met name de competenties die daarin vertegenwoordigd zijn, is een belangrijke randvoorwaarde voor succes. A2.1 en A4.1 voorzien daarbij zowel in de technische als de sociaalwetenschappelijke kennis om effectieve en maatschappelijk wenselijke technische innovaties te ontwikkelen. A3.1 is essentieel om de verbinding te leggen naar de logistieke sector en de maakindustrie in Noord-Limburg. Gezamenlijk leggen deze activiteiten de basis voor een reële bijdrage aan impactniveaus 1 tot en met 3 – allen sterk vertegenwoordigd in het convenant Regio Deal Noord-Limburg II – waarin ook andere interventies in en rondom Noord-Limburg een rol spelen.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Vertraging

De bouw van de faciliteit dient te worden aanbesteed, en een dergelijke complexe aanbesteding brengt risico op vertraging met zich mee vanwege het uitgebreide proces dat doorlopen moet worden en de kans op bezwaren en gerechtelijke procedures van inschrijvers. Om deze risico's te mitigeren, wordt er ingezet op een grondige voorbereiding van het aanbestedingstraject, al dan niet opgedeeld in percelen, waardoor we meer flexibiliteit creëren en de kans op vertraging door bezwaren beperken.

Daarnaast is de realisatie van de faciliteit vergunningsplichtig. Indien vergunningen niet of slechts gedeeltelijk worden verleend, of wanneer een bezwaar- of gerechtelijke procedure nodig is, kan de start van de bouw vertraging oplopen. Ook in dit geval kan het risico worden verkleind door tijdig in overleg te treden met de vergunningverlenende bestuursorganen.

De huidige uitdagingen op het gebied van netcongestie kunnen ertoe leiden dat aansluiting op het energienetwerk niet direct mogelijk is. Mitigerende maatregelen in deze context zijn vroegtijdig overleg met de netbeheerder voor de planning van de aansluiting maar ook het onderzoeken van de mogelijkheid tot cable pooling met het Nick Bos Greenhouse zijn.

In algemene zin zal er ten aanzien van het vertragingrisico in de planning rekening worden gehouden met mogelijke vertragingen in de verschillende fases van de realisatie. Bovendien zal er, waar dat relevant is, worden geput uit de ervaring die reeds is opgedaan bij de realisatie van het Nick Bos Greenhouse maar ook bij andere grootschalige onderzoeksinfrastructuur in Limburg, waaronder ETpathfinder. Tot slot zal het risico worden geadresseerd via contractuele bepalingen met stimuli voor de winnende inschrijver(s) om aan de levertijden te voldoen.

Kostenstijging

De COVID-19-pandemie, de oorlog in Oekraïne en incidenten op belangrijke vaarroutes hebben recentelijk aangetoond dat geopolitieke en mondiale crises aanzienlijke invloed kunnen hebben op de prijzen van bouwmaterialen, evenals op hun beschikbaarheid en levertijden. Gezien de huidige geopolitieke spanningen kan niet worden uitgesloten dat dergelijke kostenstijgingen zich tijdens de realisatie van het project zullen voordoen. Daarnaast kan vertraging leiden tot een kostenstijging vanwege inflatie.

Om deze risico's te beperken, zullen marktontwikkelingen nauwlettend worden gemonitord en wordt de winnende inschrijver aangemoedigd, waar mogelijk, vroegtijdig kritische materialen in te kopen. Mochten deze maatregelen nog steeds niet afdoende zijn vanwege omstandigheden die wij redelijkerwijs niet hadden kunnen voorzien, dan zal, waar nodig, gekeken worden naar verantwoorde aanpassingen, zodat de realisatie van de faciliteit duurzaam en doelgericht blijft.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragmatig)?

De succesvolle ingebruikname van de faciliteit vereist het aantrekken van gekwalificeerd personeel binnen de (agro)technische sector, een competitief veld met een beperkte arbeidsmarkt. Deze krapte in combinatie met de huidige discussie over internationalisering en kennismigratie in Nederland

zorgen voor extra uitdagingen, omdat het Nederland minder concurrerend maakt als vestigingsland voor buitenlands talent. Het niet tijdig kunnen werven van het juiste talent kan leiden tot vertragingen in de opstart en volledige benutting van de onderzoeksfaciliteit.

Desalniettemin vertrouwen we erop in staat te zullen zijn het juiste personeel te werven vanwege de aantrekkingskracht die de faciliteit naar verwachting zal uitoefenen op talent in binnen- en buitenland. En hoewel resultaten uit het verleden geen garanties geven voor de toekomst, zijn wij voor het Nick Bos Greenhouse erin geslaagd een aantal hoogleraren aan te trekken tijdens de restricties als gevolg van de pandemie en terwijl er nog niets was gebouwd. Academici binnen FSE die in de faciliteit gaan werken zijn zeer enthousiast over de mogelijkheden die een dergelijke faciliteit biedt en wij verwachten dan ook dat zij dit enthousiasme zullen weten over te brengen op potentiële nieuwe collega's.

Het resterende risico wordt deels gemitigeerd doordat - naast nieuwe aanstellingen - ook enkele huidige UM-medewerkers hun werkzaamheden naar de nieuwe faciliteit en daarmee naar Venlo zullen verplaatsen. De gesprekken met deze medewerkers en hun leidinggevendenden zijn reeds gevoerd, en het projectplan kan bij hen op veel enthousiasme rekenen.

Daarnaast bevat deze aanvraag een project van FASoS dat als doel heeft inzicht te krijgen in de maatschappelijke en ethische implicaties van automatisering en robotisering in de agrofoodsector. Dit project draagt eraan bij dat de technologieën die in de faciliteit worden ontwikkeld niet enkel worden gezien als 'technofixes'⁴, maar als geïntegreerde oplossingen die aansluiten bij de behoeften en acceptatie van de doelgroepen. Dit verkleint het risico op afwijzing van de ontwikkelde technologieën en versterkt de impact en relevantie van de onderzoeksresultaten.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Het huidige kabinet Schoof I erkent dat kennis- en studiemigratie van belang is voor de Nederlandse samenleving en streeft naar innovatie in een breed scala aan onderwerpen. Tegelijkertijd heeft het kabinet een reeks maatregelen aangekondigd om zowel internationalisering in het hoger onderwijs als (kennis)migratie terug te dringen. In de huidige plannen worden deze maatregelen tegen internationalisering bovendien gecombineerd met forse bezuinigingen op hoger onderwijs. Dat maakt het huidige politieke klimaat, waarin Nederlandse universiteiten worden geconfronteerd met bezuinigingen en mogelijke beperkingen op Engelstalig onderwijs, een risicofactor. Vanwege de uitzonderlijk internationale samenstelling van zowel onze studentenpopulatie als ons personeelsbestand is de UM namelijk zeer kwetsbaar voor de huidige kabinetsplannen.

UM spant zich - in samenwerking met regionale partners, waaronder een brede coalitie van bedrijven, Provincie Limburg en Gemeente Venlo - al geruime tijd in om te lobbyen voor het belang van internationaal hoger onderwijs voor de regio. Komende maanden moet blijken of deze lobby effect sorteert. De verwachting is dat medio 2025 meer duidelijk is over het politieke maatregelenpakket, wanneer deze projectaanvraag dient te worden omgezet in een definitieve aanvraag voor middelen uit Regio Deal Noord-Limburg II. Indien nodig kan de aanvraag tussentijds en in overleg met Regiobureau Noord-Limburg worden bijgestuurd.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

⁴ Een zuiver technische oplossing voor een probleem, zodat de mens diens gedrag niet hoeft te aan te passen.

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1.	<i>Vertraging door aanbesteding en verkrijging vergunningen</i>	<i>Midden</i>	<i>Vertraagde start van bouw</i>	<i>Goede voorbereiding aanbesteding; opdracht opdelen in percelen; tijdig in overleg treden met betrokken bestuursorganen.</i>
2.	<i>Personeelstekort in de bouwsector en langere levertijden</i>	<i>Midden</i>	<i>Vertraagde oplevering van de faciliteit</i>	<i>Kans op vertraging opnemen in de planning, contractuele bepalingen met stimuli voor winnende inschrijver(s) om aan levertijden te voldoen.</i>
3.	<i>Aansluiting op energienetwerk wordt vertraagd i.v.m. netcongestie</i>	<i>Hoog</i>	<i>Vertraagde ingebruikname van de faciliteit</i>	<i>Vroegtijdig overleg met de netbeheerder voor planning van de aansluiting; onderzoeken mogelijkheid tot cable pooling met Nick Bos Greenhouse; onderzoeken mogelijkheid groepscontract BCGV.</i>
4.	<i>Kostenstijging door mondiale gebeurtenissen</i>	<i>Midden</i>	<i>Hogere kosten voor realisatie project</i>	<i>Monitoren van marktontwikkelingen; vroegtijdige inkoop van kritische materialen waar mogelijk; mogelijkheid elders kostenbesparingen onderzoeken.</i>
5.	<i>Arbeidsmarktkrapte en competitieve arbeidsmarkt</i>	<i>Laag</i>	<i>Vertraagde ingebruikname van de faciliteit</i>	<i>Bij het Brightlands Future Farming Institute is reeds een hoogleraar aangesteld op het gebied van greenhouse engineering; basisstaf is reeds aanwezig; werving wordt ruim van te voren gestart; UM heeft een Connect en Recruit team dat gericht is op het rekruteren van talent.</i>
6.	<i>Gevolgen landelijk migratie- en internationaliseringsbeleid voor mogelijkheden tot aantrekken buitenlands talent</i>	<i>Hoog</i>	<i>Vertraagde realisatie van de faciliteit</i>	<i>Doorlopende campagne van UM, Limburgse gemeenten en Provincie Limburg om belang van regionaal maatwerk</i>

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat, mocht een van de bovenstaande risico's zich dusdanig manifesteren dat het van grote invloed is op de uitvoering van het project, de UM vanzelfsprekend tijdig het Regiobureau en de Campus zal betrekken. In onderlinge afstemming zal dan een plan van aanpak worden opgesteld om de impact te minimaliseren en het project zo goed mogelijk te blijven realiseren binnen de gestelde kaders.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Dit project bestaat uit vier activiteiten, te weten de realisatie van de automatiseringsfaciliteit, het aanstellen van het wetenschappelijke kernteam, de verbindingsagenda met onder andere de speerpuntsectoren, en het onderzoek naar de impact van automatisering op mensen. Het overkoepelende projectmanagement is daarbij in handen van de directeur campusontwikkeling in Venlo namens UM's Faculty of Science and Engineering, die het gehele facultaire ecosysteem op Brightlands Campus Greenport Venlo overziet en een fulltime vaste aanstelling heeft bij UM. De directeur campusontwikkeling FSE zal jaarlijks een kort verslag uitbrengen over de voortgang aan Regiobureau Noord-Limburg, waarbij indien nodig eventuele wijzigingsverzoeken worden meegenomen.

Voor de realisatie van de onderzoeksfaciliteit zal er een stuurgroep worden ingesteld waarin zogenaamde 'decision-makers' van zowel UM als de Brightlands Campus Greenport Venlo plaats zullen nemen, om de voortgang van het project te monitoren en de activiteiten waar nodig bij te sturen. Voor de dagelijkse gang van zaken rondom de realisatie van de faciliteit zal een projectgroep worden ingesteld, bestaande uit in ieder geval een project- of gebouwmanager van UM en een medewerker van de vastgoedafdeling van zowel UM als Brightlands Campus Greenport Venlo. Deze medewerkers hebben ruime ervaring met de realisatie van dergelijke vastgoedprojecten, zoals eerder al is gebleken met de succesvolle realisatie van het Nick Bos Greenhouse, en zijn reeds in dienst van de betrokken organisaties.

Het wetenschappelijk stafteam betreft een mix van nieuw aan te stellen medewerkers en medewerkers die reeds in dienst zijn van UM, maar nog niet in Venlo werkzaam. De laatste groep medewerkers verplaatst hun werkzaamheden naar Venlo (inclusief formele wijziging van standplaats). De gesprekken daarover zijn reeds gevoerd en het projectplan wordt met veel enthousiasme ontvangen bij de betreffende medewerkers en hun leidinggevendenden, waarbij moet worden opgemerkt dat de poule met kandidaten groter is dan het aantal medewerkers dat wordt opgevoerd in de begroting van dit projectplan. Ook potentiële nieuwe collega's tonen zich in verkennende gesprekken zeer enthousiast over de mogelijkheden die de faciliteit uit dit projectplan ze kan bieden.

De verbindingsagenda wordt uitgevoerd door Brightlands Campus Greenport Venlo. Binnen Brightlands Campus Greenport Venlo wordt de liaison ingebed in het team strategische ontwikkelingen. Het hoofd van dit team rapporteert aan de CEO van BCGV, onder andere over de activiteiten van de liaison.

Voor wat betreft het onderzoek naar de impact van automatisering zal er, zoals dat reglementair is bepaald binnen UM, een supervisor en een co-supervisor worden aangewezen door het UM College van Decanen. Zij zullen toezien op de inhoudelijke voortgang van het onderzoek en de promovendus zowel inhoudelijk als praktisch begeleiden.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

Drie van de vier activiteiten – het realiseren van de faciliteit, het wetenschappelijke kernteam en het promotieonderzoek naar maatschappelijke knelpunten van automatisering – behoren tot de primaire processen van een universiteit. De monitoring, en indien nodig bijsturing, is derhalve onderdeel van de taken van de staande organisatie. De twee meest relevante processen zijn:

- *Jaargesprekken met betrokken afdelingen. Faculteiten voeren jaarlijks gesprekken met alle hen toebehorende afdelingen, waarin onder andere gekeken wordt naar het strategisch personeelsbeleid, het verdienvermogen met betrekking tot onderzoekssubsidies, en het verzorgde onderwijs. Uit deze gesprekken wordt onder andere duidelijk of de faciliteit leidt tot het gewenste aantrekken van talent, of deze leidt tot nieuwe onderzoeksprojecten en samenwerkingen (al dan niet via onderzoekssubsidies), en of de faciliteit wordt ingezet voor onderwijs. Ook kan hier de samenhang met andere ontwikkelingen in Venlo en binnen UM worden gemonitord.*
- *Begrotingscyclus. Na realisatie van de faciliteit is het van belang dat de exploitatie van de faciliteit in balans is met inkomsten gegenereerd uit onderzoeksprojecten en onderwijs. UM werkt met een meerjarenbegroting die jaarlijks wordt bijgesteld, en waaruit duidelijk wordt of de faciliteit financieel rendabel is en blijft.*

Met betrekking tot de taken van de liason zal er geregeld overleg plaatsvinden tussen UM en BCGV om de resultaten van de werkzaamheden te monitoren.

c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

De primaire interne doelgroep zijn de UM-afdelingen Brightlands Future Farming Institute (BFFI) en het Department of Advanced Computing Sciences (DACS). Zij zijn en blijven doorlopend betrokken bij de faciliteit, doordat medewerkers van beide afdelingen samen het wetenschappelijk kernteam vormen. Middels de hierboven bovengenoemde mechanismen vindt regelmatig overleg tussen de betrokken managementteams en hogere (facultaire) managementlagen, zodat beide partijen over en weer op de hoogte zijn van de ontwikkelingen.

Tussen UM en Brightlands Campus Greenport Venlo is regelmatig overleg met onder andere de FSE directeur Campusontwikkeling Venlo en het UM College van Bestuur, waarin alle lopende zaken worden doorgenomen. De ontwikkelingen binnen dit Regio Deal-project zijn daar vanzelfsprekend onderdeel van.

Voor doelgroepen buiten UM en Brightlands Campus Greenport Venlo speelt allereerst de liaison en verbindingagenda een belangrijke rol. Deze liaison zal voornamelijk richting het bedrijfsleven communiceren. Communicatie van Brightlands Campus Greenport met (potentieel) belanghebbenden zal plaatsvinden via gerichte e-mails, nieuwsbrieven, lezingen en twee middelgrote events gedurende de projectperiode. Tevens zal uitgebreid gebruik gemaakt worden van sociale kanalen en zal de koppeling gezocht worden naar de andere Brightlands campus- en corporate communicatiekanalen. Hiermee kan de Agritech Community en gehele waardeketen (waaronder maakindustrie, logistiek et cetera) uitgebreid en volledig geïnformeerd worden.

Daarnaast zal de faciliteit een belangrijke rol spelen in de studentenwerving voor Venlose UM-opleidingen in ontwikkeling, in het bijzonder de masteropleiding Crop Biotechnology and Engineering in samenwerking met Radboud Universiteit Nijmegen. Dit uit zich bijvoorbeeld in artikelen in toekomstige brochures en studiewebsites.

Tot slot zullen UM en Brightlands Campus Greenport Venlo een opening van de faciliteit organiseren, waarbij breed uitgenodigd wordt onder stakeholders en geïnteresseerden. De pers- en communicatieafdelingen van beide partijen zullen zich inspannen om rondom de opening brede aandacht te genereren in zowel communicatie via eigen kanalen (website, social media) als in landelijke media en vakbladen. De opening van het Nick Bos Greenhouse is op soortgelijke wijze succesvol aangepakt.

6. Activiteiten en budget

N.B.: UM wenst - kosten voor aanschaf van apparatuur - waar dat onderdeel is van de te realiseren van de faciliteit - op basis van aanschafwaarde op te voeren, en niet op basis van afschrijving. Dit in afwijking van de standaard subsidievoorwaarden en conform afspraken rondom eerdere UM-projecten binnen Regio Deal Noord-Limburg I.

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Ontwerp en realisatie faciliteit inclusief makerspace (UM)	Juni 2025 tot december 2027 (met uitloop naar december 2028)	ca. €7,63M
A2.1	Werven en operationeel stellen van (wetenschappelijk) stafteam (UM)	Aangesteld per juni 2025, operationeel gedurende gehele projectperiode (t/m dec 2028) en daarna	ca. €3,63M
A3.1	Uitvoering verbindingagenda richting onder andere de regionale logistieke sector en maakindustrie (BCGV)	Jan 2026 t/m dec 2028	ca. €419k
A4.1	Onderzoek naar de maatschappelijke acceptatie van automatisering ('waardevol werk', UM)	Sept 2025 t/m dec 2028; resterende promotietraject (t/m sept 2026) wordt na looptijd van deze Regio Deal-aanvraag op kosten van UM doorgezet	ca. €311k

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

* U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 11.983.316
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 5.993.190
Overige financieringen	€ -
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 5.990.128
Totaal financiering	€ 11.983.316

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

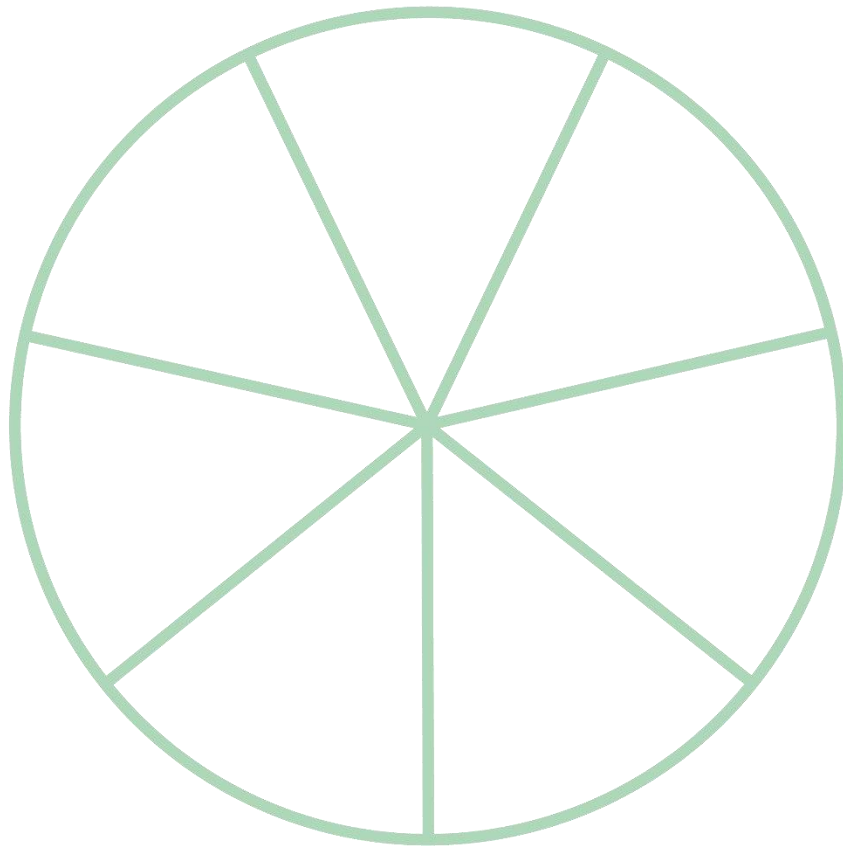
Postadres

Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Projectvoorstel Regio Deal 2024 <BIO4BUILD>

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	BIO4BUILD
Naam Penvoerder	Stichting Wageningen Research, onderzoeksinstituut Wageningen Plant Research
Contactpersoon	Duncan Ralston
Emailadres	Duncan.ralston@wur.nl
Telefoonnummer	06 34 61 24 60
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	1-4-2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Stichting Wageningen Research, onderzoeksinstituut Wageningen Plant Research
Type organisatie	overig publiek
KVK nummer	09098104
Postadres	Droevendaalsesteeg 1, 6708 PB Wageningen
Bezoekadres	Vredeweg 1c, 5816 AJ Vredepeel
Contactpersoon	Duncan Ralston
Emailadres	Duncan.ralston@wur.nl
Telefoonnummer	0478 538 245
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL20RABO0307000427
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Wageningen Plant Research

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie.....	4
3.	Effectiviteit	10
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave.....	10
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact.....	16
4.	Haalbaarheid	37
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	39
6.	Activiteiten en budget	41
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	46
8.	Contactgegevens Regiobureau	46

1. Inleiding

In de Regionale ontwikkelvisie van Noord-Limburg is een ontwikkelingsvisie vastgesteld met hierin het doel om in 2040 de Gezondste regio van Nederland te zijn. De slogan 'Oplossingen voor een betere en gezondere wereld, invented in Noord-Limburg' staat opgenomen in deze ontwikkelingsvisie. Een route naar een betere en gezondere wereld is via de Brede Welvaart. Voor een brede welvaart in het landelijk gebied zal er een transitie plaats vinden naar meer vezelteelten. Vezelteelten dragen bij aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Voor het aanjagen van de circulaire maak- en bouwindustrie is er in 2019 een Green Deal opgesteld door de Europese commissie. De Green Deal is een pakket aan beleidsinitiatieven om klimaatverandering tegen te gaan en duurzaamheid te bevorderen, met als doel klimaatneutraliteit in 2050. Een essentieel onderdeel van deze klimaatneutraliteit deadline is het realiseren van een volledig circulaire economie. Dit verregaande beleid sluit aan bij het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Het daagt Nederland uit om zijn klimaatdoelen te realiseren en tegelijkertijd urgente problemen zoals het woningtekort aan te pakken. De bouw-, landbouw- en textielsectoren staan voor een transformatie die niet alleen een gezondere leefomgeving zal opleveren, maar ook de ecologische impact zal verminderen en nieuwe kansen biedt. Deze transformatie kan alleen tot stand komen wanneer de sector een ingrijpende verandering omarmt en de vezelteelt keten van teelt tot eindproduct in de regio wordt doorontwikkeld en gestimuleerd.

De ontwikkeling van biobased ketens in Noord-Limburg is gebaseerd op twee factoren. Ten eerste; kent de Noord-Limburgs regio een sterk- en ontwikkelde agrarische sector, waardoor de adoptie van een nieuwe teelt wordt vergemakkelijkt. Ten tweede biedt deze ketenontwikkeling een omvangrijke diversificatie voor economie en ecologie, door o.a. de verbetering van bodemgezondheid en vermindering van CO₂-uitstoot. Deze voordelen ondersteunen de duurzaamheidsdoelen van de EU en de Nederlandse overheid, zoals verankerd in de Europese Green Deal en de Klimaatwet.

Het voorliggende project heeft als doelstelling om de keten van vezelgewassen tot pand te versterken en te ontwikkelen. We focussen op twee kansrijke vezelgewassen: graanstro en vezelhennep en een derde kansrijk gewas die nog in de kinderschoenen staat. We willen boeren faciliteren met kennis en vaardigheden om weloverwogen beslissing te kunnen nemen op welk gewas ze over kunnen stappen en we gaan de keten stimuleren door demogewasketens op te zetten.

Het project omvat de volledige ketenontwikkeling van vezelteelt tot toepassing in woningen. Dit betekent dat niet alleen de teelt en oogst van vezelgewassen centraal staan, maar ook de verwerking tot biobased bouwmaterialen en de integratie daarvan in woningen. Door deze keten regionaal te organiseren, worden transportbewegingen verminderd, lokale economieën gestimuleerd en duurzame bouwoplossingen bevorderd. Zo draagt het project bij aan de transitie naar een circulaire economie en een gezondere regio Noord-Limburg. Met dit jagen we versnelling aan op vijf maatschappelijke transities in de regio Noord-Limburg; landbouw, grondstoffen, klimaat, energie, en gezondheid. Deze vijf maatschappelijke transities zijn als volgt in het project geïntegreerd:

Landbouw: De primaire sector krijgt nieuwe impulsen, de teelt van de sommige huidige gewassen wordt minder rendabel in de toekomst met veranderende weersomstandigheden, vezelgewassen kunnen bijdragen aan de verduurzaming van agrarische bedrijfsvoering.

Grondstoffen: In de bouwsector is het bruikbaar als isolatiemateriaal en vervangt het traditionele (milieubelastende) materialen. Hierdoor komen er meer lokale grondstoffen beschikbaar.

Klimaat: Vezelgewassen leggen CO₂ voor lange termijn vast als het gebruikt wordt als biobased materiaal. Bovendien kan de teelt bijdragen aan behoud en versterking van biodiversiteit en bevordering van bodem, - en waterkwaliteit.

Gezondheid: Vezelgewassen kunnen een positief effect hebben op de leefomgeving doordat er minder tot geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt, ze dragen bij aan koolstof vastleggen en het water-bodemsysteem. Daarnaast is het waarschijnlijk gezonder wonen in een biobased woning.

Energie: Biobased materialen reduceren energiegebruik daar waar ze gebruikt worden als isolatiemateriaal voor warmte en koude.

Het project wordt uitgevoerd door een brede coalitie van agrariërs, loonwerkers, bouwbedrijven en afnemers (woningbouwcorporaties/nieuwbouw ontwikkelaars). Bovendien wordt het project ondersteund en geleid door toonaangevende kennisinstellingen om de hiaten in kennis op te vullen en het praktijkonderwijs aanbod te versterken in de regio. Alleen door deze samenwerking kunnen we van de regio een centrale regio maken in de biobased teelt en verwerking. Dit project zal ervoor zorgen dat het areaal van biobased teelt vergroot wordt in de regio en ketens worden opgeschaald. Hierdoor levert het project een bijdrage aan versnelling van maatschappelijke transitie en kan Noord-Limburg een toonaangevende regio worden voor innovatieve toepassing van biobased teelten.

2. Relevantie

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

(Deze beschrijving wordt gebruikt in de interne en externe communicatie.)

Het project Bio4Build richt zich op een duurzame transitie in de landbouw- en bouwsector van Noord-Limburg door het ontwikkelen van een regionale circulaire biobased keten voor de verbouwing, verwerking en toepassingen van vezelgewassen. De aanleiding voor het project ligt in de urgente behoefte aan duurzame oplossingen voor regionale uitdagingen zoals de hoge CO₂-uitstoot en grondstoffenafhankelijkheid van de bouwsector, en de stikstofproblematiek en afnemende biodiversiteit in de landbouw. Door deze sectoren te verbinden en vezelgewassen in te zetten voor biobased bouwmaterialen, biedt Bio4Build een innovatieve aanpak die bijdraagt aan de energietransitie, een circulaire economie en een toekomstbestendige regio Noord-Limburg.

De aanpak verbindt boeren, bouwbedrijven en verwerkers om een operationele keten van "land naar pand" te realiseren, met als doel een constante groei in het aantal hectare vezelteelt tot 2028 en uitbreiding na afloop van het project.

Het werken met korte ketens en het samenwerken met lokale verwerkers in de regio levert bovendien directe voordelen op voor de regionale woningbouw. Door koppelingen te maken met woningcorporaties en gemeentelijke projecten, creëert het project nieuwe banen op lokaal niveau en verhoogt het de zichtbaarheid in de regio. Dit zorgt ervoor dat de keten een herkenbaar lokaal karakter krijgt; waardoor de gemeenschap een gevoel van betrokkenheid, eigenaarschap en trots ervaart. Het project bestaat uit vijf werkpakketten:

1. **Keten- en Markontwikkeling:** het opschalen van het landbouwareaal, de ketensamenwerking en commitment van gemeente, bouwbedrijven en woningcorporaties intensiveren.

2. **Investerings in Bouw- en Agro-industrie:** faciliteren van investeringen in oogstmachines verwerkingsfaciliteiten en biobased product-markt combinaties om vezelgewassen breed inzetbaar te maken in nieuwbouw en renovaties.
3. **Onderzoek en Analyse:** het opbouwen van kennis door het monitoren en beproeven van de inpasbaarheid en ketenefficiëntie, impact op water- en bodemkwaliteit van vezelteelten, evenals de milieu- en gezondheidseffecten van biobased bouwen en wonen, in samenwerking met universiteiten en kennisinstellingen.
4. **Versterking regionaal kennis ecosysteem:** de praktische toepassing van biobased bouwen via demonstratieprojecten en het delen van kennis door evenementen, lokale kennisbanken en storytelling met partners (o.a. demogewassen van 'pand tot land').

5. Projectcoördinatie

Bio4Build wordt gedragen door een sterke triple helix samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven en lokale overheden. Onder de kennisinstellingen werken we samen met Wageningen University and Research | Open Teelten, HAS Green Academy, Building Balance, Platform Nieuwe Teelten. Deze partners brengen wetenschappelijke kennis en expertise in om innovatie te stimuleren en praktische toepassingen te realiseren.

Bedrijven waaronder SAM Panels, Caspar de Haan, Vaytol, Gebroeders de Boer, Vestjens Strawproducts en Hoex Bouwgroep spelen een cruciale rol in de ontwikkeling en toepassing van biobased bouwmaterialen en helpen bij het realiseren van de keten van grondstof tot bouwproduct. Deze partners durven ook investeringen te maken in deze sector, waardoor ze bijdragen aan de groei en ontwikkeling van een duurzame keten.

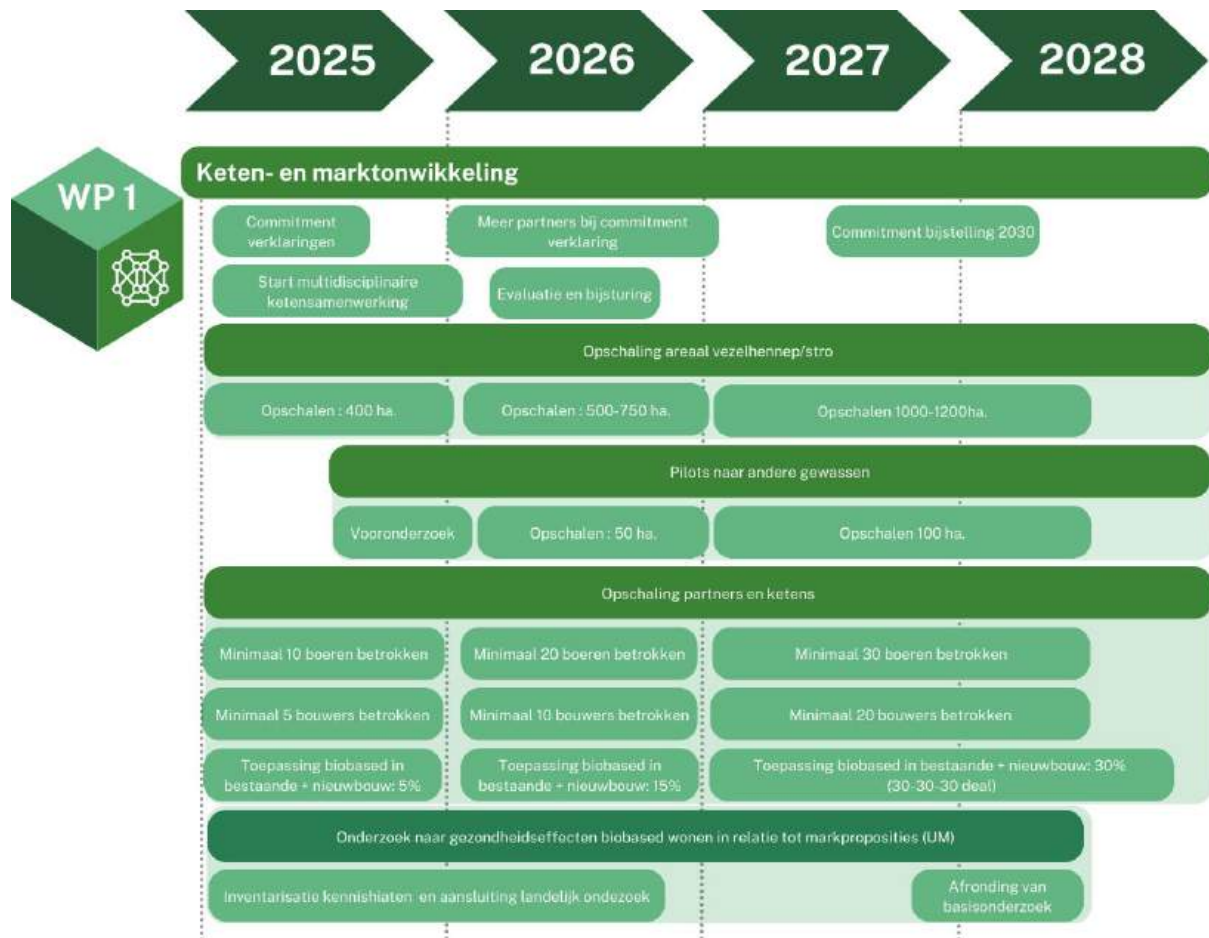
Ook de zes gemeenten in Noord-Limburg en de vier woningbouwcorporaties in de regio hebben aangegeven het initiatief te willen ondersteunen en samen te verkennen hoe het verder kan worden gebracht, met het oog op het realiseren van een duurzame toekomst voor de regio.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het hoofddoel van dit project is *het realiseren van enkele regionale circulaire biobased ketens in Noord-Limburg van land naar pand*, met een nadruk op lokale innovaties in oogstmethodeken, verwerking en de ontwikkeling van nieuwe bouwproducten. Ten einde van 2028 willen we bepalende bouw- en industrie investeringen en innovaties in de regio hebben gedaan, de gaten in de kennis rond teelt, gezondheid en de milieueffecten van de gewassen hebben opgevuld en het areaal vezelgewassen in de regio Noord-Limburg opschalen en stimuleren tot een constante groei ambitie (ambitie van grofweg 1.200 hectare). Hiermee ambiëren we de voorziening van minimaal 15% van de nieuwbouw en renovaties in Limburg van biobased isolatiemateriaal. Zo leggen we de basis voor een zelfstandige en duurzame regionale keten die bijdraagt aan een duurzamere, gezondere en economisch veerkrachtigere regio Noord-Limburg en als voorbeeld kan dienen voor de rest van Nederland.

De subdoelstellingen worden het best per werkpakket in de tijd beschreven en zijn hieronder in visuals weergegeven:

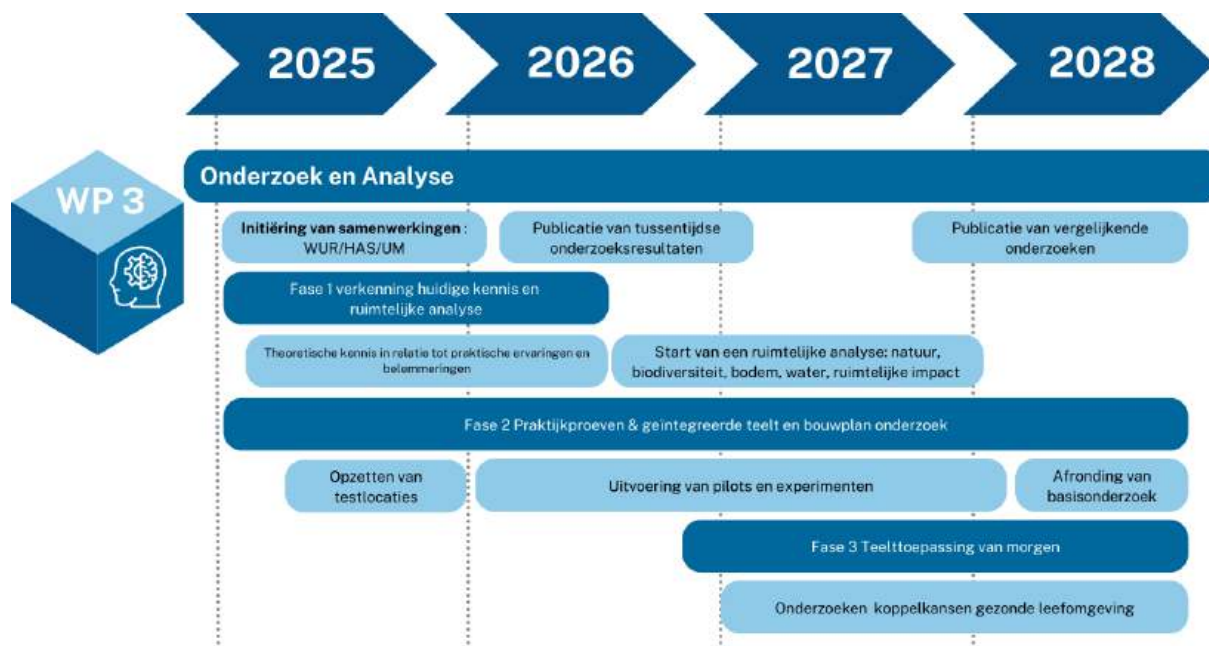
Werkpakket 1: Keten- en Marktonwikkeling

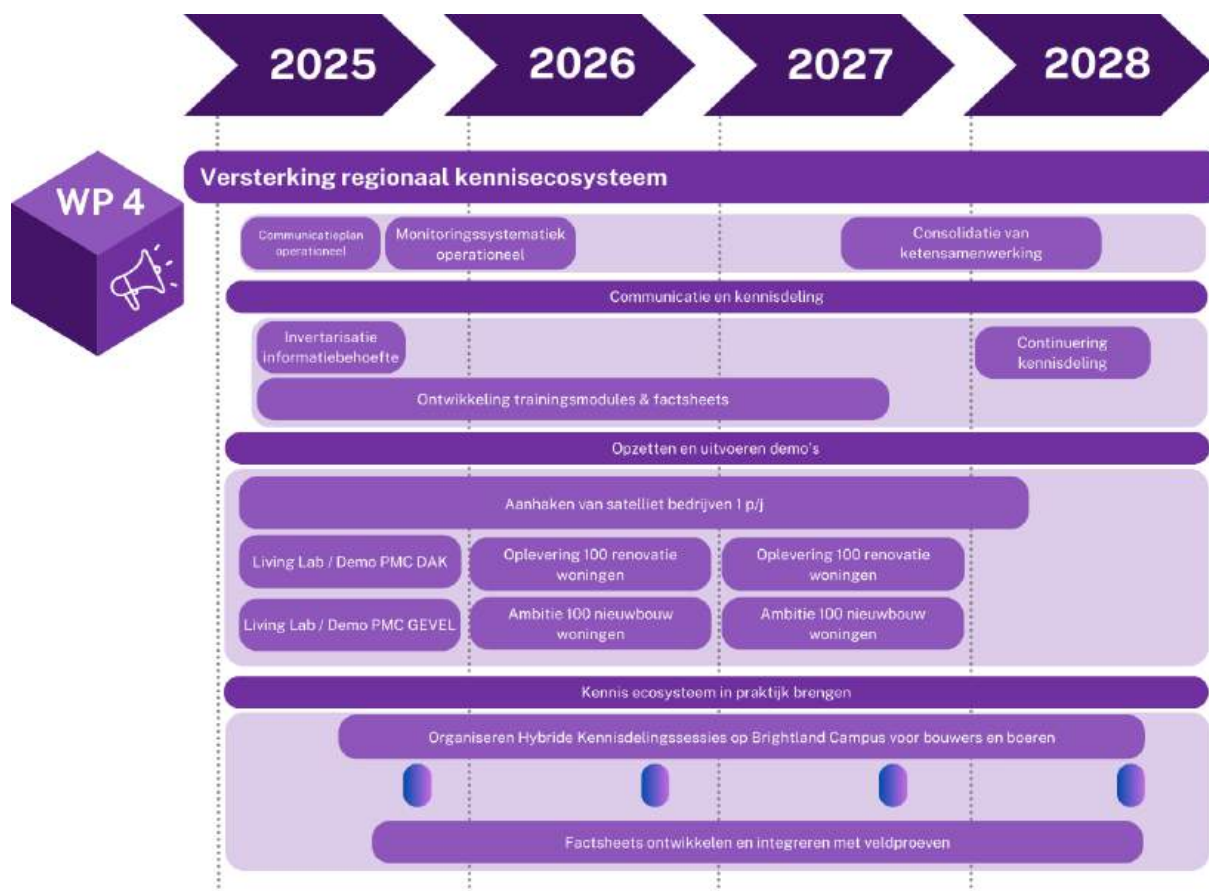
Werkpakket 2: Kritieke Investerings in Bouw- en Agro-industrie

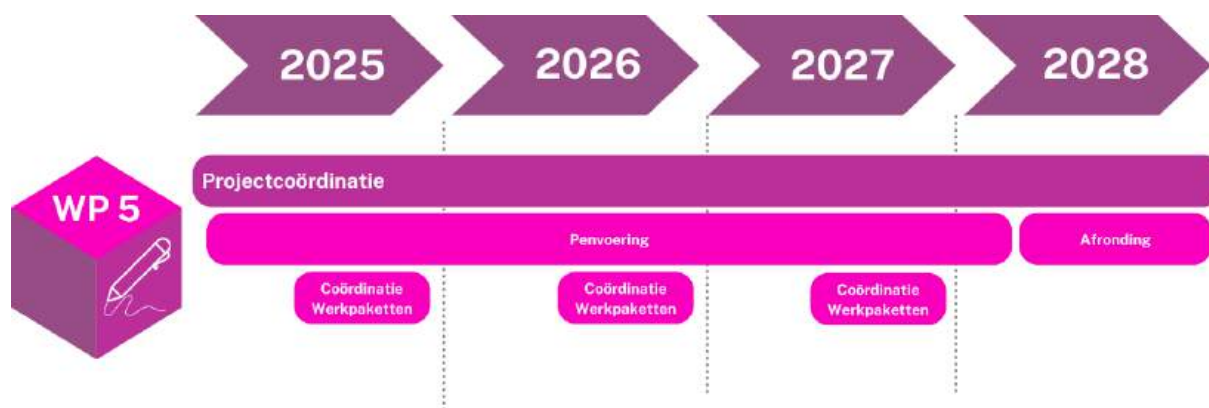
Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse

Werkpakket 4: Versterking regionaal kennisecosysteem

Werkpakket 5: Projectcoördinatie

- Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

De propositie Regio Deals 5e tranche voor Noord-Limburg richt zich op vier thema's: Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen (1), Talent aantrekken, ontwikkelen & behouden (2), Vitale gemeenschappen & positieve gezondheid (3) en Veiligheid & ondermijning (4). Met het project BIO4BUILD dragen we primair bij aan het thema **Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen**.

In de propositie worden voor dit thema een aantal concrete doelstellingen benoemd. We sluiten aan bij de volgende twee:

Doel 1: De Brightlands Campus Greenport Venlo moet leiden tot structurele versterking van het innovatie- en valorisatievermogen van de regio en het regionale bedrijfsleven.

Met BIO4BUILD versterken we het innovatie- en kennisecosysteem in Noord-Limburg rondom de circulaire keten van vezelgewassen naar biobased bouwmaterialen. Samen met regionale ondernemers werken we aan innovatieve oplossingen voor de oogst, verwerking en toepassing van vezelgewassen. Hierbij trekken we gezamenlijk op met partners die onderdeel zijn van het Brightlands ecosysteem zoals Building Balance, WUR Open Teelten, HAS Green Academy, LLTB, Platform Nieuwe Teelten en partijen als LIOF en Rabobank. Ook zetten we de Brightlands Campus faciliteiten in om de opgedane kennis te verspreiden, o.a. door de inzet van satellietbedrijven en het organiseren van leermodules (de teelt-academy) op de locatie van Brightlands.

Doel 3: Gezond, slim en duurzaam ondernemen

BIO4BUILD stimuleert circulair en duurzaam ondernemerschap door lokale ketens te ontwikkelen voor de teelt, verwerking en toepassing van vezelgewassen. We ondersteunen agrariërs met een toekomstbestendig verdienmodel en maken duurzame bouwmaterialen toegankelijker, wat helpt bij het realiseren van een circulaire maak- en bouwindustrie.

Daarnaast dragen we in mindere mate bij aan bij de thema's **Talent aantrekken, ontwikkelen & behouden** en **Vitale gemeenschappen & positieve gezondheid**. Dat doen we door het actief betrekken van de kennis- en onderwijsinstellingen bij praktijkgericht onderzoek en de toepassing van biobased bouwmaterialen waarmee we bijdragen aan een gezond binnenklimaat voor bewoners.

Door de versterking van het ecosysteem en de ketens worden de geplande miljoeneninvesteringen na afloop van het project voortgezet. Het project draagt daarmee direct bij aan de ambitie van Noord-Limburg om koploper en voorbeeldregio te zijn in circulaire en duurzame economieën, met een tastbare impact op het welzijn van haar inwoners en een verhoging van de brede welvaart.

c. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

De doelgroep van het programma bestaat uiteindelijk uit de inwoners van de regio, waarbij de projectactiviteiten zich focussen op de agrariërs, bouwbedrijven, woningcorporaties, gemeenten, de provincie Limburg en andere ketenpartners in de landbouw- en bouwsector.

Agrarische ondernemers: agrariërs spelen een sleutelrol in de productie van de vezelgewassen zoals hennep, stro en ander vezelgewassen, die worden gebruikt voor toepassing in biobased bouwmaterialen. Ze krijgen begeleiding en toegang tot de ketens en kennis om de overgang te maken naar de teelt van vezelgewassen. Daarbij is er extra aandacht voor uitdagingen rondom stikstof en Natura2000. Bijkomend profiteren ook de lokale loonwerkers hiervan, doordat zij betrokken worden bij de verwerking en logistiek binnen deze nieuwe keten.

Bouwbedrijven, projectontwikkelaars en woningcorporaties: enerzijds gaan we met de bouwondernemers inzetten op nieuwe product-markt-combinaties en nieuwe concepten. Anderzijds worden de partners actief betrokken in projecten, waarbij biobased materialen worden gebruikt voor nieuwbouw en renovaties. Door hun deelname aan deze projecten kunnen we de praktijkervaring uitbreiden en schaalbare innovatieve oplossingen ontwikkelen.

Provincie, gemeenten & waterschappen: overheden spelen een dubbele rol als beleidsmakers en als afnemers van biobased oplossingen voor hun eigen land, -en bouwprojecten. Hun betrokkenheid garandeert dat biobased materialen verankerd worden in regionale beleidskaders en strategieën.

Inwoners profiteren direct van gezondere woningen, diverse leefomgeving en verbeterde luchtkwaliteit, mede door het verminderde gebruik van pesticiden, mogelijk gemaakt door de inzet van vezelgewassen. Daarnaast wordt hun betrokkenheid gestimuleerd door bewustwordingscampagnes en informatiebijeenkomsten.

De onderlinge betrokkenheid wordt gefaciliteerd via werkpakket 4 via de integratie van de kennis in de netwerken. Agrariërs krijgen kennis en begeleiding van Building Balance en Platform Nieuwe Teelten om risico's in de overgangsfase te beperken. Bouwbedrijven en woningcorporaties worden gestimuleerd via pilotprojecten en demonstraties. Voor de lange termijn worden zowel de agrariërs als bouwbedrijven betrokken via regionale kennisnetwerken, waarin zij kennis en ervaringen kunnen uitwisselen. Hiervoor maken we gebruik van de faciliteiten binnen de Brightlands Campus Greenport Venlo.

De samenwerking met verschillende overheden zorgt voor draagvlak voor beleidsverandering, zodat een circulaire biobased economie kan ontstaan.

d. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

Ja, er zijn andere stakeholders die het proces kunnen vertragen of belemmeren.

Gebouweigenaren: primair zijn de woningbouwcorporaties onze aanspreekpunten hier omdat ze het meeste vastgoed in handen hebben. Anderzijds zijn de projectontwikkelaars belangrijk. Voor alle vastgoedeigenaren geldt dat de vraagzijde (projecten waarin biobased materialen verwerkt kunnen worden) cruciaal is voor het succes. Een puur kostengedreven model zonder te kijken naar de bijvangst (gezondheid, energiereductie, beperkt koelvermogen nodig in de zomer etc.) zou dan potentieel en zeker in de eerste jaren van opschaling in de weg kunnen staan. Wij proberen dit te mitigeren door enerzijds alle impact criteria te kwantificeren (dus de bijvangst in gezondheid etc), anderzijds door investeringssubsidies naar de regio te trekken (onder andere een OPZuid-subsidie) zodat in de eerste demonstratie-jaren de onrendabele delen (deels) worden weggefinancierd.

Agrarische ondernemers: hoewel agrariërs een cruciale rol spelen in de teelt van vezelgewassen, kan hun bereidheid om over te stappen op duurzame gewassen afhangen van economische omstandigheden en beleidsregelingen, zoals subsidies of stikstofmaatregelen. Gebrek aan voldoende steun kan leiden tot vertraging in de opschaling van vezelteelt. Om de betrokkenheid van agrariërs te waarborgen, werken we nauw samen met agrarische organisaties zoals Platform Nieuwe Teelten (LLTB) en Carnola en bieden we ondersteuning via kennisdeling en subsidies.

Verwerkers van biobased bouwmaterialen: de capaciteit en bereidheid van nieuwe verwerkers om hun productie op te schalen is een andere kritieke factor. Als de vraag naar biobased materialen sneller groeit dan de verwerkingscapaciteit, kan dit leiden tot knelpunten in de levering.

We proberen dit voor te blijven door continu vanuit het ketenoverleg met elkaar in contact te zijn zodat vraag en aanbod synchroon blijven lopen. Met verwerkers van biobased materialen worden bij voorkeur ook langetermijncontracten opgesteld om hen zekerheid te bieden en productiecapaciteit tijdig op te schalen.

Andere stakeholders: overheden, financiers, grondeigenaren en milieuorganisaties kunnen indirect invloed uitoefenen op het project. Dit kan gebeuren via regelgeving, financiële beperkingen of de publieke opinie. Om deze invloed in goede banen te leiden, onderhouden we een open dialoog met beleidsmakers en financiers, en zorgen we voor transparante communicatie met grondeigenaren en milieuorganisaties om publieke steun te behouden.

Hoewel deze stakeholders een mogelijke vertraging kunnen veroorzaken, hebben we proactieve maatregelen genomen om deze risico's te beperken en het succes van het project veilig te stellen.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

Met het project BIO4BUILD pakken we de volgende regionale uitdagingen aan:

Renovatieopgave

Woningcorporaties in Limburg staan voor een grote uitdaging bij het isoleren van bestaand vastgoed. In het kader van het Nationaal Isolatieprogramma, dat streeft naar een aanzienlijke verbetering van de energie-efficiëntie, moeten voor 2030 meer dan 675.000 sociale huurwoningen worden opgewaardeerd naar het isolatieniveau van 'De Standaard'. Daarnaast is er nog een grotere verduurzamingsopgave voor bestaande woningen van particuliere eigenaren. Deze opgave kan worden uitgedrukt in benodigd volume isolatiemateriaal en worden doorvertaald naar areaal ten behoeve van de vezelteelt. Voor Noord Limburg gaat het hier al snel om 500-1500 hectare dat jaarlijks nodig zou zijn om in de behoefte te voorzien. Met dit project zetten we daarvoor een belangrijke eerste stap.

Nieuwbouwopgave

Op landelijk niveau, maar ook in Noord-Limburg is er een fors tekort aan nieuwbouwwoningen. Vanuit de Woondeal Limburg 2022-2030 bedraagt de nieuwbouwopgave in Limburg 26.550 woningen. Daarnaast is er een extra ambitie voor nog eens 20.000 woningen, wat het totale aantal op 46.550 woningen brengt. Dit betekent dat er jaarlijks minimaal 3.793 woningen moeten worden gebouwd. Ook deze uitdaging kan worden vertaald naar de KPI's van dit project. Voor nieuwbouw komt hiervoor een potentieel van 1000 tot 4000 hectare bij (afhankelijk hoeveel vezelgewassen daadwerkelijk in alle geveldelen gebruikt worden).

CO₂-reductie/klimaatopgave

Om te voldoen aan de doelstellingen in het klimaatakkoord zal de CO₂-uitstoot in de landbouw- en bouwsector aanzienlijk moeten verminderen. Hetzelfde geldt voor de uitstoot in de gebouwde omgeving.

Natuurbehoud, biodiversiteit en stikstofdepositie

Om Limburgse natuurgebieden te beschermen, moet de stikstofuitstoot de komende jaren in meerdere sectoren omlaag. Ook dient de bodem- en waterkwaliteit verbeterd te worden om te voorkomen dat de biodiversiteit verder daalt. Veel agrariërs, zoals melkveehouders in Noord-Limburg, worden geconfronteerd met afnemende marges en strengere stikstofmaatregelen, waardoor hun toekomst in de sector onzeker is. Een omschakeling naar meer biobased gewassen in het landelijk gebied kan zorgen voor een gezondere leefomgeving.

Verdienmodel vezelgewassen

Momenteel is het complex om een rendabel verdienmodel te ontwikkelen rondom de teelt, verwerking en toepassing van vezelgewassen. De complexiteit van de financiering van de keten, de verwerking van carbon-credits en de risico investeringen die nodig zijn worden in dit project allemaal aangepakt.

Materialentransitie

Het project draagt bij aan de transitie naar een circulaire economie door steeds schaarser wordende grondstoffen te vervangen door hernieuwbare materialen. Vezelgewassen bieden een duurzaam alternatief voor traditionele bouwmaterialen, wat niet alleen bijdraagt aan materiaalbesparing, maar ook aan het sluiten van kringlopen en het verminderen van afvalstromen.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Renovatieopgave

Het effect van bovengenoemde bouw- en renovatie uitdaging is dat iedereen wil en moet versnellen. In alle onderdelen van de keten zien we deze drive terug. Bij ondernemers manifesteert zich dat in investerend vermogen en risicovolle trajecten. Bij woningbouwcorporaties zien we ook een toegenomen (geïntensiveerde) programmatische aanpak van de woningen. Echter, als de keten voor biobased isolatiematerialen niet snel wordt opgeschaald, bestaat het risico dat de renovatieopgave voornamelijk wordt ingevuld met traditionele fossiele isolatiematerialen. Dit zou een gemiste kans zijn om bij te dragen aan duurzaamheids- en klimaatdoelen

Nieuwbouwopgave

Er is een groeiend besef dat de ambitie om bijna 1 miljoen woningen in Nederland te realiseren alleen haalbaar is als de bouwsector zijn CO₂-uitstoot drastisch vermindert. Momenteel blijft de bouwproductie aanzienlijk achter bij de benodigde aantallen. Zonder de inzet van CO₂-neutrale oplossingen bestaat het risico dat verdere nieuwbouw stagneert, wat vergelijkbaar zou zijn met een "Urgenda 2.0"-situatie. Dit is zorgwekkend, aangezien de bouwsector wereldwijd verantwoordelijk is voor ongeveer 40% van de CO₂-uitstoot. Als de sector op de huidige manier doorgaat, zal zij verantwoordelijk blijven voor een aanzienlijke uitstoot en mogelijk ter verantwoording worden geroepen voor het niet voldoen aan klimaatdoelen. Bovendien drukken deze nieuwe woningen (bijna 1 miljoen in Nederland, bijna 50.000 in Limburg) zwaar op de beschikbaarheid van materialen en daarmee op het milieu en ook op de toekomstige kostprijs ervan.

CO₂-reductie/klimaatopgave

De bouw zal ook worden geconfronteerd met de CO₂ opgave. Het is niet ondenkbaar dat de sector op termijn ook aangesproken cq gehouden wordt aan hun bijdrage van het klimaatakkoord. Vanaf dan is CO₂ neutraal bouwen of zelfs CO₂ positief bouwen de enige oplossing. Dit project bereid onze regio hierop ook voor.

Natuurbehoud, biodiversiteit en stikstofdepositie

Het niet aanpakken van de stikstofproblematiek en biodiversiteitsverlies heeft langdurige gevolgen voor de ecologische balans in Noord-Limburg. De intensieve veehouderij en het gebruik van kunstmest verminderen de bodemkwaliteit en biodiversiteit, terwijl natuurgebieden kwetsbaar blijven voor stikstofdepositie.

Verdienmodel vezelgewassen

Het gebrek aan een rendabel verdienmodel voor vezelgewassen remt de opschaling van duurzame landbouw. Dit beperkt de mogelijkheden voor agrariërs om te verduurzamen en om nieuwe inkomstenbronnen te creëren die voldoen aan de milieu- en klimaatwetgeving en doelstellingen.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Renovatieopgave

Lange tijd ontbrak er zowel nationaal als lokaal een gevoel van urgentie om woningen te renoveren, mede door de lange periode van goedkope energie. Hierdoor werden noodzakelijke investeringen in verduurzaming vaak uitgesteld.

Daarnaast maken de hoge kosten van renovatieprojecten en de terughoudendheid van woningcorporaties en andere woningeigenaren om biobased materialen te omarmen, het lastig om de renovatieopgave (op een duurzame manier) te versnellen.

Nieuwbouwopgave

Er is een grote behoefte aan nieuwe woningen (door groei van de bevolking, vergrijzing en ook deels door veranderde gezinssamenstellingen). Verder zorgen een gebrek aan innovatie in bouwmethoden en vertraging in vergunningverlening ervoor dat de jaarlijkse bouwdoelen niet worden gehaald.

CO₂-reductie/klimaatopgave

Onze huidige economie waaronder de gebouwde omgeving, landbouw en bouwsector zijn erg afhankelijk van fossiele brand- en grondstoffen.

Natuurbehoud, biodiversiteit en stikstofdepositie

De intensieve landbouwpraktijken en het beperkte gebruik van alternatieve duurzame teelten zoals vezelgewassen dragen bij aan biodiversiteitsverlies en stikstofproblemen. Het ontbreken van financiële prikkels en beleidskaders belemmert een bredere adoptie van duurzame landbouwpraktijken.

Verdienmodel vezelgewassen

Er zijn verschillende oorzaken die erin resulteren dat een verdienmodel rondom vezelgewassen momenteel niet altijd rond te krijgen is:

- **Beperkte afzetmarkt:** het huidige gebrek aan vraag remt investeringen en belemmert de ontwikkeling van duurzame afzetkanalen. Een grotere en stabiele markt zou niet alleen de economische haalbaarheid verbeteren, maar ook investeerders aantrekken en de groei van de sector stimuleren.
- **Onvoldoende kennis en samenwerking:** agrariërs en bouwbedrijven zijn vaak onvoldoende bekend met de voordelen en toepassingen van vezelgewassen. Traditionele teelten en bouwmaterialen blijven daardoor de voorkeur genieten. Bovendien ontbreekt het aan samenwerking tussen lokale telers, verwerkers en onderzoeksinstituten, wat de kennisuitwisseling en innovatie vertraagt.
- **Gebrekkige infrastructuur en verwerking:** de regio mist gespecialiseerde machines en een geavanceerde verwerkingsfaciliteit. Momenteel is de dichtstbijzijnde verwerker gevestigd in Oude Pekela, 250 km van Noord-Limburg, wat hoge transportkosten en inefficiëntie veroorzaakt. Dit maakt de business case voor vezelhenneep in Zuid-Nederland moeilijk haalbaar.

- d. **Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?**

Overkoepelende strategie

Een effectieve strategie om de uitdagingen rondom de biobased bouw- en landbouwtransitie aan te pakken, is gebaseerd op een geïntegreerde ketenbenadering waarin zowel de vraag- als aanbodzijde, als de tussenliggende bouw- en industriecomponenten centraal staan. Er moet simultaan op alle schakels in de keten druk worden uitgeoefend, waarbij ketenregie essentieel is om een evenwichtige en gecoördineerde transitie te bereiken. De strategie richt zich op het ontwikkelen van nieuwe teelten, het creëren van marktvraag, en het verbinden van agrariërs, verwerkers en bouwpartijen. De aanpak kan worden onderverdeeld in drie domeinen:

1. **Aanbodzijde:** Het ontwikkelen van nieuwe teelten, zoals vezelgewassen (stro, vlas, hennep, miscanthus) die zowel agrarische als bouwtechnische waarde hebben. Hierbij wordt rekening gehouden met landschapsfactoren en milieukundige voordelen. Deze bredere benadering zorgt ervoor dat de teelten aansluiten bij de behoeften van akkerbouwers die op meerdere manieren gewassen kunnen benutten. Agrariërs zullen hierbij ondersteund worden door middel van subsidies en technische begeleiding om de overgang naar vezelgewassen zoals hennep en miscanthus mogelijk te maken. Deze gewassen hebben niet alleen economische waarde voor de bouwsector, maar dragen ook bij aan bodemverbetering en biodiversiteit.
2. **Bouw- en industrieblok:** Het verbinden van vraag en aanbod vraagt om ketenregie, waarbij de nadruk ligt op het afstemmen van producten en processen tussen agrariërs en de bouwsector. Hier speelt de ketenregisseur een centrale rol, door bijvoorbeeld de kwaliteitseisen van de bouwsector terug te koppelen naar de telers (zoals de gewenste droogte van stro), zodat de teelt beter aansluit op de behoeften van de verwerkers en de bouwwereld.
3. **Vraagzijde:** Om de vraag naar biobased bouwmaterialen te vergroten, richten we ons met name op woningcorporaties, gemeente, projectontwikkelaars en particuliere huiseigenaren. Een belangrijk element hierin is het wegnemen van eventuele terughoudendheid bij eindgebruikers door hen goed te informeren en te ondersteunen. Dit omvat voorlichting over cruciale aspecten zoals brandveiligheid en duurzaamheid tegen factoren zoals ongedierte. Gemeenten en woningcorporaties spelen hierbij een sleutelrol door biobased bouwen actief te promoten en als standaard te positioneren binnen hun projecten en beleidskaders.

Deze strategie is geïnspireerd door eerdere ervaringen in transitie in andere sectoren, zoals de energietransitie. Net als bij die eerdere transitie is het cruciaal om de samenwerking tussen verschillende ketenpartners te bevorderen en gebruik te maken van kwartiermakers om barrières in vraag en aanbod te doorbreken. De theorie van systeemverandering, zoals toegepast in de energietransitie in Nederland, laat zien dat geïntegreerde sturing op alle schakels binnen de keten essentieel is. Net zoals in de energietransitie, waar samenwerking tussen energiebedrijven, overheden en eindgebruikers cruciaal was, is een gecoördineerde aanpak in de bouw- en landbouwsector onmisbaar voor een succesvolle transitie naar biobased materialen.

Renovatieopgave

Biobased isolatiematerialen bieden een duurzaam alternatief voor traditionele fossiele isolatiematerialen. Een belangrijk voordeel van biobased materialen is de trage faseverschuiving, wat betekent dat ze warmte langzamer doorlaten. Dit zorgt niet alleen voor betere energieprestaties, maar vermindert ook de behoefte aan actieve koeling, met name in de zomer.

Nieuwbouwopgave

In de nieuwbouwsector kunnen biobased bouw- en isolatiematerialen niet alleen traditionele fossiele materialen vervangen, maar ook bijdragen aan innovatie. Deze materialen zijn bijzonder geschikt voor prefab-bouwconcepten, wat bouwprocessen versnelt en de efficiëntie verhoogt. Dit maakt biobased bouwen niet alleen duurzaam, maar ook economisch aantrekkelijk.

CO₂-reductie/klimaatopgave

Vezelgewassen zoals vezelhennepe of stro spelen een cruciale rol in de aanpak van klimaatverandering. Met een CO₂-opnamecapaciteit van 10-15 ton per hectare per jaar overtreft bijvoorbeeld vezelhennepe aanzienlijk traditionele methoden zoals bosaanplant. Door vezelgewassen in zowel landbouw als bouw te integreren, bieden biobased materialen een krachtige en tweevoudige oplossing voor de klimaatopgave: vermindering van uitstoot én duurzame opslag van CO₂. De bouwsector kan dan daadwerkelijk bijdragen aan klimaatneutraliteit door het bouwen zelf.

Natuurbehoud, biodiversiteit en stikstofdepositie

De integratie van vezelgewassen, zoals vezelhennepe, in landbouwsystemen (bijvoorbeeld als rotatiegewas) draagt bij aan duurzamere teeltpraktijken. Deze gewassen hebben minder tot geen pesticiden en kunstmest nodig, waardoor de milieu-impact van de landbouw aanzienlijk wordt verminderd. Bovendien bevorderen ze de biodiversiteit en verbeteren ze de bodemkwaliteit. Biobased teelt biedt daarmee een aantrekkelijk alternatief voor boeren die, onder druk van stikstof- en natuurbeschermingsregels, op zoek moeten naar nieuwe, duurzame verdienmodellen ter vervanging van intensieve veehouderij.

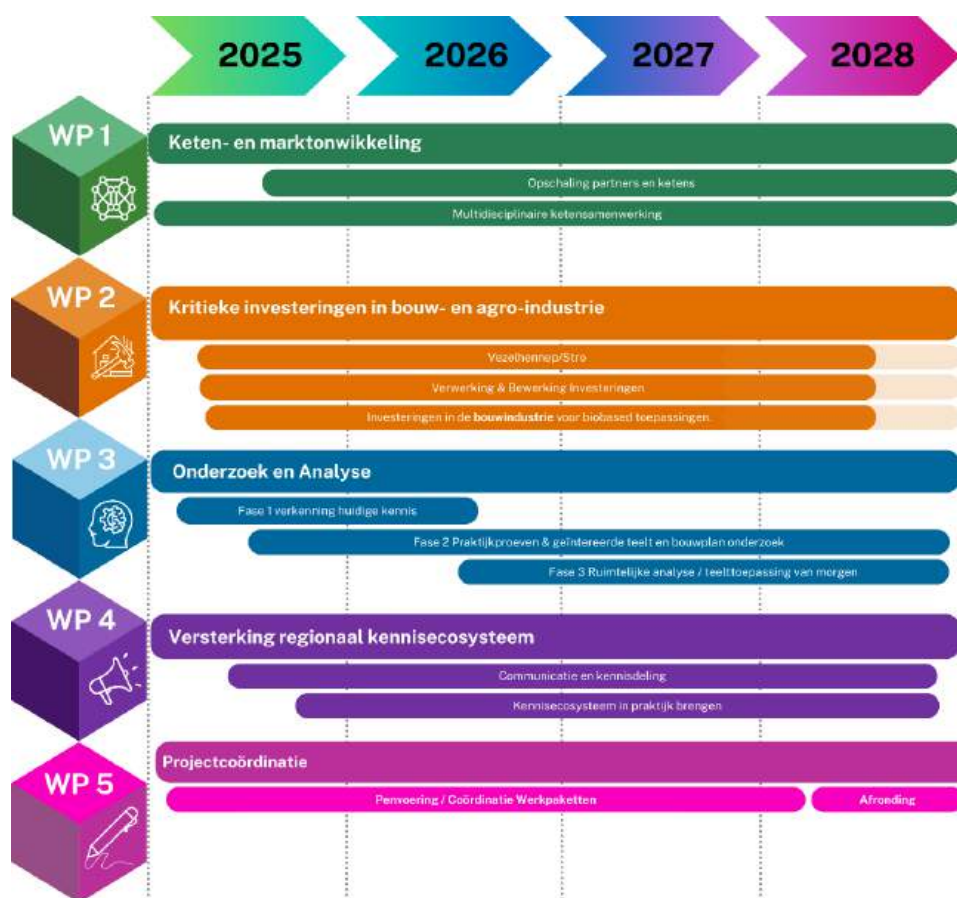
Verdienmodel vezelgewassen

We creëren we de noodzakelijke randvoorwaarden voor het realiseren van een aantrekkelijk en duurzaam verdienmodel rondom de teelt, verwerking en toepassing van vezelgewassen. Dit vormt de basis voor de ontwikkeling van een zelfstandige regionale circulaire economie rondom biobased teelt.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

Het project is opgebouwd rondom vijf samenhangende werkpakketten die gezamenlijk bijdragen aan het realiseren van een regionale biobased keten. Verderop in dit hoofdstuk worden per werkpakket de activiteiten (A), outputs (O) en resultaten (R) uiteengezet. De werkpakketten staan hieronder uitgeschreven in het projectplan. De werkpakketten zijn de volgende en hieronder staat een visual van de workflow in de komende jaren:

1. **Keten- en Marktontwikkeling**
2. **Investerings in Bouw- en Agro-industrie**
3. **Onderzoek en Analyse**
4. **Uitvoering en Kennisdeling**
5. **Projectcoördinatie**

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Werkpakket 1: Keten- en Marktontwikkeling

Dit werkpakket richt zich op het ontwikkelen en opschalen van ketens voor vezelteelt en biobased bouwproducten. Het doel is om het areaal van vezelgewassen stapsgewijs uit te breiden (op de juiste plaats en op basis van de juiste kennis) en meer agrariërs, bouwbedrijven en woningcorporaties te activeren om deel te nemen aan de biobased transitie. We maken hierbij gebruik van commitmentverklaringen om vraag en aanbod te creëren. We gaan hierbij actief op zoek naar levercontracten en implementatie in (stedenbouwkundige) programma's.

Belangrijke partners in deze voor de vraagzijde, zijn de woningbouwcorporaties, maar ook projectontwikkelaars en bouwbedrijven (zoals onder andere vertegenwoordigd in de Vastgoed Sociëteit Noord Limburg) die hierin mee gaan optrekken. Deze partners zijn onder andere via een coalitieverklaring (zie bijlage bij deze aanvraag) nu al verbonden aan dit project met de daarbij behorende acties.

Voor het commitment-deel in dit werkpakket is het belangrijk dat elke partij vanuit een eigen belang en overtuiging tekent. We zullen in deze fase veel energie steken in het wegnemen van zorgen en het duidelijk maken van de verschillende aspecten van biobased bouwen onder andere door gebruik te maken van het kennis ecosysteem.

In de ketenontwikkeling is ook de aanbodzijde belangrijk. In dit werkpakket zal een continue inzet vereist zijn in het overdragen van kennis en informatie van ketenpartners in onder andere 1-op-1 gesprekken. Dit doen we voor de volledige ketenbreedte en in samenwerking met onder andere de erfbetreders.

Innovaties en de stand van zaken

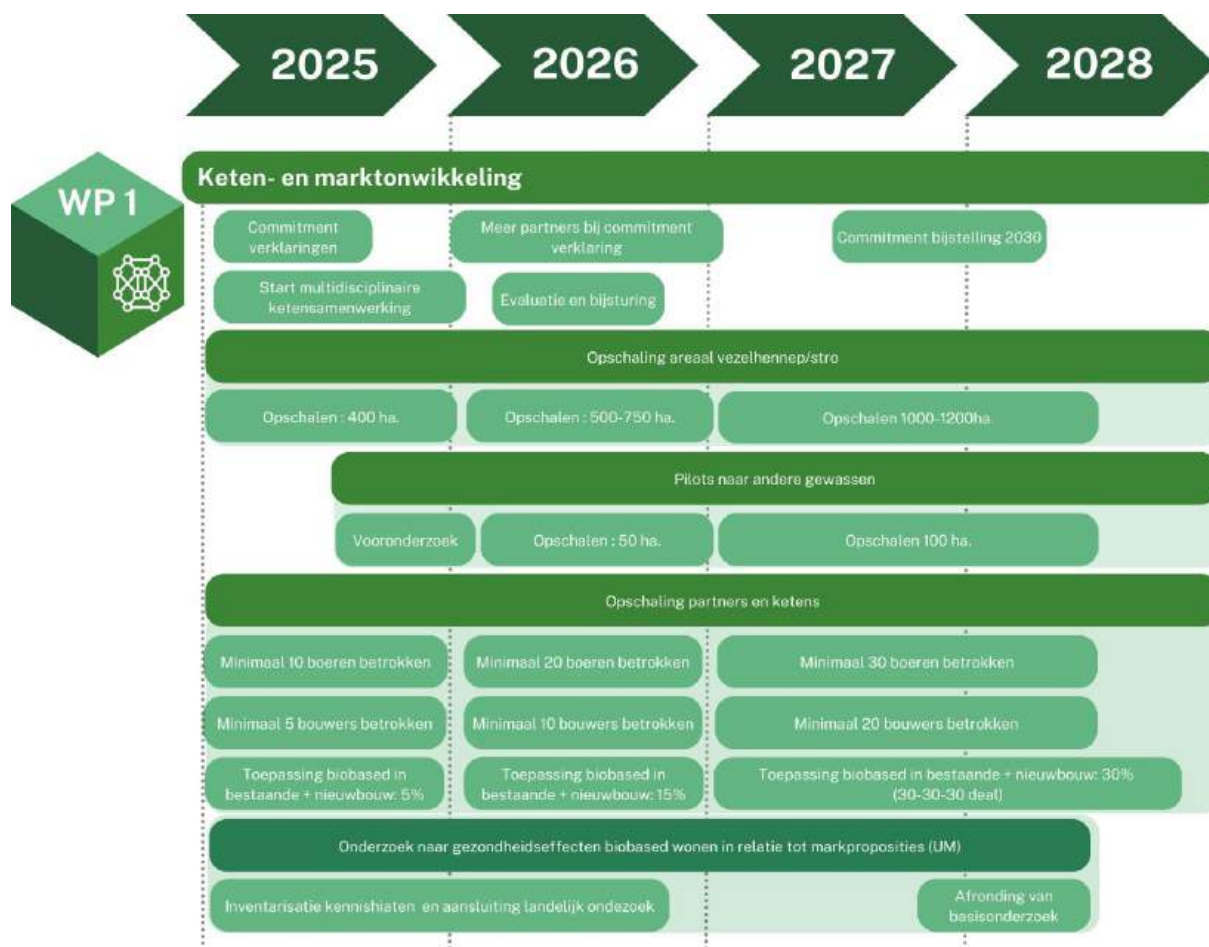
In Nederland zijn slechts een aantal complete vezelketens (van Land naar Pand) gericht op de bouw werkzaam. De meeste ketens in het land zijn nog volop in ontwikkeling, temeer omdat het ontbreekt aan cruciale onderdelen van de ketens. In het zuiden zien we rond Noord-Limburg bijzonder veel initiatieven en veel potentie. Het ontbreekt echter nog aan robuustheid door een aantal zaken:

- er is nog onvoldoende breedte in de ketens. Enerzijds: de ketenpartners van agrariër tot bouwpartij en zelfs woningeigenaar hebben elkaar nog niet gevonden, kortom er is onvoldoende kennis in het netwerk. Anderzijds, is er onvoldoende kennis van de diverse product-markt-combinaties.
- er is nog onvoldoende kennis van elkaars proposities, posities en werkwijzen
- er ontbreken nog bepalende structuurversterkende elementen zoals be- en verwerking van vezels (deze worden deels in werkpakket 2 beantwoord) en een continue vraag.

Onze innovaties in dit project zijn gericht op ketenbouw met partners die elkaar nog niet kennen en daarna vervolgens een proof of concept leveren. Bovendien zit de innovatie in het opschalen door commitment tussen partijen die niet eerder op die manier afspraken met elkaar maakten. Een hernieuwd gedachtengoed daarbij is het 'think global-act local', waarbij we de bouwstromen lokaal verwerven.

Bovendien gaan we met deze propositie ook een innovatieve denklijn verkennen rond biobased gebouwen in relatie tot gezondheid, waarbij we aansluiten bij een groter nationaal onderzoek (Universiteit Maastricht). De essentie van het onderzoek is een preliminaire validatie voor het doen van uitspraken over de relatie van gezond wonen in biobased / duurzame woningen.

In de visual hieronder staan de deel-resultaten en acties genoemd.

Werkpakket 1: Keten- en Marktonwikkeling		
Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Het identificeren van mogelijke ketenpartners in de regio Noord-Limburg en deze bijhouden in een online database / netwerk (met in acht neming privacyregels).	2025-2028
A1.2	Activeren van boeren, bouwers en afnemers door middel van netwerkactiviteiten, keukentafelgesprekken, bedrijfsbezoeken, (onderdeel is ook de zoektocht naar kennisbehoefte, belemmeringen/kansen) etc.	2025-2028
A1.3	Commitmentverklaringen bij gemeente(n), ontwikkelaars en woningcoöperaties zodat ze een minimaal % van de nieuwbouw en renovatie bouw biobased gaan doen. Dit op basis van o.a. rondes langs nieuwbouwprojecten, gemeenten en vastgoedeigenaren.	2025-2027
A1.4	Het helpen bij het opzetten van drie ketens voor (transparante) verwerking van vezelhennepestro en eventueel een ander pioniersgewas. Hierbij gaat het om begeleiding in de ketensamenwerking en het begeleiden van het maken van afspraken tussen de betrokken partijen.	2025-2028
A1.5	Het onderzoeken of een monitoringsystematiek voor biobased materialen en de inzet daarvan te implementeren is. In eerste instantie via stage opdrachten en daarna via onderzoeksopdrachten en waar nodig bij te sturen in samenwerking met partners uit de triple-helix samenwerking (overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven) .	2025-2028
A1.6	Het ondersteunen van ketens in wording door de verbinding te leggen tussen initiatiefnemers met andere ondernemer, satellietbedrijven, reeds bestaande ketens of bouwpartners (matchmaking functie)	2025-2028
A1.7	Onderzoek naar gezondheid in relatie tot marktproposities	2025-2026

Werkpakket 2: Investerings in Bouw- en Agro-industrie

Voor een succesvolle biobased keten zijn investeringen nodig in verwerkingsfaciliteiten, oogstmachines en toepassingen. Dit werkpakket faciliteert de benodigde infrastructuur en technologie om biobased materialen op grote schaal toepasbaar te maken in nieuwbouw- en renovatieprojecten. Bovendien faciliteert dit werkpakket nieuwe product markt combinaties (PMC) (bouwproducten en bouwconcepten) die vanuit demonstraties worden opgeschaald naar marktrijpheid.

Belangrijk voor het succes van de acties in dit werkpakket (en daarmee voor een groot deel structuurversterkende elementen in de regio, zie ook verderop bij vraag 'd') zijn de investeringen en de mogelijkheid om investeringen naar de regio te trekken. Dit gebeurt nu al (via lopende investeringssubsidies) maar zal in de toekomst nog veel vaker moeten gebeuren. De ontwikkelingen van nieuwe PMC's en innovaties in de keten vraagt begeleiding, vertrouwen en samenwerking.

In de eerste fases van dit werkpakket richten we ons met name op de initiatieven die bekend zijn (plaatmateriaal, gevelelementen, vulsystematieken) om deze van demonstratiefase te brengen naar marktphase. daarna gaan we ons richten op nieuwe concepten, hier ligt de focus op (1) het verbinden van diverse initiatieven en ketens, (2) ondersteuning bij de financieringsvragen en (3) het koppelen met afnemers (marktvraag).

Innovaties en de stand van zaken

De vezelteelt en verwerking tot bouwproducten vergt specifieke installaties. Op dit moment kan bijvoorbeeld de vezelhennepiet niet regionaal verwerkt worden maar gebeurt dit op ruim 250 km afstand van de regio. Voor Zuid-Nederland en specifiek voor onze regio liggen hier economisch waardevolle kansen. Noord (en midden)-Limburg heeft de potentie om te fungeren als de biobased centrum-regio voor Zuid Nederland. Naast de agro-verwerking van vezels dienen ook innovaties op met name de oogst (agro) en de verdere verwerking tot bouwproducten (industrie) te worden doorgevoerd. Daarmee worden meerdere product-markt combinaties gemaakt en worden businesscases uiteindelijk beter.

Onze innovaties in dit project richten zich op innovaties in de oogst (oogstmachines, oogstkennis), de verwerking (decortisatie van producten, opschalen naar een hoger % gebruik van de plantdelen), en bewerking (nieuwe producten ter vervanging van niet biologische equivalenten). Veel van deze innovaties worden ondersteund door R&D-onderzoekresultaten en kennisinput vanuit Werkpakket 3.

In de visual hieronder staan de deelresultaten en de acties benoemd.

Werkpakket 2: Kritieke Investerings in Bouw- en Agro-industrie		
Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A2.1	Het faciliteren van de benodigde investeringen in de agrarisch sector voor de vezelhenne- en stroketen. Deze investeringen worden ingezet voor het ontwikkelen van nieuwe oogstmethodieken (o.a. in medeontwikkeling door Gebr. de Boer). Ook dienen er aanpassingen te worden gedaan aan de schud- en verpakkingsmachines, specifiek voor de hennepoogst. Parallel aan de opschaling van het landbouwareaal wordt het machinepark geleidelijk uitgebreid. Alle kennis van de ontwikkelingen wordt hier actief verspreid en via werkpakket 4: het kennis ecosysteem geïntegreerd in de ketens/initiatieven en nieuwe ontwikkelingen.	2025-2028
A2.2	Het faciliteren van de benodigde investeringen in de regionale verwerking van vezelhenne en stro(& indien mogelijk een pioniersgewas). Hiermee wordt een regionale verwerkingslocatie (decorticatiestation) ontwikkeld, inclusief ruimtelijke inpassing, marktanalyse en het vaststellen van de randvoorwaarde(n) en benodigde capaciteiten met de ketenpartners. Alle kennis van de ontwikkelingen wordt hier actief verspreid en via werkpakket 4: het kennis ecosysteem geïntegreerd in de ketens/initiatieven en nieuwe ontwikkelingen.	2025-2028
A2.3	Het hulp bieden bij zoektocht naar middelen en de implementatie van regelingen voor garanties en garantiesaldi voor opbrengsten, waardoor investeringen in de keten minder risicovol worden. Hierbij wordt een link gelegd et de pilot van het ministerie.	2025-2028
A2.4	Het faciliteren van de benodigde investeringen in de bouwindustrie voor biobased toepassingen. Hiermee ontwikkelen o.a. Hoex, SAM Panels en Caspar de Haan nieuwe product-markt combinaties voor biobased bouw- en isolatiematerialen. Alle kennis van de ontwikkelingen wordt hier actief verspreid en via werkpakket 4: het kennis ecosysteem geïntegreerd in de ketens/initiatieven en nieuwe ontwikkelingen.	2025-2028

Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse

Om de impact van biobased bouwen volledig te begrijpen en te optimaliseren, wordt binnen dit werkpakket onderzoek uitgevoerd naar milieueffecten, regionale inpassing en de chemische samenstelling van vezelgewassen. Daarnaast wordt de efficiëntie van de vezelgewassen en impact op de leefomgeving geanalyseerd, evenals de invloed van vezelgewassen op nitraatuitspoeling, water- en bodemkwaliteit. Hier werken agrarische ondernemers nauw samen met universiteiten en kennisinstellingen. Dit werkpakket is de kennismotor van het programma, en vormt de inhoudelijke broedplaats voor alle andere activiteiten.

Om het kennisintensieve werkpakket praktisch aan te sluiten met de kennisbehoefte van de andere werkpakketten, is het opgesplitst in een aantal fases. Ondanks deze splitsing gaan de fases naadloos in elkaar over en is het geheel opgesteld als integraal onderzoeksplan

Fase 1: Verkennen huidige stand van zaken

De eerste fase van dit werkpakket is gericht op het verkennen van de huidige kennis. Hierin staat een brede inventarisatie voorop, zodat 'state of the art' theoretische kennis wordt samengebracht met praktische ervaringen en belemmeringen. Welke teelt het beste op welke locatie in het landschap past, wordt in deze fase van dit werkpakket onderzocht door middel van ruimtelijke analyses. Door het samenbrengen van deze uiteenlopende kennisstromen, kan de output verschillende doeleinde dienen. Enerzijds dient de informatie als toets voor de inpassing van vezelgewassen in de regio, in relatie tot daarbij horende uitdagingen (zoals; het verbeteren van bodem-, en waterkwaliteit en het verminderen van impact op de omgeving en biodiversiteit). Anderzijds biedt die informatie een aanvullend kader voor de uitvoering van de praktijkproeven. Waarmee het totaalpakket van de verschillende fases direct-, en praktisch inzetbaar is. De output biedt ook een brede identificatie van kennishiaten, die van programma overstijgend aard kunnen zijn.

Fase 2: Teelt en bouwplan onderzoek

In de tweede fase van het werkpakket staat het geïntegreerd teelt- en bouwplan onderzoek centraal. Het zwaartepunt van het programma ligt bij de kennis die wordt ontwikkeld in deze fase. Het teelt- en bouwplan onderzoek wordt opgezet als praktijkproeven op proefboerderij Vredepeel, van WUR Open Teelten. In de praktijkproeven, wordt met vergaarde kennis uit de eerste fase gekeken naar thema's zoals ziektes, plagen, bodem, water en biodiversiteit. De resultaten van dit onderzoek, dienen meerdere doelen: (1) onderbouwing voor telers, erfbetreders en beleidsmakers over de functie en het gebruik van vezelgewassen, (2) kennisverbreding voor telers en erfbetreders rondom het inpassen van vezelteelten in het bouwplan en, (3) als bouwsteen voor het regionaal kennis ecosysteem. Met de kennis die uit de praktijkproeven ontstaat, moet een teler de risico's kunnen waarderen en de kansen optimaliseren. De ontsluiting van resultaten wordt deels vastgelegd in rapportages, alsook in de training- en educatie modules, of als toelichting bij kennisbijeenkomsten.

Fase 3: Teeltoepassingen

Fase 3 gaat over het oriënteren op de teeltoepassingen van morgen, alsook de samenstelling van vezelgewassen en de nodige verwerkingsaanpak. Doordat het landelijk gebied diverse uitdagingen het hoofd moet bieden en de ruimte beperkt is, is het belangrijk om inzicht te krijgen in de mogelijkheid tot koppelkansen met gezonde leefomgeving en vezelgewassen, zonder dat het areaal voor hoogwaardige voedselproductie verloren gaat. Wanneer een teelt twee doelen kan dienen in de keten, bijvoorbeeld als isolatiemateriaal en als bouwpanelen, sluit dit naadloos aan op de hedendaags integrale werkwijze. Omdat het gebruiken van teelten voor twee doelen nog ver ontwikkeld moet worden, gaat het werkpakket in op een oriëntatie. Een ander deel van de oriëntatie is gericht op het vaststellen van de samenstelling van verschillende soorten vezels en hun kwaliteiten. Voor afnemers en verwerkers zijn verschillende eisen noodzakelijk voor het produceren van certificeerbare bouwproducten.

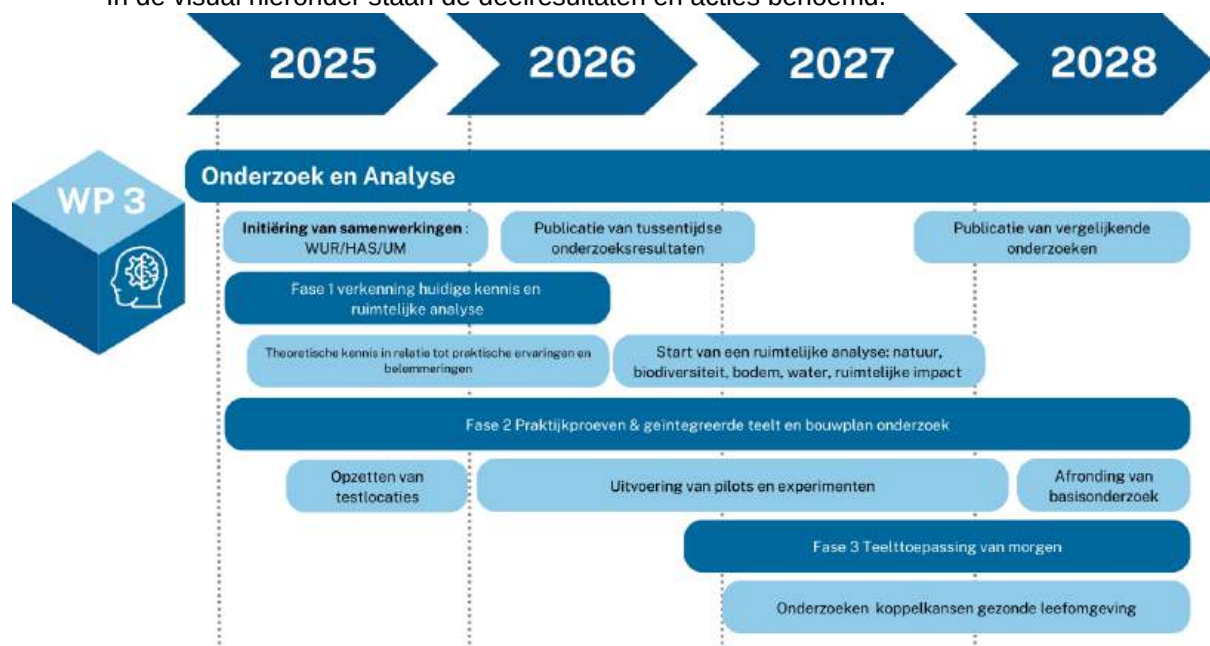
Bijvoorbeeld de vezellengte is een maat voor de stevigheid van het uiteindelijke bouw materiaal. Omdat veel vezelteelten heterogene resultaten oogsten, moet worden vastgesteld welke invloed dit heeft op de kwalitatieve samenstelling van het eindproduct. Als laatst wordt deze fase ingericht op het benaderen van mogelijke verwerkingsmethodes, om te kijken welke maatregelen op perceel of in het pand getroffen moeten worden.

Innovaties en de stand van zaken

Ondanks dat er al veel initiatieven zijn op het gebied van vezelteelt (diverse gewassen), is er nog heel veel essentiële informatie onbekend. Of het nu gaat om gewassenkennis (welke gewassen zijn het sterkst, kunnen het beste tegen vernatting, kunnen goed geteeld worden op incurante grond, etc) of teeltkennis (hoe past de teelt in mijn bouwplan of dat het nu gaat om de milieukundige aspecten van de gewassen: de invloed op de bodem, nutriënten, waterhuishouding etc. Dit werkpakket voorziet in op maat gemaakte kennis voor de bodem zodat de regionale ketens daar optimaal gebruik van kunnen maken. Een andere hiaat op dit moment is een goede analyse van vezelteelt en de ruimtelijke impact (en mogelijkheden).

Onze innovaties in dit project richten zich op het invullen van cruciale kennishiaten en het naar de praktijk brengen van deze kennis zodat alle ketenpartners (van agrariër tot bouwpartij) deze kennis kunnen toepassen.

In de visual hieronder staan de deelresultaten en acties benoemd.

Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse		
Nr	Omschrijving	Doortooptijd
A3.1	Inventarisatie nationale en internationale kennis(hiaten) op het gebied van prominente vezelgewassen en de verwerking van graanstro.	Januari 2025 - Maart 2025
	-Literatuur analyse van nationaal en internationaal onderzoek.	
	-In kaart brengen van de praktijk(kennis), ervaringen en kennisbehoefte in de regio.	
	-Oriënterende analyses van de landschappelijke inpassing van vezelgewassen ten behoeve van visualisatie & functie	
	- Klankbord bijeenkomsten voor definitieve vormgeving praktijkonderzoek.	

A3.2	Geïntegreerde teelt- en bouwplan onderzoek.	Februari 2025 - April 2025
	-Ontwikkelingen opzet van proefplannen op basis van specificaties op de thema's ziekte & plagen, bodem- en waters interacties, alsook biodiversiteit. Aangescherpt met wensen uit de praktijk.	
	-Aanleg, onderhoud en uitvoering van de praktijkproeven.	
	-Verwerking, analyse en rapportage van onderzoeksresultaten.	
	-Openstelling voor bijeenkomsten, demonstraties en vastleggen van illustratief beeldmateriaal voor projectoutput.	
A3.3	Oriëntatie dubbeldoel teelt, samenstelling & verwerkingsaanpak	April 2025 - Juni 2025
	-Inventarisatie dubbeldoel aanpak en gebruik vezelgewassen	
	-Vooranalyse van vezel- en kwaliteit samenstelling diverse monsters	
	-Analyse, rapporteren en terugkoppeling van resultaten aan deelnemers, en de brede schil.	

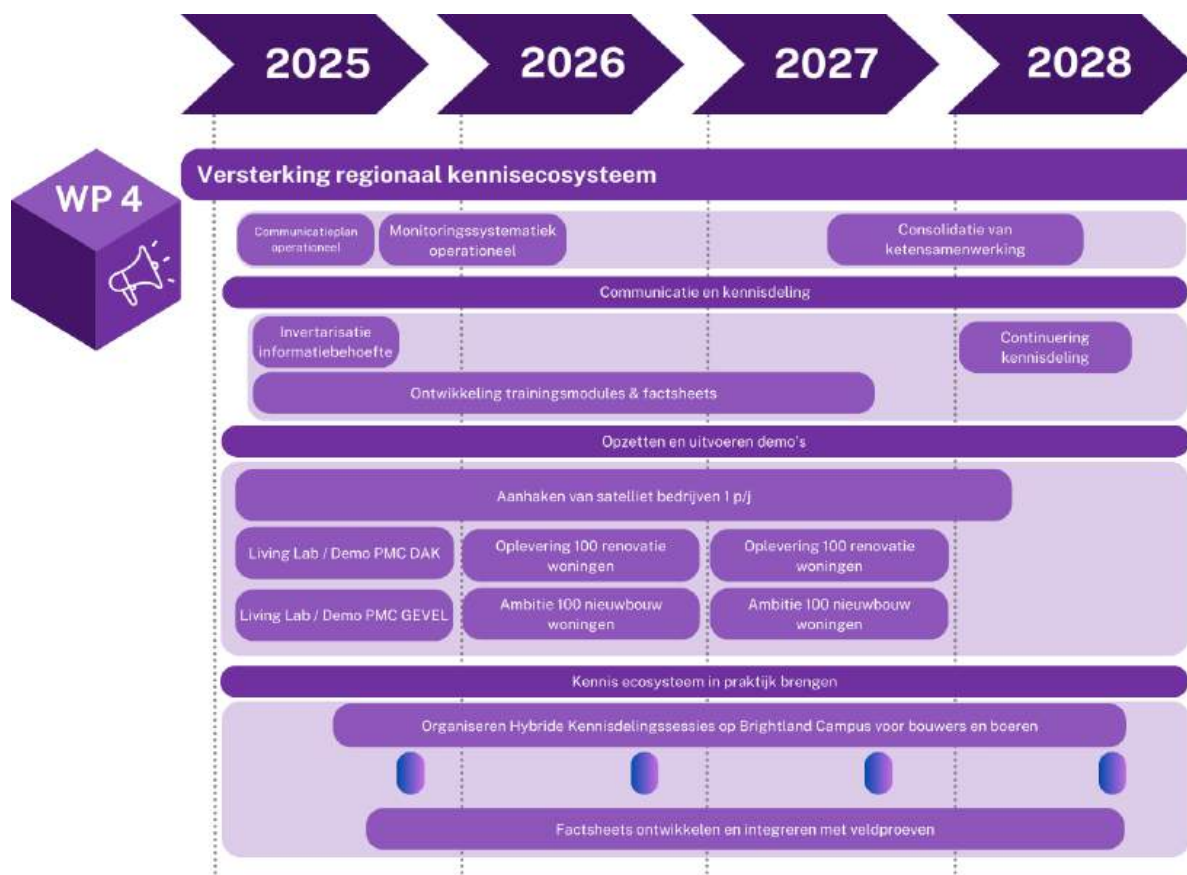
Werkpakket 4: Versterking regionaal kennis ecosysteem in

Dit werkpakket richt zich op de praktische toepassing van biobased bouwen via demonstratieprojecten, zoals proefvelden en biobased woningen. Daarnaast wordt kennis breed gedeeld via een netwerk van 'land tot pand' van demogewassen). Kennis die wordt opgedaan in WP1,2 en 3 wordt gecirculeerd door middel van lokale bijeenkomsten waarin, in interactieve sessies bewustwording en betrokkenheid van stakeholders wordt vergroot. Vanuit werkpakket 3 komt er al kennis over 'wat en hoe wil een boer leren', hierdoor zal er een concept ontwikkeld worden gericht op de regio, maar wel met de potentie voor landelijke opschaling. Kennis wordt ontsloten via interactieve trainingen en educatiemodules die op maat gemaakt zijn. We gebruiken de Brightland Campus als basis voor het ontwikkelen van vernieuwend onderwijs voor praktijkcursussen voor (toekomstige) telers. Zo wordt het regionale leven lang ontwikkelen (LLO) versterkt in de regio en kan Noord-Limburg dienen als voorloper als opleider van de duurzame boer en bouwer van de toekomst.

Kennis wordt ontwikkeld door de inzet van demogewassen waarin kennis van land tot pand wordt gedeeld door voorlopers in de vezelgewassen. In het netwerk van deze vezelgewassen worden boeren aangesloten die het gewas al telen, maar ook de bouwers. Dit laatste is uniek, door het meenemen van bouwers in het netwerk op de boerderij, kan er kruisbestuiving plaatsvinden tussen alle relevante partners. Waarmee wederzijds begrip, draagvlak en deel-eigenaarschap moet worden versterkt. Dit komt weer ten goede van de keten. Bij deze bijeenkomsten zal ook aandacht zijn voor het verdienmodel. Er zijn nog niet bijzonder veel voorbeelden van biobased toepassingen met vezels in de nieuwbouw en de renovatiebranche. Zeker als we het regionaal beschouwen ontbreekt het nog wel aan goede maatgevende voorbeelden. Daarbij zien we dat kennisoverdracht steeds vaker en makkelijker gaat met voorbeelden. Bijeenkomsten zijn enkel nuttig als we deze zeer specifiek maken, vandaar dat we in eerste instantie focussen op twee vezelgewassen (graanstro en vezelhennep) en mogelijk een nieuwer gewas die we in jaar 1 identificeren als meest potentievol. Om die reden is het verkrijgen van demogewassen voor ons een belangrijke invulling van dit werkpakket. Daarnaast gaan we met een academie kennis actief verspreiden. We doen dit op een innovatieve wijze waarbij we veel gebruik maken van digitale leerpakketten en actieve trainingen. De ervaringen die worden opgedaan met deze vezelgewassen, bijeenkomsten in de Brightland campus worden samengevat in factsheets en modules die worden ontsloten via de communicatiekanalen van de aangehaakte kennispartners. De WUR Open Teelten, HAS Green Academy, Platform Nieuwe Teelten en Building Balance heeft ieder zijn eigen doelgroep en achterban, door de ontwikkelde producten via deze verschillende kanalen te verspreiden bereiken we een zo groot mogelijke doelgroep.

Innovaties en stand van zaken

De traditionele manier van kennisdeling richt zich vaak op het zenden van informatie. In deze opzet wordt juist ook gekeken naar de behoeften van de ontvangers in de keten. Door bouwers actief te betrekken in het netwerk op de boerderij, ontstaat er ruimte voor samenwerking en uitwisseling tussen alle betrokken partners. Dit helpt om begrip te creëren, draagvlak te vergroten en gezamenlijk eigenaarschap te bevorderen. Zo wordt kennis beter afgestemd op de vragen en behoeften die in de praktijk leven.

Werkpakket 4: versterking regionaal Ecosysteem		
Nr	Omschrijving (Actie)	Doorlooptijd
A4.1	Inventarisatie informatie behoefte rondom vezelgewasse, (teelt, verwerking, keten) in de praktijk en onderwijs	2025-2028
	Ontwikkelen van trainingsmodules praktijk en onderwijs voor vezelgewassen.	
	- Creëren van online bouwstenen voor verschillende gewassen.	
	Ontwikkelen van trainingsmodules en educatiemodules voor 2-3 vezelgewassen	
	organiseren en leveren van trainingssessies en cursussen	
	Ontsluiten kennis op eigen kanalen (GreenI, Platform Nieuwe Teelten, WUR bibiolotheek	
A4.2	Opzetten en Uitbreiden van Demogewassen	2026-2028
	Vanaf 2026 van minimaal 3 gewassen een demo van het ecosysteem van land tot pand (minimaal 3 gewassen aanhaken inclusief agrarier, keten en bouw	
	- Faciliteren van kennis- en informatievoorzieningen op locatie.	
	Circuleren van kennis van demogewassen bij bedrijven waar 'land tot pand' aanwezig is naar andere boeren en bedrijven in de regio.	
A4.3	Organiseren van Hybride Kennisdelingssessies op Brightland Campus	2025-2028
	- Jaarlijkse hybride sessies in september.	
	- Betrekken van zowel bouwers als boeren.	
A4.4	Productfactsheets Ontwikkelen en Integreren met Veldproeven	2025-2028
	- Produceren van factsheets voor boeren.	
	- Aanvullen met praktische lessen uit veldproeven en WP3 onderzoeken.	
	- Gebruik van factsheets in BB-Nieuwsbrieven ,en op eigen kanalen (WUR Open Teelten, HAS, Building Balance, Platform Nieuwe Teelten en Groenkennisnet	
A4.5	Promotie en Verspreiding van Kennis via Nieuwsbrieven en Websites	2025-2028

	- Producteren van factsheets voor BB-Nieuwsbrieven.	
	- Rapporteren over projectontwikkelingen in Building Balance's nieuwsbrief.	
A4.6	Living labs/demos PMC DAK en GEVEL kennis verspreiding	2025-2028

Werkpakket 5 Projectcoördinatie

Werkpakket 5 behelst het programma management. Dit wordt uitgevoerd door Wageningen University en Research en ondersteund door de werkpakket trekkers: Platform Nieuwe Teelten, HAS Green Academy en Building Balance.

Dit werkpakket is een doorlopende taak waarvoor om die reden geen tijdbalk is gemaakt.

WP5	Projectcoördinatie	
A5.1	Penvoering	2025-2028
A5.2	Coördinatie Werkpakketten	2025-2028

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Werkpakket 1: Keten- en Marktontwikkeling

Nr	Omschrijving	Waarde	Tijdstip gereed
O1.1	Een zo compleet mogelijk adressenbestand van de potentiële ketenpartners (agrariërs, bouwers en afnemers) in de regio Noord-Limburg aangevuld met relevante informatie (contactmomenten, bereidwilligheid, etc.)	Een efficiënte en gestructureerde basis voor het gericht activeren van potentiële ketenpartners	2025-2028
O1.2	Diverse contactmomenten (netwerkactiviteiten, keukentafelgesprekken, bedrijfsbezoeken) met ketenpartners waarbij ingrediënten worden opgehaald voor ketenversterking en kennisbenodigdheden.	Beter inzicht in de kennisbehoefte, de belemmeringen, de kansen en hoe dit opvolging te geven	2025-2028
O1.3	Ondertekende commitmentverklaringen door woningbouwcorporaties, ontwikkelaars en gemeente voor een minimale % biobased isolatie in nieuwbouw en renovatie opgave.	Meer draagvlak voor biobased bouwen onder woningcorporaties, aannemers en gemeenten. Daarnaast zekerheid voor marktafname bij boeren.	2025-2028
O1.4	Samenwerkingsovereenkomsten per keten over de teelt, productie, verwerking, communicatie, financiële aspecten en juridische aspecten. Concreet is de doelstelling voor 2028 om het areaal op te schalen naar 1200 ha vezelhennep/stro en 100 ha pioniersgewassen. Verdeeld over de ketens streven we voor 2028 naar minimaal 30 betrokken boeren en 20 betrokken bouwers.	Verbeterde synergie tussen de landbouw- en bouwsector en meer robuuste duurzame ketens.	2025-2028
O1.5	Een monitoringssystemaak met helder overzicht met KPI's rondom biobased materialen en de inzet daarvan.	Beter inzicht in de voortgang van het project en de biobasedketen	2025-2027
O1.6	Contacten tussen verschillende partners in de keten	(Potentiële) partners die nog geen contact hadden vinden elkaar	2025-2028

Werkpakket 2: Kritieke Investerings in Bouw- en Agro-industrie

Nr	Omschrijving	Waarde	Tijdstip gereed
O2.1	Ontwikkelde en aangepaste oogstmethodeken en machines op basis van open-source kennis voor vezelteelt-oogst. Kennis over deelproducten in relatie tot gebruik in de verdere keten. Aangepaste en verbeterde schud- en verpakkingsmachines die geschikt zijn voor hennepoogst. Uitbreiding van het machinepark om grotere landbouwarealen efficiënt te kunnen verwerken.	Efficiënte en gespecialiseerde oogstprocessen en eerste bewerking die schaalvergroting ondersteunen. Kennis is vergroot tbv opschaling.	2025-2027
O2.2	Een regionale verwerkingslocatie voor vezelhennep en stro en de daarbij behorende logistiek is in beeld.	Een verbeterde businesscase voor de teelt van vezelhennep en stro door het inperken van transportkosten als gevolg van lokale be - en verwerking.	2025-2027
O2.3	Aanspreekpunt in de regio voor de carbon credits voor agrariër en verwerker	Een aanvulling op de businesscase voor de teelt en/of verwerking van vezelgewassen die als prijs stabiliserende factor dient.	2025-2028
O2.4	De ontwikkeling van nieuwe marktrijpe biobased toepassingen (PMC's): van 3 PMC's in 2025, 5 in 2026, 8 in 2027 tot 10 in 2028.	Meer mogelijkheden om traditionele bouwtoepassingen te vervangen door biobased alternatieven.	2025-2028

Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse

Nr	Omschrijving	Waarde	Tijdstip gereed
O3.1	Inventarisatie nationale en internationale kennis(hiaten) op het gebied van prominente vezelgewassen en de verwerking van graanstro Openbaar toegankelijke rapportage en visualisatie: van 'state of the art' onderzoeksresultaten en praktijkbevindingen op het gebied van: 1. Vezelteelt & bouwplan 2. De landschappelijke inpassing van vezelgewassen 3. Kennishiaten uit theorie en praktijk. Invulling voor de openbaar toegankelijke trainingsmodules voor vezelhennep en graanstro en een mogelijk 3de innovatief vezelgewas. Klankbord bijeenkomsten voor deelnemende telers.	Waarborging voor de informatie actualiteit en belang, voor het ontwikkelen van het daaruit voortvloeiend onderzoek. Waardoor het bijdraagt aan de integrale inzet van vezelgewassen en perspectief geeft op de regionaal rol hiervan.	2025-2026
O3.2	De uitvoering van geïntegreerde teelt- en bouwplan onderzoek Verdiepende onderzoeksrapportages van de relatie tussen vezelgewassen en; 1. Ziekte & plagen 2. Bodem- & waterkwaliteit 3. Biodiversiteit Inhoudelijke invulling voor de openbaar toegankelijke trainingsmodules, demogewassen opzet, hybride kennisdelingssessies en de geïntegreerde productfactsheets. Openstelling voor bijeenkomsten, demonstraties en illustratief beeldmateriaal.	Borging en ontwikkeling van beslissingsondersteunende kennis voor: Het gebruik van telers voor het verbeteren van teeltpraktijken en het integraal adopteren van een vezelgewas. Het verrijken van kennis van erfbedreiders ter verheldering van de rol en meerwaarde van vezelgewassen in het bouwplan Ter ondersteuning van beleidsmakers, in het op waarde schatten van vezelgewassen in hun rol voor de gebiedsopgave en de circulaire economie.	2025-2028
O3.3	Oriëntatie dubbeldoel teelt, samenstelling & verwerkingsaanpak Rapportage en kennisinput voor het training programma en hybride kennissessies, op het gebied van: 1. Dubbeldoel vezelteelten 2. Strategieën voor de verwerkingsaanpak Preliminaire outline van de samenstellingswaarden van vezelgewassen	Kennisontwikkeling op het gebied van innovatieve teelttoepassingen en verwerkingsstrategieën voor telers, en/ of verwerkers.	2026-2028

Werkpakket 4: versterking regionaal kennisecosysteem

Omschrijving (Output)		Waarde	Tijdstip Gereed
Nr	Comprehensive Training Program	Deelnemers (onderwijs en praktijk) verwerven uitgebreide kennis en vaardigheden voor effectieve teelt en afzet, zowel theoretisch als praktisch.	
04.1	Training en educatiemodules over vezelgewassen (teelt, verwerking, keten van graanstro en vezelhenneep) voor praktijk en onderwijs. Openbaar toegankelijke trainingsmodules voor vezelhenneep, graanstro en mogelijk 3e innovatief vezelgewas Georganiseerde trainingssessies en cursussen voor telers.		2025-2028
Demogewassen opzetten			
	voor 2 gewassen een demogewas opgezet waarin van land tot pand als showcase te zien is	Praktische kennisdeling en netwerkmogelijkheden voor boeren in de regio.	
04.2	Faciliteer toegang voor andere boeren om te leren en vragen te stellen.		Jaarlijks vanaf 2026
Hybride Kennisdelingssessies			
	- Jaarlijkse evenementen die zowel fysiek als online toegankelijk zijn.	Faciliteren van directe kennisuitwisseling en netwerken tussen verschillende stakeholders.	
04.3	- Focus op interactie tussen bouwers en boeren.		September jaarlijks
Geïntegreerde Productfactsheets			
	- Factsheets met zowel basisinformatie als praktijkervaringen.	Relevante en toepasbare informatie voor boeren, ondersteund door onderzoeksresultaten.	
04.4	- Beschikbaar in nieuwsbrieven en online platforms.		2026-2028
Uitgebreide Communicatiekanalen			
	- Regelmatige nieuwsbrieven met projectupdates en kansen.	Continu informeren van de doelgroep over projectvoortgang en mogelijkheden.	
04.5	- Online beschikbaarheid van factsheets op Groenkennisnet.		2025-2028

- a. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Werkpakket 1: Keten- en Marktontwikkeling			
Nr	Omschrijving	Waarde	Tijdstip gereed
R1.1	Verbeterende uitgangssituatie voor het lerend ecosysteem (kennis-ecosysteem) en het verspreiden (op maat) van kennis. bovendien levert het een sneller en directer opererend netwerk op.	Efficiency in de ketens en op maat gemaakte communicatie / kennisverspreiding	2025-2028
R1.2	Efficiënter programma dat accuraat ingrijpt op de kennishiaten en kansen beter benut	Met minder overhead kosten een betere bediening van de ketenpartners	2025-2028
R1.3	Verhoogde afname van biobased materialen en meer zekerheid bij boeren	Creëert duidelijke richtlijnen en zekerheid voor biobased initiatieven. De doelgroep is betrokken bij het opstellen en ondertekenen van de verklaringen, wat eigenaarschap versterkt.	2025-2028
R1.4	Robuustheid , transparantie en duidelijkheid in de ketens voor de ketenpartners	Zorgt voor betrouwbare en groeiende ketens door duidelijke afspraken. De doelgroep neemt deel aan overleg en gezamenlijke besluitvorming, wat samenwerking versterkt.	2025-2028
R1.5	Transparantie naar de subsidieverstrekker en ketenpartners.	Verhoogt transparantie en vertrouwen onder stakeholders. De doelgroep werkt samen bij het vaststellen van KPI's en deelt regelmatig voortgangsrapportages voor continue afstemming.	2025-2027
R1.6	Partners leren van elkaars ervaringen, doen inspiratie op en gaan samenwerkingen aan	Zorgt voor snellere opschaling van de ketens en meer bekendheid naar buiten toe.	2025-2028
Werkpakket 2: Kritieke Investeringen in Bouw- en Agro-industrie			
Nr	Omschrijving	Waarde	Tijdstip gereed
R2.1	De structuren voor oogst en eerste bewerking van de voorziene hectares vezelhennep zijn in plaats.	De voorzieningen tbv opschaling zijn in plaats. De schaalvergroting kan daarmee doorgaan. Sterkere positie van agrarische ondernemers door toegang tot verbeterde technologie en methodieken.	2025-2027
R2.2	Tenminste een aantal lokale verwerkingsstratons zijn in beeld waarvan de geheel Zuid regio kan profiteren	Creëren van een economische impuls door regionale verwerking van vezelhennep en stro mogelijk te maken. Betere benutting van hennep en bijdragen aan een circulaire economie.	2025-2027
R2.3	Betere toegankelijkheid van financiële middelen voor ketenpartners. Vermindering van de financiële risico's voor investeerders in de keten. Meer vertrouwen in de economische haalbaarheid van projecten dankzij de implementatie van garanties en garantiesaldi.	Versnelling van de implementatie van biobased oplossingen	2025-2028

R2.4	Meer afname van vezelgewassen door een verbreding in het aantal toepassingen.	Versnelling van de toepassing van biobased materialen in de bouwsector. Verhoogde interesse en acceptatie van biobased materialen door architecten, bouwbedrijven en andere stakeholders.	2025-2028
Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse			
Nr	Omschrijving	Waarde	Tijdstip gereed
R3.1	Verbreding van de kennisbasis praktische teeltmethoden van nationale en internationale aard Verhoogd inzicht in regionale behoeften en kansen voor vezelgewassen		
	Versterking theoretische teeltkennis voor praktische doeleinde	Verbeterd begrip van de staat kennis op het gebied van vezelteelten en de toepassing in de regionale context. Draagvlak en steun voor het ontwikkelen van praktisch toepasbare teeltkennis van integrale aard.	2025-2028
	Verbreding begrip voor toepassing vezelgewassen in een regionale context		
	Vergoten draagvlak van praktische kennisontwikkeling ten behoeve van adoptie		
R3.2	Vergroten van de integrale kennisborging en innovatie voor teeltkennis van vezelgewassen		
	Actualisatie van innovatie & integrale teeltkennis op het gebied van vezelgewassen	Versterken van de kennis bij telers, erfbetreders en beleidsmakers op het gebied van de toepassing van vezelgewassen. Waarbij telers en erfbetreders het gewas op waarde kunnen schatten bij de toepassing van de onderzochte vezelgewassen. Beleidsmakers het was kunnen indexeren, in het benaderen en tackelen van de gebiedsopgave.	2027-2028
	Borging van vezelteelt, in een regionale context en de implicaties daarvan,		
	Verbetering van de informatievoorziening voor een integrale benadering van vezelgewassen in relatie tot de gebiedsopgave.		
R3.3	Vernieuwing van de kennisbasis op innovatieve teeltpraktijken, vezelgewassamenstelling en verwerkingsstrategieën		
	Vergroten van de kennis op het gebied van circulaire teeltpraktijken en verwerkingsstrategieën	Inzichtelijk maken van de uitdagingen rondom het toepassen van de teelt op een innovatieve manier, alsook de waarde en context voor wensen en eisen in het verwerken van de vezelgewassen.	2026-2028
	Opstarten van een raming voor kwaliteitswaarde (streefwaarde) van vezelgewassen		
Werkpakket 4: versterking regionaal Ecosysteem			
Nr	Omschrijving (Resultaat)	Waarde	Tijdstip Gereed
R4.1	Verbeterde Teeltpraktijken en Innovatie,	Verhoogde efficiëntie, opbrengst en adoptie van duurzame teeltmethoden.	2026-2028

Verbeterde teeltpraktijken bij agrariërs.

Toegevoegen competentie onder telers en onderwijs

Verbeterde teeltresultaten en innovatie.

Versterkte Samenwerking en Kennisdeling

Verbeterde samenwerking tussen boeren en stakeholders.

R4.2

- Versnelde kennis- en technologieoverdracht.

Grotere adoptie van best practices en innovatieve teeltmethoden binnen de regio.

Jaarlijks vanaf 2026

Versnelde transitie naar meer vezelgewassen in de regio

Verhoogde Interactie en Innovatie

R4.3

- Meer samenwerking en uitwisseling van ideeën.

- Versnelling van innovatie in teeltmethoden.

Sterkere netwerken en verhoogde betrokkenheid van alle stakeholders binnen en aan de Brightlands campus

Jaarlijks in september

Verbeterde Informatievoorziening en Toepasbaarheid

- Boeren beschikken over actuele en praktijkgerichte informatie.

R4.4

- Verhoogde betrokkenheid en kennis van duurzame teeltpraktijken.

Grotere adoptie van best practices en betere teeltresultaten, de kennis is openbaar en geborgd.

2026-2028

Verhoogde Betrokkenheid en Toegang tot Informatie

- Boeren en ondernemers zijn op de hoogte van projectontwikkelingen.

R4.5

- Meer betrokkenheid bij en aansluiting op het project.

Grotere participatie en uitbreiding van duurzame teeltinitiatieven in de regio.

2026-2028

Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.

Per werkpakket beschrijven we de knelpunten die via het werkpakket worden aangepakt. Daarnaast beschrijven we het structuurversterkend element waar dit project aan bijdraagt.

Werkpakket 1

Knelpunt 1: *Gebrek aan een overzicht van relevante ketenpartners, hun rollen en hun bereidheid tot samenwerking.*

Structuurversterkend element: Door ketenpartners te identificeren, activeren en te verbinden ontstaat een duurzame samenwerking in Regio Noord-Limburg, waarbij gezamenlijke bijeenkomsten en formele samenwerkingsverbanden zorgen voor een structurele aanpak en een economisch aantrekkelijke broedplaats waar nieuwe bedrijven in de toekomst beter kunnen landen.

Knelpunt 2: Beperkte bewustwording en kennis bij potentiële ketenpartners over biobased bouwen en de voordelen ervan.

Knelpunt 3: Onvoldoende commitment van sleutelspelers zoals gemeenten en woningcorporaties, waarbij we inzetten op het organiseren van structurele bijeenkomsten om betrokkenheid en gezamenlijke visie te versterken.

Structuurversterkend element: Bewustwording en commitment leiden tot langdurige verandering in productie- en bouwprocessen. De commitmentverklaringen zorgen ook voor meerjarige stabiliteit voor de producenten, waardoor er een koers gevaren kan worden. Innovaties zullen worden gestimuleerd en gevaloriseerd door het opzetten van testomgevingen en het actief delen van resultaten.

Knelpunt 4: Fragmentatie in ketensamenwerking, wat leidt tot inefficiënte processen en beperkte schaalvergroting

Structuurversterkend element: Door schaalvergroting en robuuste ketens draagt het project bij aan een structurele vergroening van de regio, inclusief de reductie van uitstoot van de landbouwactiviteiten in de regio en duurzamere lokale bouw voor en door de regio.

Knelpunt 5: Gebrek aan transparantie en een systematische aanpak voor monitoring en evaluatie, waarbij specifieke indicatoren zullen worden opgesteld die bijdragen aan het lerende vermogen van de keten.

Structuurversterkend element: Het monitoringsysteem zorgt voor lerende organisaties die continu kunnen bijsturen. Doordat de keten, en niet één partij, hiervan de drager is, zal de kennis niet worden gemonopoliseerd en kan de beweging als geheel groeien. Door het opstellen van specifieke indicatoren en het inzetten van een gestructureerde evaluatieaanpak wordt de lange termijn impact geborgd.

Werkpakket 2

Om de terugkerende knelpunten in de vezelgewas keten aan te pakken, is het noodzakelijk om te investeren in gespecialiseerde oogstmethodieken, regionale verwerkingsfaciliteiten en de ontwikkeling van biobased toepassingen in de bouwsector.

Knelpunt 1: Inefficiënte oogstprocessen en gebrek aan gespecialiseerde machines leiden tot kwaliteitsverlies en beperken schaalvergroting.

Structuurversterkend element: Door te investeren in de ontwikkeling en aanpassing van oogstmethodieken en machines, zoals het ombouwen van bestaande hakselaars, worden efficiënte en gespecialiseerde oogstprocessen gerealiseerd. Dit zorgt voor hoogwaardige producten klaar voor verdere verwerking, wat de agrarische structuur in Noord-Limburg versterkt.

Knelpunt 2: Hoge transportkosten door het ontbreken van lokale verwerkingsfaciliteiten maken de teelt economisch onaantrekkelijk.

Structuurversterkend element: Het opzetten van een regionale verwerkingslocatie voor vezelhennep en vermindert transportkosten en verbetert de businesscase voor telers. Dit stimuleert lokale be- en verwerking, wat bijdraagt aan duurzame economische groei in de regio.

Knelpunt 3: Investerings in de keten zijn risicovol, waardoor ondernemers terughoudend zijn.

Structuurversterkend element: Het helpen bij het nationaal opzetten van een garantiefonds (A2.3) maakt investeringen minder risicovol. Dit vergroot de bereidheid van ondernemers en verwerkers om in de keten te investeren, wat leidt tot een stabielere en veerkrachtigere regionale economie.

Knelpunt 4: Beperkte markttoepassingen voor biobased bouw- en isolatiematerialen beperken de afzet van vezelgewassen.

Structuurversterkend element: Door te investeren in de ontwikkeling van nieuwe marktrippe biobased toepassingen wordt het aantal product-marktcombinaties uitgebreid. Dit leidt tot een grotere afname van vezelgewassen en stimuleert innovatie binnen de bouwindustrie, wat aansluit bij de regionale doelen op het gebied van duurzaamheid en innovatie.

Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse

Om de terugkerende problemen in de teelt en toepassing van vezelgewassen aan te pakken, is het essentieel om diepgaand onderzoek te doen en kennis te delen met telers en andere betrokkenen.

Knelpunt 1: Gebrek aan actuele en praktische kennis over vezelhennep en graanstro belemmert telers bij het effectief telen en integreren van deze gewassen in hun bouwplannen.

Structuurversterkend element: Door literatuurstudies en praktijkproeven te combineren met de praktijkervaringen van boeren, ontstaat een solide kennisbasis. Dit vergroot het begrip van

de teelt van vezelgewassen en stelt telers in staat om deze succesvol in hun rotaties op te nemen. Dit draagt bij aan een innovatieve en duurzame agrarische sector in Noord-Limburg.

Knelpunt 2: Onvoldoende inzicht in ziektes, plagen, bodem- en waterbeheer en biodiversiteit bij de teelt van vezelgewassen beperkt duurzame teeltpraktijken.

Structuurversterkend element: Het opzetten en uitvoeren van praktijkproeven geeft telers waardevolle inzichten in agronomische en ecologische aspecten van vezelgewassen. Dit bevordert duurzame teeltmethoden, leidt tot hogere opbrengsten en verbetert milieuprestaties, en de weerbaarheid van de boeren tegen de externe invloeden van het sterk veranderende klimaat. Deze kennis versterkt ecologische duurzaamheid van de regio.

Knelpunt 3: Het ontbreken van strategische plaatsing van vezelgewassen in het landschap leidt tot suboptimaal landgebruik en gemiste economische en ecologische kansen.

Structuurversterkend element: Door ruimtelijke analyses en visualisaties te ontwikkelen, krijgen telers en beleidsmakers hulpmiddelen om vezelgewassen op de meest geschikte locaties te telen. Dit bevordert efficiënt landgebruik en levert zowel economische als ecologische voordelen op voor Noord-Limburg.

Conclusie:

Door deze knelpunten aan te pakken via gericht onderzoek en kennisdeling, levert Werkpakket 3 een structurele bijdrage aan de versterking van de agrarische sector, duurzame ontwikkeling en ecologische innovatie in de Regio Noord-Limburg. Het project verhoogt de kennis, stimuleert duurzame praktijken en optimaliseert landgebruik, wat bijdraagt aan de lange termijn doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma.

Werkpakket 4: Versterking regionaal kennisecosysteem

Om de terugkerende knelpunten in de teelt en adoptie van vezelgewassen aan te pakken, is het essentieel om te investeren in gerichte kennisontwikkeling, versterkte samenwerking tussen stakeholders en effectieve kennisverspreiding. Dit wordt gerealiseerd door het ontwikkelen van trainingsmodules, het uitbreiden van kenniscentra via demogewassen 'van land tot pand', het organiseren van kennisdelingssessies en het promoten van kennis via factsheets en online platforms.

Knelpunt 1: Gebrek aan uitgebreide kennis, vaardigheden en toegankelijke informatie bij agrariërs beperkt de effectieve teelt en innovatie van vezelgewassen.

Structuurversterkend element: Door het ontwikkelen en implementeren van trainings- en educatiemodules en het creëren van geïntegreerde productfactsheets, verkrijgen agrariërs zowel theoretische als praktische kennis ondersteund door onderzoeksresultaten. De kennis wordt overgebracht op een manier die aansluit bij de behoefte van de doelgroep. Dit leidt tot verbeterde teeltpraktijken, verhoogde efficiëntie en adoptie van duurzame methoden. Het versterkt de agrarische structuur in Noord-Limburg door de competenties van telers te vergroten en publieke kennisborging te bevorderen.

Knelpunt 2: Beperkte samenwerking en interactie tussen boeren en andere stakeholders, zoals bouwers, belemmert kennisuitwisseling en innovatie in teeltmethoden.

Structuurversterkend element: Het opzetten en uitbreiden van demogewassen van land tot pand als kenniscentra en het organiseren van hybride kennisdelingssessies op de Brightlands Campus zal directe kennisuitwisseling faciliteren en netwerkmogelijkheden ontsluiten tussen

de verschillende schakels van de vezelteelt. Deze initiatieven versterken de samenwerking tussen agrariërs, bouwers en andere stakeholders, versnellen de overdracht van kennis en technologie, en stimuleren innovatie. Dit draagt bij aan de regionale doelen op het gebied van duurzaamheid en economische ontwikkeling.

Knelpunt 3: Onvoldoende promotie en verspreiding van kennis beperken de betrokkenheid en uitbreiding van duurzame teeltinitiatieven in de regio.

Structuurversterkend element: Door actieve promotie en verspreiding van kennis via nieuwsbrieven en websites wordt de doelgroep continu geïnformeerd over projectvoortgang en kansen. Kennis wordt op een breed podium verspreid, waardoor er een brede doelgroep wordt aangeschreven. Regelmatige communicatie verhoogt de betrokkenheid van boeren en ondernemers, leidt tot grotere participatie en stimuleert de uitbreiding van duurzame teeltinitiatieven. Dit sluit aan bij de regionale ambities voor duurzame groei en innovatie.

Conclusie:

De activiteiten en resultaten van Werkpakket 4 leveren een structurele bijdrage aan het versterken van de agrarische sector in Noord-Limburg. Door het vergroten van kennis, het stimuleren van samenwerking en het bevorderen van innovatie, draagt het project bij aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma. Op lange termijn resulteert dit in duurzame economische groei en een veerkrachtige agrarische sector in de regio.

Werkpakket 5 is een proceswerkpakket en om die reden zijn geen knelpunten opgenomen voor dit werkpakket.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)

- Vergunningsproblematiek voor verwerkingslocaties: Het verkrijgen van vergunningen voor verwerkingslocaties kan een struikelblok vormen. Als een perceel dat oorspronkelijk als agrarisch wordt gezien door de gemeente niet als zodanig mag worden gebruikt voor verwerkingsactiviteiten, ontstaat er een vertraging of zelfs een blokkade voor de lokale verwerking.
- Niet-tijdige beschikbaarheid van proefwoningen door woningcorporaties: De woningbouwcorporaties kunnen mogelijk niet tijdig proefwoningen beschikbaar stellen, waardoor de verwerking en toepassing van de biobased materialen vertraging oploopt.
- Onvoldoende materiaalbeschikbaarheid door klimaatfactoren: Slechte weersomstandigheden, zoals een zeer nat seizoen, kunnen leiden tot een lagere opbrengst van de gewassen. Dit kan resulteren in een tekort aan materialen, waardoor de geplande productie van bouwmaterialen niet op het vereiste niveau kan plaatsvinden.
- Niet-concurrerende prijzen en onvoldoende saldo per hectare voor agrariërs: Als er geen aantrekkelijk saldo per hectare kan worden aangeboden aan agrariërs, zullen zij mogelijk niet bereid zijn om vezelgewassen te telen, wat de beschikbaarheid van lokale biobased grondstoffen in gevaar brengt.
- Vertraging bij de verwerking door ketenpartners: Wanneer de primaire verwerkingslocatie niet op tijd operationeel kan zijn of als de financiering faalt, kan dit leiden tot een afhankelijkheid van verwerkers buiten de regio, wat zowel de kosten als de duurzaamheid van de keten negatief beïnvloedt.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

- Gebrek aan acceptatie van biobased materialen: Er is een risico dat biobased materialen niet geaccepteerd worden door belangrijke partijen, zoals eindgebruikers, bouwers, en woningcorporaties. De belangrijkste zorgen hierbij zijn onder andere angst voor brandveiligheid of het risico op ongedierte. Dit kan ervoor zorgen dat de adoptie van deze materialen langzamer verloopt dan gewenst.
- Weerstand tegen verandering binnen de bouwsector: Bouwbedrijven en vaklieden hebben vaak al jarenlange ervaring met traditionele materialen en technieken. De overstap naar biobased materialen kan worden tegengehouden door een gebrek aan kennis, praktische ervaring of vertrouwen in deze nieuwe materialen. Dit leidt tot een voorkeur voor wat men kent, en dit kan de snelheid van implementatie beperken.
- Onvoldoende communicatie of misverstanden over voordelen: Zonder effectieve en heldere communicatie omtrent de voordelen van biobased bouwen, kan er een negatieve perceptie ontstaan. Het risico is dat de voordelen zoals CO₂-reductie, milieuvoordelen, en de impact op gezondheid onvoldoende worden gecommuniceerd, wat de bereidheid om biobased materialen te gebruiken kan verminderen.

- Gebrek aan ondersteunend bewijs voor veiligheid en prestaties: Potentiële gebruikers en stakeholders kunnen twijfelen aan de veiligheid en prestaties van biobased materialen, vooral met betrekking tot brandwerendheid en structurele sterkte. Zonder overtuigend en transparant bewijs zoals testresultaten of demonstraties kan dit een barrière vormen voor brede acceptatie.
- Invloed van sociale netwerken en vertrouwen: De sociale structuur van de bouwsector is sterk, en aannemers vertrouwen vaak op elkaars ervaringen en mond-tot-mondreclame. Als er negatieve ervaringen zijn, of als een aantal invloedrijke stakeholders negatief staat tegenover biobased materialen, kan dit een domino-effect veroorzaken dat de acceptatie breed vertraagt.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

- Instabiliteit van beleidsmaatregelen voor agrariërs: De beëindigingsregeling voor agrariërs vormt een belangrijke stimulans voor hen om over te stappen op nieuwe, minder intensieve teelten. Als deze regeling wordt aangepast, teruggedraaid of vroegtijdig beëindigd, zal de bereidheid van agrariërs om deel te nemen aanzienlijk afnemen. Dit vormt een risico voor de beschikbaarheid van gewassen die cruciaal zijn voor het succes van het project.
- Afhankelijkheid van subsidieprogramma's: Een deel van het volume voor biobased materialen is afhankelijk van programma's zoals het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) en de ISDE-regeling. Deze programma's bieden financiële steun aan particulieren en bedrijven voor verduurzamingsmaatregelen. Indien deze subsidies zouden vervallen of veranderen, kan dit leiden tot een significante afname in de vraag naar biobased bouwmaterialen, wat een direct effect heeft op de haalbaarheid van de businesscase en de bredere impact van het project.
- Politieke onzekerheden rondom klimaat- en stikstofbeleid: De politieke besluitvorming rondom klimaat- en stikstofdoelstellingen kan onzeker zijn, wat invloed heeft op de transitie naar biobased bouwmaterialen. Het risico bestaat dat beleidsmaatregelen worden versoepeld of dat er politieke veranderingen plaatsvinden die de prikkels voor biobased bouwen verminderen. Dit kan ertoe leiden dat de noodzakelijke veranderingen in de bouw- en landbouwsector niet op de gewenste schaal worden doorgevoerd.
- Onvoldoende ondersteuning op regionaal niveau: Het project vereist dat gemeenten en provincies actief meewerken en faciliteren, bijvoorbeeld door vergunningen te verstrekken voor verwerkingslocaties en door de integratie van biobased materialen in gemeentelijke plannen. Indien deze politieke steun wegvalt of onvoldoende prioriteit krijgt, kan dit de voortgang en opschaling van het project ernstig belemmeren.

• Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Lokale verwerkingslocatie krijgt geen vergunning vanwege ruimtelijke bestemmingsplanissues	Gemiddeld	Geen lokale verwerking mogelijk	<i>Intensieve samenwerking met de gemeente, bestemmingsplan aanpassen naar agrarische activiteit; indien niet haalbaar, zoeken naar alternatieve locaties die aansluiten bij duurzaamheidsdoelen.</i>
2	Woningbouwcorporaties leveren proefwoningen niet tijdig aan	Hoog	Vertraging in project en verlies van momentum	<i>Proactief vroegtijdige afspraken maken en proefwoningen vastleggen met duidelijke</i>

				<i>tijdslijnen; regelmatig evalueren van voortgang; alternatieve proeflocaties identificeren als back-up.</i>
3	Klimaatomstandigheden zorgen voor slechte oogst (bijv. nat seizoen)	Gemiddeld	Minder gewassen beschikbaar voor verwerking	<i>Aanvullende subsidieregelingen activeren met steun van regionale en nationale overheden; afspraken over minimumgaranties per hectare; compensaties aanbieden via projectfondsen.</i>
4	Te weinig saldo per hectare voor agrariërs waardoor zij niet gaan telen	Hoog	Onvoldoende grondstoffen beschikbaar voor productie	<i>Aanvullende subsidieregelingen activeren met steun van regionale en nationale overheden; afspraken over minimumgaranties per hectare; compensaties aanbieden via projectfondsen.</i>
5	Verwerker trekt zich terug uit project	Gemiddeld	Geen verwerkingscapaciteit voor gewassen	<i>Contacten leggen met alternatieve verwerkers buiten de regio (bijv. in Oude-Pekela of Antwerpen); ontwikkelen van decentrale verwerkingsopties die kleinere, lokale verwerkers kunnen betrekken.</i>
	Vraag naar materialen vanuit woningbouwcorporaties is lager dan verwacht	Laag	Onvoldoende afzet, verlies van economisch rendement	<i>Sterke marketing en communicatiecampagnes naar woningbouwcorporaties; duidelijke voordelen van biobased materialen uitleggen, zoals brandveiligheid, duurzaamheid en kostenbesparing op lange termijn.</i>

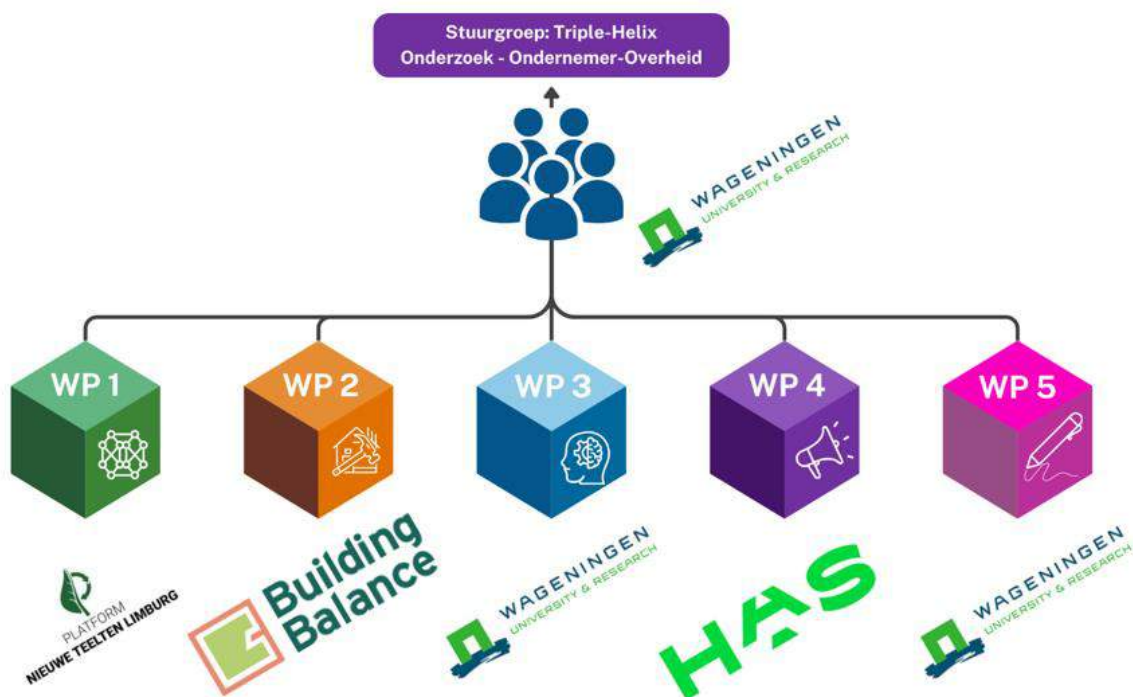
5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. **Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Het project BIO4Build wordt uitgevoerd door een brede coalitie. In elk werkpakket zijn meerdere partners actief. Om dit te structureren hebben we ervoor gekozen om elk werkpakket te verbinden aan een werkpakket-trekker en het totaal te verbinden aan de penvoerder. Deze werkpakkettrekkers en de penvoerder worden dan vervolgens periodiek gestuurd door een stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de triple-helix organisaties. Zie figuur hieronder.

De benodigde sturing op projectniveau is gereed en in positie. De stuurgroep zal na honorering worden vastgesteld en hier zal in ieder geval een vertegenwoordiger van de agrarische sector en bouwsector zitten.

De projectgroep (penvoerder en werkpakkettrekkers) komen periodiek (1x kwartaal) bijeen om de voortgang te bespreken, indien nodig vaker. De stuurgroep stuurt op de kaders (financieel, planning en kpi's) en komt jaarlijks twee keer bij elkaar.

b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?

De monitoring is verwerkt in werkpakketten, en wordt uitgevoerd door de werkpakkettrekkers. Deze rapporteren hun resultaten naar de penvoerder (hoofdprojectleiding). De pen-voerende partij, heeft in WP5 nadrukkelijk tijd geraamd voor de monitoring en bewaking van de KPI's.

c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

De output en de resultaten zijn divers. De output van demonstratieve aard wordt opgenomen in de events en of andere 'voorbeeldstellende' communicatie richting de diverse doelgroepen. Bij nieuwe bouwconcepten worden excursies georganiseerd en proef- en demovelden worden bezocht.

De output van meer kennisintensieve aard, zoals kennisdocumenten of businesscases, worden opgenomen in het leerprogramma (academy) en in de diverse (bestaande) websites die daarvoor beschikbaar zijn: van de (kennis)partners (WUR, HAS Green Academy, Building Balance, LLTB), deels thema gebonden: bouwdetails/teeltkennis etc.

De producten zijn dan ook divers en zijn hierboven genoemd in werkpakket 4.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Werkpakket 1: Keten- en Marktontwikkeling

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	kosten
A1.1	Het identificeren van mogelijke ketenpartners in de regio Noord-Limburg en deze bijhouden in een online database / netwerk (met in acht neming privacyregels).	2025-2028	62100
A1.2	Activeren van boeren, bouwers en afnemers door middel van netwerkactiviteiten, keukentafelgesprekken, bedrijfsbezoeken, (onderdeel is ook de zoektocht naar kennisbehoefte, belemmeringen/kansen) etc.	2025-2028	97800
A1.3	Commitmentverklaringen bij gemeente(n), ontwkkelaars en woningcoöperaties zodat ze een minimaal % van de nieuwbouw en renovatie bouw biobased gaan doen. Dit op basis van o.a. rondes langs nieuwbouwprojecten, gemeenten en vastgoedeigenaren.	2025-2027	82800
A1.4	Het helpen bij het opzetten van drie ketens voor (transparante) verwerking van vezelhennepe, stro en eventueel een ander pioniersgewas. Hierbij gaat het om begeleiding in de ketensamenwerking en het begeleiden van het maken van afspraken tussen de betrokken partijen.	2025-2028	72450
A1.5	Het onderzoeken of een monitoringsystematiek voor biobased materialen en de inzet daarvan te implementeren is. In eerste instantie via stage opdrachten en daarna via onderzoeksopdrachten en waar nodig bij te sturen in samenwerking met partners uit de triple-helix samenwerking (overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven) .	2025-2028	16500
A1.6	Het ondersteunen van ketens in wording door de verbinding te leggen tussen initiatiefnemers met andere ondernemer, satelietbedrijven, reeds bestaande ketens of bouwpartners (matchmaking functie)	2025-2028	20700
A1.7	Onderzoek naar gezondheid in relatie tot marktproposities	2025-2026	
TOTAAL			352350

Werkpakket 2: Kritieke Investerings in Bouw- en Agro-industrie

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	kosten
A2.1	Het faciliteren van de benodigde investeringen in de agrarisch sector voor de vezelhennep- en stroketen. Deze investeringen worden ingezet voor het ontwikkelen van nieuwe oogstmethodeken (o.a. in medeontwikkeling door Gebr. de Boer). Ook dienen er aanpassingen te worden gedaan aan de schud- en verpakkingsmachines, specifiek voor de hennepoogst. Parallel aan de opschaling van het landbouwareaal wordt het machinepark geleidelijk uitgebreid. Alle kennis van de ontwikkelingen wordt hier actief verspreid en via werkpakket 4: het kennis ecosysteem geïntegreerd in de ketens/initiatieven en nieuwe ontwikkelingen.	2025-2028	77100
A2.2	Het faciliteren van de benodigde investeringen in de regionale verwerking van vezelhennep en stro(& indien mogelijk een pioniersgewas). Hiermee wordt een regionale verwerkingslocatie (decorticiatiestation) ontwikkeld, inclusief ruimtelijke inpassing, marktanalyse en het vaststellen van de randvoorwaarde(n) en benodigde capaciteiten met de ketenpartners. Alle kennis van de ontwikkelingen wordt hier actief verspreid en via werkpakket 4: het kennis ecosysteem geïntegreerd in de ketens/initiatieven en nieuwe ontwikkelingen.	2025-2028	81050
A2.3	Het hulp bieden bij zoektocht naar middelen en de implementatie van regelingen voor garanties en garantiesaldi voor opbrengsten, waardoor investeringen in de keten minder risicovol worden. Hierbij wordt een link gelegd et de pilot van het ministerie.	2025-2028	72450
A2.4	Het faciliteren van de benodigde investeringen in de bouwindustrie voor biobased toepassingen. Hiermee ontwikkelen o.a. Hoex, SAM Panels en Caspar de Haan nieuwe product-markt combinaties voor biobased bouw- en isolatiematerialen. Alle kennis van de ontwikkelingen wordt hier actief verspreid en via werkpakket 4: het kennis ecosysteem geïntegreerd in de ketens/initiatieven en nieuwe ontwikkelingen.	2025-2028	80000
TOTAAL			310600

Werkpakket 3: Onderzoek en Analyse

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	kosten
A3.1	Inventarisatie nationale en internationale kennis(hiaten) op het gebied van prominente vezelgewassen en de verwerking van graanstro. -Literatuur analyse van nationaal en internationaal onderzoek. -In kaart brengen van de praktijk(kennis), ervaringen en kennisbehoefte in de regio. -Oriënterende analyses van de landschappelijke inpassing van vezelgewassen ten behoeve van visualisatie & functie -Klankbord bijeenkomsten voor definitieve vormgeving praktijkonderzoek.	Januari 2025 - Maart 2025	146350
A3.2	Geïntegreerde teelt- en bouwplan onderzoek. -Ontwikkelingen opzet van proefplannen op basis van specificaties op de thema's ziekte & plagen, bodem- en waters interacties, alsook biodiversiteit. Aangescherpt met wensen uit de praktijk. -Aanleg, onderhoud en uitvoering van de praktijkproeven. -Verwerking, analyse en rapportage van onderzoeksresultaten. -Openstelling voor bijeenkomsten, demonstraties en vastleggen van illustratief beeldmateriaal voor projectoutput.	Februari 2025 - April 2025	719000
A3.3	Oriëntatie dubbeldoel teelt, samenstelling & verwerkingsaanpak -Inventarisatie dubbeldoel aanpak en gebruik vezelgewassen -Vooranalyse van vezel- en kwaliteit samenstelling diverse monsters -Analyse, rapporteren en terugkoppeling van resultaten aan deelnemers, en de brede schil.	April 2025 - Juni 2025	200000
TOTAAL			1065350

Werkpakket 4: versterking regionaal Ecosysteem

Nr	Omschrijving (Actie)	Doorlooptijd	kosten
A4.1	Inventarisatie informatie behoefte rondom vezelgewasse, (teelt, verwerking, keten) in de praktijk en onderwijs Ontwikkelen van trainingsmodules praktijk en onderwijs voor vezelgewassen. - Creëren van online bouwstenen voor verschillende gewassen. Ontwikkelen van trainingsmodules en educatiemodules voor 2-3 vezelgewassen organiseren en leveren van trainingssessies en cursussen Ontsluiten kennis op eigen kanalen (GreenI, Platform Nieuwe Teelten, WUR bibliotheek	2025-2028	93500
A4.2	Opzetten en Uitbreiden van Demogewassen Vanaf 2026 van minimaal 3 gewassen een demo van het ecosysteem van land tot pand (minimaal 3 gewassen aanhaken inclusief agrarier, keten en bouw - Faciliteren van kennis- en informatievoorzieningen op locatie. Circuleren van kennis van demogewassen bij bedrijven waar 'land tot pand' aanwezig is naar andere boeren en bedrijven in de regio.	2026-2028	152500
A4.3	Organiseren van Hybride Kennisdelingssessies op Brightland Campus - Jaarlijkse hybride sessies in september. - Betrekken van zowel bouwers als boeren.	2025-2028	35000
A4.4	Productfactsheets Ontwikkelen en Integreren met Veldproeven - Produceren van factsheets voor boeren. - Aanvullen met praktische lessen uit veldproeven en WP3 onderzoeken. - Gebruik van factsheets in BB-Nieuwsbrieven ,en op eigen kanalen (WUR Open Teelten, HAS, Building Balance, Platform Nieuwe Teelten en Groenkennisnet	2025-2028	62500
A4.5	Promotie en Verspreiding van Kennis via Nieuwsbrieven en Websites - Produceren van factsheets voor BB-Nieuwsbrieven. - Rapporteren over projectontwikkelingen in Building Balance's nieuwsbrief.	2025-2028	70000

A4.6 Living labs/demos PMC DAK en GEVEL kennis verspreiding 2025-2028

Totaal 413500

WP5	Projectcoördinatie	Doorlooptijd	kosten
A5.1	penvoering	2025-2028	79200
A5.2	Coördinatie Werkpakketten	2025-2028	90000
<i>Totaal</i>			169200

b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

** U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (zie **Begrotingsformat**)*

Kosten

Totale kosten € 2.456.000

Financiering

eigen bijdrage € 1.245.034

Overige financieringen € 0

Gevraagde subsidie Regio N-L € 1.228.000

Totaal financiering € 2.473.034

Een verdere specificatie in het begrotingsformat is reeds gemaakt en beschikbaar.

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

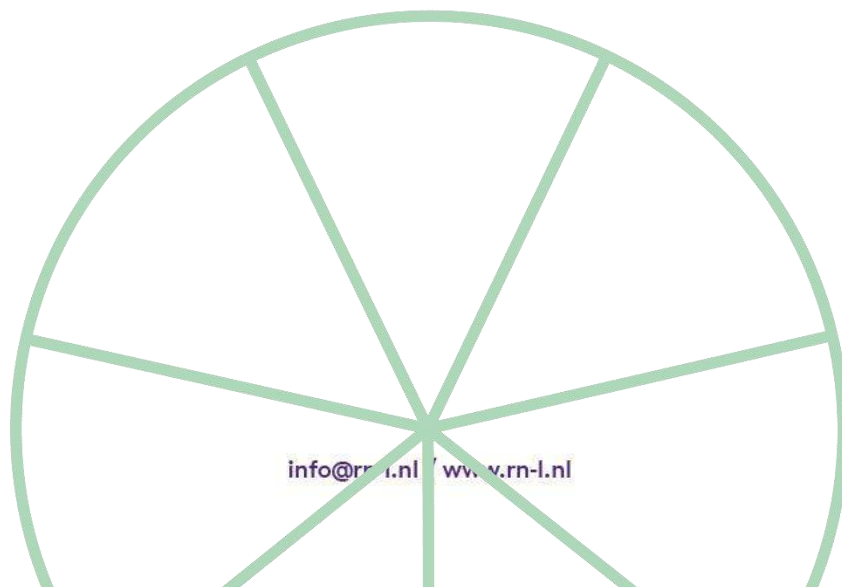
Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Projectvoorstel Regio Deal 2024

< Innovatiekracht en Duurzame Groei >

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

info@rn-l.nl / www.rn-l.nl

Partner in

**GEZONDSTE
REGIO**

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Innovatiekracht en Duurzame Groei
Naam Penvoerder	Gemeente Venlo
Contactpersoon	Martijn Stas (a.i.)
Emailadres	m.stas@venlo.nl
Telefoonnummer	0618760785
Start project <i>(niet eerder dan besluitvorming projectenvelop)</i>	1-1-2025
Einde project <i>(uiterlijk 31-12-28)</i>	31-12-28
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Gemeente Venlo
Type organisatie	Gemeente
KVK nummer	14131668
Postadres	Postbus 3434, 5902 RK Venlo
Bezoekadres	Hanzeplaats 1, 5912 AT Venlo
Contactpersoon	Martijn Stas (a.i.)
Emailadres	m.stas@venlo.nl
Telefoonnummer	0618760785
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL33BNGH0285008749
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Gemeente Venlo

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Relevantie	4
3. Effectiviteit	5
3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	5
3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	5
4. Haalbaarheid	7
5. Monitoring resultaten en Communicatie	8
6. Activiteiten en Budget	9
7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	10
8. Contactgegevens Regiobureau	10

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelen van de Regio Noord-Limburg kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal 2024. Op de [website van rn-l](#) staan de documenten zoals genoemd in de inleiding. Hoe groter de impact, of bijdrage aan de realisatie van de doelen van de regiovisie, hoe relevanter uw project.

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

De Universiteit Maastricht (UM) en gemeente Venlo zijn gezamenlijk een meerjarige strategische samenwerking aangegaan, waarin beide partijen komende jaren extra investeren in de groei van academisch onderzoek en onderwijs in de regio Noord-Limburg. De inhoudelijke plannen zijn gericht op het vinden van toekomstbestendige oplossingen voor voeding en productie daarvan, op een manier die gezond is voor mens, planeet en de economie. Daarbij is een sleutelrol weggelegd voor technologie en innovatie welke UM gaat aanjagen in nauwe samenwerking met de bedrijven, organisaties, gemeenten en inwoners in Noord-Limburg.

Om die aanjaagfunctie vorm te geven zal UM haar kennisbasis in de regio verbreden, voortkomend uit- en voortbouwend op – de bestaande initiatieven en de expertise binnen met name de UM. Deze verbreding vindt plaats vanuit de volgende vier thema's: Future Farming, Sustainable Nutrition, Bio-circular Economy en System Earth Science. Binnen deze thema's zal UM haar activiteiten verder uitbouwen. Hierbij spant de UM zich in om inhoudelijk aan te sluiten bij het bedrijfsleven in Noord-Limburg, de Brightlands Campus Greenport Venlo in het bijzonder, Yuverta, Gilde Opleidingen, Fontys Hogescholen en HAS en het bedrijfsleven in de regio. Ook spant de UM zich in om haar kennis, expertise en netwerk en (waar mogelijk) faciliteiten ter beschikking te stellen voor de ontwikkeling van de beoogde publiek-private samenwerking.

Deze projectaanvraag richt zich op het versneld opbouwen van de benodigde wetenschappelijke staf die de UM nodig heeft om de onderzoeks- en onderwijsprogramma's op de vier thema's verder uit te bouwen. Met deze eenmalige investering is UM in staat om voldoende wetenschappelijke massa te creëren die na de subsidie periode zelfstandig kan worden voortgezet. UM en gemeente Venlo hebben reeds een Samenwerkingsovereenkomst gesloten voor deze versnelde opbouw. Daarbij is ook opgenomen dat een deel van de benodigde financiering als project opgevoerd wordt in deze Regio Deal omdat dit project significant bijdraagt aan de het versterken van de brede welvaart en het welzijn in de regio met een duurzaam effect en de versterkt de samenwerking in de Multi-Helix in de regio. Deze ontwikkeling draagt bij om het kennis fundament voor de doorontwikkeling van Brightlands Campus te realiseren. In het kort: de hele regio, haar inwoners, ondernemers en onderwijsinstellingen hebben profijt van dit projectvoorstel.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het doel is om versneld de kennisbasis van UM in Venlo te verbreden zodat UM duurzaam en toekomstbestendig kan doorgroeien. Het project zorgt dat de onderzoeksgroepen zich de komende vier kunnen doorontwikkelen zodat zij na die tijd zelfstandig door kunnen en resulteert in een structuur versterking van het kennisecosysteem in de regio. Dit project draagt bij aan de versterking van kennis, onderzoek en duurzaam ondernemen en aan talent ontwikkeling en behoud. Daarnaast draagt dit project ook bij een positieve gezondheid want de ontwikkelde kennis kan ingezet worden om de gezondheid en het welzijn van de inwoners van de regio Noord-Limburg te versterken. Dit project draagt bij aan drie van de vier thema's zoals die zijn gedefinieerd voor deze Regio Deal.

c. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

De doelgroepen die gaan profiteren van dit project zijn o.a. Gilde Opleidingen, Fontys Hogescholen, HAS Green Academy, Yuverta, Brightlands Campus Greenport Venlo, Gezondste Regio, Gezonde Basisschool van de Toekomst, VieCurie, Innovatieprogramma 'Positive Living' (Veilingterrein), Future Farming Institute, Supply Chain Valley, Healty Eating Food Institute, Leerstoelgroep Jeugd, Voeding en Gezondheid, inwoners Noord-Limburg, (toekomstige) studenten en het regionale bedrijfsleven. Deze partijen worden op verschillende wijzen betrokken bij het project. Denk bijvoorbeeld aan het samen ontwikkelen en verzorgen van onderwijs, samen opzetten van onderzoeksprogramma's, delen van onderzoeksfaciliteiten en het vermarkten en toepassen (valoriseren) van wetenschappelijke kennis door regionale bedrijven en organisaties.

d. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

De Rijksoverheid kan de beoogde resultaten beïnvloeden. Het Rijksbeleid voor de financiering van onderzoek en onderwijs in het Hoger Onderwijs kan van invloed zijn op het bereiken van resultaten. Maar ook het Rijksbeleid over internationaal onderwijs in het hoger onderwijs kan de resultaten beïnvloeden.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

UM heeft een cruciale rol in de doorontwikkeling van de kennisecosystemen, duurzaam ondernemen en hoger onderwijs in de Regio Noord-Limburg. Zij ontwikkelen kennis die de basis vormt voor innovaties, transities en valorisatie die nodig zijn voor toekomstbestendige oplossingen voor voeding en de productie daarvan.

Daarnaast trekt UM talent aan, ontwikkelt zij talent en draagt zij bij aan het behoudt van talent in de Regio Noord-Limburg. Dat doet UM met het onderwijsprogramma, als werkgever en als aanjager in de samenwerking met regionale bedrijven.

En tot slot dragen de inhoudelijke thema's waar UM nieuwe kennis en onderwijs op ontwikkeld bij aan vitale gemeenschappen en positieve gezondheid ten behoeve van de inwoners van de Regio Noord-Limburg.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Het vinden van toekomstbestendige oplossingen voor voeding en productie heeft brede, positieve effecten op mens, planeet en economie.

1. Effect op de mens: Gezondheid en welzijn

Denk bijvoorbeeld aan:

- Betere voeding: Duurzame productie kan leiden tot betaalbaardere en voedzamere voedselopties, waardoor ondervoeding en obesitas afnemen.
- Minder blootstelling aan schadelijke stoffen: Beperking van chemische pesticiden en antibiotica in de voedselketen beschermt de volksgezondheid.
- Toegang voor iedereen: Door voedselverspilling te verminderen en systemen inclusiever te maken, kunnen meer mensen toegang krijgen tot veilig en voedszaam voedsel.

2. Effect op de planeet: Klimaat en biodiversiteit

Denk bijvoorbeeld aan:

- Vermindering van CO₂-uitstoot: Duurzame landbouwmethoden, regeneratieve praktijken en het vervangen van dierlijke eiwitten door plantaardige alternatieven dragen bij aan de beperking van broeikasgasemissies.

- Herstel van ecosystemen: Gezonde bodems, herstelde bossen en verbeterde waterbeheerpraktijken versterken ecosystemen en biodiversiteit.
- Efficiënt gebruik van hulpbronnen: Duurzame technieken helpen water, grond en energie beter te benutten, wat druk op natuurlijke hulpbronnen vermindert.

3. Effect op de economie: Groei en innovatie

Denk bijvoorbeeld aan:

- Nieuwe banen en sectoren: Innovaties zoals plant-based voedsel, vertical farming en circulaire landbouw creëren nieuwe economische kansen.
- Lagere kosten op lange termijn: Gezondere bodems en efficiëntere productie verminderen de kosten van landbouwsubsidies, ziektebestrijding en milieuschade.
- Weerbare voedselsystemen: Door de afhankelijkheid van kwetsbare ketens te verminderen, kan de economie beter omgaan met schokken zoals pandemieën of klimaatgerelateerde verstoringen.

Door oplossingen te vinden die alle drie de pijlers (mens, planeet, economie) in balans houden, ontstaat een duurzaam voedselsysteem dat niet alleen de huidige, maar ook toekomstige generaties ten goede komt. Het versterkt de veerkracht van de samenleving en het innovatievermogen en de economische concurrentiekracht van de Regio Noord-Limburg.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

De noodzaak voor toekomstbestendige oplossingen voor voeding en productie wordt veroorzaakt door een reeks mondiale uitdagingen die samen een grote druk uitoefenen op mens, planeet en economie. Onderstaand volgen een aantal oorzaken:

1. Bevolkingsgroei
2. Klimaatverandering
3. Uitputting van natuurlijke hulpbronnen
4. Voedselverspilling
5. Ongezonde en onrechtvaardige voedselsystemen
6. Verslechterende biodiversiteit

Deze creëren een dringende noodzaak om de keten van voedselsystemen opnieuw vorm te geven, zodat ze veerkrachtiger, rechtvaardiger en duurzamer worden, en de belangen van mens, planeet en economie in balans blijven.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Een effectieve strategie om de uitdagingen rond toekomstbestendige voedselproductie aan te pakken, moet een geïntegreerde aanpak volgen, gebaseerd op systeemdenken en bewezen praktijkvoorbeelden. Het vergroten van de wetenschappelijke kennis over future farming, sustainable nutrition, bio-circulaire economy en system earth science staat in dit project centraal. Zodat op basis van die nieuwe kennis innovaties en valorisatie ontstaat om goed op de uitdagingen van klimaatverandering, uitputting hulpbronnen, bevolkingsgroei en voedselverspilling in te kunnen spelen.

Verschillende theorieën benadrukken het belang van fundamentele kennisontwikkeling als basis voor innovatie en vernieuwing. Hieronder volgen een aantal (niet limitatief) relevante theorieën ter illustratie:

1. Lineaire innovatiemodel
2. Theorie van creatieve destructie (Joseph Schumpeter)
3. Triple Helix Model of Innovation
4. Absorptive Capacity Theory (Cohen en Levinthal, 1990)
5. Disruptieve Innovatietheorie (Clayton Christensen)
6. Wetenschappelijke en technologische paradigma's (Thomas Kuhn en Giovanni Dosi)
7. Open Innovatie (Henry Chesbrough)
8. Evolutionaire economische theorie (Nelson en Winter, 1982)

Fundamentele kennisontwikkeling vormt volgens deze theorieën een cruciale basis voor innovatie omdat het nieuwe inzichten, technieken en mogelijkheden biedt die later kunnen worden vertaald naar praktische en commerciële toepassingen. Zonder deze basis is de kans op baanbrekende innovaties aanzienlijk kleiner. Daarom is dit projectvoorstel ook structuur versterkend met een blijvende impact voor de regio.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	1 fte hoogleraar (Future Farming)	01-25 t/m 12-28
A1.2	1 fte universitair hoofddocent (Future Farming)	01-25 t/m 12-28
A1.3	1 fte universitair docent (Future Farming)	01-25 t/m 12-28
A2.1	0,4 fte hoogleraar (Sustainable Nutrition)	01-25 t/m 12-28
A2.2	2,7 fte universitaire docenten (Sustainable Nutrition)	01-25 t/m 12-28
A2.3	0,5 fte technician (Sustainable Nutrition)	01-25 t/m 12-28
A3.1	1 fte universitair hoofddocent (Bio-circular economy)	01-25 t/m 12-28
A4.1	3 fte hoogleraren (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28
A4.2	1 fte universitair hoofddocent (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28
A4.3	5 fte universitaire docenten (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28
A4.4	5 fte promovendus (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1/2/3	Opzetten en uitbouwen onderzoek en onderwijs op gebied slimme landbouwtechnologieën	Dec 2028	€ 2.172.000,-
O2.1/2/3	Opzetten en uitbouwen onderzoek en onderwijs gebied van personalised nutrition en in vitro fermentatie/digestie	Dec 2028	€2.202.000,-
O3.1	Opzetten en uitbouwen onderzoek en onderwijs op gebied bio-circulaire economie	Dec 2028	€606.000,-

O4.1/2/3/4	Opzetten en uitbouwen onderzoek en onderwijs op gebied ecologie, biodiversiteit, voedselsystemen, evolutionaire diversiteit en geografische verspreiding	Dec 2028	€7.824.000,-

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1/2/3	Zelfstandige onderzoeksgroep op het gebied van slimme landbouwtechnologieën produceren fundamentele kennis door het uitvoeren van onderzoek op dit thema. Yuverta, HAS, Fontys en Gilde zijn daardoor in staat om betere onderwijs- en onderzoeksprogramma's te ontwikkelen. Het regionale bedrijfsleven is daardoor in staat om die kennis te benutten wat de valorisatie, de concurrentiekracht en het innovatievermogen versterkt. Inwoners hebben toegang tot gezond en duurzaam geproduceerd voedsel.	Dec 2028	€ 2.172.000,-
R2.1/2/3	Zelfstandige onderzoeksgroep op het gebied van personalised nutrition en in vitro fermentatie/digestie produceren fundamentele kennis door het uitvoeren van onderzoek op dit thema. Yuverta, HAS, Fontys en Gilde zijn daardoor in staat om betere onderwijs- en onderzoeksprogramma's te ontwikkelen. Resultaten voor bedrijfsleven en (zorg)instellingen zijn grotere valorisatie en versterken van concurrentiekracht en innovatievermogen. Inwoners hebben toegang tot personaliseerde voeding om gezond oud te worden.	Dec 2028	€2.202.000,-
R3.1	Zelfstandige onderzoeksgroep op het gebied van bio-circulaire economie die fundamentele kennis produceert door onderzoek op dit thema. Yuverta, HAS, Fontys en Gilde zijn daardoor in staat om betere onderwijs- en onderzoeksprogramma's te ontwikkelen.	Dec 2028	€606.000,-

	Resultaten voor bedrijfsleven en (zorg)instellingen zijn grotere valorisatie en versterken van concurrentiekracht en innovatievermogen. Inwoners profiteren van duurzame en circulaire voedselsystemen zodat zij in een gezonde omgeving kunnen wonen, werken en leven.		
R4.1/2/3/4	Zelfstandige onderzoeksgroep op het gebied van ecologie, biodiversiteit, voedselsystemen, evolutionaire diversiteit en geografische verspreiding die fundamentele kennis produceert door onderzoek op dit thema. Yuverta, HAS, Fontys en Gilde zijn daardoor in staat om betere onderwijs- en onderzoeksprogramma's te ontwikkelen. Resultaten voor bedrijfsleven en (zorg)instellingen zijn grotere valorisatie en versterken van concurrentiekracht en innovatievermogen. Inwoners profiteren van duurzame en circulaire voedselsystemen zodat zij in een gezonde omgeving kunnen wonen, werken en leven.	Dec 2028	€7.824.000,-

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

De doelgroepen vormen een schakel in de keten om de fundamentele kennis te benutten, door te vertalen, verder uit te werken en valoriseren wat moet leiden tot de gewenste resultaten en impact. Daarvoor verwijzen wij naar Technology Readiness levels (TRL <https://www.rvo.nl/onderwerpen/trl>) die de fasen van innovaties en productontwikkeling beschrijft om uiteindelijk de impact te maken met de inhoudelijke fundamentele kennis.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Het niet kunnen invullen van functies is het grootste operationele risico.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragmatig)?

Het gebrek aan betrokkenheid maar ook aan concurrentie met andere prioriteiten bij belanghebbende is het grootste sociaal/gedragmatig risico. Belanghebbende en belanghebbende zijn zich mogelijk niet bewust van de resultaten of begrijpen de waarde niet wat tot weerstand kan leiden. Daarom is het belangrijk om belanghebbende actief te blijven betrekken bij het proces zodat dit leidt tot acceptatie, meerwaarde en impact voor de hele regio. Het continue betrekken van belanghebbende is daarom erg belangrijk.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Overheidsbeleid (van gemeente tot Europa) is het grootste risico. Onderwijs en onderzoek worden voor een groot deel gefinancierd via overheden. Veranderingen in wet- en regelgeving die invloed hebben op onderzoek en onderwijs in het hoger onderwijs vormt het grootste maatschappelijk/politiek risico.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Werven personeel	Aanwezig	Minder snelle groei van onderzoeksgroepen dan voorzien.	Actieve werving van wetenschappelijke staf.
2	Betrokkenheid stakeholders	Aanwezig	Minder valorisatie van ontwikkelde kennis.	Continu betrekken van stakeholders en indien nodig de inhoudelijke focus aanpassen en inzetten op samenwerking met hbo en mbo.
3	Veranderend Rijksbeleid financiering onderzoek	Aanwezig	Lagere financiering voor wetenschappelijk onderzoek.	Gezamenlijke lobby van alle hoger onderwijsinstellingen in Nederland en verkennen alternatieve inkomsten door onderzoeksgroepen.
4	Veranderend Rijksbeleid internationaal hoger onderwijs	Aanwezig	Onderwijsprogramma dat is voorzien moet mogelijk worden aangepast.	Gezamenlijke lobby vanuit Provincie Limburg voor maatwerk grensregio's.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

De kern van het project bestaat uit de financiering van de benodigde fte om wetenschappelijke staf van UM in Regio Noord-Limburg versneld uit te bouwen. Een deel van deze fte's staat klaar om te starten maar een deel ook niet. Hoe de groei van het aantal fte exact verloopt is afhankelijk van de werving en de beschikbaarheid van de middelen. Middels een jaarlijkse voortgangsrapportage (voorjaar) en jaarplan (najaar) voor het daaropvolgende jaar worden de activiteiten gemonitord en bijgestuurd.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

Middels een jaarlijkse voortgangsrapportage (voorjaar) en jaarplan (najaar) voor het daaropvolgende jaar worden de activiteiten gemonitord en indien nodig bijgestuurd. De capaciteit en benodigde middelen daarvoor zijn reeds gereserveerd.

- c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?**

Via wetenschappelijke publicaties zal gecommuniceerd worden. Daarnaast willen wij graag met u in gesprek hoe wij ook in de Regio Noord-Limburg stakeholders actief betrekken om impact te maken.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	1 fte hoogleraar (Future Farming)	01-25 t/m 12-28	€ 876.000
A1.2	1 fte universitair hoofddocent (Future Farming)	01-25 t/m 12-28	€ 690.000
A1.3	1 fte universitair docent (Future Farming)	01-25 t/m 12-28	€ 606.000
A2.1	0,4 fte hoogleraar (Sustainable Nutrition)	01-25 t/m 12-28	€ 348.000
A2.2	2,7 fte universitaire docenten (Sustainable Nutrition)	01-25 t/m 12-28	€ 1.632.000
A2.3	0,5 fte technician (Sustainable Nutrition)	01-25 t/m 12-28	€ 222.000
A3.1	1 fte universitair hoofddocent (Bio-circular economy)	01-25 t/m 12-28	€ 606.000
A4.1	3 fte hoogleraren (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28	€ 2.634.000
A4.2	1 fte universitair hoofddocent (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28	€ 690.000
A4.3	5 fte universitaire docenten (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28	€ 3.030.000
A4.4	5 fte promovendus (System Earth Science)	01-25 t/m 12-28	€ 1.470.000

* 1 fte is 1560 uur per jaar

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

* U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)

Onderstaand een kostenoverzicht. De gevraagde subsidie is slechts 24% van de totale kosten. De overige kosten financieren Universiteit Maastricht en gemeente Venlo.

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 12.804.000,00
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 5.000.000,00
Overige financieringen	€ 4.804.000,00
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 3.000.000
Totaal financiering	€ 12.804.000,00

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

1. **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
2. **Regiovisie Noord-Limburg 2040**
3. **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
4. **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
5. **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](https://www.regio-noord-limburg.nl/regio-deal)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Van boer tot bord

waar Noord- en
Midden-Limburg sterk in zijn

**Innovatieve ontwikkelagenda
Crossroads Limburg en Keyport 2024 - 2028**

CROSSROADS LIMBURG
connecting innovation and ambition

Partner in

**GEZONDSTE
REGIO**

Mede mogelijk door

Connecting Tomorrow, Today

Inleiding en aanleiding

De agrofoodsector is belangrijk in Noord- en Midden-Limburg. Dat de sector sterk is in onze regio, zien we bijvoorbeeld aan de grootschalige glastuinbouw rond Venlo, de intensieve veehouderij in de Peelregio en de innovatieve plantveredeling in Leudal.

Naast de economische bijdrage, draagt de sector ook bij aan voedselzekerheid, energie, wonen, welzijn, gezondheid en natuur. Dat doen ze met een breed scala aan activiteiten: van veredeling en productie tot verwerking, transport en verkoop van agrarische producten.

Waarom we het doen

De landbouw- en voedselketen staan voor een ingrijpende transformatie. De uitdagingen zijn groot en complex, maar bieden tegelijkertijd ook kansen. Er is een systeemshift nodig om deze uitdagingen het hoofd te bieden en de sector toekomstbestendig te maken.

De sector wordt vaak benaderd in afzonderlijke segmenten, zoals productie, primaire sector en toeleverende industrie. Deze hokjesmentaliteit belemmert echter het vinden van duurzame oplossingen voor de gehele keten.

Daarnaast is er een groeiende behoefte aan richting en een gedeeld toekomstbeeld. Agrofood is een veelzijdig domein, met uiteenlopende vraagstukken per deelsector. Om vooruitgang te boeken, is het essentieel om zowel de diversiteit binnen de sector te erkennen als te streven naar een gemeenschappelijk doel. Dit vraagt om een heldere koers met concrete doelstellingen, waarbij iedereen de ruimte krijgt om in zijn eigen tempo te werken aan de transitie, maar wel binnen de kaders van een gezamenlijke visie.

Samenwerking tussen ondernemers, overheid en kennisinstellingen is cruciaal om de sector toekomstbestendig te maken. Keyport en Crossroads, samenwerkingsverbanden in de regio, werken hieraan door het ontwikkelen van een verbindende visie en programma's, met ondersteuning van de Brightlands Campus Greenport Venlo.

Kortom, de aanleiding voor dit programmaplan is de noodzaak om richting te geven aan de transformatie van de agrofoodsector, waarbij ketens worden overzien, verbanden worden gelegd en een gedeelde koers wordt bepaald. Dit plan richt zich op het vormgeven van die koers, het bepalen van doelstellingen op zowel korte als lange termijn en op het gezamenlijk bereiken van de gewenste toekomst voor de sector.

“ Traditie en innovatie gaan

Om te komen tot een gedeeld toekomstbeeld, gingen we in gesprek met ondernemers. Op basis van hun input vormden we het narratief hiernaast. Dat geeft ons richting én gevoel over hoe we de toekomst zien.

Vandaag krijg ik visite: vrienden van de Hbo-opleiding die na hun studietijd in Utrecht zijn blijven plakken. Tijdens onze laatste samenkomst hebben ze mijn enthousiasme over de succesvolle agrofood-transitie in Noord- en Midden-Limburg aangehoord. Vandaag willen ze graag met eigen ogen zien hoe de dieren worden gehouden, hoe onze groenten en fruit worden geteeld en welke innovaties daarbij horen. Ik kan niet wachten om hen het mooie en unieke landschap te laten zien!

Ik pik ze op van het station. Zij nemen een leenfiets en samen fietsen we richting de kern. We passeren een aantal grootschalige, technologisch ingerichte, innovatieve bedrijven buiten de kern. Ik vertel dat dit de bedrijven van de toekomst zijn. Zij produceren duurzaam, efficiënt en hebben heel Europa als afzetgebied. Dit is ook de plek waar de eerste kweekvleesboerderij van Nederland zich vestigde, inmiddels zijn zij de Europese koploper. Verder zitten hier de grootschalige kwekers en tuinders, voerfabrieken en de maakindustrie die gespecialiseerd is op agrofoodmachines. Bij al die grote bedrijven kunnen we helaas niet even binnen lopen om te kijken hoe alles reilt en zeilt, maar alleen het aangezicht is al indrukwekkend.

Als we arriveren bij de kern, zien we meteen een aantal mooie groene erven. Op één van die erven woont Bram met zijn familie. “Ha Bram,” zeg ik, “Hoe is het met de koeien?” “Ja goed hoor,” reageert Bram. “Ze staan lekker buiten met dit mooie weer. Komen jullie ze knuffelen?” “Jazeker!” roep ik, en we stappen van de fiets.

Bram is voedselproducent, natuurbeheerder en biedt een stukje agrotourisme aan. Hij zorgt voor eerlijke en duurzame melk en vlees van zijn koeien en houdt de wei prachtig bij. Daarnaast beheert hij een extra stukje land naast de wei die grenst aan de beek. Daar heeft hij het beekdal verder ingericht. Hij plantte bomen en struiken naast de beek, waardoor het leefklimaat en de biodiversiteit aanzienlijk verbeterd zijn, ook vermindert dit wateroverlast. Op de middelbare school zat ik bij Bram in de klas.

Hij is uiteindelijk opgeleid als expert in waterhuishouding, maar toen hij de kans kreeg om het bedrijf van zijn ouders over te nemen, dacht hij: 1+1=3. Nu combineert hij zijn kennis met de ervaring van zijn ouders. Bram was één van de eersten die de agrofood-transitie omarmde. Hij heeft altijd anders gekeken naar de verbinding tussen natuur en veeteelt. Voor hem was boer-zijn verweven met goed zorgen voor de natuur. Nu is dat natuurlijk heel normaal,

hand in hand”

maar destijds verklaarden ze hem voor gek. Hij is innovatief, altijd al geweest. Naast ‘boeren’ werkt Bram ook als leraar in het praktijk- en kennisonderwijs om zijn ervaring te delen.

“Eerlijk is eerlijk, de transitie was niet gemakkelijk”, vertelt Bram. Veel boeren moesten stoppen omdat ze het niet konden volhouden op zowel financieel als mentaal vlak. Het was een lastige periode om ondernemer in de Agro-Food te zijn. Door schaalvergroting zijn verschillende bedrijven samengevoegd. Ik heb de indruk dat de meeste mensen uiteindelijk hun draai wel gevonden hebben. Brams rechterhand Julia bijvoorbeeld. Zij had vroeger een kleinschalig rundveebedrijf, maar heeft dat helaas op moeten geven. De koeien die ze nog had, zijn naar Bram gegaan en samen zorgen ze voor de boerderij, dieren en de klanten.

Na het knuffelen van de koeien en het mooie verhaal van Bram over zijn bedrijf, koop ik een bakje verse yoghurt bij hem! Al pratend over de leefomstandigheden van de koeien en het ondernemerschap van Bram fietsen we naar de StreekMarkt in het dorp. Aan de rode wangen van mijn vrienden zie ik dat de buitenlucht hen goed doet. Ze zijn enthousiast over het nieuwe platteland. Bij de StreekMarkt koop ik beenham, venkel, spinazie, asperges, aardappelen

en blauwe bessen, want dat is het seizoen en er is niet veel meer keuze. Dat is de afgelopen jaren sterk veranderd. Het was wel even wennen dat je niet alles op elk moment kunt krijgen, maar eigenlijk ook logisch. Nu is er minder keuze, maar weet ik wel dat alles lokaal geproduceerd is, met oog voor dier en omgeving, én dat het gezond is.

Eenmaal thuis scan ik de QR-code op de verpakkingen. Die informatie helpt me om lokaal en betaalbaar te kopen en gezondere keuzes te maken. Eerst van het vlees: naast de voedingswaarden, zie ik van welk varken het vlees komt, haar leeftijd, voeding en levensomstandigheden. Daarna scan ik de asperges. Ik zie dat die geoogst zijn met een oogstmachine. Gaaf dat zo iets bestaat! Mijn moeder vertelt nog wel eens hoe zij vroeger met een kistje het veld op ging om zelf asperges te steken. Dat werk, en veel ander werk, is nu overgenomen door slimme technieken en data-gedreven technologieën. Ook onkruid

wieden hoeft de mens tegenwoordig niet meer zelf te doen. Tegenwoordig gebruiken boeren lasermachines, die het onkruid in een vroege levensfase al bestrijdt. Zo, de spinazie-venkelsoep staat te pruttelen, de aardappelen koken en de asperges en beenham liggen in de oven. Als toetje gaan we genieten van yoghurt met blauwe bessen.

“We kunnen eten,” zeg ik. Onder het genot van de spinazie-venkelsoep vraag ik aan mijn vrienden: “En... hoe hebben jullie het nieuwe leven op het platteland ervaren? Het is anders dan vroeger, hè?” Waarop ze reageren: “Ja, wat is er veel veranderd! Mooi om met eigen ogen te zien hoe alles meer in balans lijkt te zijn dan vroeger.” En één van hen zegt: “Misschien verhuis ik wel hierheen, het lijkt me heerlijk om mijn kinderen hier te laten opgroeien.” Voldaan eten we de beenham, asperges en ‘petatte’ op. Als je het mij vraagt: allemaal lekker Limburgs lokaal goud.

Wat willen we bereiken? De strategische thema's

Om ons toekomstbeeld op de lange termijn te realiseren, focussen we van 2025 t/m 2029 op vier strategische thema's.

1. Verdiepen van ondernemerschap en competentieontwikkeling
2. Innovatie in de praktijk brengen
3. Verbreding van verdienmodellen
4. Imago van de sector verbeteren

Deze vier strategische thema's worden hierna verder toegelicht.

AMBITIE AGROFOOD 2040

De AgroFood-sector in Noord- en Midden-Limburg transformeert naar een duurzaam, innovatief en toekomstbestendig ecosysteem dat natuur, technologie en ondernemerschap verbindt. We creëren een waardevolle keten die bijdraagt aan biodiversiteit, gezonde voeding en sterke regionale verbindingen. Onder-

THEMA 1

Verdiepen van ondernemerschap en competentieontwikkeling

Benodigde acties met scope 2025 - 2029

- 1.1** Het opleiden van ondernemers door hen te ondersteunen met activiteiten en/of programma's die speciaal ontwikkeld zijn voor competentieontwikkeling.
- 1.2** Toekomstbestendige bedrijvigheid en toekomstbestendige bedrijfsvormen stimuleren door ondernemers te ondersteunen met activiteiten en/of programma's speciaal ontwikkeld voor het verkennen van nieuwe businessmodellen en bedrijfsvorming.

Concrete projecten met scope 2025 - 2029

- Uitrollen van de leergang mijn koers
- Loket en penvoerder van pilot ondernemersaanpak
- Loketfunctie voor ontwikkeling Fieldlab 'Circulair verdienen met insecten in de Peel'

THEMA 2

Innovatie in de praktijk brengen

Benodigde acties met scope 2025 - 2029

- 2.1** Kennis over innovatie deelbaar maken door:
- Het delen van testlocaties, het gebruik van testlocaties stimuleren, de mogelijkheid tot het opstarten van pilots en/of samenwerking met kennisinstellingen en ketenpartners aanmoedigen.
 - Zorgen dat ondernemers toegang hebben tot kennis, budget en netwerk, zodat zij hun bedrijven toekomstbestendig kunnen maken door toepassing van innovaties.

Concrete projecten met scope 2025 - 2029

- De Agri Food keten bijeenkomsten
- Ondernemers verbinden aan elkaar:
 - MiFood
 - My-pro
 - Piglets Treatment System
- Inbedding uitvoeringsprogramma Platform Nieuwe Teelten

nemers ontwikkelen zich continu en benutten nieuwe verdienmodellen, terwijl innovatieve technologieën praktijkgericht worden toegepast. De sector wordt herkend en gewaardeerd om haar bijdrage aan een gezonde leefomgeving, toekomstgerichte oplossingen en een aantrekkelijk plattelandleven.

THEMA 3

Verbreding van verdienmodellen

Benodigde acties met scope 2025 - 2029

3.1 Het systeem verder brengen: van AgroFood naar AgroValue door:

- Vorming van economische samenwerkingsrelaties tussen primaire producenten onderling en primaire producenten en consument.
- Reststromen concentreren, opschalen, verwaarden en eventueel exporteren.

Concrete projecten met scope 2025 - 2029

- Met het project circulaire varkenshouderij het goede voorbeeld laten zien: ontwikkelen van proefstallen.
- Insectvalley; reststromen verwaarden en hier insecten bij inzetten
- Pilot Groenewoud Gas; reststroom verwaarden naar groen gas
- Samenwerking Regionaal Voedselsysteem

THEMA 4

Imago van de sector verbeteren

Benodigde acties met scope 2025 - 2029

4.1 Van argwaan naar trots bij de boer door innovaties een podium te geven en ondernemers te faciliteren met het juiste verhaal zodat ze dat door kunnen vertellen.

4.2 (Aanvullend op 4.1) Van argwaan naar trots op de boer bij andere stakeholders. Het organiseren van netwerkbijeenkomsten voor stakeholders van de triple-helix.

Concrete projecten met scope 2025 - 2029

- Organiseren van Agri Food keten bijeenkomsten
- Online terugkomende interviews: 'De Boer van Morgen'
- Netwerk gemeentelijk agrarische accountmanagers onderhouden
- Alliantie FoodNL (bestaande uit drie triple-helix regio's) lobbyen richting Europa en Den Haag).

THEMA 1 • Verdiepen van ondernemerschap en competentieontwikkeling

Het strategische thema “Verdiepen van ondernemerschap en competentieontwikkeling” richt zich op het stimuleren van vernieuwend ondernemerschap en de ontwikkeling van kennis en competenties, waarmee ondernemers gezamenlijk de stap naar circulaire landbouw kunnen maken.

Voor de gewenste ontwikkeling richting circulaire landbouw is de doorontwikkeling van nieuw ondernemerschap en de versterking van kennis en competenties essentieel: ondernemers stimuleren om innovatief te zijn en kansen te zien in duurzame bedrijfsvoering. Vaak zien de ondernemers kansen, maar ervaren ze verschillende uitdagingen om die kansen ook daadwerkelijk in de praktijk te benutten.

Dit strategische thema biedt ruimte voor nieuwe bedrijvigheid en bedrijfsvormen, waarbij competentie- en kennisontwikkeling cruciaal zijn voor een toekomstbestendig perspectief.

Duurzaam opleiden speelt een centrale rol in dit proces. We moeten aandacht hebben voor het opleiden van (jonge) ondernemers zodat zij vaardigheden opdoen om kansen te herkennen en te benutten. Het gaat hierbij niet alleen om het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van innoveren, productontwikkeling, marketing en leidinggeven, maar ook om een bredere visie op duurzame landbouw. Dit vraagt om een evenwicht tussen economische, ecologische en maatschappelijke belangen, waarin voedselproductie zowel intensief als natuurinclusief kan plaatsvinden, afhankelijk van de locatie en het doel.

De vraag die centraal staat is: welke kennis en competenties zijn op korte termijn het meest relevant, en hoe kunnen deze het best worden ontwikkeld? Het vinden van een balans tussen economische groei (solvabiliteit), ecologische verantwoordelijkheid (natuur en biodiversiteit) en maatschappelijke betrokkenheid (mens en omgeving) is daarbij cruciaal.

Samenwerking en transparantie tussen ondernemers, kennisinstellingen en de overheid zijn essentiële onderdelen van dit proces. Door successen te delen en van elkaar te leren, kan ondernemerschap zich verdiepen en versterken. Ondernemers gaan elkaars kwaliteiten kennen en samen werken aan een gemeenschappelijk doel, terwijl ze ruimte houden voor individuele invullingen en tempo's.

ontwikkeling

1.1 Het opleiden van ondernemers die willen transformeren

Uitrollen van de leergang mijn koers

- De leergang 'Mijn koers' helpt ondernemers om hun strategie aan te passen aan de veranderende omstandigheden, groei te realiseren en innovatief te blijven. Crossroads en Keyport organiseren een vijftal groepsbijeenkomsten en een vijftal individuele bedrijfsgesprekken. Twee á drie coaches worden ingezet om de bedrijfsbegeleiding te doen (kosten verdeelt tussen Crossroads en Keyport). Met een maximum van 10 ondernemers per jaar. Op basis van een intakegesprek kiest de ondernemer het traject wat het beste past bij de uitdaging waar het bedrijf voor staat.

Partners: Keyport, Bureau voor resultaatgericht ondernemen, max. 10 ondernemers.

Status: in uitvoering.

1.2 Toekomstbestendige bedrijvigheid en toekomstbestendige bedrijfsvormen stimuleren

Loket en penvoerder van pilot ondernemersaanpak

- Het ministerie van LVVN start met een pilot in de Peel en de Gelderse vallei. In beide gebieden gaan ze bij 15 bedrijven de ondernemersaanpak testen. Crossroads vervult een loketfunctie en is penvoerder van de pilot. Hierbij wordt er getoetst of het ondernemersplan een haalbare, effectieve en wenselijke oplossing is voor het toekomstige perspectief van de agrarische ondernemer en de stikstof opgave.

Partners: Ministerie LVVN, Provincie Limburg, Waterschap Limburg, Gemeente Venray en Gemeente Nederweert en 15 ondernemers.

Status: Definitief. De subsidieaanvraag is door Crossroads uitgevoerd. Het project start in het voorjaar 2025.

Loketfunctie voor ontwikkeling Fieldlab 'Circulair verdienen met insecten in de Peel'

- Het doel is om een Fieldlab 'Circulair verdienen met insecten in de Peel' te ontwikkelen waarin een duurzaam en financieel valide insectenteelt concept wordt ontwikkelt. Dit in de context van de bestaande intensieve veehouderij in de Peel, met instandhouding en versterking van de bestaande regionale infrastructuur, bijhorende economische pijlers en werkgelegenheid. In het kader van rijksregeling Samenwerken aan innovatie (EIP) is hiervoor een subsidieaanvraag gedaan.

Partners: Nijssen Company, NGN, InsectSchool, BlueHub, Bureau Food and Feed.

Status: Aanvraag gedaan voor €270.000,-. Als de subsidie wordt toegekend, dan gaan we met deze partijen aan de slag.

THEMA 2 • Innovatie in de praktijk brengen

Het strategische thema “Innovatie in de praktijk brengen” richt zich op het creëren van een sterk innovatieklimaat waarin ondernemers worden ondersteund bij het ontwikkelen en toepassen van nieuwe oplossingen. Door samenwerking, kennisdeling en ruimte voor experimenten kan de agrofoodsector blijven groeien en bijdragen aan een duurzame toekomst.

Noord-Limburg loopt voorop in technologie en datagestuurde werken. Traceerbaarheid helpt bedrijven te presteren op gebieden zoals voedselveiligheid, dierenwelzijn en duurzaamheid, waardoor hun producten meer waardering krijgen. Technologie verkleint bovendien de afhankelijkheid van arbeidsmigratie. Tal van pilotprojecten in de regio dragen bij aan deze innovatie.

Op de Brightlands Campus Greenport Venlo worden innovaties op meerdere vlakken ontwikkelt, getest en in de praktijk gebracht. Deze toepassing van technische oplossingen zoals robotica, future farming, data en energietechniek dragen bij aan oplossingen om met minder mensen, middelen en energie gezond voedsel te telen of te produceren. Met behulp van de facilitering vanuit Brightlands Campus Greenport Venlo wordt de agrofood-ondernemer in staat gesteld om ook in de toekomst een gezonde boterham te verdienen. Het is van belang dat innovaties in de praktijk getest en geschaald worden. Hiervoor is het belangrijk dat ketenpartners en andere Campus-partners verbonden zijn rondom belangrijke onderwerpen.

2.1 Kennis over innovatie deelbaar maken

De Agri Food keten bijeenkomsten

- De Agri Food keten bijeenkomst is geïnitieerd door drie organisaties uit Noord-Limburg (Yuverta, Crossroads, en Supply Chain Valley), ondersteund door Brightlands Campus Greenport Venlo. De Agri Food keten bijeenkomst is er voor en door bedrijven. De netwerkorganisatie beweegt zich aan de voorkant van het innovatieproces. Als levendige community wil de Agrifood Community alle in het innovatieproces belangrijke partijen met elkaar laten kennismaken én inspireren. Daarom organiseert deze club vier keer per jaar verrassende ontmoetingen, die leiden tot nieuwe inzichten. Hierin levert Crossroads de organisatie- en communicatiekracht.

Ondernemers verbinden aan elkaar

- Ondernemers zijn op zoek naar kennis van andere ondernemers of kennisinstellingen en willen perspectief. De programmamanager van Crossroads ziet en hoort wat er speelt en kan mensen verbinden. Als Crossroads willen we minstens 10 ondernemers verbinden aan innovatieve initiatieven in de keten. Daarbij lopen op dit moment de volgende projecten/initiatieven:

- *MiFood - zijn op zoek naar groente- en fruittelers voor onderzoek.*

Het wordt de laatste jaren steeds duidelijker dat we anders moeten leven willen we gezond ouder worden. Een onderdeel daarvan is consumptie van dagelijks 500 gram groenten en fruit. Echter, de grote meerderheid van de bevolking haalt dat bij lange na niet. Onderzoek met bijbehorende resultaten alleen gaat dit niet veranderen. Wezenlijk is de moverende redenen te achterhalen waarop de verschillende doelgroepen gaan acteren. Daarnaast zijn de juiste communicatiekanalen, tijdstippen, personen e.d. actoren die het succes vd omslag bepalen. Universiteit Maastricht en MiFood willen het proces om te komen tot de gezonde omslag met voeding omschrijven maar tevens testen in de praktijk bij verschillende doelgroepen.

- *My-pro - zijn op zoek naar veehouders om concept uit te rollen.*

In de huidige varkenshouderij systemen is het steeds vaker voorwaarde dat de uitgaande stallucht gereinigd moet worden middels zogenaamde luchtwassers. Het bij dit proces vrijkomende luchtwaswater bevat dermate hoge stikstofgehaltes dat het niet geloosd mag worden. Doel van My-pro is om met het proceswater uit de luchtwasinstallaties en koolstofrijke vloeibare nevenstromen uit de levensmiddelenindustrie worden bacteriën te gevoed om zodoende bacterieel eiwit te produceren. Recent verkennend onderzoek heeft aangetoond dat dit fermentatieproces onder 'normale' omstandigheden op een boerderij plaats kan vinden. Op boerderijniveau kunnen installaties geplaatst worden waarin het proceswater uit de luchtwasinstallatie samen met een koolstofrijke reststroom gefermenteerd kan worden tot single cell proteïne dat ingezet kan worden als sojaschroot vervanger. Dit concept leidt niet alleen tot verlaging van de emissie uit stallen maar biedt ook oplossingen voor alternatieve eiwitbronnen die ingezet kunnen worden naast grondstoffen die mensen niet willen of mogen eten en gevoerd aan landbouwhuisdieren verward worden tot voedsel.

- *Piglets Treatment System - willen in contact komen met slachterijen en retail.*

Piglets Treatment System heeft het Health System ontwikkeld. Dit is een oplossing voor het toedienen en registreren van antibiotica, vaccins dierenwelzijn en monitoring van gezondheid. Het systeem wordt nu op kleine schaal toegediend bij varkens, maar is in principe geschikt voor alle groot vee. Het systeem zorgt voor een gesloten registratie in de hele keten. Het biedt een systeem om het welzijn van varkens te monitoren en detecteert mogelijke ziektes eerder dan huidige observaties, waardoor er een positief effect is op diergezondheid. Het zorgt zo voor een reductie in CO₂, lager gebruik van antibiotica en dus minder risico op resistentie. Het systeem voorziet in de Traceability van de varkensketen en levert hiermee een bijdrage aan het door Europa op te zetten "eco-label"; de carbon footprint wordt inzichtelijk gemaakt!

CONCRETE ACTIES EN/OF PROJECTEN

Inbedding uitvoeringsprogramma Platform Nieuwe Teelten

- Daar waar de Provincie Limburg streeft naar een verdere reductie van het gebruik van primaire grondstoffen en volledige circulariteit in 2050 wordt het gebruik van plantaardige grondstoffen (met zo weinig mogelijk transportkilometers) alsmaar belangrijker. Naast de inzet van reststromen, recycling van materialen en ontwikkeling van slimme logistiek is het gebruik van 'grondstoffen van eigen bodem' een steeds belangrijker onderdeel van deze circulaire economie. Een groot aantal marktsegmenten (zowel food, feed als non-food) beweegt dan ook in steeds grotere mate richting het gebruik van hernieuwbare grondstoffen 'uit eigen regio'. Een grote diversiteit aan potentieel kansrijke gewassen kan aan de basis staan van deze nieuwe grondstoffen en productketens. Sinds 2022 is Platform Nieuwe Teelten actief betrokken in het identificeren en waar mogelijk uitbouwen van deze ketens. Op basis van de positieve ervaringen alsmede de ontwikkelingen in de markt wil Platform Nieuwe Teelten in de komende jaren uitgroeien tot het regionaal toonaangevend initiatief met landelijke uitstraling op het vlak van teelt, verwerking EN toepassing van – voor de regio - niet traditionele gewassen met een sterke economische en duurzaamheidsbijdrage voor de regio. Cross-sectorale samenwerking en afstemming is hierbij van cruciaal belang. Uitgangspunt moet dan ook zijn dat gericht wordt op teelten met de mogelijkheid voor een vertaalslag voor regionale verwerking EN toepassing. Op deze wijze wordt structureel toegewerkt naar
 - *een maakindustrie die voorzien kan worden van meer duurzame (alternatieve) grondstoffen uit eigen regio;*
 - *een verwerkende industrie die op basis van ruwe grondstoffen unieke half-fabrikaten en eindproducten kan produceren;*
 - *een landbouw met duurzaam en economisch perspectief door het gericht sturen op kansrijke duurzame teelten met gelijktijdig ontwikkeld marktperspectief.*

Alleen in nauwe samenwerking met al deze ketenschakels kunnen de uitdagingen voor de regio aangepakt worden. Fair Pricing over de keten, infrastructurele knelpunten (zowel fysiek als organisatorisch) en landbouwkundige uitdagingen zijn maar enkele voorbeelden hiervan. Een stevige impuls aan toepassing, verwerking en teelt van niet-traditionele gewassen met een breed spectrum aan duurzaamheidsvoordelen kan daarbij een start zijn van een nieuwe, aanvullende economische drager voor het buitengebied voor de regio, zeker ook gezien de huidige sanering van de veehouderijsectoren.

Partners: Project wordt getrokken door de LLTB. Partners zijn Provincie Limburg, Crossroads, Keyport en ESZL.

Status: Project wordt al 2 jaar succesvol uitgevoerd door LLTB. Gezien de wens voor een meer langjarige aanpak is de volgende stap een vertaalslag naar een formele entiteit. Het is van belang dat dit wordt ingebed in de regionale programma's en triple helix-organisaties in Limburg, zoals Keyport en Crossroads.

THEMA 3 • Verbreding van verdienmodellen

Het strategische thema “Verbreding van verdienmodellen” richt zich op het creëren van nieuwe businesskansen binnen de agrarische sector door het ontwikkelen van alternatieve vormen van waardecreatie. Het benadrukt de noodzaak om verder te kijken dan traditionele landbouwpraktijken en in te spelen op maatschappelijke veranderingen, zoals voedselzekerheid en duurzaamheid.

De agrarische sector staat voor de uitdaging om verdienmodellen te verbreden en toekomstbestendig te maken. Dit vraagt om nieuwe businesskansen en het ontwikkelen van alternatieve vormen van waardecreatie. Ondernemers stimuleren om verder te kijken dan traditionele landbouw en in te spelen op een veranderende markt waar voedselzekerheid, duurzaamheid en maatschappelijke waarde steeds belangrijker worden. Dat biedt mogelijkheden voor nieuwe bedrijfsmodellen, zoals bosbouw, innovatieve voedselverwerking en het benutten van reststromen.

Ondernemers kunnen zich onderscheiden door unieke producten te ontwikkelen en te focussen op maatschappelijke kosten en baten, zoals binnen de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Door vooruit te kijken en in te spelen op nieuwe trends in voedselproductie kunnen bedrijven hun positie versterken.

De agrarische sector wordt steeds breder gewaardeerd dan alleen als voedselproducent. Landbouw draagt bij aan recreatie, energieproductie, natuurbeheer en maatschappelijke waarde. Deze bredere rol biedt kansen voor nieuwe verdienmodellen die inspelen op maatschappelijke veranderingen en de groeiende waardering voor de sociaal-economische rol van de sector. Door voedselproductie te combineren met andere functies, zoals toerisme en energie, kunnen boeren nieuwe inkomststromen creëren.

Het juiste verdienmodel verschilt per ondernemer en locatie, maar een gezond verdienmodel voor de primaire sector is een voorwaarde voor verdere innovatie. Door ruimte te creëren voor nieuwe ideeën en manieren van werken, kan de sector blijven groeien en inspelen op de veranderende behoeften van de samenleving. Zo ontstaat een toekomstbestendige agribusiness die verder reikt dan enkel voedselproductie.

3.1 Het systeem verder brengen: van AgroFood naar AgroValue

Samenwerkingsrelaties

Circulaire varkenshouderij

- Crossroads is lid van het bestuur van Circulaire varkenshouderij, hét loket voor het project Circulaire varkenshouderij. Het bestuur komt 1x per maand samen. Ze zijn bezig met de uitrol voor fysieke proefstallen om het goede voorbeeld te presenteren aan collega-varkenshouders. Er is door bedrijven in de regio en Natuur & Milieu (met steun van de regio) een transitiehandleiding ontwikkeld. Volgende stap is daadwerkelijk met bedrijven de transitie in te gaan. Wat is er concreet nodig om stappen te zetten? M.b.t ondernemerschap wordt een masterclass ontwikkeld op de campus voor varkenshouders die willen ontwikkelen en innoveren. Naast “ondernemersvaardigheden” gaat het ook om de uitdagingen waar zij tegen aan lopen bij het omschakelen naar een circulair bedrijf. Denk aan het beantwoorden van vragen als: Kan innovatie hierin een rol spelen? Waar is de oplossing voor die uitdaging te vinden, bij welk bedrijf of aanbieder?

Partners: Nijssen Company, Stichting Natuur en Milieu, Gemeente Peel en Maas, Rabobank, Gemeente Weert, Provincie Limburg.

Status: Lopend project. De komende periode focus op het maken van fysieke proefstallen in Noord-Limburg om te laten zien hoe een circulaire varkenshouderij eruit ziet.

Regionaal Voedselsysteem

- De transitie in het regionale voedselsysteem van Limburg beoogt het bereiken van de volgende effecten:
- **Kwalitatief wonen en toerisme:** Door de verbondenheid met het mooie landschap en het lekkere streekgebonden eten, zal de regio een aantrekkelijke woonomgeving zijn, en ook een kwalitatief interessante toeristische bestemming blijven en nog meer worden. De combinatie van het landschap met het lekkere eten, wordt bijvoorbeeld tot uiting gebracht door middel van fiets- en wandelroutes, die langs horeca en boerderijwinkels met streekproducten, de verbondenheid door initiatieven als Restaurant op het Land, of producenten

die toeristen uitnodigen om een kijkje te nemen achter de schermen. Op deze manier, streven we naar meer kwalitatieve bezoekers die meerdaags verblijven en op die manier meer uitgeven in Limburg.

- **Bijdrage aan milieu-** en klimaatdoelen: het regionale voedselsysteem is ontworpen met oog voor circulariteit, natuurinclusieve- en kringlooplandbouw, het bijdragen aan de biodiversiteit, verbeteren van de bodemvitaliteit, het benutten van landschappelijke en cultuurhistorische elementen, verwaarden van rest-/afvalstromen zoals kaf en schillen, en meer toegevoegde waarde door opwaardering van producten tot eindproducten voor consumenten zoals sappen, stroop, verse frites etc. Deze aspecten komen bij elk van de ketens aan de orde, en zullen verder worden uitgewerkt, met als doel economisch haalbare business opzetten voor partijen binnen het regionale voedselsysteem. Door de expertise beschikbaar te stellen aan ondernemers, ontstaan er mogelijkheden om de verschuiving van de bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaarde strategie te realiseren, met nieuwe marktconcepten, nieuwe verdienmodellen en meerwaardecreatie. Naast bovengenoemde klimaatmitigatie en -adaptatie, is het economisch zeer voordelig om de kringlopen in de voedselketen te sluiten, waardoor er nieuwe producten kunnen ontstaan en de ketens binnen de regio verstrekt worden.
- **Veerkrachtige landbouw:** de landbouwsector kan zich door het produceren van streekproducten, maar ook door het aanbieden van deze streekproducten in de reeds bestaande infrastructuur (bijv. boerderijwinkels) haar rol als gastheer van het landschap profileren, waarbij een bijdrage ontstaat aan de regionale economie, toerisme en het milieu. Daarnaast kunnen door de inzet van regionale ketenacteurs en workshops bestaande ketens worden versterkt binnen het regionale systeem, en zullen innovatieve initiatieven worden ontsloten en begeleid naar de markt. Boeren krijgen daarmee de kans hun verdienmodellen te updaten en te verbeteren, hun bedrijven te diversifiëren, en in te spelen op nieuwe afzetmarkten en de behoeftes van nieuwe doelgroepen en een perspectief te creëren voor de opvolging binnen het bedrijf.

CONCRETE ACTIES EN/OF PROJECTEN

- **Toekomstbestendige landbouw:** door het in kaart brengen van de huidige en toekomstige behoeften en marktontwikkelingen, maar ook door klimaatverandering (verdroging/vernatting van landbouwgrond, afname bodemvitaliteit) mee te wegen, krijgen de producenten inzicht in de mogelijkheden voor de toekomst. Kleinschalige en natuurinclusieve landbouw, welke kan rekenen op sociaal maatschappelijke verankering, en welke bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit van het Limburgse landschap, aan de beeldvorming van de landbouwsector als gastheer van het landschap, aan de regionale economie, toerisme en het milieu. Door het regionale voedselsysteem zullen deze nieuwe initiatieven makkelijker gelanceerd kunnen worden, en sneller winstgevend door de samenwerking en het profiteren van de ketenintegratie en ook de "branding" van de streekproducten. Uiteraard sluiten de initiatieven tot kleinschaligere en klimaatbestendige landbouw aan bij de beleidsdoelstellingen klimaatadaptatie en klimaatmitigatie; het verbouwen van producten op een wijze welke verdroging tegengaat, en welke bij grote hoeveelheden regen juist het water kunnen vasthouden, zijn niet alleen goed voor het klimaat, ze behouden ook de unieke karakteristieken van het Limburgse landschap.
- **Samenwerkingsverbanden** die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van nieuwe, duurzame verdienmodellen voor de landbouwsector van de 21e eeuw: bovengenoemde initiatieven zijn te groot voor 1 partij, of zelfs een paar partijen die samenwerking beogen. Vandaar dat de Stichting is opgericht om de kritische massa te verzamelen om het regionale voedselsysteem Limburg vorm te geven. Binnen dit project zullen de pilots dienen als de concrete lijnen waarbinnen samenwerkingsverbanden contractueel worden vastgelegd, maar is er door middel van de workshops en innovatie-trajecten ook ruimte om informelere samenwerking op te starten.

Reststromen

Insectvalley

- Crossroads zit in het projectteam InsectValley. Elke maand komen zij bij elkaar. Door bepaalde grondstoffenkeuze is het mogelijk nog verder gaan in het maken van circulaire diervoeding. Hierbij wordt nu gekeken naar reststromen die, momenteel, nog niet toe-

gelaten zijn vanwege wet- en regelgeving, als basis voor vervanger van sojaschroot. Hierbij reikt de scope verder dan alleen landbouwhuisdieren.

- Uiteindelijk doel is om 'mondjes van dieren zo duurzaam mogelijk te voeden' waarbij continu de afweging gemaakt wordt welke grondstof(-fen) de beste eindbestemming krijgt om voedselverspilling te voorkomen en zodoende het landgebruik van het voedselsysteem zo klein mogelijk te houden.
- Eén van de oplossingen is het voeren van deze stromen aan larven van de Black Soldier Fly (BSF). Naast het feit dat deze dieren dan een bijdrage kunnen leveren aan doelstellingen als kringlopen sluiten en voedselverspilling voorkomen, is ook een belangrijke oplossingsrichting de eiwittransitie waarbij sojaschroot vervangen wordt door eiwitten uit insecten. Hierbij ontstaan nieuwe producten zoals frass (mest en chitine van de insecten), die ingezet kunnen worden als bodemverbeteraar via bijvoorbeeld het biochar procedé.

Partners: Gemeente Venray, BlueHub, Brightlands Campus Greenport Venlo, Provincie Limburg, InsectSchool.

Status: in uitvoering. Project wordt eind 2025 afgerond.

Pilot Groenewoud Gas

- Geïnspireerd door het concept Groenewoud Gas gaan we onderzoeken of het in Noord-Limburg ook mogelijk is om mest van meerdere melkveehouders om te zetten in groen gas. Daarvoor wordt samen met een nader onderzoek opgestart gericht op een complete businesscase. Compleet omdat naast technische en financiële zaken ook de vergoedbaarheid en organiseerbaarheid onderzocht zal worden. Crossroads en Keyport zijn de vertegenwoordigers namens de gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en nemen deel in een kernteam. Onderzoek wordt uitgevoerd door een bureau.

Partners: Groenewoud Gas, provincie Limburg, RES, LLTB en ondernemers.

Status: Onderzoeksbureau zal in december bepaald worden, januari 2025 start de uitvoering.

THEMA 4 • Imago van de sector verbeteren door het juiste verhaal

Het strategische thema 'Imago van de sector verbeteren' richt zich op het vergroten van de waardering voor de gehele AgroFood keten.

Dat begint met uitstralen wie je bent en waar je trots zit (identiteit). Dat reflecteert in hoe anderen je zien (imago). We brengen de trots terug bij de ondernemers door het vertellen van het juiste verhaal. Dit leidt tot meer acceptatie en trots bij andere stakeholders in Limburg en ver daarbuiten. Om dat verhaal goed te vertellen focussen we op; bewustwording over innovaties en gezonde voeding, consumentengedrag en regiobranding.

al te vertellen

4.1 Van argwaan naar trots bij de boer

De Agri Food keten bijeenkomsten

- De Agri Food keten bijeenkomst is geïnitieerd door drie organisaties uit Noord-Limburg (Yuverta, Crossroads, en Supply Chain Valley), ondersteund door Brightlands Campus Greenport Venlo. De Agri Food keten bijeenkomst is er voor en door bedrijven. De netwerkorganisatie beweegt zich aan de voorkant van het innovatieproces. Als levendige community wil de Agrifood Community alle in het innovatieproces belangrijke partijen met elkaar laten kennismaken én inspireren. Daarom organiseert deze club vier keer per jaar verrassende ontmoetingen, die leiden tot nieuwe inzichten. Hierin levert Crossroads organisatie en communicatiekracht.

Online terugkomende interviews: 'De Boer van Morgen'

- Het creëren online portretten van boeren die actief bezig zijn met duurzaamheid of dierenwelzijn geven het imago van de sector een modern en toekomstgericht gezicht. Dit doen we door middel van interviews, berichten op de site en foto's. We zoeken de verbinding in samenwerking tussen maakindustrie en agrofood, onderwijs en agrofood. Goede voorbeelden zorgen voor trots en geven inspiratie om andere doelen waar te maken.

4.2 Andere stakeholders zijn trots op de boer

Netwerk gemeentelijk agrarisch accountmanagers

- Met de 15 gemeentelijke (agrarische) accountmanagers en provincie Limburg is een netwerk opgestart om jaarlijks 3 bedrijfsbezoeken te organiseren en richt zich op regionale bedrijven die zich landelijk en internationaal bezighouden met innovatie en business in de gehele agriketen. Het netwerk wil vooral verbindingen leggen tussen de verschillende O's; Ondernemers, Onderwijs, Overheid en Onderzoek.

FoodNL

- Crossroads is lid van FoodNL. FoodNL is een alliantie van drie triple-helix regio's met een sterk agrifood karakter en helpt in de lobby richting Den Haag en Brussel. Samen vormen wij de grootste voedselproductie regio in Europa. Sinds oktober 2018 werken de regio's Greenport Venlo (GP), AgriFood Capital (AFC), Rivierenland en Regio Food-valley (FV) samen onder de noemer FoodNL. Doelen zijn een gezamenlijke lobby en belangbehartiging in Brussel en het bundelen van capaciteit en middelen in het verkrijgen van Europese steun voor onze ambities op het gebied van Eiwittransitie en Voeding & Gezondheid. De eerste 2 jaren investeerden wij vooral in elkaar en in het 'Brusselse' netwerk. De laatste 2 jaren zijn we vooral gaan investeren in het aangaan van contacten met andere EU-regio's om gezamenlijk ambities om te zetten in concrete propositities. Daarvoor zijn in 2022 en 2023 scans opgesteld van mogelijke EU-subsidies en zijn in 2024 concrete samenwerkingsovereenkomsten gemaakt.

Mede mogelijk door

Connecting Tomorrow, Today

Projectvoorstel Regio Deal 2024

Platform Nieuwe Teelten;
Plantaardige grondstoffen als duurzaam
fundament voor een gezonde regio.

Algemene gegevens	
Projectnaam	Platform Nieuwe Teelten
Naam Penvoerder	LLTB
Contactpersoon	Patrick Lemmens
Emailadres	plemmens@lltb.nl
Telefoonnummer	06-22693273
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	01-01-2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	LLTB
Type organisatie	Overig
KVK nummer	12045362
Postadres	Postbus 960, 6040 AZ Roermond
Bezoekadres	Steeegstraat 5, 6041 EA Roermond
Contactpersoon	Patrick Lemmens
Emailadres	plemmens@lltb.nl
Telefoonnummer	06-22693273
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	IBAN NL56RABO0144103605
Tenaamstelling bankrekeningnummer	

PLATFORM
 Nieuwe Teelten Limburg

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie	4
3.	Effectiviteit	9
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	9
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	11
4.	Haalbaarheid	20
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	21
6.	Activiteiten en budget	22

1. Inleiding

De Europese Commissie introduceerde in december 2019 de Green Deal; een pakket aan beleidsinitiatieven om klimaatverandering tegen te gaan en duurzaamheid te bevorderen met klimaatneutraliteit in 2050 als doel. Dit verregaande beleid sluit aan bij het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. Het daagt Nederland uit om zijn klimaatdoelen te realiseren en tegelijkertijd urgente problemen zoals het woningtekort aan te pakken. De bouw-, landbouw- en textielsectoren staan voor een transformatie die niet alleen de ecologische impact zal verminderen maar ook nieuwe kansen biedt. Tegelijkertijd staat ook de voedselketen onder druk en wordt naar nieuwe – gezonde en duurzame – alternatieven gezocht voor traditionele grondstoffen en ingrediënten. Beide ontwikkelingen hebben als gevolg dat er ingrijpende veranderingen in genoemde sectoren noodzakelijk zijn die gepaard gaan met een groot aantal lastige beslissingen, technische uitdagingen maar zeker ook unieke kansen. Als uitvloeisel van de Green Deal zijn in Nederland een aantal ingrijpende transities in gang gezet. Naast het inzetten van nieuwe **'biobased ketens'** (waarbij over het algemeen fossiele grondstoffen worden vervangen door hernieuwbare grondstoffen (liefst in de korte keten) is ook de **eiwittransitie** een zeer relevante ontwikkeling met tal van knelpunten, uitdagingen maar vooral ook kansen voor een gezonde en economisch sterke regio. Centraal binnen de 'eiwit- en grondstoffentransitie' staat de beschikbaarheid van plantaardige componenten (hernieuwbaar) van zo dichtbij als mogelijk (reductie transport). Beschikbaarheid die voor een belangrijk deel georganiseerd kan worden vanuit de primaire sector die 'nieuwe teelten' (met veelal additionele duurzaamheids- en gezondheidsvoordelen) kan omarmen als potentieel toekomstperspectief, zowel om bij te dragen aan verduurzaming van ketens in het algemeen alsook als alternatief gewas – inpasbaar in tal van gebiedsgerichte ambities - . Uitgaande van de brede marktontwikkelingen (vanzelfsprekend deels als gevolg van genoemd beleid) is er een groot potentieel voor het (door-)ontwikkelen van specifieke gewassen binnen deze brede transitie.

Aanhakend op bovenstaande ontwikkelingen zijn in 2022 de activiteiten van Platform Nieuwe Teelten in de regio van start gegaan. Platform Nieuwe Teelten zet zich in Limburg in om in **samenhang met elkaar** en in **samenwerking met derden** integraal invulling te geven aan deze transitie door actief in te zetten op het vormen van marktgestuurde grondstof-product ketens waarbij ingezet wordt op het in balans ontwikkelen van nieuwe (gezonde) product-markt combinaties, noodzakelijke (kennis-)infrastructuur EN geleidelijke opschaling van de hiervoor noodzakelijk gewassen. Voor de komende jaren voorziet Platform Nieuwe Teelten een **verdere groei van marktontwikkelingen** en daarmee potentieel hoogwaardige nieuwe ketens, zowel in food (vanuit mn de eiwittransitie) als in non-food (bouw, slimme materialen en chemie). Een breed opgezet inhoudelijk programma met deelname van een uitgebreid palet aan regionale partners is noodzakelijk om kennis-, product- en teeltontwikkeling met elkaar af te stemmen. Om deze reden zet Platform Nieuwe Teelten zich in om in samenwerking met tal van bedrijven, instellingen en regionale organisaties te blijven ontwikkelen aan nieuwe markten, infrastructurele faciliteiten en gewassen die daarbij daadwerkelijk invulling geven aan de grote ambities van de regio op 'bio-circulair' gebied.

Gekozen is hierbij voor een aanpak waarbij ingezet wordt op een **provincie-brede aanpak** met concretisering naar 3 inhoudelijke **actielijnen**

- 1) Plantaardige Eiwitten en Ingrediënten
- 2) Vezelgewassen voor bouw (2.1) en substraten (2.2)
- 3) Groene chemie en Slimme materialen

Binnen onderliggend programma-voorstel ligt voor Noord- en Midden Limburg de focus op actielijn 1 en 2 (met waar relevant actieve interactie met Crossroads, Keyport en Brightlands Greenport Venlo) . Actielijn 3 wordt separaat ontwikkeld in afstemming met Zuid Limburg (met actieve interactie met Brightlands Greenport Venlo / ESZL).

*Note: In onderliggend document zijn de **hoofdpijnen** van het **totale programma** beschreven inclusief nadere (eerste) uitwerking van **actielijn 1**. Voor actielijn 2.1 wordt verwezen naar het separaat ingediende project Bio4Build dat integraal onderdeel vormt van onderliggend programmavoorstel.*

2. Relevantie

Projectbeschrijving

De marktinteresse voor biogene grondstoffen (plantaardige bronnen) voor zowel food (plantaardige eiwitten) als non-food (mn vezels voor bouw en materialen) neemt steeds verder toe met als gevolg een grote integrale verduurzamingspotentie.

De vertaalslag van deze ontwikkelingen naar een actieve rol van de primaire sector heeft dan ook een directe weerslag op tal van regionale, economische en duurzaamheidsdoelen. Verdere groei van dergelijke teelten in Limburg kan dan ook specifiek bijdragen aan regionale economie en integrale verduurzaming. Platform Nieuwe Teelten Limburg (PNTL) wil de komende jaren de ingezette opschaling en doorontwikkeling van Eiwitgewassen (voor food & feed), Vezelgewassen (voor bouw en materialen) en Circulaire gewassen (voor chemie) doorzetten en versnellen door in directe samenwerking met de specifieke marktsegmenten de (in de eerste projectperiode) ingezette ontwikkelingen regionaal te versterken en te vertalen naar fysieke en brede structuurversterkende elementen (open innovatie, infrastructuur). **Vergaande regionale samenwerking** binnen een inhoudelijk programmatische aanpak is hiervoor **cruciaal**.

Binnen het project ‘Platform Nieuwe Teelten; Plantaardige grondstoffen als duurzaam fundament voor gezonde regio’ worden regionale krachten, complementaire sectoren en een stevige kennisinfrastructuur in de regio met elkaar verenigd met als resultaat een krachtig, inhoudelijk programma gericht op het marktgestuurd ontwikkelen van duurzame en gezonde product-markt combinaties die hun basis vinden in het toepassen van plantaardige, hernieuwbare grondstoffen in een diversiteit aan marktsegmenten.

Met het project wordt voortgebouwd op het in 2022 opgestarte Platform Nieuwe Teelten waardoor gebruik gemaakt kan worden van de opgebouwde ervaringen in met name de werkwijze (middels specifieke gewasgroepen), samenwerkingsstructuur en basis-activiteiten. De focus in de periode 2025-2030 ligt daarbij op het integreren van de activiteiten in de regionale samenwerkings-structuur en (met name) de concrete vertaling van marktkans naar concrete producten, diensten en activiteiten. Binnen dit project ligt daarbij een belangrijke extra ambitie voor het realiseren van een aantal Living Labs die in fysieke zin bij gaan dragen aan de verdere kennisinfrastructuur op het vlak van een bio-circulaire economie in de regio.

Het project draagt in directe zin bij aan:

- een maakindustrie (zowel food als non-food) die voorzien kan worden van meer duurzame, gezonde (alternatieve) grondstoffen uit eigen regio;
- een verwerkende industrie die op basis van ruwe grondstoffen unieke half-fabrikaten en eindproducten kan produceren;
- een landbouw met duurzaam en economisch perspectief door het gericht sturen op kansrijke duurzame teelten met gelijktijdig ontwikkeld marktperspectief;
- Een optimale interactie met het biocirculaire ecosysteem in Limburg bestaande uit tal van relevante faciliteiten en kennisintensieve organisaties.

Het project haakt aan op het Beleidskader Circulaire Economie van Provincie Limburg door in directe zin bij te dragen aan het versterken van ontwikkelings- en handelingsperspectief voor het versnellen van de circulaire economie vanuit de agribusiness EN creëert een enorme impuls op meerdere specifiek benoemde ontwikkelingen (waaronder Circulair en biobased bouwen).

Doelstelling van het project

Platform Nieuwe Teelten Limburg (PNTL) wil de komende jaren middels een brede aanpak de ingezette opschaling en doorontwikkeling van Eiwitgewassen (voor food & feed), Vezelgewassen (voor bouw en materialen) en Circulaire gewassen (voor chemie) doorzetten en versnellen door in directe samenwerking met de specifieke marktsegmenten en een brede coalitie van regionale partners de(succesvol) ingezette ontwikkelingen regionaal te versterken, verder te concretiseren naar gezond en innovatief ondernemerschap en te vertalen naar brede structuurversterkende elementen (open innovatie, infrastructuur).

Vanuit deze nieuwe samenwerking worden de volgende **concrete doelstellingen** nagestreefd:

- **Bevordering van de gezondheid** van burgers en bedrijven in de regio door de basis te leggen voor een duurzame productie, verwerking en gebruik van alternatieve hernieuwbare grondstoffen voor toepassing in food en non-food industrie.

Actielijn 1 : Plantaardige eiwitten en ingrediënten

- **Verduurzaming van grondstoffen voor de food en feed sector** door actieve stimulering, kennisvorming en – deling op het gebied van teelt en toepassing van eiwitgewassen en/of gewassen met specifieke gezondheids-bevorderende eigenschappen of ingrediënten in Limburg;

Actielijn 2 : Vezelgewassen voor bouw en substraten

- **Verduurzaming van grondstoffen voor de non-foodsector en maakindustrie** (voorbeeld : de bouwsector die momenteel gedwongen wordt volledig duurzame keuzes te maken) door actieve stimulering, kennisvorming en -deling op het gebied van teelt en toepassing van vezelrijke gewassen in Limburg;

Actielijn 3: Groene chemie en slimme materialen

- **Verduurzaming van grondstoffen voor de vergroening van de chemie** en de ontwikkeling van slimme materialen door kennis en kunde vanuit de primaire sector waar mogelijk beschikbaar te stellen voor de sector 'chemie & materialen' ter ontwerp en ontwikkeling van nieuwe processen en producten.
- **Duurzaam en gezond toekomstperspectief voor de primaire sector in de regio** door bij te dragen aan de grondstoffentransitie waarmee integrale en ketenbrede verduurzaming binnen handbereik ligt.
- Door bovenstaande direct bij te dragen aan het zich **doorontwikkende kennis-ecosysteem** voor bio-circulaire economie in Limburg.
- De ontwikkeling van concrete **ondernemers-initiatieven** met betrokkenheid van schakels uit de gehele agri-food keten. Van boer tot bord / van boer tot bouw.

Naast genoemde concrete doelstellingen ambieert het Platform Nieuwe Teelten bij te dragen aan:

- 1) Het positioneren van de regio als **DE kennisintensieve voorbeeldregio voor biocirculaire economie** waarin sprake is van :
 - a. een florerende maakindustrie die voorzien kan worden van meer duurzame, gezonde (alternatieve) grondstoffen uit eigen regio;
 - b. een verwerkende industrie die op basis van ruwe grondstoffen unieke half-fabrikaten en eindproducten kan produceren;
 - c. een landbouw met duurzaam en economisch perspectief op basis van o.a. teelt en (door-)ontwikkeling van specifieke gewassen voor zowel food als non-food toepassingen met duurzaam en gezond ontwikkel- en ondernemersperspectief voor de gehele regio.
- 2) Op basis van een samenhangend inhoudelijk programma **versterken van de economische (samenwerkings-)structuur** in de regio door :
 - a. Stimulering van marktgestuurde en cross-sectorale samenwerking
 - b. Stimulering van boven-regionale en internationale samenwerking
 - c. Realiseren van project-overstijgende kennisinfrastructuur, waaronder Living Labs, voorbereidingsfaciliteiten en applicatie-centra.

Het project draagt bij aan de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg

- Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen
- Talent ontwikkelen & behouden
- Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

Kennis, onderzoek & Duurzaam ondernemen

Het volledige programma focust op een integrale aanpak van een brede grondstoffentransitie in de regio. Juist door de integrale aanpak wordt het diverse kennis-aanbod in de regio optimaal benut vanuit specifieke ondernemersvragen en – behoefte aangesproken. Het project adresseert ondernemersvragen bij specifieke kennis-instellingen en combineert de kracht en inhoudelijke focus van de diverse kennisinstellingen. Naast huidige kennispartners zoals betrokken bij het Platform Nieuwe Teelten wordt verdere betrokkenheid van overige kennis- en onderwijsinstellingen en innovatiefaciliteiten in de regio sterk gestimuleerd. Door het ontwikkelen van themagerichte regionale kennisagenda worden kennisinstellingen gedurende de loop van het project doorlopend uitgenodigd en geprikkeld om additionele onderzoekstrajecten te ontwikkelen en op te starten.

Talent ontwikkelen & behouden

Het project richt zich op het samenbrengen van ondernemers, onderwijs en onderzoek in een gemeenschappelijk ontwikkel-programma. Juist door deze aanpak wordt ingezet op het behoud van vooruitstrevende ondernemers en wordt onderzoek en onderwijs geprikkeld om **'in eigen regio'** toegepast en fundamenteel onderzoek uit te voeren met een duidelijke integrale doelstelling. Het programma draagt er o.a. aan bij dat diverse primair ondernemers die gedurende de huidige sanering van de landbouw andere keuzes moeten maken gefaciliteerd kunnen worden om in eigen regio daadwerkelijk bij te dragen aan transitie van de toekomst.

Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

Actielijn 1 en 2 dragen bij aan gezonde alternatieven voor respectievelijk food en non-food producten. Stimulering van het gebruik van plantaardige eiwitproducten en teelt in eigen regio bevordert zowel de 'gezondheid van het buitengebied' (toekomstperspectief) als de gezondheid van de burger (stimulus voor brede productontwikkeling van nieuwe gezonde foodconcepten obv. Plantaardige eiwitten). Ook van biobased bouwmaterialen (actielijn 2) is bekend dat deze in directe zin bijdragen aan een gezonder woon- werk en leefklimaat.

Doelgroep van het project

Door de vormgeving van het project waarbij sprake is van een drietal parallelle actielijnen met specifieke marktsegmenten is sprake van een zeer uitgebreide doelgroep die per actielijn nader te omschrijven is.

Actielijn 1: Plantaardige eiwitten en Ingrediënten

Doelgroep: Voedselverwerkende industrie, product en conceptontwikkeling, Food-tech bedrijven, primaire sector.

Voor actielijn 1 wordt gericht op de gehele agrifood-keten. Van teelt tot toepassing. De regio profileert zich als een belangrijk centrum voor hoogwaardige kennis-ontwikkeling op het vlak van gezonde voeding. Door in te zetten op het verder stimuleren van gebruik (in nieuwe producten en concepten), verwerking (van grondstoffen) en teelt (van gewassen) van plantaardige eiwitten wordt de gehele keten aangesproken. Binnen de regio zelf ligt daarbij de nadruk op de primaire sector, verwerkende industrie en de intensieve kennisfaciliteiten op en rond Brightlands Campus Greenport Venlo. Voor specifieke foodbedrijven wordt naast de eigen regio waar mogelijk ook samengewerkt met aangrenzende food-regio Helmond en de rest van Noord - / Oost Brabant.

Actielijn 2 : Vezelgewassen voor bouw en substraten

Doelgroep: De gehele keten van 'land tot pand', bestaande uit primair producten van vezelgewassen, verwerkende industrie, maakindustrie, aannemers, architecten, woningcoöperaties etc.

Actielijn 2 richt zich op de brede implementatie van biobased bouwen 'van land tot pand' in Limburg. In samenwerking met een grote hoeveelheid (markt-)partijen en de landelijke organisatie Building Balance (met een specifiek ontwikkelteam in Limburg) is voor deze actielijn een compleet uitgewerkt separaat projectvoorstel (Bio4Build) ontwikkeld dat separaat (maar in directe verbinding) wordt ingediend. Bio4Build – tesamen met haar ontwikkelaars, betrokken ondernemers etc. – is daarmee volledige complementair en in lijn met het volledige programma.

Actielijn 3: Groene Chemie en Slimme gewassen

Doelgroep: Chemische en procesindustrie, maakindustrie, primaire sector

De chemische sector in het algemeen heeft grote ambities bij het vergroenen van hun productieprocessen. Deels kan dit bestaan uit brede toepassing van waterstof als energiedrager, deels uit het vervangen van fossiele grondstoffen door hernieuwbare grondstoffen. Uitvloeiend uit de algemene ambities voor de sector is het specifieke belang voor (met name Zuid-) Limburg voor het vergroenen van de chemie van cruciaal belang. Plantaardige grondstoffen afkomstig uit de agrarische sector kunnen hier zeker een concrete rol in gaan spelen. Het Platform Nieuwe Teelten kan door middel van de vertaalslag van de (bewezen succesvolle) aanpak ook hier een rol gaan spelen bij de ontwikkeling van kennis, kunde en ervaringen over de gehele keten.

Voor ontwikkeling van deze specifieke actielijn zijn inmiddels de voorbereidingen ingezet met het landelijk opererende BioBased Circular (<https://www.naalgroefonds.nl/overzicht-lopende-projecten/thema-sleuteltechnologieen-en-valorisatie/biobased-circular>). In samenspraak met BBC zal Q1 / Q2 2025 de actielijn 3 gezamenlijk nader vormgegeven worden.

Overige Stakeholders

In de afgelopen jaren is in de regio intensief ontwikkeld en gebouwd aan (veelal kennisintensieve) initiatieven die inmiddels allen hun eigen plek hebben verworven in bio-circulaire ontwikkelingen. Voor food, feed, bouw, materialen valt hierbij o.a. te denken aan GRILL, NovaBite, Feed Design Lab, Circular Design Group, Cirkelstad Limburg, CHILL etc. Onderliggend project is juist bedoeld om door opstart van een breed programma al deze initiatieven te betrekken in de gemeenschappelijk uitdaging(en). Aanwezigheid van en samenwerking met juist deze initiatieven wordt in 2025 verder ingezet waardoor verdere versnelling van het proces en de resultaatgerichtheid positief zal worden beïnvloed.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

Uitdagingen

De brede transitie richting een meer 'bio-circulaire' maatschappij biedt een enorme kans voor een integrale samenwerking in de regio. Binnen dit project worden de verschillende actielijnen binnen de grondstoffentransitie naast elkaar ontwikkeld en uitgevoerd en bieden grote kansen voor de regio op het vlak van duurzame product- en ketenontwikkeling, toekomstperspectief voor de land- en tuinbouw en verdere profilering op het vlak van bio-circulariteit. De uitdaging daarbij is om de diverse actielijnen in uitvoering te brengen waarbij de diverse ketenschakels continue in balans met elkaar kennis en producten ontwikkelen, teelt en productie opschalen en nieuwe technologie ontwikkelen en ontwerpen. Over de gehele breedte van de keten biedt dit tal van aspecten waarmee de gezondheid van de regio in de breedste zin wordt gestimuleerd. Samenvattend over de verschillende actielijnen zijn de belangrijkste uitdagingen:

- ***Het bieden van een duurzaam en toekomstbestendig toekomstperspectief voor de primaire sector***

De agri-food sector is een sector van cruciaal belang voor de regio. Door recente saneringen binnen de sector ontbreekt voor veel ondernemers een lonkend toekomstperspectief waardoor innovatieve ondernemerskracht EN daarmee een belangrijke economische drager voor de regio in de knel dreigt te komen. Juist deze sector biedt de uitdagingen waar het kennis-systeem in de regio oplossingen voor kan vinden en vice versa. Door in te zetten op meer duurzaam te telen gewassen wordt tevens een bijdrage geleverd aan het beperken van emissies (stikstof, CO₂) door unieke eigenschappen van eiwitgewassen (stikstofbinding) en vezelgewassen (vastleggen CO₂).

- ***Effectieve inzet van het unieke regionale kennis-ecosysteem ohgv. Biocirculaire Economie***

De regio beschikt over een unieke combinatie van kennis-intensieve organisaties en faciliteiten die allen een rol spelen binnen de transitie naar een bio-circulaire economie. Momenteel betreft het hier veelal op zich staande faciliteiten die elk bijdragen aan onderdelen van de keten maar nog onvoldoende in interactie met elkaar staan.

Platform Nieuwe Teelten pakt de uitdaging op om dit volledige ecosysteem in al haar facetten te benutten met als gevolg effectievere inzet van middelen, snellere doorstroming van kennis en kunde, verbetering ondernemersklimaat en valorisatiemogelijkheden van kennis en een duidelijke 'smoel' voor de regio.

- ***Het creëren van de juiste basis, gezonde en duurzame grondstoffen voor een innovatieve en duurzame maakindustrie en logistiek***

Hernieuwbare – regionale – grondstoffen zijn de basis voor innovatie en duurzame proces- en productontwikkeling in de regio. Het realiseren van een keten-integrale aanpak met gemeenschappelijke doelen en ambities is hierbij de grootste uitdaging. Door in te zetten op gezonde ingrediënten, plantaardige eiwitten en duurzame (bouw-)materialen wordt rechtstreeks bijgedragen aan de 'gezondste regio'.

- ***Stimulering van innovatieve product- en procesontwikkeling in de regio op basis van nieuwe grondstoffen en / of ingrediënten***

Binnen de regio zijn tal van initiatieven die zich richten op product- en conceptontwikkeling, zowel voor food, feed als non food. Een impuls voor het gebruik van alternatieve grondstoffen biedt gelijktijdig een basis voor additionele product en concept-ontwikkeling in de regio.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

De projectactiviteiten

Platform Nieuwe Teelten zet in op de uitvoering van 3 actielijnen waarbij – vanwege de grote overeenkomsten in doelstellingen en knelpunten – telkens gewerkt wordt volgens een min of meer generieke aanpak. Deze aanpak is onderstaand beknopt beschreven in algemene zin.

Voor een uitgebreide toelichting op deze werkpakketten wordt verwezen naar het Ambitiedocument van Platform Nieuwe Teelten dat opgenomen is als Bijlage 1.

De specifieke invulling vindt plaats per actielijn, waarbij voor actielijn 2 wederom verwezen wordt naar 'Bio4Build'.

Binnen deze aanpak is sprake van een vijftal werkpakketten (0 tm 4):

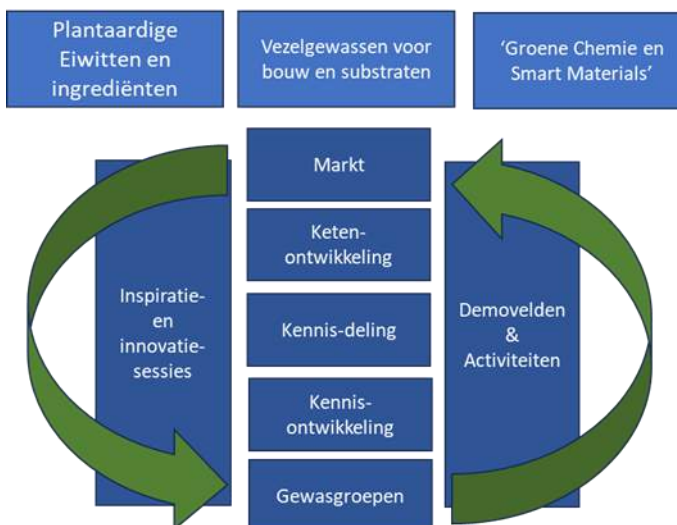
De doelstellingen per werkpakket zijn:

Werkpakket 0: Programmateam Platform Nieuwe Teelten

Het borgen van voortgang en continuïteit van het Platform Nieuwe Teelten door de onderlinge samenwerking, kennisdeling, interactie en communicatie te faciliteren onafhankelijk van incidentele inhouds specifieke subsidie-regelingen. Onderdeel van Werkpakket 0 is het doorontwikkelen van het Platform Nieuwe Teelten tot een breed gedragen inhoudelijke entiteit in de regio met een centrale rol in kennis-ontwikkeling en deling rond de mogelijkheden voor unieke gewassen in tal van food- en non food toepassingen.

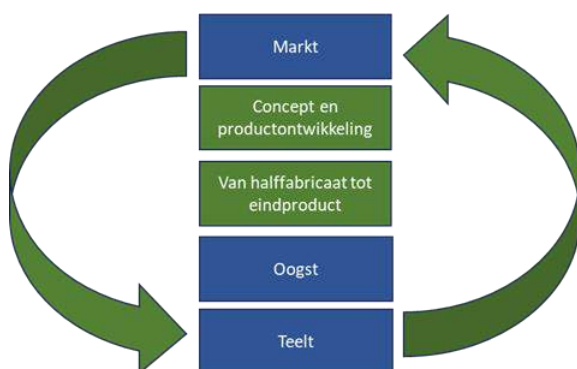
Werkpakket 1 : Markt- en ketenontwikkeling

Doelstelling: Het stimuleren van vraag naar en aanbod van plantaardige eiwitten, inhoudsstoffen en overige componenten die een rol kunnen spelen in de bevordering van integrale verduurzaming van ketens, bijdragen aan een positieve gezondheid en in directe zin bijdragen aan de regionale economie door middel van keten-interactie, samenwerking en onderling commitment. Gestreefd wordt naar een verantwoorde groei van het areaal aan 'nieuwe teelten' in Limburg die gelijk oploopt met de ontwikkeling van de marktvraag.

Binnen werkpakket 1 wordt gebruik gemaakt van een aanpak waarin marktinteractie en gezamenlijke ontwikkeling tussen ketenschakels centraal staat.

Werkpakket 2 : Agro-industrie en ketenversterking

Doelstelling: Het realiseren van een adequate (logistieke- en kennis-) infrastructuur die onmisbaar is in het doorontwikkelen van het kennis-intensief ecosysteem op het vlak van bio-circulaire economie in Limburg. Binnen dit werkpakket worden **nadrukkelijk pro-actieve en innovatieve ondernemers** betrokken die vanuit ondernemersperspectief een significante rol willen (en kunnen) gaan spelen in deze ontwikkelingen. Aanvullend worden reeds bestaande initiatieven in de regio (zoals bijvoorbeeld GRILL, NovaBite, Feed Design

Lab, etc.) actief betrokken in het verder versterken van de keten en additionele kennisontwikkeling.

Werkpakket 3: Onderzoek en analyse

Doelstelling: Het opdoen van kennis over teelt, verwerking en toepassing van specifieke gewassen binnen een van de actielijnen in relatie tot gezondheid, milieu, ruimtelijke impact, verdienmodellen en optimalisatie van de keten. Additioneel en parallel aan de diverse gewasgroepen en – ketens wordt – (specifiek per actielijn) onderzoek geagendeerd en uitgevoerd om tot afdoende onderbouwing van veronderstelde duurzaamheids- en gezondheidsaspecten van de specifieke teelten en applicaties te komen. Waar mogelijk wordt tevens de verbinding naar meer fundamenteel onderzoek gelegd. In dit kader zal ook Brightlands Future Farming Institute worden betrokken.

Werkpakket 4: Uitvoeren, leren en delen

Doelstelling: Door inzet en optimaal gebruik van bestaande onderwijsinstellingen bij de uitvoering van activiteiten wordt behoud en doorontwikkeling van talent geborgd. Waar mogelijk wordt bij de specifieke actielijnen een rechtstreekse verbinding gelegd naar lectoraten, onderwijsprogramma's etc.

Activiteiten per actielijn

Onderstaand zijn de belangrijkste activiteiten van Actielijn 1 : Plantaardige Eiwitten en ingrediënten weergegeven. Actielijn 2 is gedetailleerd uitgewerkt in 'Bio4Build' en actielijn 3 wordt Q1 en Q2 2025 vormgegeven.

Actielijn 1 : Plantaardige eiwitten en inhoudsstoffen

Werkpakket 0: Programmteam Platform Nieuwe Teelten

Binnen Werkpakket 0 wordt de inzet en activiteiten van het programmteam uitgevoerd. Activiteiten die provincie-breed en 'over de verschillende actielijnen' worden uitgevoerd. Concreet worden onderstaande activiteiten uitgevoerd:

- Ontwikkeling samenwerkingsstructuur & Governance
- Kennisagenda en Uitvoeringsprogramma
- Marktonderzoek, stakeholder analyse en gewaskeuze
- Projectleiding en organisatie

Ontwikkeling samenwerkingsstructuur & Governance

Voor een sterke(re) regionale inbedding van Platform Nieuwe Teelten is verdere formalisering van Platform Nieuwe Teelten noodzakelijk. Momenteel vindt de samenwerking tussen de partners plaats op basis van een onderlinge LOI en min of meer 'eindige' ondersteuning via IBEL en een aantal onderliggende trajecten. Gezien de wens voor een meer langjarige aanpak van het Platform ligt een vertaalslag naar een formele entiteit (bijvoorbeeld een Stichting) voor de hand. Via een dergelijke entiteit kan de continuïteit van Platform Nieuwe Teelten gedurende een aantal jaren geborgd worden en 'reguliere' activiteiten onverminderd voortgezet. Tegelijkertijd kan via een eventuele Stichting aanvullende projectmiddelen verworven danwel aangekoppeld worden om onderdelen van het totale uitvoeringsprogramma te realiseren. Een dergelijke entiteit dient tevens **ingebod** te zijn in Beleidskader Circulaire Economie van Provincie Limburg EN de diverse regionale programma's van o.a. Regio Noord Limburg, maar ook de triple helix-organisaties als Crossroads, Keyport en ESZL. Van groot belang bij de ontwikkeling van de nieuwe structuur is het borgen van onafhankelijkheid, draagvlak en medezeggenschap van de vele (direct of indirect betrokken) stakeholders uit de regio.

Uitgegaan wordt van een nader vorm te geven samenwerking en structuur tussen de huidige partners van Platform Nieuwe Teelten, direct betrokkenen bij het eerdere IBEL-project (Industriebank LIOF NV, Coöperatieve Rabobank, Provincie Limburg) en nader te bepalen partijen. Nadrukkelijk wordt de ingezette samenwerking / afstemming met ontwikkelingen direct over de provinciegrens met Noord-Brabant in deze fase meegenomen (o.a. Agrifood Capital, Agroproeftuin de Peel etc.). Ook zal er in deze fase verbonden worden met Platform Tuinbouwreststromen om – waar mogelijk – van elkaars netwerk en aanpak gebruik te maken.

Kennisagenda en Uitvoeringsprogramma

Platform Nieuwe Teelten ontwikkeld, beheerd en actualiseert een regionale kennis- agenda met betrekking tot de verschillende actielijnen. Bij deze kennis-agenda worden – op initiatief van Platform Nieuwe Teelten – kennispartners over de gehele keten betrokken.

Ten aanzien van actielijn 1 is in de afgelopen jaren een goede start gemaakt met gestructureerde en ondernemersgedreven kennisontwikkeling en de noodzakelijke samenwerking hierin tussen de platform-partners. Met deze ervaringen als basis (en de hieruit voortgevloeide producten, waaronder teelthandleidingen, bodemonderzoeken, marktontwikkelingen etc.) zal in Q1 van 2025 gewerkt worden aan nadere concretisering van de rollende kennis-agenda en uitvoeringsprogramma op het vlak van gewasketens op basis van plantaardige eiwitten en hoogwaardige inhoudsstoffen.

Bij het opstellen van deze kennisagenda zullen – naast de direct betrokkenen – vanzelfsprekend ook actief de diverse overige stakeholders in de regio betrokken worden

Naast de direct betrokkenen bij PNT kan hierbij bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- *UM / NovaBite Brightlands Campus Greenport Venlo*
Vraagstukken met betrekking tot consumenten acceptatie en / of gezondheidsaspecten van voeding
- *Supply Chain Valley*
Vraagstukken met betrekking tot (digitale) infrastructuur, logistiek, tracking & Tracing etc.
- *GRILL*
Innovatievraagstukken over de gehele keten → link naar Onderwijs.
- *Binnen eiwit-transitie actieve start-ups en overige ondernemers*
Betrokkenheid van ondernemersinitiatieven bij de kennisagenda (bv. LOOOP, Nijsen, Grassa,...) is cruciaal voor doorontwikkeling van een passende kennisagenda.

Op basis van de (rollende) kennisagenda worden tevens korte- en lange termijn planningen gemaakt van (aanpalende / additionele) onderzoeks & ontwikkelprojecten en kan gericht gestuurd worden (focus!) en dubbeling worden voorkomen.

Marktonderzoek, stakeholder-analyse en gewaskeuze

Inzicht in de concrete markt-ontwikkelingen (zowel in abstracte zin als heel concreet) is cruciaal bij de keuze van specifieke (eiwit-)gewassen en inzet van activiteiten. Vanuit de ervaringen in de eerste jaren heeft PNT een prima uitgangspositie. Een frequente update / herziening van marktontwikkelingen, toekomstperspectief en potentiële stakeholders is daarbij van belang. Elke twee jaar wordt dan ook een uitgebreid aanvullend marktonderzoek uitgevoerd, zowel 'hoog-over' (ontwikkelingen binnen de actielijnen) als specifiek naar regionale partijen en potentiële stakeholders. Het actuele zicht op de markt vormt samen met agronomische ontwikkelingen en gekoppeld toekomstperspectief voor de agrarische sector de basis van de specifieke gewaskeuze.

Projectleiding en organisatie

Platform Nieuwe Teelten voert de programmaleiding (inhoudelijk, financieel) uit. De verschillende actielijnen worden geleid door specifieke partners per marktsegment. Financiering van projectleiding van de afzonderlijke actielijnen vindt plaats BINNEN de verschillende deelprojecten .

Actielijn 1 - Werkpakket 1 : Markt- en ketenontwikkeling

Binnen werkpakket 1 wordt op basis van actuele ontwikkelingen in vraag naar plantaardige eiwitten en / of hoogwaardige ingrediënten een gefundeerde keuze gemaakt voor focusgewassen die gecombineerd kunnen bijdragen aan een gezonde bodem, kringlooplandbouw met slimme gewasrotaties en ketenverduurzaming door in te zetten op afzet als duurzaam en gezond alternatief. De specifiek voor de regio gemaakte gewaskeuzes zijn vervolgens startpunt van diverse gewasgroepen bestaande uit innovatieve telers die in interactie met marktpartijen aan teelt, verwerkings en toepassingsuitdagingen werken. Concreet worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Selectie van focusgewassen op basis van marktpotentie
- Realisatie en exploitatie van demovelden voor verbreding bekendheid met eiwitgewassen
- Inzet en gebruik van praktijkpercelen bij deelnemers
- Inhoudelijke begeleiding van gewasgroepen
- Interne sessies per gewasgroep
- Ketenverkenning, -ontwikkeling en -regie
- Open inspiratie en kennissessies

Selectie van focusgewassen op basis van marktpotentie

Voortbouwend op de positieve resultaten van de afgelopen jaren met teelt (en toepassing) van respectievelijk Veldboon en Lupine is ervoor gekozen om binnen de actielijn 1 te richten op :

- ***Voortzetting en opschaling van de gewasgroepen Veldboon en Lupine in teelt en toepassing***
 Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar het (nog meer) betrekken van regionale initiatieven bij het completeren van de volledige keten.
- ***Diversifiëring van het aanbod aan eiwitgewassen en / of gewassen met specifieke hoogwaardige componenten***
 Vanuit meerdere marktpartijen is aangegeven dat groei van het aantal eiwitketens niet louter te verwachten is voor Lupine en Veldboon. Juist ook andere gewassen als Kikker-erwt , Edamame en Witte Boon lijken naar de toekomst mogelijkheden te bieden. Op basis van het uit te voeren markt onderzoek wordt er naar verwachting 1 nieuwe gewasgroep operationeel.

Realisatie en exploitatie Demovelden

In samenwerking met marktpartijen, telers en ketenpartners voor de specifieke (gekozen) focusgewassen demovelden gerealiseerd. Realisatie en exploitatie is daarbij in handen van PNT-partner Compas Agro BV. De demovelden worden gerealiseerd op het terrein van Brightlands Campus Greenport Venlo en bouwen voort op de demovelden zoals ook aanwezig tijdens voorgaande jaren. De positionering op het terrein van BCGV draagt **enorm** bij aan de verbindingsmogelijkheden met zowel de BCGV zelf alsook haar bewoners. Interactie met nieuwe potentiële ketenpartners en / of kennisinstellingen is afgelopen jaren dan ook ingezet en wordt de komende periode verder versterkt.

Inzet en gebruik praktijkpercelen bij deelnemers

De gewasgroepen bestaan uit actieve telers van de focusgewassen. Tevens kunnen ondernemers aansluiten die concrete interesse hebben om met betreffend gewas aan de slag te gaan. Deelnemers zijn zelf verantwoordelijk voor inpassing van de teelt in hun agrarische bouwplannen maar worden vanuit PNT wel daarbij begeleid door een teeltcoach. Voor de planning en inzet van praktijkpercelen wordt jaarlijks een plan gemaakt met een geografisch overzicht van percelen, grondsoort, specifieke ondernemer etc. Op deze manier wordt uiteindelijk een situatie verkregen waarbij er continue zicht is op beschikbaar en potentieel areaal aan kansrijke nieuwe teelten. Binnen de focusgewassen wordt – afhankelijk van de ontwikkelfase van de keten – onderscheid gemaakt tussen pionieren, experimENTEREN en opschalen (*voor meer informatie zie ambitiedocument*).

Gewasgroepen Veldboon en Lupine

De bestaande gewasgroepen Veldboon en Lupine vallen over het algemeen onder 'ExperimentELEN'. Er is weliswaar sprake van een teelt waarmee in de regio steeds meer teelt-ervaring opgedaan wordt. Er zijn eerste ketens gevormd (o.a. met BOON (LuPeel / LekkerLupine) respectievelijk COSUN) maar er is nog geen sprake van een lonkend duurzaam verdienmodel met afdoende toegevoegde waarde voor de verschillende ketenschakels. Juist hiervoor is noodzakelijk:

- Uitbreiding van huidige opgeleverde ketensamenwerkingen;
- Ontwikkeling van additionele afzet(markten) in de regio, zowel in bewerkte als 'onbewerkte' vorm
- Waar mogelijk integreren van het verder verduurzamen van de veehouderij (door positionering als duurzame eiwitalternatief) binnen de aanpak om uiteindelijk naar gezonde en duurzame humane toepassingen te ontwikkelen.
- Gebalanceerde (in gelijke tred met de markt) opschaling van teeltareaal (momenteel) ca. 30 ha (25 respectievelijk 5 ha voor veldboon en Lupine)

Nieuwe gewasgroep(en) op basis van actualisatie markt-onderzoek

Op basis van het in Werkpakket 0 uit te voeren marktonderzoek worden jaarlijks 1 a 2 'nieuwe gewassen' geselecteerd waarbij tenminste ALLE (potentiële) schakels van de keten in de regio aanwezig of gepland zijn.

In samenwerking met Plant Proteïne Forward, Coöperatieve Rabobank, Nationaal Groenfonds en RVO wordt MET diverse gewasgroepen onderzocht of er mogelijkheden zijn voor vernieuwende instrumenten voor ondersteuning van dergelijke gewassen, afhankelijk van hun fase in de ontwikkeling. Deze zoektocht wordt vanzelfsprekend breed gepositioneerd over de DIVERSE actielijnen want vergelijkbaar voor eiwit- en vezelgewassen.

Inhoudelijke begeleiding van gewasgroepen

De gewasgroepen staan onder operationele leiding van een ervaren teeltcoach. Naast inzet van ervaren projectleiders betrokken bij Platform Nieuwe Teelten worden hier ook waar mogelijk bestaande erf-betreders betrokken. Verbinding met en versterking van de samenwerking met stakeholders als AgriFirm, LimaGrain, CZAV en anderen in Q1 2025 zal hier nader helderheid in scheppen.

De teeltcoach plant, organiseert en begeleid zowel de teelt op praktijkpercelen alsook de diverse interne sessies (zie verder). De teeltcoach vervult daarnaast een sleutelrol bij de vertaalslag van de kennis-behoefte bij de ondernemers naar Platform Nieuwe Teelten. De input van teeltcoach en de gewasgroep-deelnemers is cruciaal voor het vormgeven en continue actualiseren van de regionale kennisagenda.

Interne sessies gewasgroepen

De gewasgroepen komen jaarlijks minimaal drie keer samen om respectievelijk markt- keten- en teeltaspecten met elkaar te bespreken. Afhankelijk van het thema worden zo concreet mogelijke externe partijen / marktpartijen bij de sessies betrokken.

Door deze aanpak staan de gewasgroepen aan de basis van zowel ondernemersgedreven marktontwikkeling alsook bij het adresseren van kennisvragen uit de praktijk bij de kennispartners binnen Platform Nieuwe Teelten.

Marktpartijen uit de regio die in aanmerking komen zijn bijvoorbeeld: MI-Food, Deltastar Ingredients, FI-S, RVS Limburg, Laarakker Groenteverwerking, The Greenery, van Dijk Groenteproducties Regionale horeca, LOOP, NIJSEN etc.

Keten-verkenning en – regie

Op basis van de interactie met de markt en ketenpartijen binnen de gewasgroepen worden de kansrijke ketens geselecteerd en uitgewerkt richting nieuwe keten-trajecten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het eerder ingezette proces waarbij in samenwerking tussen teelt, verwerking en markt naar nieuwe ketens wordt toegewerkt. De meest kansrijke ketens worden daarbij doorgezet naar de volgende fase waarin ze (onder begeleiding van een ketenregisseur) doorontwikkeld worden tot daadwerkelijke productketens. Waar nodig en / of relevant worden binnen het ketenproject additionele ontwikkelstappen (bv. Richting product en / of ketenontwikkeling) gezet.

De reeds ingezette ketensamenwerkingen worden binnen het project verder opgeschaald (o.a. COSUN). Daarnaast worden nieuwe food-concepten ontwikkeld en waar mogelijk en relevant in productie genomen.

Bij de keten-ontwikkeling wordt zowel ingezet op het koppelen van innovatieve (op plantaardige eiwitten gebaseerde) foodconcepten aan BESTAANDE markt en ketenpartijen alsook het versterken van regionaal in ontwikkeling zijnde initiatieven aan nieuwe potentiële producten.

Voorbeeld: Eerstelijns verwerking van veldboon is goed mogelijk als agrarische additionele activiteit (opslaan, drogen, pellen, malen etc.). Verbinding van initiatieven die hierin een rol kunnen spelen met de gewasgroepen draagt zowel bij aan de kansrijkheid van het ondernemers-initiatief alsook aan de marktontwikkelingen voor de telersgroepen.

Open Inspiratie en kennissessies

Zowel landelijke (o.a. Bean Deal, Plant Protein Forward) alsook regionale initiatieven leiden inmiddels ontegenzegglijk tot een groei van aandacht voor eiwitgewassen en tevens een concrete groei in het productassortiment in de retail. Sluiting van de ketens is daarbij nog een enorme uitdaging.

Ontwikkelaars en voedselproducenten kiezen nog te vaak voor (goedkopere) sourcing elders uit Europa waardoor wel de ontwikkeling naar producten een boost krijgt maar de korte keten het nog lastig heeft.

Juist door het uitdragen van de ontwikkelingen en vooral mogelijkheden voor het telen van deze gewassen in eigen land (met alle voordelen vandien) kan leiden tot een bredere acceptatie en (vooral!!!) waardering van plantaardige producten uit eigen regio. Vanuit zowel de gewasgroepen als de verschillende actielijn zullen dan ook open inspiratie- en kennissessies worden georganiseerd voor een zeer brede doelgroep. Van consument tot producent en alle ketenschakels daartussen.

Actielijn 1 - Werkpakket 2 : Agro-industrie en ketenversterking

Binnen werkpakket 2 wordt ingezet op het versterken van de noodzakelijke 'voedingsbodem' voor een ecosysteem waarbinnen nieuwe korte(re) ketens sneller kunnen ontstaan. Specifiek voor eiwitgewassen en / of gewassen die in potentie hoogwaardige componenten kunnen leveren geldt dat er talrijke up-stream processtappen mogelijk zijn om eiwitgewassen te verwerken tot daadwerkelijk bruikbare grondstoffen voor nieuwe eindproducten. Juist eiwitgewassen bieden daarbij het voordeel dat zowel 'low-tech' marktconcepten (bijvoorbeeld toepassing van 'de boon' als zodanig in nieuwe foodconcepten) alsook meer high tech toepassingen (toepassing eiwitconcentraat / - isolaat in vlees- of zuivelvervangers) mogelijk zijn.

In dit werkpakket worden initiatief versterkt en deelgenoot gemaakt die bijdragen aan het 'dichtleggen' van de gewas → markt keten en vice versa.

Voorbeeld: Ontwikkeling van een voorberekingsfaciliteit in Evertsoord

Actielijn 1 - Werkpakket 3 : Onderzoek en Analyse

Wordt nader vormgegeven Q1 2025

Actielijn 1 – Werkpakket 4 : Uitvoeren, leren en delen

Wordt nader vormgegeven Q1 2025

Totaal-overzicht van activiteiten 'Platform Nieuwe Teelten'

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
WP 0		
Programmateam Platform Nieuwe Teelten		
0.1 Platform Nieuwe Teelten	Ontwikkeling samenwerkingsstructuur en governance	Q1 – Q2 2025
0.2 Platform Nieuwe Teelten	Kennisagenda en uitvoeringsprogramma - Actielijn 1 - Actielijn 2 - Actielijn 3	Jaarlijks - Q1 2025 - Zie Bio4 Build - Q1 2025
0.3 Platform Nieuwe Teelten	Marktonderzoek, stakeholderanalyse en gewaskeuze - Actielijn 1 - Actielijn 2 - Actielijn 3	Jaarlijks - Q1 2025 - Zie Bio4Build - Q1 2025
0.4 Platform Nieuwe Teelten	Projectleiding en organisatie	Continue
Actielijn 1 : Plantaardige Eiwitten en inhoudsstoffen		
WP 1 A1.1 Platform Nieuwe Teelten	Markt- en Ketenontwikkeling - Selectie van focusgewassen op basis van marktpotentie - Realisatie en exploitatie van demovelden - Inzet en gebruik praktijkpercelen bij deelnemers - Inhoudelijke begeleiding gewasgroepen - Ketenverkenning, ontwikkeling en -regie - Open inspiratie en kennissessies	Continue - Q1 2025 - 3 demovelden jaarrond - Jaarrond proces
WP 2 A1.2 ntb	Agro-Industrie en Ketenversterking - Verkenning regionale ondernemersinitiatieven - Afstemming gewasgroepen met regio-initiatieven - Voorbereiding en haalbaarheid - Realisatie	- Q2 2025 - Q2 2025 - Q3-Q4 2025 - 2026 – 2027
WP 3 VA1.3 WUR	Onderzoek & Analyse - Ontwikkeling kennis- en onderzoeksagenda - Ontwikkeling teeltmonitoringsplan en impact-analyse tbv. praktijkdeelnemers - Uitvoering	- Q1 2025 - Q1 2025 - Q3 2025 e.v.
WP 4 A1.4 HAS Green Academy	Uitvoeren, Leren & Delen - Vertaalslag actielijn 1 naar onderwijs / curricula en inzet studenten - Integratie in bestaande kennisinfrastructuur (o.a. huidige fieldlabs) - Verbinding aan initiatief GRILL	- Q1 2025 - Q1 – Q2 2025 - Q1 2025
Actielijn 2 : Vezelgewassen voor bouw & substraten		
ZIE SEPARAAT VOORSTEL 'BIO4BUILD'		
Actielijn 3 : Groene chemie en Slimme materialen		
WORDT NADER INGEVULD Q1 – Q2 2025		

Output van de diverse activiteiten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O0.1	Inrichting Platform Nieuwe Teelten 2.0 inclusief eventueel SG en KBG en inbedding Beleidskader Circulaire Economie Samenwerkingsovereenkomst 'Platform Nieuwe Teelten 2.0'	Q1 2025 Q2 2025	
O0.2	Eerste versie kennisagenda en uitvoeringsprogramma voor Actielijn 1, 2 en 3	Q1 2025	
O0.3	Update marktonderzoek, stakeholderanalyse en verbinding markt - Actielijn 1 : Markupdate P[lat]aardige eiwitten - Actielijn 2 : Markupdate Biobased Bouwen - Actielijn 3 : Markupdate en afstemming stakeholders	Q1 2025 Zie Bio4Build Q2 2025	
O0.4	Adequate programma en projectadministratie Effectieve communicatie middels website, linked- in, nieuwsbrief etc	Continue	
O1.1	Onderbouwde gewaskeuze eiwitgewassen Ingebruikname demovelden Ingebruikname praktijkvelden gewasgroepdeelnemers Verslaglegging voortgang gewasgroepen Nieuwe ketens op basis van marktinteractie - Verkenning - Ontwikkeling - Realisatie / regie Nb: het proces van keten-ontwikkeling wordt feitelijk jaarlijks herhaald conform vergelijkbare planning	Q1 2025 Q2 2025 Q2 2025 Continue Q3 2025 / 26 / 27 Q4 2025 / 26 / 27 2026 / 27 28 Vervolgens	
O1.2	Overzicht relevante eiwit / inhoudsstoffen verwerkende initiatieven in de regio Actieve deelname van initiatieven binnen gewasgroepen (zowel initiatiefnemers als marktpartijen) Haalbaarheid en voorbereiding ketenversterkende initiatieven eiwittransitie (o.a. fa. vd. Eijnden Evertsoord) Realisatie voorbewerkingsinitiatief eiwitgewassen	Q2 2025 Q2 2025 Q4 2025 2026	
O1.3	Kennis- en onderzoeksagenda eiwitgewassen op de zuidoostelijke zandgronden Monitoringsplan praktijkdeelnemers (eiwit-)gewasgroepen	Q2 2025 Q2 2025	
O1.4	Eiwitgewassen en – transitie in regionale onderwijs en – innovatieconcepten Operationalisering		
O2.1 O2.2 O2.3 O2.4	ZIE PROJECTVOORSTEL 'BIO4BUILD'		
O3.1 O3.2 O3.3 O3.4	WORDT NADER INGEVULD		

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Het project is afhankelijk van de pro-actieve betrokkenheid van ondernemers in de gehele keten. Betreffende ketenschakels zijn zich momenteel bewust van de (kansen binnen de) maatschappelijke transitie en lijken dan ook daadwerkelijk de juiste betrokkenheid te tonen. Tegelijkertijd hangt alles af van consistent (overheids-)beleid en een passend verdienmodel voor alle schakels.

De verschillende schakels in de keten moeten zich dan ook allen bewust zijn van de noodzaak tot samenwerking (en dientengevolge fair-pricing in de keten) anders komen geen nieuwe ketensamenwerkingen tot stand.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragmatig)?

Momenteel lijken meer en meer mainstream bedrijven zich achter het gebruik van alternatieve grondstoffen te scharen (liefst uit eigen regio). Zowel binnen food / retail (waarbij diverse supermarkten bijvoorbeeld meer en meer hun 'sourcing' van plantaardig eiwitten regionaal willen organiseren) als ook in de toepassing van alternatieve grondstoffen in bijvoorbeeld de bouwsectoren (betrokkenheid woningbouwcoöperaties etc.) lijkt de toepassing dichter en dichter naar de consument toe te groeien. Wanneer juist deze partijen een terugtrekkende beweging zouden maken wordt nieuwe ketenontwikkeling bemoeilijkt.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Momenteel heeft een veranderende politieke stroming ertoe geleid dat er minder aandacht LIJKT voor dergelijke transitie. Ondanks de koerswijziging hierin zijn veel ondernemers zich bewust van de blijvende (klimaat-)doelstellingen en willen daarbij de ingezette koers richting toepassing van alternatieve grondstoffen doorzetten. Momenteel is onduidelijk welk effect een meer langdurige koerswijziging binnen beleidsmatige ontwikkelingen heeft op ingezette ontwikkelingen.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Het programma is een feitelijke voortzetting van het in 2022 ingezette 'Platform Nieuwe Teelten'. Gedurende deze periode is veel ervaring opgedaan met aanpak, projectonderdelen, marktinteractie etc. Gezien de grote ambities om de drie actielijnen in uitgebreide vorm voort te zetten met grote interactie met zoveel als mogelijk relevante actoren in de regio is een verdere professionalisering en / of vertaalslag naar een nieuwe samenwerkingsstructuur en / of governance gewenst. Juist om deze reden is voor het eerste deel van 2025 een fase voorzien waarin deze nieuwe structuur wordt vormgegeven.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

Per actielijn worden gewasgroepen geformeerd, bestaande uit primair ondernemers (X aantal), die gezamenlijk een totaal teeltareaal (X hectare) inzetten om duurzame en gezonde grondstoffen te produceren ter (voor-)bewerking in (X hoeveelheid) be- // verwerkingsinstallaties die gezamenlijk bijdragen aan (X aantal) nieuwe ketensamenwerkingen en (X aantal) nieuwe producten en productconcepten.

Feitelijk worden alle noodzakelijke KPI's continue gemonitord. Op basis van de op te stellen onderzoeks- en kennisagenda wordt tevens nog een monitoringsprogramma vastgesteld waarmee impact op duurzaamheid en gezondheid in beeld gebracht kan worden.

- c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?**

Platform Nieuwe Teelten beschikt reeds over een website (www.platformnieuweteelten.nl), linkedin pagina, verbinding naar SHIFT Limburg etc. Via deze digitale kanalen wordt in de basis gecommuniceerd, naast de per actielijn te programmeren en in de aanpak genoemde Open Kennis- en inspiratiesessies.

6. Activiteiten en budget

Vanwege de hoedanigheid van het project (provincie-brede aanpak, vertaalslag naar drie actielijnen met verschillende doelmarkten en focusregio's) is het vooralsnog niet mogelijk een volledige begroting op te stellen. Juist door de aanpak kunnen er gedurende het proces / traject additionele projecten met dito financieringsbronnen aansluiten. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Werkpakket 0 wordt bij voorkeur Provincie-breed ingezet. In de opzet van dit werkpakket wordt aanvullend nog de verbinding gemaakt met het Platform Tuinbouwreststromen. Dit Platform heeft net als Platform Nieuwe Teelten in de afgelopen jaren onder het provinciale IBEL-programma geopereerd. Naar de toekomst toe lijkt een meer directe verbinding tussen beide Platforms (vanwege de focus op een sterkere 'pull'-strategie met betrekking tot inzet van plantaardige componenten in nieuwe markten) opportuun. In de eerste maanden van 2025 wordt deze verbinding eveneens nader verkend.
- Enkele onderdelen uit het Actielijn 1 (opvolging Veldboon en Lupine) zijn projectmatig ondergebracht binnen een NOVEX-Impuls project waardoor er een specifieke (beperkte) financiering beschikbaar is voor diverse activiteiten in 2025.
- Een belangrijke regio met betrekking tot de diverse transitie is de Peel-regio (NOVEX-gebied). Vanwege het (provincie-)grens overschrijdend karakter van deze regio zijn eerder al gezamenlijk activiteiten en projecten opgepakt rond dit thema (o.a. Verbonden Peelproeftuinen, IBP -project). Vanwege de positieve ervaringen met samenwerking met diverse complementaire initiatieven en organisaties die actief zijn in deze regio (o.a. AgriFood Capital, AgriProeftuin de Peel) wordt waar mogelijk ook met deze partijen samengewerkt.
- Voor actielijn 3 zijn eerste gesprekken opgestart met BioBased Circular voor samenwerking. Concretisering hiervan is gepland voor eerste deel 2025.
- Gezien de hoedanigheid van het programma is het aannemelijk dat de activiteiten gaan werken als een hefboom voor tal van nieuwe ontwikkelingen, initiatieven en daarmee ook voor externe financiering en 'aanpalende' projecten. Het uiteindelijke 'programma-volume' is daarom niet op voorhand in te schatten.

Gezien bovenstaande ontwikkelingen is het vooralsnog niet mogelijk een gedetailleerde begroting op te stellen. Bijgaand overzicht is dan ook (met uitzondering van Actielijn 2 die separaat is ingediend) richtinggevend van aard.

Onderstaand is weergegeven een eerste (deel-)raming van de begroting van het totale project / programma. Uitwerking op onderdelen (met uitzondering van actielijn 2 Bio4Build) vindt plaats in eerste deel van 2025 in samenwerking met alle beoogde en betrokken partners. Onderbouwing en formalisering van cofinanciering is daar tevens onderdeel van waarbij telkens uitgegaan wordt van een 50:50 financiering.

Werkpakket 0 : Programmateam Platform Nieuwe Teelten				
Nr.	Omschrijving	Doorlooptijd	Jaarlijkse kosten	Totaal
A0.1	Samenwerkingsstructuur & Governance	Q1 – Q2 2025		€ 15.000
A0.2	Kennisagenda, ontwikkeling en update uitvoeringsprogramma	2025-2028	€ 20.000	€ 80.000
A0.3	Marktonderzoek, stakeholders en gewaskeuze	2025-2028	€ 20.000	€ 80.000
A0.4	Projectleiding Programmateam Communicatie	2025-2028	€ 20.000 € 20.000 € 10.000	€ 200.000
	Raming periode 2025-2028			€ 375.000,00

Pm : Vanwege de provincie-brede uitstraling van het programma wordt uitgegaan van een brede 'regio-overstijgende' financiering van Werkpakket 0 waardoor de continuïteit van het Platform niet afhankelijk is van specifieke subsidies.*

Actielijn 1 : Plantaardige Eiwitten en Ingrediënten				
Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Jaarlijkse kosten	Totaal
A1.1	Markt- en ketenontwikkeling		€ 100.000	€ 400.000
A1.2	Agro-industrie en ketenversterking		pm*	
A1.3	Onderzoek & Analyse		€ 200.000	€ 800.000
A1.4	Uitvoeren, leren en delen		€ 100.000	€ 400.000
	Raming periode 2025-2028			€ 1.600.000,00

Pm : Het financieel volume van WP A1.2 is momenteel nog niet in te schatten. Enkele concrete initiatieven passend binnen Actielijn 1 hebben aangegeven hun initiatief in te willen passen in de beschreven aanpak waarbij investeringen voor het belangrijkste deel door ondernemer(s) zelf ingevuld worden.*

*Pm** : De onderzoeks- en kennisagenda voor actielijn 1 wordt vormgegeven in Q1 2025. Op basis daarvan wordt de kostenbegroting voor zowel A1.3 en A1.4 nader geconcretiseerd, waarmee tevens de totaalbegroting van actielijn nader kan worden ingevuld. Momenteel wordt rekening gehouden met een vergelijkbaar begroting als in Actielijn 2.*

Actielijn 2 : Vezelgewassen voor bouw & Substraten				
Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Jaarlijkse kosten	Totaal
A2.1	Markt- en ketenontwikkeling			
A2.2	Agro-industrie en ketenversterking			
A2.3	Onderzoek & Analyse			
A2.4	Uitvoeren, leren en delen			
	Raming periode 2025-2028		Zie Bio4Build	€ 2.190.000,00

Actielijn 3 : Groene Chemie en Slimme Materialen				
Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Jaarlijkse kosten	Kosten
A3.1	Markt- en ketenontwikkeling		pm	pm
A3.2	Agro-industrie en ketenversterking		pm	pm
A3.3	Onderzoek & Analyse		pm	pm
A3.4	Uitvoeren, leren en delen		pm	pm
	Raming periode 2025-2028			pm

pm: Actielijn 3 is nog in ontwikkeling. In dit kader worden gesprekken gevoerd met het landelijke programma BioBased Circular die potentieel cofinancier zijn van deze actielijn. Operationeel ligt de verdere verbinding van deze actielijn naar Brightlands Chemelot Campus voor de hand alsmede de Chemelot Industrial Site en haar 'bewoners'. Ook deze verbinding is in voorbereiding.

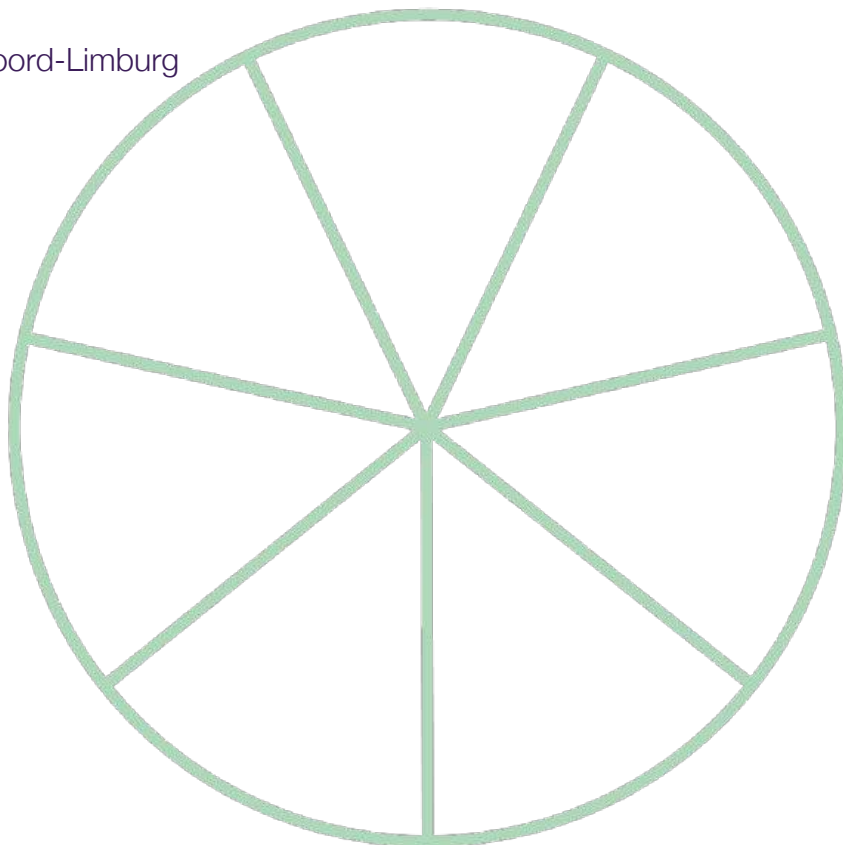
Overzicht Bijlagen:

1. Ambitiedocument Platform Nieuwe Teelten
2. Letter of Support Brightlands Campus Greenport Venlo
3. Letter of Support Rabobank Limburg
4. Letter of Support NV LIOF
5. Letter of Support Agro Food Supply Chain Valley

Programmavoorstel
Regio Deal 2024

Aanpak Duurzaam Ondernemen

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Aanpak Duurzaam Ondernemen
Naam Penvoerder	Stichting Economic Development Board Crossroads Limburg
Contactpersoon	Renske Cox
Emailadres	r.cox@crossroadslimburg.com
Telefoonnummer	0657587920
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	1-3-2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Stichting Economic Development Board Crossroads Limburg
Type organisatie	Non profit privaat
KVK-nummer	87598078
Postadres	Villafloraweg 1 Venlo
Bezoekadres	Villafloraweg 1 Venlo
Contactpersoon	Renske Cox
Emailadres	r.cox@crossroadslimburg.com
Telefoonnummer	0657587920
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL63RABO0354007890
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Stichting Economic Development Board Crossroads Limburg

Toegevoegd als bijlage:

- Bijlage 1. Toelichting per te realiseren energiehubs
- Bijlage 2. Verkennend onderzoek kansrijkheid Smart energyhubs
- Bijlage 3. Stroomdiagram Aanpak Duurzaam Ondernemen
- Bijlage 4. Begroting Aanpak Duurzaam Ondernemen
- Letter of Intent van:
 - AVG Beheer
 - BTV De Grens
 - Fontys Venlo
 - Gemeente Gennep
 - Gemeente Venray
 - Industriële Kring Peel en Maas
 - Land van de Makers
 - LIOF
 - LLTB
 - LWV
 - MPBG BV
 - Ondernemend Venlo (deze zal na de datum van indienen aangeleverd worden)
 - Supply Chain Valley
 - Verhoeven Timmerfabriek
 - Volantis
 - Wim Martens Logistics

Inhoudsopgave

<i>Voorblad</i>	2
<i>1. Inleiding</i>	4
<i>2. Relevantie</i>	5
<i>3. Effectiviteit</i>	13
3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	13
3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact.....	26
<i>4. Haalbaarheid</i>	31
<i>5. Monitoring resultaten en Communicatie</i>	33
<i>6. Activiteiten en budget</i>	35
<i>Bijlage 1. Toelichting per te realiseren energiehubs</i>	37
2.3 Energiehub (Logistiek) - Heijen	37
2.2 Energiehub (productie en logistiek) Smakterheide – Venray	44
2.4 Energiehub (productie en warmte) Veld Oostenrijk - Horst	52
2.2 Energiehub (productie en logistiek)	58
2.1 Energiehub (productie) Panningen	64

1. Inleiding

Aanpak Duurzaam Ondernemen in Noord-Limburg

Voor u ligt geen project, maar een uitgebreid programma dat zich richt op versterking van het regionale ecosysteem en ondersteuning van duurzame en circulaire innovatie in Noord-Limburg. Dit programma, ontstaan uit een sterke gezamenlijke inzet en ongekeerde energie vanuit vele partners uit de triple helix, heeft als doel bedrijven, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen te verbinden om samen zichtbare impact te maken tot duurzaam ondernemerschap en talentontwikkeling en behoud in de regio. Het programma en de ontstane samenwerking mag met recht uniek genoemd worden. In dit project zijn alle stakeholders écht proactief betrokken om dit tot een succes te maken. Crossroads neemt hierbij de sleutelpositie in als regisseur om alles in goede banen te leiden zodat dit ook tot een structuurversterking voor de regio Noord-Limburg leidt.

Crossroads heeft dit programma opgesteld in samenspraak met Keyport, de triple helix organisatie van Midden-Limburg. Door te werken met vergelijkbare methodieken en tools kunnen we komen tot een regio-overschrijdende aanpak die samenwerkingen over de grens vereenvoudigt om zo de impact te vergroten. Deze samenwerking wordt ook vanuit de regiodeals landelijk gestimuleerd. Om deze reden zien we een belangrijke rol voor dit project om regio overstijgend de benoemde uitdagingen op te pakken.

Noodzaak

Ondernemers in Noord-Limburg zijn zich bewust van de urgentie om te verduurzamen en meer circulair te ondernemen, zowel economisch als wegens milieuvoordelen en goed werkgeverschap, maar stuiten vaak op obstakels bij de uitvoering. Circulariteit vereist intensieve ketensamenwerking en afstemming tussen verschillende sectoren. Tegelijkertijd stelt de uitdaging van netcongestie ondernemers voor de taak om slimmer en creatiever om te gaan met hun beperkte energiec capaciteit. Dit vraagt om nieuwe samenwerkingen en grote investeringen waarvan de ondernemers deze risico's niet geheel kunnen dragen. De regionale SPUK-regeling biedt weliswaar ondersteuning om nieuwe samenwerkingen te vormen, echter financiële steun voor assets ontbreekt. Zonder gerichte ondersteuning blijven veel ondernemers in een afwachtende houding steken, wat niet alleen groei en verduurzaming belemmert, maar ook het risico met zich meebrengt dat bedrijven niet toekomstbestendig blijven en nieuwe bedrijven zich niet kunnen vestigen. De huidige begeleiding tot circulaire producten en processen bestaat vaak uit losse, geïsoleerde initiatieven, waarbij ondernemers na deelname vaak met veel onbeantwoorde vragen blijven zitten. De voorgestelde aanpak uit dit programma biedt een oplossing door bestaande initiatieven te verbinden en ondernemers stap voor stap te begeleiden. Dit voor blijvende impact en een toekomstbestendige regio met brede welvaart; de gezondste bedrijventerreinen!

Activiteiten

Dit programma zet in op een praktische en ontzorgende aanpak die ondernemers begeleidt in alle fasen van de transitie. Belangrijke onderdelen zijn:

- **Ondersteuning:** begeleiding van bedrijven bij de daadwerkelijke implementatie van circulaire processen door cross-sectorale of ketensamenwerking, het opstellen van duurzaamheidsrapportages (CSR) en het daadwerkelijke realiseren van 5 energiehub's.
- **Opleiding en kennisdeling:** Samenwerkingen met onderwijsinstellingen waaronder Fontys, ZUYD, TU/e en UM om studenten en bedrijven samen te brengen in praktijkgerichte trajecten, zoals de ontwikkeling van Life Cycle Assessments, circulaire businessmodellen en energiehub's.

Crossroads heeft dit programma opgesteld in samenspraak met Keyport, de triple helix organisatie van Midden-Limburg. Door te werken met vergelijkbare methodieken en tools kunnen we komen tot een regio-overschrijdende aanpak die samenwerkingen over de grens vereenvoudigt om zo de impact te vergroten.

Output en Impact

Het structuurversterkende resultaat van het programma Aanpak Duurzaam Ondernemen (eind 2028) bestaat uit:

- 5 toonaangevende energiehub's in de regio gerealiseerd, die als voorbeeld dienen voor toekomstige projecten.
- de bekendheid van 200 ondernemers vergroten om circulair te ondernemen en 75 ondernemers daadwerkelijk ondersteunen tot circulaire producten of processen

- de netwerkpartners binnen de regio en daarbuiten sterker verbonden, ze trekken gezamenlijk op om de regio toekomstbestendig te maken en houden.
- een database aan kennis en best practices opgebouwd, waarmee toekomstige deelnemers nog effectiever begeleid kunnen worden.

Met dit programma bouwen we samen aan een toekomstbestendige regio waarin circulariteit en duurzaamheid niet alleen vanzelfsprekend zijn, maar ook rendabel. Samen maken we de overgang van bewustwording naar doen!

2. Relevantie

a. Geef een beschrijving van uw project

De regio Noord-Limburg is al 17 jaar een pionier in circulariteit en duurzaamheid en was in 2007 de eerste regio ter wereld die de Cradle-to-Cradle-principes omarmde. Deze keuze werd gemaakt om de economische structuur te versterken, talent aan te trekken en te behouden, innovatie te stimuleren en een positief imago op te bouwen. Met toonaangevende projecten zoals het Stads kantoor Venlo en diverse circulaire bedrijven, heeft de regio een leidende positie verworven, wat in 2013 resulteerde in de erkenning als Cradle-to-Cradle-hoofdstad.

De regio bouwt voort op initiatieven zoals het beleidskader *Circulaire Economie Limburg 2.0* (2020-2023) en het actieprogramma *Maakindustrie Noord-Limburg* (2022-2024). Belangrijke ontwikkelingen, zoals de Europese Green Deal en de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), verplichten bedrijven om duurzaamheidsprestaties transparant te maken, wat de behoefte aan circulaire transitie versterkt. Vooral MKB-bedrijven ervaren uitdagingen bij het voldoen aan de nieuwe duurzaamheidsnormen, zoals rapportage over CO₂-reductie, materiaalgebruik en mensenrechten. Dit vraagt om samenwerking en kennisdeling, met het perspectief van doen- naar doen-mentaliteit. Daarnaast forceert de energiebesparingsplicht evenals het probleem met netcongestie bedrijven om creatief naar hun energiebehoeften te kijken en hiervoor samen te gaan werken met buur-ondernemers en gemeenten.

Tot nu toe zijn er losse projecten en standaard methodieken die aangereikt werden om de transitie te faciliteren, echter is elk vraagstuk uniek en vraagt dit daardoor om begeleiding op maat. Daarbij vraagt de complexiteit om een eenduidig verhaal en aanbod vanuit de verschillende netwerkpartners en begeleiding die continu opgevolgd wordt totdat de ondernemer(s) aangeven zelfstandig verder te kunnen. Aangezien ondernemers zelf vaak niet de capaciteit en expertise in huis hebben om circulariteit en energiehubs zelfstandig te implementeren en realiseren, en samenwerkingen met de keten en buur-ondernemers vereist zijn. Met begeleiding op maat vanuit dit programma, zullen zij geholpen worden in het bewust worden van wat zij al duurzaam doen, en begeleid worden om concreet aan de slag te gaan met energiehubs en de realisatie van circulaire producten en processen. Door te doen zullen zij ervaren hoeveel er mogelijk is. Door zo begeleid te worden in de ontwikkeling van hun bekwaamheid, zullen zij vervolgens zelfstandig deze beweging kunnen voortzetten. We hanteren het credo: *voordoen, nadoen, zelf doen*.

Het programma is ontwikkeld in een aanpak waar een ondernemer kan instappen op het punt waar hij/zij zich bevindt, om vervolgens begeleid te worden tot daar waar zij voelen dat zij zelfstandig door kunnen. Iedere ondernemer zal namelijk op een ander moment, of vanuit een ander perspectief en behoefte instappen. Zo wordt voorkomen dat men na deelname alsnog verdwaalt, zonder voelbaar resultaat. We borgen dat elke deelnemer een (eerste) succes kan vieren.

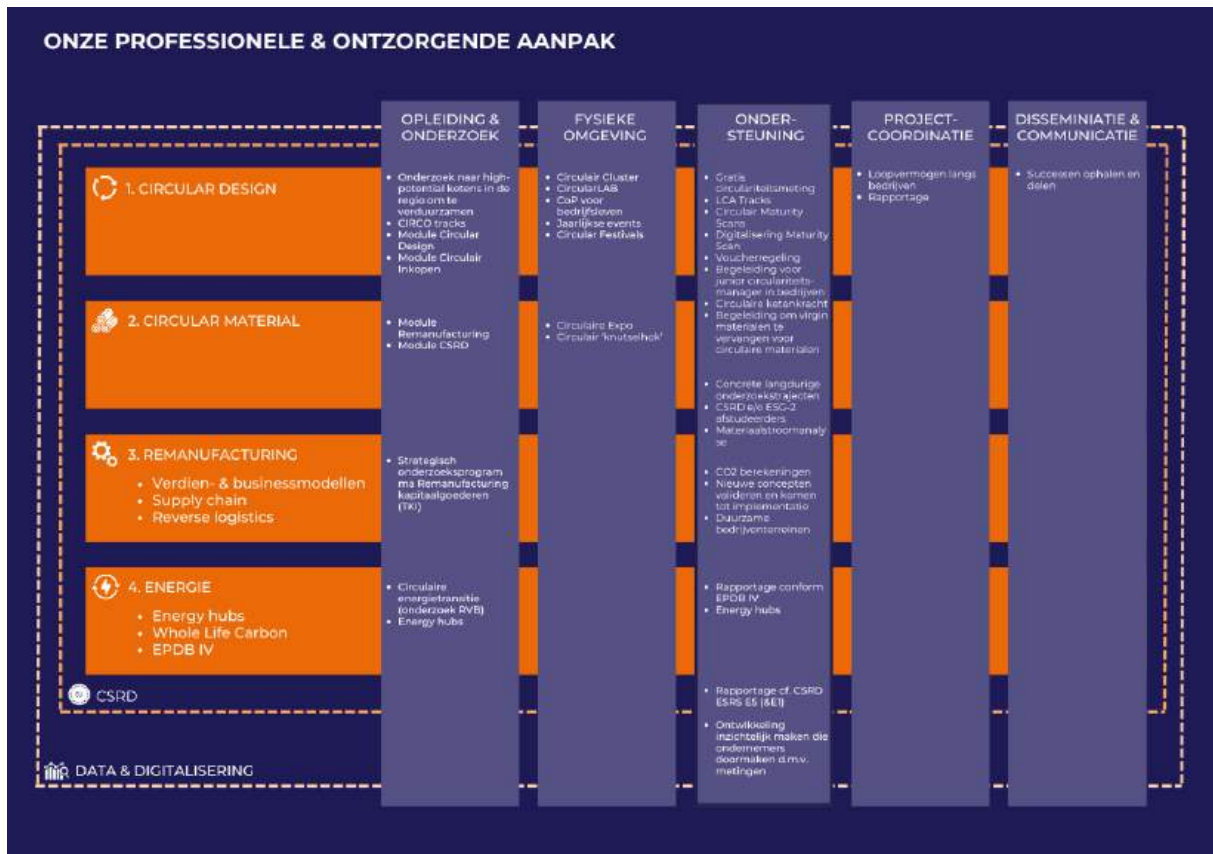
Crossroads en de Circular Design Group (CDG) vormen een cruciale samenwerking om deze transitie naar het gevraagde volgende niveau te begeleiden. Dit doen zij door bedrijven bij circulaire producten en productieprocessen, procesverbeteringen en de toepassing van nieuwe technologieën te ondersteunen. De focus ligt op ondersteuning en praktische vertaling. Daarnaast nemen LLTB, LIOF, Rabobank, RESNML en Stantec ieder de rol op zich om bedrijven en organisaties te verbinden om het netcongestie vraagstuk aan te pakken, waarbij Crossroads coördineert. In de regio is voldoende capaciteit om te

verbinden, echter om concreet te gaan 'doen' wordt door bedrijven een drempel ervaren aangezien het gaat om innovatie wat veel extra tijd en investeringen vergt.

Het programma richt zich op het begeleiden van ondernemers in Noord-Limburg bij de transitie naar circulariteit en de implementatie van energiehubs. Door maatwerkbegeleiding en samenwerking met Multi Helix partijen, worden ondernemers ondersteund in het ontwikkelen van circulaire producten en processen en het oppakken van de netcongestie in Noord-Limburg.

De aanpak bestaat uit vier themalijnen:

1. Circular Design: Ontwikkeling van circulaire ontwerpen en producten.
2. Circular Material: Transitie naar duurzame materialen en vermindering van CO₂-uitstoot.
3. Remanufacturing: Hergebruik van materialen en optimalisatie van supply chains.
4. Energie: Implementatie van energiehubs en focus op Whole Life Carbon._

Afbeelding 1. Aanpak overzicht van het programma Aanpak Duurzaam Ondernemen

Dit alles is hierboven gevisualiseerd, waarbij programmaonderdelen en themalijnen worden verbonden door de **CSRD**-verplichting en **data & digitalisering**. Daarnaast is binnen het programma het benodigde 'loopvermogen' en monitoring voorzien binnen projectcoördinatie. De projectcoördinatie zal door Crossroads worden ingevuld, inclusief de disseminatie en communicatie binnen het ecosysteem.

Hierbij wordt er ingezet op verschillende activiteiten omtrent:

1. Bewustwording: Sensibiliseren van ondernemers over de voordelen van circulariteit.
2. Bekwaamheid Vergroten: Praktische workshops en trainingen om kennis en vaardigheden te ontwikkelen.
3. Ondersteuning: Begeleiding bij de implementatie van circulaire processen en energiehubs.
4. Bewijsvoering: Verzamelen en delen van succesverhalen en best practices.

Het project wordt uitgevoerd door Crossroads in een échte multihelix waarbij de partners Circular Design Group, LvdM, Ondernemend Venlo, LWV, LLTB, Rabobank, LIOF, RESNML, Stantec, Trendportal en onderwijs samenwerken binnen de verschillende projectonderdelen. Deze samenwerking zorgt voor een geïntegreerde aanpak en versterkt de impact van het project.

Verwachte resultaten

- Succesvolle implementatie van vijf energiehubbs in de regio.
- Verhoogde bekwaamheid en zelfstandigheid van ondernemers op het gebied van circulariteit.
- Positieve impact op de regionale economie en het milieu.
- De aanpak is visueel weergegeven in een stroomschema dat de themalijnen en fasen van het project verbindt (zie bijlage 4).

Deze initiatieven versterken zo niet alleen de economische en ecologische veerkracht van de regio, maar ook het imago van Noord-Limburg als innovatieve en duurzame regio. Door samenwerking met onderwijs boeien en binden we talent en stimuleren we kennisontwikkeling in gevraagde specialismes.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Met dit programmavoorstel worden de onderstaande doelen nagestreefd:

- Het bedrijfsleven toekomstbestendig maken door ondersteuning te bieden bij de concrete implementatie van circulariteit, CSRD en CO2-reductie;
- De drempel wegnemen voor de daadwerkelijke realisatie van 5 energiehubbs in Noord-Limburg om zo kennis en ervaring op te doen om meer bedrijventerreinen te begeleiden in deze transitie en voor toonaangevende voorbeelden van de mogelijkheden.
- Door nauwe samenwerking met onderwijs- & kennisinstellingen wordt bewustzijn vergroot bij bedrijfsleven, maar bovenal interesse en bekwaamheid vergroot bij (toekomstig) personeel voor de praktische vertaling van duurzame uitgangspunten in dagelijkse werkzaamheden;
- Werken aan een sterk ecosysteem waarbij netwerkorganisaties samenwerken om krachten te bundelen en de nadruk ligt op bedrijven helpen om concreet te doen en uitwisseling van ervaring en toekomstige (gezamenlijke) ontwikkelingen.
- Het versterken van lokale ketens en samenwerking op geografisch gebied gericht op grondstoffen en energie.
- Versterking van het decentrale energiesysteem in de praktijk en reductie van afhankelijkheid van centrale systeem noemen.

Met dit programma wordt direct bijgedragen aan de gemaakte afspraken in het Parijs-akkoord, met als doel het terugdringen van onze CO2-uitstoot. Belangrijk gegeven is dat de afgelopen periode is gefocust op terugdringing van CO2-uitstoot gerelateerd aan energiegebruik. Echter, materiaal gebonden CO2-uitstoot is grotendeels buiten beschouwing gelaten. Nieuwe EU-wetgeving richt zich op de zogenoemde Whole Life Carbon, waarin CO2-uitstoot van energie- en materiaaltransitie worden gecombineerd. Daarop sorteren we met dit programma voor, om daarmee onze bedrijven in de regio toekomstbestendig te maken.

c. Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

Dit programma draagt bij aan de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg:

1. **Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen:** Door ondersteuning en kennisdeling worden ondernemers geholpen met duurzame en innovatieve manieren van ondernemen. Dit versterkt niet alleen hun concurrentiepositie, maar bouwt ook aan een toekomstbestendig ondernemersklimaat in de regio. Het programma garandeert concrete stappen in circulariteit en verduurzaming, waarbij kennis wordt geborgd en toegankelijk gemaakt voor bredere toepassing.
2. **Talent ontwikkelen & behouden:** Door samenwerkingen met onderwijsinstellingen zoals Fontys, ZUYD, ROC Gilde, TU/e en Universiteit Maastricht brengt het programma studenten en bedrijven samen in praktijkgerichte trajecten. Dit vergroot bewustzijn en vaardigheden op het gebied van circulair en duurzaam ondernemen. Hiermee wordt niet alleen talent in de regio behouden, maar wordt ook nieuwe expertise ontwikkeld die aansluit op de behoeften van een toekomstbestendige economie.

Met deze aanpak bouwt het programma aan een veerkrachtig economisch en ecologisch ecosysteem waarin ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen elkaar versterken. Hiermee wordt zowel op korte als lange termijn bijgedragen aan een duurzame regio.

d. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

De regio Noord-Limburg kent de noodzaak voor de ontwikkeling naar een toekomstbestendige economie en staat hierin voor twee uitdagende transitie's; energie en circulariteit transitie. Innovatie naar circulaire producten en processen en energiehub's op bedrijventerreinen is nodig voor een gezonde toekomst. Dit programma 'Aanpak Duurzaam Ondernemen' sluit daar naadloos op aan met de focus op 'doen' en draagt direct bij aan hetgeen vanuit de Regio Deal bereikt dient te worden, te weten:

- doorontwikkelen van kennis ecosysteemkennis ecosysteem en duurzaam ondernemen
- innoveren en valoriseren van innovaties
- bevorderen van gezonder en duurzamer ondernemen.
- bieden carrièreperspectief in de regio
- aanbieden toekomstgericht onderwijs gericht op regionale vraag
- ondersteunen inzet van alle talent

Dit levert op:

- omgeving voor innovatie en praktische vertaling daarvan in de praktijk
- sector-overstijgende circulaire oplossingen
- ontstaat laagdrempelige samenwerking tussen vraagstukken en behoeften vanuit bedrijfsleven met onderwijs en kennisinstellingen
- versterken van (eu)regionale samenwerking rondom circulair, gezond en toekomstbestendig ondernemerschap
- gezamenlijke Human Capital aanpak vanuit de andere aanvraag van Crossroads genaamd Inventarisatie en analyse Human Capital Noord Limburg

Het bedrijfsleven is de belangrijkste motor voor de regionale economie. Ondernemers richten zich (willen zich richten) op verduurzaming. Met dit programma bouwen we samen verder aan een circulair en gezond morgen, met nadruk op doen en kennisbundeling bij Crossroads en Circular Design Group, beide gevestigd in Brightlands Campus Greenport Venlo!

e. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

Het programma richt zich op drie doelgroepen:

1. **Bedrijven:** Primair is het programma gericht op ondernemers binnen MKB, leisure, agri, logistiek, bouw en maakbedrijven. Kortom; een dwarsdoorsnede van de bedrijven in de regio. De bekendheid van deze groep wordt vergroot en ze worden ondersteund om circulariteit te integreren in hun organisaties en om energiehub's te starten in de regio.
2. **Onderwijs:** secundair is het programma gericht op mbo, hbo en wo evenals bij- en nascholing en op kennisinstellingen. Onderwijs voert praktisch onderzoek uit voor ondernemers in de regio, waarbij tegelijkertijd jong talent geënthousiasmeerd wordt voor het thema en nieuw talent wordt ontwikkeld en behouden voor de regio,
3. **Overheden:** verschillende ambtenaren en bestuurders in de regio. Zij zijn betrokken bij de daadwerkelijke realisatie van energiehub's.

Door ons te richten op deze drie doelgroepen zullen we vooral ook de samenwerking onderling versterken.

f. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

Crossroads zal de rol als penvoerder, programmaleider en de monitoring op zich nemen. Crossroads is hét economisch samenwerkingsprogramma van Noord-Limburg. Als schakel tussen bedrijven, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen stimuleren en faciliteren we de samenwerking die nodig is om onze regio toekomstbestendig te maken. De 8 gemeenten hebben definitief besloten Crossroads de komende jaren te financieren en daarmee ligt de focus op drie actuele thema's: innovatie op de arbeidsmarkt, duurzaamheid en circulariteit, en vernieuwende technologieën.

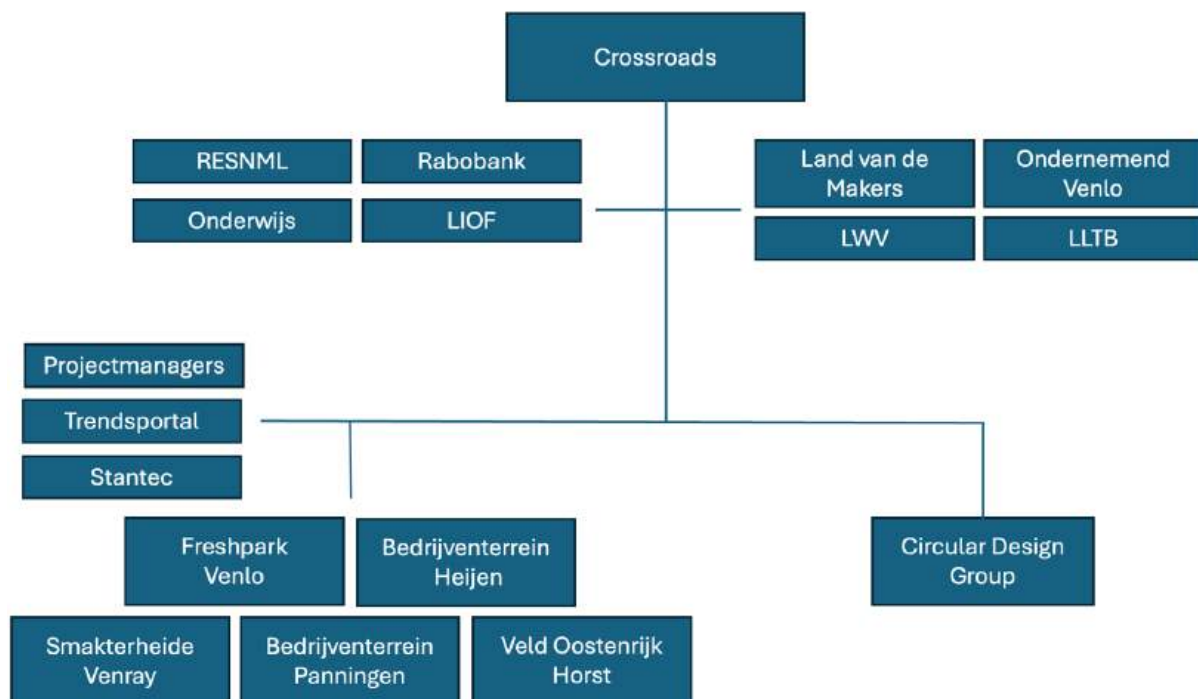
Dankzij onze unieke positie spreken we de taal van het bedrijfsleven, de overheid en het onderwijs. Hierdoor kunnen we effectief verbindingen leggen en samenwerking stimuleren. In dit project nemen we de rol van penvoerder op ons, omdat we geloven in de kracht van samenwerking en cross-overs tussen

domeinen, thema's en sectoren. We hebben uitgebreide ervaring met het verbinden en versterken van regionale initiatieven, en brengen structuur en daadkracht in dit project.

Als penvoerder dragen we actief bij door:

- Projectmonitoring en coördinatie: We bewaken de voortgang van het project en zorgen ervoor dat alle deelnemende partijen optimaal samenwerken.
- Verbindingen leggen: Tussen deelnemende partijen en andere waardevolle organisaties, zowel binnen als buiten de regio. Met bestaande initiatieven zoals SPUK, Key2Circularity en andere relevante projecten.
- Eindverantwoording voor en soms ook realisatie van activiteiten uit het programma.

Elke samenwerking begint bij een uitdaging, vraag of idee. Crossroads is specialist in het verbinden van partijen en het versterken van initiatieven die bijdragen aan een gezonde, duurzame en toekomstgerichte Noord-Limburgse economie. Door onze expertise verbinden we niet alleen mensen en ideeën, maar versnellen we ook de impact van projecten zoals deze.

Afbeelding 2. Overzicht van partners en rollen

Circular Design Group (CDG) is ontstaan vanuit Land van de Makers. Circular Design Group vervult een centrale verbindende rol binnen het programma, zij zullen ondersteuning bieden en de kennis en expertise die aangeboden en uitgebouwd wordt vanuit het programma verzamelen om deze voor de regio te borgen en meer organisaties hiermee opweg te helpen.

Als centrale verbindende rol binnen het programma dragen we actief bij door:

- Projectmanagement op de 3 programmaonderdelen ondersteuning, opleiding & onderzoek en fysieke omgeving: wij sturen op de inhoudelijke invulling van het programma;
- Inhoudelijke invulling themalijnen circular design, circulair materials, remanufacturing en energie/whole life carbon, inclusief coördinatie onderliggende activiteiten;
- Bewaken (inhoudelijke) verbinding met bedrijfsleven en daarmee zorgen dat behoefte vanuit maakindustrie wordt ingevuld.

Dit programma focust zich op de doelgroep early majority (zie hierna) binnen de maakindustrie. Deze doelgroep vraag concrete kaders, uitgangspunten en ondersteuning. Juist daar zal de Circular Design Group binnen dit programma de nadruk leggen, om daarmee innovatie binnen het bedrijfsleven - met de CSRD-rapportageplicht als carrier - te vergroten.

Daarnaast zijn de volgende partners aangesloten:

1. **Land van de Makers** (LvdM) richt zich op diverse belangrijke thema's voor de Noord-Limburgse bedrijven in de maakindustrie. Een van de pijlers van het in samenwerking met Crossroads ontwikkelde actieplan Maakindustrie, is gericht op Circular Design. Circulariteit en duurzaamheid zijn uit meerdere optieken zeer belangrijk, waaronder het verminderen van de druk op schaarse grondstoffen, terugdringen van afval, benutten van economische voordelen, het creëren van werkgelegenheid en verbetering van productontwerp en sterkere ketens. Dit biedt voordelen voor bedrijfsleven, overheid, onderwijs en de gehele maatschappij. LvdM neemt deel als partner om bedrijven te inspireren en aan te sluiten op het programma.
2. **Ondernemend Venlo** (O.V.) behartigt de belangen van alle ondernemers die gevestigd zijn op één van de 20 bedrijventerreinen in de gemeente Venlo. Ze vertegenwoordigen daarmee ruim 1200 bedrijven met circa 40.000 werknemers. Ze nemen deel als partner om bedrijven te inspireren en aan te sluiten en als medefinancier.
3. **Limburgse Werkgevers Vereniging (LWV)** is hét ondernemersnetwerk en dé bepalende werkgeversvereniging van Limburg. Zij nemen deel als partner om bedrijven te inspireren en aan te sluiten op het programma;
4. **LLTB** vertegenwoordigt de land- en tuinbouwsector in de provincie Limburg. Agrarische bedrijven kunnen een belangrijke rol spelen in de energietransitie. Veel bedrijven werken al aan opwek van duurzame energie, dragen bij aan het balanceren van het net of bufferen elektra en/of warmte. Veel agrarische bedrijven liggen in de nabijheid van bedrijventerreinen waardoor koppelkansen ontstaan tussen deze bedrijventerreinen en de agrarische bedrijven. Deze koppelkansen wil de LLTB graag samen met de andere stakeholders nader onderzoeken en daar waar mogelijk in de praktijk brengen. Naast de koppelkansen met andere sectoren op het gebied van de energietransitie, zijn er ook veel cross-overs met andere sectoren op het gebied van circulariteit. Bijvoorbeeld in de bouwsector speelt de landbouw een belangrijke rol als het gaat om de productie van gewassen die verwerkt worden in biobased isolatie- en bouwmaterialen. Dat is een goed voorbeeld van hoe we samen kunnen werken aan circulariteit maar daarbij tegelijkertijd werken aan het klimaat omdat CO₂ vastgelegd wordt in deze materialen. Of in de foodsector waar diverse reststromen die vrijkomen bij de productie van voedingsmiddelen ingezet worden in de veehouderij als veevoer of gebruikt worden om duurzame energie van te produceren. Ook op het gebied van circulariteit wil de LLTB deze ontwikkelingen graag samen met de andere stakeholders verder in praktijk brengen.
5. **Rabobank** biedt een waardevolle bijdrage door middel van kennis, netwerk, waarbij we procesgeld kunnen inbrengen, mits passend in onze maatschappelijke agenda en onder voorwaarde van goedkeuring door de ledenraad, om het project verder te ondersteunen. Onze expertise komt uit Rabobank Research, sectormanagement en duurzaamheid, inclusief de energietransitie en energiehub. Als marktleider in de sectoren HID en F&A, evenals 'thought leader' op het gebied van energie transitie op bedrijventerreinen, kunnen wij bedrijven mobiliseren en fungeren als scharnierpunt binnen de projecten. We zijn ook bereid te financieren waar mogelijk en zetten ons maatschappelijk belang om in een coöperatief dividend, waarbij we procesgeld kunnen inleggen om het project verder te ondersteunen. Daarnaast dragen wij bij via Business Development en accountmanagement, met de inzet van in-kind uren van onze experts wat wegens regio verdelingen niet mogelijk is voor energiehub Heijen.
6. **LIOF** is medefinancier in de vorm van o.a. CIRCO-tracks. Daarnaast zijn zij momenteel penvoerder binnen het regionale SPUK-PVB programma en het consortium van LIOF, LWV en OML dat met dat budget van de Provincie, aanjagers heeft aangesteld om bedrijventerreinen te organiseren ten behoeve van verduurzaming. Daarmee hebben zij uren beschikbaar om te ondersteunen bij de realisatie van de energiehub. Waardoor de Regio Deal ingezet kan worden op het de benodigde assets om écht impact te maken.

Doel (mei 2027): op 59 terreinen (van de ca. 230 in Limburg) een organisatievorm op te zetten of te verbeteren ten behoeve van verduurzaming. Daarbinnen wil het consortium 10 startende energiehub initiatieven ondersteunen en wordt er een regionaal kennisloket opgezet in lijn met het landelijke PVB-platform.

We noemen die eerste stap (organisatie opzetten/ ondernemers verenigen) fase 0. Dus alleen al voor het opzetten van een ondernemersvereniging, (een juridisch entiteit) die straks voor een potentiële energiehub bijvoorbeeld subsidies kan aanvragen, en een financiële (energie) boekhouding kan voeren, nemen we in principe al 3 jaar. Daarna volgt fase 1, het opzetten van een energiehub. Uiteraard zijn sommige terreinen al verder en daar zullen dus mogelijk ook de eerste energiehub's ontstaan, maar doorgaans zijn dit lange processen.

Er zijn al heel veel zaken onderzocht, getest en gedeeld op sites als <https://www.eigen-energyhubs.nl/> en <https://www.smartenergyhubs.eu/> maar ook op de gedeelde link naar het "stappenplan energie-hubs" en op de sites van de Netbeheerders. De gezamenlijke ROM's zijn landelijk, samen met RvO, KGG en alle Provincies bezig met de uitrol van de SEH-regeling. Dat wordt in Limburg in 2025 een fonds van ca. 1 miljoen waaruit "bottom up" initiatieven subsidie kunnen aanvragen voor verder onderzoek, het uitbouwen van de juridische entiteit en het inhuren van externen zoals een hub-regisseur bijvoorbeeld.

In beide regelingen zit geen subsidie voor 'assets', zoals bijvoorbeeld een gezamenlijke batterij of EMS. Daar zou de regiodeal het verschil in maken, door de drempel voor deze hoge investeringen van pioniers weg te nemen.

Naast de uitvoer van bovengenoemde 2 regelingen voor de Provincie Limburg, is LIOF samen met de andere ROM's (regionale ontwikkelingsmaatschappijen) actief in landelijke SEH-werkgroepen. De uitkomsten van die werkgroepen zullen steeds landelijk gedeeld worden in nationale en regionale kennis-events. De werkgroepen (waar ook mensen van RvO, Netbeheer NL en KGG aan deelnemen) ontwikkelen kennis en tools op onder andere de volgende gebieden: Techniek, Juridisch & Financiering, Organisatiestructuur en Kennis-disseminatie. Dit nemen we mee in de onderstaande deelprojecten.

7. **Regionale EnergieStrategie Noord- en Midden-Limburg (RESNML);** De RES NML is een van de 30 Nederlandse RES-regio's en vormt een samenwerking tussen vijftien gemeenten, Provincie Limburg, Waterschap Limburg en netbeheerder Enexis. De RES verbindt partijen, deelt kennis en geeft advies over uitdagende regionale vraagstukken op het gebied van energiebesparing, warmte, grootschalige opwek en participatie. Doel is om op regionaal niveau uitvoering te geven aan de afspraken uit het Klimaatakkoord.

De energietransitie en circulariteit zijn voor RESNML beide opgaven die veel samenhang vertonen, in verbinding veel meer resultaat behalen en beide om nieuwe lokale vormen van samenwerking vragen. Ze dragen beide bij aan een duurzame structuurversterkende economie in Limburg en direct bij aan een gezonde leefomgeving. Daarbij is het logisch dat projecten onder een paraplu worden ingediend en in de uitwerking in verbinding blijven. Het is noodzakelijk dat de Noord-Limburgse economie op gebied van grondstoffen gebruik en energieconcepten nieuwe wegen in slaan om structurele kostenbesparing te realiseren en continuïteit van product en dienstverlening in nieuwe grondstoffentoepassingen benut. De internationale concurrentieverhoudingen vragen daar om, waarbij nu al waarneembaar is dat de kosten van bijvoorbeeld energie hoger liggen dan in het buitenland. Enerzijds kunnen we de energietransitie volgens circulaire principes toepassen om de afhankelijkheid van cruciale grondstoffen te realiseren en onze doelen behalen. Anderzijds kunnen we beide profiteren van nieuwe vormen van samenwerkingen tussen bedrijven onderling en een nieuwe vorm van ketensamenwerking die veel verder gaan van huidige lokale samenwerkingen en voor de lange termijn strikt noodzakelijk zijn. De uitwisseling van energie en warmte tussen lokale bedrijven onderling vergroot het bewustzijn dat lokale samenwerking en het optimaliseren van het decentrale energiesysteem direct bijdraagt aan het bedrijfsresultaat en aan de continuïteit van het bedrijf. Lokaal opgewekte energie, lokaal gebruiken en lokaal uitwisselen zorgen voor minder emissies, lagere kosten en minder afhankelijkheid van het centrale energiesysteem. Dat leidt tot nieuwe vormen van samenwerking die ook kansrijk voor toekomstige samenwerking op gebied van de grondstoffentransitie. Zowel de energietransitie als circulariteit kunnen in haar ontwikkeling geholpen worden door logistieke concepten waar juist de regio Noord-Limburg zowel op gebied van bedrijvigheid als kennis een koploper is. Waar nu de economie in Limburg dreigt vast te lopen, bedrijven niet kunnen uitbreiden of verplaatsen door tekortkomingen in de energiebeschikbaarheid heeft de regio meer dan ooit behoefte aan het

benutten van kansen die de grondstoffentransitie en het nieuwe decentrale energiesysteem biedt. Voor sommige sectoren staat op de lange termijn het bestaansrecht op het spel terwijl juist economische groei in verschiët ligt als lokale samenwerkingen totstandkoming zonder dat de leefomgeving (luchtkwaliteit) hierdoor extra belast wordt

De energievisie behandelt opgaven voor de middellange termijn, zoals netcongestie en energiearmoede. Maar het zwaartepunt ligt bij de lange termijn tot 2050. Waar RES-sen elders sterk kijken naar alleen opwek maakt de RES NML in het regionale energiesysteem van Noord-Limburg een bredere keuze, gericht op opwek, infrastructuur, opslag, omslag en slim gebruik. Om deze thema's in hun onderlinge samenhang aan te pakken wordt een visie op het energiesysteem van de toekomst voor de regio ontwikkeld. De energievisie ronden we begin 2025 af.

8. **Trendportal:** In de regio Noord-Limburg werkt Trendsportal al jaren samen met Provincie Limburg en diverse andere partners aan een veilige en duurzaam bereikbare regio. Omdat bij verschillende projecten binnen deze subsidieaanvraag diverse logistieke bedrijven betrokken zijn wordt de bijdrage (in kind) vanuit Trendsportal daar op gericht. Vanuit de logistieke aanpak binnen Trendsportal zullen de logistiek makelaars en zero-emissie experts (voertuigen en laadinfra) waar nodig worden ingezet om te ondersteunen bij de transitie naar duurzame wagenparken. De bijdrage van Trendportal aan het programma is in de vorm van in-kind uren. De activiteiten omvatten onder andere:

- Stimuleren aanschaf en gebruik zero emissie voertuigen via inzet van TCO-berekening voor vrachtwagens, EV-scan voor bestelauto's, advies over mogelijk bestaande subsidies en fiscale voordelen;
- Stimuleren laadinfra via verbinden van lokale initiatieven, faciliteren van bedrijven en bedrijventerreinen met kennis over mogelijk subsidies en fiscale voordelen en het maken van berekeningen van bijvoorbeeld de impact van laden op de netaansluiting;
- Online en offlinecommunicatie voor logistieke bedrijven, waarbij ervaringen en ontwikkelingen gericht worden gedeeld;
- Stimuleren minder gereden kilometers waar mogelijk.

9. **Onderwijs, waaronder ZUYD hogeschool, TU/e en Universiteit Maastricht** nemen deel om kennis in te brengen en studenten en inwoners te inspireren en op te leiden;

10. **Fontys International Business School, Venlo:** Fontys Hogeschool is verdeeld in 24 zelfstandig opererende instituten in Eindhoven, Tilburg en Venlo. Binnen die instituten zijn meer dan 40 lectoraten (onderzoeksgroepen) actief, die zich bezighouden met praktijkgericht onderzoek. Fontys Venlo is gepositioneerd in een regio met een grote krimp. Dat merken de opleidingen in deze regio ook. We hebben te maken met forse dalingen in studenteninstroom. Tegelijkertijd heeft het werkveld veel behoefte aan goed opgeleide medewerkers. De ambitie van Fontys Venlo is een internationale, aantrekkelijke campus met toekomstgericht onderwijs waarmee we studenten opleiden voor de regio Midden en Noord-Limburg en tevens als kennispartner bijdragen aan de maatschappelijke vraagstukken in de regio op de terreinen waarop we expertise hebben. Fontys International Business Studies is één van de instituten van Fontys Venlo en omvat drie economische bacheloropleidingen en drie masters. Voor de regio is dit instituut een internationaal expertisecentrum. Het hogere doel ervan is jonge mensen een brede ondersteuning te bieden op hun weg naar hun loopbaan. Dat geldt voor zowel hun opleiding als persoonlijke ontwikkeling, zodat zij met een kosmopolitische blik en beroepscompetenties een bijdrage leveren aan de economie en aan de maatschappij.

Fontys Techniek en Logistiek is één van de andere instituten bij Fontys Venlo en omvat technische, logistieke en informatica opleidingen.

Het bij dit project betrokken lectoraat Business Innovation (onderdeel van Fontys International Business Studies) doet praktijkonderzoek naar het vernieuwen van businessmodellen rondom energiehubs. Dat onderzoek voert het lectoraat uit met het onderwijs van Fontys in Venlo en met bedrijven in de regio Noord- en Midden-Limburg.

De rol van de onderzoekers van Fontys is gericht op het ondersteunen in de vorm van vergaren en delen van kennis met de betrokken bedrijven zodat zij de energiehubs zo efficiënt en succesvol mogelijk realiseren. Wijzelf zullen geen deel uitmaken van de energiehubs en derhalve is het niet te verwachten dat Fontys in-cash mee investeert in dit project. Alle vanuit het lectoraat betrokken docent/onderzoekers zorgen ervoor dat opgedane kennis gedissemineerd wordt naar alle betrokkenen. Dit kan in de vorm van whitepapers, seminars, workshops voor het werkveld, maar vooral door de intensieve samenwerking tussen de betrokken ondernemers, de studenten en de

onderzoekers (de triple helix). Ook zullen ondernemers gevraagd worden masterclasses voor studenten te organiseren.

11. Daarnaast zal samengewerkt worden met de volgende partijen vanwege hun netwerk, kennis en expertise en gezamenlijke doelstellingen:

- Lokale duurzaamheid loketten, zoals Duurzaam Bouwloket;
- Venlo Circulaire Hotspot;
- CHILLabs;
- Circular FieldLab;
- Building Balance
- Cirkelstad Limburg;
- Circulair Bouwend en ENZuid;
- Duurzame bedrijventerreinen.

De combinatie van een triple helix netwerkorganisatie (Crossroads), praktische uitvoering en kennis bundeling (CDG), inbreng van kennis en netwerk (Rabobank, RESNML, LLBT, Stantec, Trendportal), draagvlak vanuit diverse ondernemersclubs (LvdM, Ondernemend Venlo, LWW), samenwerking met onderwijs om jongeren te enthousiasmeren en betrekken bij lokale vraagstukken (Fontys) en het vergroten van de impact mogelijkheden van bijvoorbeeld SPUK maakt deze samenwerking uniek en slagvaardig.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

De regio Noord-Limburg zet zich reeds 17 jaar in op gebied van circulariteit en duurzaamheid. In 2007 omarmde de regio als eerste regio ter wereld de Cradle to Cradle principes. De redenen waarom de regio destijds heeft gekozen voor een circulair profiel is te vinden in:

- Economische structuurversterking;
- Aantrekken en binden van talent;
- Aanjagen van innovatie bij bedrijfsleven;
- Verbeteren positief imago.

Met de realisatie van onder andere, doch niet uitsluitend, het Stadskantoor Venlo, IKC de Zevensprong, Sportzaal Egerbos, Holland Casino, hoofdkantoor Canon en sportzaal Hoogstraat. Als ook bedrijven zoals AMI, AGMI, Jalema, Staco, Van Houtum, SAM Panels en Cyclin kent de regio een sterke focus op circulariteit. De regio is dan ook niet voor niets als koploper op gebied van circulariteit in 2013 door de burgemeester van New York bekroond als duurzame Cradle to Cradle hoofdstad van de wereld!

Dit voorstel bouwt verder op bestaande uitgangspunten en ontwikkelingen, waaronder:

- Circulaire economie Limburg 2.0 – beleidskader 2020-2023;
- Maakindustrie Noord Limburg – actieprogramma 2022-2024;
- Fieldlab Circulaire Transitie;
- Euregional Sustainability Center (ESC)
- Regioaanvraag Circular Design Group binnen investeringsagenda (regiodeal 1.0);
- Venlo circulaire hotspot;
- Building Balance;
- Circulair Bouwend Zuid Nederland (ENZUID);
- Regionale EnergieVisie Noord- en Midden-Limburg
- Versterking decentrale energiesystemen RESNML (energiegemeenschappen);
- RES opwek realisatie (decentrale opwek), waaronder energielandgoed Wells Meer
- Energie op Rijksgronden (A73, A74, A67, A77)
- Waterstof coalitie Noord-Limburg;
- Boeren en Energie;
- Onderzoek vergroten flexibiliteit energiesysteem en samenhangende decentrale grootschalige opslag.

Het landschap en daarmee de noodzaak volgen elkaar in rap tempo op. De Europese Green Deal verplicht middels de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) bedrijven om informatie te verstrekken over hun duurzaamheidsprestaties (Environmental, Social, Governance, ofwel ESG). De CSRD, energie (ESRS E1) en circulair ontwerp (ESRS E5) zijn met elkaar verbonden door hun gedeelde focus op duurzaamheid, met name in de manier waarop bedrijven hun milieu-impact en -praktijken beheren en rapporteren.

De CSRD stimuleert de toepassing van de principes van circulair ontwerp. Voor zowel rapportageplichtige bedrijven, als bedrijven in de keten, zal de CSRD als *carrier* dienen voor versnelling circulaire transitie voor duurzame economische groei in de regio. Verwachtingen van belanghebbenden, zoals klanten, financiers en omgeving, nemen toe in lijn met deze en gerelateerde wetgeving. Stappen zetten naar een circulaire onderneming dragen bij en worden in rap tempo noodzakelijk voor klantbehoud, het aantrekken van nieuwe medewerkers en het verkrijgen van gunstige financieringen.

Een grote groep ondernemers wordt sinds kort overvallen met een snelle vraag naar betrouwbare duurzaamheidsinformatie vanuit belangrijke klanten en andere belanghebbenden. Een greep uit deze vragen betreft gedetailleerde informatie over de CO₂-reductieplannen van de organisatie, het gebruik van niet-primaire, gezonde materialen en het garanderen van mensenrechten in de keten. Het aantoonbaar maken van deze informatie vraagt veel inspanning, grote investeringen en specifieke expertise, welke niet vanzelfsprekend aanwezig zijn binnen organisaties op deze onderwerpen.

Veel bedrijven worstelen met de groeimogelijkheden aan verwachtingen en verplichtingen, bijvoorbeeld volgend uit de CSRD. Het versterkt de roep naar cross sectorale samenwerking op duurzaamheid in de Gezondste Regio. Bovendien is er zicht op meer aankomende wetgeving, wat o.a. CO₂ beprijzing als gevolg zal hebben. Denk aan ETS-2, PPWR, CBAM, CSDDD en Digital Product Passport.

Daarnaast staat het bedrijfsleven in Noord-Limburg voor een extra uitdaging door de beperkingen van het elektriciteitsnet. Netcongestie – oftewel een "file" op het elektriciteitsnet – belemmert de groei van ondernemers in de regio. Aangezien dit vraagstuk naar verwachting de komende vier jaar niet (volledig) zal worden opgelost, worden ondernemers gedwongen om creatief om te gaan met de beschikbare capaciteit om hun ambities waar te maken. Samenwerkingen met buurondernemers, gemeenten en andere stakeholders zijn cruciaal om **energiehubs** te ontwikkelen en gezamenlijk oplossingen te vinden. Dergelijke samenwerkingen zijn echter nog niet de norm. Kenmerkend voor de regio Noord-Limburg is dat we (in vergelijking met andere regio's) veel decentraal opwekken. Beleidskeuze om decentraal energiesysteem en lokale opwek te versterken en stimuleren zal netcongestie verminderen.

Een **EnergieHub** is een locatie of systeem waar verschillende vormen van energie samenkomen, worden opgeslagen, beheerd en/of gedistribueerd. Het concept wordt vaak gebruikt in de context van energietransitie en duurzaamheid, waarbij energie op een efficiënte en flexibele manier wordt verwerkt en gebruikt. Energiehubs spelen een cruciale rol in het integreren van hernieuwbare energiebronnen, zoals zonne-energie, windenergie, en andere duurzame bronnen, en kunnen helpen bij het balanceren van de energiebehoefte en -aanvoer en logistieke laadwensen.

Enkele belangrijke kenmerken van een energiehub zijn:

1.Integratie van verschillende energiebronnen: Een energiehub kan verschillende vormen van energie combineren, zoals elektriciteit, warmte, en gas. Dit kan onder andere het integreren van hernieuwbare energiebronnen zoals zon, wind en biogas omvatten.

2.Opslag van energie: In een energiehub kunnen energieopslagtechnologieën, zoals batterijen of waterstof, worden gebruikt om overtollige energie op te slaan en deze op een later moment weer vrij te geven wanneer de vraag hoger is dan het aanbod. Dit verhoogt de stabiliteit en betrouwbaarheid van het energiesysteem.

3.Slimme netwerken en distributie: Energiehubs kunnen gebruik maken van slimme netwerken die helpen bij het optimaliseren van de distributie van energie, afhankelijk van vraag en aanbod. Met name de vraag naar laadinfra kan bijdragen aan de ontwikkeling. Dit zorgt voor een efficiënter gebruik van de beschikbare energie en kan helpen om pieken in vraag of aanbod te verlichten en laadmogelijkheden te faciliteren.

4.Flexibiliteit en duurzaamheid: De integratie van verschillende technologieën binnen een energiehub maakt het systeem flexibeler. Energie kan op de meest efficiënte manier lokaal worden opgewekt, opgeslagen, en gedistribueerd, wat bijdraagt aan de verduurzaming van de energievoorziening.

Door vanuit dit programma diverse energiehubbs daadwerkelijke te realiseren, zullen we als regio ervaring opdoen en deze kennis inzetten om deze transitie te versnellen en daarmee het bedrijfsleven niet/minder te beperken in hun groei.

Wie niet goed kijkt wordt telkens verrast, voor wie goed kijkt en lang kijkt is het logisch – Jan Rotmans

De transitie naar een circulaire economie en groene energievoorzieningen bevindt zich niet meer in de startfase, inmiddels is iedereen ermee bekend. De transitie op gebied van duurzame materialen en circulariteit bevindt zich in de voorontwikkelfase (zie afbeelding hieronder).

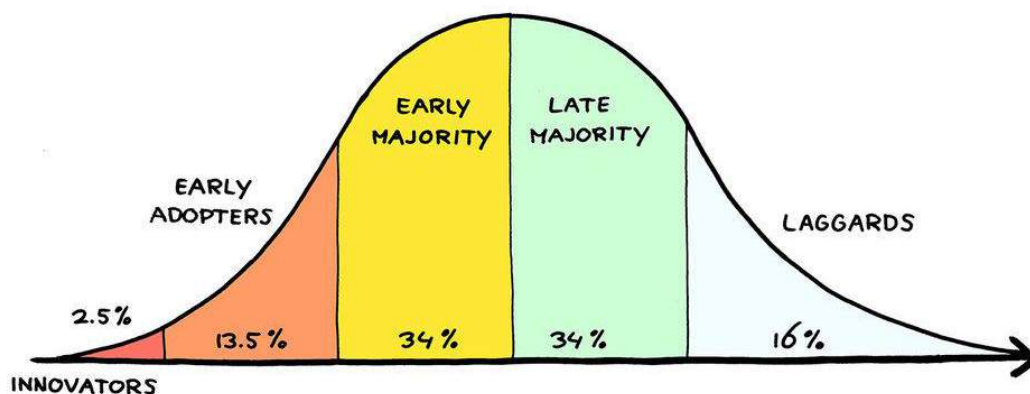

Afbeelding 3. Verschillende fases van transitie (Omarm de Chaos, Jan Rotmans).

De transitie is gestart met een relatief kleine groep (innovators en early adapters) die echt kan en wil veranderen. Deze groeps grootte blijft nu echter stabiel. Dit komt omdat de potentiële vervolg groepen gevormd worden door:

- de groep die wel wil maar niet *kán* veranderen (early majority);
- de groep die wel kan maar niet wil veranderen (late majority);
- en tot slot is er altijd een groep die niet wil en niet kan veranderen (laggards / no-thanks).

De doelgroep early (en late-) majority dient nu bereikt te worden om toe te werken naar het kantelpunt om te komen tot hun (volgende) stap in het verduurzamingsproces en om daarmee ook hun toekomstbestendigheid te borgen.

Afbeelding 4. Verschillende fases van adaptatie

De fase van *inspireren* en *bewustwording* ligt achter ons, hoewel voor de groep early- & late majority altijd gewerkt moet worden aan bewustwording. De volgende fase in de transitie is het **activeren** én

implementeren van de circulaire uitgangspunten en zelfvoorzienende energiehub. We werken zo naar het kantelpunt. Na het kantelpunt komt de versnelling en stabilisatie in de doorontwikkelingsfase. Daaruit volgt bijvoorbeeld de vertaling naar wet- en regelgeving. Vooruitlopende voorbeelden daarvan zijn de EU Taxonomy en de CSRD-rapportageplicht voor bedrijven op gebied van duurzaamheid. Binnen de ESRS E5 zijn rapportageplichten opgenomen op gebied van circulariteit.

Deze fase van de transitie, en de doelgroep die zich daarin begeeft, vraagt een andere benadering. Kaders, heldere uitgangspunten, eenduidige taal, praktische voorbeelden én bovenal ondersteuning. Voor deze ontzorging hanteren we het principe: *voordoen, nadoen, zelf doen*. Daarmee helpen we de ondernemer om 'van de kant te komen', om daarna zelfstandig - al dan niet ondersteund door derden - verdere stappen te zetten. Daarnaast is samenwerking van de verschillende netwerkpartners en faciliterende organisaties vereist om verwarring bij ondernemers te voorkomen het proces vloeiend te laten verlopen.

Naast het actieplan Maakindustrie heeft Crossroads in samenwerking met Keyport, Economische Samenwerking Zuid Limburg (ESZL) en Provincie Limburg vanuit de Post Corona Taskforce gewerkt aan een **uitvoeringsprogramma circulariteit**. Uiteindelijk is dit niet tot realisatie gekomen, maar niet door gebrek aan concreetheid en aansluiting op behoeften. In deze aanvraag wordt daarom ook gekeken naar de leerpunten uit die eerdere aanpak, met als doel om een regionaal programma op te starten dat optimaal aansluit op de praktijk.

Bovendien heeft Crossroads dit programma opgesteld in samenspraak met Keyport, de triple helix organisatie van Midden-Limburg. Door te werken met vergelijkbare methodieken en tools kunnen we komen tot een regio-overschrijdende aanpak die samenwerkingen over de grens vereenvoudigt om zo de potentiële impact te vergroten.

Deze programma aanpak draagt daarmee bij aan de structuurversterking van de regio:

- Aanjagen van circulaire innovatie en energiehub bij bedrijfsleven;
- Aantrekken en behouden van talent die beschikken over de benodigde kennis en soft skills om deze transitie verder te begeleiden;
- Versterken van imago als Gezondste Regio, waar alles circulair bedacht en gemaakt wordt met groene energie;
- Economische robuustheid;

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

De grote groep MKB'ers in de regio wacht af door gebrek aan inzicht, kennis, visie en (on)zekerheid. Enkele van de uitdagingen vanuit het oogpunt van deze grote groep MKB-ondernemers:

- Wetgevingen als CSRD, PPWR, ETS-2 en CBAM zijn zo complex dat ik niet weet waar ik moet beginnen.
- Hoe vind ik een oplossing voor de almaar duurder wordende materialen en producten?
- Mijn afname is te klein bij leveranciers om een serieus gesprek te voeren over het veranderen van processen.
- De risico's en kansen die nieuwe wetgeving met zich meebrengen zijn mij onduidelijk.
- Circulariteit is zo breed en allesomvattend, waar start ik en hoe weet ik of ik goed bezig ben?
- Grote klanten vragen om steeds meer data en informatie over de oorsprong van mijn productonderdelen. Hoe krijg ik grip op technieken en informatie om deze data goed te kunnen verzamelen.
- Hoe kom ik tot circulaire designinitiatieven, zodat ik circulariteit aan de voorkant al mee integreer
- Ik maak me zorgen over de almaar strengere milieuregelgeving zoals CO2 beprijzing.
- Ik kan niet groeien wegens netcongestie.
- Hoe kan ik mijn bedrijf verder verduurzamen als ik zelf niet meer energie kan opwekken op mijn bedrijventerrein?
- Om zelfvoorzienend te worden in mijn energiebehoefte is samenwerking nodig met meer bedrijven, maar hoe start ik dit op als individueel bedrijf?
- Hoe zorg ik ervoor dat (nieuwe) medewerkers over voldoende kennis en vaardigheden beschikken voor deze circulaire transitie en energietransitie?

Een veelgemaakte opmerking:

“Het staat op de to do lijst maar we weten maar niet hoe we er vorm aan moeten geven.”

Belangrijkste effect van de genoemde uitdagingen is dat ondernemers in afwachtende houding blijven hangen en er geen of te weinig stappen worden gezet om de benodigde transitie te bewerkstelligen. Het risico hiervan is dat ondernemers ‘de boot missen’, waarmee dit een negatieve impact heeft op de ondernemendheid in de regio, evenals de arbeidsmarkt en het vestigingsklimaat.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Het programma komt voort uit de behoefte vanuit het bedrijfsleven. In samenwerking met de verschillende partners is in beeld gebracht waarvan ondernemers wakker van (zouden moeten) liggen, waarbij dit programma inspeelt om handelingsperspectief te bieden en daarmee in-control en voorbereid te zijn op toekomstige ontwikkelingen:

- Er heerst binnen bedrijfsleven een belangrijke mate van **beleidsonzekerheid**. Mede veroorzaakt door aangekondigde ambities vanuit Europese, nationale en lokale overheid, waarvan onvoldoende duidelijk is wat de exacte consequenties zijn voor bedrijfsleven. Te denken aan aangekondigd beleid, zoals Rijksbrede ambitie op gebied van circulariteit (50% circulair in 2030), de aangekondigde CSRD-verplichting, aangescherpte milieuprestaties en variërende scope op regionaal niveau.
- Daarnaast heeft de ondernemer vaak geen zicht op waar het staat ten opzichte van de aangekondigde ambities en beleid. Er is een gebrek aan inzicht op de huidige **status quo**. Dit terwijl opdrachtgever steeds vaker hogere eisen stelt aan duurzaamheid en circulariteit.
- MKB-ondernemers hebben te maken met een **gebrek aan tijd en expertise** binnen de organisatie, om het complexe circulariteits- en duurzaamheidsvraagstuk aan te pakken. Dit terwijl zij wel zelf regie willen blijven houden op de organisatie. Deze tegenstrijdigheid maakt implementatie uitdagend.
- Gestapelde ambities brengen de **betalbaarheid** van projecten in gevaar. Ook is er onvoldoende zicht wat het meest loont wanneer wordt gekeken naar de combinatie investerings- en exploitatiekosten.
- Om tot circulaire concepten te komen is samenwerking **met de keten essentieel**. Dergelijke gesprekken starten en concepten realiseren is nieuw en daardoor onwennig. Wanneer een organisatie hierin het voortouw neemt wordt snel gedacht dat deze het grootste commercieel belang heeft, wat vertrouwen in de samenwerking belemmert. Er ontbreekt daarin een onafhankelijke faciliterende partij.
- Om tot energiehubs te komen is **samenwerking op bedrijventerreinen** en met stakeholders vereist. De gesprekken hiervoor vinden reeds plaats, maar aangezien innovatie vereist is om tot kansrijke concepten te komen kost dit veel tijd en moet geïnvesteerd worden in prototypes. De vraag is wie deze risico's moet dragen.
- Vanuit opdrachtgevers en maatschappij worden bedrijven steeds vaker aangesproken op hun **imago** en dient te voldoen aan **klantverwachtingen**;
- Dit zorgt ervoor dat ondernemers **niet of onvoldoende in control** zijn en daarmee **onvoldoende zinvol zijn voorbereid**.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Alle betrokken partners zijn continu in gesprek met ondernemers in de regio. Na analyse van deze gesprekken, en de gesprekken met elkaar zijn wij gekomen tot de aanpak die nu voor u ligt.

Tot nu toe zijn er namelijk losse projecten en standaard methodieken die aangereikt werden om de transitie te faciliteren, echter is elk vraagstuk uniek en vraagt dit daardoor om begeleiding op maat. Daarbij vraagt de complexiteit om een eenduidig verhaal en aanbod vanuit de verschillende netwerkpartners en begeleiding die continu opgevolgd wordt totdat de ondernemer(s) aangeven zelfstandig verder te kunnen. Aangezien ondernemers zelf vaak niet de capaciteit en expertise in huis

hebben om circulariteit en energiehubs zelfstandig te implementeren en realiseren, en samenwerkingen met de keten en buur-ondernemers vereist zijn. Met begeleiding op maat vanuit dit programma, zullen zij geholpen worden in het bewust worden van wat zij al duurzaam doen, en begeleid worden om concreet aan de slag te gaan met energiehubs en de realisatie van circulaire producten en processen. Door te doen zullen zij ervaren hoeveel er mogelijk is. Door zo begeleid te worden in de ontwikkeling van hun bekwaamheid, zullen zij vervolgens zelfstandig deze beweging kunnen voortzetten. We hanteren het credo: *voordoën, nadoën, zelf doen*.

Het programma is ontwikkeld in een aanpak waar een ondernemer kan instappen op het punt waar hij/zij zich bevindt, om vervolgens begeleid te worden tot daar waar zij voelen dat zij zelfstandig door kunnen. Iedere ondernemer zal namelijk op een ander moment, of vanuit een ander perspectief en behoefte instappen. Zo wordt voorkomen dat men na deelname alsnog verdwaalt, zonder voelbaar resultaat. We borgen dat elke deelnemer een (eerste) succes kan vieren.

De focus van dit programma ligt op professionele, ontzorgende aanpak op gebied van circulariteit, materiaaltransitie en de realisatie van energiehubs. Daarbinnen worden de volgende themalijnen onderscheiden:

1. **Circular Design;**
2. **Circular Material;**
3. **Remanufacturing,** waaronder verdienmodellen, supply-chain en reverse logistics.
4. **Energie** vanuit Whole Life Carbon en energiehubs

Binnen de CSRD, maar ook in aankomend EU-beleid zoals de EPDB IV, is focus op **whole life carbon**. Daarbinnen spelen materiaaltransitie en circulariteit een cruciale rol in het verlagen van de *whole life carbon* impact van producten en gebouwen. Dit omvat niet alleen de CO₂-uitstoot tijdens productie en gebruik, maar ook de emissies die ontstaan bij winning van grondstoffen, transport en afvalverwerking. Door circulaire principes, zoals hergebruik, recycling en modulair ontwerp, wordt de druk op primaire grondstoffen verminderd en wordt energieverbruik in de levenscyclus verlaagd.

Bovenstaande themalijnen zijn gekoppeld aan een 3-tal programmaonderdelen gericht op:

1. **Ondersteuning**
2. **Opleiding en onderzoek**
3. **Fysieke omgeving**

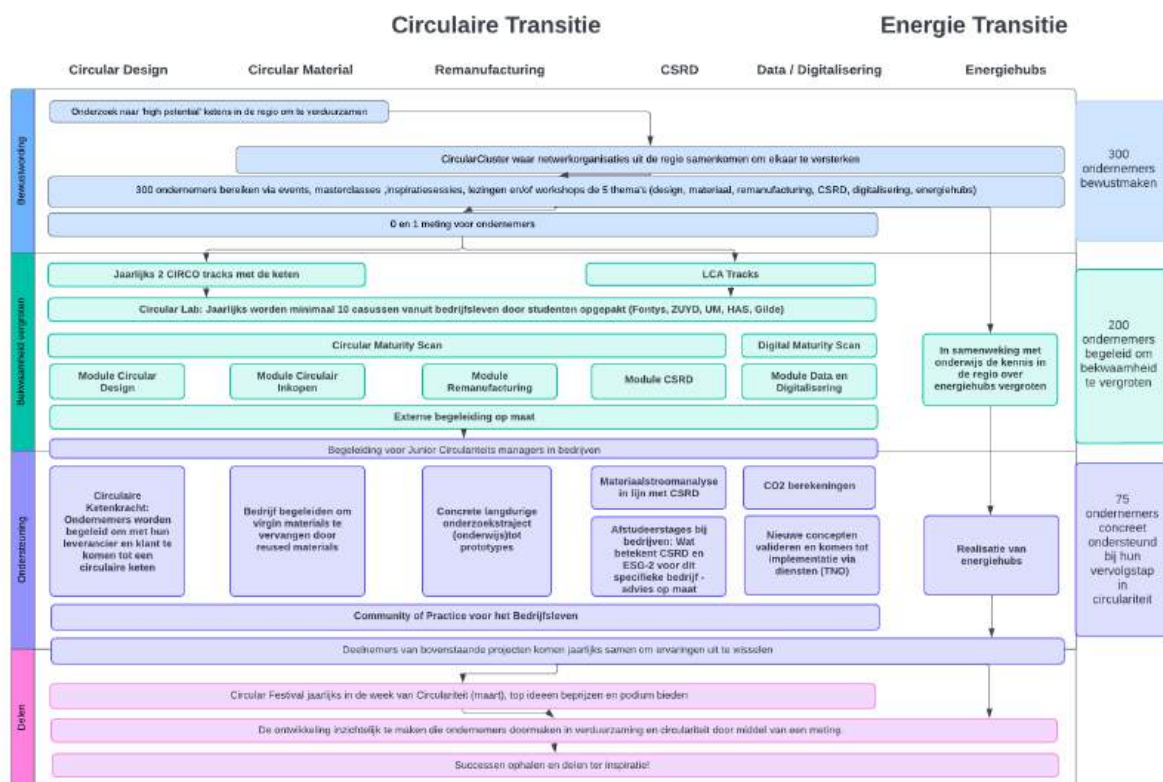
De Circular Design Group en Crossroads zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijk invulling van de 3 programmaonderdelen, waarbij nauw zal worden opgetrokken met de andere projectpartners en te vormen werkgroepen met afvaardiging vanuit bedrijfsleven, onderwijs en kennisinstellingen en overheid. Met betrekking tot ondernemers primair, en overheden en onderwijsinstellingen secundair, werken we vanuit dit programma volgens een overzichtelijke aanpak, bestaande uit vier fases:

1. **Bewustwording:** de kleine groep koplopers ('early adaptors en innovators') in de Noord-Limburg regio zal de komende 3,5 jaar uitgroeien tot een breder gedragen beweging. Het belang van de circulaire transitie is reeds bekend, echter dienen de 'volgers' (early- en late majority) geholpen te worden hun weg te vinden in de complexiteit van het vraagstuk evenals hun persoonlijke kansen tot nieuwe circulaire businessmodellen dienen belicht te worden. In deze fase focussen we op het sensibiliseren, inspireren en inzicht geven in hoe de drie doelgroepen concreet aan de slag kunnen met de kansen van circulariteit. Daarnaast zal de kopgroep begeleid worden naar hun 'next step', om als inspiratie te blijven fungeren.
2. **Bekwaamheid vergroten:** We zullen de doelgroepen prikkelen door letterlijk 'met de handen in de klei' kennis en ervaring op te doen en de mogelijkheden zelf te ervaren. In deze fase zal men zijn/haar power of influence ervaren om voorbeelden als bovenstaande positief te veranderen.
3. **Ondersteuning:** Wanneer een organisatie grote stappen wil nemen in circulariteit, ondersteunen wij in het proces dat volgt, puur door te faciliteren. In deze fase wordt men begeleid door de complexiteit van het vraagstuk behapbaar te maken. De focus binnen dit programma ligt op het bieden van ondersteuning. Daarnaast realiseren we vanuit dit programma 5 energiehubs in de regio.

4. **Bewijsvoering, succesverhalen en learnings verzamelen en delen:** In deze fase zal zowel bij ondernemers, overheden als onderwijsinstellingen bewijsvoering worden verzameld ter onderbouwing van circulariteit en energiehub als randvoorwaarde en vliegwiel voor de economie, het milieu en vestigingsklimaat in de regio. We gaan parels verzamelen, om zo nieuwe te kweken! Dit doen we in de vorm van interactieve dashboards, podcasts, of live evenementen.

Om ondernemers aan te laten sluiten bij het voor hen relevante onderdeel, te borgen dat zij vloeiend doorstromen en zo uiteindelijk komen tot concrete circulaire concepten en succesvolle energiehub, bundelen Circular Design Group en Crossroads kun krachten. Zij bieden het loopvermogen om ondernemers te enthousiasmeren, te evalueren en te begeleiden waar nodig. Daarnaast zullen zij de behaalde successen ophalen en initiatieven optimaliseren waar mogelijk.

Kijkend naar de vier fasen ligt de focus op bekwaamheid vergroten en ondersteunen. Hieronder is het stroomschema te zien met activiteiten per fase en per thema. Deze afbeelding is in de bijlage 3 toegevoegd voor een grotere weergave.

Afbeelding 5. Stroomdiagram Aanpak Duurzaam Ondernemen

Hieronder staat per onderdeel een toelichting van de methodiek en doelstellingen binnen dit programma.

Bewustwording

1. **Onderzoek naar 'high potential' ketens in de regio om te verduurzamen.** Onderzoek in samenwerking met Fontys en ZUYD naar kansen in de regio voor verduurzaming. Welke ketens zijn sterk vertegenwoordigd? Welke kansen liggen er om deze ketens circulair te maken? Hoeveel bedrijven zijn er in de regio en hoe zijn deze verdeeld over sectoren en grootte van het bedrijf? Is de behoefte per sector of bedrijfsgrootte anders? Aan de hand van dit onderzoek kunnen vervolgens projecten productiever aangepakt worden.
2. **Circulair Cluster:** De opstart van een CirculairCluster waar netwerkorganisaties uit de regio vier keer per jaar samenkomen om kansen te verkennen, krachten te bundelen en impact te vergroten. Hierbij zal eveneens het gesprek gevoerd worden met Keyport, ESZL, Midpoint, Innovatiehuis de Peel en REWIN voor regio overschrijdende samenwerkingen.

3. **Events:** 300 ondernemers bereiken via events, masterclasses, inspiratiesessies, lezingen en/of workshops de 5 thema's (design, materiaal, remanufacturing, CSRD, digitalisering, energiehub) om specifieke onderwerpen voor specifieke doelgroepen concreet te maken en de tools aan te reiken hiermee aan de slag te gaan. Bijvoorbeeld:
 - a. Nieuwe verdienmodellen - total cost of ownership inzichtelijk maken
 - b. Verhoog de waarde van je bedrijf alvorens de verkoop
 - c. De kracht van een intern multidisciplinair GreenTeam
 - d. Hoe kan CSRD ingezet worden als business kans?
 - e. Welke data is nodig om te kunnen verduurzamen en/of voor CSRD?
 - f. Welke technieken kunnen toegepast worden voor energiehub? Wanneer zijn welke interessant?
4. **0- en 1 meting op duurzaamheid:** Meeting waar een organisatie staat in het verduurzamingsproces. Ondernemers kunnen binnen een kort tijdsbestek zicht krijgen op hun score ten opzichte van de benchmark en hun bijdrage om per 2030 50% circulair te zijn en in 2050 100%. Bovendien krijgen we hiermee ook zicht op de score van de regio in vergelijking met andere regio's. Dit traject wordt ontwikkeld en vormgegeven in samenwerking met Keyport om regio overschrijdende samenwerkingen te stimuleren.

Bekwaamheid vergroten

1. Jaarlijks minimaal 2 **CIRCO tracks** organiseren met deelnemers uit specifieke ketens (welke o.a. geïdentificeerd zijn vanuit het onderzoek uit de bewustwordingsfase) zoals:
 - a. Plastic verpakkingen
 - b. Voedselverspilling in de keten (bv asperges)
 - c. Plastic doeken bij landbouw
 - d. Circulair metaalgebruik
 - e. Circulair product design
2. **LCA Tracks:** Met de invoering van de CSRD-wetgeving en andere duurzaamheidsvereisten zullen (mkb-)bedrijven verplicht zijn data te leveren over de milieu-impact van hun producten en materialen. De meest erkende methoden om deze data binnen de keten te communiceren zijn Life Cycle Assessments (LCAs) en Environmental Product Declarations (EPDs). Echter, de hoge kosten voor het laten uitvoeren van deze analyses door externe partijen vormen een flinke drempel voor veel bedrijven. De **LCA Tracks** bieden een oplossing door onderwijsinstellingen en bedrijven samen te brengen in trajecten gericht op het opstellen van officiële LCA's of EPD's. Dit verlaagt niet alleen de kosten aanzienlijk, maar geeft bedrijven ook de kennis en tools om in de toekomst zelf LCA's te maken. Tegelijkertijd biedt deze aanpak jong talent de kans om praktijkervaring op te doen en zich te verbinden aan het bedrijfsleven. Inspirerende voorbeelden hiervan zijn het LCA-programma van CHILL Labs en de methodiek van Blue Engineering. Binnen dit project worden jaarlijks minimaal 5 LCA-trajecten uitgevoerd met bedrijven, gericht op product- en/of materiaal niveau. Hierdoor maken bedrijven een concrete stap richting duurzamer ondernemen en voldoen zij beter aan de eisen van de circulaire economie.
3. **Circular LAB:** Ondernemers hebben diverse innovatieve vraagstukken die door kennis- en onderwijsinstellingen opgepakt kunnen worden. Met name naar aanleiding van gezamenlijk doorlopen trajecten zoals Maturity Scan, circulaire inkoopmodule of materiaalstroomanalyse ontstaan er bij de bedrijven vervolgvragen. Ervaring leert dat afgestudeerden en stagiairs gaandeweg de opdracht meer neigen naar wat nodig is voor het behalen van de opdracht of scriptie en komt het resultaat voor het bedrijfsleven vaak in het gedrang. Daar hebben we met het Circular LAB op ingespeeld en wordt het bedrijf of cluster van bedrijven ontzorgd (middels een detacheringsmodel). Onder leiding van een ervaren projectleider op gebied van circulariteit wordt het vraagstuk met studenten opgepakt. Met behulp van een detacheringsmodel worden studenten voor een afgesproken periode ingezet op het kennisvraagstuk vanuit het bedrijfsleven. Daarnaast heeft de student regulier overleg met de begeleider vanuit de opleiding. Vanuit het project worden jaarlijks minimaal 10 casussen vanuit bedrijfsleven door studenten opgepakt (Fontys, ZUYD, UM, HAS, Gilde) via Circular LAB.
4. **Circulair Maturity Scan:** De Circulair Maturity Scan biedt bedrijven praktische ondersteuning om stappen te zetten richting circulair ondernemen, met specifieke aandacht voor de eisen van de CSRD. Het traject richt zich op vijf kerngebieden: materiaalgebruik, ontwerp, businessmodellen, waardeketen en CSRD. Door middel van co-creatie en twee interactieve workshops krijgen bedrijven inzicht in hun huidige status en ontwikkelen zij concrete actieplannen

en groeirichtingen per bouwsteen. Jaarlijks worden 5 bedrijven begeleid door middel van de **Circulair Maturity Scan**. Hierbij wordt ook de samenwerking opgezocht met ZUYD en Fontys om studenten mee te laten denken over de vraagstukken. Daarnaast worden jaarlijks twee Alumni-bijeenkomsten georganiseerd, waarin oud-deelnemers en potentiële nieuwe deelnemers samenkomen. Tijdens deze sessies worden voortgang en inzichten gedeeld om verdere inspiratie te bieden en bedrijven die nog niet hebben deelgenomen te activeren om mee te doen.

5. **Digitalisering Maturity Scan:** Digitale nulmeting voor bedrijven. Deze zal ontwikkeld worden aan de hand van de Circular Maturity Scan in samenwerking met LIOF, CDG, Crossroads, LvdM.
6. **Module Circular Design:** Een opleidingsmodule voor medewerkers van bedrijven waarin zij leren wat Circular Design is en hoe zij dit kunnen toepassen op hun product. Het eerste jaar zal deze module ontwikkeld worden. Daarna zullen jaarlijks professionals worden opgeleid.
7. **Module Circulair Inkopen**, in lijn met de CSRD-rapportageplicht: Met deze opleidingsmodule worden bedrijven begeleid, met doelgroep inkopers, bij de nieuwe duurzaamheidsverwachtingen en worden geholpen efficiënt en effectief relevante informatie op gebied van duurzaamheid te verzamelen. Onderwerpen zijn: informatiebehoefte, impact- en risicometing, inkoopcontracten, en digitalisering. Na afloop hebben inkopers beter inzicht in hun veranderende rol, vragenlijsten die direct bruikbaar zijn, en een beter begrip van het effect van inkoopcontracten. Praktijkvoorbeelden helpen bij het omgaan met de uitdagingen rondom informatieverzameling.
8. **Module Remanufacturing:** Een opleidingsmodule met onderwerpen als 'nieuwe verdienmodellen met duurzame bijvangst': Gericht op Productontwerp (beginning of life), Levensduurverlenging (the middle of life), hergebruik (end of life). Aansluiten bij programma Roadmap Remanufacturing. Het eerste jaar zal deze module ontwikkeld worden. Daarna zullen jaarlijks professionals worden opgeleid.
9. **Module CSRD:** In lijn met de module Circulair inkopen lopen bedrijven deze laagdrempelige opleidingsmodule door gericht op de rapportageverplichting CSRD. Denk hierbij aan het doorlopen van dubbele materialiteitstoets als ook komen tot een concept opzet van een duurzaamheidsrapport. Het eerste jaar zal deze module ontwikkeld worden. Daarna zullen jaarlijks professionals worden opgeleid.
10. **Module Digitalisering/Data:** een opleidingsmodule voor medewerkers van bedrijven waarin zij leren hoe digitalisering, data en AI ingezet kunnen worden om het product en/of productieproces te verduurzamen. Het eerste jaar zal deze module ontwikkeld worden. Daarna zullen jaarlijks professionals worden opgeleid.
11. **Externe begeleiding op maat:** Ondernemers krijgen de kans om een expert in te zetten om hen te begeleiden met specifieke expertise tot volgende stap. Potentiële vraagstukken:
 - a. Het interne GreenTeam te inspireren met kennis
 - b. Circulariteit te integreren bij een nieuwbouwproject
 - c. CSRD-kansen en bedreigingen voor het bedrijf te identificeren
 - d. Een duurzaam inkoopcontract op te stellen
 - e. Circulariteit vertaalt naar ieders rol in het bedrijf
 - f. Een groen alternatief voor een grondstof te zoeken
 - g. Te onderzoeken hoe remanufacturing geïntegreerd kan worden in het bedrijf
 - h. Te onderzoeken hoe het energieverbruik voor het productieproces verminderd kan worden
 - i. Te onderzoeken hoe verspilling in het productieproces verminderd kan worden
12. **In samenwerking met onderwijs de kennis in de regio over energiehubbs vergroten:**
 Onder coördinatie van het lectoraat business innovation, draagt Fontys bij aan de doelstelling om tot realisatie van 5 succesvolle energiehubbs, waarbij de kennis op grotere schaal uit te rollen is over meerdere bedrijventerreinen. Dit levert Fontys belangrijke kennis op om de energietransitie te versnellen. Fontys werkt hierbij intensief samen met de betrokken ondernemers en andere relevante partijen, waarbij tijdens het proces continue kennis wordt uitgewisseld tussen de betrokken ondernemers, de studenten en de onderzoekers, volgens het triple helix gedachtegoed.
 Qua onderzoeksmethodiek maken we gebruik van wat in de wetenschap actie onderzoek genoemd wordt. Kort samengevat en geprojecteerd op dit project wordt de huidige status (van een bedrijventerrein) opgenomen in samenwerking met de betrokken ondernemers en vervolgens samen besloten een eerste stap te zetten (een interventie). Die wordt vervolgens geëvalueerd (expert team), waarna op basis van resultaten en evaluatie een volgende stap gezet wordt. Deze

methode is beproefd bij met name praktijkgericht onderzoek, waarbij resultaten onmiddellijk toepasbaar zijn in de praktijk. Uiteraard kan deze methode voor verschillende vraagstukken parallel uitgevoerd worden.

Het is daarnaast wel van belang dat de opgedane kennis gedissemineerd wordt naar alle betrokkenen. Dit kan in de vorm van white-papers, seminars, workshops voor de betrokken organisaties. Ondernemers zullen gevraagd worden masterclasses voor studenten te organiseren (in samenwerking met docent/onderzoekers van de betrokken lectoraten), om zo de actuele kennis ook naar het onderwijs over te brengen.

Fontys zal binnen dit project verschillende onderzoeken uitvoeren:

- a. Gedurende de looptijd van het project zal bij iedere gemeente waar een energiehub gestart wordt in Noord-Limburg een student geplaatst worden die onderling kunnen samenwerken en afstemmen zodat men bij elk project niet het wiel opnieuw gaat uitvinden. Zij zullen het lokale bedrijfsleven ondersteunen in projectmanagement en eventueel de communicatie mee voorbereiden. De voorkeur gaat hierbij uit naar studenten die uit de regio komen, zodat zij optimaal bekend zijn met betrokken gebieden.
- b. Welke impact heeft het gezien de aard van de projecten om een corporatie op te zetten die mogelijk een aantal zaken bezit (zonnepanelen, accu etc.) die de producten als dienst beschikbaar stelt aan de ondernemers op het betreffende bedrijventerrein. Bij dit onderzoek zullen studenten van de studierichting Finance & Control onder begeleiding van docent/onderzoekers van het lectoraat business innovation betrokken worden. Het niveau betreft afstudeeropdrachten (8^e semester) waarbij de student een concreet resultaat oplevert welke de deelnemende ondernemers inzicht geeft in hoeverre een coöperatief/collaboratief businessmodel mogelijk is.
- c. Een afreken of collaboratief verdienmodel voor de ondernemers op een bedrijventerrein. Hiervoor is het nodig dat er energie monitoringsystemen toegepast gaan worden.
- d. Andere voor de deelnemende bedrijventerreinen relevante praktijk onderzoeksvragen zijn:
 - i. Wat is de impact van het verschuiven van energieprofielen van bedrijven door bijvoorbeeld de productie eerder of later te starten?
 - ii. Welke mogelijkheden zijn er om specifieke productieprocessen aan te passen door bijvoorbeeld te werken met een hogere of lagere temperatuur?
 - iii. Is het mogelijk om een afrekenmodel te maken voor de ondernemers op een bedrijventerrein voor energie, grondstoffen etc., waarbij rekening gehouden met het principe: 'de vervuiler betaalt'?

Voor dit deel zal kennis van het lectoraat business innovatie uit Venlo ingezet worden, in nauwe samenwerking met de Fontys ICT onderzoeksgroepen en opleiding(en), waarbij data gestuurde bedrijfsmodellen ontwikkeld worden die real-time informatie gebruiken om het gebruik van hulpbronnen te optimaliseren, de efficiëntie te verbeteren.

De binnen Fontys ICT en engineering beschikbare kennis en expertise over energie monitoringsystemen zal in deze fase ingebracht worden. Desgewenst ook in de vorm van docent onderzoekers en studenten.

Qua onderwijs sluiten we aan bij de minor Data Driven Business Lab, waarbij groepen studenten (6^e semester) gedurende 1 semester (20 weken) werken aan een concrete opdracht van een bedrijventerrein en een resultaat in de vorm van een 'golden model' opleveren. Tevens zullen studenten International Business en Finance & Control betrokken worden. Gelet op de complexiteit van de vraagstelling(en) zal dit een 7^e semester (4^e leerjaar) project kunnen worden dan wel verschillende afstudeerders (8^e semester).

Qua onderzoeksmethode wordt elk bedrijventerrein als een case study aangemerkt. De resultaten van de onderzoeken die samen met de ondernemers op het bedrijventerrein worden uitgevoerd, worden dan als multiple case study opgevat en kunnen daarna gevalideerd worden en daarmee toepasbaar op andere bedrijventerreinen.

In de hierna beschreven deel onderzoekvoorstellen is er ook een link gelegd met hoe delen van het onderzoek met het onderwijs geïntegreerd kunnen worden. Het hogeronderwijs wordt steeds praktijkgericht en dat betekent dat praktijkvragen vanuit projecten als deze door studenten

uitgevoerd kunnen worden in het kader van hun opleiding. Uiteraard geschiedt dat onder deskundige begeleiding van ervaren docent/onderzoekers.

Ondersteuning

1. **Begeleiding voor (Junior) Circulariteitsmanagers in bedrijven;** Een-op-een begeleiding voor (Junior) Circulariteitsmanagers in bedrijven/gemeenten, 'learning on the job'. Eigenaarschap blijft zo in en bij het bedrijf liggen, maar de senioriteit, kennis, expertise en creativiteit gaat omhoog en daarmee ook de impact in het verduurzamingsproces en uiteindelijk worden zij zelfredzaam (nieuw te formuleren project).
2. **Circulaire Ketenkracht:** Ondernemers worden begeleid om met hun leverancier en klant in gesprek te gaan en samen te komen tot een circulaire keten. Dit is een 6 maanden durend traject en helpt een bedrijf te komen van idee tot eerste proof of concept. Gedurende deze 6 maanden komend de deelnemende bedrijven per keer samen met hun klanten en leveranciers naar 3 kennissessies met verdiepende thema's op circulariteit, zoals CSRD, total cost of ownership en meer. In totaal worden minimaal 20 bedrijven begeleid. Dit project wordt ontwikkeld en vormgegeven in samenwerking met Keyport om regio overschrijdende samenwerkingen te stimuleren.
3. **Bedrijf begeleiden om virgin materials te vervangen door circulaire materials:** Hiervoor al een tool gezocht of ontwikkeld worden om data te verzamelen en bedrijven te ondersteunen in deze zoektocht.
4. **Concrete langdurige onderzoekstrajecten** (onderwijs) om te komen tot prototypes (via Circular Lab CDG, TKI-onderzoeksprogramma Remanufacturing, CHILL labs materiaalonderzoek, UM Circulair engineering etc.). Er zullen tijd en middelen beschikbaar moeten zijn om bedrijven aan te zetten tot het indienen van projecten binnen de geformuleerde onderzoekslijnen.
5. Studenten vanuit verschillende kennisinstellingen (waaronder ZUYD en Fontys) en disciplines voeren afstudeerstages uit bij MKB-bedrijven in de regio waarin zij onderzoek doen en een advies uitbrengen wat **CSRD en/of ESG-2 voor dit bedrijf betekent**; welke kansen en bedreigingen zijn er en hoe kan het bedrijf hier slim op inspelen? MKB-bedrijven kunnen zo betaalbare expertise in huis halen om grip te krijgen op deze complexe wetgeving en studenten ontwikkelen zich zo tot experts in deze wetgeving waar veel vraag naar is op de arbeidsmarkt. Jaarlijks minimaal 10 afstudeerstages bij bedrijven waar wordt gekeken wat CSRD en ESG-2 betekent voor dit specifieke bedrijf om te komen tot een advies op maat. Dit project wordt ontwikkeld en vormgegeven in samenwerking met Keyport om regio overschrijdende samenwerkingen te stimuleren.
6. **Materiaalstroomanalyse in lijn met CSRD:** Vanuit de CSRD wordt verwacht dat bedrijven materiaalstromen goed inzichtelijk maken in relatie tot circulariteit en het gebruik van zorgwekkende en kritieke materialen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in:
 - Inflow: materialen die de organisatie binnenkomen (inclusief verpakkingen), met hierbij per materiaalcategorie de volgende indicatoren van circulariteit:
 - Percentage niet-primair (recycled of hergebruikt)
 - Aanwezigheid kritieke materialen/ zorgwekkende stoffen
 - Herkomst (land/ leverancier)
 - Outflow: producten en afvalstromen die de organisatie verlaten (incl. verpakkingen), met:
 - Per product en verpakkingen de circulaire ontwerpstrategie, met onderscheid in:
 - Toepassing van R-strategieën
 - Vermijden van kritieke materialen/ zorgwekkende stoffen
 - Per afvalstroom
 - Type van afvalverwerking (stort, recycling, hergebruik, etc.)

De materiaalstroomanalyse helpt organisatie om bovenstaande inzichtelijk te maken in lijn met de CSRD en hierop te kunnen sturen. Materiaal-, product- en afvalstromen worden in gewicht meetbaar en visueel gemaakt binnen de eigen organisatiegrenzen met bovenstaande indicatoren. Er moet bewijslast (bijvoorbeeld EPD's, REACH, ISO 14001, aankoopbeleid) worden vastgelegd om circulariteit en het vermijden van zorgwekkende stoffen aan te tonen. Hier wordt de onderneming in ondersteund. De materiaalstroomanalyse kan vervolgens gebruikt worden om circulariteit binnen de organisatie te verbeteren.

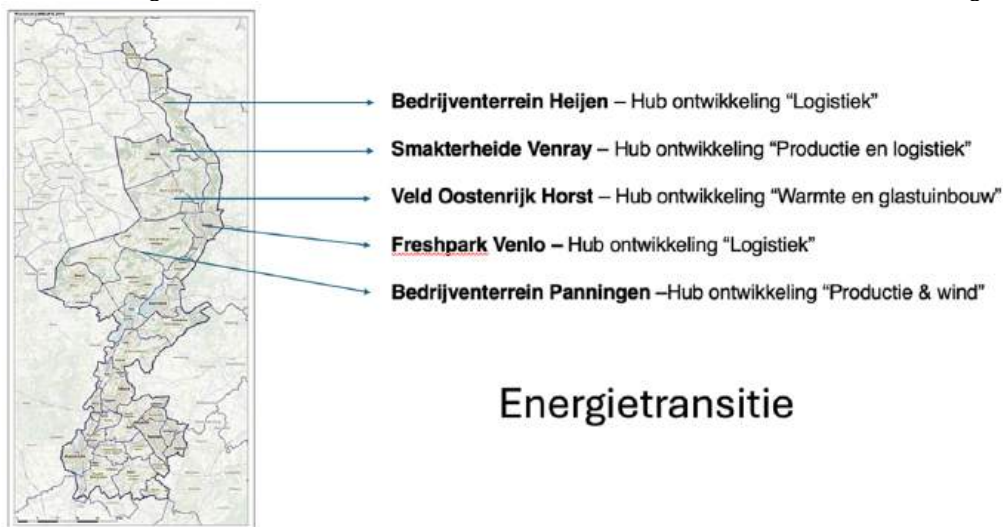
ESRS E5 vanuit de CSRD en de CTI-handleiding van WBCSD worden als leidraad gebruikt om de materiaalstroomanalyse te maken in lijn met de hoogste standaarden.

Van organisaties wordt verwacht de juiste data aan te leveren, en samen met ons de juiste documentatie op te vragen bij leveranciers. Deze tool en methode zullen in 2025 ontwikkeld en gevalideerd worden waarbij 2 pilotprojecten worden uitgevoerd. Na 2025 zullen 20 Materiaalstroomanalyses in lijn met CSRD worden uitgevoerd.

7. **CO2 berekeningen:** Ondernemers ondersteunen bij het in kaart brengen van de CO2-uitstoot binnen hun eigen organisatorische grenzen volgens het GHG-protocol en ISO 14064. Daarnaast helpen we organisaties met hun indirecte emissies (scope 3), met name op het gebied van ingekochte materialen. Jaarlijks worden minimaal 15 bedrijven via CO2 berekeningen ondersteund bij het in kaart brengen van scope 1, 2 en 3.
8. **Community of Practice voor het Bedrijfsleven:** Een Community of Practice (CoP) biedt bedrijven een platform om gezamenlijk te werken aan de implementatie van circulaire oplossingen. De CoP brengt organisaties samen die zich geconfronteerd zien met vergelijkbare vraagstukken en uitdagingen, en die actief bezig zijn met hun ontwikkeling richting circulariteit. Het doel is om in een vertrouwelijke en inspirerende omgeving kennis, ervaringen en best practices uit te wisselen, en samen te werken aan praktische oplossingen. Binnen de CoP krijgen bedrijven toegang tot:
 - a. Thema-specifieke werksessies: gericht op onderwerpen zoals circulair ontwerp, materiaaltransities, remanufacturing, digitalisering of CSRD-vereisten.
 - b. Praktische tools en methodieken: die bedrijven ondersteunen bij de implementatie van circulaire processen en strategieën.
 - c. Netwerkmogelijkheden: om samenwerkingen binnen de keten of regio te bevorderen.
 - d. Expertsessies: waarbij specialisten inzichten en begeleiding bieden op specifieke uitdagingen.

Met een hands-on aanpak en focus op concrete resultaten helpt de Community of Practice bedrijven stappen te zetten in hun transitie naar een circulaire economie. Dit zorgt niet alleen voor duurzame innovaties binnen de eigen organisatie, maar draagt ook bij aan de versnelling van circulaire ontwikkelingen in de regio en sector. Dit programma biedt de benodigde middelen om de Community of Practices (CoP's) te initiëren en op te zetten. Daarnaast wordt hiermee de voortgang van de CoP's gemonitord en worden nieuwe bedrijven actief verbonden met bestaande CoP's, zodat de gemeenschap blijft groeien en versterkt wordt. De CDG bundelt kennis en deelt dit weer als te volgen stappen voor anderen.

9. **Circulair Tech & Maaklab Noord-Limburg:** We maken gebruik van de fysieke locatie Brightlands Campus Greenport Venlo, als centrale hotspot voor circulariteit binnen het bedrijfsleven. Gedurende de looptijd van het programma wordt de behoefte van het bedrijfsleven verder verkend en waar nodig zal de locatie worden aangepast en opgeschaald. Opscaling van de fysieke locatie maakt geen onderdeel uit van de aanvraag.
10. **Realisatie van 5 energiehub:** Binnen dit programma realiseren wij op vijf bedrijventerreinen in Noord-Limburg energiehub op basis van gerealiseerde vooronderzoeken en het "Verkenkend onderzoek kansrijkheid Smart energyhubs" van Stantec (bijlage 2). 'Thematisch zijn de energiehub te verdelen in vier technieken die de basis vormen voor de energiehub:

Afbeelding 6. Overzicht van de te realiseren energiehub in de regio Noord-Limburg

Binnen deze aanpak zien wij daarnaast ook koppelkansen met andere programma's (o.a. SPUK-PVB programma en de SEH-regeling). Daarnaast zal de opgedane kennis bij andere energiehub vanuit PVB Nederland (www.pvbnederland.nl) ingezet worden om het proces zo vloeiend mogelijk te laten verlopen.

Partners in een project voor de realisatie van energiehub zijn van cruciaal belang om verschillende redenen:

- a. **Kennis en expertise:** Het realiseren van energiehub vereist diverse technologische en operationele kennis, van duurzame energieproductie tot energiedistributie en opslag. Partners met specialistische expertise, zoals technische bedrijven, onderzoeksinstituten of overheden, kunnen bijdragen aan het ontwerp, de implementatie en het beheer van de energiehub. Dit maakt het project beter geïnformeerd en verhoogt de kans op succes. Hiervoor hebben we de kennisinstellingen TU/e, Fontys en ZUYD en de RES betrokken bij dit project.
- b. **Financiering:** Het opzetten van energiehub vergt aanzienlijke investeringen. Partners kunnen bijdragen aan de financiering, of het nu gaat om kapitaal, subsidies of inkind bijdragen. Dit maakt het financieel haalbaar, vooral voor grotere, langlopende projecten waar veel middelen nodig zijn voor infrastructuur en technologie. Hiervoor zijn de Rabobank en het LIOF aangesloten.
- c. **Netwerk en samenwerking:** De oprichting van energiehub is doorgaans het resultaat van samenwerking tussen verschillende sectoren, zoals de energiemarkt, de bouwsector, technologiebedrijven, de agrarische sector en lokale overheden. Partners helpen bij het verbinden van de juiste stakeholders, wat essentieel is voor het verkrijgen van goedkeuringen, het afstemmen van belangen en het realiseren van een breed draagvlak voor het project. De lokale ondernemers, vertegenwoordigers en projectleiders van de verschillende partners nemen deze rol in samenwerking met Crossroads.
- d. **Risicospreiding:** Grootchalige energieprojecten kunnen risico's met zich meebrengen, bijvoorbeeld door onvoorziene kosten of technische complicaties. Door samen te werken met partners kunnen deze risico's gedeeld worden, wat het project robuuster en minder kwetsbaar maakt voor onverwachte gebeurtenissen.
- e. **Innovatie en duurzaamheid:** Partners kunnen innovatieve oplossingen aandragen die de energiehub duurzamer en efficiënter maken, bijvoorbeeld door het integreren van geavanceerde technologieën zoals slimme netwerken, energieopslag of duurzame energiebronnen. Dit draagt bij aan de verduurzaming van de regio en helpt bij de energietransitie.
- f. **Schaalvoordelen:** Door samen te werken met meerdere partners kan een energiehub op grotere schaal opereren, wat schaalvoordelen biedt. Dit kan de kosten per eenheid van energieproductie of -distributie verlagen en de algehele efficiëntie verhogen.

We hebben gekeken naar een enerzijds geografische en thematische optimale invulling en daarnaast naar het aansluiten van partners met expertise. De toelichting per energiehub vind je in bijlage 1 van dit project.

11. Deelnemers van bovenstaande projecten komen jaarlijks samen om ervaringen uit te wisselen. Hier wordt een terugkerend evenement van gemaakt.

Delen

1. **Circular Festival:** Ieder jaar organiseren we in de week van Circulariteit (maart) een Circular Festival. Deze festivals duren één dag, hebben een laagdrempelig en feestelijk karakter en brengen het belang, theorie en praktijk van circulariteit, op een wervende manier aan het daglicht. Op deze dag worden telkens nieuwe tools en methodieken aangereikt evenals drie Awards uitgereikt. Dit event wordt vormgegeven in overleg met Keyport om regio overschrijdende samenwerkingen te stimuleren
2. **De ontwikkeling inzichtelijk te maken die ondernemers doormaken in verduurzaming en circulariteit door middel van een meting.** Dit gebeurt op diverse datapunten, zoals:
 - a. Totale CO2 uitstoot in energie
 - b. % van bedrijven dat energiegebruik (scope 1, 2, 3) in kaart brengt
 - c. % bedrijven dat actief maatregelen neemt om energiegebruik terug te dringen
 - d. % waarmee bedrijven gemiddeld energiegebruik hebben teruggebracht
 - e. % bedrijven dat geen gebruik meer maakt van fossiele brandstoffen

- f. % bedrijven dat geen gebruik meer maakt van grijze stroom
 - g. % bedrijven dat CO2 uitstoot compenseert
 - h. Refuse: % bedrijven dat eisen stelt aan toeleveranciers m.b.t. materiaal en energiegebruik
 - i. Rethink: % bedrijven dat materiaalgebruik heeft teruggebracht door producten of onderdelen uit te faseren
 - j. Reduce: % bedrijven dat in ontwerp rekening houdt met materiaalgebruik, hergebruik, reparatie, recycling
 - k. Reduce: % bedrijven dat in productie gebruik maakt van recyclede materialen
 - l. Reduce: % bedrijven dat in productie gebruik maakt van hernieuwbare materialen
 - m. Repair: % bedrijven dat reparatie
 - n. Reuse: % van bedrijven dat gebruikte producten opnieuw in de markt brengt
 - o. Repurpose: % van bedrijven dat onderdelen van gebruikte producten opnieuw gebruikt
 - p. Recycle: % van bedrijven dat materialen van gebruikte producten terugwint en opnieuw gebruikt
 - q. Recycle: % bedrijven dat reststromen gescheiden afzet
 - r. Recycle: % waarmee volume restafval is afgenomen
 - s. Recycle: % waarmee volumes reststromen van bedrijven zijn afgenomen
3. **Successen ophalen en delen:** Opgedane kennis wordt verzameld, opgeslagen en gedeeld met de regio. Dit zal gebeuren via verschillende communicatiemiddelen zoals interactieve dashboards, video's, podcasts en artikelen maar ook of live evenementen waar ondernemers met andere ondernemers hun ervaringen delen in deze transitie en waar experts nieuwe kennis delen.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

a. Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
R1.1	Onderzoek naar 'high potential' ketens in de regio om te verduurzamen	06-25 tot 12-28
R1.2	CircularCluster	03-25 tot 12-28
R1.3	Events, masterclasses, inspiratiesessies, lezingen en/of workshops	03-25 tot 12-28
R1.4	0- en 1-meting	06-25 tot 12-28
R2.1	CIRCO tracks met de keten	06-25 tot 12-28
R2.2	LCA tracks	03-25 tot 12-28
R2.3	Circular Lab	12-25 tot 12-28
R2.4	Circular Maturity Scan	06-25 tot 12-28
R2.5	Digitalisering Maturity Scan	12-25 tot 12-28
R2.6	Module Circular Design, Circulair inkopen, Remanufacturing, CSRD en Data & Digitalisering	03-25 tot 12-28
R2.7	Externe begeleiding op maat	03-25 tot 06-26
R2.8	In samenwerking met onderwijs de kennis in de regio over energiehubs vergroten	03-25 tot 12-28
R3.1	Begeleiding voor Circulariteits managers in bedrijven	03-25 tot 12-28
R3.2	Circulaire Ketenkracht	03-25 tot 12-28
R3.3	Bedrijf begeleiden om virgin materials te vervangen door reused materials	06-25 tot 12-28
R3.4	Concrete langdurige onderzoekstraject (onderwijs) tot prototypes	06-25 tot 12-28
R3.5	Materiaalstroomanalyse in lijn met CSRD	12-25 tot 12-28
R3.6	Afstudeerstages CSRD en LCA	06-25 tot 12-28
R3.7	CO2 berekeningen	06-25 tot 12-28
R3.9	Community of Practice voor het Bedrijfsleven	12-25 tot 12-28

R3.10	Realisatie van energiehubs	06-25 tot 12-28
R3.11	Deelnemers van bovenstaande projecten komen jaarlijks samen om ervaringen uit te wisselen	03-25 tot 12-28
R4.1	Circulair Festival	03-25 tot 12-28
R4.2	De ontwikkeling inzichtelijk te maken die ondernemers doormaken in verduurzaming en circulariteit door middel van een meting.	03-26 tot 12-28
R4.3	Successen ophalen en delen ter inspiratie!	12-25 tot 12-28

Gedurende de looptijd van drie jaar 300 ondernemers te bereiken ter bewustwording (fase A), 200 ondernemers begeleid om bekwaamheid te vergroten (fase B), 75 ondernemers concreet ondersteund bij hun vervolgstap in circulariteit (fase C) en worden 20 concrete succesverhalen vastgelegd om te inspireren (fase D).

b. Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	Onderzoek naar 'high potential' ketens in de regio om te verduurzamen	jun-26	Inzicht in welke ketens sterk vertegenwoordigd zijn, waarmee we proactief bedrijven kunnen benaderen om deze ketens te verduurzamen
O1.2	CircularCluster	dec-28	Versterkte samenwerking tussen netwerkorganisaties in de regio op circulariteit
O1.3	Events, masterclasses, inspiratiesessies, lezingen en/of workshops	dec-28	300 bedrijven inspireren over de kansen die verduurzaming hen biedt
O1.4	0- en 1-meting	dec-28	0 en 1 meting circulariteit geeft zicht op waar bedrijven in de regio staan en hoe zij zich ontwikkelen om hier bewust in te faciliteren daar waar nodig
O2.1	CIRCO tracks met de keten	dec-28	Minimaal 30 MKB bedrijven hebben hun keten inzichtelijk gemaakt en vandaar gekeken naar een kansrijke circulaire business kans
O2.2	LCA tracks	dec-28	LCA tracks: Binnen dit project worden jaarlijks minimaal 5 LCA-trajecten uitgevoerd met bedrijven, gericht op product- en/of materiaalniveau, waarbij de milieu-impact van hun producten en materialen in kaart wordt gebracht.
O2.3	Circular Lab	dec-28	Circular Lab: Vanuit het Circular Lab project worden jaarlijks minimaal 10 casussen vanuit bedrijfsleven door studenten opgepakt (Fontys, ZUYD, UM, HAS, Gilde) via Circular LAB.
O2.4	Circular Maturity Scan	dec-28	Het Circular Maturity Scan traject: Minimaal 10 bedrijven hebben dit traject doorlopen, wat resulteert in concrete actiepunten gericht op de korte en middellange termijn. Deze actieplannen bevatten specifieke stappen en strategieën om circulaire bedrijfsvoering te implementeren en te verbeteren.

O2.5	Digitalisering Maturity Scan	dec-28	Digitalisering Maturity Scan: Er is een digitale nulmeting voor het bedrijfsleven ontwikkeld en is door minimaal 30 bedrijven ingevuld, waarna op basis van de nulmeting ook 1 opvolgingsgesprek per deelnemer heeft plaatsgevonden t.b.v. digitale vervolgstappen.
O2.6	Module Circular Design, Circulair inkopen, Remanufacturing, CSRD en Data & Digitalisering	dec-28	Module Circular Design, Circulair inkopen, Remanufacturing, CSRD en Data & Digitalisering: Onder elk thema is minimaal een module ontwikkeld en in de markt gezet met het doel professionals in het bedrijfsleven op te leiden en handelingsperspectief te geven onder de desbetreffende onderwerpen. Minimaal 150 professionals uit Noord-Limburg hebben een van de modules doorlopen.
O2.7	Externe begeleiding op maat	dec-28	Minimaal 60 MKB bedrijven zijn een stap verder in hun proces om te komen tot een circulair product of proces dankzij tijdelijke externe expertise
O2.8	In samenwerking met onderwijs de kennis in de regio over energiehubbs vergroten	dec-28	De learnings door de realisatie van de energiehubbs worden gebundeld en er wordt onderzoek gedaan naar Noord-Limburg en naar andere regio's om andere potentiële energiehubbs te ondersteunen bij keuzes.
O3.1	Begeleiding voor Circulariteits managers in bedrijven	dec-28	Bij MKB-bedrijven worden meer concrete stappen ondernomen om te verduurzamen, doordat de circulariteit verantwoordelijke meer daadkracht, kennis, begeleiding en inspiratie krijgt via externe begeleiding
O3.2	Circulaire Ketenkracht	dec-28	Minimaal 20 MKB bedrijven worden begeleid om met hun klant(en) en leverancier(s) te komen tot een duurzamer product en/of proces
O3.3	Bedrijf begeleiden om virgin materials te vervangen door reused materials	dec-28	Er zullen nieuwe samenwerkingen ontstaan in de regio, reststromen zullen meer waarde krijgen en het gebruik van virgin materials gaat omlaag.
O3.4	Concrete langdurige onderzoekstraject (onderwijs) tot prototypes	dec-28	Concrete langdurige onderzoekstraject (onderwijs) tot prototypes: Minimaal 3 bedrijven zijn gestart met langdurige onderzoeksprojecten (>1 jaar) gericht op de ontwikkeling van prototypes en circulaire innovaties.
O3.5	Materiaalstroomanalyse in lijn met CSRD	dec-28	Minimaal 20 bedrijven zijn ondersteund bij het uitvoeren van materiaalstroomanalyses in lijn met de CSRD-richtlijnen. Hierbij worden de in- en outflows van bedrijven systematisch in kaart gebracht om te voldoen aan de vereisten van de Corporate Sustainability Reporting Directive (In 2025 wordt deze methode ontwikkeld en gevalideerd via twee pilotprojecten).
O3.6	Afstudeerstages CSRD en LCA	dec-28	MKB bedrijven in de regio worden ontzorgd in het analyseren wat CSRD en LCA voor hen betekent, welke risico's en kansen dit met zich meebrengt waardoor zij hier vervolgens concreet op door kunnen pakken.
O3.7	CO2 berekeningen	dec-28	Minimaal 45 bedrijven zijn via CO2 berekeningen ondersteund bij het in kaart brengen van scope 1, 2 en 3.

O3.9	Community of Practice voor het Bedrijfsleven	dec-28	Onder elk thema: circulair design, circular material en remanufacturing is een Community of Practice (CoP's) opgezet en operationeel.
O3.10	Realisatie van energiehubs	dec-28	Er worden 5 energiehubs gerealiseerd in Noord-Limburg, elk met andere technieken, om hier als regio van te leren en de bedrijven toekomstbestendig(er) te maken.
O3.11	Deelnemers van bovenstaande projecten komen jaarlijks samen om ervaringen uit te wisselen	dec-28	De deelnemers leren van elkaars successen om zo geïnspireerd te raken door te blijven ontwikkelen.
4.1	Circulair Festival	dec-28	Circulair Festival; dit wordt een begrip voor de regio waardoor de regio bekend komt te staan om duurzame innovatie, ondernemers elkaar inspireren, jongeren de kansen zien die er zijn in de regio en uiteindelijk circulariteit een groter begrip zal worden voor de regio.
4.2	De ontwikkeling inzichtelijk te maken die ondernemers doormaken in verduurzaming en circulariteit door middel van een meting.	dec-28	Een impactmethodiek is ontwikkeld die breed inzetbaar is in Limburg voor het meten van de voortgang van de duurzame en circulaire transitie. Jaarlijks vult 50% van de deelnemers aan de hierboven genoemde projecten deze meetmethode in. De borging en verdere ontwikkeling van deze impactmetingen worden structureel ondersteund door het onderwijs.
4.3	Successen ophalen en delen ter inspiratie!	dec-28	Door successen te delen inspireren wij meer ondernemers met concrete voorbeelden hoe zij van start kunnen. Daarnaast enthousiasmeren we jongeren voor het onderwerp

Een belangrijk resultaat is bovendien dat bovenstaande resultaten gebundeld worden door de projectpartners Crossroads en Circular Design Group. Daarmee zal de opgedane kennis, ervaring en succesverhalen nadien helpen om meer bedrijven te blijven faciliteren in deze transitie, en zal de impact van dit programma daarmee niet stoppen na de genoemde einddatum.

b. Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1	Onderzoek naar 'high potential' ketens in de regio om te verduurzamen	jun-26	Ondernemers krijgen grip op kansen door samen te werken met lokale ketens.
R1.2	CircularCluster	dec-28	Ondernemers vinden snel hun weg in het beschikbare aanbod van verschillende netwerkpartners. Vergroot efficiency (niet het wiel opnieuw uitvinden) en vergroot doelmatigheid.
R1.3	Events, masterclasses, inspiratiesessies, lezingen en/of workshops	dec-28	Ondernemers raken geïnspireerd en krijgen kennis en handelingsperspectief tot hun beschikking.

R1.4	0- en 1-meting	dec-28	Ondernemers krijgen zicht waar ze staan in de transitie, incl. concrete acties, en kunnen bovendien hun ontwikkeling inzichtelijk maken
R2.1	CIRCO tracks met de keten	dec-28	Ondernemers krijgen een beeld van hun plek in de keten, van nieuwe circulaire businessmodellen en worden hierin ook opweg geholpen
R2.2	LCA tracks	dec-28	Ondernemers krijgen zicht op hun LCA's van producten en materialen.
R2.3	Circular Lab	dec-28	Ondernemers krijgen nieuwe frisse ideeën met de input van studenten. incl. ontzorging op de begeleiding.
R2.4	Circular Maturity Scan	dec-28	Ondernemers gaan concreet aan de slag met de implementatie van circulair ondernemen binnen de kaders van de CSRD.
R2.5	Digitalisering Maturity Scan	dec-28	Ondernemers kunnen zelfstandig aan de slag, in lijn met dataverzameling conform CSRD.
R2.6	Module Circular Design, Circulair inkopen, Remanufacturing, CSRD en Data & Digitalisering	dec-28	Ondernemers krijgen kennis en expertise, incl. handelingsperspectief
R2.7	Externe begeleiding op maat	dec-28	Ondernemers kunnen sneller innoveren door de benodigde expertise in te zetten die zij intern missen. Zo komen zij tot inzichten die anders gemist waren.
R2.8	In samenwerking met onderwijs de kennis in de regio over energiehubbs vergroten	dec-28	Kennis wordt opgebouwd en verzameld op een plek. Jongeren worden geënthousiasmeerd over het thema duurzaamheid en circulariteit.
R3.1	Begeleiding voor Circulariteits managers in bedrijven	dec-28	Ondernemers zullen sneller verduurzamen door meer senioriteit. Het ontzorgd ondernemers.
R3.2	Circulaire Ketenkracht	dec-28	Er ontstaan circulaire businessmodellen doordat bedrijven daadwerkelijk in gesprek gaan met keten partners en komen tot een proof of concept voor een circulair product of proces
R3.3	Bedrijf begeleiden om virgin materials te vervangen door reused materials	dec-28	Minder virgin en meer reused materials worden gebruikt in de regio.
R3.4	Concrete langdurige onderzoekstraject (onderwijs) tot prototypes	dec-28	Potentiële nieuwe materialen en processen worden ontdekt.
R3.5	Materiaalstroomanalyse in lijn met CSRD	dec-28	Bedrijven worden concreet op weg geholpen met CSRD
R3.6	Afstudeerstages CSRD en LCA	dec-28	Studenten bouwen expertise op waar behoefte aan is en ondernemers worden geholpen met de eerste stap. Jongeren maken kennis met ondernemers in de regio, waardoor talent voor de regio wordt behouden.
R3.7	CO2 berekeningen	dec-28	Ondernemers krijgen een beeld van hun CO2 footprint van de organisatie, waardoor zij hun product beter kunnen positioneren en vervolgens ook doelbewust de CO2 footprint kunnen verkleinen.
R3.9	Community of Practice voor het Bedrijfsleven	dec-28	Ondernemers krijgen in een vertrouwelijke omgeving toegang tot ervaringen en best-practices van andere ondernemers, om hiervan te leren en zelf bewuster aan de slag te gaan.
R3.10	Realisatie van energiehubbs	dec-28	Ondernemers worden niet langer beperkt door netcongestie. Er wordt meer groene energie verbruikt en minder energie verspilt. We doen als

			regio meer kennis op met energiehubbs om vervolgens de realisatie van meer energiehubbs te versnellen en het succes te vergroten.
R3.11	Deelnemers van bovenstaande projecten komen jaarlijks samen om ervaringen uit te wisselen	dec-28	Ondernemers leren van elkaars ervaringen waardoor de transitie versnelt.
R4.1	Circulair Festival	dec-28	Ondernemers, overheid en onderwijs raken geïnspireerd door dat wat er al gebeurt. Er ontstaat een positieve energie waar iedereen op mee wil bewegen.
R4.2	De ontwikkeling inzichtelijk te maken die ondernemers doormaken in verduurzaming en circulariteit door middel van een meting.	dec-28	Ondernemers leren van elkaars ervaringen.
R4.3	Successen ophalen en delen ter inspiratie!	dec-28	Ondernemers leren van elkaars ervaringen.

c. Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijneffect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg.

Dit programmavoorstel komt voort uit de behoefte vanuit het bedrijfsleven. Vanuit LvdM, het actieprogramma maakindustrie, Ondernemend Venlo, LIOF, RESNML, Rabobank, LLTB, Circular Design Group, Stantec, Trendportal en Crossroads is in beeld gebracht waarvan ondernemers wakker (zouden moeten) liggen en waarbij dit programma inspeelt om handelingsperspectief te bieden en daarmee in-control en voorbereid te zijn op toekomstige ontwikkelingen.

Dit voorstel bouwt verder op bestaande uitgangspunten, activiteiten en ontwikkelingen in de regio en speelt in op de nieuwe fase in de transitie en daarmee de veranderende behoefte vanuit de doelgroep (early majority). Met de voorgestelde aanpak draagt dit programma bij aan de structuurversterking van de regio.

Daarmee gaan we **samen op weg naar de gezondste regio!**

4. Haalbaarheid

Bij de uitvoering van het programma Aanpak Duurzaam Ondernemen en het bereiken van de gewenste resultaten kunnen verschillende risico's optreden. Deze risico's zijn onderverdeeld in drie hoofdcategorieën: operationele risico's, sociaal/gedragmatige risico's en politiek/maatschappelijke risico's. Hieronder worden deze risico's toegelicht en wordt tevens toegelicht hoe we dit risico minimaliseren.

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

1. Onvoldoende betrokkenheid van ondernemers bij de projectactiviteiten.
2. De omvang van het programma en veelvoud en diverse activiteiten. Het is een groot programma waarbij veel sturing vereist is.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragmatig)?

1. Gebrek aan urgentiebesef; Ondernemers en belanghebbenden zien de noodzaak van circulariteit en duurzaamheid niet direct in of ervaren het als een "toekomstprobleem". Hierdoor ontbreekt de motivatie om actief deel te nemen of resultaten op te pakken.

2. Weerstand tegen verandering; Traditionele denkpatronen en gewoonten bij ondernemers en instellingen maken het lastig om nieuwe, circulaire processen te omarmen.
3. Onvoldoende vertrouwen in nieuwe oplossingen; Ondernemers en stakeholders vertrouwen de haalbaarheid of rendabiliteit van circulaire en duurzame innovaties niet, waardoor implementatie uitblijft.
4. Verschillen in adoptietempo tussen koplopers en de 'early- & late majority'.
5. Gebrek aan vertrouwen bij ondernemers in de voordelen van circulariteit.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

1. Veranderende beleidsprioriteiten; Beleidsmakers verschuiven prioriteiten of richten zich op andere thema's, wat kan leiden tot verminderde steun of financiering voor circulariteit en duurzaamheid. Bij bedrijfsleven heerst een vorm van beleidsmoeheid, waardoor een afwachtende houding wordt aangenomen;
2. Publieke en politieke druk op korte termijn resultaten; Verwachtingen van directe resultaten kunnen de focus op lange termijn impact verstoren.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Onvoldoende betrokkenheid van ondernemers bij de projectactiviteiten.	Middel	Groot	Intensieve communicatie voorafgaand aan activiteiten en inzetten van regionale ambassadeurs om ondernemers te enthousiasmeren. Mocht het aantal deelnemers laag blijven dan zal meer tijd geïnvesteerd worden in het behalen van successen met deelnemers en het podium bieden aan bedrijven die succes behaald hebben, dit om zo meer enthousiasme te realiseren. Daarnaast schakelen we actieve netwerkpartners in zoals LLTB, LIOF en Rabobank om draagvlak te vergroten
2	De omvang van het programma en veelvoud en diverse activiteiten. Het is een groot programma waarbij veel sturing vereist is	Middel	Groot	Bewust is de sturing neergelegd bij een organisatie (Crossroads), welke als rol heeft om ondernemers, overheid en onderwijs te verbinden. Daarmee passen de doelen van dit project bij de doelen van de organisatie. Om dit goed te kunnen doen zal Crossroads een programmamanager en business developer verantwoordelijk stellen voor dit project, waarbij de partners ondersteunen met kennis- en netwerk.
2	Gebrek aan urgentiebesef	Klein	Middel	Communicatiecampagnes met concrete voorbeelden van directe economische voordelen en praktijkvoorbeelden die aantonen hoe circulariteit nu al waarde toevoegt. Netcongestie biedt eveneens noodzaak om te verduurzamen, aangezien groei anders geremd zal worden.
3	Weerstand tegen verandering	Middel	Middel	Inzet van ambassadeurs en koplopers uit de regio die aantonen hoe verandering mogelijk is en inspireren met hun eigen succesverhalen

4	Onvoldoende vertrouwen in nieuwe oplossingen	Klein	Klein	Reed behaalde successen delen van andere ondernemers in de regio podium bieden middels events, videos en artikelen. Een ondernemer die vertelt dat iets voor hem werkt is immers betrouwbaarder dan een verkoper
5	Verschillen in adoptietempo tussen koplopers en de 'late majority'.	Groot	Middel	Een gefaseerde aanpak, van bewustwording, tot bekwaamheid vergroten, ondersteunen en successen delen, waarbij activiteiten worden afgestemd op de specifieke behoeften van verschillende doelgroepen. Mochten er gedurende de looptijd meer verschillen naar voren komen dan zal in het moment worden gekeken hoe we de aanpak hierop kunnen afstemmen.
6	Gebrek aan vertrouwen bij ondernemers in de voordelen van circulariteit.	Middel	Groot	Succesverhalen en bewezen impact delen via events en netwerkbijeenkomsten. Onderzoek laten doen door Fontys, ZUYD en TU/e om successen meetbaarder te maken en beter onderbouwd te kunnen toelichten waarom er kansen liggen voor ondernemers
7	Beleidsmakers verschuiven prioriteiten of richten zich op andere thema's, wat kan leiden tot verminderde steun of financiering voor circulariteit	Groot	Groot	Flexibiliteit in de projectaanpak inbouwen en regelmatig overleg met beleidsmakers.
8	Publieke en politieke druk op korte termijn resultaten	Middel	Middel	Transparant communiceren over de voortgang en realistische mijlpalen vaststellen, waarbij zowel korte- als lang termijn impact zichtbaar wordt gemaakt.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?

Het programmamanagement neemt Crossroads op zich. Als triple helix organisatie van Noord-Limburg zullen zij zo sturing geven en gedurende de looptijd de juiste partijen betrekken wanneer nodig. Hiervoor zal Crossroads de programmamanager Circulariteit verantwoordelijk stellen, waarvoor hij/zij 16 uur per week krijgt. Per programmaonderdeel zullen zij de voortgang bijhouden middels overleggen met de projectpartners minimaal elk kwartaal. Zo kan tijdig worden bijgestuurd waar nodig.

Daarnaast is per programmaonderdeel een eindverantwoordelijke aangewezen die de resultaten van dit project/ deze activiteit zelf realiseert danwel coördineert dat dit gebeurt naar afspraak. Om de verantwoordelijkheid te dragen voor dit programma zal zowel Crossroads als CDG één medewerker fulltime aanstellen.

Nr	Omschrijving	Verantwoordelijke	Realisatie
A1.1	Onderzoek naar 'high potential' ketens in de regio om te verduurzamen	Crossroads	Onderwijs
A1.2	CircularCluster	Crossroads	Crossroads

A1.3	Events, masterclasses, inspiratiesessies, lezingen en/of workshops	Crossroads	Crossroads en CDG
A1.4	0- en 1-meting	CDG	CDG en/of projectleider
A2.1	CIRCO tracks met de keten	Crossroads	CIRCO en LIOF
A2.2	LCA tracks	CDG	Externe partij
A2.3	Circular Lab	CDG	CDG
A2.4	Circular Maturity Scan	CDG	CDG
A2.5	Digitalisering Maturity Scan	CDG	CDG
A2.6	Module Circular Design, Circulair inkopen, Remanufascturing, CSRD en Data & Digitalisering	CDG	CDG i.s.m. externe partijen
A2.7	Externe begeleiding op maat	Crossroads	Crossroads en CDG
A2.8	In samenwerking met onderwijs de kennis in de regio over energiehubs vergroten	Crossroads	Projectleiders en onderwijs
A3.1	Begeleiding voor Circulariteits managers in bedrijven	Crossroads	Projectleider
A3.2	Circulaire Ketenkracht	Crossroads	Projectleider
A3.3	Bedrijf begeleiden om virgin materials te vervangen door reused materials	Crossroads	Projectleider
A3.4	Concrete langdurige onderzoekstraject (onderwijs) tot prototypes	CDG	Kennis- en onderwijsinstelling
A3.5	Materiaalstroomanalyse in lijn met CSRD	CDG	CDG
A3.6	Afstudeerstages CSRD en LCA	Crossroads	CDG, Fontys en ZUYD
A3.7	CO2 berekeningen	CDG	CDG
A3.9	Community of Practice voor het Bedrijfsleven	CDG	CDG
A3.10	Realisatie van energiehubs	Crossroads	Projectleiders, Rabobank, LIOF, RESNML, LLTB, Stantec en onderwijs, bedrijven, gemeenten, parkmanagement
A3.11	Deelnemers van bovenstaande projecten komen jaarlijks samen om ervaringen uit te wisselen	Crossroads	Crossroads en CDG
A4.1	Circulair Festival	Crossroads	Crossroads en CDG
A4.2	De ontwikkeling inzichtelijk te maken die ondernemers doormaken in verduurzaming en circulariteit door middel van een meting.	CDG	CDG i.s.m. externe partijen
A4.3	Successen ophalen en delen ter inspiratie!	Crossroads	Crossroads en CDG

b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?

Om de resultaten van het programma te monitoren, hanteren we een systematische aanpak die zowel kwalitatieve als kwantitatieve data verzamelt. Dit omvat:

1. **Impactmetingen:** Gedurende en na afloop van het programma meten we de voortgang en impact via KPI's zoals het aantal bereikte ondernemers en gerealiseerde samenwerkingen.
2. **Vervolgonderzoek:** Na deelname worden bedrijven of betrokken stakeholders benaderd voor een evaluatie, waarbij we nagaan in hoeverre het project heeft bijgedragen aan hun circulaire doelen. We verzamelen succesverhalen en best practices om deze te delen als inspiratie en om de impact tastbaar te maken.

Er is capaciteit gereserveerd in de vorm van een programmamanager en business developer vanuit Crossroads. Daarnaast is een deel van het budget specifiek gereserveerd voor communicatiekosten voor het delen van resultaten via rapportages, evenementen, en publicaties.

Deze aanpak garandeert niet alleen inzicht in de resultaten, maar maakt het ook mogelijk om continu te leren en toekomstige projecten verder te optimaliseren.

c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

Om de output van het programma effectief te communiceren naar zowel de doelgroep als andere belanghebbenden, zetten we een breed scala aan communicatiemiddelen en strategieën in. De nadruk ligt op het delen van praktische resultaten, inspirerende succesverhalen en concrete handvatten om betrokkenheid te vergroten.

Te verwachten communicatiemiddelen:

- **Rapportages:** Eindrapport en voortgangsrapporten die de impact en geleerde lessen samenvatten.
- **Video's:** Kort en inspirerend over projectresultaten en praktijkvoorbeelden.
- **Flyers en infographics:** Eenvoudige visuele samenvattingen van de belangrijkste resultaten en impact.
- **Succesverhalen:** Casestudies, podcasts en blogs over gerealiseerde projecten, gedeeld via digitale en fysieke kanalen.
- **Nieuwsbrieven:** Regelmatige updates met relevante mijlpalen en aankondigingen.
- **Events:** Presentaties tijdens netwerkbijeenkomsten, conferenties, en het Circular Festival.

Uitingen zijn extern gericht zodat zoveel mogelijk de bijdrage van de Regiodeal voor het programma voor het voetlicht kan worden gebracht. Bij eventuele uitingen over het programma in andere externe media, buiten de activiteiten uit de werkpakketten om, zal melding gemaakt worden van de Regiodeal bijdrage. Communicatie voor het project omvat ook de communicatie met stakeholders (Gemeente, Provincie, Topsector Energie, Netbeheerders) ten behoeve van de succesvolle realisatie van het programma. Daarnaast wordt binnen de taak communicatie een kennisuitwisselingsprogramma met alle doelgroepen in Gelderland en Nederland zoals gemeentes, provincies, netbeheerders, bedrijventerreinen, kennisinstellingen en mogelijke toekomstige samenwerkingspartners vanuit het bedrijfsleven uitgevoerd. In de interdisciplinaire dialoogbijeenkomsten worden onderwerpen als congestiemanagement en bedrijventerreinen, energieopslag, lokale energiehub's of Energiemanagementsystemen behandeld. Daarnaast wordt met het kennisteam aangesloten bij bestaande regionale en nationale overlegstructuren. De communicatie heeft ook het doel, om draagvlak bij de bedrijven en omwonenden te ontwikkelen.

6. Activiteiten en budget

a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1 t/m 4.3	Programma management, uitvoering, monitoring en ondersteuning	03-25 tot 12-28	€ 2.570.967
A1.2 A1.3 A2.6 A3.9 A4.1	Voor events, masterclasses, inspiratiesessies, lezingen en/of workshops, modules	12-25 tot 12-28	€280.000,00
A2.1	CIRCO tracks	03-25 tot 12-28	€60.000,00
A2.2	LCA Tracks	12-25 tot 12-28	€60.000,00
A1.1 A2.3 A3.2 A3.4 A3.6	ondersteuning met onderzoek, afstudeerstages, hackathons	12-25 tot 12-28	€350.000,00

A1.4 A2.4 A2.5 A2.7 A3.1 A3.3 A3.5 A3.7	Experts op maat aanbieden aan MKB bedrijven, begeleiding van circulariteit managers, circulaire ketenkracht, virgin materials.	12-25 tot 12-28	€787.500,00
A2.8 A3.10	Energiehubs	03-25 tot 12-28	€13.101.000,-
	Communicatie	12-25 tot 12-28	€100.000,00
	Reiskosten	12-25 tot 12-28	€7.000,00
		TOTAAL	€17.316.467,-

b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€17.316.467,-
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 8.120.931,-
Overige financieringen	€1.695.000,-
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 7.500.536,-
Totaal financiering	€17.316.467,-

Zie bijlage 4 voor de gedetailleerde begroting.

Bijlage 1. Toelichting per te realiseren energiehubs

2.3 Energiehubs (Logistiek) - Heijen

2.3.1 Relevantie

a. Beschrijving

De locatie van dit deelproject betreft het logistieke bedrijventerrein De Grens in samenwerking met het naastgelegen bedrijventerrein De Brem in Heijen. Bedrijventerrein De Grens kenmerkt zich door logistieke bedrijven en een ligging nabij de A77, de doorgaande route voor vrachtverkeer van knooppunt Rijkevoort (A73) naar de Duitse grens. Het bedrijventerrein is goed toegankelijk van af de A77 en kent een hoge organisatiegraad. De bij het project betrokken bedrijven MPG, AVG en Martens Logistics zijn alle aangesloten bij Bedrijvenvereniging De Grens. Bedrijventerrein De Brem kenmerkt zich door de aanwezigheid van de campus van Arvato.

Betrokken bedrijven

AVG Heijen is actief in de transport- en bouwstoffensector. Het bedrijf beschikt over eigen terrein dat deels onbenut blijft. Hier kan ruimte gecreëerd worden voor de realisatie van een laadvoorziening voor vrachtwagens. AVG Heijen overweegt om op korte termijn twee elektrische vrachtwagens aan te schaffen.

MPG Heijen produceert, cement, bindmiddelen en vulstoffen en beschikt over een grootverbruik aansluiting met een overcapaciteit van 1,2 MW.

Martens Logistics is een logistiek bedrijf dat momenteel beschikt over vier elektrische vrachtwagens en uitbreiding van de elektrische vloot overweegt. Deze ontwikkeling is mede afhankelijk van de beschikbaarheid van laadcapaciteit.

Arvato BV is een distributiebedrijf dat als enige bedrijf is gevestigd op bedrijventerrein de Brem. De bedrijfspanden van Arvato beslaan zo'n 80.000 m² en de vestiging telt ruim 1.000 medewerkers. Het bedrijf heeft ambitieuze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en heeft hier de afgelopen jaren serieus in geïnvesteerd. Zo wordt het beschikbare dakoppervlak met ruim 27.000 zonnepanelen maximaal benut voor de opwek van eigen energie. Dit is goed voor een verwachte opbrengst van meer dan 10.000 MWh per jaar. Dit jaar heeft het bedrijf daar nog een batterijsysteem van 6,4 MWh aan toegevoegd dat productie en afname met elkaar in balans brengt.

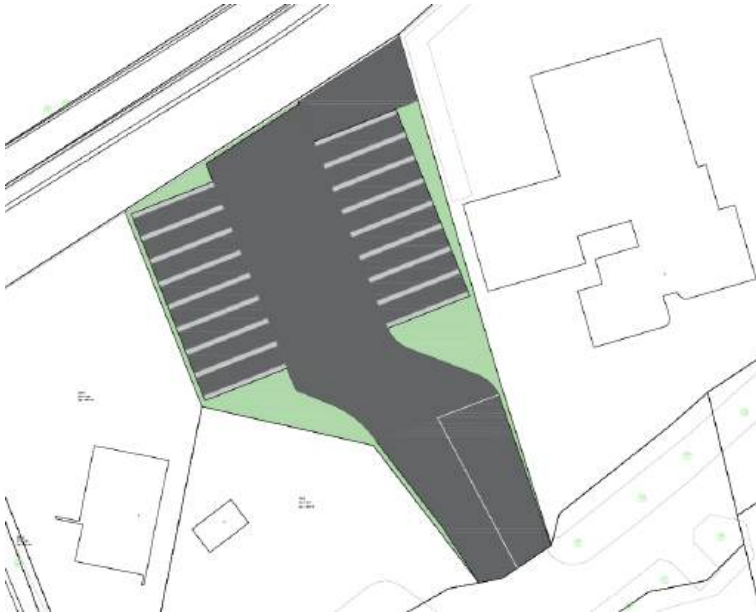

b. Doel van het project

Het doel van het project is de realisatie van een inpasbaar publiek laadplein voor heavy duty vrachtwagens op een open kavel. Dit laadplein wordt gevoed met hernieuwbare energie afkomstig van een nabijgelegen zonnepark en zonne-installaties op de op het terrein aanwezige bedrijfsdaken. In de toekomst is tevens de mogelijkheid voorzien om verbinding te leggen met de energieproductie en batterijopslag van Arvato waarmee de energiehubs zich uitbreidt en bestendigt.

Ondernemers op het bedrijventerrein dragen 50% bij van de kosten van dit publieke laadplein. Dit laadplein biedt plek aan 15 laadposities voor elektrische heavy duty vrachtwagens, zowel voor trekker-

oplegger combinaties als voor bakwagens. Door gebruik te maken van PowerUnits in combinatie met laadzuilen ontstaat de mogelijkheid om de beschikbare stroom naar behoefte over de verschillende voertuigen te verdelen. Zodoende ontstaat een mogelijk om overdag voornamelijk snelladen tot 600 kW aan te bieden en 's nachts indien gewenst langzaam laden voor aldaar geparkeerde elektrische vrachtwagens. Daarnaast is laadinfra voorzien voor mobiele machines en losse accu's welke gebruikt kunnen worden in de bouw. Mede door de combinatie van het laadplein voor elektrische vrachtwagens met duurzame opwek en opslag van hernieuwbare energie worden in de omgeving aanwezige resources optimaal benut met ontlasting van het elektriciteitsnet tot gevolg. Dit publiek laadplein zal een stimulerende werking voor de opstart en opschaling van verduurzaming van wegtransport hebben i.p.v. de huidige remmende werking vanwege netcongestie. De gevraagde subsidie is nodig om de onrendabele top weg te nemen.

c. Andere belanghebbenden

Alle op bedrijventrein De Grens gevestigde bedrijven hebben belang bij de realisatie van de laadvoorziening op het bedrijventerrein. Vanwege het semipublieke karakter van het laadplein zijn is alle elektrisch vrachtvervoer op de route Rijkevoort-Duitsland gebaat bij de aanwezigheid van een laadplein nabij de grens. Door de ligging t.o.v. de A73 wordt verwacht dat elektrische vrachtwagens 8 kilometer willen rijden wanneer zij onderweg zouden willen laden.

Gemeente Gennep en uitvoeringsorganisatie Trendsportal ondersteunen dit initiatief. Beide partijen streven hierbij naar een uitstekende bereikbaarheid en een goed functionerend, toegankelijk en toekomstbestendig mobiliteitssysteem in Gennep en in Noord-Limburg. De bedrijven worden ondersteund om stappen te zetten naar slimme, duurzame logistiek.

2.3.2 effectiviteit

Een laadplein voor vrachtwagens biedt verschillende voordelen voor een regio, zowel economisch, logistiek als sociaal.

1. Verbeterde logistiek en efficiëntie

- **Betere doorstroming van verkeer:** Door een hogere laadzekerheid vanwege een grotere beschikbaarheid van laadpunten, wat betekent dat gebruikers minder kans hebben om zonder laadmogelijkheden te komen zitten. Zoekend vrachtverkeer op openbare wegen wordt verminderd. Dit helpt om de doorstroming van het verkeer te verbeteren.
- **Faciliteren elektrisch vervoer over langere afstanden:** Publieke laadpleinen zijn essentieel voor chauffeurs die lange ritten maken en afhankelijk zijn van laadmogelijkheden onderweg. Dit vergemakkelijkt het gebruik van elektrische vrachtwagens.

2. Verhoogde economische activiteit

- **Kostenbesparing:** Voorzien wordt dat elektrisch rijden met vrachtwagens in de nabije toekomst (lees vanaf 2026/2027) mede door veranderingen in regelgeving goedkoper gaat worden dan het rijden met diesel vrachtwagens. Dit mede door bijvoorbeeld de invoering van zero-emissiezones, vrachtwagenheffing en ETS-2 als Europese CO₂-beprijzing van diesel om een paar voorbeelden te noemen. Een belangrijke factor hierbij is de kostprijs per kWh welke betaald moet worden voor de stroom waarmee de elektrische vrachtwagens worden aangedreven. Daarnaast is de kostencomponent voor personeel nog relevant voor wanneer een laadsessie gepaard gaat met wachten door de chauffeur. Het laadplein zoals voorzien op bedrijventerrein De Grens zorgt ervoor dat bedrijven die nu last hebben van netcongestie op hun eigen aansluiting gebruik kunnen maken tegen een marktconform tarief. Bovendien kunnen zij kosten besparen in vergelijking met het installeren van meerdere losse laadpalen. Dit maakt het financieel aantrekkelijker voor bedrijven en gemeenten.
- **Aantrekken van bedrijven:** Regio's met goed ontwikkelde logistieke infrastructuur, zoals laadpleinen voor vrachtwagens, zijn aantrekkelijker voor bedrijven die afhankelijk zijn van transport en distributie. Dit komt economische groei en werkgelegenheid ten goede.
- **Versterking van de regionale economie:** Met de versterking van energie-infrastructuur wordt de ontwikkeling van toekomstbestendige regionale mobiliteit gestimuleerd. Bovendien kan het niet kunnen verkrijgen van een grotere aansluiting een reden zijn voor transportbedrijven om te verhuizen, wat nadelig is voor de regionale economie. Met de aanleg van een publiek toegankelijk laadplein kan dit effect voorkomen worden.
- **Stimulering innovatie:** Samenwerken aan een collectief duurzaam en slim energiesysteem leidt tot duurzame innovatie en groei, wat de concurrentiepositie van de regio versterkt.

3. Milieuvoordelen

- **CO₂-reductie:** Door het aanbieden van meer laadmogelijkheden wordt rijden met elektrische vrachtwagens gestimuleerd, wat bijdraagt aan de transitie naar fossielvrije mobiliteit. Naast een eerste aanzet van bedrijven zal het voor die bedrijven die al met de eerste elektrische vrachtauto's rijden een reden kunnen zijn om het aantal elektrische vrachtwagens verder op te schalen. Elektrisch laden betekent echter niet automatisch duurzaam rijden: veel laadvoorzieningen maken nog gebruik van grijze stroom. Een (semi-) publiek laadplein gevoed door lokaal opgewekte hernieuwbare energie is geheel in lijn met het Klimaatakkoord, dat voor de toekomst een decentraal energiesysteem schetst dat voorziet in lokaal opgewekte duurzame energie.
- **Groene infrastructuur:** Onbenut dakoppervlak kan ingezet worden voor zonnepanelen om collectief energie op te wekken ten behoeve van de laadvoorziening alsmede de energievraag van de aanwezige bedrijven. Door de energie-infrastructuur op het bedrijventerreinen slim in te richten worden de betrokken bedrijven minder afhankelijk van het elektriciteitsnet en worden ondernemers gestimuleerd te investeren in duurzame energievoorzieningen.

4. Verhoogde Veiligheid

- **Veiligheid voor vrachtwagenchauffeurs:** Laadpleinen bieden een veilige plek voor chauffeurs om te pauzeren, te rusten of te wachten, wat bijdraagt aan hun welzijn en de algehele verkeersveiligheid.
- **Doorstroming:** Het is efficiënter en veiliger om laadinfra in te passen op een publiek toegankelijk laadplein langs een doorvoerroute dan op een depot.

5. Verbetering levenskwaliteit

- **Minder overlast voor bewoners:** Elektrisch vrachtvervoer is geluidsarm. De geluidsoverlast die omwonenden ondervinden van snel- en doorgaande wegen vermindert aanzienlijk met de elektrificatie van vrachtvervoer.

- **Gezondheidsvoordelen:** Naast CO₂-uitstoot is vrachtvervoer over de weg ook verantwoordelijk voor een substantieel aandeel van de fijnstofemissies in Nederland. In 2023 was het goederenvervoer verantwoordelijk voor ruim de helft van alle fijnstofemissies afkomstig van wegvervoer. Elektrisch vrachtvervoer is emissievrij. Elektrificatie van vrachtvervoer verhoogt derhalve de gezondheid van inwoners.

6. Werkgelegenheid en sociale impact

- **Creëren van werkgelegenheid:** Een elektrisch laadplein genereert bedrijvigheid. Nabijgelegen horeca kan profiteren van een openbare laadvoorziening en de aanwezigheid van laadvoorzieningen kan een aanzuigende werking hebben voor bedrijven uit de logistieke of distributiebranche. Tevens vergen inrichting en onderhoud van een laadplein inzet van personeel, wat de werkgelegenheid ten goede komt.
- **Ondersteuning van de transportsector:** Logistieke bedrijven zien zich voor de taak gesteld hun afhankelijkheid van fossiele brandstoffen af te bouwen. **Bijna dertig grote gemeenten voeren tussen 2025 en 2030 een verbod in op vrachtwagens en busjes die op diesel of benzine rijden.** Versterking van de landelijke elektrische laadinfra komt de gehele branche dan ook ten goede.

2.3.3 Resultaatketen

Onderstaande activiteiten vallen binnen het totale projectplan

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029
A2.1	Realisatie Powerunit/laadplein	01-06-2025 tot 01-06-2026
A3.1	Infrastructuur	01-06-2025 tot 01-01-2029
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029
A5.1	EMS	01-11-2025 tot 01-11-2026

Onderstaande output is het resultaat van de activiteiten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
O1.1	Oplevering project conform projectplan	01-01-29
O2.1	Passende laadplein voor alle ondernemers	01-06-26
O3.1	Mogelijkheid tot ontsluiting laadplein publiek	01-01-29
O4.1	Kennisdeling (blauwdruk aanpak) met betrokken stakeholders en derden	01-01-29
O5.01	Afrekenmodel beschikbaar	01-01-29

Resultaten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R1.1	Kosten binnen budgettering	01-01-29
R2.1	Creëren ruimte productie	01-06-29
R3.1	Creëren ruimte productie	01-01-29
R4.1	Kennis	01-01-29
R5.1	Co ₂ besparing, vergroting elektrisch rijden	01-01-29

Verminderen netcongestie

Het verminderen van netcongestie in een regio heeft aanzienlijke positieve effecten op de lokale economie, energievoorziening en het vestigingsklimaat. Netcongestie ontstaat wanneer de capaciteit van het elektriciteitsnet onvoldoende is om de vraag naar en productie van elektriciteit te verwerken, vooral door een toename van energieproductie uit hernieuwbare bronnen of groeiende energiebehoefte. Door te werken aan oplossingen voor dit probleem kunnen verschillende voordelen gerealiseerd worden:

- Versterking van de energievoorziening: Door samen te werken aan slimme benutting van de beschikbare netcapaciteit kan de energiezekerheid op een bedrijventerrein versterkt worden. Een energiehubs waarin vraag en aanbod goed op elkaar afgestemd worden vermindert het risico op stroomuitval of onbetrouwbare leveringen. Een stabiele energievoorziening is essentieel voor economische groei en operationele continuïteit.

- Stimulering economische groei en verbetering vestigingsklimaat: Door vraag en aanbod op een bedrijventerrein slim op elkaar af te stemmen kan het aantal (economische) activiteiten op een locatie uitgebreid worden. Een stabiel energiesysteem dat gedeeltelijk onafhankelijk is van het (onstabiele) elektriciteitsnet maakt de regio tevens aantrekkelijker voor bedrijven, vooral voor energie-intensieve sectoren. Bedrijven zijn eerder geneigd zich in een regio te vestigen of uit te breiden wanneer ze weten dat er voldoende capaciteit is om hun energiebehoeften te vervullen. Dit draagt direct bij aan de werkgelegenheid en verhoogt de investeringsbereidheid van bedrijven, wat de lokale economie stimuleert.
- Groei van hernieuwbare energie: Netcongestie wordt vaak veroorzaakt door een groeiend aanbod van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, dat het net overbelast. De inrichting van een smart energiehub maakt het mogelijk om deze duurzame energiebronnen op grotere schaal te integreren in het energienet, waardoor de regio haar ambities op het gebied van verduurzaming kan verwezenlijken. Dit ondersteunt de energietransitie en draagt bij aan het behalen van klimaatdoelen.
- Aantrekken van duurzame en innovatieve projecten: De samenwerking rondom de inrichting van een toekomstbestendig en duurzaam energiesysteem kan ook leiden tot de vestiging van nieuwe, duurzame initiatieven in de regio, zoals energiehub's, lokale energieopslagfaciliteiten of duurzame mobiliteitsprojecten. Deze initiatieven dragen bij aan de economische verduurzaming van de regio en versterken haar rol als koploper in de energietransitie.
- Kostenbesparing voor bedrijven en consumenten: Stabilisatie van het netwerk vermindert de volatiliteit van energieprijzen en leidt uiteindelijk tot een prijsdaling. Dit leidt voor bedrijven tot lagere exploitatiekosten, wat zich uiteindelijk vertaalt in lagere prijzen voor consumenten.

2.3.4 Haalbaarheid

De haalbaarheid van een collectief laadplein op een bedrijventerrein is afhankelijk van verschillende factoren van financiële, technologische en organisatorische aard. Enkele van deze factoren zijn:

1. Ruimte en Locatie

- Beschikbare ruimte: Het bedrijventerrein moet voldoende ruimte bieden voor het laadplein, inclusief parkeerplaatsen voor vrachtwagens, laadinfrastructuur (voor elektrische vrachtwagens), en mogelijk wachtruimtes voor chauffeurs.
> Bedrijventerrein De Grens voorziet hierin: op het beoogde (laad)plein is voldoende ruimte voor 15 laadposities. Het bedrijventerrein is ruim opgezet en horeca is aanwezig.
- Toegankelijkheid: Het laadplein moet goed bereikbaar zijn voor vrachtwagens, zowel van binnen als buiten het bedrijventerrein. Vrachtwagens makkelijk kunnen in- en uitrijden zonder overlast te veroorzaken voor andere bedrijven.
> De ontsluiting van bedrijventerrein De Grens is goed: de afwikkeling van vrachtwagens van- en naar het bedrijventerrein is veilig en aantrekkelijk voor bedrijven.

2. Logistieke en Operationele Overwegingen

- Delen van faciliteiten: Het voordeel van een collectief laadplein is dat meerdere bedrijven bijdragen in de investering, wat het financiële risico voor de betrokkenen verlaagt. Dit kan echter alleen werken als er voldoende vraag is van verschillende bedrijven op het terrein en als de operationele processen goed op elkaar afgestemd kunnen worden.
> Het feit dat de betrokken ondernemers onder andere via de bedrijvenvereniging al goed georganiseerd zijn en reeds met elkaar in gesprek zijn geweest over een eventueel te realiseren elektrische laadvoorziening.
- Systeem voor reservering en gebruik: Voor een collectief laadplein is een goed systeem nodig om de beschikbare ruimte en tijdsloten efficiënt te beheren. Dit kan door een digitaal platform waarop bedrijven hun laadtijden kunnen reserveren en het gebruik van de faciliteit kunnen coördineren. Dit vereist echter investeringen in technologie en beheer.
> Hiervoor zal worden samengewerkt met Trendsportal als regionale organisatie maar ook met Elaad, NKL en de NAL om lessen te kunnen trekken uit ervaringen die elders worden opgedaan. Tevens wordt samenwerking gezocht met partijen die hiervoor al systemen hebben ontwikkeld en (bij voorkeur) landelijk uitrollen om zoveel mogelijk aan te sluiten op dat wat gangbaar is in de markt. Omdat een dergelijk systeem nog niet op grote schaal beschikbaar is wordt verwacht dat

hier energie in moet worden gestoken om het e.e.a. goed in te regelen. Overwogen wordt om hierbij de hulp in te roepen van kennisinstellingen.

3. Kosten

- **Aanleg en beheer:** De kosten voor de aanleg van een laadplein (bekabeling, laadpalen, beveiliging, verlichting en onderhoud van de faciliteiten) worden gecompenseerd door de opbrengsten van de laadfaciliteiten en lagere energiekosten voor de deelnemende bedrijven.
> In hoeverre het project financieel rendabel is moet blijken uit een nadere uitwerking van de begroting.
- **Kostenverdeling:** Duidelijke afspraken over de kosten en verantwoordelijkheden zijn cruciaal voor de slagingskansen van het project. De vraag is op welke wijze kosten en baten voor de aanleg, het onderhoud en het beheer verdeeld worden tussen de bedrijven op het bedrijventerrein.
> Ook de wijze waarop betrokken bedrijven bijdragen en profiteren van het project wordt nader uitgewerkt. Een mogelijkheid is om een gezamenlijk fonds in te richten, waaraan de deelnemende bedrijven bijdragen op basis van hun gebruik of grootte.

4. Duurzaamheid en Innovatie

- **Elektrische vrachtwagens:** Op dit moment is nog onzeker op welke wijze de verduurzaming van zwaar wegtransport in de toekomst zal gaan plaatsvinden. Met name voor lange afstandsvervoer wordt ook gekeken naar waterstof en biobrandstoffen. Het is dus de vraag welk deel van het vrachtvervoer op de langere termijn elektrisch zal zijn.
> Het aantal elektrische vrachtwagens groeit echter zeer snel. Dit jaar is het aantal elektrische vrachtwagens al tienmaal zo hoog als in 2023. Mede door het instellen van emissievrije zones in verschillende grote gemeenten wordt verwacht dat deze trend zal doorzetten. Er is dus geen reden om te twijfelen aan de groeiende behoefte aan elektrische laadvoorzieningen.
- **Groene energie:** Om zeker te zijn van beschikbaarheid van hernieuwbare energie is het van belang dat er ofwel een koppeling gemaakt kan worden met een nabijgelegen zonneveld (denk aan het naast Arvato gelegen zonneveld Heijen of het nog te realiseren project OER A73-A77) en/of op het bedrijventerrein zelf opgewekte energie.
> Voor de op het terrein gevestigde bedrijven is een smart energiehub een incentive om te investeren in eigen opwek van zonne-energie. Vanwege de netcongestie is levering aan het net momenteel niet mogelijk, maar levering aan een lokaal energienetwerk kan wel. Doordat de opgewekte energie verkocht kan worden via het laadplein wordt een investering in zonnepanelen interessanter.

5. Wet- en regelgeving

- **Vergunningen en regelgeving:** Afhankelijk van de locatie en het type bedrijventerrein kan regelgeving het opzetten van een laadplein bemoeilijken. Dit kan gaan om milieuregels, verkeersveiligheid, of het bestemmingsplan van het terrein. Het is belangrijk om deze aspecten vooraf goed te onderzoeken.
> De nieuwe energiewet biedt vanaf 2025 meer ruimte voor collectieve energiesystemen met meerdere producenten en afnemers. Gemeente en Enexis zijn aangehaakt in het project. Hiermee is een goede informatie-uitwisseling m.b.t. wet- en regelgeving geborgd.
- **Subsidiering:** Er zijn momenteel meerdere stimuleringsmaatregelen vanuit de Provincie Limburg en het Rijk beschikbaar zijn voor de inrichting van smart energiehub's. Zo biedt de Provincie momenteel een ondersteuningsprogramma energiehub's bedrijventerreinen aan.
> In het kader van het provinciale ondersteuningsprogramma hebben reeds gesprekken plaatsgevonden tussen de gemeente en de Provincie Limburg. De ondersteuning beperkt zicht echter tot het proces; realisatiekosten ('assets') zijn niet subsidiabel. Omdat het project waarschijnlijk een onrendabele top zal kennen, wordt nog gezocht naar aanvullende financiering.

6. Samenwerking tussen bedrijven

- **Wederzijds belang:** Voor een collectief laadplein is een gestroomlijnde samenwerking tussen bedrijven essentieel. Bereidheid om verantwoordelijkheid en risico's te delen is cruciaal, transparantie en communicatie zijn daarbij sleutelwoorden.

7. Beveiliging en toezicht

- **Veiligheid van goederen en voertuigen:** Het laadplein moet goed beveiligd zijn om diefstal of schade aan vrachtwagens en goederen te voorkomen. Dit kan extra kosten met zich meebrengen voor beveiliging, zoals camera's, verlichting en mogelijk een beveiligingsdienst.
> Voor de beveiliging van het terrein is enkel nog een uitbreiding van het aantal camera's benodigd. Hekwerk en een poort zijn al aanwezig en bruikbaar voor de toekomstige situatie.

- Veiligheidsmaatregelen voor chauffeurs: Het plein moet ook zorgen voor de veiligheid van de chauffeurs. Vrachtwagens moeten veilig kunnen parkeren en laden.
> Camera's vergroten de veiligheid van het plein. Tevens moet het plein voorzien worden van sanitaire voorzieningen.

2.3.5 Monitoring en communicatie

Het monitoren van zowel de technologische als de operationele kanten van inrichting en beheer van eeniehub vereist een integrale benadering. Door middel van energiemonitoring, KPI's, regelmatige rapportage en evaluatie en kennisuitwisseling tussen energiehubs onderling kunnen prestaties en impact van de energiehubs intensief gevolgd, vergeleken en verbeterd worden.

Binnen Trendsportal en de RES NML worden ook andere (logistieke) energiehubs gevolgd. Beide organisaties zijn toegewijd om kennis van andere projecten in te brengen in de projectorganisatie en lessen geleerd uit dit project elders toe te passen. Crossroads heeft hierbij een coördinerende rol (zie 2.1.5 voor verdere toelichting).

2.3.6. Activiteiten en budget

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029	83.000
A2.1	Realisatie Powerunit/laadplein	01-06-2025 tot 01-06-2026	1.650.000
A3.1	Infrastructuur	01-06-2025 tot 01-01-2029	195.000
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029	109.000
A5.1	EMS	01-11-2025 tot 01-11-2026	10.000

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 2.047.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 1.023.500
Overige financieringen	€ nvt
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 1.023.500
Totaal financiering	€ 2.027.000

2.2 Energiehub (productie en logistiek) Smakterheide – Venray

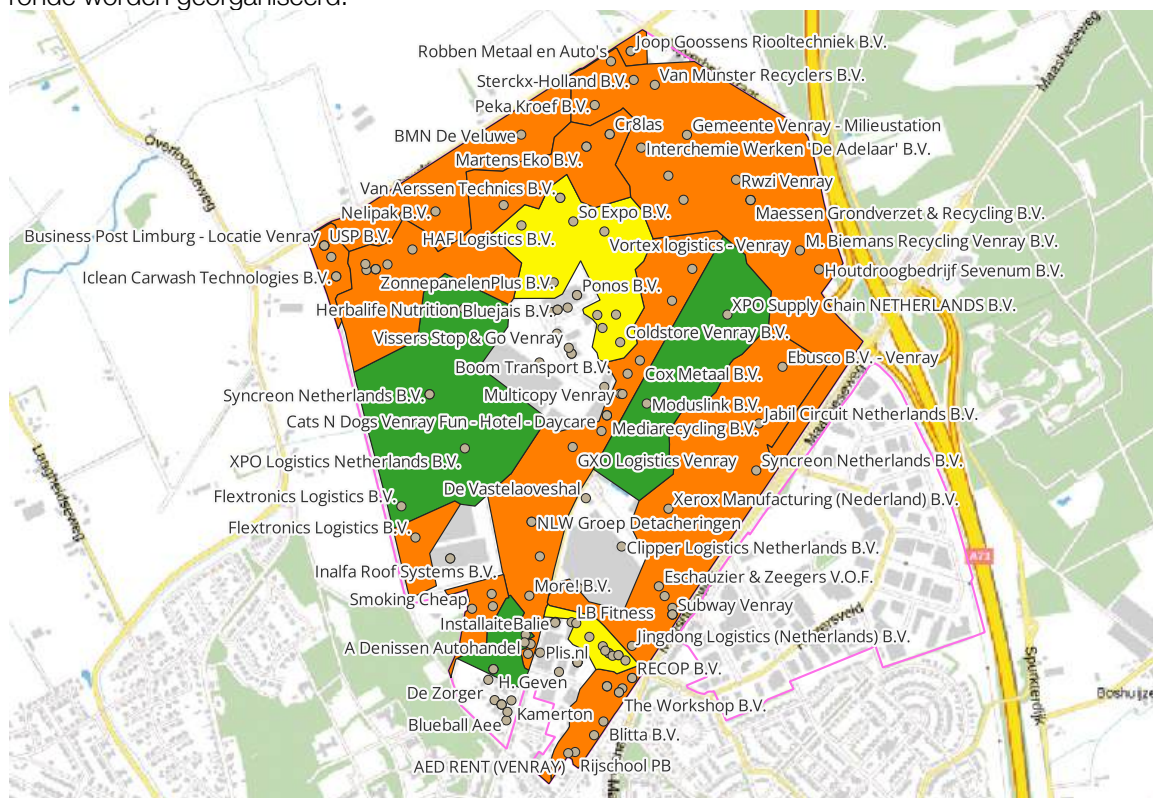
Ondernemers Vereniging Smakterheide

2.2.1 Relevantie

a. Beschrijving

Dit deelproject heeft betrekking op bedrijventerrein Smakterheide (kantoren, productie en logistiek). De organisatie en het projectmanagement is in handen van de ondernemersvereniging Smakterheide waarbij 100% van de energie verbruikende bedrijven zijn aangesloten.

Bedrijventerrein Smakterheide is goed georganiseerd d.m.v. een eigen ondernemersvereniging. Deze ondernemersvereniging wordt vanuit BIZ-gelden gefinancierd. In 2025 zal er voor de vierde maal een BIZ-ronde worden georganiseerd.

Situatieschets Smakterheide heeft:

- > 140 geregistreerde vestigingen in 2024
- Totaal energieverbruik (elektra + gas) van 303.914 GJ (bron: CBS 2021)
- Totaal elektraverbruik 42.700.000 kWh/een PC, 5804 AB, verbruikt 12.367.350 kWh elektra (29%)
- Totaal gasverbruik 4.200.000 m³/een PC, 5804 AB, verbruikt 2.306.880 m³ gas (55%)
- Totale CO₂ uitstoot van 32 kton
- Potentieel zonnestroom: 44,19 MW (bron: RBB/SKBN)
- Gerealiseerde SDE-projecten: 12,453 MW (bron: RVO)
- Nog te realiseren SDE-projecten tot 2025: 14,8618 MW
- BioWKK: 16,7 MW (bron: RVO/SDE Elektra)

Bedrijventerreinen Smakterheide heeft een Paris Proof-index¹ van 2,64 (kleurcode geel).

Met de aanname dat de terreinen hun energiegebruik tot 2050 volgens het Parijse Klimaatakkoord met 2/3 terug moeten brengen (bron: DGBC²), moet het voor deze categorie in principe mogelijk zijn dit in uiterlijk 26 jaar te bereiken (Rienstra Beleidsonderzoek en Beleidsadvies).

b. Doel van het project

Met de huidige opwek van wind op land en zon PV is al in nagenoeg in heel Nederland geen capaciteit meer voor nieuwe aansluitingen om opgewekte stroom te transporteren over het net. Dat geldt ook voor de provincie Limburg waaronder ook in Venray op het bedrijventerrein Smakterheide. Netbeheerders pleiten voor een versnelling van de doorlooptijd voor de verzwaring van de centrale energie infrastructuur. Het kan namelijk wel tien jaar duren om een knooppunt in het hoogspanningsnet aan te passen. Regionale netbeheerders rekenen met een doorlooptijd van zeven tot tien jaar.

Ondernemers moeten de omslag maken naar het gebruik van duurzaam opgewekte energie. Naast netcongestie vormen ook CO₂ taks en wisselvallige energieprijzen een uitdaging. Op bedrijventerrein Smakterheide is sprake van een gemengd energieprofiel: Groot- middel- en kleingebruikers door elkaar. Het energieverbruik van alle bedrijven op bedrijventerrein Smakterheide bedroeg in 2021 meer dan 42 miljoen kWh, bron: CBS.

Oplossing

Door de toename van decentrale energieopwekkingsinstallaties, emancipatie van de eindgebruiker en congestie problematieken, is er een groeiende vraag naar het op lokaal niveau uitwisselen van energie. Een energiehub maakt een slimme combinatie van de opwek, de opslag, de conversie en het verbruik van energie. De aanpak creëert nieuwe ruimte voor de duurzame groei van de deelnemers.

Door middel van een energiehub werken bedrijven samen in een collectief. Dit zorgt voor:

1. Betere benutting van het (lokale) energiesysteem
2. Het uitwisselen en afstemmen van opwek en verbruik
3. Minder afhankelijk van het gereguleerde elektriciteitsnet
4. Samenwerking bedrijven onderling vergoten
5. Doelgroep van het project

De eerste verkenning is afgerond waarbij een groep van grootverbruikers een volmacht heeft afgegeven op basis waar van (deels) historische verbruiksgegevens zijn opgevraagd bij de respectievelijke meetbedrijven.

- 14 bedrijven een volmacht afgegeven voor het opvragen van kwartierdata
- Deze 14 volmachten machtigen vertegenwoordigen 17 aansluitingen
- Van de 17 aansluitingen zijn er 11 terug te vinden op de nettopologie van Enexis
- Overige 6 aansluitingen betreffen of MS/LS aansluitingen of KV-aansluitingen
- Inmiddels heeft GXO ook aangegeven geïnteresseerd te zijn. Hebben verschillende panden met grote beschikbare dakoppervlaktes op Smakterheide.

Daarnaast hebben zich in de tussentijd nog eens 14 bedrijven gemeld. Deze 28 bedrijven geven aan dat ze nu al problemen ondervinden dan wel verwachten dit binnen afzienbare tijd te ondervinden op het gebied van:

- Meer duurzame opwek
- Elektrisch laden
- Uitbreiden bedrijf of nieuwbouw
- Verdere elektrificatie proces

c. Andere belanghebbenden

Alle gevestigde ondernemers zijn belanghebbenden bij de borging van de energievoorziening op het bedrijventerrein en daarmee ook de inwoners van Venray in verband met het houden van een optimaal vestigings- en uitbreidingsklimaat voor ondernemers en daarmee werkgelegenheid.

2.2.2 effectiviteit

De **borging van de energievoorziening** op het bedrijventerrein speelt een cruciale rol in het versterken van de werkgelegenheid, het vestigingsklimaat en de economie van dat gebied. Dit betekent dat er een betrouwbare, duurzame en efficiënte energievoorziening wordt gewaarborgd, die essentieel is voor de werking van bedrijven en de algehele economische stabiliteit van het terrein. Hieronder worden de verschillende voordelen voor werkgelegenheid, vestigingsklimaat en economie toegelicht:

1. **Werkgelegenheid:** Een stabiele en betrouwbare energievoorziening maakt het mogelijk voor bedrijven om hun productieprocessen en bedrijfsvoering zonder onderbrekingen voort te zetten. Dit draagt bij aan een hogere productiviteit en bedrijfszekerheid, wat uiteindelijk de werkgelegenheid ten goede komt. Bedrijven kunnen met vertrouwen blijven opereren, uitbreiden

en nieuwe werknemers aannemen. Daarnaast kan de borging van de energievoorziening zelf zorgen voor extra werkgelegenheid, bijvoorbeeld door het onderhoud van energie-infrastructuur of door de ontwikkeling van nieuwe technologieën, zoals duurzame energieoplossingen.

2. **Vestigingsklimaat:** Een betrouwbare energievoorziening is een belangrijke factor voor bedrijven bij de keuze om zich te vestigen op een bedrijventerrein. Bedrijven, vooral die in energie-intensieve sectoren, zijn vaak afhankelijk van constante energieaanvoer. De borgen van de energievoorziening creëert een gunstig vestigingsklimaat doordat het bedrijven zekerheid biedt over de continuïteit van hun productie en operationele processen. Dit kan leiden tot een grotere aantrekkingskracht van het bedrijventerrein voor nieuwe bedrijven en investeringen, wat de groei van het gebied bevordert.
3. **Economie:** De borging van de energievoorziening draagt bij aan de economische stabiliteit van een regio. Wanneer bedrijven op een bedrijventerrein verzekerd zijn van een constante energievoorziening, kunnen ze zich volledig richten op innovatie en groei, wat de economische output verhoogt. Een betrouwbare energievoorziening stimuleert ook de implementatie van duurzame energieoplossingen, wat kan leiden tot lagere energiekosten op lange termijn. Dit maakt bedrijven kompetenter en kan helpen om kosten te besparen. Daarnaast kan de aanwezigheid van energie-infrastructuur nieuwe markten en zakelijke kansen creëren, bijvoorbeeld door samenwerking met andere bedrijven of regio's die duurzame energieoplossingen nodig hebben.

2.2.3 Resultaatketen

Het project omvat de duurzame opwek via zonne- en windenergie in combinatie met het creëren van een collectief laadplein. Hiervoor willen we een energiehub ontwerpen en implementeren.

De benodigdheden voor een energiehub zijn: 1) bedrijven die openstaan te participeren, 2) energie coöperatie, 3) Groeps Transport Overeenkomst (Groeps-TO), 4) collectieve hardware (batterij, pv, laadplein, etc.) en 5) EMS-software.

Deze energiehub biedt draagt bij aan:

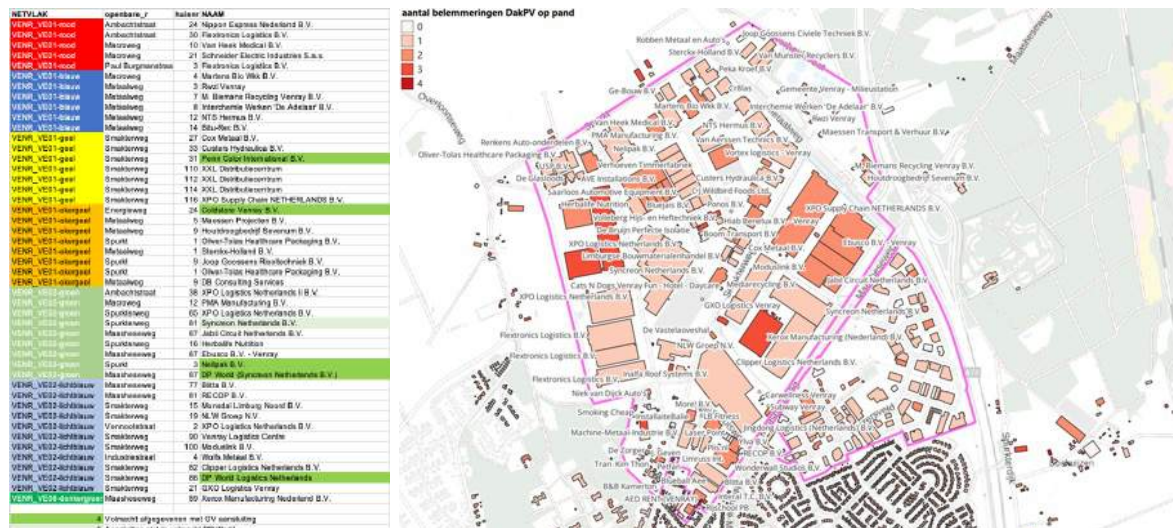
1. Vermogenspiek verschuiven en onderling totaal gecontracteerd vermogen delen binnen een collectief van bedrijven die hun individuele aansluitingen (ATO) omzetten in een Groepstransportovereenkomst (GTO) aangestuurd vanuit een Energie Management Systeem (EMS)
2. Extra opwek genereren (zonnepanelen/kleine windmolens) om continue vraag naar beneden te kunnen brengen
3. Collectief flexvermogen (batterij) inbrengen om vermogenspieken te verminderen in combinatie met een laadplein

EMS

Er zijn verschillende EMS-aanbieders op de markt die inmiddels een of meerdere werkende oplossing in de markt hebben draaien. In deze fase hebben we nog geen definitieve keuze gemaakt. De prijzen voor EMS-software ontlopen elkaar niet zoveel. Daarom kunnen we hiervoor de onderstaande investering (Capex) afgeven.

Zonnepanelen/kleine windmolen

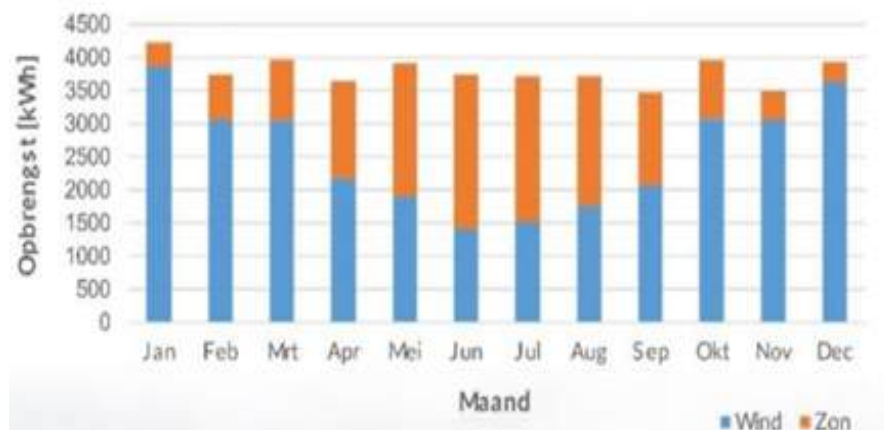
Zoals eerder vermeld beschikt Smakterheide in potentie over 44,19 MW zonnestroom (bron: RBB/SKBN). Hiervan is 12,453 MW gerealiseerd aan SDE-projecten (bron: RVO) en nog te realiseren SDE-projecten tot 2025: 14,8618 MW. Resteert in potentie 16,8 MW aan zonnestroom. Vanaf 2025 zal er actief gewerkt worden vanuit een collectieve aanpak om PV op dak (zonnepanelen) verder op te schalen. Hierbij zal ook gekeken worden naar de ligging van bedrijven op de nettopologie van Enexis.

Alle bedrijven/adressen met GV-aansluitingen afgezet tegen nettopologie en potentiële daken om duurzame opwek te vergroten

Bij de verdere uitbreiding van de zonnepanelen vanaf 2025 zal gebruik worden gemaakt van de hiervoor geldende subsidieregeling (SDE) voor individuele bedrijven. De verwachting is dat bedrijven met zon op dak een mogelijk verdienmodel zien in deze batterij/laadinfrastructuur. Daarom zijn deze kosten nu niet in de kostenbegroting opgenomen. Daarnaast zullen we in eerste aanzet zoveel als mogelijk gebruik maken van de al aanwezige zonnepanelen, aangevuld met de geplande SDE-zonneprojecten.

Naast opschalen van zonnestroom willen we ook extra opwek genereren door windtechnologie. Er komen in 2025 kleine windturbines op de markt die perfect geschikt zijn voor decentrale elektriciteitsopwekking dicht bij de eindgebruikers. Hiermee wordt het net ontlast en de eindgebruikers verzekerd van een constant lage elektriciteitsrekening gedurende tientallen jaren. Wind en zon vullen elkaar goed, zie ook onderstaand voorbeeld van deze complementariteit. De gemiddelde windsnelheid in Venray bedraagt 4 meter/seconde. Dit leidt tot een jaarlijkse opbrengst per windturbine van 80 MWh per jaar.

Batterij/laadplein

We realiseren een laadplein inclusief een batterij. Dit is een startconfiguratie waarbij er naast zonne-energie en energie uit het net ook windenergie wordt toegevoegd.

Het laadplein omvat:

- 2 snelladers 360kW
- 4 depotladers 90kW
- 1 batterij 1400kWh
- AC omvormer 180kW
- bekabeling batterij <->laders

Het systeem werkt geheel op gelijkstroom (DC), ook de zonnepanelen kunnen rechtstreeks op DC worden aangesloten. De grootte van de AC omvormer hangt af van de uiteindelijke configuratie, netaansluiting etc. maar idealiter gebeurt zoveel mogelijk op DC.

Het benodigde vermogen voor het laadplein bedraagt gemiddeld ca. 3 MWh per dag, afhankelijk van de samenstelling van de voertuigen die er laden (grote/kleine vrachtwagens, auto's). Dit komt neer op 1100 MWh per jaar. Binnen de energiehubs willen we:

- 40% uit zonne-energie realiseren (440 MWh)
- 15% uit windenergie (165 MWh)
- 45% uit het net (495 MWh)

Maatschappelijk impact

De energiehubs op Smakterheide sluit aan op de voorlopige visie van RES-MNL waarin een aantal uitgangspunten zijn geformuleerd waaronder 'decentraal voorop centraal waar nodig'. De eerste aanzet van de energiehubs biedt de mogelijkheid om zon op dak te vergroten, nu wordt nog uitgegaan van een aandeel van 40% van het benodigde vermogen in combinatie met collectieve inzet van batterij-opslag. Maar dit zal in vervolgetrajecten daar waar mogelijk worden vergroot. Ditzelfde geldt voor windenergie, nu 15%. Op deze wijze wordt er een eerste begin gemaakt met het bij elkaar brengen van opwek en afname en waarbij flexibiliteit (middels een batterij) gewaarborgd is. Daarnaast is dit ook een eerste aanzet om een decentrale systeem vorm te geven.

Na het succesvol implementeren van deze energiehubs kan een dergelijk systeem ook worden opgeschaald op andere bedrijventerreinen. Voor de gemeente Venray kan een dergelijk systeem als leidraad dienen bij het verdere ontwerp van Smakterheide Noord. De 'lessen' uit de eerste kleinschalige energiehubs kunnen als uitgangspunten/bouwstenen dienen bij de verdere inrichting van een decentraal energiesysteem aangezien uitbreiding van het net niet binnen afzienbare tijd is te verwachten.

Onderstaande activiteiten vallen binnen het totale projectplan

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029
A2.1	Realisatie EMS	01-06-2025 tot 01-06-2026
A3.1	Realisatie DWD	01-06-2026 tot 01-01-2029
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029
A5.1	Batterij en laadplein	01-11-2025 tot 01-11-2026

Onderstaande output is het resultaat van de activiteiten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
O1.1	Oplevering project conform projectplan	01-01-29
O2.1	Passende energievoorziening voor alle ondernemers	01-06-26
O3.1	Mogelijkheid tot aansluiten aan Smart Grid voor alle gevestigde ondernemers	01-01-29
O4.1	Kennisdeling (blauwdruk aanpak) met betrokken stakeholders en derden	01-01-29
O5.01	Laadinfra beschikbaar openbaar	01-01-29

Resultaten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R1.1	Kosten binnen budgettering	01-01-29
R2.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-06-29
R3.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-01-29
R4.1	Kennis	01-01-29
R5.1	Co2 besparing, vergroting elektrisch rijden	01-01-29

Het oplossen van **netcongestie** in een regio heeft aanzienlijke positieve effecten op de lokale economie, energievoorziening en het vestigingsklimaat. Netcongestie ontstaat wanneer de capaciteit van het elektriciteitsnet onvoldoende is om de vraag naar elektriciteit te verwerken, vooral door een toename van energieproductie uit hernieuwbare bronnen of groeiende energiebehoefte. Door dit probleem op te lossen, kunnen verschillende voordelen gerealiseerd worden:

1. **Versterking van de energievoorziening:** Door netcongestie op te lossen, wordt een betrouwbare en efficiënte energievoorziening gewaarborgd. Dit betekent dat bedrijven, huishoudens en industriële sectoren toegang hebben tot de elektriciteit die ze nodig hebben voor hun operaties, zonder risico op stroomuitval of onbetrouwbare leveringen. Een stabiele energievoorziening is essentieel voor economische groei en operationele continuïteit.
2. **Stimuleren van economische groei:** Het oplossen van netcongestie maakt de regio aantrekkelijker voor bedrijven, vooral voor energie-intensieve sectoren zoals de industrie, technologie en datacenters. Bedrijven zijn eerder geneigd zich in een regio te vestigen of uit te breiden wanneer ze weten dat er voldoende capaciteit is om hun energiebehoeften te vervullen. Dit draagt direct bij aan de werkgelegenheid en verhoogt de investeringsbereidheid van bedrijven, wat de lokale economie stimuleert.
3. **Groei van hernieuwbare energie:** Netcongestie wordt vaak veroorzaakt door een groeiend aanbod van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, dat het net overbelast. Het oplossen van de congestie maakt het mogelijk om deze duurzame energiebronnen op grotere schaal te integreren in het energienet, waardoor de regio haar ambities op het gebied van verduurzaming kan verwezenlijken. Dit ondersteunt de energietransitie en draagt bij aan het behalen van klimaatdoelen.
4. **Verbeterd vestigingsklimaat:** Wanneer netcongestie wordt opgelost, verbetert het vestigingsklimaat voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven. De zekerheid van voldoende energiecapaciteit biedt bedrijven stabiliteit en vertrouwen in hun bedrijfsvoering. Dit zorgt voor een gunstige omgeving voor innovatie en groei, wat weer leidt tot meer concurrentievoordeel voor de regio.
5. **Aantrekken van duurzame en innovatieve projecten:** Het oplossen van netcongestie kan ook leiden tot de vestiging van nieuwe, duurzame initiatieven zoals energiehubbs, lokale energieopslagfaciliteiten of duurzame mobiliteitsprojecten. Deze initiatieven dragen bij aan de economische verduurzaming van de regio en versterken haar rol als leider in de energietransitie.
6. **Kostenbesparing voor bedrijven en consumenten:** Door de capaciteit van het netwerk te vergroten en congestieproblemen op te lossen, kunnen energieprijzen op de lange termijn stabiliseren. Dit kan voor bedrijven leiden tot lagere energiekosten, wat hun concurrentievermogen verbetert. Consumenten profiteren op hun beurt van stabielere energiekosten.

2.2.4 Haalbaarheid

De haalbaarheid van energyhubbs hangt af van een complexe afweging van technische, economische, juridische, en maatschappelijke factoren. Als deze elementen goed op elkaar worden afgestemd, kan een energyhub een waardevolle bijdrage leveren aan de energietransitie, de verduurzaming van de regio, en de economische ontwikkeling. Het succes van een hub is afhankelijk van de juiste planning, samenwerking tussen verschillende stakeholders, en de integratie van innovatieve technologieën die de energievoorziening duurzamer en betrouwbaarder maken.

Beschrijving van het risico	Kans	Impact	Voorgestelde maatregelen
Onderlinge energielevering op het bedrijventerrein is vanuit wet en regelgeving niet mogelijk	klein	groot	Door alle installaties (PV, batterij en laadplein) van een eigen allocatiepunt te voorzien is er vanuit wet en regelgeving niets aan de hand. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van MLOEA. Daarnaast kan ook een organisatievorm (energiehandelsplatform) ingericht worden waarbinnen energie gedeeld kan worden.
De kabels op het bedrijventerrein zijn te dun	middel	klein	In het EMS kan hiermee rekening worden gehouden. De fysieke beperkingen worden softwarematig als condities ingebouwd.
Het kader opwek duurzame energie (wind) van de gemeente Venray staat i.v.m. nabijheid van vliegvelden maar windturbines toe tot een bepaalde hoogte.	groot	middel	De gekozen technologie / windturbine van Dutch Wind Design kan de schafte hoogte aanpassen (verlagen). Dit heeft wel invloed op de jaarlijkse opbrengst van de windenergie. Mocht de aangepaste hoogte onverhoopt ook niet binnen het kader (KODE) vallen, dan zal de ingeschatte windenergie, middels andere innovatieve vormen van (urban) wind opwek uit extra zonne-energie moeten voortkomen.
De beschikbaarheid en			
Beschikbare ruimte. De hardware van een energiehub heeft ruimte nodig. Op een bestaand bedrijventerrein zitten daar beperkingen aan.	groot	groot	De beschikbare ruimte is beperkt maar er is flexibiliteit in de te kiezen locatie. Doordat de nettopologie en bedrijven goed in beeld zijn en er verregaande samenwerking is, kan er een 'puzzel' gelegd worden waarbij beschikbare ruimte een belangrijke rol kan spelen bij de infrastructurele keuzes.
De financiële bijdrage van de ondernemers valt tegen	middel	groot	De ondernemersvereniging organiseert dit project op vraag van ondernemers die zorgen hebben over de toekomst van hun bedrijf vanwege netcongestie. Er zijn voldoende deelnemende bedrijven binnen passende nettopologie die hier tegen aanlopen en waarvoor een financiële investering in een energiehub mogelijk en zinvol is.

2.2.5 Monitoring en communicatie

Het monitoren van de implementatie van een energyhub en de resultaten in relatie tot andere hubs vereist een holistische benadering die zowel technologische als operationele aspecten integreert. Door het gebruik van slimme technologie, regelmatige evaluaties, duidelijke KPI's en samenwerking tussen hubs, kunnen we de prestaties en impact van een energyhub effectief volgen, vergelijken en verbeteren, wat bijdraagt aan het succes van de energietransitie. Crossroads neemt voor deze de lead. (zie 2.1.5 voor verdere toelichting).

2.2.6. Activiteiten en budget

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029	223.000
A2.1	Realisatie EMS	01-06-2025 tot 01-06-2026	225.000
A3.1	Realisatie hernieuwbare opwek dmv kleine windturbines*	01-06-2025 tot 01-01-2029	600.000
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029	109.000
A5.1	Batterij en laadplein	01-11-2025 tot 01-11-2026	1.225.000

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 2.382.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 1.191.000
Overige financieringen	€ nvt
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 1.191.000
Totaal financiering	€ 2.382.000

2.4 Energiehub (productie en warmte) Veld Oostenrijk - Horst

2.2.1 Relevantie

a. Beschrijving

Dit deelproject heeft betrekking op het glastuinbouwgebied Veld-Oostenrijk (glastuinbouw dichtbij bedrijventerrein en woonwijk). De glastuinbouw heeft de ambitie van klimaat neutrale glastuinbouw in 2040. Glastuinbouw Nederland en de LLTB zijn intrinsiek betrokken bij de glastuinbouw en de onderliggende energieopgave.

b. Doel van het project

De glastuinbouw is een energie-intensieve sector en is zowel gebruiker als producent van energie, vraagt warmte, elektriciteit en CO₂, én kan als energieleverancier functioneren. Denk hierbij aan het verwarmen van huizen met restwarmte, het leveren van elektriciteit (uit WKK en/of batterij) aanvullend op zon en wind en het stabiliseren van het elektriciteitsnet door anticyclisch afnemen en bufferen. Daarnaast kan ook gekeken worden naar koppelkansen zoals het gebruik van CO₂ rechtstreeks vanuit de industriesector. Op Veld-Oostenrijk hebben we onderzocht om de beschikbare netcapaciteit te gebruiken om ondernemers ruimte en mogelijkheden tot verduurzaming te bieden (in lijn met de ambitie van een duurzame onderneming). Veld-Oostenrijk bestaat uit een 7-tal glastuinbouwers en een varkenshouderijbedrijf met biogasinstallatie met een woonwijk en bedrijventerrein in de buurt. Dit kan leiden tot koppelkansen om zo de omgeving te ondersteunen, terwijl de duurzame belangen van de glastuinbouw in stand blijven.

Dit projectvoorstel richt zich op:

1. Het realiseren van een lokaal warmtenet (local4local), om lokale energielevering tegen een eerlijk prijs te leveren aan de omliggende buurt.
2. Daarnaast biedt de glastuinbouw en het varkenshouderijbedrijf de mogelijkheid voor flexibele elektriciteitslevering, die nu ingezet wordt voor de onbalansmarkt. Deze elektriciteit kan ingezet worden voor de realisatie van een collectief laadplein om de laadbehoefte in de regio te voorzien.

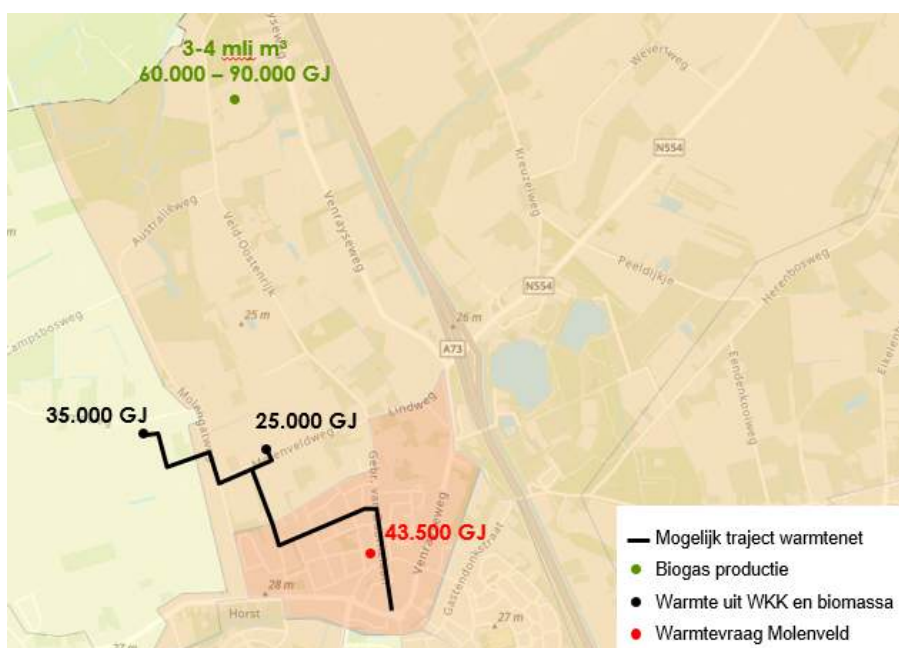
(Modulair) warmtenet voor restwarmtegebruik

De Agrarische bedrijven op Veld-Oostenrijk gebruiken WKK's en een biomassacentrale als productiewarmte. Vaak is een bepaalde warmtebehoefte aanwezig, waardoor er elektrisch overschot is. Anderzijds is de elektriciteits- of CO₂ vraag hoger waardoor er een warmte overschot is. Beide energiedragers kunnen benut worden om een warmtenet te voeden. Vooral in tijden van netcongestie, heeft een warmtenet grote toegevoegde waarde (hierdoor zijn minder lucht-water warmtepompen nodig in de woonwijken). Zowel de restwarmte als elektriciteit kan als bron dienen voor het warmtenet. De doelgroep voor het warmtenet kunnen woningen zijn, maar ook (agrarische) bedrijven in de omgeving.

Hiermee wordt de omgeving ondersteund. De insteek van het warmtenet kan modulair zijn, waarbij gestart wordt met enkele bronnen en afnemers, maar zo opgebouwd dat meerdere bedrijven/woonwijken later kunnen inpluggen. Dit warmtenet zal optimaal functioneren als het gebruik maakt van een thermisch buffervat.

De meeste potentie van een warmtenet is te vinden in de combinatie van WKK's en een biomassacentrale van het agrarische bedrijf Litjens BV, waarbij de WKK's gevoed worden met groen gas dat geproduceerd wordt bij Ashorst BV. De opwek is hierdoor volledig duurzaam door de combinatie van biogas en biomassa. De positie van de WKK's en biomassacentrale zit gunstig voor afname in de buurt Molenveld wat met zo'n 1200 woningen een warmtebehoefte heeft van 43.500 GJ per jaar. Het gecombineerde warmte overschot van ongeveer 55.000 GJ van Litjens BV kan hier goed in voldoen. Op zijn beurt kunnen deze WKK's weer goed gevoed worden met de 3-4 miljoen m³ biogas van Ashorst BV. Hieronder zijn de drie opwek locaties en de afname wijk geografisch weergegeven. Een deel van het warmtenet tussen de twee opwek locaties is al in aanleg.

Voor de berekening van de kosten is uitgegaan van een 70% deelname.

Dit warmtenet is onderdeel van dit plan en wordt extern gefinancierd vandaar dat er geen bijdrage uit de regiodeal hiervoor zal worden gevraagd.

SEH en Groeps-TO:

Door de toename van decentrale energieopwekkingsinstallaties, emancipatie van de eindgebruiker en congestie problematieken, is er een groeiende vraag naar het op lokaal niveau uitwisselen van energie. Een Smart Energiehub maakt een slimme combinatie van de opwek, de opslag, de conversie en het verbruik van energie. De aanpak creëert nieuwe ruimte voor de duurzame groei van de deelnemers. Door middel van een Smart Energiehub werken bedrijven samen in een collectief. Dit zorgt voor:

1. Betere benutting van het (lokale) energiesysteem
2. Het uitwisselen en afstemmen van opwek en verbruik
3. Minder afhankelijk van het gereguleerde elektriciteitsnet
4. Samenwerking bedrijven onderling vergoten

c. Doelgroep van het project

De inventarisatie is afgerond, uit de nettopologie blijkt dat een aantal bedrijven op Veld Horst gekoppeld zitten aan de glastuinbouw. Hierdoor kunnen ze een Groeps-TO aanvragen om zo de beschikbare capaciteit onderling beter te verdelen. Hierdoor zou de glastuinbouw ook meer zonnepanelen kunnen

installeren, aangezien het dan rechtstreeks aan de bedrijven verkocht kan worden. Deze Groeps-TO kan gekoppeld worden aan een batterij om een constante levering van elektriciteit te voorzien:

- 6 glastuinbouwers hebben een volmacht afgegeven voor het opvragen van kwartierdata
- Deze 6 volmachten machtigen vertegenwoordigen 19 aansluitingen
- Van de 19 aansluitingen zijn er 9 terug te vinden op de nettopologie van Enexis
- Overige 10 aansluitingen betreffen of MS/LS aansluitingen of KV-aansluitingen.

d. Andere belanghebbenden

Woningen en daarmee particulieren wonende in de directe omgeving kunnen belang hebben bij de realisatie van de energiehub en het warmtenet.

2.2.2 effectiviteit

Het glastuinbouwgebied kan op verschillende manieren ondersteuning bieden aan de omgeving op het gebied van de energietransitie. De glastuinbouwsector heeft unieke mogelijkheden door de combinatie van technologie, energieverbruik en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Hier zijn enkele manieren waarop glastuinbouw kan bijdragen aan de energietransitie:

1. Gebruik van duurzame energiebronnen

- **Zonne-energie:** Glastuinbouwbedrijven kunnen op grote schaal zonnepanelen op daken van kassen plaatsen. Dit kan helpen om een deel van hun energieverbruik zelf te dekken en zelfs stroom terug te leveren aan het net.
- **Windenergie:** Glastuinbouwgebieden kunnen ook windturbines gebruiken om duurzame energie op te wekken.

2. Warmte-krachtkoppeling (WKK) en restwarmte

Glastuinbouwbedrijven kunnen restwarmte van bijvoorbeeld industriële processen of van eigen WKK-installaties gebruiken om de kassen te verwarmen. Dit voorkomt het gebruik van fossiele brandstoffen en verlaagt de CO₂-uitstoot. Ook kunnen ze een bijdrage leveren aan de regionale warmtenetwerken door overtollige warmte aan omliggende gebieden te leveren.

3. Opslag van energie

- **Warmteopslag:** Glastuinbouwbedrijven kunnen systemen ontwikkelen voor het opslaan van overtollige warmte (bijvoorbeeld in thermische opslag), die later kan worden gebruikt wanneer de vraag naar warmte groter is. Dit helpt om energie op een efficiënte manier te benutten en het gebruik van fossiele brandstoffen te minimaliseren.
- **Batterijopslag:** Door middel van batterijopslagsystemen kan overtollige zonne-energie of andere duurzame stroom opgeslagen worden voor later gebruik.

4. CO₂-vermindering

- **Slimme kasomstandigheden:** Door gebruik te maken van geavanceerde technologieën zoals klimaatsystemen, kan de glastuinbouwsector de efficiëntie van het energieverbruik in kassen verhogen en tegelijkertijd de CO₂-uitstoot verminderen.
- **CO₂-captatie:** Glastuinbouwbedrijven kunnen zelfs CO₂ opvangen en hergebruiken in de kas om de groei van gewassen te stimuleren. Dit kan bijdragen aan het verminderen van de CO₂-uitstoot in de bredere regio.

5. Slimme technologie en data-analyse

Door het gebruik van data-analysetechnologieën zoals sensoren en automatiseringssystemen kunnen glastuinbouwbedrijven hun energieverbruik optimaliseren en verspilling minimaliseren. Dit zorgt ervoor dat de gebruikte energie op een efficiënte manier wordt ingezet.

6. Duurzame teeltmethoden

- **LED-verlichting:** Het gebruik van energie-efficiënte LED-verlichting in de kas kan het energieverbruik aanzienlijk verminderen, vooral in de wintermaanden wanneer er meer kunstlicht nodig is.
- **Hydroponics en aquaponics:** Duurzame teeltsystemen die minder water en energie vereisen kunnen ook een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de glastuinbouw.

7. Regionale samenwerkingen en kennisdeling

Glastuinbouwbedrijven kunnen samenwerken met lokale overheden, energiebedrijven en andere industrieën om gezamenlijke duurzame initiatieven te ontwikkelen, zoals het delen van warmte en elektriciteit of het gezamenlijk investeren in hernieuwbare energiebronnen. Deze regionale samenwerking kan bijdragen aan een duurzamer en energie-efficiënter netwerk.

8. Duurzame producten en circulaire economie

Glastuinbouwbedrijven kunnen ook duurzame producten aanbieden die minder energie-intensief zijn in de productie, zoals biologische groenten en fruit. Dit ondersteunt de bredere circulaire economie door de nadruk te leggen op hergebruik van materialen en het minimaliseren van afval.

In samenvatting biedt glastuinbouw een breed scala aan mogelijkheden om de energietransitie te ondersteunen, zowel door het gebruik van hernieuwbare energiebronnen als door innovaties in energie-efficiëntie en duurzame teeltpraktijken. Door een actieve rol te spelen in deze transitie kan glastuinbouw bijdragen aan een duurzamer en minder afhankelijk energiesysteem.

2.2.3 Resultaatketen

Onderstaande activiteiten vallen binnen het totale projectplan

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029
A2.1	Realisatie Warmtenet	01-06-2025 tot 01-06-2026
A3.1	Realisatie Energyhub	01-06-2026 tot 01-01-2029
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029

Onderstaande output is het resultaat van de activiteiten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
O1.1	Oplevering project conform projectplan	01-01-29
O2.1	Passende warmtevoorziening voor directe omgeving	01-06-26
O3.1	Oplossen netcongestieproblematiek ondernemers	01-01-29
O4.1	Kennisdeling (blauwdruk aanpak) met betrokken stakeholders en derden	01-01-29

Resultaten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R1.1	Kosten binnen budgettering	01-01-29
R2.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-06-29
R3.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-01-29
R4.1	Kennis	01-01-29

Het oplossen van **netcongestie** in een regio heeft aanzienlijke positieve effecten op de lokale economie, energievoorziening en het vestigingsklimaat. Netcongestie ontstaat wanneer de capaciteit van het elektriciteitsnet onvoldoende is om de vraag naar elektriciteit te verwerken, vooral door een toename van energieproductie uit hernieuwbare bronnen of groeiende energiebehoefte. Door dit probleem op te lossen, kunnen verschillende voordelen gerealiseerd worden:

1. **Versterking van de energievoorziening:** Door netcongestie op te lossen, wordt een betrouwbare en efficiënte energievoorziening gewaarborgd. Dit betekent dat bedrijven, huishoudens en industriële sectoren toegang hebben tot de elektriciteit die ze nodig hebben voor hun operaties, zonder risico op stroomuitval of onbetrouwbare leveringen. Een stabiele energievoorziening is essentieel voor economische groei en operationele continuïteit.
2. **Stimuleren van economische groei:** Het oplossen van netcongestie maakt de regio aantrekkelijker voor bedrijven, vooral voor energie-intensieve sectoren zoals de industrie, technologie en datacenters. Bedrijven zijn eerder geneigd zich in een regio te vestigen of uit te breiden wanneer ze weten dat er voldoende capaciteit is om hun energiebehoeften te vervullen. Dit draagt direct bij aan de werkgelegenheid en verhoogt de investeringsbereidheid van bedrijven, wat de lokale economie stimuleert.
3. **Groei van hernieuwbare energie:** Netcongestie wordt vaak veroorzaakt door een groeiend aanbod van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, dat het net overbelast. Het oplossen van de congestie maakt het mogelijk om deze duurzame energiebronnen op grotere schaal te integreren in het energienet, waardoor de regio haar ambities op het gebied van

verduurzaming kan verwezenlijken. Dit ondersteunt de energietransitie en draagt bij aan het behalen van klimaatdoelen.

4. **Verbeterd vestigingsklimaat:** Wanneer netcongestie wordt opgelost, verbetert het vestigingsklimaat voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven. De zekerheid van voldoende energiecapaciteit biedt bedrijven stabiliteit en vertrouwen in hun bedrijfsvoering. Dit zorgt voor een gunstige omgeving voor innovatie en groei, wat weer leidt tot meer concurrentievoordeel voor de regio.
5. **Aantrekken van duurzame en innovatieve projecten:** Het oplossen van netcongestie kan ook leiden tot de vestiging van nieuwe, duurzame initiatieven zoals energiehubbs, lokale energieopslagfaciliteiten of duurzame mobiliteitsprojecten. Deze initiatieven dragen bij aan de economische verduurzaming van de regio en versterken haar rol als leider in de energietransitie.
6. **Kostenbesparing voor bedrijven en consumenten:** Door de capaciteit van het netwerk te vergroten en congestieproblemen op te lossen, kunnen energieprijzen op de lange termijn stabiliseren. Dit kan voor bedrijven leiden tot lagere energiekosten, wat hun concurrentievermogen verbetert. Consumenten profiteren op hun beurt van stabielere energiekosten.

2.2.4 Haalbaarheid

De haalbaarheid van energyhubbs hangt af van een complexe afweging van technische, economische, juridische, en maatschappelijke factoren. Als deze elementen goed op elkaar worden afgestemd, kan een energyhub een waardevolle bijdrage leveren aan de energietransitie, de verduurzaming van de regio, en de economische ontwikkeling. Het succes van een hub is afhankelijk van de juiste planning, samenwerking tussen verschillende stakeholders, en de integratie van innovatieve technologieën die de energievoorziening duurzamer en betrouwbaarder maken.

Beschrijving van het risico	Kans	Impact	Voorgestelde maatregelen
Onderlinge energielevering op het bedrijventerrein is vanuit wet en regelgeving niet mogelijk	klein	groot	Door alle installaties (PV, batterij en laadplein) van een eigen allocatiepunt te voorzien is er vanuit wet en regelgeving niets aan de hand. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van MLOEA. Daarnaast kan ook een organisatievorm (energiehandelsplatform) ingericht worden waarbinnen energie gedeeld kan worden.
De kabels op het bedrijventerrein zijn te dun	middel	klein	In het EMS kan hiermee rekening worden gehouden. De fysieke beperkingen worden softwarematig als condities ingebouwd.
Het kader opwek duurzame energie (wind) van de gemeente Venray staat i.v.m. nabijheid van vliegvelden maar windturbines toe tot een bepaalde hoogte.	groot	middel	De gekozen technologie / windturbine van Dutch Wind Design kan de schafte hoogte aanpassen (verlagen). Dit heeft wel invloed op de jaarlijkse opbrengst van de windenergie. Mocht de aangepaste hoogte onverhoopt ook niet binnen het kader (KODE) vallen, dan zal de ingeschatte windenergie, middels andere innovatieve vormen van (urban) wind opwek uit extra zonne-energie moeten voortkomen.
De beschikbaarheid en			
Beschikbare ruimte. De hardware van een energiehub heeft ruimte nodig. Op een bestaand bedrijventerrein zitten daar beperkingen aan.	groot	groot	De beschikbare ruimte is beperkt maar er is flexibiliteit in de te kiezen locatie. Doordat de nettopologie en bedrijven goed in beeld zijn en er verregaande samenwerking is, kan er een 'puzzel' gelegd worden waarbij beschikbare ruimte een belangrijke rol kan spelen bij de infrastructurele keuzes.
De financiële bijdrage van de ondernemers valt tegen	middel	groot	De ondernemersvereniging organiseert dit project op vraag van ondernemers die zorgen hebben over de toekomst van hun bedrijf vanwege netcongestie.

Beschrijving van het risico	Kans	Impact	Voorgestelde maatregelen
			Er zijn voldoende deelnemende bedrijven binnen passende nettopologie die hier tegen aanlopen en waarvoor een financiële investering in een energiehubs mogelijk en zinvol is.

2.2.5 Monitoring en communicatie

Het monitoren van de implementatie van een energiehubs en de resultaten in relatie tot andere hubs vereist een holistische benadering die zowel technologische als operationele aspecten integreert. Door het gebruik van slimme technologie, regelmatige evaluaties, duidelijke KPI's en samenwerking tussen hubs, kunnen we de prestaties en impact van een energiehubs effectief volgen, vergelijken en verbeteren, wat bijdraagt aan het succes van de energietransitie. Crossroads neemt voor deze de lead. (zie 2.1.5 voor verdere toelichting).

2.2.6. Activiteiten en budget

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029	158.000
A2.1	Realisatie Warmtenet	01-06-2025 tot 01-06-2026	nvt
A3.1	Realisatie Energyhub	01-06-2025 tot 01-01-2029	1.960.000
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029	109.000

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 2.227.000
Financiering	
Eigen bijdrage Energhub	€ 1.113.500
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 1.113.500
Totaal financiering	€ 2.227.000

2.2 Energiehub (productie en logistiek)

2.2.1 Relevantie

a. Beschrijving

Supply Chain Valley heeft het initiatief genomen een logistieke energyhub te realiseren op het terrein van Hines Freshpark. Binnen het Greenport en Fresh Park gebied gaan steeds meer logistieke ondernemers over tot de aanschaf van elektrische trucks. Het hele gebied beschikt niet over een grootschalig openbaar laadplein voor deze elektrische trucks en door de netcongestie kunnen de ondernemers ook niet eenvoudig een eigen laadfaciliteit realiseren. Er bestaat nu dus al een behoefte voor een zo'n laadplein en dit zal in de komende jaren alleen maar groter worden.

b. Doel van het project

Laadplein:

Wij realiseren een publiek laadplein voor vrachtwagens, bestelwagens en personenwagens bij de ingang van het Hines Fresh Park. Het totale perceel zal ruim 4000 meter groot zijn. Hiervoor is een ontwerp gemaakt waarin maar liefst 8 fasttruckchargers en 4 personenwagen/bedrijfswagens chargers zijn opgenomen. Het laadplein zal 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar zijn.

Wij hebben inmiddels een bestemmingsplan scan gedaan en ook een ontwerp laten maken voor het laadstation met Heavy Duty Truckcharging. Dit laadplein past binnen de huidige bestemming van dit perceel. Daarnaast hebben wij business case en investeringsbegroting gemaakt.

Aangezien onze verwachting is dat wij niet op korte termijn over een elektriciteitsaansluiting kunnen beschikken van voldoende omvang, gaan wij werken met een grote battery container.

Tevens kunnen we dan het laadplein voorzien van groen opgewekte stroom vanuit de zonnepanelen op de daken van de omliggende bedrijven.

Battery pack:

Wij realiseren hierbij een grotere opzet dan alleen het laadplein met de batterij pack, namelijk de realisatie van een zogenaamde local energiehub gaat. Met de omliggende ondernemers/bedrijven gaan we samenwerken op het gebied van energieopwekking (PV), energietransport, energieverbruik en energieopslag. Wij gaan hierbij starten met klein onderzoek om de energieprofielen van de vast te stellen en samen te voegen. Dit geldt niet alleen voor de vraag op het netwerk maar ook naar het aanbod van de PV-installaties op de daken. Tevens gaan we kijken naar de toekomstige behoefte van de bedrijven.

- **Aansluiting op het duurzame netwerk:** Door trucks op te laden met hernieuwbare energie (zoals zonne- of windenergie), wordt de verduurzaming van de transportsector verder versterkt.

2. Stimuleren van elektrisch vrachtvervoer

- **Toekomstbestendig transport:** De transportsector staat onder druk om te verduurzamen, en de verschuiving naar elektrisch vervoer is een belangrijke trend. Het beschikbaar stellen van laadfaciliteiten maakt het makkelijker voor logistieke bedrijven om over te stappen op elektrische vrachtwagens en kan de adoptie van elektrische voertuigen versnellen.
- **Kostenbesparing op lange termijn:** Elektrisch vrachtvervoer kan, ondanks de hogere initiële investering in voertuigen, op de lange termijn kostenbesparingen opleveren door lagere brandstofkosten en onderhoudskosten in vergelijking met diesellootvoertuigen.

3. Verbetering van de logistieke efficiëntie

- **Strategische locatie voor laadinfrastructuur:** Een goed geplaatste truckcharging-faciliteit in een regio met veel transportbewegingen (zoals bij belangrijke logistieke knooppunten, snelwegen of distributiecentra) biedt vrachtwagenchauffeurs een praktische en strategische mogelijkheid om hun voertuigen op te laden zonder onnodige omwegen of stilstand. Dit verbetert de algehele efficiëntie van de logistieke keten.
- **Betere planning en lagere wachttijden:** Laadfaciliteiten die goed zijn geïntegreerd in de bestaande infrastructuur kunnen de wachttijden voor het opladen minimaliseren en het laadproces versnellen, wat bijdraagt aan een soepelere werking van de transportsector.

4. Economische impulsen voor de regio

- **Nieuwe werkgelegenheid:** De aanleg van een truckcharging-faciliteit kan leiden tot nieuwe werkgelegenheid in de regio, zoals bij de bouw van de faciliteiten, het beheer van de laadstations en het onderhoud van de laadinfra.
- **Aantrekken van logistieke bedrijven:** Regio's met een goed uitgeruste laadinfrastructuur voor vrachtwagens kunnen aantrekkelijker worden voor bedrijven die zich richten op duurzaam transport en logistiek, wat economische groei in de regio kan stimuleren.
- **Versterking van de regionale economie:** Als de truckcharging-faciliteit een sleutelrol speelt in de lokale logistieke keten, kan het bijdragen aan een sterkere economie door bedrijven in de regio te ondersteunen en nieuwe zakelijke kansen te creëren.

5. Verlagen van geluidsoverlast en luchtvervuiling

- **Minder geluidsoverlast:** Elektrische vrachtwagens zijn stiller dan diesellootvoertuigen, wat vooral belangrijk is in dichtbevolkte gebieden of regio's waar transport over wegen plaatsvindt nabij woonwijken.
- **Vermijden van luchtvervuiling:** Elektrisch vrachtvervoer draagt bij aan de vermindering van luchtvervuiling, vooral fijnstof en stikstofdioxide, die vaak gepaard gaan met diesellootvoertuigen.

6. Verhoogde energie-efficiëntie

- **Slimme laadsystemen:** Moderne laadfaciliteiten kunnen worden uitgerust met slimme laadsystemen (inclusief een Energie Management Systeem) die het energieverbruik optimaliseren en het laden afstemmen op de vraag en het aanbod van elektriciteit. Dit kan ook helpen bij het balanceren van de vraag naar elektriciteit op het net, vooral tijdens piekuren.
- **Integratie van hernieuwbare energie:** Een truckcharging-faciliteit kan gekoppeld worden aan lokale bronnen van hernieuwbare energie, zoals zonne- of windenergie, wat bijdraagt aan de verduurzaming van zowel de transportsector als de regio als geheel.

7. Ondersteuning van de groene transitie in de regio

- **Aanpassing aan klimaatdoelen:** Veel regio's hebben ambitieuze klimaatdoelen, zoals het verlagen van de CO₂-uitstoot of het bevorderen van duurzame mobiliteit. De bouw van een truckcharging-faciliteit draagt direct bij aan de realisatie van deze doelen en versterkt de positie van de regio als een pionier in de energietransitie.
- **Circulaire economie:** Door de laadinfrastructuur te integreren in een bredere circulaire economie (bijvoorbeeld door hernieuwbare energie op te wekken en te gebruiken), kan de regio zijn ecologische voetafdruk verder verkleinen.

8. Verhoogde concurrentiekracht van de regio

- **Aantrekken van innovaties en nieuwe technologieën:** De aanwezigheid van laadfaciliteiten voor elektrische vrachtwagens kan de regio aantrekkelijk maken voor bedrijven die werken aan innovaties in duurzame mobiliteit en energietechnologie, zoals laadtechnologieën, batterijopslag en slimme netwerken.

2.2.3 Resultaatketen

Onderstaande activiteiten vallen binnen het totale projectplan

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029
A2.1	Realisatie laadplein	01-06-2025 tot 01-06-2026
A3.1	Realisatie SEH	01-06-2026 tot 01-01-2029
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029

Onderstaande output is het resultaat van de activiteiten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
O1.1	Oplevering project conform projectplan	01-01-29
O2.1	Passende laadvoorziening publiek	01-06-26
O3.1	Mogelijkheid tot aansluiten aan Smart Grid voor alle gevestigde ondernemers	01-01-29
O4.1	Kennisdeling (blauwdruk aanpak) met betrokken stakeholders en derden	01-01-29

Resultaten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R1.1	Kosten binnen budgettering	01-01-29
R2.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-06-29
R3.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-01-29
R4.1	Kennis	01-01-29

Het oplossen van **netcongestie** in een regio heeft aanzienlijke positieve effecten op de lokale economie, energievoorziening en het vestigingsklimaat. Netcongestie ontstaat wanneer de capaciteit van het elektriciteitsnet onvoldoende is om de vraag naar elektriciteit te verwerken, vooral door een toename van energieproductie uit hernieuwbare bronnen of groeiende energiebehoefte. Door dit probleem op te lossen, kunnen verschillende voordelen gerealiseerd worden:

1. **Versterking van de energievoorziening:** Door netcongestie op te lossen, wordt een betrouwbare en efficiënte energievoorziening gewaarborgd. Dit betekent dat bedrijven, huishoudens en industriële sectoren toegang hebben tot de elektriciteit die ze nodig hebben voor hun operaties, zonder risico op stroomuitval of onbetrouwbare leveringen. Een stabiele energievoorziening is essentieel voor economische groei en operationele continuïteit.
2. **Stimuleren van economische groei:** Het oplossen van netcongestie maakt de regio aantrekkelijker voor bedrijven, vooral voor energie-intensieve sectoren zoals de industrie, technologie en datacenters. Bedrijven zijn eerder geneigd zich in een regio te vestigen of uit te breiden wanneer ze weten dat er voldoende capaciteit is om hun energiebehoeften te vervullen. Dit draagt direct bij aan de werkgelegenheid en verhoogt de investeringsbereidheid van bedrijven, wat de lokale economie stimuleert.
3. **Groei van hernieuwbare energie:** Netcongestie wordt vaak veroorzaakt door een groeiend aanbod van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, dat het net overbelast. Het oplossen van de congestie maakt het mogelijk om deze duurzame energiebronnen op grotere schaal te integreren in het energienet, waardoor de regio haar ambities op het gebied van verduurzaming kan verwezenlijken. Dit ondersteunt de energietransitie en draagt bij aan het behalen van klimaatdoelen.
4. **Verbeterd vestigingsklimaat:** Wanneer netcongestie wordt opgelost, verbetert het vestigingsklimaat voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven. De zekerheid van voldoende energiecapaciteit biedt bedrijven stabiliteit en vertrouwen in hun bedrijfsvoering. Dit zorgt voor een gunstige omgeving voor innovatie en groei, wat weer leidt tot meer concurrentievoordeel voor de regio.
5. **Aantrekken van duurzame en innovatieve projecten:** Het oplossen van netcongestie kan ook leiden tot de vestiging van nieuwe, duurzame initiatieven zoals energiehubs, lokale

energieopslagfaciliteiten of duurzame mobiliteitsprojecten. Deze initiatieven dragen bij aan de economische verduurzaming van de regio en versterken haar rol als leider in de energietransitie.

6. **Kostenbesparing voor bedrijven en consumenten:** Door de capaciteit van het netwerk te vergroten en congestieproblemen op te lossen, kunnen energieprijzen op de lange termijn stabiliseren. Dit kan voor bedrijven leiden tot lagere energiekosten, wat hun concurrentievermogen verbetert. Consumenten profiteren op hun beurt van stabielere energiekosten.

2.2.4 Haalbaarheid

De haalbaarheid van energyhubs hangt af van een complexe afweging van technische, economische, juridische, en maatschappelijke factoren. Als deze elementen goed op elkaar worden afgestemd, kan een energyhub een waardevolle bijdrage leveren aan de energietransitie, de verduurzaming van de regio, en de economische ontwikkeling. Het succes van een hub is afhankelijk van de juiste planning, samenwerking tussen verschillende stakeholders, en de integratie van innovatieve technologieën die de energievoorziening duurzamer en betrouwbaarder maken.

Beschrijving van het risico	Kans	Impact	Voorgestelde maatregelen
De kabels op het bedrijventerrein zijn te dun	middel	klein	In het EMS kan hiermee rekening worden gehouden. De fysieke beperkingen worden softwarematig als condities ingebouwd.
Beschikbare ruimte. De hardware van een energiehub heeft ruimte nodig. Op een bestaand bedrijventerrein zitten daar beperkingen aan.	groot	groot	De beschikbare ruimte is beperkt maar er is flexibiliteit in de te kiezen locatie. Doordat de nettopologie en bedrijven goed in beeld zijn en er verregaande samenwerking is, kan er een 'puzzel' gelegd worden waarbij beschikbare ruimte een belangrijke rol kan spelen bij de infrastructurele keuzes.
De financiële bijdrage van de ondernemers valt tegen	middel	groot	De ondernemersvereniging organiseert dit project op vraag van ondernemers die zorgen hebben over de toekomst van hun bedrijf vanwege netcongestie. Er zijn voldoende deelnemende bedrijven binnen passende nettopologie die hier tegen aanlopen en waarvoor een financiële investering in een energiehub mogelijk en zinvol is.

2.2.5 Monitoring en communicatie

Het monitoren van de implementatie van een energyhub en de resultaten in relatie tot andere hubs vereist een holistische benadering die zowel technologische als operationele aspecten integreert. Door het gebruik van slimme technologie, regelmatige evaluaties, duidelijke KPI's en samenwerking tussen hubs, kunnen we de prestaties en impact van een energyhub effectief volgen, vergelijken en verbeteren, wat bijdraagt aan het succes van de energietransitie. Crossroads neemt voor deze de lead. (zie 2.1.5 voor verdere toelichting).

2.2.6. Activiteiten en budget

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029	85.000
A2.1	Realisatie laadplein	01-06-2025 tot 01-06-2026	1.350.000
A3.1	Realisatie SEH	01-06-2025 tot 01-01-2029	2.500.000
A3.2	Realisatie EMS	01-01-2025 tot 01-01-2029	150.000
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029	68.000

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 4.153.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 3.225.000
Overige financieringen	€ nvt
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 928.000
Totaal financiering	€ 4.153.000

2.1 Energiehub (productie) Panningen

2.1.1 Relevantie

a. Beschrijving

Dit deelproject heeft betrekking op bedrijventerrein John F. Kennedylaan (kantoren en productie) en Industrierrein Panningen (zware industrie en productie). De organisatie en het projectmanagement is in handen van Industriële Kring Peel en Maas (www.ikpm.nl) waarbij 80% van de grotere energie verbruikende bedrijven zijn aangesloten.

b. Doel van het project

Met dit projectvoorstel wordt geïnvesteerd in een slimme, groene opslag technologie en EMS om meer duurzame opwek mogelijk te maken. De congestieproblematiek op het bedrijventerrein wordt opgelost door de inrichting van een Smart Grid. Een Smart Grid is een vorm van een decentraal energienetwerk. Een concept waarover grote consensus bestaat in alle overheidsbeleid waarin het belang van regionale/lokale opwek en eigenaarschap wordt benadrukt.

Samenvattend zijn er zes lokale bronnen voor opslag/gebruik van duurzaam opgewekte energie:

- zon-PV van daken ondernemers. Deze duurzaam opgewekte stroom wordt ingezet als basis voor de iron flow battery en het EMS;
- Lokale ondernemers gebruiken de batterij voor de opslag van duurzaam opgewekte energie (peakshaving en nachtlevering);
- Snelladen;
- Voorkomen doordat geen gebruik kan worden gemaakt van Tennet netwerk;
- Tennet balanshandhaving;
- Aansluiting Zonnepanelen en windmolens.

De doelstelling van het project Smart Grid is om te investeren in de installatie van een 450kW/3MWh iron flow batterij en deze aan te sturen en te verbinden met het net via een innovatief EMS. De vervolgstap bestaat uit de koppeling met de duurzame opwek van zon en wind. Het economisch perspectief van deze koppeling is positief en toont **aan dat de inrichting** van een Smart Grid de congestieproblematiek op kan lossen op het niveau van een bedrijventerrein. **Hiermee wordt beoogd** om het vestigingsklimaat voor bedrijven (merendeels MKB) te versterken en mede vorm te geven aan lokaal eigenaarschap bij het opwekken en gebruiken van duurzame energie.

De Smart Grid draagt bij aan doelstellingen: Schaalbare Koolstofarme Innovatie door te investeren in de combinatie voor opwekking, duurzame opslag en integratie/aansturing via een innovatief EMS. Het project draagt daarmee bij aan vermindering van CO₂-uitstoot, een toenemend gebruik van hernieuwbare energie en een efficiëntere inzet van energiebronnen. Doel is een slimmere en duurzamere regio op het gebied van digitalisering en groen en bij te dragen aan een nog veerkrachtiger herstel van de economie.

c. Doelgroep van het project

De inventarisatie is afgerond waarbij een groep van 25 grootverbruikers een machtiging hebben afgegeven voor monitoring van het energieverbruik en een groep van koplopers is geformeerd.

De volgende koplopers steunen dit project:

- Hanssen Groep – energietekort productie
- Steenfabriek Engels – Gasloos produceren
- Bruynzeel Storage Systems – Productievergroting
- Aliaxis – Productievergroting
- WP-Haton bakkerij machines - Productievergroting
- Stogger – Nieuwbouw met een beperkte en veel te kleine energie-aansluiting
- Bakkerij Goedhart – Gasloos produceren
- Bakkerij Broekmans – Gasloos produceren
- PanSana – Snelladers First Response Voertuigen (AmbulanceZorg Limburg)
- Van Doren engineers – Elektrotechniek en Industriële Automatisering
- ProWood
- Nationale Handels Academie
- Inno Plus
- Alcon Productie van toepassingen in de aluminium en Staalindustrie
- Janssen Bouwen | Ontwikkelen
- Unisign
- Fancom
- Parthos
- Engels Machines
- Masterlight
- Mivali-Interieurbouw
- Mobers en Smolenaers Notarissen
- Finest Housing
- Fysiomotion
- PanSign Communicatie

d. Andere belanghebbenden

Alle gevestigde ondernemers zijn belanghebbenden bij de borging van de energievoorziening op het bedrijventerrein en daarmee ook de inwoners van Panningen in verband met het houden van een optimaal vestigings- en uitbreidingsklimaat voor ondernemers en daarmee werkgelegenheid.

2.1.2 effectiviteit

De **borging van de energievoorziening** op het bedrijventerrein speelt een cruciale rol in het versterken van de werkgelegenheid, het vestigingsklimaat en de economie van dat gebied. Dit betekent dat er een betrouwbare, duurzame en efficiënte energievoorziening wordt gewaarborgd, die essentieel is voor de werking van bedrijven en de algehele economische stabiliteit van het terrein. Hieronder worden de verschillende voordelen voor werkgelegenheid, vestigingsklimaat en economie toegelicht:

1. **Werkgelegenheid:** Een stabiele en betrouwbare energievoorziening maakt het mogelijk voor bedrijven om hun productieprocessen en bedrijfsvoering zonder onderbrekingen voort te zetten. Dit draagt bij aan een hogere productiviteit en bedrijfszekerheid, wat uiteindelijk de werkgelegenheid ten goede komt. Bedrijven kunnen met vertrouwen blijven opereren, uitbreiden en nieuwe werknemers aannemen. Daarnaast kan de borging van de energievoorziening zelf zorgen voor extra werkgelegenheid, bijvoorbeeld door het onderhoud van energie-infrastructuur of door de ontwikkeling van nieuwe technologieën, zoals duurzame energieoplossingen.
2. **Vestigingsklimaat:** Een betrouwbare energievoorziening is een belangrijke factor voor bedrijven bij de keuze om zich te vestigen op een bedrijventerrein. Bedrijven, vooral die in energie-intensieve sectoren, zijn vaak afhankelijk van constante energieaanvoer. Het **borgen** van de energievoorziening creëert een gunstig vestigingsklimaat doordat het bedrijven zekerheid biedt over de continuïteit van hun productie en operationele processen. Dit kan leiden tot een grotere

aantrekkingskracht van het bedrijventerrein voor nieuwe bedrijven en investeringen, wat de groei van het gebied bevordert.

3. **Economie:** De borging van de energievoorziening draagt bij aan de economische stabiliteit van een regio. Wanneer bedrijven op een bedrijventerrein verzekerd zijn van een constante energievoorziening, kunnen ze zich volledig richten op innovatie en groei, wat de economische output verhoogt. Een betrouwbare energievoorziening stimuleert ook de implementatie van duurzame energieoplossingen, wat kan leiden tot lagere energiekosten op lange termijn. Dit maakt bedrijven competenter en kan helpen om kosten te besparen. Daarnaast kan de aanwezigheid van energie-infrastructuur nieuwe markten en zakelijke kansen creëren, bijvoorbeeld door samenwerking met andere bedrijven of regio's die duurzame energieoplossingen nodig hebben.

2.1.3 Resultaatketen

Onderstaande activiteiten vallen binnen het totale projectplan

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029
A2.1	Realisatie Batterij opslag	01-06-2025 tot 01-06-2026
A3.1	Realisatie Smart Grid	01-06-2025 tot 01-01-2029
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029

Onderstaande output is het resultaat van de activiteiten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
O1.1	Oplevering project conform projectplan	01-01-29
O2.1	Passende energievoorziening voor alle ondernemers	01-06-26
O3.1	Mogelijkheid tot aansluiten aan Smart Grid voor alle gevestigde ondernemers	01-01-29
O4.1	Kennisdeling (blauwdruk aanpak) met betrokken stakeholders en derden	01-01-29

Resultaten

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R1.1	Kosten binnen budgettering	01-01-29
R2.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-06-29
R3.1	Productievergrotingsmogelijkheden	01-01-29
R4.1	Kennis	01-01-29

Het oplossen van **netcongestie** in een regio heeft aanzienlijke positieve effecten op de lokale economie, energievoorziening en het vestigingsklimaat. Netcongestie ontstaat wanneer de capaciteit van het elektriciteitsnet onvoldoende is om de vraag naar elektriciteit te verwerken, vooral door een toename van energieproductie uit hernieuwbare bronnen of groeiende energiebehoefte. Door dit probleem op te lossen, kunnen verschillende voordelen gerealiseerd worden:

1. **Versterking van de energievoorziening:** Door netcongestie op te lossen, wordt een betrouwbare en efficiënte energievoorziening gewaarborgd. Dit betekent dat bedrijven, huishoudens en industriële sectoren toegang hebben tot de elektriciteit die ze nodig hebben voor hun operaties, zonder risico op stroomuitval of onbetrouwbare leveringen. Een stabiele energievoorziening is essentieel voor economische groei en operationele continuïteit.
2. **Stimuleren van economische groei:** Het oplossen van netcongestie maakt de regio aantrekkelijker voor bedrijven, vooral voor energie-intensieve sectoren zoals de industrie, technologie en datacenters. Bedrijven zijn eerder geneigd zich in een regio te vestigen of uit te breiden wanneer ze weten dat er voldoende capaciteit is om hun energiebehoeften te vervullen. Dit draagt direct bij aan de werkgelegenheid en verhoogt de investeringsbereidheid van bedrijven, wat de lokale economie stimuleert.
3. **Groei van hernieuwbare energie:** Netcongestie wordt vaak veroorzaakt door een groeiend aanbod van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, dat het net overbelast. Het oplossen van de congestie maakt het mogelijk om deze duurzame energiebronnen op grotere

schaal te integreren in het energienet, waardoor de regio haar ambities op het gebied van verduurzaming kan verwezenlijken. Dit ondersteunt de energietransitie en draagt bij aan het behalen van klimaatdoelen.

4. **Verbeterd vestigingsklimaat:** Wanneer netcongestie wordt opgelost, verbetert het vestigingsklimaat voor zowel bestaande als nieuwe bedrijven. De zekerheid van voldoende energiecapaciteit biedt bedrijven stabiliteit en vertrouwen in hun bedrijfsvoering. Dit zorgt voor een gunstige omgeving voor innovatie en groei, wat weer leidt tot meer concurrentievoordeel voor de regio.
5. **Aantrekken van duurzame en innovatieve projecten:** Het oplossen van netcongestie kan ook leiden tot de vestiging van nieuwe, duurzame initiatieven zoals energiehubs, lokale energieopslagfaciliteiten of duurzame mobiliteitsprojecten. Deze initiatieven dragen bij aan de economische verduurzaming van de regio en versterken haar rol als leider in de energietransitie.
6. **Kostenbesparing voor bedrijven en consumenten:** Door de capaciteit van het netwerk te vergroten en congestieproblemen op te lossen, kunnen energieprijzen op de lange termijn stabiliseren. Dit kan voor bedrijven leiden tot lagere energiekosten, wat hun concurrentievermogen verbetert. Consumenten profiteren op hun beurt van stabielere energiekosten.

2.1.4 Haalbaarheid

De haalbaarheid van energyhubs hangt af van een complexe afweging van technische, economische, juridische, en maatschappelijke factoren. Als deze elementen goed op elkaar worden afgestemd, kan een energyhub een waardevolle bijdrage leveren aan de energietransitie, de verduurzaming van de regio, en de economische ontwikkeling. Het succes van een hub is afhankelijk van de juiste planning, samenwerking tussen verschillende stakeholders, en de integratie van innovatieve technologieën die de energievoorziening duurzamer en betrouwbaarder maken.

Beschrijving van het risico	Kans	Impact	Voorgestelde maatregelen
Onderlinge energielevering op het bedrijventerrein is vanuit wet en regelgeving niet mogelijk	groot	groot	Door alle installaties (PV, batterij en laadplein) van een eigen allocatiepunt te voorzien is er vanuit wet en regelgeving niets aan de hand. Dit kan bijvoorbeeld door gebruik te maken van MLOEA
Door congestie op het net kan het zonnepark of ondernemers niet aangesloten worden	groot	groot	Met Enexis zal in overleg getreden worden om op de locatie met DSM te experimenteren. Dit is juist de functionaliteit die we gaan testen. Om het risico voor Enexis te verkleinen zal Tennet Mogelijkheden moeten krijgen om actief onder bepaalde omstandigheden bepaalde gedragingen van het systeem te forceren/beïnvloeden, bijvoorbeeld afschakelen van de productie of batterij.
De kabels op het bedrijventerrein zijn te dun	midde l	klein	In het EMS kan hiermee rekening worden gehouden. De fysieke beperkingen worden softwarematig als condities ingebouwd.
De communicatie tussen de flow batterij en EMS kan niet tot stand komen	midde l	groot	Er zijn hiervoor meerdere technische opties. De meeste BMS (ofwel het omvormer gedeelte in het BMS) op de markt hebben een communicatie protocol (MODBUS of iets vergelijkbaars). In het geval dat dit niet kan zijn er twee opties: 1. Pas de BMS aan met hardware die wel dergelijke communicatie protocollen hebben (bijvoorbeeld Victron omvormers) 2. Er wordt een remote terminal unit toegevoegd aan het BMS waardoor communicatie met het BMS mogelijk wordt
Financiële bijdrage ondernemers voor opschaling naar 14MW valt tegen	klein	groot	De ondernemersvereniging organiseert dit project op vraag van ondernemers die zorgen hebben over de toekomst van hun bedrijf vanwege uitdagingen i.v.m. de energietransitie. Niets doen zal duurder zijn vanwege netcongestie, stijgende CO ₂ -taks en onvoorspelbare energieprijzen. Beter om zelf een oplossing te

Beschrijving van het risico	Kans	Impact	Voorgestelde maatregelen
			organiseren. B-case is nu al positief, terwijl nog niet alle verdienmodellen zijn meegenomen in de berekening.
Opschaling flow batterij niet volgens planning	groot	groot	Een belangrijke reden om voor een betrouwbare partner te kiezen als leverancier is juist om de technische haalbaarheid te kunnen borgen. . Voor een succesvolle uitrol is deze zekerheid van opschaling noodzakelijk en kan de bedrijvenvereniging zich geen risico's veroorloven doordat beloftes niet waargemaakt kunnen worden door flow batterij leveranciers.

2.1.5 Monitoring en communicatie

Het monitoren van de implementatie van een energiehubs en de resultaten in relatie tot andere hubs vereist een holistische benadering die zowel technologische als operationele aspecten integreert. Door het gebruik van slimme technologie, regelmatige evaluaties, duidelijke KPI's en samenwerking tussen hubs, kunnen we de prestaties en impact van een energiehubs effectief volgen, vergelijken en verbeteren, wat bijdraagt aan het succes van de energietransitie. Crossroads neemt voor deze afstemming de regie. Het monitoren van de implementatie van een **energiehub** en de resultaten van het project in relatie tot andere hubs vereist een gestructureerde aanpak die zowel technische als operationele aspecten omvat. Dit omvat de voortgang van de bouw en de werking van de hub, de prestaties van de technologieën, en de impact op de regio en andere hubs. Hier zijn de belangrijkste manieren om dit effectief te doen:

1. Opzetten van Key Performance Indicators (KPI's)

Het definiëren van duidelijke en meetbare **KPI's** is essentieel voor het monitoren van de voortgang en het vergelijken van de resultaten van verschillende hubs. Deze KPI's kunnen verschillende dimensies dekken, zoals:

- **Energieproductie en -verbruik:** Hoeveel duurzame energie wordt opgewekt, opgeslagen en gebruikt? Hoe goed wordt de balans tussen vraag en aanbod beheerd?
- **Betrouwbaarheid van de energievoorziening:** Aantal onderbrekingen in de energievoorziening, de mate van systeemstabiliteit en de responstijd bij storingen.
- **Kostenbesparingen:** Verlaagde energie- en operationele kosten voor gebruikers in de hub, in vergelijking met andere hubs of traditionele systemen.
- **Emissiereductie:** Hoeveel CO2 wordt bespaard door de implementatie van de hub in plaats van conventionele energiebronnen?
- **Sociaal-economische impact:** Aantal nieuwe banen, economische groei in de regio en het effect op het lokale vestigingsklimaat.

2. Gebruik van monitoringsoftware en slimme technologie

Een energiehubs bevat vaak geavanceerde technologieën zoals slimme meters, sensoren en digital twins (digitale kopieën van fysieke systemen). Deze technologieën stellen beheerders in staat om:

- **Energieverbruik en -productie in real-time te monitoren:** Het gebruik van slimme netwerken kan gegevens verzamelen over hoe en wanneer energie wordt verbruikt of opgewekt, wat het makkelijker maakt om de prestaties van de hub te volgen en bij te sturen.
- **Voorspellend onderhoud:** Het systeem kan waarschuwingen genereren over mogelijke storingen of inefficiënties, zodat tijdig maatregelen kunnen worden genomen.
- **Vergelijkingen tussen hubs:** Monitoringsoftware kan data verzamelen en vergelijken van verschillende hubs, wat helpt om best practices te identificeren en te kijken waar prestaties verbeterd kunnen worden.

3. Regelmatige evaluaties en rapportages

Het uitvoeren van **regelmatige evaluaties** is belangrijk om te begrijpen hoe de hub presteert ten opzichte van de gestelde doelstellingen en om eventuele knelpunten te identificeren. Dit kan op verschillende niveaus:

- **Maandelijks of kwartaalrapportages:** Deze rapportages geven een overzicht van de voortgang van de hub, de technische prestaties, en de financiële status.
- **Jaarlijkse evaluatie:** Een diepgaandere evaluatie van de langetermijnresultaten van de hub, waarbij de behaalde resultaten worden vergeleken met de vooraf vastgestelde doelstellingen en met andere hubs.
- **Externe audits en reviews:** Onafhankelijke beoordelingen door derden kunnen objectieve feedback leveren over de werking en de effectiviteit van de hub.

4. Vergelijking van resultaten tussen energiehubs

Om te begrijpen hoe een hub zich verhoudt tot andere hubs, kunnen de volgende stappen worden genomen:

- **Benchmarking:** Vergelijking van de prestaties van de energyhub met andere vergelijkbare hubs in verschillende regio's. Dit kan betrekking hebben op energie-efficiëntie, kostenbesparing, gebruik van hernieuwbare energie, en klanttevredenheid.
- **Gegevensdeling tussen hubs:** Het opzetten van een platform voor hubs om gegevens en ervaringen uit te wisselen kan helpen om gezamenlijke trends en innovaties te identificeren. Dit draagt bij aan een gezamenlijke leerervaring en optimalisatie van de prestaties.

5. Stakeholder betrokkenheid en feedback

Het betrekken van **stakeholders**, zoals bedrijven, lokale overheden, bewoners en andere betrokkenen, is cruciaal voor het monitoren van de impact van de hub:

- **Regelmatige feedbacksessies:** Organiseren van bijeenkomsten met lokale stakeholders en partners om de voortgang en resultaten te bespreken, knelpunten te identificeren, en best practices te delen.
- **Tevredenheidsenquêtes:** Het meten van de tevredenheid van gebruikers over de prestaties van de hub, zoals kostenbesparing, betrouwbaarheid van de energievoorziening en duurzaamheid.

6. Adaptief beheer en continue verbetering

De implementatie en werking van een energiehub is een continu proces dat vraagt om **flexibiliteit**. Op basis van de verzamelde data en de feedback uit de verschillende monitoringactiviteiten, kunnen aanpassingen en verbeteringen worden doorgevoerd:

- **Iteratieve verbeteringen:** Gebruik maken van de verzamelde gegevens om de operationele processen en technologieën binnen de hub te optimaliseren.
- **Innovatie en technologie-updates:** Integreren van nieuwe technologieën of oplossingen die de efficiëntie verbeteren, zoals batterijopslag, verbeterde dataverwerking of geavanceerde vraag- en aanbodmodellen.

2.2.6. Activiteiten en budget

Een overzicht van de activiteiten en beoogde kosten.

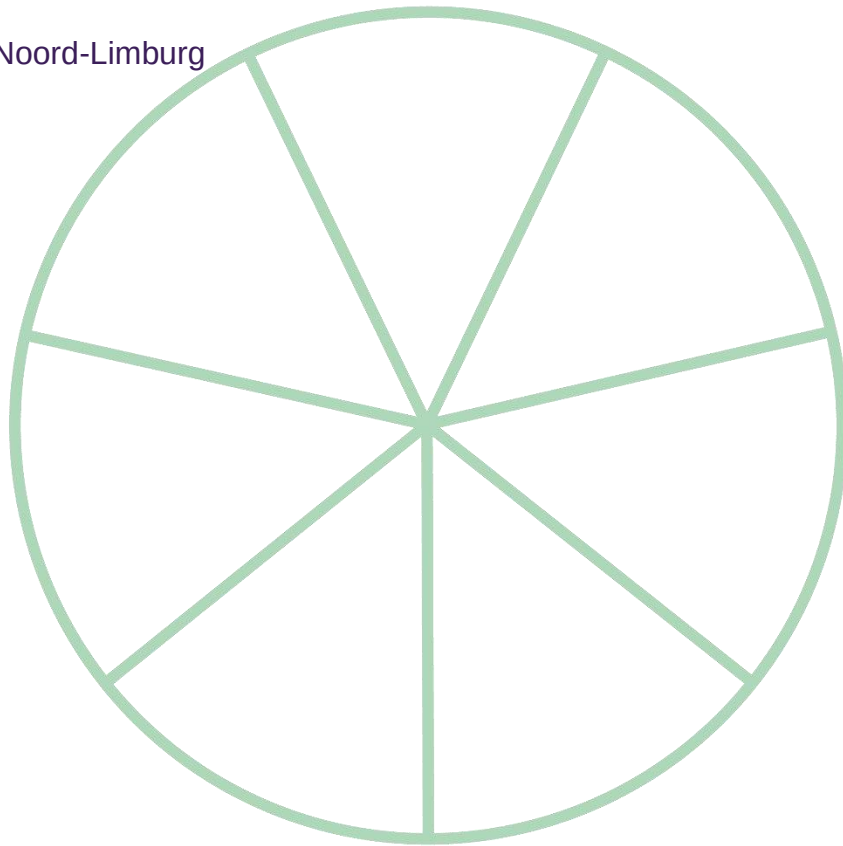
Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Projectmanagement realisatie	01-03-2025 tot 01-01-2029	223.000
A2.1	Realisatie Batterij opslag	01-06-2025 tot 01-06-2026	1.380.000
A3.1	Realisatie Smart Grid	01-06-2025 tot 01-01-2029	580.000
A4.1	Communicatie en ondersteuning	01-01-2025 tot 01-01-2029	109.000

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 2.292.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 1.146.000
Overige financieringen	
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 1.416.000
Totaal financiering	€ 2.292.000

Projectvoorstel Regio Deal 2024

*Fieldlap: Gerobotiseerd oogsten van
snacktomaten in de glastuinbouw in
de praktijk*

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Fieldlap oogstrobotisering tomaat
Naam Penvoerder	Twinburg BV
Contactpersoon	Bas van Leeuwen
Emailadres	Bas@westburgbv.nl
Telefoonnummer	0774738100_0643238577
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	Juni 2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	November 2027
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Twinburg BV
Type organisatie	Privaat
KVK nummer	12057367
Postadres	Nieuw Erf 4
Bezoekadres	Nieuw Erf 4
Contactpersoon	Bas van Leeuwen
Emailadres	Bas@westburgbv.nl
Telefoonnummer	0774738100_0643238577
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL43RABO0375687653
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Twinburg BV

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie.....	5
3.	Effectiviteit	6
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	6
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	7
4.	Haalbaarheid	10
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	11
6.	Activiteiten en Budget	12
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	13
8.	Contactgegevens Regiobureau	13

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Er is onlangs een rapport verschenen Toekomst Perspectief Tuinbouw Keten Limburg+. In dit rapport wordt de noodzaak benadrukt van samenwerking tussen de verschillende tuinbouwketenpartijen en relevante stakeholders om de regionale sector te versterken en daarmee toekomstbestendig te maken. Het rapport mede gefinancierd en ondersteund door de Provincie Limburg benadrukt welke transities, uitdagingen en opgaven de tuinbouwsector heeft. De urgentie voor de sector is hoog, daarnaast is de sector van betekenis en relevant voor de regio. Er zijn een aantal opgaven geformuleerd waarvan: Inzetten op robotisering, automatisering en AI. Om deze transities, uitdagingen en opgaven te realiseren zijn er koplopers nodig het faciliteren van leiders, ambitieuze ondernemers.**
 - De discussie rondom Huisvesting en arbeidsmigranten, de tekorten aan woningen voor burgers en de demografische ontwikkeling geven een belangrijke aanleiding om in te zetten op robotisering in de tuinbouw als voorwaarde voor hun bestaansrecht.
 - Robotisering wordt veel al ontwikkeld door start-ups, Universiteiten, Industriële automatisering. De stap van deze partijen naar de robots in de praktijk brengen gaan nieuwe inzichten en praktijkproblemen opleveren. Deze leercurve is nodig, maar weerhoud de koplopers om als eerste in te stappen in de robotisering. "Laat eerst een ander de problemen oplossen voordat ik er in ga investeren" of "Laat het eerst maar eens ergens anders zien, ik kom graag kijken als het goed draait" Dit zorgt voor vertraging van de robotisering in de praktijk terwijl er versnelling nodig is. Op het moment dat er in de praktijk robots komen te draaien zal de door ontwikkeling een versnelling kunnen opleveren. Kortom er is behoefte van startups naar Fieldlab locaties om de robots in de realistische omgeving te testen bij een glastuinbouwondernemer op praktijkschaal. Als deze stap gezet wordt is de regionale impact enorm. Impact wordt gerealiseerd doordat er minder inzet nodig is van arbeidsmigranten. Er wordt
 - **De oogstrobots zijn ontwikkeld om cherrytomaten/ snacktomaten los te oogsten. Als dit traject succesvol is afgerond zal de techniek gebruikt en ingezet gaan worden voor de oogst van komkommers, paprika, pepers etc.**
2. **Effectiviteit** = Het project gaat waardevolle informatie opleveren voor praktijkgerichte inzet de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged

- Op basis van software vastlegging CIS model en de output resultaten van % geoogst product, snelheid en % nauwkeurigheid zullen we continue kunnen de verbeteringen kunnen monitoren.
3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op. Meetresultaten output is helder. % geoogst product, Snelheid in seconde per tomaat en % nauwkeurigheid wat een resultaat in waste oplevert. Deze 3 getallen zijn de basis om te verbeteren tot een haalbaar businessmodel voor inzet robotisering van de tomatenoogst in de praktijk.
- Deze vloot van robots perfect laten integreren met de dagelijkse gewas en overige werkzaamheden
- Het vinden van een optimaal oogst schema voor deze robots rekening houdend met alle andere gewas werkzaamheden.
- Deze vloot van robots zal minimaal 70% van de rijpe tomaten oogsten
- Deze vloot van robots zal tevens de andere afgesproken metrics bereiken 1 seconde per tomaat, 1% val, 98% precisie, en maximaal 5% downtime
- Aantonen dat andere aanwezige systemen in deze kas zullen geen negatieve effecten ondervinden van de robots.
- Optimale afstemming / samenwerking vinden tussen de robots en het overige personeel
- Deze vloot van robots zal optimaal samenwerken met andere na- oogst schema's en systemen.
- Experimenteren met bepaalde gewaswerkzaamheden en hoe deze werkzaamheden de prestatie van de robot beïnvloeden.

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelen van de Regio Noord-Limburg kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal 2024. Op de [website van rn-|](#) staan de documenten zoals genoemd in de inleiding. Hoe groter de impact, of bijdrage aan de realisatie van de doelen van de regiovisie, hoe relevanter uw project.

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

Het Fieldlab richt zich op de integratie van innovatieve robottechnologieën voor het automatisch oogsten van snacktomaten. Dit initiatief speelt in op de groeiende vraag naar efficiëntie en duurzaamheid in de glastuinbouw. Door samenwerkingen met technologiebedrijven, kennisinstellingen en lokale overheden draagt het project bij aan economische en technologische groei en de mindere afhankelijkheid van arbeidsmigranten.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het project is geslaagd als:

- Er een operationeel Fieldlab is ontwikkeld voor geautomatiseerd oogsten van de snacktomaten dat resulteert dat andere telers ook overtuigd zijn om de overweging te maken de robots aan te schaffen.
- De technologie daarmee succesvol wordt toegepast in de praktijk.
- Er economische voordelen zijn gerealiseerd (lagere kosten, hogere opbrengst en minder waste).
- Kennisdeling plaatsvindt voor bredere toepassing in andere teelten.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- **Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen**
- **Talent ontwikkelen & behouden**
- **Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid**

c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

- Dit project richt zich op het ontwikkelen en optimaliseren van een oogstrobot voor snacktomaten, met als doel om deze technologie te verbeteren en te schalen naar andere kasgroenten zoals komkommers en paprika's. Het project zal tevens een "Living Robotica Lab" creëren waarin technologie, data en praktijk worden geïntegreerd. Door de inzet van deze robot wordt de glastuinbouwsector in Noord-Limburg wereldwijd op de kaart gezet als innovatief voorbeeld. Met deze robot is Noord-Limburg de eerste regio ter wereld die de oogst van snacktomaten op locatie gerobotiseerd uitvoert. Dit draagt bij aan een versterkte

concurrentiepositie, lagere afhankelijkheid van arbeidsmigranten, voedselzekerheid en een duurzamer productiesysteem. Het project benut AI, machine learning en reinforcement learning om de technologie continu te verbeteren, met een exponentiële vooruitgang door praktijktoepassing.

e. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

De doelgroep omvat glastuinbouwbedrijven, technologieleverancier Four Growers, werknemers en opleidingsinstellingen. Stakeholders zoals onderzoeksinstellingen en scholen, regionale overheden spelen een rol in kennisdeling en financiering.

** De doelgroep betreft niet per se alleen de eindgebruiker van uw project, de doelgroep omvat ook de stakeholders waarmee u de output van uw project wilt delen, omdat deze voor hun relevant kan zijn, of omdat zij van invloed kunnen zijn op het bereiken van de resultaten en de impact van uw project. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leveranciers, maatschappelijke instellingen, medeoverheden, Rijksoverheid, de burger, enz.*

f. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

De doorontwikkeling van de robot is de belangrijkste voorwaarde om geen vertraging te hebben. Deze doorontwikkeling moet vanuit onze evaluaties en analyses komen in samenwerking met de leverancier van de robot. Kennisinstellingen als HAS en UM en Fontys kunnen ons hierin ondersteunen.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

Arbeidsintensieve processen in de glastuinbouw leiden tot steeds hogere kosten en afhankelijkheid van seizoensarbeid. Ook de discussie rondom het minder inzetten van

arbeidsmigranten willen we hiermee aanpakken. Aantrekkelijkheid van onze sector verbeteren naar een hoog technologisch bedrijf.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Een structurele belemmering van groei en concurrentiepositie.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Gebrek aan schaalbare oplossingen voor robotisering/automatisering in de praktijk.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Ontwikkeling op praktijkschaal gebruik van robotisering om tot robuuste en schaalbare robotsystemen te komen, gebaseerd op samenwerking met technologieleverancier. Daarnaast het integreren van de robot in de organisatie en structuur van het bedrijf en de cultuur aanpassing die nodig is om met robots samen te werken.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

a. Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.

1. Projectplan (dec 2024)
 - Analyse van huidige robotprestaties en identificatie van verbeterpunten.
 - Opstellen van een projectteam met technologische, agrarische en HR-experts.
 - Uitvoeren van een nulmeting voor huidige kasinfrastructuur en bedrijfscultuur.
2. Uitvoeringsfase infrastructuur (April 2025)
 - Aanpassen van kasinfrastructuur: volledige wifidekking en stroomvoorziening.
3. Implementatiefase robots (April 2025)
 - Inzet van de eerste robot in de kas.
 - Elke twee weken wordt een extra robot geleverd en in gebruik genomen.
 - In totaal worden er 10 robots ingezet.
4. Optimalisatiefase (april 2025 t/m oktober 2026)
 - Data verzamelen over oogstpercentage, snelheid, verspilling en nauwkeurigheid.
 - Verbeteren van robotsoftware (AI, machine learning en reinforcement learning).
 - Aanscherpen van bedrijfsprocessen en werkinstructies.
5. Opschalingsfase en kennisdeling (2025–2026)
 - Integreren van robots in operationele processen.
 - Voorbereiding van technologie voor komkommers en paprika's.
 - Organisatie van demonstraties en kennisdeling.

Aanpassingen in werkprocessen en infrastructuur

Bedrijfsstructuur en cultuur:

- Analyse van rolveranderingen voor medewerkers.
 - Ontwikkelen van trainingsprogramma's voor werken met robots.
- Organiseren van workshops om draagvlak te creëren voor technologische veranderingen.

Samenwerking

- Technologiepartners: Four Growers voor hardware en softwareontwikkeling.
- Onderwijsinstellingen: HAS Green Academy, UM en Fontys voor onderzoek en training.
- Robocrops: Sparringspartner voor inzet nieuwe technologie in bedrijfsprocessen en bedrijfscultuur.
- Lokale ondernemers: Testlocaties en feedback van telers.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Aanpassen van de infrastructuur in de kas (stroom+wifi)	Maart 2025
A2.1	Eerste robot in praktijk brengen en opschalen naar 10	April 2025 – oktober 2025
A2.1	Opleiden en trainen robot operator en onderhoudsmedewerkers	April 2025 – Juni 2025
A2.2	Praktijksituaties analyseren en wekelijks bespreken met technologieleverancier om tot verbeterplan te komen	April 2025- Oktober 2026
A2.3	Gewaswerkzaamheden aanpassen naar de robot standaard	April- 2025 t/m Oktober 2026
A2.4	Cultuur organisatie aanpassen die aansluit op het werken met robots	April 2025 t/m Oktober 2026
A4	Eind evaluatie opleveren oogstrobots in de praktijk	Oktober 2026

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	Deugdelijk dekkende wifi sterkte en snelheid in de beperkingen die er in een kas zijn. Daarnaast een stroomaansluitingen voorziening die verzwaard is op benodigde stroom behoefte en op een dusdanige manier is aangesloten dat er geen beperkingen zijn in de werking en flexibel is in de werk positie van de robot	April 2025	130.000
O2.1	Aanschaf robot 1 tot 10	April 2025	2.350.000
O2.1	Opleiding en trainingsprogramma voor operator en onderhoudsmedewerker oogstrobot	April 2025 – Juni 2025	5.000
O2.2	Rapportage van evaluaties, analyses en verbeterplannen en implementatie beschrijvingen	April 2025- Oktober 2026	20.000
O2.3	Vastlegging instructies gewaswerkzaamheden en frequenties afgestemd op de robot	April 2025- Oktober 2026	5.000
O2.4	Cultuur en beloningsstructuur aanpassen aan werken met robots	April 2025- Oktober 2026	10.000

O3	Rapport opleveren eindevaluatie oogstrobots in de praktijk	Oktober 2026	10.000

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Het effect wat continue gemeten gaat worden is snelheid, nauwkeurigheid en % geoogst product. Dit om een zo groot mogelijk percentage product door de robot te oogsten ter vervanging van handarbeid en dit met de hoogst mogelijke nauwkeurigheid en snelheid. Daarnaast is de doelstelling om het % waste omlaag te brengen met 1%. Deze resultaten zullen gedeeld worden en ook belangrijke informatie geven bij collega ondernemers om zelf de overweging te kunnen maken om met de robots aan de slag te gaan.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1	Vervanging arbeid per jaar	Oktober 2026	500.000
R1.2	Duurzame productie, minder waste per jaar	Oktober 2026	30.000

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

Dit project richt zich op het ontwikkelen en optimaliseren van een oogstrobot voor snacktomaten, met als doel om deze technologie te verbeteren en te schalen naar andere kasgroenten zoals komkommers, paprika's, pepers etc. Het project zal tevens een "Living Robotica Lab" creëren waarin technologie, data en praktijk worden geïntegreerd. Door de inzet van deze robot wordt de glastuinbouwsector in Noord-Limburg wereldwijd op de kaart gezet als innovatief voorbeeld. Met deze robot is Noord-Limburg de eerste regio ter wereld die de oogst van snacktomaten op locatie gerobotiseerd uitvoert. Dit draagt bij aan een versterkte concurrentiepositie, lagere afhankelijkheid van arbeidsmigranten, voedselzekerheid en een duurzamer productiesysteem. Het project benut AI, machine learning en reinforcement learning om de technologie continu te verbeteren, met een exponentiële vooruitgang door praktijktoepassing in samenwerking met kennisinstellingen en scholen.

4. Haalbaarheid

- a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Technische uitdagingen middel. Intensieve R&D is dagelijks betrokken bij het project.

Er zijn 2 robots die op kleine schaal tests hebben uitgevoerd om te kunnen gaan opschalen. Opschaling is nodig om doorontwikkeling verder te brengen naar praktijkniveau. Met de potentie wereldwijd voor inzet van robots is de druk om operationeel de risico's er uit te halen enorm groot.

- b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

Beperkte acceptatie van medewerkers en telers. Lage kans, behoefte bij ondernemers is groot, maar willen eerst praktijksituaties zien. Belangrijk dat betrokkenheid van Stakeholders goed is en meegenomen in de doorontwikkeling.

- c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Er is geen maatschappelijke of politieke reden om de impact te verhinderen of frustreren. Zowel maatschappij en politiek schreeuwt om oplossingen voor de arbeid in de glastuinbouw.

- d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Technische uitdagingen	Middel	Hoog	R&D ondernemer en leverancier intensief wekelijks elkaar updaten over de noodzakelijke verbeteringen en de evaluaties van de implementaties
2	Beperkte acceptatie door telers	Laag	Middel	Stakeholders betrokkenheid creëren door te informeren
3	Maatschappelijke of politieke weerstand	Heel laag	Laag	Informeren

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Een dedicated projectteam bewaakt voortgang en de resultaten in een monitoringsmodule gericht op het door ontwikkelen van verbeteringen.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

Maken gebruik van een CIS software pakket Continuous Improvement System. Een software pakket dat verbeterprocessen monitort en helpt bij het continu verbeteren en voorkomen van herhaling van fouten. Daarnaast gaat de operator en een directielid deelnemen aan het projectteam.

- c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?**

Kennisdeling wordt ingegeven door bijeenkomsten, demo's en publicaties en schoolbezoeken.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Infrastructuur stroom en wifi	April 2025	130.000
A1.2	Aanschaf robots	April 2025 t/m oktober 2025	2.350.000
A2.1	Opleidingskosten		5.000
A2.2	Rapportage van evaluaties, analyses en verbeterplannen en implementatie beschrijvingen	April 2025-Oktober 2026	20.000
A2.3	Vastlegging instructies gewaswerkzaamheden en frequenties afgestemd op de robot	April 2025- Oktober 2026	5.000
A2.4	Cultuur en beloningsstructuur aanpassen aan werken met robots	April 2025- Oktober 2026	10.000
A3	Rapport opleveren eindevaluatie oogstrobots in de praktijk	Oktober 2026	10.000

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

* U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 2.530.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 630.000
Overige financieringen	€ 1.300.000
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 600.000
Totaal financiering	€2.530.000

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

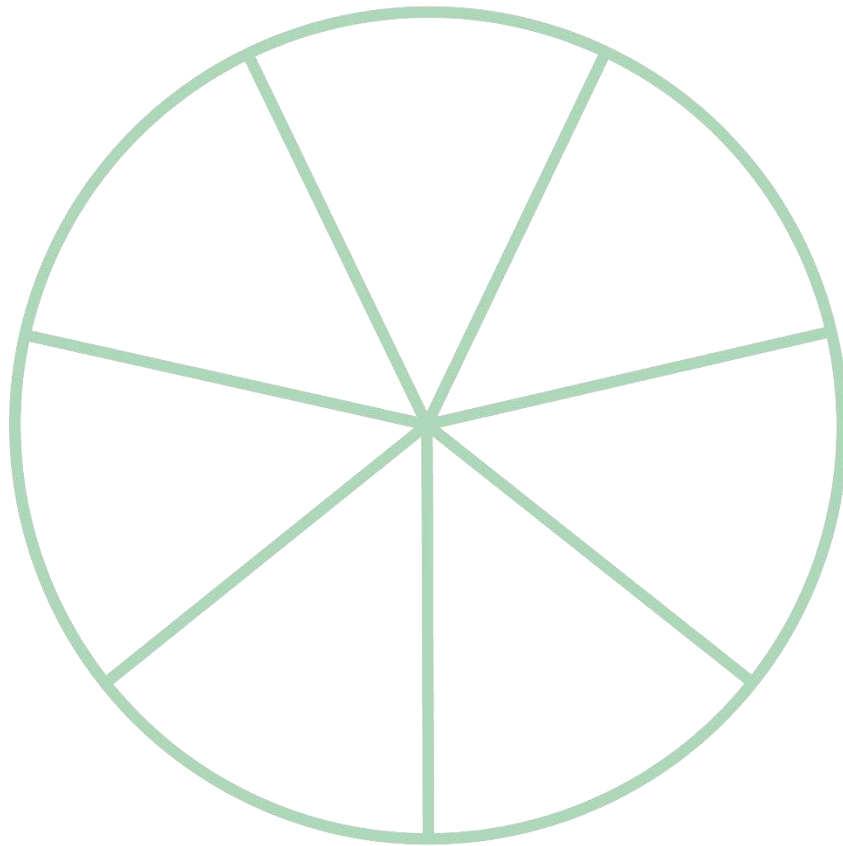
Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Projectvoorstel Regio Deal 2024

< Inventarisatie en analyse Human Capital Noord Limburg >

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Inventarisatie en analyse Human Capital Noord Limburg
Naam Penvoerder	Stichting Economic Development Board Crossroads Limburg
Contactpersoon	Frits Cox
Emailadres	f.cox@crossroadslimburg.com
Telefoonnummer	+316 41168084
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	01-03-2025
Einde project (uiterlijk <i>31-12-28</i>)	31-12-2025
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Stichting Economic Development Board Crossroads Limburg
Type organisatie	Non profit privaat
KVK nummer	87598078
Postadres	Villafloraweg 1 5928SZ Venlo
Bezoekadres	Villafloraweg 1, Venlo, box 161
Contactpersoon	Frits Cox
Emailadres	f.cox@crossroadslimburg.com
Telefoonnummer	+316 41168084
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL63RAB00354007890
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Stichting Economic Development Board Crossroads Limburg

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie	4
3.	Effectiviteit	7
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	7
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	8
4.	Haalbaarheid	9
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	10
6.	Activiteiten en budget	11
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	12
8.	Contactgegevens Regiobureau	12
9.	Bijlage 1	13

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid

- Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
- Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
- Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
- Duidelijke afbakening van de doelgroep

2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged

- Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
- Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
- Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
- Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten

3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op

- Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
- Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
- Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
- Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

a. Beschrijving van het project

Het project behelst de uitvoering van een grondig onderzoek naar en analyse van de inrichting van regio Noord-Limburg met betrekking tot het aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent. Deze analyse vormt de eerste fase en daarmee de basis voor een vervolgaanvraag in de tweede tranche van deze regiodeal.

Het doel van deze analyse en onderzoek is een helder beeld te krijgen van de huidige en toekomstige behoeften van de arbeidsmarkt en de economie. Door een diepgaande data-analyse, consultaties met belanghebbenden en benchmarking, wordt inzicht verkregen in de huidige maar ook de gewenste inrichting van de arbeidsmarkt in Noord-Limburg. Er wordt gekeken naar de impact en effectiviteit van huidige initiatieven om te waarborgen dat toekomstige activiteiten aansluiten bij de daadwerkelijke behoeften. Hierbij rekening houdend met het toekomstig economisch profiel van de regio Noord-Limburg dat in ontwikkeling is.

Het vervolg van het project, gebaseerd op de uitkomsten van de analyse, zal verder invulling geven aan de concrete activiteiten en initiatieven met betrekking tot het aantrekken, behouden en opleiden van talent. Hierbij ligt de focus op het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen, het slim organiseren van werk, en het zichtbaar maken van carrièrekansen. Door deze geïntegreerde aanpak worden toekomstige werknemers beter voorbereid op de uitdagingen van de moderne arbeidsmarkt en worden bedrijven ondersteund in hun groei en innovatiekracht.

De analyse is noodzakelijk om binnen het enorme bereik van aantrekken, behouden en opleiden van talent (lees Human Capital Agenda) het juiste te gaan doen. De juiste initiatieven te ontplooiën, zodat vaardigheden, kennis en competenties van werknemers en de brede arbeidsmarkt afgestemd worden op de huidige en toekomstige behoeften van de economie en organisaties. Kernonderwerpen binnen de Human Capital Agenda zijn het binden, boeien en behouden van personeel, het aantrekken en opleiden van talent, inrichten van doorlopende leerlijnen, het slimmer organiseren van werk, een andere kijk op instroom, flexibele en duurzame inzetbaarheid van personeel, leven lang ontwikkelen en het zichtbaar maken van carrièrekansen.

De analysefase omvat de onderstaande stappen:

Data-analyse (arbeidsmarktdata verzamelen - trend- en gapanalyse)

Stakeholderconsultatie (interviews en workshops – enquêtes en focusgroepen)

Benchmarking (vergelijkende analyse – casestudies)

Regionale Talentfondsen (inventarisatie bestaande fondsen - plan voor (landelijk) dekkend netwerk)

Toegankelijkheid (analyse van toegankelijkheid – inclusiviteitsstrategie)

Impact en Effectiviteit (impact evaluatieplan – economische analyse)

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Doel van het project is het realiseren van beschreven analyse/onderzoek zodanig, dat input wordt opgehaald voor de vervolgproject, dat in de tweede tranche wordt aangevraagd.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- ☐ ~~Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen~~
- ☐ **Talent ontwikkelen & behouden**
- ☐ ~~Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid~~
- ☐ ~~Veiligheid & ondermijning~~

c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

De projectaanvraag en daarmee het project in de tweede tranche gaat die activiteiten initiëren en uitrollen die bijdragen aan het aantrekken, opleiden en behouden van talent. Er wordt uitvoering geven aan de Human Capital Agenda op de volgende hoofdlijnen:

- Goed opleiden en behouden van nieuw talent (de nieuwe medewerkers van de toekomst; specifiek de student) en bevorderen van de leefbaarheid door het aanbieden van aantrekkelijke faciliteiten en voorzieningen.
- Behoud en ontwikkeling (LLO, om-, bij- en herscholing) van huidige werknemers en aantrekken van nieuw talent (zoals carrière switchers, doorgroei, arbeidsmigranten)
- Publiek-private samenwerking tussen onderwijs en het bedrijfsleven structureel versterken
- Effectieve werkgeverondersteuning bij het aantrekken en behouden arbeidspotentieel
- Euregio aanpak organiseren

De huidige projectaanvraag voor analyse en onderzoek vormt de basis om tot de vervolgaanvraag te komen en het vervolgproject zo optimaal mogelijk in te richten

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

Doel van de Human Capital Agenda is de vaardigheden, kennis en competenties van werknemers en de brede arbeidsmarkt af te stemmen op de huidige en toekomstige behoeften van de economie en organisaties.

Doelgroep is daarmee alle huidig en toekomstig talent binnen de regio (zoals studenten, carrière switchers, doorgroei, arbeidsmigranten, ...), maar ook de werkgevers, kennisinstellingen en overheden.

Specifieke stakeholders/partners binnen de aanvraag zijn:

- Crossroads Limburg (ook als vertegenwoordiger van de ondernemers(verenigingen))
- Fontys Venlo
- Maastricht University
- Supply chain Valley
- Gemeentelijke overheid → gemeente Venray
- HAS Venlo
- Gilde opleidingen Venlo en Venray
- Arbeidsmarktregio
- Stichting Renschdael Art Foundation
- Intos Gennep

e. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

Door het regiobureau is een plan van aanpak opgesteld voor de opzet in co-creatie van de economische agenda voor Noord-Limburg. Voor de juiste gap-analyse is de economische agenda noodzakelijk. De planning voor de opzet van de regionale economische agenda loopt in de pas bij de planning voor dit project in de regiodeal. Een vertraging in de uitwerking van deze economische agenda kan de voortgang van de gap-analyse in gevaar brengen.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

Uiteindelijk wordt de huidige en toekomstige disbalans tussen vraag en aanbod (in de breedste zin van het woord) op de arbeidsmarkt aangepakt. Er worden al initiatieven ontplooid om meer balans te krijgen. De initiatieven zijn kleinschalig en vooral enorm versnipperd. Het tegengaan van deze versnippering is noodzakelijk uit oogpunt van effectiviteit en daarmee ook een uitdaging die uiteindelijk aangepakt gaat worden.

Voor deze aanvraag wordt de uitdaging aangepakt, dat initiatieven en activiteiten ingezet gaan worden op basis van te weinig of geen informatie en/of verkeerde uitgangspunten. Daarvoor is analyse/onderzoek noodzakelijk om de juiste inzichten te verkrijgen en de juiste informatie boven water te krijgen..

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Het effect van deze uitdaging zal zijn, dat we als regio op termijn niet meer in staat zijn om het economisch klimaat op peil te houden, hetgeen zijn weerslag zal krijgen op de regionale brede welvaart.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Als oorzaken van de disbalans tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zijn demografische ontwikkelingen, de krapte op de arbeidsmarkt, regionale vergrijzing en ontgroening en de mismatch tussen opleidingsaanbod en voor werkgevers/organisaties noodzakelijk geachte competenties aan te merken. Daarnaast is door de vele partijen die actief zijn op de arbeidsmarkt (werkende, werkzoekende, bedrijven, overheden, kennisinstellingen) een diffuus beeld ontstaan met een versnippering aan initiatieven en activiteiten tot gevolg.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Door een project in te richten voor analyse en onderzoek, dat moet leiden tot heldere vervolgactiviteiten in de vervolgaanvraag. Gedefinieerd hetgeen onderzocht moet worden met een helder tijdsschema (zie bijlage 1)

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Zie bijlage 1

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Zie bijlage 1

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Zie bijlage 1

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

De analyse-/onderzoeksfase is de noodzakelijke stap om naar een juiste projectdefinitie te komen voor het vervolgproject in de tweede tranche van Regiodeal II. De uiteindelijke impact zal met dit tweede deel van het project gemaakt moeten gaan worden

Met dit tweede deel van het project worden de vaardigheden, kennis en competenties van werknemers en de brede arbeidsmarkt afgestemd op de huidige en toekomstige behoeften van de economie en organisaties, waaronder mogelijk ook het aanbieden van passende faciliteiten en voorzieningen. Dit stelt de regio in staat om de economische activiteiten op zijn minst op peil te houden en daarmee een substantiële bijdrage te leveren aan de instandhouding van de brede welvaart binnen regio Noord-Limburg.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Wij identificeren geen operationele risico's die de oplevering van de output zouden kunnen verhinderen

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

Gezien de aard van het project in hier geen risico aanwezig.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Gezien de aard van het project in hier geen risico aanwezig.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1				
2				
3				
4				
5				

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Het programmamanagement zal Crossroads op zich nemen. Als triple helix organisatie van Noord Limburg kan zij zo sturing geven en gedurende de looptijd de juiste partijen betrekken wanneer nodig.

Vanuit de partners wordt een stuurgroep geformeerd van maximaal vijf partijen. Maandelijks zal door Crossroads gerapporteerd worden over de status, planning en mogelijke obstakels in de uitvoering.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

De resultaten van het project dienen als basis om verwerkt te worden in een vervolgaanvraag. Monitoring na afloop project is daarmee ondergebracht in het vervolgtraject.

- c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?**

De resultaten van het project dienen als basis om verwerkt te worden in een vervolgaanvraag. Uitgangspunt is, dat de partners binnen deze aanvraag in beginsel ook minimaal de partners zullen zijn bij de vervolgaanvraag. Zij worden dus betrokken bij het vervolg en worden langs die weg geïnformeerd over de output van dit project.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

		Doorlooptijd		
Nr.	Projectactiviteiten	Begin	Eind	Kosten
1	Data-analyse	mrt-25	apr-25	€ 40.000
2	Stakeholderconsultatie	apr-25	jun-25	€ 65.000
3	Benchmarking	apr-25	mei-25	€ 20.000
4	Regionale Talentfondsen	jun-25	sep-25	€ 30.000
5	Toegankelijkheid en inclusiviteit	mei-25	okt-25	€ 13.025
6	Impact en Effectiviteit	aug-25	nov-25	€ 25.000
				€ 193.025

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

* U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 193.025,--
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 74.025,--
Overige financieringen	€
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 119.000,--
Totaal financiering	€ 193.025,--

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

9. Bijlage 1

Nr.	Projectactiviteiten			Doorlooptijd		Output	Gereed	Waarde korte termijn
				Begin	Eind			
1	Data-analyse	Arbeidsmarktdata Verzamelen	Verzamel kwantitatieve en kwalitatieve data over de huidige arbeidsmarkt in Noord Limburg. Dit omvat werkloosheidscijfers, sectorale werkgelegenheid, demografische gegevens, en opleidingsniveaus.	mrt-25	apr-25	Rapport Data-analyse: Een gedetailleerd rapport met de bevindingen van de arbeidsmarktdata-analyse, inclusief trends en gap-analyse	apr-25	
		Trend- en Gap-analyse	Analyseer de verzamelde data om trends te identificeren en hiaten in vaardigheden en arbeidskrachten te bepalen. Dit helpt bij het vaststellen van de sectoren en beroepen waar de grootste behoeften liggen	mrt-25	apr-25			
2	Stakeholderconsultatie	Interviews en Workshops	Organiseer interviews en workshops met belangrijke stakeholders, waaronder bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden en werknemersorganisaties. Deze sessies zijn bedoeld om diepgaand inzicht te krijgen in de specifieke behoeften, uitdagingen en verwachtingen van de verschillende partijen.	apr-25	jun-25	Stakeholderconsultatie Verslag: Een verslag van de interviews, workshops, enquêtes en focusgroepen, met samenvattingen van de belangrijkste inzichten en aanbevelingen	jun-25	De analyse-/onderzoeksfase levert de input op voor een juiste projectdefinitie en daarmee projectrealisatie van het vervolg. De daadwerkelijke waarde komt dus pas tot uiting met het vervolgproject
		Enquêtes en Focusgroepen	Voer enquêtes en focusgroepen uit om aanvullende kwalitatieve data te verzamelen. Dit helpt bij het verkrijgen van een breder perspectief en het valideren van de bevindingen uit de interviews en workshops	apr-25	jun-25			
		Verbinding toegezegde regiodeal beschikkingen	Onderzoek de toekomstige behoefte aan kennis en skills vanuit de toegezegde beschikkingen in regiodeal 2. Dit heeft als doel de toekomstige vraag naar talent te kunnen beschrijven.	mei-25	jun-25			
3	Benchmarking	Vergelijkende Analyse	Voer een vergelijkende analyse uit met andere regio's die succesvol zijn in het ontwikkelen van een Human Capital Agenda. Identificeer best practices en leerpunten die relevant zijn voor Noord Limburg.	apr-25	mei-25	Benchmarking Rapport: Een rapport met de resultaten van de vergelijkende analyse en case studies, inclusief best practices en leerpunten	mei-25	
		Case Studies	Bestudeer specifieke case studies van regio's met vergelijkbare economische en demografische kenmerken. Analyseer de strategieën en maatregelen die zij hebben genomen om hun arbeidsmarkt te versterken	apr-25	mei-25			

Nr.	Projectactiviteiten			Doorlooptijd		Output	Gereed	Waarde korte termijn
				Begin	Eind			
4	Regionale Talentfondsen	Inventarisatie van Bestaande Fondsen	Maak een inventarisatie van bestaande regionale talentfondsen en hun activiteiten. Analyseer hun effectiviteit en de mate waarin zij bijdragen aan de regionale arbeidsmarkt	jun-25	sep-25	Regionale Talentfondsen Plan: Een plan voor de ontwikkeling van een netwerk van regionale talentfondsen, inclusief een inventarisatie van bestaande fondsen en aanbevelingen voor verbetering	sep-25	De analyse-/onderzoeksfase levert de input op voor een juiste projectdefinitie en daarmee projectrealisatie van het vervolg. De daadwerkelijke waarde komt dus pas tot uiting met het vervolgproject
		Ontwikkeling van een Netwerk	Werk aan de ontwikkeling van een landelijk dekkend netwerk van regionale talentfondsen. Dit netwerk moet deel uitmaken van de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en werkcentra	jun-25	sep-25			
5	Toegankelijkheid en inclusiviteit	Analyse van Toegankelijkheid	Onderzoek de toegankelijkheid van scholing(smiddelen) voor verschillende groepen, zoals zzp'ers, mbo-geschoolden en mkb-werknemers. Identificeer barrières en ontwikkel strategieën om deze te overwinnen	mei-25	okt-25	Toegankelijkheidsrapport: Een rapport, dat inzicht geeft in de toegankelijkheid van scholing(smiddelen) en een strategie om dit zo nodig te verbeteren en inclusiviteit te waarborgen	okt-25	
		Inclusiviteitsstrategie:	Ontwikkel een strategie om inclusiviteit te waarborgen in de Human Capital Agenda. Dit omvat maatregelen om ervoor te zorgen dat alle werknemers, ongeacht hun opleidingsniveau of arbeidsstatus, toegang hebben tot scholingsmogelijkheden	mei-25	okt-25			
6	Impact en Effectiviteit	Impact Evaluatieplan	Ontwikkel een plan voor de impactevaluatie van de programma's. Dit omvat het vaststellen van meetbare doelen en indicatoren om de effectiviteit van de initiatieven te beoordelen	aug-25	okt-25	Impact Evaluatieplan: Een gedetailleerd plan voor de impactevaluatie van de programma's, inclusief meetbare doelen en indicatoren	okt-25	
		Economische Analyse	Voer een economische analyse uit om de verwachte impact van de Human Capital Agenda op de regionale economie te bepalen. Dit omvat het schatten van de potentiële groei in arbeidsproductiviteit en verdienvermogen	aug-25	okt-25	Economische Analyse Rapport: Een rapport met de resultaten van de economische analyse, inclusief schattingen van de verwachte impact op arbeidsproductiviteit en verdienvermogen		
		Resultaten en conclusies	Stel een overzicht op van de resultaten en conclusies van deze onderzoek- en analyse fase als basis voor de vervolgaanvraag in Regiodeal II	sep-25	okt-25	Overzicht van resultaten en conclusies Een overzicht van de resultaten en conclusies van de doorlopen fase van onderzoek en analyse. Rapport zal de basis vormen voor de		

Projectvoorstel

‘Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg’

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Samen onderweg naar een Vitaal Noord-Limburg
Naam Penvoerder	Trendsportal
Contactpersoon	Wietske Meewis
Emailadres	Wietske.meewis@trendsportal.nl
Telefoonnummer	0641578139
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	Bij besluitvorming
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	Samenwerking Publieke Mobiliteit Limburg
Naam aanvrager/organisatie	Trendsportal in samenwerking met Provincie Limburg, Arriva en Omnibuzz
Type organisatie	Gemeente
KVK nummer	14131668
Postadres	Postbus 3434
Bezoekadres	Hanzeplaats 1
Contactpersoon	Wietske Meewis
Emailadres	Wietske.meewis@trendsportal.nl
Telefoonnummer	0641578139
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL61BNGH0285151320
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Gemeente Venlo t.a.v. Trendsportal

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie	5
a.	Projectbeschrijving	6
b.	Wanneer is het project geslaagd?	7
c.	Relevantie voor de Regiodeal	11
d.	Doelgroep	12
e.	Stakeholders	12
3.	Effectiviteit	14
3.1	Analyse van de regionale opgave	14
3.2	Actielijnen	15
a.	Actiepunten	15
b.	Opbrengsten	19
c.	Resultaten	20
d.	Verwachte structurele bijdrage	22
4.	Haalbaarheid (Risicoanalyse)	23
a.	Operationele risico's	23
b.	Risico's bij de doelgroep en belanghebbenden	24
c.	Maatschappelijk en politieke risico's	25
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	27
a.	Projectmanagement	27
b.	Monitoringsplan	27
c.	Communicatie rond output	27
6.	Activiteiten en budget	28
7.	Bijlage: Verdiepende omschrijving van het project	32

1. Inleiding

Noord-Limburg is een regio in beweging. De economie verandert, inwoners worden ouder en door de verstedelijking verschuiven voorzieningen. Een gemeenschappelijke opgave is de leefbaarheid en vitaliteit van de regio. Noord-Limburg streeft ernaar een gezonde en leefbare regio met vitale gemeenschappen en wijken te zijn waar het goed wonen, leven en werken is en waar we mobiliteitsarmoede tegengaan, zoals het convenant rond de Regiodeal dit ook beschrijft.

Mobiliteit is een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Mensen reizen van thuis naar werk en naar school, ze moeten boodschappen doen en naar de huisarts kunnen gaan. In een vitale gemeenschap zijn inwoners actief als vrijwilliger of in het verenigingsleven, bezoeken familie en vrienden of gaan een dagje uit naar het museum of het café. Een vitale gemeenschap is een inclusieve en actieve gemeenschap waar mensen meedoen en mee kunnen doen, waar mensen elkaar ontmoeten en waar mensen de lokale en regionale voorzieningen maken en gebruiken. De mobiliteit van inwoners is een randvoorwaarde voor vitaliteit en leefbaarheid. Met het project 'Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg' willen wij bijdragen aan leefbare en vitale gemeenschappen door te werken aan toekomstbestendige en inclusieve mobiliteit en bereikbaarheid in de regio Noord-Limburg.

Noord-Limburg heeft een verscheidenheid aan landelijke en stedelijke gebieden, met ieder hun eigen kenmerken. Voor hun mobiliteit zijn mensen vaak afhankelijk van de auto, zeker in het landelijk gebied. Een deel van de bevolking kan echter niet (meer) met de auto op pad en ervaart soms drempels bij het gebruik van openbaar vervoer of de fiets. De dubbele vergrijzing in Noord-Limburg maakt aandacht voor de vitaliteit van burgers, en daarmee hun mobiliteit(sarmoede) en zelfredzaamheid, extra belangrijk.

Vergrijzing en oplopende personeelskosten en -tekorten drukken op de samenleving en zorgen ervoor dat de huidige mobiliteitsvoorzieningen die de overheid financiert, zoals het Wmo-vervoer en het openbaar vervoer, onder druk komen te staan. Het klimaat verandert bovendien. Dat betekent dat een duurzaam mobiliteitssysteem van nog groter belang is dan voorheen, met een beweging naar gezonde, actieve mobiliteit als lopen en fietsen en duurzame mobiliteit zoals het openbaar vervoer. De komende jaren staan in het teken om deze opgaven in onze samenleving het hoofd te bieden. Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid spelen een cruciale rol om onze samenleving leefbaar, gezond en vitaal te houden en mobiliteitsarmoede tegen te gaan.

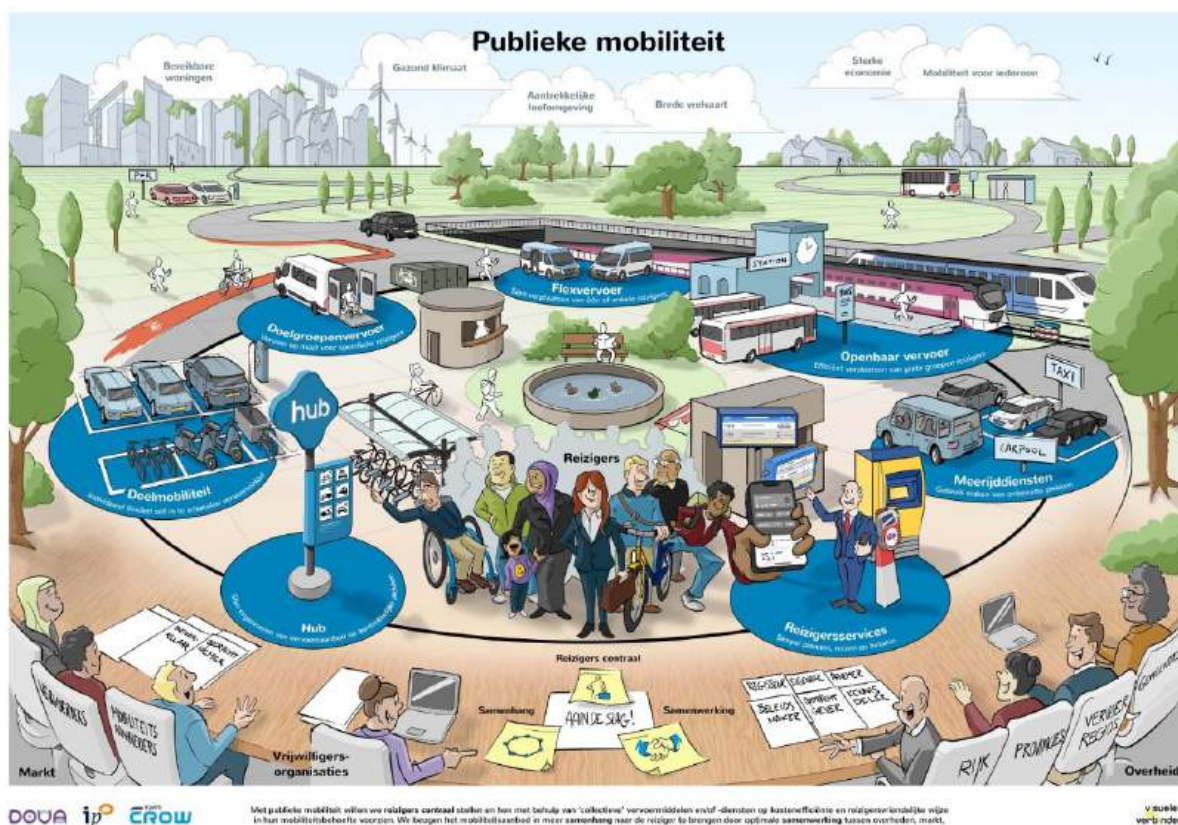
De Provincie Limburg, Trendsportal, Omnibuzz en Arriva zien deze opgaven als een kans om samen te werken aan toekomstbestendige mobiliteit en bereikbaarheid. Noord-Limburg biedt hiervoor een uniek speelveld door de diversiteit aan vervoersinitiatieven, afwisseling tussen landelijk en stedelijk gebied en een regiovisie die gericht is op het aanmoedigen van vitale gemeenschappen en mobiele burgers. We willen daarom in deze regio concrete stappen zetten richting Publieke Mobiliteit.

Publieke Mobiliteit

Publieke Mobiliteit is een begrip dat staat voor het samenbrengen en organiseren van door de overheid gefinancierde mobiliteitssystemen, zoals openbaar vervoer en Wmo-vervoer. Bereikbaarheid en inclusieve mobiliteit staan hierbij centraal, met een mobiliteitsaanbod passend bij een gebied en bij de reiziger.

In de huidige situatie functioneren verschillende mobiliteitssystemen naast elkaar, maar nog niet zo goed met elkaar. Het openbaar vervoer verzorgt met bussen en treinen het vervoer van groepen mensen om deze zo goed en snel mogelijk van A naar B te brengen via mobiliteitshubs. Tegelijkertijd zorgt het Wmo-vervoer ervoor dat mensen met een Wmo-indicatie (van gemeenten) gebruik kunnen maken van deur-tot-deur vervoer in de vorm van de Wmo-taxi's van Omnibuzz. Deze mobiliteitssystemen staan door de eerder benoemde opgaven onder druk. Het openbaar vervoer kan

Publieke Mobiliteit omvat een breed scala aan vervoersmogelijkheden. Het combineren van openbaar vervoer en Wmo-vervoer is een belangrijke eerste stap. Met Publieke Mobiliteit kijken we ook naar flexibel vraag-gestuurd vervoer, deelmobiliteit, meerijddiensten, reizigersplatformen en de mobiliteitshubs waar al deze verschillende vervoersvormen samen kunnen komen. We beogen een voor de reiziger aantrekkelijke en inclusieve integratie van vervoerssystemen, met de juiste mix van mobiliteitsopties per gebied. Zo bouwen we aan een volwaardig alternatief voor de auto dat een potentieel groeimodel vormt voor de kwaliteit van het openbaar vervoer. In een regio met dubbele vergrijzing biedt het bovendien een zachte landing voor de groeiende groep oudere reizigers, deels met een Wmo-indicatie, zonder hen in de steek te laten.

Het stapsgewijs implementeren van Publieke Mobiliteit in Noord-Limburg helpt ons om structurele stappen te zetten naar toekomstbestendige mobiliteit in de regio en in de hele Provincie Limburg, waarbij we streven naar een maatschappij waarin iedereen mobiel kan zijn zonder mobiliteitsarmoede en als onderdeel van vitale gemeenschappen en wijken.

2. Relevantie

In dit hoofdstuk bespreken we de samenwerkende organisaties, de projectbeschrijving, succesvoorwaarden, de bijdrage aan de regiovisie en de doelgroep(en) en stakeholders bij dit project.

De Provincie Limburg, Trendsportal, Omnibuzz en Arriva werken samen binnen dit project. Hoewel er al langer samenwerking is tussen deze organisaties, maken de huidige uitdagingen rond mobiliteit, klimaat en vergrijzing een effectieve en intensievere samenwerking tussen verschillende partijen nog belangrijker. Deze samenwerking richt zich erop om het beschikbare vervoer door te ontwikkelen en beter op elkaar te laten aansluiten volgens de principes van Publieke Mobiliteit en eraan te werken dat iedereen mobiel kan zijn, langer zelfstandig thuis kan blijven wonen en kan participeren in hun omgeving. Wij zien de Regiodeal Noord-Limburg als een kans om belangrijke, concrete stappen te zetten in de transitie naar Publieke Mobiliteit in Limburg.

Het is goed om de verschillende partijen in deze samenwerking kort uiteen te zetten:

- De Provincie Limburg is opdrachtgever voor het regionale openbaar vervoernetwerk van zowel bus als trein in de gehele Provincie Limburg, met uitzondering van het Intercity-netwerk van NS en de gemeente Mook en Middelaar, wiens grondgebied binnen de concessie Arnhem-Nijmegen valt.
- Trendsportal is een initiatief van de acht gemeenten van het Regionaal Mobiliteitsoverleg Noord-Limburg en houdt zich bezig met de ontwikkeling en uitvoering van mobiliteitsbeleid in de regio.
- Dertig Limburgse gemeenten, met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar, zorgen via de Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz voor gedegen Wmo-vervoer in de provincie.
- Arriva is de concessiehouder en uitvoerder voor het regionale openbaar vervoer in de concessie Limburg en heeft de ontwikkelverantwoordelijkheid. Er is sprake van een 'ademende' concessie, waardoor tussentijdse wijzigingen in het netwerk mogelijk zijn.

De regionale samenwerking rond Publieke Mobiliteit in Limburg is door het Rijk aangewezen als een van de landelijke koplopers rond de ontwikkeling van Publieke Mobiliteit. Dit betekent dat we kennis uitwisselen met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, advies kunnen inwinnen en geven, koppelkansen bespreken en onze ervaringen samen met die van andere regio's kunnen inzetten om verstandige keuzes te maken.

Er zijn in Noord-Limburg nog meer kansen in de samenwerking rond mobiliteit die we gedurende dit project graag verkennen. Zo zijn er diverse lokale mobiliteitsinitiatieven, zoals Wensbusorganisaties en ANWB AutoMaatje, die op basis van vrijwilligers werken. Een ander voorbeeld is een initiatief als Kommee, dat zich bezighoudt met het stimuleren van openbaar vervoer in Noord-Limburg.

a. Projectbeschrijving

Met het project 'Samen onderweg naar een Vitaal Noord-Limburg' beogen we de leefbaarheid, vitaliteit en bereikbaarheid van Noord-Limburg te verbeteren met de stapsgewijze implementatie van Publieke Mobiliteit; het effectief integreren en laten samenwerken van verschillende vervoersvormen. De concrete eerste stap voor Publieke Mobiliteit in Limburg is om het Wmo-vervoer gecombineerd uit te voeren met openbaar vervoer (ov) binnen een afgebakend gebied.

Wij voorzien de eerste stappen in de gemeente Venray vanwege de aanwezige vervoersopties en de kenmerken van het gebied (landelijk gebied, kleine en grote kernen, verschillende vormen van ov). Hier kunnen Omnibuzz en Arriva als uitvoeringsorganisatie/vervoerder samenwerken aan een nauwsluitend vervoerssysteem, waarbij de reiziger geen drempels ervaart op fysieke en mentale/digitale toegankelijkheid, (sociale) veiligheid en betaalbaarheid.

Het vervoer van Omnibuzz kan worden ingezet voor de zogenaamde voor- en nareis naar de reguliere bus- of treinverbinding. Arriva verzorgt met het reguliere ov de vaste aan- en afvoer binnen de gemeente en naar de rest van Limburg. De daadwerkelijke opzet hangt af van de lokale omstandigheden in de gemeente Venray en welke vervoersinitiatieven hier actief zijn en gecombineerd kunnen worden. Het doel van Publieke Mobiliteit is door de bestaande beschikbare structurele middelen effectief te laten samen werken een *meerwaarde* voor bereikbaarheid en mobiliteit te creëren en zo de leefbaarheid in Noord-Limburg te verbeteren.

In de eerste fase van implementatie (2025-2026) is onderzoeken en implementeren van de combinatie Wmo en ov de hoofdzaak. Daarnaast voeren we gesprekken met belanghebbende partijen over verdere ontwikkeling van Publieke Mobiliteit en de structurele borging ervan. Een leidend principe hierbij is dat iedere reiziger mobiel kan zijn binnen de eigen omstandigheden. Concreet kan dit betekenen dat huidige Wmo-klanten zoals gewoonlijk vervoerd worden, maar ook dat een reguliere ov-reiziger gebruik maakt van Omnibuzz voor de voor- en nareis. Anderzijds kan Arriva ook een Wmo-geïndiceerde reiziger vervoeren.

Het uitvoeren van gecombineerd vervoer in de vorm Publieke Mobiliteit omvat een aantal aspecten:

- We maken op vervoerkundig en technisch vlak een koppeling tussen de vervoerders en de systemen waarmee zij werken. Dit geeft ons inzicht in reisbewegingen en -behoeften en een overzicht van de manier waarop we de systemen beter kunnen laten samenwerken in het voordeel van de reiziger en betere bereikbaarheid.
- We maken de behoeften en mogelijkheden van de reizigers in onze doelgroepen inzichtelijk en zetten stappen in het verlagen van drempels en het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en Publieke Mobiliteit in Noord-Limburg. We zetten hierbij in op maatregelen die de gewenste gedragsverandering van reizigers ondersteunen.
- We maken gebruik van de opgedane kennis in het proces en maken inzichtelijk welke keuzes op het vlak van beleid en governance nodig zijn om de ontwikkeling van Publieke Mobiliteit structureel te borgen in Limburg. Denk hierbij aan beleid (e.g. rond mobiliteitshubs), maar ook aan de financiële en juridische afspraken die gemaakt moeten worden.

In de tweede fase bouwen we verder aan Publieke Mobiliteit in Noord-Limburg. Wanneer de eerste fase succesvol is, doen we dit door telkens te kijken hoe we het gebied waarbinnen Publieke Mobiliteit functioneert kunnen uitbreiden (naar een nieuwe gemeente of nieuwe wijken/kernen) of juist een element kunnen toevoegen aan de Publieke Mobiliteitsmix, zoals een andere vervoersoptie, aandacht voor een nieuwe doelgroep of een manier om de reiziger beter te bedienen.

Op deze manier zetten we in de projectperiode met adaptieve insteek gestaag stappen richting het wenkend toekomstperspectief van Publieke Mobiliteit in de provincie Limburg met als ambitie toekomstbestendige bereikbaarheid als randvoorwaarde voor leefbaarheid en vitale gemeenschappen in Noord-Limburg.

b. Wanneer is het project geslaagd?

Het doel van het project 'Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg' is om de bereikbaarheid van voorzieningen te vergroten en inwoners te ondersteunen om mobiel en zelfredzaam onderdeel te zijn van hun gemeenschap. Dit is goed voor de gezondheid en vitaliteit van het individu, maar ook de gemeenschap. We willen dat mensen mee kunnen doen, bij kunnen dragen en zich op een duurzame manier van A naar B kunnen verplaatsen met behulp van mogelijke mobiliteitshubs. Zo draagt goede bereikbaarheid eraan bij om mobiliteitsarmoede en daarmee sociaal isolement tegen te gaan en brengt het mensen in contact met elkaar.

Het overkoepelende doel kent verschillende subdoelen in deze samenwerking:

<u>Provincie Limburg:</u> • Grotere bereikbaarheid voor iedereen (oog voor landelijk gebied, wijken en voorzieningen) • Toegankelijk en inclusief mobiliteitssysteem • Duurzame mobiliteit	<u>Arriva:</u> • Meer reizen met het ov • Nieuwe reizigers bedienen • Bereikbaarheid voor iedereen • Stabiel en robuust Limburgnet
<u>Trendsportal/gemeenten:</u> • Beheersbaarheid doelgroepenvervoer (capaciteit en kosten) • Bereikbaarheid kernen en buitenwijken • Zelfstandigheid reiziger en frequentie reizen met ov stimuleren • Duurzame mobiliteit • Gezondste regio • Inclusief mobiliteitssysteem	<u>Omnibuzz:</u> • Kwalitatief maatwerk in doelgroepenvervoer (goede uitvoering vervoer voor kwetsbare doelgroep, efficiënte inzet vervoer en toekomstbestendig) • Indicaties passend bij de behoeften van de doelgroep

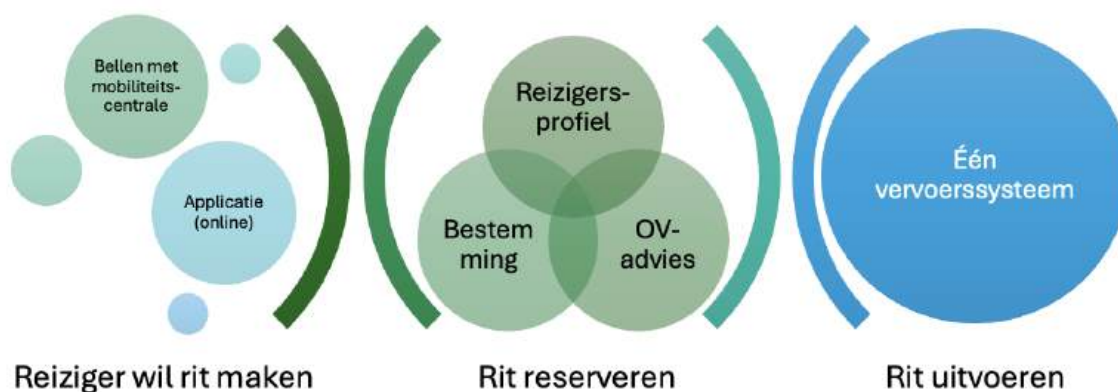
We bereiken dit door de stapsgewijze implementatie van Publieke Mobiliteit. Met deze implementatie doen we kennis op om de ontwikkelde werkwijzen en systemen en de ontstane samenhang breder uit te rollen in allereerst Noord-Limburg en daarna de rest van Limburg. Naast de implementatie geeft het project inzicht (en daarmee handelingsperspectief) op de volgende aspecten:

1. Het (geschikte) vervoersaanbod voor een gebied.
2. Drempels die reizigers binnen de verschillende doelgroepen ervaren en hoe deze verschillende groepen het beste benaderd kunnen worden.
3. De financiële puzzel rond Publieke Mobiliteit: wat levert het op voor de (Wmo-)reiziger? Hoe verdelen overheden de kosten? Kortom: wat is een werkbare kostenverdelingssystematiek?
4. Het combineren van ov en doelgroepenvervoer middels het principe van Publieke Mobiliteit.
5. De uitvoerbaarheid van het vervoer (ervaringen van de uitvoerende/ concessiehoudende partijen: Omnibuzz en Arriva).
6. De mobiliteitscentrale (ervaringen van het callcenter, software voor het reserveren van ritten en klachtenafhandeling).
7. Het vraagstuk rond governance waarin alle bovenstaande aspecten op de juiste manier geregeld dienen te worden voor de lange termijn.

Het project is geslaagd als we concrete en meetbare stappen hebben gezet in de bereikbaarheid van gebieden en verbeterde mobiliteit van mensen en daarnaast cruciale inzichten hebben gekregen voor de structurele transitie naar Publieke Mobiliteit in Limburg.

Toekomstperspectief

Het project moet bijdragen aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. We zullen in het project niet de gehele transitie naar Publieke Mobiliteit kunnen maken, maar zetten belangrijke eerste stappen en leren lessen die ingezet kunnen worden bij de daaropvolgende ontwikkeling. Beneden schetsen we door middel van een drietal korte klantreizen een toekomstscenario voor een mobiliteitssysteem over 10 jaar, waarbij het Wmo-vervoer en het ov gecombineerd zijn, de reiziger zelfstandig kan reizen van A naar B op basis van de eigen behoeften en wensen, en het landelijk gebied toegankelijk is voor iedere burger. Vervoersinitiatieven komen bij elkaar bij mobiliteitshubs, waar ook deelmobiliteit zijn aansluiting kan vinden en de overstap van Wmo-vervoer naar het ov of andere initiatieven gemakkelijker en drempelloos is.

Rit reserveren via de mobiliteitscentrale:

Mevrouw Janssen wil een rit maken van haar huis in Leunen naar de supermarkt in Venray Centrum. Hoe ziet dit er in 2035 idealiter uit?

- Mevrouw Janssen heeft een Wmo-indicatie omdat ze slecht ter been is en soms geen afstanden van 500 meter meer kan lopen. Ze wil echter zelf haar boodschappen doen en belt naar het callcenter (één mobiliteitscentrale).
- Het callcenter ziet het woonadres in Leunen van mevrouw Janssen, welke indicatie ze heeft, en waar ze zelf toe in staat is, als het gaat om zelfstandig deelnemen in het vervoer (reizigersprofiel).
- Mevrouw Janssen vertelt hoe laat ze naar de supermarkt in Venray wil
- Het callcenter geeft op basis van het reizigersprofiel en het vertrek- en bestemmingsadres door welke vervoersopties mevrouw heeft en geeft mevrouw een keuze of deelt mee welke optie het wordt. In dit geval wordt Mevrouw Janssen door een flexbusje thuis opgehaald en bij de mobiliteitshub op de Zuidsingel aan de rand van Venray afgezet. Na 2 minuten kan ze, met hulp van de buschauffeur of steward een overstap maken naar de bus die voor het winkelcentrum aan de Langeweg in Venray stopt.
- Mevrouw Janssen scant haar Wmo-vervoerspasje bij instap thuis voor de deur, en scant haar pas weer als ze op bestemming (het winkelcentrum) is. Zo checkt ze dus maar éénmaal in en uit voor de gehele reis
- De reis wordt afgerekend volgens de methode die Mevrouw Janssen heeft aangegeven: op rekening. Automatische afschrijvingen vertrouwt ze niet helemaal. Aangezien Mevrouw Janssen een Wmo-indicatie heeft in haar reizigersprofiel, heeft ze een speciaal Wmo-reisproduct dat haar korting geeft op elke rit. Aan de achterkant worden de tarieven per uitvoerder gekoppeld voor deze (gecombineerde) rit en wordt de korting berekend. Hier merkt Mevrouw Janssen niets van, ze ziet alleen dat er één totaalbedrag afgerekend wordt.

Rit reserveren via een applicatie:

Student Hari wil naar de universiteit in Nijmegen om een hoorcollege bij te wonen. Hoe ziet dit er in 2035 idealiter uit?

- Hari maakt gebruik van zijn favoriete mobiliteitsapp, die een integratie heeft met de Limburgse mobiliteitscentrale en zijn reis kan volgen via GPS.
- In deze applicatie staat het huisadres in Vredepeel en het reisproduct van Hari geregistreerd.
- Hari heeft al eerder ingevuld hoe laat hij op deze dag altijd op de Universiteit in Nijmegen moet zijn
- De applicatie kan op basis van het reizigersprofiel en de bestemming weergeven welke vervoersopties Hari kan gebruiken en geeft een advies waaruit Hari zelf zijn beste optie kan kiezen. . Vandaag heeft hij de volgende keuzes:
 - a. Hij gaat met de fiets naar de mobiliteitshub in Merselo, waar hij een overstap maakt naar een lijnbus die stopt bij station Venray. Daar heeft hij een directe aansluiting op de trein naar Nijmegen Heyendaal. Op dit station kan hij kiezen om te lopen of een deelfiets te huren voor de laatste 800 meter naar de universiteit.
 - b. Zijn buurvrouw heeft vanochtend het Wmo-vervoer naar Venray besteld, waardoor Hari de optie heeft om thuis opgehaald te worden met het flexbusje. Hij kan dan rechtstreeks naar het station in Venray gebracht worden, maar weet niet zeker hoe laat hij dan daar is. Op station Venray heeft hij, afhankelijk van het tijdstip van afzetten, maximaal 30 minuten wachttijd voor een aansluiting op de trein naar Nijmegen Heyendaal. Op dit station kan hij kiezen om te lopen of een deelfiets te huren voor de laatste 800 meter naar de universiteit. Deze reis is, dankzij het flexbusje, iets duurder dan de eerste optie.
- Het is echter slecht weer en het fietsen naar Merselo ziet hij vandaag niet zitten. Hij kiest dus voor optie b.
- Hari geeft aan de rit te willen maken door thuis in Vredepeel opgehaald te worden door een flexbusje waarbij hij samen reist met de buurvrouw die thuis wordt opgehaald met een Wmo-indicatie. Hij wordt gebracht naar het station Venray, een mobiliteitshub aan de rand van Venray waar hij tijd heeft om een kop koffie en een broodje te halen, voordat hij de trein instapt.
- Aangekomen op Nijmegen Heyendaal schijnt de zon en Hari besluit te lopen naar de universiteit. Hari wordt thuis in Vredepeel opgehaald en swipet op zijn mobiele telefoon in op vertrekadres, en swipet weer uit op zijn bestemmingsadres, station Nijmegen Heyendaal. Tussendoor wordt zijn reis gelogd op basis van GPS en kan hij zijn telefoon veilig in zijn tas laten.
- Aangezien Hari een Studenten OV-reisproduct heeft betaald hij niets voor zijn reis. Achter de schermen worden de tarieven per uitvoerder gekoppeld aan de (gecombineerde) ritten en daarna doorgestuurd naar het Ministerie van OCW, die ervoor zorgt dat de inkomsten terechtkomen bij de juiste vervoerders.

Forens Barry moet naar zijn werk in Venlo. Hoe ziet dit er in 2035 idealiter uit?

- Barry maakt gebruik van de zakelijke reisapp die zijn werkgever aan al haar werknemers aan biedt, welke een integratie heeft met de Limburgse mobiliteitscentrale.
- In het reizigersprofiel van Barry staat zijn woon- en werkadres, respectievelijk Smakterheide, en Sint Anthoniusveld (Venray). Ook staat in het reizigersprofiel op welke basis deze reis vergoed wordt; woon-werk, zakelijk of kilometervergoeding.
- Barry vult in hoe laat hij op zijn werk in Venlo, Hout-Blerick moet zijn.
- De app kan op basis van het reizigersprofiel en de bestemming weergeven welke vervoersopties Barry kan gebruiken en geeft een advies of keus (reisadvies o.b.v. Wmo-, OV-vervoer en mogelijke andere vervoersinitiatieven). De volgende opties worden getoond:
 - Barry loopt 6 minuten naar de dichtstbijzijnde Vlinderhalte op de Smakterweg. De Vlinder zet hem af op het station in Venray, minimaal 5 minuten voor de trein naar

- Venlo vertrekt. In Venlo aangekomen kan hij eveneens een Vlinder (flexibel vraaggestuurd kleinschalig openbaar vervoer) bestellen naar zijn werk in Hout-Blerick.
- Barry loopt 6 minuten naar de dichtstbijzijnde Vlinderhalte op de Smakterweg. De Vlinder zet hem af op de mobiliteitshub in het centrum. Hier kan hij de directe bus pakken die hem 3 minuten van zijn werk afzet. Hij is met deze optie 20 minuten langer onderweg, maar in de bus krijgt hij genoeg werk gedaan!
 - Barry krijgt een voorstel gelijk aan de eerste optie. Hij kan in Venlo echter ook een deelfiets huren om het laatste stukje, zo'n 4 km, fietsend af te leggen.
- De laatste optie geeft aan dat hij met de auto naar station Venray kan rijden, om vervolgens de weg zoals in de 1e optie omschreven kan vervolgen. Het parkeren kan op het daarvoor bestemde terrein van mobiliteitshub station Venray. Door het uurtarief van het parkeren wordt deze reis wel iets duurder dan de 1e optie. Barry geeft aan naar de dichtstbijzijnde halte van de Arriva Vlinder aan de Smakterweg te lopen waarbij deze rit direct wordt geboekt en hij hier wordt opgehaald door de Arriva Vlinder en wordt afgezet op de mobiliteitshub in Venray-Centrum.
- Barry wordt opgehaald op de Arriva vlinder halte en swipet in op zijn zakelijke reisapp, en swipet weer uit bij zijn werk. Tussendoor wordt zijn reis gelogd op basis van GPS en heeft hij zijn mails weggewerkt.
- De reis wordt afgerekend met de werkgever van Barry. Aan de achterkant worden de tarieven per uitvoerder gekoppeld aan de (gecombineerde) rit zodat één totaalprijs berekend wordt. De deeltarieven worden automatisch doorgestuurd naar de vervoerder(s).

c. Relevantie voor de Regiodeal

De Regiodeal II Noord-Limburg kent vier thema's:

- Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen
- Talent ontwikkelen & behouden
- Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid
- Veiligheid & ondermijning

In de Regiovisie Noord-Limburg wordt het thema mobiliteit de 'bloedsomloop' van de regio genoemd, de manier waarop al het andere met elkaar is verbonden en kan interacteren. Ons project draagt door deze verbinding en interactie te verbeteren bij aan alle thema's uit de Regiodeal, of het nu gaat om duurzaam ondernemen of het ontwikkelen en behouden van talent.

De belangrijkste bijdrage die we met het project willen leveren is het vergroten van de leefbaarheid in Noord-Limburg, in het bijzonder van kleine kernen en door voorzieningen beter bereikbaar te maken zodat mensen gezond, zelfstandig en gelukkig kunnen wonen, werken en sociaal actief kunnen zijn. Daarom is 'Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid' het belangrijkste en meest duidelijke thema waar dit project aan bijdraagt.

Het inrichten van het principe van Publieke Mobiliteit door beter samenspel tussen o.a. Wmo-vervoer, ov en het verbinden van actieve mobiliteit (lopen en fietsen) leidt tot de volgende aspecten die aansluiten bij de regiovisie vanuit de Regiodeal:

- Verbeteren leefbaarheid en vitale gemeenschappen
- Bijdragen aan brede welvaart
- Duurzame mobiliteit stimuleren, o.a. door via mobiliteitshubs duurzame reisopties goed met elkaar te verbinden
- Bij succes meer reizigers in het ov en een verdere verbetering van het mobiliteitssysteem in heel Noord-Limburg

Dit alles moet ertoe leiden dat iedere reiziger zich kan verplaatsen op basis van de behoeften en mogelijkheden.

d. Doelgroep

Een grote systeemverandering zoals voorgesteld met het principe van Publieke Mobiliteit kan perspectief bieden voor alle reizigers, variërend van inwoners van het landelijk gebied, automobilisten, minder mobiele ouderen, studenten, huidige gebruikers van het openbaar vervoer enzovoorts. Uiteindelijk is het van belang dat al deze reizigers in meer of mindere mate gebruik maken van Publieke Mobiliteit. In de eerste fase (2025-2026) richten we ons hoofdzakelijk op:

- Mensen met een Wmo-indicatie die door middel van Publieke Mobiliteit mogelijk gebruik kunnen maken van nieuwe reisopties en het openbaar vervoer. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor Wmo-klanten om gebruik te maken van meerdere vervoersvoorzieningen en stellen klantprofielen op die helpen om de reiziger te ondersteunen in een goede reiservaring.
- Ouderen die bereikbaarheidsarmoede ervaren of met Publieke Mobiliteit laagdrempeliger kunnen reizen.
- Inwoners van kleine kernen die voorheen vanwege woonlocatie geen (publieke) vervoersoptie hadden.

Wij beseffen ons terdege dat hoe goed het systeem er ook uit komt te zien en hoe goed verbonden de verschillende modaliteiten met elkaar zijn, er altijd een groep zal zijn die ruimte, tijd en capaciteit nodig heeft om mobiel te kunnen zijn. Juist voor deze mensen moet en zal Publieke Mobiliteit ook ruimte bieden. Dit betekent dat wij bij de ontwikkeling van deze implementatie de volgende voorwaarden hanteren:

- Mensen met een Wmo-indicatie worden geholpen om optimaal gebruik te maken van een systeem van Publieke Mobiliteit, ongeacht de vervoersindicatie die zij hebben ontvangen, zoals kamer tot kamer, deur tot deur, verplichte begeleiding etc. of (een deel van) de reis zelfstandig af kunnen leggen.
- Er moet in een systeem van Publieke Mobiliteit altijd de mogelijkheid zijn om met menselijke ondersteuning contact te leggen voor die mensen voor wie de drempel om te reizen binnen dit systeem te hoog dreigt te worden.

e. Stakeholders

Binnen de samenwerking van dit project hebben wij te maken met een brede politieke en bestuurlijke achterban, waaraan verantwoording afgelegd dient te worden:

- De Provincie Limburg wordt gestuurd door het College van Gedeputeerde Staten en gecontroleerd door Provinciale Staten, waarbij:
- Arriva het ov uitvoert (en de ontwikkelfunctie heeft) voor de Provincie Limburg in de regionale ov-concessie.
- Daarnaast voert Omnibuzz het doelgroepenvervoer uit in dienst van de 30 Limburgse gemeenten (m.u.v. de gemeente Mook en Middelaar).
- De wethouders Mobiliteit in Noord-Limburg zijn verenigd binnen Trendsportal.

Andere belangrijke stakeholders bij het onderzoeken en uitvoeren van deze implementatie zijn:

- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W)
- Dutch Metropolitan Innovations (DMI), een onderdeel van I&W
- VDVN (Vereniging DoelgroepenVervoer Nederland)
- DOVA/IPO (Decentrale OV Autoriteiten/Interprovinciaal Overleg)
- NS (Nederlandse Spoorwegen)
- Deelmobiliteitaanbieders (onderzoeken welke organisaties actief zijn in Noord-Limburg)
- Vrijwilligersorganisaties (e.g. Wensbus, Buurtbus, ANWB Automaatje)
- Het Reizigersoverleg Limburg (ROL)

Daar waar we nog geen reguliere gesprekstructuur met deze stakeholders hebben leggen we het contact om met deze stakeholders te spreken over het project en in bredere zin de uitrol van Publieke Mobiliteit in (Noord-)Limburg.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave

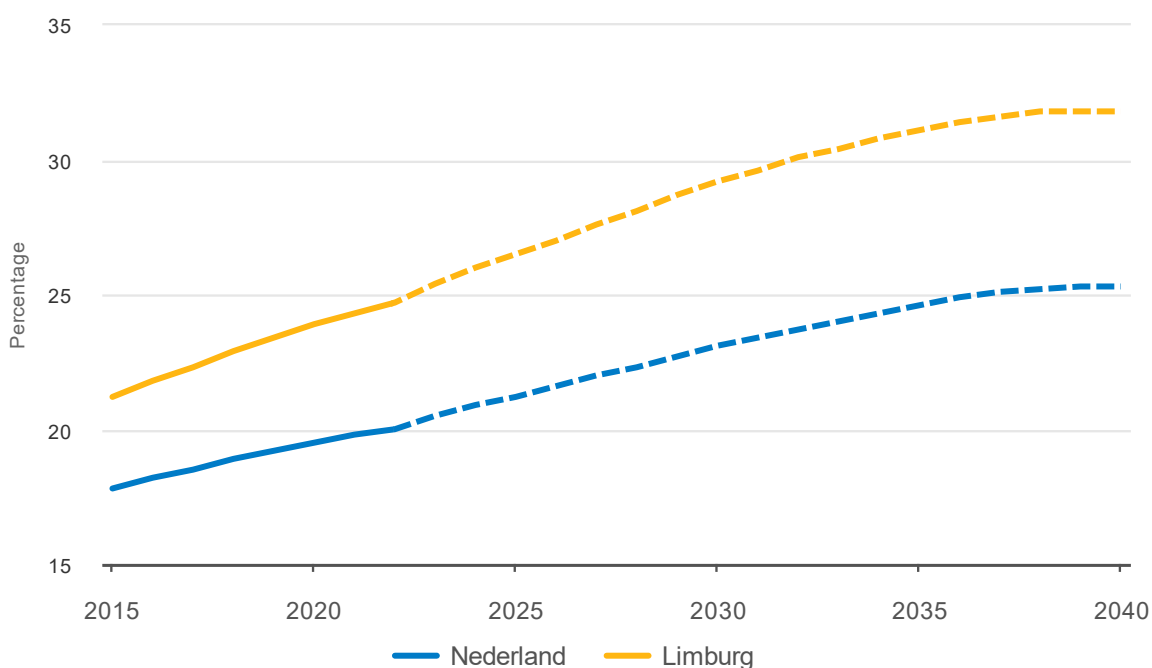
Dit project heeft raakvlakken met verschillende (regionale) opgaven. De grootste opgaven in het huidige mobiliteitssysteem zijn bereikbaarheid behouden en verbeteren en tegelijkertijd het beheersbaar houden van de kosten voor het uitvoeren van zowel Wmo- als ov-vervoer. De komende jaren zullen wij in Limburg tegen de grenzen aanlopen van ons huidige systeem, vooral met het uitgangspunt dat iedereen mobiel moet kunnen zijn, ongeacht een mobiliteitsbeperking. Hiervoor zijn verschillende oorzaken:

- (Dubbele) Vergrijzing zorgt voor een verandering in onze mobiliteitsopgave.
- Verstedelijking zorgt voor een steeds sterkere focus op de voorzieningen in de stadsgebieden, soms ten koste van het landelijk gebied en de buitenwijken
- De toekomstbestendigheid van Wmo-vervoer staat onder druk in een vergrijzend Limburg
- Personeelstekorten drukken op zowel Wmo- als openbaar vervoer
- De bereikbaarheid van voorzieningen vanuit het landelijk gebied en buitenwijken moet beter.

Demografie van Limburg: Vergrijzing

De grijze druk verdubbelt nagenoeg richting 2040, dat wil zeggen de verhouding tussen het aantal personen van 65 jaar of ouder en het aantal personen van 20 tot 65 jaar verdubbelt. Dit heeft grote impact en resulteert uiteindelijk in een onhoudbare situatie voor het Wmo-vervoer. Een vergrijzende bevolking betekent ook een toename van mensen met een beperking en een groeiende zorgzwaarte. Boven de 80 jaar heeft ongeveer 20% van de mensen te maken met dementie. Binnen het Wmo-vervoer, maar ook bij het openbaar vervoer, vraagt dit voor meer aandacht en begeleiding voor de desbetreffende reiziger en trainingen voor chauffeurs 'hoe om te gaan met dementie'.

Percentage 65 jaar en ouder

2 BRON: REGIOBEELD

De bevolking wordt niet alleen steeds ouder, maar blijft gelukkig ook langer vitaal en daarmee zelfredzaam. Dit biedt kansen voor het openbaar vervoer. 50-plussers zijn steeds vaker en langer in staat om zelfstandig deel te nemen aan de maatschappij, waaronder ook zelfstandig gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Door mensen zo vroeg mogelijk met het openbaar vervoer bekend te maken zal de drempel om dit te gebruiken, ook op hogere leeftijd, verlagen. Dit is precies wat wij met dit project willen bereiken voor vitalere gemeenschappen en positieve gezondheid.

Personeelscapaciteit

Niet alleen de reiziger wordt ouder, maar ook het personeel. In de huidige maatschappij, zeker in Limburg, hebben we te maken met een krappe en vergrijzende arbeidsmarkt, wat zowel zijn gevolgen heeft in het openbaar vervoer als het Wmo-vervoer. Gesteld kan worden dat twee systemen, die afzonderlijk van elkaar fungeren, niet bijdragen aan efficiënte inzet van personeel binnen de mobiliteit. Met Publieke Mobiliteit hopen we hier positieve stappen in te kunnen zetten.

Balans tussen stedelijk en landelijk gebied

Momenteel kent de maatschappij een kloof tussen landelijk en stedelijk gebied als het gaat om bereikbaarheid van voorzieningen en het (publieke) mobiliteitsaanbod. De kleine kernen in het landelijk gebied zijn minder goed bereikbaar met het openbaar vervoer, wat als gevolg heeft dat het Wmo-vervoer een groei kent in de landelijke gebieden. Het ontsluiten van het platteland en het betaalbaar houden van het openbaar vervoer en het Wmo-vervoer een uitdaging.

De meeste reizigers zijn in staat om te lopen of te fietsen naar snelle en frequente ov-lijnen. Dit is echter niet voor iedereen even gemakkelijk. Voor mensen met een mobiliteitsbeperking zijn langere afstanden tot ov-haltes of stations mogelijk een probleem. Zij hebben juist baat bij fijnmazige vervoeroplossingen, ofwel een nauwsluitend mobiliteitssysteem. Met Publieke Mobiliteit hopen we fijnmazigheid te creëren zonder de kracht van het openbaar vervoer (collectief vervoer over grotere afstanden) aan te tasten.

3.2 Actielijnen

Publieke Mobiliteit vraagt om een mate van systeemintegratie. Verschillende mobiliteitssystemen worden door verschillende partijen beheerd. Om te komen tot een doelmatige integratie van deze systemen ten dienste van de reiziger en bereikbaarheid is het nodig dat de bestuurders van deze systemen zich allemaal kunnen vinden in de gestelde opgave en het belang ervan doorleven, onderkennen en uiteindelijk onderschrijven. Kennisdeling, het gesprek voeren, de opgave inzichtelijk maken en daarna de noodzaak, kansen en governance duidelijk maken is de belangrijkste voorwaarde voor het succes van Publieke Mobiliteit. Zie voor een verdiepende beschrijving van het project en de oorsprong van beneden genoemde acties de bijlage in hoofdstuk 7.

a. Actiepunten

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.0	<u>Het gesprek voeren</u> met belanghebbende partijen.	
A1.1	Met het Rijk aan tafel over de wisselwerking tussen regionale ontwikkeling en de nationale ontwikkeling rond Publieke Mobiliteit.	2025-2028
A1.2	Met gemeenten voor mogelijkheden bredere uitrol, gemeente-overstijgend en uiteindelijk regio-overstijgend (ambtelijk en bestuurlijk)	2025-2027
A1.3	Met de reiziger om aan te sluiten op hun behoeften rondom een toegankelijke reis (o.a. met het ROL).	2025-2028
A1.4	Met andere belanghebbende organisaties over verschillende rollen, wensen en behoeften (e.g. deelmobiliteitsaanbieders, Wensbusorganisaties, etc.)	2025-2027

A2.0	<u>Het voeren van onderzoek</u> helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van de <i>doelgroep</i> .	
A2.1	Reizigers(profielen) in de verschillende systemen in kaart brengen, verschillende doelgroepen in kaart brengen, potentie voor nieuwe doelgroepen in kaart brengen.	2025-2026
A2.2	Onderscheid onderzoeken en definiëren tussen de reiziger met een mobiliteitsbeperking en de zelfstandige reiziger.	2025-2026
A2.3	Wat heeft de reiziger nodig om van het systeem gebruik te kunnen maken?	2025-2028
A2.4	Klantreizen (hoe ziet de reis van reiziger A/B/C/D eruit in dit nieuwe systeem?)	2025-2026
A3.0	<u>Het voeren van onderzoek</u> helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van het <i>vervoer</i> .	
A3.1	In kaart brengen van de verschillende vervoerssystemen, vervoerstromen en vervoerkundige data in een afgebakend gebied in Noord-Limburg.	2025
A3.2	In kaart brengen randvoorwaarden verschillende vervoerssystemen. Hierbij gaat het om de voorwaarden rondom de ophaaltijden, openingstijden, ritreservering, financieringsvorm, inkomstenmodel, tarieven, reisproducten, etc.	2025
A3.3	De invloed op het Wmo-vervoer als Publieke Mobiliteit een standaard wordt. Denk hierbij aan: a. Het proces van indicatiestelling. b. Begeleiding en ondersteuning tijdens de klantreis.	2025-2028
A3.4	Vervoerkundige verbindingen en samenwerkingen afstemmen en opbouwen tussen bijvoorbeeld het Wmo-vervoer van Omnibuzz en het regionale openbaar vervoer van Arriva.	2025-2026 en verder
A3.5	Onderzoeken wat een mobiliteitscentrale dient te omvatten en hoe deze vormgegeven dient te worden voor (Noord-)Limburg.	2025-2027
A3.6	Onderzoeken hoe en waar, middels bijvoorbeeld (virtuele) mobiliteitshubs, knooppunten of opstappunten, vervoerssystemen samenkomen.	2025-2028
A3.7	Rekening houden met de rol van deelmobiliteit en hierbij aanhaken op onderzoek van o.a. gemeenten/Trendsportal/Provincie. Daarnaast de rol van meereisdiensten en vrijwilligersorganisaties (Wensbus) verkennen.	2026-2027
A3.8	Onderzoek naar eventuele EU-aanbesteding t.a.v. uitvoeren van gecombineerd vervoer (kan de uitvoering wel of niet onder de huidige contracten?)	2025
A4.0	<u>Het voeren van onderzoek</u> helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van de <i>financiën</i> .	
A4.1	Wat is de <i>business case</i> voor een publieke mobiliteitssysteem (maatschappelijke baten t.o.v. kosten, additionele inkomsten, etc.)?	2028
A4.2	Inzicht krijgen in de kosten van een transitie naar een systeem van 'Publieke Mobiliteit'.	2028
A5.0	Uitvoeren van <u>software koppeling/digitalisering</u> .	
A5.1	Onderzoek doen naar een verknopend en publiek beschikbaar back-end systeem en de daarbij behorende systeemverbindingen maken (reisplanning, backend systemen, ticketing, tarieven, etc.).	2025-2027
A5.2	Stappen zetten richting bouwen van een mobiliteitscentrale die de reiziger digitaal, maar ook persoonlijk, kan helpen met het plannen en boeken van een reis.	2025-2027
A6.0	Uitvoeren van de voorgestelde <u>implementatie</u> .	

A6.1	Communicatie richting de reiziger (doelgroep) over de nieuwe vervoersopzet in zijn/haar gemeente. Denk aan toelichting op het gebied van: a. Vervoersmogelijkheden (inclusief de voorwaarden) b. Voorlichting en ondersteuning c. Ritreservering d. Betalingswijzen	2025-2028
A6.2	Uitvoeren van indicatiestelling met toeleiding naar het OV voor mogelijke Wmo-klienten. Denk hierbij aan: a. Aanbieden voorliggende vervoersopties b. Afgeven beperkt budget voor Wmo-vervoer gecombineerd met een aanvullend vervoersalternatief (mogelijk OV) c. Volledige toekenning Wmo-vervoer wegens mate van mobiliteitsbeperking	2025-2028
A6.3	Uitvoering van gecombineerd vervoer: a. Wmo-vervoer sluit aan bij OV-vervoer, en vice versa b. <i>First-and-last mile</i>-principe c. Reizigersprofilering in de praktijk	2025-2028
A6.4	Dataverwerking aangaande de ritgegevens voor verdere analyses en prognoses.	2025-2028
A6.5	Opstellen van monitoringsplan	2025
A6.6	Uitvoeren van enquêtes voor kwaliteitsbewaking van het uitvoeren van het vervoer (bij zowel de vervoerders als de reiziger).	2025-2028
A7.0	<u>Verdere uitrol</u> in Noord-Limburg, maar ook regio-overstijgend uitvoeren van Publieke Mobiliteit.	
A7.1	In fases uitbouwen met daarbij het betrekken van bijvoorbeeld Wensbusorganisaties, de aanhaking van fiets op een systeem van Publieke Mobiliteit en mogelijke koppelingen met deelmobiliteit.	2027-2028
A7.2	Uiteindelijk worden de geleerde lessen en gemaakte verbeteringen verder in Noord-Limburg en de rest van Limburg uitgerold en structureel onderdeel van het mobiliteitssysteem.	2027-2028
A8.0	Inzichtelijk maken van de <u>governance</u> tussen de samenwerkende partijen.	
A8.1	Het handelingsperspectief in bestaande structuren om stappen te kunnen zetten richting Publieke Mobiliteit: a. Concessie met Arriva (Provincie Limburg); b. Contracten van Omnibuzz (met vervoerders en met gemeenten); c. Bestaande regelingen zoals Wensbus d. WP2000 en Wmo (samenspel met lenW en VWS)	2027
A8.2	Oog hebben voor de sterke punten van de samenwerkende partijen en gebruik ervan maken binnen de governance: a. De kracht van Omnibuzz b. Robuust treinnetwerk met hoge stationsdichtheid, het visgraatmodel en snelle en strakke busnetwerk c. De Wensbus d. Ervaring met Mobility as a Service (MaaS) in Limburg (Glimble)	2027
A8.3	Projectmanagement/projectleiding	2025-2026
A9.0	<u>Monitoring en evaluatie</u>	
A9.1	Opstellen van een monitoringsplan op verschillende niveau's: voor project (effectmeting), proces, doelgroepen etc. voor iedere fase in het proces tot uitvoering van de implementatie.	2025
A9.2	Evaluatie per fase: a. Onderzoek b. Uitvoeren software koppeling/digitalisering c. Uitvoeren implementatie	2025-2028

	d. Verdere uitrol	
A9.3	Aansturing op de governance en evalueren voortgang bij iedere partij.	2025-2027
A9.4	Data-analyse op zowel vervoerskundig vlak (vervoersstromen en dichtheid aanbod vervoer in een gemeente) als gericht op de doelgroep (vitaliteit/gezondheid van de reiziger en de mate van mobiliteit).	2025-2028
A9.5	Juridisch advies	2025-2028

b. Opbrengsten

Hieronder worden concrete opbrengsten omschreven, ook wel output van bovengenoemde acties. De waardes zijn opgedeeld in het volgende:

- Essentieel (eis voor de uitvoering van enige vorm van Publieke Mobiliteit)
- Randvoorwaardelijk (ondersteunende factoren voor de uitvoering of elementen die later uitgerold kunnen worden, dan wel na een langere periode meetbaar/zichtbaar zijn)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.0	Opzet <u>software koppeling/digitalisering</u>		
O1.1	Systeemverbindingen op technisch vlak waarmee het vervoer uitgevoerd kan worden door zowel de Wmo- als de OV-uitvoerder en mogelijk vrijwilligersinitiatieven als de Wensbus.	2025-2026	Essentieel
O1.2	Een koppeling van de planningssoftware, waarmee de voertuigen worden aangestuurd (dashboard in de voertuigen met navigatie).	2025-2026	Essentieel
O1.3	Technische koppeling tussen Wmo-pas (dan wel de VEP) en het Generic Back Office van Translink (systeembeheerder achter OV-chipkaart en OVpay)	2028	Essentieel
O1.4	Voor de reiziger geschikte applicatie(s) die dient als platform om online ritten te reserveren en te plannen voor het gebundelde vervoer.	2028	Essentieel
O2.0	Eerste opzet van <u>Publieke Mobiliteit</u>		
O2.1	Een gezamenlijke website of informatiebron waar alle vervoersalternatieven inzichtelijk zijn voor de reiziger	2026	Randvoorwaarden
O2.2	Passend indicatiebeleid voor de burger met een mobiliteitsbeperking.	2027	Essentieel
O2.3	De ontwikkeling van coördinatie op het vervoer, reserveren en plannen van ritten etc (zowel Wmo- als OV-vervoer), middels bijvoorbeeld een mobiliteitscentrale	2028	Essentieel
O2.4	Daadwerkelijk uitvoeren van gecombineerd vervoer, waarbij Wmo- en OV-vervoer samenwerken voor meer toegankelijkheid.	2026	Essentieel
O2.5	Verbetering bereikbaarheid landelijk gebied (uitwerken).	2027	Essentieel
O2.6	Kwaliteitsslag vervoersaanbod (uitwerken).	2027	Randvoorwaarden
O2.7	Beheersbare kosten t.a.v. vervoersaanbod.	2028	Essentieel
O2.8	Prognoses over het vervoer op het gebied van verkregen data.	2027	Randvoorwaarden
O2.9	Mogelijke uitrol in andere gemeenten of regio's. Ook aanvullend met andere vervoersvormen, zoals de Wensbus, meerrijddiensten, flexvervoer, deelmobiliteit.	2025-2026	Randvoorwaarden
O3.0	Een hoge mate van <u>vitale en mobiele reizigers</u>		
O3.1	Vitale en mobiele burgers ongeacht hun mobiliteitsbeperking.	2025-2028 en daarna	Essentieel
O3.2	Veiligheid en toegankelijkheid bij het gebruik van het gecombineerd vervoer.	2025-2026	Essentieel
O3.3	Beschikbaarheid van reizigersprofilering.	2025-2026	Essentieel
O4.0	<u>Een overkoepelende organisatie</u>		

O4.1	Governance van de betrokken partijen organiseren binnen bestaande contracten en lessen meenemen voor toekomstige ontwikkelingen.	2027	Essentieel
O4.2	Voorwaarden voor uitvoeren van het vervoer zijn gelijk dan wel afgestemd in het belang van de reiziger.	2025-2028	Essentieel
O4.3	Een verantwoorde financiële verdeling van kosten en baten tussen de betrokken opdrachtgevers (verdeelsleutel).	2028	Essentieel

c. Resultaten

In onderstaande tabel wordt het effect en belang op de doelgroep omschreven, ook wel de resultaten voor de doelgroep met betrekking op de bovengenoemde output. De waarden zijn opgedeeld in het volgende:

- Essentieel (eis voor de uitvoering van enige vorm van Publieke Mobiliteit)
- Randvoorwaardelijk (ondersteunende factoren voor de uitvoering of elementen die later uitgerold kunnen worden, dan wel na een langere periode meetbaar/zichtbaar zijn)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.0	<u>Software koppeling/ digitalisering</u>		
R1.1	Een (digi)toegankelijk platform, of applicatie(s), waar een reiziger een reis kan plannen en reserveren van A naar B.	2026	Essentieel
R1.2	Één (digi)toegankelijk koppeling van ticketsysteem voor het afrekenen van de rit.	2026	Essentieel
R2.0	Eerste opzet <u>Publieke Mobiliteit</u>		
	Een inzichtelijke website met alle informatie over Publieke Mobiliteit.	2026	Randvoorwaarden
R2.1	Een mobiliteitscentrale waar gebruikers zowel telefonisch vragen kunnen stellen, ritten kunnen reserveren, klachten door te geven etc.	2026	Essentieel
R2.2	Passende vervoersindicatie bij de beperkingen die reiziger ervaart op mobiliteitsvlak.	2027	Essentieel
R2.3	Soepel lopend vervoer dat toegankelijk is voor iedere reiziger.	2028	Randvoorwaarden
R2.4	Betaalbare bijdrage door de reiziger voor het vervoer, wat is hiervoor nodig?	2026	Essentieel
R3.0	<u>Effecten op de doelgroep</u>		
R3.1	Breder aanbod van vervoer, waardoor de keuzevrijheid wordt vergroot die past bij de reiziger.	2028	Randvoorwaarden
R3.2	Deelname aan de maatschappij, dus ook de mate van participatie, wordt voor de reiziger vergroot.	2025-2028	Essentieel
R3.3	Inzet op de zelfstandigheid van de reiziger, ondanks een mobiliteitsbeperking.	2025-2026	Randvoorwaarden
R3.4	Meer vitale en mobiele burgers door het brede vervoersaanbod.	2027	Essentieel
R4.0	<u>Betrokkenheid van de doelgroep</u> zowel fysiek als digitaal		

R4.1	Organisatie van informatiebijeenkomsten en praktijkdagen (middels het project Kommee).	2025-2027	Essentieel
R4.2	Enquêtes uitgezet onder de doelgroep over het gebruik van Publieke Mobiliteit.	2026-2027	Randvoorwaarden
R5.0	<u>Een overkoepelende vervoersorganisatie</u>		
R5.1	Onderzoek naar aanspreekpunt voor al het vervoer (in eerste instantie voor Wmo- en OV-vervoer).	2026	Essentieel
R5.2	Eenduidige en passende voorwaarden voor het reserveren van vervoer en daarbij behorende ondersteunende specificaties.	2027	Essentieel

d. Verwachte structurele bijdrage

Door vorm te geven aan Publieke Mobiliteit in (Noord-)Limburg, door de vervoersystemen op de juiste manier met elkaar te verbinden door middel van de juiste applicatie(s), mobiliteitscentrale(s) en mogelijk uniform vervoerskenmerk, wordt er gewerkt aan toegankelijke bereikbaarheid voor iedere burger. Hiermee zou iedere burger langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en kan diegene optimaal participeren in de samenleving. Reizigersprofielen passend bij de behoeften van iedere reiziger zorgen voor de juiste reisadviezen.

De impact op bereikbaarheid en leefbaarheid en het bouwen aan een geïntegreerd systeem ten dienste van de reiziger met een mobiliteitsmix passend bij het stedelijk en landelijk gebied maakt het cruciaal dat de resultaten, voortkomend uit deze implementatie, uitgerold kunnen worden in heel Limburg. Als de basis uit dit project werkt, waaronder de gekoppelde systemen en voor de reiziger één gebruiksvriendelijk aanspreekpunt in de vorm van een mobiliteitscentrale en/of applicatie, is het mogelijk om dit gemeente-overstijgend en zelfs provinciebreed uit te rollen, met kansen om bij te dragen aan landelijke ontwikkelingen. Wanneer het Wmo-vervoer en ov enkel in de gemeente Venray wordt gekoppeld, brengt het geen concrete effecten voor het gehele vervoer, en is de implementatie niet rendabel. Juist omdat wij inzetten op structuurversterking, is regio-overstijgende uitrol van Publieke Mobiliteit vereist.

Bij een succesvolle implementatie van Publieke Mobiliteit dragen we sterk bij aan de mobiliteit van burgers, de bereikbaarheid van voorzieningen en op die manier aan vitale gemeenschappen. De implementatie en de daarbij geleerde lessen vormen belangrijke input bij de structurele ontwikkeling van mobiliteit in Limburg en dragen zo bij aan een structuurversterking voor de lange termijn.

4. Haalbaarheid (Risicoanalyse)

Bij het uitvoeren van de voorgestelde implementatie van Publieke Mobiliteit is het van belang dat inzichtelijk is welke mogelijke risico's kunnen spelen bij het onderzoeken, uitvoeren, verder uitrollen en analyseren van de vervoersstromen.

a. Operationele risico's

Bij het bereiken van de directe output kunnen hindernissen ontstaan op operationeel vlak. Als er geen goede afspraken gemaakt worden tussen de samenwerkende partijen en externe belanghebbenden kunnen er verschillen in sturing, visie en missie, dan wel communicatieproblemen ontstaan, waardoor de samenwerking, mogelijk de technische koppelingen of het bundelen van vervoer in gedrang komt. Het is zaak dat alle partijen goed geïnformeerd worden en blijven, waarbij samenwerkingsafspraken en verantwoordelijkheden worden vastgelegd ten behoeve van de uitvoering van het vervoer. Daarnaast is het van belang om waakzaam te zijn voor de wet- en regelgeving in het uitvoeren van deze implementatie, zowel op vervoerskundig gebied als richting de doelgroep. Dit kan drempels ofwel blokkades in de gewenste uitvoering veroorzaken.

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1.0	<u>Software koppeling/digitalisering</u>			
1.1	Technische koppelingen die niet nauwsluitend werken in de aansturing van het vervoer.	Klein	Groot	Gesprek en opzetten programma van eisen (pve) voor software
1.2	Licentie van de applicatie is niet meer toereikend en (digi)toegankelijk.	Klein	Middel	Opnemen als voorwaarden in pve voor bouwen applicatie
1.3	Verder bouwen op bestaande MaaS-applicatie(s) en bezien welke functionaliteiten verdere ontwikkelingen nodig hebben in het kader van onze doelstellingen en doelgroepen.	Klein	Klein	Afweging en onderzoek voordeel gebruiken MaaS-applicatie
2.0	<u>Implementatie Publieke Mobiliteit</u>			
2.1	Het vernieuwen van het indicatiebeleid juridisch niet toelaatbaar is.	Klein	Middel	Gesprek met gemeenten (Wmo) en juridische toetsing
2.2	De uitvoerders van het vervoer geen capaciteit hebben zowel ten aanzien van personeel als voertuigen.	Groot	Groot	Gesprek met vervoerders (Wmo en OV)
2.3	De combinatiegraad van de ritten lastiger blijkt door de complexiteit van de doelgroep.	Middel	Middel	Gesprek met vervoerders en gemeenten t.a.v. reizigersprofielen
2.4	Kosten zijn niet beheersbaar en kostendekkend voor het systeem.	Middel	Middel	Goede afstemming kostenverdeling (begroting).
2.5	Data-analyse heeft niet de gewenste resultaten/prognose.	Klein	Klein	Aanpassen dataverwerking of in de uitvoering van de implementatie
3.0	<u>Vitale en mobiele reiziger</u>			
3.1	Veiligheid niet geboden kan worden bij de uitvoering van gecombineerd vervoer.	Klein	Klein	Opnemen in pve voor uitvoering van vervoer.
3.2	De wetgeving in de weg staat voor het formuleren, creëren en gebruiken van reizigersprofielen.	Middel	Middel	Gesprek met het Rijk/Ministerie IenW en advies inwinnen.

4.0	<u>Overkoepelend samenwerkingsverband</u>			
4.1	De samenwerkende organisatie vinden geen overeenstemming over de voorwaarden voor het uitvoeren van vervoer.	Klein	Middel	Gesprek tussen betrokken partijen en opstellen dienstverleningsovereenkomst (DVO)
4.2	Personeelstekort bij onderliggende organisaties (bedrijfsvoering, maar bijv. ook callagents).	Middel	Middel	Gesprek met uitvoerende organisatie en borging capaciteit.
4.3	Geen kostendekkend systeem, waardoor het opzetten van dit mobiliteitssysteem niet rendabel is.	Middel	Middel	Goede afstemming kostenverdeling (begroting).
4.4	Geen bestuurlijk akkoord van de Provincie Limburg, gemeenten in Noord-Limburg en landelijke overheid.	Klein	Groot	Goede afstemming en communicatie.
4.5	Landelijke bezuinigingen op mobiliteit.	Klein	Groot	In gesprek blijven met het Rijk/Ministerie IenW

b. Risico's bij de doelgroep en belanghebbenden

Bekend is dat in de komende jaren een grote vergrijzing zal plaatsvinden in Limburg. Mede door de huidige participatiesamenleving waarbij aangestuurd wordt op zo lang mogelijk thuis blijven wonen, wordt de druk op de mobiliteit vergroot. De vitaliteit en mobiliteit van de doelgroep is en blijft hierbij van groot belang. Hoe ouder iemand wordt, hoe meer zorgzwaarte erbij komt kijken en hoe meer de zelfredzaamheid op de proef wordt gesteld. Als niet de juiste begeleiding en ondersteuning, zowel digitaal als fysiek, geboden wordt, kan dit een groot risico vormen voor de toekomstbestendigheid van Publieke Mobiliteit.

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1.0	<u>Software koppeling/digitalisering</u>			
1.1	Geen toegankelijke applicatie die door iedere reiziger gemakkelijk gebruikt kan worden.	Klein	Middel	Opnemen als voorwaarden in pve voor te gebruiken applicatie
1.2	Geen toegankelijke betaalmethode voor iedere reiziger.	Klein	Middel	Betaalmethode aanhaken die wel werkt
2.0	<u>Implementatie Publieke Mobiliteit</u>			
2.1	Het vernieuwen van het indicatiebeleid niet de complexiteit van de doelgroep dekt.	Middel	Middel	Gesprek met gemeenten (Wmo)
2.2	Keuzevrijheid is te groot en complex voor de reiziger.	Klein	Klein	Zorgen voor duidelijke informatie (project Kommee)
2.3	Lange wachttijden aan de telefoon.	Middel	Klein	Gesprek met uitvoerende organisatie mobiliteitscentrale(s) en borging capaciteit.
2.4	Reisduur voor de reiziger is langer vanwege de combinatiegraad.	Middel	Klein	Gesprek met vervoerders en opnemen in pve van uitvoering van het vervoer (Wmo)
2.5	Ondersteuning in het vervoer voor de reiziger met een mobiliteitsbeperking kan niet geborgd worden.	Klein	Klein	Additionele maatregelen om dit te borgen.

2.6	Ritprijzen zijn te hoog en niet betaalbaar voor de reiziger.	Middel	Middel	Goede afstemming kostenverdeling (begroting) en hiermee effect op reiziger. Daarnaast signaal richting landelijk mobiliteitsdiscussie
3.0	<u>Vitale en mobiele reiziger</u>			
3.1	Vergrijzing en zorgzwaarte die steeds groter wordt.	Groot	Groot	Opgaven meenemen in pve uitvoering van vervoer en gesprek met gemeenten.
3.2	Ervaren van stress door gecombineerd vervoer.	Klein	Klein	Zorgen voor duidelijke informatie en ondersteuning (project Kommee)
3.3	Bij de reiziger vindt geen gedragsverandering plaats.	Middel	Middel	Zorgen voor duidelijke informatie en ondersteuning (project Kommee) en gesprekken met de doelgroep
3.4	Te hoge mate van zelfredzaamheid verwacht bij Publieke Mobiliteit, waardoor de reiziger minder reist.	Klein	Middel	Zorgen voor duidelijke informatie en ondersteuning (project Kommee) en gesprekken met de doelgroep
3.5	Reizigersprofilering niet specifiek genoeg om te voldoen aan de behoeften en de complexiteit van de doelgroep.	Middel	Middel	Gesprek met gemeenten en de doelgroep
3.6	Overkill aan nieuwe informatie of te veel digitale communicatie.	Klein	Klein	Zorgen voor duidelijke informatie (project Kommee)
4.0	<u>Overkoepelend samenwerkingsverband</u>			
4.1	Negatieve effecten op klantgerichte houding door ontwikkelingen	Klein	Klein	Opnemen in DVO gericht op personeel.
4.2	Eenduidigheid vaststellen reizigersprofiel per gemeente/ organisatie ontbreekt.	Middel	Klein	Gesprek tussen betrokken partijen en goede afstemming, opnemen in DVO

c. Maatschappelijk en politieke risico's

Om een toekomstbestendig mobiliteitssysteem te creëren en hiermee de opgaven die wij kennen in Limburg aan te pakken, is de samenwerking tussen de verschillende mobiliteitssystemen en overheidsorganisaties, het bereikbaar maken van het landelijk gebied en het aansluiten bij de doelgroep van groot belang. Overstijgend zijn er een aantal maatschappelijke en politieke risico's die de impact van de implementatie op de samenleving in de weg kunnen staan. Gericht op maatschappelijke risico's kan gedacht worden aan welvaartsverlies, veranderingen in wet- en regelgeving, ongelijkheid bij de doelgroep, een vertrouwenscrisis, maar vooral ook de gezondheid van de inwoners. Het doel is om de kosten beheersbaar te houden voor het uitvoeren van het vervoer, waarbij mogelijk andere verdelingen van overheids gelden en een economische crisis een stempel kan drukken hierop.

Een toekomstbestendig mobiliteitssysteem kan enkel vastigheid hebben als politieke keuzes op een lijn liggen. Een niet tastbaar risico is de machtspositie van bestuurders evenals de invloed die uitgeoefend kan worden op keuzes en routes die uitgezet worden voor het combineren van vervoer (Wmo- en OV-vervoer).

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
Maatschappelijke risico's				
1.0	<u>Implementatie Publieke Mobiliteit</u>			
1.1	Afzettingen of bouwwerkzaamheden van wegnennetwerk.	Middel	Middel	Opnemen in software met alternatieve routes
1.2	Invoering grote voetgangersgebieden, wat de toegankelijkheid vermindert voor diegene die minder mobiel zijn.	Klein	Middel	Gesprek over toegankelijkheid voetgangersgebieden
1.3	Veranderingen in ruimtelijke planning (invloed op virtuele opstappunten), bijvoorbeeld GOW30.	Klein	Middel	Gesprek met provincie en gemeenten.
1.4	Welvaartsverlies.	Klein	Middel	Gesprek met Rijk/Ministerie IenW
1.5	Verandering in wet- en regelgeving.	Middel	Groot	Gesprek met Rijk/Ministerie IenW
2.0	<u>Doelgroep</u>			
2.1	Ongelijkheid binnen de doelgroep.	Middel	Middel	Onderzoek doelgroep door in gesprek te gaan met gemeenten, vervoerder en doelgroep
2.2	Criminaliteit en gedragsproblematieken bij de doelgroep.	Klein	Middel	Analyse over te zetten stappen rond sociale veiligheid en maatregelen opnemen in de uitvoering van het vervoer
2.3	Vertrouwenscrisis in de overheid of maatschappelijke beslissingen bij de doelgroep.	Klein	Klein	Zorgen voor duidelijke informatie (project Komme)
2.4	Slechte gezondheid van de inwoners (denk aan ziektes/pandemie).	Klein	Middel	Sturen op gezond onderweg en bieden ondersteuning (project Komme)
3.0	<u>Financiën</u>			
3.1	Verdeling van overheidsfinanciën	Klein	Middel	Gesprek met Rijk/Ministerie IenW
3.2	Economische crisis	Klein	Groot	Volgen van ontwikkelingen en kostendekking opnemen in begroting.
Politieke risico's				
4.0	Invloed op <u>maatschappelijke opgaven</u>			
4.1	Machtspositie	Middel	Middel	In gesprek blijven met bestuurders van de Provincie Limburg en gemeenten.
4.2	Herverkiezingen	Klein	Middel	In gesprek blijven met bestuurders van de Provincie Limburg en gemeenten.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

a. Projectmanagement

De transitie naar Publieke Mobiliteit is een complexe, adaptieve, opgave met veel aan elkaar verbonden en parallelle activiteiten. Dit project heeft daarmee ook gedegen overkoepelende projectsturing nodig om te zorgen dat alle verschillende elementen van het project elkaar goed aanvullen en beheerd worden. We organiseren binnen de samenwerking gedegen projectmanagement, niet alleen per actielijn maar ook om het overkoepelende doel van het project te bewaken en vooruit te helpen.

b. Monitoringsplan

Monitoring is een centraal onderdeel van de implementatie gelet op het doel om lessen te leren en de uitwerking breder uit te rollen.

Onderdeel van dit project is het opstellen van een monitoringsplan. Zo kunnen we monitoren of ons project bijdraagt aan vitale gemeenschappen, wat de maatschappelijke kosten en baten en hoe het financiële plaatje van deze transitie eruitziet. In dit plan nemen we de flexibele werkwijze op om op een structurele en cyclische manier te werken, waarbij verbeteringen worden doorgevoerd op basis van behaalde resultaten en geleerde lessen. Evaluatie omvat effectmetingen van interventies op het bereik en effect. Daarnaast voeren we procesevaluaties uit om leerpunten en samenwerking te evalueren op verschillende niveaus. Dit stelt bijsturing mogelijk op programma-, doelgroep- en interventieniveau.

c. Communicatie rond output

Afhankelijk van de te onderzoeken behoeften en beste methoden om de doelgroep te bereiken stellen we een communicatieplan op.

Het Project Komme in Noord-Limburg biedt reeds aanknopingspunten voor communicatie richting onze reizigers die we verder verkennen, maar additionele communicatie zal waarschijnlijk nodig zijn.

We stellen een communicatieplan op met daarin gedragsveranderingsmethoden om de doelgroep te informeren en hun gedrag te sturen. We stellen dit plan op middels kennis van de doelgroep. Wat zijn de drijfveren van onze doelgroep en wat zijn belemmeringen voor de doelgroep om zich anders te gedragen?

We sluiten met onze communicatiemiddelen aan bij de belevingswereld van onze doelgroep. We maken gebruik van communicatiekanalen waarvan we weten dat onze doelgroep hiervan gebruik maakt. Denk daarbij aan de lokale krant, een buurtblad of de KBO-middelen. Ook maken we gebruik van al bestaande informatiemiddelen, zoals de Omnibuzz en Arriva-websites en de kanalen van het project Komme. Dit project stimuleert het gebruik van het OV in Noord-Limburg middels de inzet van OV-ambassadeurs.

Andere belanghebbenden zoals het Rijk en andere regio's die bezig zijn met publieke mobiliteit informeren we in de daarvoor bestemde gremia.

6. Activiteiten en budget

Het is van belang om een duidelijk beeld te hebben bij de totale kosten. In onderstaande tabel wordt globaal een inschatting gemaakt van de kosten per omschreven activiteit (zoals in hoofdstuk 4.1).

Uitvoerende partijen wordt de huidige samenwerking mee bedoeld, namelijk de Provincie Limburg, Arriva, Trendsportal en Omnibuzz.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.0	<u>Het gesprek voeren</u> met belanghebbende partijen.		
A1.1	Met het Rijk aan tafel over de wisselwerking tussen regionale ontwikkeling en de nationale ontwikkeling rond Publieke Mobiliteit.	2025-2028	Personele inzet (natura-bijdrage)
A1.2	Met gemeenten voor mogelijkheden bredere uitrol, gemeente-overstijgend en uiteindelijk regio-overstijgend (ambtelijk en bestuurlijk)	2025-2027	Personele inzet (natura-bijdrage)
A1.3	Met de reiziger om aan te sluiten op hun behoeften rondom een toegankelijke reis.	2025-2028	Personele inzet (natura-bijdrage)
A1.4	Met andere belanghebbende organisaties (het ROL, Wensbusorganisaties, NS, etc.)	2025-2027	Personele inzet (natura-bijdrage)
A2.0	<u>Het voeren van onderzoek</u> helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van de <i>doelgroep</i> .		
A2.1	Reizigers(profielen) in de verschillende systemen in kaart brengen, verschillende doelgroepen in kaart brengen, potentie voor nieuwe doelgroepen in kaart brengen.	2025-2026	Bij het voeren van onderzoek zal ingezet worden op de kennis van de uitvoerende partijen. €20.000,-
A2.2	Onderscheid definiëren tussen de reiziger met een mobiliteitsbeperking en de zelfstandige reiziger.	2025-2026	Idem als A2.1 (natura-bijdrage)
A2.3	Wat heeft de reiziger nodig om van het systeem gebruik te kunnen maken;	2025-2028	Idem als A2.1 (natura-bijdrage)
A2.4	Klantreizen (hoe ziet de reis van reiziger A/B/C/D eruit in dit nieuwe systeem?)	2025-2026	Idem als A2.1 (natura-bijdrage)
A3.0	<u>Het voeren van onderzoek</u> helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van het vervoer.		
A3.1	In kaart brengen van de verschillende vervoerssystemen en vervoerstromen in een afgebakend gebied in Noord-Limburg.	2025	Bij het voeren van onderzoek zal ingezet worden op de kennis van de uitvoerende partijen. (natura-bijdrage)
A3.2	In kaart brengen randvoorwaarden verschillende vervoerssystemen. Hierbij gaat het om de voorwaarden rondom de ophaaltijden, openingstijden, ritreservering, etc.	2025	Idem als A3.1 (natura-bijdrage)
A3.3	De invloed op het Wmo-vervoer als Publieke Mobiliteit een standaard wordt. Denk hierbij aan:	2025-2028	Naast de kennis van de

	e. Het proces van indicatiestelling. f. Begeleiding en ondersteuning tijdens de klantreis.		uitvoerende partijen, dient er ook advies ingewonnen te worden. €12.500,-
A3.4	Vervoerkundige verbindingen en samenwerkingen opbouwen tussen bijvoorbeeld het Wmo-vervoer van Omnibuzz en het regionale openbaar vervoer van Arriva.	2025-2026 en verder	Idem als A3.1
A3.5	Onderzoeken wat een mobiliteitscentrale dient te omvatten en hoe deze vormgegeven dient te worden.	2025-2027	Idem als A3.3 €12.500,-
A3.6	Onderzoeken hoe en waar, middels bijvoorbeeld (virtuele) mobiliteitshubs of opstappunten, vervoerssystemen samenkomen.	2025-2028	Idem als A3.1
A3.7	Onderzoeken wat de rol van deelmobiliteit is, en eventueel van meereisdiensten.	2026-2027	Idem als A3.1
A3.8	Onderzoek naar eventuele EU-aanbesteding t.a.v. uitvoeren van gecombineerd vervoer (kan de uitvoering wel of niet onder de huidige contracten?)	2025	€30.000,-
A4.0	<u>Het voeren van onderzoek</u> helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van de <i>financiën</i> .		
A4.1	Wat is de business case voor een publieke mobiliteitssysteem (maatschappelijke baten t.o.v. kosten)?	2028	Naast de kennis van de uitvoerende partijen, dient er ook advies ingewonnen te worden, kostenindicatie volgt. €25.000,-
A4.2	Inzicht krijgen op de kosten van een transitie naar een ecosysteem van 'Publieke Mobiliteit'.	2028	Idem als A4.1
A5.0	Uitvoeren van <u>software koppeling/digitalisering</u> .		
A5.1	Onderzoek doen naar een verknopend en publiek beschikbaar backend-systeem en de daarbij behorende systeemverbindingen maken (reisplanning, backend systemen, ticketing, tarieven, etc.).	2025-2027	€200.000,-
A5.2	Stappen zetten richting bouwen van een mobiliteitscentrale die de reiziger digitaal, maar ook persoonlijk, kan helpen met het plannen en boeken van een reis.	2025-2027	€125.000,-
A6.0	Uitvoeren van de voorgestelde <u>implementatie</u> .		
A6.1	Communicatie richting de reiziger (doelgroep) over de nieuwe vervoersopzet in zijn/haar gemeente. Denk aan toelichting op het gebied van:	2025-2028	€15.000,-

	a. Vervoersmogelijkheden (inclusief de voorwaarden) b. Voorlichting en ondersteuning c. Ritreservering d. Betalingswijzen		
A6.2	Uitvoeren van indicatiestelling met toeleiding naar het OV voor mogelijke Wmo-klanten. Denk hierbij aan: a. Aanbieden voorliggende vervoersopties b. Afgeven beperkt budget voor Wmo-vervoer gecombineerd met een aanvullend vervoersalternatief (mogelijk OV) c. Volledige toekenning Wmo-vervoer wegens mate van mobiliteitsbeperking	2025-2028	€20.000,-
A6.3	Uitvoering van gecombineerd vervoer: a. Wmo-vervoer sluit aan bij OV-vervoer, en visa versa b. First-and-last mile principe c. Reizigersprofilering in de praktijk	2025-2028	€381.000,-
A6.4	Dataverwerking aangaande de ritgegevens voor verdere analyses en prognoses.	2025-2028	€5.000,-
A6.5	Opstellen van monitoringsplan	2025	€5.000,-
A6.6	Uitvoeren van enquêtes voor kwaliteitsbewaking van het uitvoeren van het vervoer (bij zowel de vervoerders als de reiziger).	2025-2028	€15.000,-
A7.0	<u>Verdere uitrol</u> voor gemeentelijke, maar ook regio-overstijgend uitvoeren van Publieke Mobiliteit.		
A7.1	In fases uitbouwen met daarbij het betrekken van bijvoorbeeld Wensbusorganisaties, deelmobiliteit en de aanhaking van fiets op een systeem van Publieke Mobiliteit.	2027-2028	€30.000,-
A7.2	Uiteindelijk worden de geleerde lessen en gemaakte verbeteringen verder in Noord-Limburg en de rest van Limburg uitgerold en structureel onderdeel van het mobiliteitssysteem.	2027-2028	€100.000,-
A8.0	Inzichtelijk maken van de <u>governance</u> tussen de samenwerkende partijen.		
A8.1	Het handelingsperspectief in bestaande structuren om stappen te kunnen zetten richting Publieke Mobiliteit: a. Concessie met Arriva (Provincie Limburg); b. Contracten van Omnibuzz (met vervoerders en met gemeenten); c. Bestaande regelingen zoals Wensbus d. WP2000 en Wmo (samenspel met IenW en VWS)	2027	Naast de kennis van de uitvoerende partijen, dient er ook advies ingewonnen te worden. €25.000,-
A8.2	Oog hebben voor de sterke punten van de samenwerkende partijen en gebruik ervan maken binnen de governance: a. De kracht van Omnibuzz b. Robuust treinnetwerk met hoge stationsdichtheid c. De Wensbus	2027	Niet te duiden in kosten.

	d. Ervaring met Mobility as a Service (MaaS) in Limburg		
A8.3	Projectmanagement/projectleiding	2025-2026	€97.500,-
A9.0	<u>Monitoring en evaluatie</u>		
A9.1	Opstellen van een monitoringsplan op verschillende niveau's: voor project (effectmeting), proces, doelgroepen etc. voor iedere fase in het proces tot uitvoering van de implementatie.	2025	Inzet van personele capaciteit van uitvoerende partijen (natura-bijdrage)
A9.2	Evaluatie per fase: a. Onderzoek b. Uitvoeren software koppeling/digitalisering c. Uitvoeren implementatie d. Verdere uitrol	2025-2028	€15.000,-
A9.3	Aansturing op de governance en evalueren voortgang bij iedere partij.	2025-2027	Input vanuit project voor andere trajecten (natura-bijdrage)
A9.4	Data-analyse op zowel vervoerskundig vlak (vervoersstromen en dichtheid aanbod vervoer in een gemeente) en gericht op de doelgroep (gezondheid van de reiziger en de mate van mobiliteit).	2025-2028	€25.000,-
A9.5	Juridisch advies	2025-2028	€3.500,-

Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

De kosten en de financiering zijn verder gespecificeerd in het begrotingsformat, wat als apart document is bijgevoegd.

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 1.162.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 125.000 Omnibuzz € 125.000 Provincie/Arriva
Overige financieringen	
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 750.000
Totaal financiering	€ 1.000.000

Schaalbaarheid

De transitie naar Publieke Mobiliteit zal op termijn grote impact hebben op het geheel aan door de overheid gefinancierde mobiliteit in Limburg, zeker als het gaat om de keuzes die gemeenten maken rond Wmo-vervoer en de Provincie maakt rond openbaar vervoer. Dit project tracht een aantal eerste en belangrijke stappen te zetten in deze transitie. Daarbij is duidelijk dat de gehele transitie naar en uitrol van Publieke Mobiliteit niet haalbaar is in dit project, maar dat we stappen willen zetten die onderdeel worden van die transitie. De 1 miljoen euro die we vragen is een richtbedrag (lager dan de reeds ingeschatte kosten) dat ons zal helpen om deze transitie vorm te geven, om lessen te leren en om in Noord-Limburg de eerste stappen hierin te zetten, maar is vergeleken met de langjarige grotere opgave een zeer bescheiden bedrag. Met minder middelen voor dit project zullen de eerste stappen minder ver en minder ambitieus zijn, met meer middelen kunnen we de geleerde lessen breder en verder toepassen en zijn we beter voorbereid op de onverwachte elementen die we gaan tegenkomen in een dergelijke ontwikkeling.

7. Bijlage: Verdiepende omschrijving van het project

Actielijnen

De transitie naar Publieke Mobiliteit is een complexe opgave die alle aspecten van mobiliteit en bereikbaarheidsbeleid en de uitvoering daarvan behelst. Het project bestaat derhalve uit een negental actielijnen (verder uiteengezet in hoofdstuk 3.2 'Actielijnen'):

1. Het gesprek voeren met belanghebbende partijen.
2. Het voeren van onderzoek helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van de *doelgroepen*.
3. Het voeren van onderzoek helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van het *vervoer*.
4. Het voeren van onderzoek helpend bij het uitvoeren van Publieke Mobiliteit op het gebied van de *financiën*.
5. Uitvoeren van softwarekoppeling/digitalisering.
6. Uitvoeren van de voorgestelde implementatie.
7. Verdere uitrol in Noord-Limburg, maar ook regio-overstijgend uitvoeren van Publieke Mobiliteit.
8. Inzichtelijk maken van de governance tussen de samenwerkende partijen.
9. Monitoring en evaluatie

Gebied

Om de implicaties van de eerste toepassingen van Publieke Mobiliteit goed te monitoren en bij te kunnen sturen, kiezen wij ervoor om bij één gemeente in Noord-Limburg te starten, namelijk de gemeente Venray. De implementatie, en dus geleerde lessen, van Publieke Mobiliteit in de gemeente Venray moeten schaalbaar en structuurversterkend zijn naar heel (Noord-)Limburg.

Dit betekent concreet de volgende aanpak:

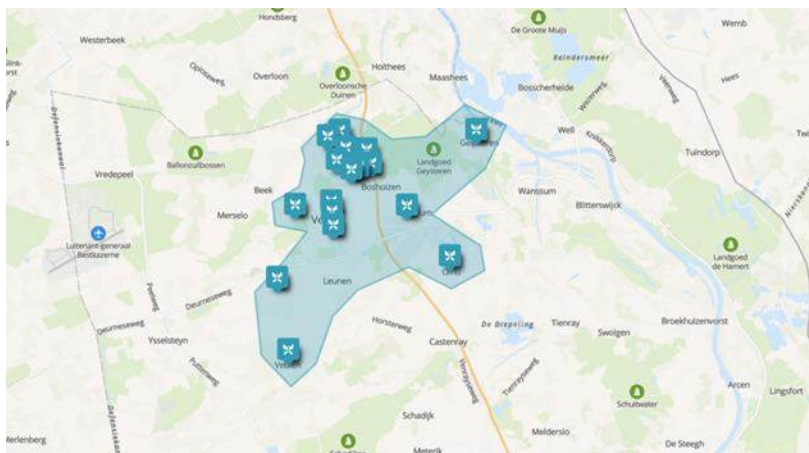
1. Onderzoek en implementatie Publieke Mobiliteit in de gemeente Venray (2025-2026)
2. Monitoring, evaluatie en beoordeling implementatie in de gemeente Venray (2025-2028)
3. Onderzoek uitrol omliggende gemeenten in Noord-Limburg (2026-2027)
4. Verdere implementatie in de regio Noord-Limburg (2026-2028)
5. Monitoring, evaluatie en beoordeling implementatie in de regio Noord-Limburg (gemeenten-overstijgend) (2025-2028)
6. Onderzoek uitrol andere regio's Limburg (Midden- en Zuid-Limburg) (2028)
7. Monitoring en evaluatie (2025-2028)

We starten in de gemeente Venray om een aantal redenen. De gemeente Venray heeft een stedelijke kern met daaromheen een groot landelijk gebied. De uitgestrektheid van de ov-lijnen zorgt voor een minder goede bereikbaarheid en toegankelijkheid van het ov. Vanaf de dienstregeling 2025 zal Arriva voor het eerst een zogenaamde Vlinder in Venray introduceren als aanvullende dienst naar kernen die geen bediening vereisen vanuit het Programma van Eisen van de ov-concessie.

De Arriva Vlinder

De Arriva Vlinder is een flexibele openbaar vervoersdienst die een aanvulling vormt op de reguliere dienstregeling van Arriva. Deze dienst biedt reizigers de mogelijkheid om ritten te reserveren op momenten dat het hen uitkomt. De Arriva Vlinder heeft geen vaste route, maar kiest altijd de kortst mogelijke route naar de gewenste bestemming binnen het dekkingsgebied. Dit maakt de dienst flexibel en efficiënt.

De huidige ov-lijnen in en rondom Venray blijven bestaan, de Vlinder is een toevoeging op het al bestaande aanbod. Door de introductie van de Vlinder kunnen reizigers uit de kernen rondom Venray vanaf nu directe reizen maken binnen het dekkingsgebied. Daarnaast wordt ook nog steeds het station en het centrum van Venray aangedaan. In elke kern zijn een of meerdere opstappunten voorzien (zie figuur 3). De Vlinder dient (voor nu) altijd van tevoren gereserveerd te worden via de Arriva Vlinder app, of via de Klantenservice van Arriva. De Arriva Vlinder biedt de mogelijkheid om aan sluiting te vinden met het fijnmazig vervoer van Omnibuzz.

3 DEKKINGSGBIED ARRIVA VLINDER IN VENRAY.

Wmo-vervoer in Venray

Omnibuzz heeft circa 700 Wmo-klanten in de gemeente Venray, waarvan circa 125 Wmo-klanten beschikken over een Voor Elkaar Pas (VEP). De VEP is een OV-chipkaart van Arriva waarmee de Wmo-klant tegen een gereduceerd tarief kan reizen met Arriva en de afrekening via Omnibuzz verzorgd wordt. Honderd van deze VEP-houders hebben ook een VEP-begeleiderskaart waarmee ze gratis een begeleider in het ov kunnen meenemen om zo de drempel tot het ov te verkleinen.

In Venray, een gemeente met 44.662 inwoners (1-1-2024), heeft 1,6% van de inwoners een Wmo-indicatie voor vervoer en 0,002% een VEP. Bijna 30% van de Wmo-reizen van of naar Venray worden binnen de gemeentegrenzen uitgevoerd. Bijna 70% van de Wmo-reizen begint of eindigt dus buiten de eigen gemeente.

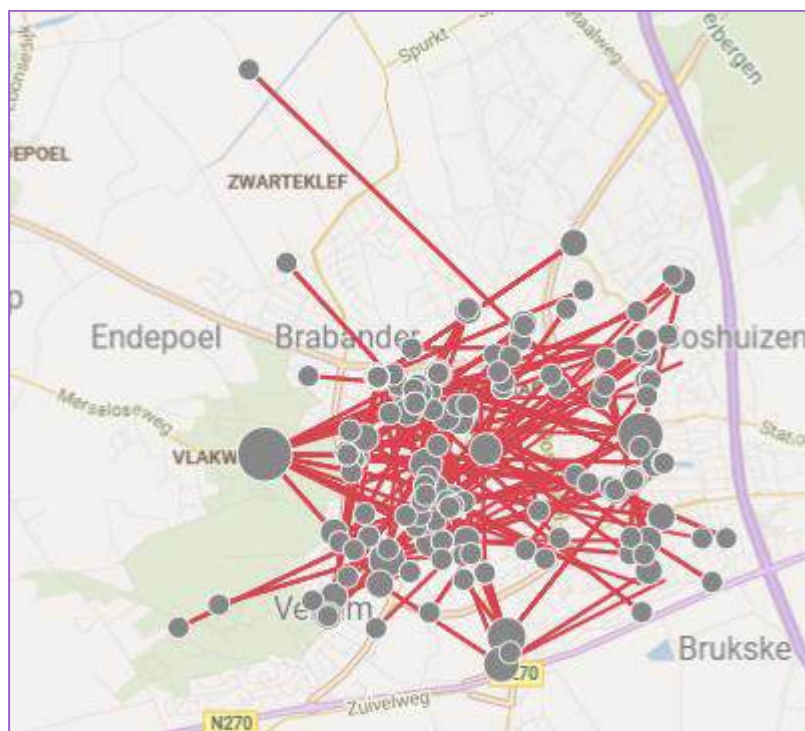
Venray heeft 13 kernen waar ruim 28% van de Omnibuzz-ritten binnen de gemeentegrenzen (2024) van, naar of tussen uitgevoerd worden. Van de reizen binnen de gemeentegrenzen van Venray wordt bijna 72% binnen Venray zelf verreden.

Maand 2024	Totaal aantal ritten	Gemeente Venray	Kerkdorpen
1	1703	1268	436
2	1449	1094	357
3	1501	1041	462
4	1501	1095	378
5	1565	1122	443
6	1389	975	418
7	1353	967	394
8	1278	899	379
9	1420	984	439
10	1552	1079	474
totaal	14711	10524	4187
Percentage	29,52%		
		71,54%	28,46%

TABEL 1 WMO-RITTEN BINNEN GEMEENTE VENRAY 2024

Maand 2024	Ritten buiten de gemeente naar gemeente Venray	Ritten gemeente Venray naar buiten de gemeente
1	2152	1822
2	1848	1559
3	1965	1607
4	1916	1640
5	1984	1670
6	1841	1526
7	1767	1467
8	1717	1410
9	1907	1583
10	2047	1695
totaal	19.144	15.979
Percentage	38,42%	32,06%

TABEL 2 WMO-RITTEN VAN OF NAAR GEMEENTE VENRAY 2024

FIGUUR 4 WMO-RITTEN BINNEN VENRAY WEEK 44 2024

Technologie

Om het reizen tussen verschillende vervoersmogelijkheden mogelijk en makkelijker te maken voor de reiziger, zullen de systemen van de verschillende aanbieders op elkaar aan moeten sluiten. Op lange termijn zien we bijvoorbeeld veel kansen in het systeem dat nu bij Reizen Door Zeeland ontwikkeld wordt, waarbij een zogenaamde 'router-infrastructuur' van ACCEPT Institute de verbindende link kan zijn tussen alle verschillende modaliteiten en IT-backends en het zo voor de reiziger één geïntegreerd systeem van plannen, boeken en betalen wordt, zonder dat elke vervoerder hiervoor *nieuwe* systemen hoeft op te zetten. Zolang deze technologische toepassingen nog in ontwikkeling is, stellen wij in eerste instantie voor om gebruik te maken van al bestaande en geteste technologieën, door deze slim te combineren. Voor de reiziger blijft er echter ook de mogelijkheid bestaan om op een persoonlijke manier een reis te boeken. We zien namelijk dat reizigers hier ook behoefte aan hebben.

Om een passend reisadvies te kunnen geven aan Wmo-reizigers via een app, dan wel de Wmo-regiecentrale, is het van belang dat er een reizigersprofiel opgesteld wordt. Het reizigersprofiel geeft inzicht in de mate waarin een reiziger zelfstandig gebruik kan maken van de modaliteiten, waarbij rekening wordt gehouden met het bieden van maatwerkvervoer. Door de hele keten heen moet dit profiel opgevraagd kunnen worden. Deze reizigersprofielen dienen gevoed te worden vanuit de wmo-vervoersindicatiestelling van de gemeente.

Voor ingewijden beneden een verdiepende uitleg over de mogelijke technische routes die genomen kunnen worden bij het koppelen van systemen. Op basis van de huidige systemen van Omnibuzz en Arriva zouden vijf opties mogelijk zijn voor technologische verbindingen. Dit dient verder onderzocht te worden. De opties zijn als volgt:

1. Koppeling met de software van Arriva Vlinder in één of meerdere voertuigen van Omnibuzz. Dit heeft als gevolg dat voertuigen die nu voor Wmo-vervoer worden ingezet, ook ingezet kunnen worden als flexvervoer Vlinder, en vice-versa.
2. Ov-opties toevoegen in de Wmo-regiecentrale, zodat er een reisadvies voor de gehele vervoersketen gegeven kan worden. De Wmo-regiecentrale van Omnibuzz coördineert het Wmo-vervoer. Door ov-opties toe te voegen, hopen we de reiziger een deel van zijn of haar reis met het ov te laten reizen.
3. Het installeren van OV-chipkaart/OVpay apparatuur (validators) in één of meerdere voertuigen van Omnibuzz. Dit betekent dat de reiziger met de betaalmiddelen die in het ov gebruikt worden, ook kan betalen in de voertuigen van Omnibuzz.
4. Het doorontwikkelen van de voorwaarden en technische achtergrond van de VEP, waardoor zowel de ov-reiziger als de Wmo-klant kan reizen in het gezamenlijke systeem. De bedoeling is dat reizigersprofielen/gespecificeerde producten gekoppeld toegevoerd kunnen worden aan een VEP. Deze doorontwikkeling is nodig om technisch onderscheid te kunnen maken in reizigersbijdrage en voorwaarden (afhankelijk van de indicatiestellingen van gemeentes).
5. Het op de achtergrond koppelen van de financiële en planningsbackendsystemen van Omnibuzz en Arriva via de router-infrastructuur van ACCEPT Institute, zoals nu ook al wordt voorbereid voor Reizen Door Zeeland. Door deze router-infrastructuur is het op termijn mogelijk om 1-4 uit te voeren.

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat onderzoekt momenteel de samenhang in het Nederlandse mobiliteitssysteem en de rol die het Rijk daarin kan en moet spelen, van technologische standaarden die leiden tot schaalbaarheid tot mogelijke wetswijzigingen.

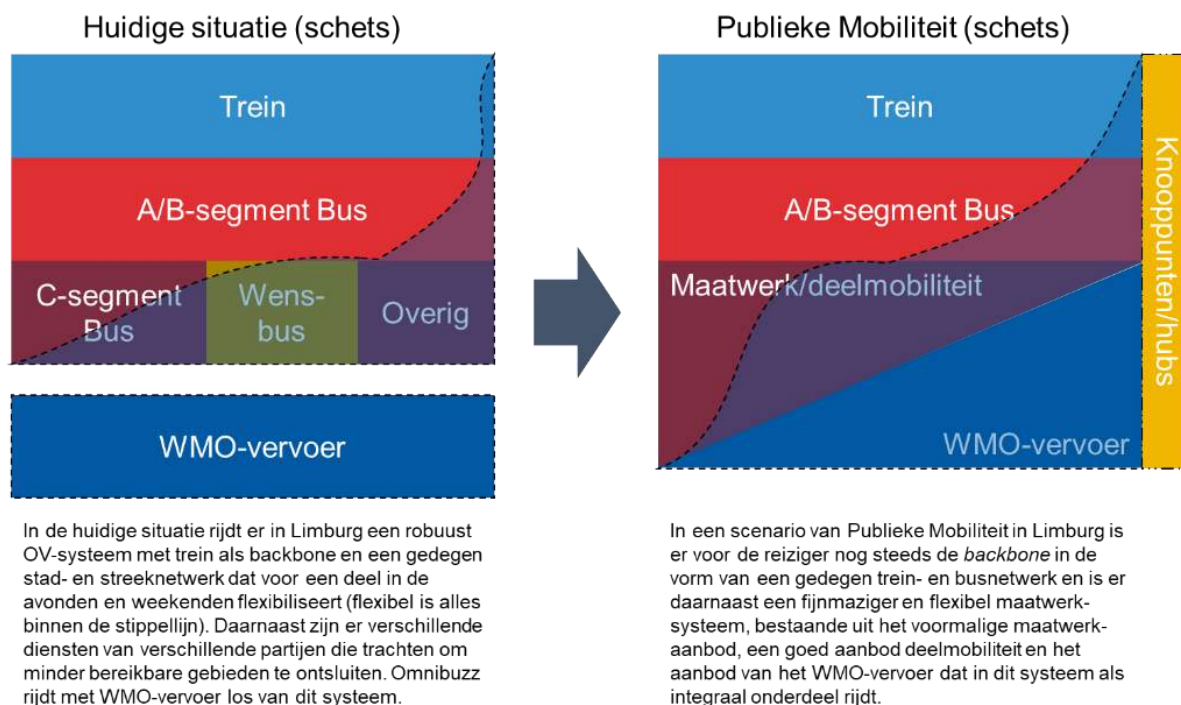
Het doenvermogen van mensen

Bij deze technologische ontwikkelingen stellen wij de reiziger centraal. De maatregelen die we nemen worden zo vormgegeven dat het rekening houdt met cognitieve vermogens van mensen. Ook houden we rekening met het doenvermogen van mensen. Het doenvermogen is het vermogen van mensen om in actie te komen en vol te houden, zelfs bij tegenslagen. Het draait niet zozeer om cognitieve vermogens zoals intelligentie of digitale vaardigheden, maar om niet-cognitieve vermogens zoals doorzettingsvermogen, zelfbeheersing en het vermogen om met stress om te gaan. Stress en andere levensomstandigheden kunnen het doenvermogen sterk beïnvloeden, waardoor mensen niet altijd in

staat zijn om in ons geval een deel van hun reis op een andere manier te doen. We proberen in de ontwikkeling van Publieke Mobiliteit hier zo goed mogelijk rekening mee te houden.

Mogelijke ontwikkeling mobiliteit in Limburg

Onderstaande figuur laat in een oogopslag zien hoe de transitie naar Publieke Mobiliteit moet leiden tot een

FIGUUR 5 4RUWE SCHETS VAN DE SITUATIE ROND MOBILITEIT IN LIMBURG.

Bestuurlijke organisatie

De samenwerking binnen dit project is uniek in Nederland, als gekeken wordt naar de bestuurlijke structuur van de betrokken partijen.

De Provincie Limburg kent zijn bestuurlijke grondslag bij de Provinciale Staten en is verantwoordelijk voor het regionaal openbaar vervoer (bus én trein) binnen de Provinciegrenzen (met uitzondering aan de randen van het concessiegebied, een deel van de internationale bus/treinverbindingen en de IC-verbindingen via de 6 Intercitystations in Limburg). Arriva voert in opdracht van de Provincie Limburg het openbaar vervoer voor heel Limburg uit en heeft de ontwikkelfunctie. Daarnaast ondersteunt de Provincie vrijwilligersinitiatieven met de Wensbus.

Daarnaast kent Limburg de Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz, een organisatie die namens 30 gemeenten in Limburg (m.u.v. de gemeente Mook en Middelaar) het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer) uitvoert. In de praktijk betekent dit dat het Wmo-vervoer en het openbaar vervoer in Limburg in een gelijk gebied worden uitgevoerd. Op het Wmo-vervoer bestaat, net als bij het openbaar vervoer, een centrale organisatie in Limburg. Dit biedt kansen.

Rapport Iedereen Mobiel

De huidige samenwerking is erop ingericht om het gebruik van openbaar vervoer zoveel mogelijk te stimuleren en mogelijkheden te onderzoeken voor het combineren van vervoer. De basis voor de samenwerking is onderzoeksrapport "Iedereen Mobiel", opgesteld door Forseti eind 2021. Dit is een onderzoek naar kansen en mogelijkheden om Limburgse vervoerssystemen beter te laten aansluiten

op elkaar en op de behoeften van 55-plussers. Hieruit zijn aanbevelingen voor korte en lange termijn voortgekomen:

Korte termijn aanbevelingen:

- Promoot openbaar vervoer ook onder oudere automobilisten
- Onderzoek mogelijkheden voor het bieden van meer ondersteuning bij het plannen en maken van een ov-reis
- Onderzoek mogelijkheden om het gebruik van de Voor Elkaar Pas (VEP) te stimuleren

Lange termijn aanbevelingen:

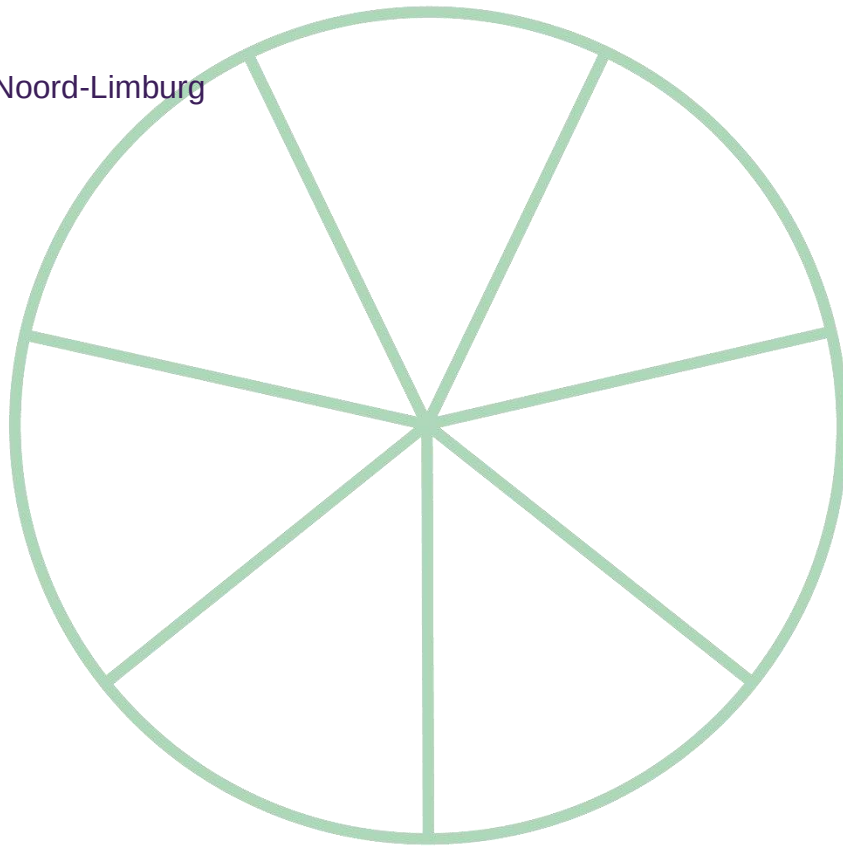
- Maak aansluiting van Wmo-pas bij OVpay mogelijk en onderzoek welke afspraken straks kunnen worden gemaakt.
- Eén centraal steunpunt of vervoerloket?
- Stip op de horizon: MaaS-initiatieven en sturing op mobiliteitsbudgetten

Voorlopige resultaten

In deze samenwerking is de laatste jaren hard gewerkt aan bovenstaande aanbevelingen. Zo heeft Omnibuzz stappen gezet in de promotie van de Voor Elkaar Pas en cijfers geanalyseerd van mogelijke besparingen t.a.v. zittend ziekenvervoer. Arriva heeft ook aan promotie voor de Voor Elkaar Pas gewerkt en heeft samen met Omnibuzz in een pilot onderzoek gedaan of en hoe ov een rol kan spelen als voorloper voor een Wmo-indicatie. De Provincie Limburg neemt in haar nieuwe beleidskader de uitgangspunten van de samenwerking mee en ziet in deze samenwerking een natuurlijke voorloper van de principes en doelen die ook bij Publieke Mobiliteit spelen.

Projectvoorstel Regio Deal 2024 Jeugd, Voeding & Gezondheid

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Jeugd, Voeding en Gezondheid
Naam Penvoerder	Kokkerelli en Kids University for Food & Health Foundation BV.
Contactpersoon	Suzanne Bisschops-Pasmans
Emailadres	Info@kokkerelli.nl
Telefoonnummer	06-11-385-112
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	1-4-2024
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Kokkerelli en Kids University for Food & Health Foundation BV.
Type organisatie	Gemeente/overig publiek/privaat
KVK nummer	53174828
Postadres	Villafloraweg 1
Bezoekadres	Villafloraweg 1
Contactpersoon	Suzanne Bisschops-Pasmans
Emailadres	Info@kokkerelli.nl
Telefoonnummer	06-11-385-112
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL74 RABO 0160 3791 05
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Kokkerelli en Kids University for Food & Health Foundation BV.

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Relevantie.....	6
3.	Effectiviteit	14
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	14
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	17
4.	Haalbaarheid	22
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	24
6.	Activiteiten en Budget	26
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	28
8.	Contactgegevens Regiobureau	28

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid
 - Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
 - Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
 - Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
 - Duidelijke afbakening van de doelgroep
2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged
 - Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
 - Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
 - Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
 - Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten
3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op
 - Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
 - Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
 - Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
 - Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

Regio Deal Noord-Limburg 2024 - Project Jeugd, Voeding en Gezondheid

Noord-Limburg heeft de ambitie om in 2040 de Gezondste Regio van Nederland te zijn. Deze visie verbindt economische groei en sociaal-maatschappelijk welzijn door in te zetten op vitaliteit, veerkracht en gelijke kansen voor alle inwoners. Het project Jeugd, Voeding en Gezondheid speelt hierin een cruciale rol door een stevige basis te leggen bij de jeugd, die de toekomst van de regio vormt. Dit innovatieve en bovenlokale initiatief richt zich op de basisschoolkinderen in Noord-Limburg, een doelgroep die momenteel kampt met gezondheidsuitdagingen zoals onvoldoende voedselvaardigheid, groeiende ongelijkheid en een stijgend risico op obesitas.

Het project sluit naadloos aan bij de doelstellingen van de Regiovisie Noord-Limburg 2040 en het Uitvoeringsprogramma Regio Deal Noord-Limburg 2024-2027. De focus ligt op drie thematische pijlers: Vitale Gemeenschappen en Positieve Gezondheid, Talent Ontwikkelen en Behouden, en Kennis, Onderzoek en Duurzaam Ondernemen. Het project bouwt voort op de resultaten van de Regio Deal 2020, waarin een stevig netwerk werd gecreëerd tussen publieke en private partners.

Het innovatieve karakter van dit project komt tot uiting in de combinatie van educatie, productontwikkeling en wetenschappelijk onderzoek. Denk aan voedingsinterventies zoals "Leerstraten" en "Blik op je Eten," de implementatie van gezonde schoollunches en het ontwikkelen van gezonde producten in samenwerking met het bedrijfsleven. Het doel is om 10.000 basisschoolkinderen te bereiken, verdeeld over 60 scholen in Noord-Limburg, met meetbare impact op voedselvaardigheid en gezondheid. Daarnaast zullen er 15 innovatieve producttrajecten worden ontwikkeld, ondersteund door het ecosysteem.

Jeugd, Voeding en Gezondheid is bovenlokaal en structuurversterkend. Het project biedt een model dat niet alleen in Noord-Limburg kan worden opgeschaald, maar op termijn ook toepasbaar is in andere regio's. Met de gevraagde middelen van de Regio Deal 2024 wordt een duurzame structuur doorontwikkeld en geïmplementeerd waarin educatie, innovatie en samenwerking centraal staan. Dit project legt niet alleen de basis voor een gezonde jeugd, maar versterkt ook de regionale samenhang en het economische verdienvermogen van Noord-Limburg.

Namens Kokkerelli nodigen wij jullie uit voor een persoonlijk gesprek om deze aanvraag toe te lichten.

2. Relevantie

a. Geef een beschrijving van uw project

Gezondheid is de verbindende schakel tussen de economische activiteiten en het sociaal maatschappelijke ecosysteem van de regio. Iedereen wil gezond zijn en blijven. Iedere ondernemer wil een gezond bedrijf en ieder bestuur een gezonde vereniging. In de gezondste regio van Nederland gaat groei van welvaart hand in hand met de ontwikkeling van welzijn, van vitaliteit en veerkracht. Om de gezondste regio van Nederland te worden starten we bij de basisschooljeugd van Noord-Limburg om hiervoor een stevige basis te leggen. Veel kinderen in Noord-Limburg hebben namelijk onvoldoende kennis over gezonde voeding, wat bijdraagt aan ongezonde eetgewoonten en een verhoogd risico op obesitas en andere gezondheidsproblemen.

Jeugd, Voeding en Gezondheid is een innovatiecluster (aanvragend consortium) gericht op gezonde voeding dat wordt vertegenwoordigd door Kokkerelli, Brightlands Campus Greenport Venlo en Universiteit Maastricht. Dit wordt ondersteund door samenwerkende partners Regionaal Voedselsysteem Limburg en Maaspoort. Dit innovatiecluster is gebouwd tijdens Regiodeal 2020 en heeft ertoe geleid dat er een stevig fundament voor samenwerking is gelegd. In Regiodeal 2024 gebruiken we dit fundament om de stap te zetten naar **grootschalige impact in de regio** en het bereiken van meer dan de helft van de basisschoolkinderen in Noord-Limburg.

Concreet werken we in Regiodeal 2024 toe naar:

- Gevalideerde voedings**educatie** (ontwikkeling nieuwe Leerstraten (buiten de klas) en Blik op je Eten (in de klas)) op basisscholen in Noord-Limburg.
- Tijdelijk aanbieden van gezonde schoollunches als interventie om te komen tot een **betaalbaar, haalbaar en schaalbaar model** op basisscholen in Noord-Limburg door inzet van wetenschappelijk onderzoek.
- Gezonde product**innovatie** in samenwerking met het bedrijfsleven dat leidt tot een gezonder productaanbod voor de jeugd.
- **Wetenschappelijk onderzoek** om bewijslast te generen dat educatie en innovatie leidt tot gezondheidswinst. De uitkomst van deze onderzoeken bieden we aan o.a. de overheid aan om ervoor te zorgen dat zij wetten gaan invoeren die gezonde lunches op basisscholen waarborgt.
- Bewezen **interventies** op het gebied van voedingseducatie en schoollunches die klaar zijn om te worden uitgerold naar andere regio's. De bewezen interventies dienen gezondheidswinst te sorteren bij de lokale jeugd en tegelijkertijd betaalbaar te zijn in te uitvoering.

Het project is geslaagd als minimaal 50% van alle basisschoolleerlingen in Noord-Limburg, **10.000 leerlingen in drie jaar op 60 basisscholen**, worden bereikt met een van onze interventies op het gebied van voedingseducatie en gezonde schoollunches. Daarnaast hebben er **15 productinnovatietrajecten** plaatsgevonden die hebben geleid tot een gezond productaanbod voor de jeugd. Dit wordt gedaan met ondersteuning van **het innovatiecluster**

(consortium) Jeugd, Voeding en Gezondheid. Er wordt gewerkt naar een **duurzaam model** waarin educatie, innovatie, en onderzoek zijn verankerd met stakeholders in Regiodeal 2024. Voor een bredere toelichting verwijzen we door naar bijlage 1. Het einddoel is dat gedurende meerdere jaren een grootschalige set aan interventies is gedraaid dat **gezondheidswinst** sorteert bij kinderen en tegen acceptabele kosten is te financieren.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het doel is om de basisschooljeugd in Noord-Limburg gezonde eetgewoontes aan te leren en op gestructureerde wijze te continueren. Op die manier creëren we vitale/gezondere gemeenschappen, zodat Noord-Limburg in 2040 bekend staat als Gezondste Regio van Nederland. Doordat scholen een educatieprogramma implementeren over voeding en gezondheid, komen kinderen in aanraking met gezonde voeding en worden op verschillende manieren gestimuleerd in het ontwikkelen van voedselvaardigheden. Hierdoor kan de jeugd hun kennis over gezonde voeding vergroten en praktische vaardigheden ontwikkelen. Daarnaast worden er innovatieve gezonde producten ontwikkeld voor en door kinderen en op de markt gebracht.

In de afgelopen periode (Regiodeal 2020) hebben we gewerkt aan het opzetten van een ecosysteem rondom Jeugd, Voeding & Gezondheid (Zie bijlage 2). Vanuit deze stevige basis willen we komende jaren doorbouwen aan onze educatieprogramma's, methodieken en producten die de jeugd in Noord-Limburg aantoonbaar gezonder maken. Verschil met Regiodeal 2020 is dat we doorpakken en vanuit het gebouwde fundament inzetten op grootschalige implementatie en opschaling in Noord-Limburg.

Het project Jeugd, Voeding en Gezondheid is samen te vatten in onderstaande tabel 1. Het genoemde pakket aan doelstellingen leidt tot een corresponderend pakket aan beoogde resultaten en activiteiten om te komen tot concreet succes.

Tabel 1: Uitdagingen, oorzaken, oplossingen en resultaten.

Uitdaging	Oorzaak	Oplossing	Resultaat
Kinderen in Noord-Limburg ervaren een lagere gezondheid ten opzichte van de rest van Nederland en ze zijn onvoldoende voedselvaardig.	Ze worden hier niet in onderwezen op school Ouders hebben zelf onvoldoende kennis over gezonde voeding	Het aanbieden van voedingseducatie op 60 basisscholen in Noord-Limburg d.m.v. Leerstraten en Blik op je Eten. Inzet wetenschappelijk onderzoek door Universiteit Maastricht via 3 publicaties en culturele inspiratie vanuit Maaspoort.	Kinderen worden voedselvaardiger doordat ze leren over gezonde voeding op school. Voedselvaardigere kinderen , aangetoond door wetenschappelijk onderzoek, leidt tot gezondheidswinst. Dit leidt tot positieve beïnvloeding van de ouders om gezonder te gaan eten.
Groeiende ongelijkheid	Kinderen die ongezond opgroeien hebben over het algemeen lagere schoolprestaties, waardoor ze meer ziek zijn en minder kansen hebben op de arbeidsmarkt wanneer ze volwassen zijn.	Het ontwikkelen van een gevalideerd model dat haalbaar, schaalbaar en betaalbaar is waardoor er gezonde lunches aangeboden kunnen worden op alle basisscholen in Noord-Limburg. Dit wordt samen ontwikkeld met Regionaal Voedselsysteem Limburg en het regionale bedrijfsleven .	Een duurzaam model dat gezonde basisschool lunches kan financieren zonder Regiodeal gelden. Hierdoor kunnen kinderen van alle lagen van de bevolking een gezonde maaltijd ontvangen op school. Als kinderen structureel gezond eten is er een hogere uitstroom op onderwijs mogelijk en betera beginsituatie voor de arbeidsmarkt (Ongezonde leefstijl 2022, RaboResearch, 2022).
Het aantal kinderen met overgewicht en obesitas neemt toe.	Gezonde voeding is relatief duur waardoor vaak de keuze wordt gemaakt voor goedkopere voeding die vaak ongezond is. Ongezond eten wordt als lekker ervaren door een overvloed aan suiker, zout en vet.	Door inzet van smaakpanels ontwikkelen we samen met het bedrijfsleven gezonde innovatieve producten voor de jeugd van Noord-Limburg. Brightlands Campus Greenport Venlo ondersteunt door toegang te geven tot het kenniseecosysteem en faciliteiten om partijen te laten samenwerken.	Het terugdringen van overgewicht en obesitas bij de jeugd draagt bij aan de verlaging van zorgkosten op de lange termijn (Deloitte, 2024). Dit draagt bij aan positieve gezondheid voor kinderen in Noord-Limburg.

Bovenlokaal

Een stevig netwerk en gevalideerde educatie zijn ontwikkeld in Regiodeal 2020, met innovatieve methodieken voor gezonde productontwikkeling voor de jeugd. Regiodeal 2024 draait om het creëren van concrete impact in de regio middels het uitvoeren en uitrollen van de plannen binnen de vijf doelen. Zoals hierboven benoemd, willen we bijvoorbeeld op 60 basisscholen in geheel Noord-Limburg interventies uitrollen en deze methodiek op termijn ook naar andere regio's uitrollen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het deelnemen van basisschoolleerlingen aan de educatieve programma's "Leerstraten" en "Blik op je Eten". Hiervoor wordt door Brightlands Campus Greenport Venlo, Kokkerelli en Universiteit Maastricht een samenwerking gezocht met diverse stakeholders zoals (nieuwe) basisscholen, gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen, Gezonde Basisschool van de Toekomst (zie bijlage 3), GGD, VieCuri en JOGG.

Structuurversterkend

Uitgangspunt van het project is een structuurversterkend karakter. Door de samenwerking met de partners in de Quatro Helix borgen we dat de resultaten; verduurzaming inzet voedingseducatie en vergroten aanbod gezonde voeding (o.a. schoollunches) gerealiseerd worden. Tevens wordt de kans op acceptabele en duurzame financiering vergroot, door samenwerking met de vier O's: Ondernemers, Overheid, Onderwijs, en Omgeving.

- **Ondernemers:** Samenwerking met de agro-foodsector (kwekers en telers) die bijdragen aan de voedingsinterventies en MKB om gezonde producten te ontwikkelen.
- **Overheid:** Ondersteuning bij regelgeving van gezonde voeding voor kinderen (denk hierbij aan een wet voor gezonde voeding op basisscholen die moet voldoen aan een bepaalde standaard), waarbij wij bewijslast leveren voor valorisatie en implementatie van voedingseducatie en gezonde productontwikkeling. Kokkerelli heeft vanuit diens netwerk regelmatig contact met de Regio Noord-Limburg, gemeenten in Noord-Limburg en Provincie Limburg.
- **Onderwijs:** Ondersteuning bij de coördinatie en implementatie van gevalideerde educatieprogramma's en gezonde eetmomenten op scholen (bijvoorbeeld lunch en snackmomenten). Kokkerelli beoogt samen te werken met 60 basisscholen.
- **Omgeving:** Betrekken van en samenwerken met alle relevante stakeholders binnen ons netwerk om gezamenlijk te bouwen aan een gezonde nieuwe generatie. Denk hierbij naast overheden en bedrijfsleven aan kennisinstellingen zoals Universiteit Maastricht (Faculty of Sciences and Engineering en Faculty of Psychology en Neurosciences), Gezonde Basisschool van de Toekomst (zie bijlage 3), GGD, VieCuri en JOGG en theater Maaspoort.

- c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting: Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

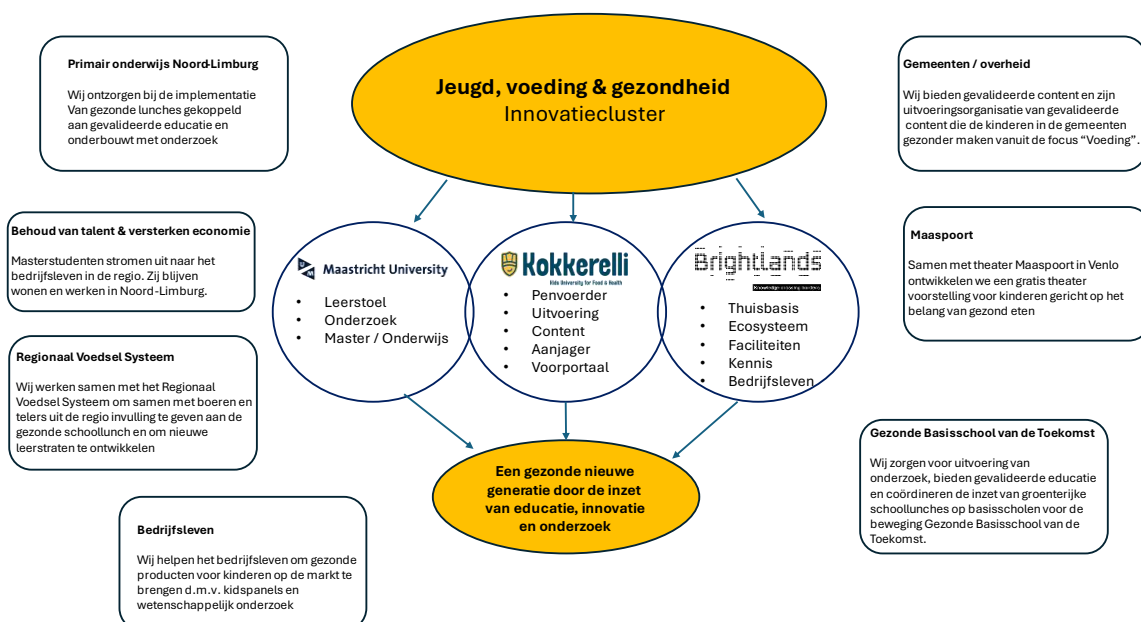
Dit project draagt bij aan onderstaande thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg. Dit zal, aan de hand van de vier doelen, in dit hoofdstuk verder worden toegelicht.

- 1) Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen
- 2) Talent ontwikkelen & behouden
- 3) Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

De aanvraag past bij meerdere thema's binnen de Regio Deal Noord-Limburg 2024, die we hieronder toelichten. Voor verdere toelichting van deze thema's binnen het project Jeugd, Voeding en Gezondheid verwijzen we graag door naar bijlage 4.

Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

Het project Jeugd, Voeding en Gezondheid wordt uitgevoerd in Regiodeal 2024 om bij te dragen aan de gezondheid van onze basisschooljeugd. Het innovatiecluster (consortium) neemt een proactieve rol in het bevorderen van een gezondere jeugd door het stimuleren van een gezond eet- en leefpatroon. In Noord-Limburg slaan Kokkerelli, Universiteit Maastricht, Brightlands Greenport Campus Venlo, Regionaal Voedselsysteem en Maaspoort de handen ineen om de inzichten en ervaringen opgedaan uit de uitvoering van Regiodeal 2020 te implementeren, op te schalen en te verbeteren (zie afbeelding 1). Het project als geheel is gedreven door educatie, innovatie en onderzoek en richt zich op grootschalige implementatie en dus resultaat in heel Noord-Limburg (10.000 leerlingen – 60 basisscholen).

Afbeelding 1: Innovatiecluster zijn de projectpartners van Jeugd Voeding en Gezondheid.

Uit onderzoek blijkt dat een ongezonde leefstijl direct verbonden is met obesitas, sociale ongelijkheid, wat leidt tot een lagere levensverwachting en minder gezonde levensjaren. Het innovatiecluster (consortium) zet zich met de genoemde aanpak in om deze negatieve trend te doorbreken en om te buigen, met de overtuiging dat gezondere jeugd leidt tot een veerkrachtigere en welvarendere samenleving. Door interventies die gezonde eetgewoonten en een actieve levensstijl bevorderen (Oosterhoff et al. 2024), streeft de regio naar blijvende positieve veranderingen in de gezondheid en welzijn van haar jongere inwoners. Het integrale en grootschalige pakket aan interventies heeft een duurzaam en structuurversterkend karakter en draagt daarmee structureel bij aan het worden van de Gezondste Regio van Nederland in 2040 en daarmee aan het thema 'Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid'.

Belangrijk binnen dit project zijn de invoering, opschaling, verbetering en ontwikkeling van voedingseducatie (Leerstraten en Blik op je Eten), voedzame en groenterijke schoollunches, ondersteund door productinnovatie en wetenschappelijk onderzoek. Productinnovatie en wetenschappelijk onderzoek versterken het succes en zorgen ervoor dat interventies continu verbeterd worden om beter aan te sluiten bij de behoeften van de doelgroep met als doel blijvend resultaat. Om blijvend effect te borgen wordt samengewerkt met een breed pluimage aan stakeholders (zie paragraaf 2.d).

Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen

De groei van brede welvaart in Noord-Limburg kan aanzienlijk worden gestimuleerd door het gericht versterken van innovatie en valorisatie, met een aantal belangrijke acties als leidraad. Het consortium zet in op gezonde productinnovatie door synergiën te creëren tussen het bedrijfsleven en onderzoek, waardoor een gezonder productaanbod voor de jeugd ontstaat. Dit versterkt de positie van Brightlands Campus Greenport Venlo als een centrum voor innovatieve voedselproductie binnen de tuinbouwketen van de toekomst. In samenhang met deze innovaties, levert wetenschappelijk onderzoek door Universiteit Maastricht essentieel bewijs voor beleidsmakers, om duurzame oplossingen binnen het educatieveld en de voedselsector te waarborgen.

Verder bereidt het innovatiecluster (consortium) kinderen voor op een duurzame toekomst en ondersteunen ze de overgang naar een gezonder voedingspatroon door gevalideerde voedingseducatie (Van Lier et al. 2024, Hahnraaths et al. 2022, Rekenprestaties, 2024) te ontwikkelen en aan te bieden binnen scholen. De tijdelijke introductie van gezonde schoollunches vormt een kerninterventie die wordt onderzocht binnen onderwijspartnerschappen, waarbij via genoemd wetenschappelijk onderzoek toenames in voedselvaardigheid meetbaar worden gemaakt.

Tot slot, het ontwikkelen van bewezen interventies die structureel kunnen worden voortgezet in Noord-Limburg én kunnen worden opgeschaald en uitgerold naar andere regio's draagt bij aan een gezondere en economisch sterkere regio.

Talent ontwikkelen & behouden

Vanuit het innovatiecluster werken we samen met studenten van de kennisinstellingen van Noord-Limburg op zowel mbo, hbo en wo niveau. Het talent van studenten wordt nu ingezet tijdens Leerstraten, smaakpanels en wetenschappelijk onderzoek. In Regiodeal 2024 willen

we dit uitbouwen door de handen ineen te slaan met het talentprogramma GRILL (CHILL Venlo) van de Brightlands Campus Greenport Venlo. Dit programma is gestoeld op mbo, hbo, wo en Leven Lang Ontwikkelen trajecten. Om talent aan te trekken is het inspireren, activeren, en enthousiasmeren met betrekking tot bedrijfsactiviteiten en waarden van cruciaal belang. Dat is waar de huidige generatie naar op zoek is.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

Wat is de doelgroep:

Onze primaire doelgroep bestaat uit kinderen in de basisschoolleeftijd van scholen in Noord-Limburg. We werken daarbij nauw samen met scholen en gemeenten om hen te bereiken en te ondersteunen. Het gehele project richt zich op het verbeteren van de gezondheid en voedselvaardigheid van de jeugd. Om dit te bereiken is stakeholdermanagement noodzakelijk, aangezien diverse actoren betrokken zijn.

Ons innovatiecluster Jeugd, Voeding en Gezondheid, zoals betrokken bij het project, bestaat uit:

- **Kokkerelli (Stichting Kids University for Food & Health)** – Penvoeder/stakeholdermanagement
- **Brightlands Campus Greenport Venlo** – verbinder en toegang geven tot het ecosysteem
- **Universiteit Maastricht** – voorzien van wetenschappelijk onderzoek

Daarnaast nemen de onderstaande twee partijen deel aan het samenwerkingsverband als subsidieaanvrager:

- **Regionaal Voedsel Systeem Limburg** – logistiek rondom lokale voedselproducten en verbinden met voedselproducerende ondernemers in Limburg (zie bijlage 4).
- **Maaspoort** – theater in Venlo met theatervoorstelling gericht op jeugd, voeding en gezondheid (zie bijlage 4).

Samenwerkingspartners/stakeholders:

- **VieCuri** - onderzoek en implementatie (Onderzoeken zoals notenallergie bij jonge kinderen en adviserende rol (zie bijlage 4)).
- **Gezonde Basisschool van de Toekomst** – partner richting basisscholen
- **GGD Limburg Noord** – gezondheid inwoners Noord- en Midden Limburg
- **Ouders** – we helpen ouders om gezonde eetgewoontes binnen het gezin de norm te maken
- **Leerkrachten** – Leerkrachten zijn ambassadeurs van gezond eten op school en wij helpen hen dit makkelijk te implementeren

- **NovaBite** – gezonde productinnovatie voor de jeugd
- **GRILL (CHILL Venlo)** – aantrekken van jong talent voor het ondersteunen van Jeugd Voeding en Gezondheid (bijvoorbeeld stages).
- **Noord-Limburgse gemeenten** – samen ontwikkelen we een plan van aanpak per gemeente
- **Noord-Limburgse basisscholen** - (deelnemers Kokkerelli aanbod) samen ontwikkelen we een plan van aanpak t.b.v. de school.
- **Voedselproducerende bedrijven in de regio** – leerbedrijven voor Leerstraten en Blik op je eten
- **Ouders van basisschooljeugd** – hebben een belangrijke rol in het voedingsaanbod richting kinderen.

Betrokken netwerkpartijen:

- **Crossroads Limburg**- brug naar het bedrijfsleven
- **LWV** –brug naar het bedrijfsleven
- **Silverfood Universum / S.O.B. Venlo** – vrijwilligers netwerk uitbouwen en ondersteunen bij Leerstraten.

Landelijke samenwerkingsverbanden:

- **Nationaal Preventieakkoord** - Wij dragen bij aan de doelen van het Nationaal Preventieakkoord door onze focus op voedingseducatie en gezonde eetgewoonten bij basisschoolleerlingen.
- **Samenwerking met het Voedingscentrum** - In al onze activiteiten hanteren wij de richtlijnen van het Voedingscentrum. Daarnaast zijn we partner van het Voedingscentrum, wat ons ondersteunt bij het bevorderen van gezonde keuzes bij kinderen.
- **Gezonde School-aanpak** - Onze Leerstraten maken integraal deel uit van de Gezonde School-aanpak. Dit helpt scholen om structureel te werken aan een gezonde leefstijl voor hun leerlingen.
- **Gezond en Actief Leven Akkoord** - Gezond en Actief Leven Akkoord, biedt de mogelijkheid van het realiseren van een gezonde generatie. De interventies van Jeugd Voeding en Gezondheid sluiten aan bij de doelen van dit akkoord.
- **Samenwerking met Wageningen University & Research (WUR)** - In samenwerking met WUR ontwikkelen we het programma Blik op je eten: een nationaal bewezen effectief voedingseducatieprogramma voor basisschoolleerlingen (groep 1-8). Het programma is gekoppeld aan gezonde schoollunches die volledig voldoen aan de richtlijnen van het Voedingscentrum.
- **Health Deal met VieCuri** - Kokkerelli sluit aan bij de Health Deal van VieCuri om gezamenlijk te werken aan een gezondere regio door preventie en educatie te combineren met innovatieve zorgoplossingen. In samenwerking met Kokkerelli werkt VieCuri (o.a. allergenencentrum) aan een onderzoek naar notenallergie preventie bij jonge kinderen. Onderzoek binnen dit thema zal ook gekoppeld worden aan de relatie

tussen microbiom en allergieën. Daarnaast heeft VieCuri voor Kokkerelli een adviserende rol met betrekking tot receptontwikkeling en allergenen bij kinderen.

- **STEAM Limburg** - Samen met STEAM Limburg ontwikkelen we een module techniek en voeding voor het basisonderwijs met de intentie om die te koppelen aan de Leerstraten.

Met deze samenwerkingen en initiatieven bouwen we SAMEN aan een gezondere toekomst voor de nieuwe generatie, die we uiteindelijk kunnen gaan uitrollen naar Regiodeal Midden- en Zuid-Limburg en de rest van Nederland.

Wij zijn een groot voorstander van één gezamenlijke aanpak om de jeugd in Noord-Limburg gezonder te maken. Vandaar dat wij inzetten op draagkracht bij genoemde stakeholders, want samen kom je verder. Wij spannen ons maximaal in om te komen tot één gezamenlijke aanpak. De middelen van Regio Deal Noord-Limburg 2020 hebben ervoor gezorgd dat we een grote inspanning hebben geleverd voor het creëren van dit netwerk. Met de middelen voor de huidige aanvraag willen we hier graag op voortbouwen en grootschalige interventies implementeren en opschalen in Noord-Limburg. Daarmee kunnen we ‘massa’ creëren en echt het verschil maken in het verbeteren van voedselveiligheid bij onze jeugd. Mocht er gekozen worden voor een gefragmenteerde aanpak dan zien we daar een gevaar in dat we minder snel duurzame resultaten kunnen bereiken. We blijven samenwerken want dat zit in ons DNA. Kansengelijkheid en duurzame gezondheidsverbetering voor kinderen wordt niet behaald door de inzet van een gefragmenteerde aanpak (versnippering).

- e. **Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?**

Het innovatiecluster (consortium) zet zich actief in voor het bevorderen van een gezonde levensstijl bij kinderen, in lijn met landelijke en regionale gezondheidsinitiatieven. Bovenstaande stakeholders staan hier vanzelfsprekend positief in. Wat betreft het verhinderen/vertragen zijn wij ons bewust van de belangrijke rol die ouders hebben in het voedingsaanbod richting kinderen. Daarom willen we ouders goed meenemen middels informatiemomenten.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

- **Welke uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?**

Met ons project Jeugd, Voeding en Gezondheid willen we onderstaande uitdagingen zoals staat beschreven in het Convenant Regiodeal 2024 aanpakken. We zetten in op bewustwording, educatie en samenwerking om kinderen en hun gezinnen de kans te geven een gezonder en duurzamer leven te leiden. **Kinderen eten onvoldoende gezond en hebben onvoldoende kennis over gezonde voeding.** Er is te veel ongezonde voeding

beschikbaar. Daarbij wordt kinderen ook niet het juiste voorbeeld gegeven door de ouders waardoor zij ongezond opgroeien.

Een andere uitdaging is de **groeïende ongelijkheid** doordat kinderen die ongezond opgroeien gemiddeld genomen lagere schoolprestaties hebben, meer ziek zijn en daardoor minder kansen richting de arbeidsmarkt kunnen pakken. De derde uitdaging is de groeiende obesitas onder basisschooljeugd.

In het Convenant Regiodeal 2024 staat beschreven dat **Noord-Limburgers op dit moment een lagere gezondheid ervaren ten opzichte van het Nederlands gemiddelde** (RaboResearch, 2022). Als we niet starten bij het voedselvaardiger maken van de doelgroep jeugd, dan zal dit probleem in de toekomst alleen maar groter worden.

b) Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Kinderen weten weinig over eten. Ze onderschatten de effecten op korte en vooral lange termijn van ongezond eten. Kinderen zien (net als veel volwassenen) niet het verband tussen een gezonde en duurzame productie en gezonde consumptie. Eetgedrag is een van de factoren die samenhangt met overgewicht (NJI, 2023).

De kosten voor overgewicht en obesitas bedragen nu al jaarlijks € 51 miljard in Nederland (Deloitte 2024). Als het aantal kinderen met obesitas verder stijgt zal dit bedrag in de toekomst ook alleen maar doorstijgen en worden deze kosten onbetaalbaar (NOS, 2023). Bovendien kampen mensen en gezinnen die (langdurig) een laag inkomen hebben vaker met overgewicht en obesitas wat dit tot een complex sociaal probleem maakt. Kinderen die ongezonder eten, hebben gemiddeld genomen lagere leerprestaties dus hier is sprake van een zichzelf versterkend effect (CBS, 2022).

Doordat kinderen ongezond opgroeien, presteren ze minder goed op scholen wat de arbeidskansen voor de kinderen in de regio vermindert. Dit leidt tot **een grotere kansenongelijkheid vergeleken met ander regio's** (RaboResearch, 2022).

c.) Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Gedurende Regiodeal 2020 zijn we tegen een aantal uitdagingen aangelopen waar we de oorzaken van willen aanpakken in Regiodeal 2024:

Kinderen hebben onvoldoende kennis over gezonde voeding. Er wordt weinig tijd besteed aan voedselvaardigheid met daarbij weinig vers en veel bewerkt en goedkoop geproduceerd voedsel dat voor kinderen beschikbaar is (Marla *et al.* 2022, Ilse *et al.* 2024).

Gezonde voeding is relatief duur en een groot deel van de meegebrachte lunches is ongezond (rommel in de trommel). Ouders kopen daarom goedkoop voedsel dat vaak

ongezond is. Dit leidt tot hogere kosten in de zorg door het stijgen van overgewicht en obesitas in kinderen en volwassenen (Deloitte, 2024).

Ongezonder eten wordt als lekker ervaren door een overvloed aan suiker, zout en vet. Dit komt door aangeleerd eetgedrag, kinderen worden veel blootgesteld door het aanbod van ongezonde voeding.

Verder verwijzen wij naar tabel 1 in hoofdstuk Relevantie 2.b voor een samenhangend overzicht.

d.) Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Onze strategie is gebaseerd op de volgende onderzoeken die zijn uitgevoerd in Regiodeal 2020:

1. Als we kinderen leren door hen zelf te laten ervaren wat het belang van gezonde voeding is, gaan ze meer open staan voor gezond eten (Marla *et al.* 2022, Ilse *et al.* 2024, Rekenprestaties, 2024). Dit doen we door middel van educatie en innovatie.
2. Als we kinderen gezond eten aanbieden, raken ze gewend aan nieuwe smaken en texturen en kiezen ze zelf ook sneller voor gezonde alternatieven.
3. Als we kinderen die nu ongezond eten gedurende een bepaalde periode een gezonde, lunch aanbieden, hebben we direct impact op hun voedingspatroon en kunnen we de gezondheid van die kinderen rechtstreeks positief beïnvloeden.
4. Door samen met kinderen en bedrijven gezonde voedingsproducten te ontwikkelen, wordt er een gezondere aanbod gecreëerd.

Voor Regiodeal 2024 is onze strategie om voor 60 basisscholen in Noord-Limburg een interventie plan te maken om kinderen de voordelen van gezond eten te leren. De invulling van dit plan per school is afhankelijk van de specifieke situatie en vereist maatwerk. We werken met een set interventies waarvan de effectiviteit wetenschappelijk onderbouwd is. Het betreffen interventies op het gebied van voedingseducatie buiten de klas (Leerstraten), voedingseducatie in de klas (lesmethode Blik op je eten) en het aanbieden van gezonde, groenterijke lunches. Al deze interventies zijn de afgelopen jaren wetenschappelijk onderbouwd op hun effectiviteit en implementeerbaarheid. De verschillende interventies hebben allen een ander kostenplaatje en andere mate van impact op de werkwijze op de basisschool. Daarom starten we met een inventarisatie in samenwerking met alle 8 Noord-Limburgse gemeentes en scholen om een plan van aanpak te maken waarbij de gekozen interventies het maximale resultaat hebben. Wetenschappelijk onderzoek wordt voorgezet om deze interventies te onderbouwen. Daarnaast omvat het project het meetbaar maken van voedselvaardigheid middels een onderzoek dat resulteert in een publicatie via Universiteit Maastricht. Om te zorgen dat deze interventies op zichzelf kunnen blijven bestaan richt het consortium zich op productinnovatie in samenwerking met het bedrijfsleven om inkomsten te genereren voor Kokkerelli. Om daarmee blijvend in te kunnen zetten op leefstijlinterventies voor de jeugd.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Onderstaande weergeeft het raamwerk voor het projectplan. Dit plan wordt uitgewerkt nadat we de goedkeuring hebben ontvangen voor de Regiodeal Noord-Limburg 2024. Daarna zullen we met alle partners werkpakketten uitwerken om de activiteiten, output en resultaten SMART op te stellen. Deze werkpakketten vormen het projectplan voor Jeugd Voeding en Gezondheid met een bijbehorende begroting.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Inventarisatie gezondheid van de jeugd per gemeente op basis van beleid, behoefte en noodzaak.	April 2025-April 2026
A1.2	Inventarisatie van de gezondheid van de jeugd door middel van kwalitatief onderzoek, bestaande uit interviews met scholen, en een analyse per scholenkoepel op basis van beleid, behoeften en urgenties.	April 2025-April 2026
A2.1	Opzetten projectteams (vanuit draagvlak en eigenaarschap) gemeente en scholen t.b.v. plan van aanpak 'Jeugd-Voeding en Gezondheid'	April 2025-April 2026
A2.2	Opzetten plan van aanpak per gemeente op basis van smart doelen t.b.v. het verbeteren van de gezondheid van de jeugd in de betreffende gemeente. Het plan wordt uitgewerkt en uitgevoerd door leden van het projectteam. Het projectteam bestaat uit leden van gemeente, scholen en mensen van Kokkerelli.	April 2026-December 2027
A2.3	We gebruiken de plan-do-check-act-methodiek: we plannen een interventie, zoals leefstijlinterventies (bijvoorbeeld voedingseducatie via Leerstraten en Blik op je eten en gezonde schoollunches), teammeetings met medewerkers op basisscholen en gemeenten, of ouderavonden (zie O2.3). Vervolgens voeren we deze uit, meten de resultaten, evalueren de uitkomsten, passen de interventie aan, en implementeren de verbeterde aanpak. Dit proces herhalen we continu.	September 2026-December 2028
A3.1	We onderzoeken de mogelijkheden om samen met stakeholders een schaalbaar en duurzaam model te ontwikkelen voor betaalbare en gezonde schoollunches.	April 2025-April 2026
A3.2	Opzetten samenwerking in productinnovatie met Novabite en Kokkerelli	April 2025-April 2026
A3.3	Opzetten MVO model voor non-foodbedrijven (bijvoorbeeld logistiek, verpakkingen e.d.). Bedrijven steunen met hun bijdrage de missie van Kokkerelli (een gezonde nieuwe generatie).	April 2025-December 2025
A3.4	Nieuwe Leerstraten en Blik op je eten ontwikkelen samen met producenten uit de regio Noord-Limburg (Regionaal Voedselsysteem Limburg).	April 2025-April 2026
A4.1	Uitvoeren van bestaande en nieuwe Leerstraten begeleid door onze actieve vrijwilligers (vitale gemeenschappen en positieve gezondheid).	April 2025-December 2028
A4.2	Uitvoering smaakpanels ten behoeve van gezonde productontwikkeling voor de doelgroep jeugd op vraag en aanbod van het bedrijfsleven.	April 2025-December 2028

A4.3	Uitvoering van wetenschappelijk onderzoek t.b.v. valorisatie educatie en innovatie. Opnemen in de begroting! Afwachten reactie UM	April 2025-December 2028
A4.4	We ontwikkelen een theater voorstelling met het thema Jeugd, Voeding en Gezondheid in samenwerking met de maaspoot.	April 2025-December 2028

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	Een overzicht van de gezondheid van de jeugd per gemeente op basis van beleid, behoefte en noodzaak. Onderbouwd met kwalitatieve data.	April 2026	8 nulmetingen met als doel gezondheidsindicaties in kaart te brengen. (1 nulmeting per gemeente in Noord-Limburg)
O1.2	De gezondheid van kinderen is in kaart gebracht per school-scholenkoepel op basis van kwalitatieve data.	April 2026	60 scholen en per school een inventarisatie en analyse
O2.1	In samenwerking met de Noord-Limburgse gemeenten en scholen, wordt per gemeente 1 projectteam geformeerd t.b.v. plan van aanpak 'Jeugd-Voeding en Gezondheid'	April 2026	8 projectteams
O2.2	Er zijn 8 plannen van aanpak (1 plan per gemeente) op basis van smart doelen t.b.v. het verbeteren van de gezondheid van de jeugd in de betreffende gemeente.	December 2027	8 plannen van aanpak.
O2.3	Gedurende het project willen we alle 114 basisscholen in Noord-Limburg betrekken in het project waarvan 60 basisscholen mee doen aan de leefstijlinterventies (Leerstraten, Blik op je eten en gezonde schoollunches).	December 2028	60 deelnemende basisscholen aan de leefstijlinterventies
O3.1	Er is een haalbaar, betaalbaar en schaalbaar model ontwikkeld t.b.v. gezonde schoollunches dat zonder regiodeal gelden kan worden verduurzaamd.	April 2027	Totale kosten van 1 schoollunch verdelen over de stakeholders: ondernemers, overheid en ouders
O3.2	Het model productinnovatie wordt in de markt getest.	April 2026	15 geteste gezonde productinnovaties voor de jeugd.
O3.3	Er is een MVO model ontwikkeld voor non foodbedrijven. De bijdrage komt ten gunste van de inzet en ontwikkeling van de voedingseducatie.	December 2025	1 sponsormodel dat gereed is om uit te rollen in de markt en inkomsten te genereert.

O3.4	Uitkomst haalbare samenwerking voor inzet nieuw model schoollunch met lokale producten en nieuwe Leerstraten en Blik op je eten (educatie) in samenwerking met RVS.	April 2026	1 haalbaar, schaalbaar en betaalbaar schoollunch model bestaande uit regionale producten uit Noord-Limburg.
O4.1	6600 kinderen hebben deelgenomen aan nieuwe en bestaande Leerstraten die zijn begeleid door de actieve vrijwilligers. 3400 kinderen doen mee aan Blik op je eten. Gezonde lunch interventies afhankelijk behoefte school. (maatwerk)	December 2028	10.000 kinderen hebben deelgenomen aan voedingseducatie.
O4.2	Allereerst heeft er een marktanalyse plaatsgevonden voor behoefte aan gezonde productontwikkeling van de jeugd van het bedrijfsleven. Hier is een traject voor ingezet om het bedrijfsleven te bereiken.	December 2028	1 marktanalyse rapport.
O4.3	Uitvoering van wetenschappelijk onderzoek t.b.v. valorisatie educatie en innovatie.	December 2028	3 wetenschappelijke publicaties.
O4.4	Een educatieve theater voorstelling met het thema Jeugd, Voeding en Gezondheid waaraan kinderen gratis kunnen deelnemen.	December 2028	1 theateervoorstelling met het thema Jeugd, Voeding en Gezondheid.

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1 t/m R2.3	Door de inzet van de plannen van aanpak per gemeente (uitvoering leefstijlinterventie zoals voedingseducatie en gezond eten op school) hebben we 10.000 kinderen in Noord-Limburg bereikt en zijn ze voedselvaardiger geworden.	December 2028	10.000 voedselvaardigere kinderen in Noord-Limburg. Dit wordt meetbaar gemaakt door WO onderzoek.
R3.1	Het model is opgebouwd door financiering vanuit; ouders, bedrijfsleven en scholen. Het model is gereed om te worden opgeschaald in samenwerking met de stakeholders.	December 2028	1 haalbaar, schaalbaar en betaalbaar model dat kan worden uitgerold in Noord-Limburg.
R3.2	Er is een model productinnovatie ontwikkeld en getest in samenwerking met Novabite en Kokkerelli. Dit model (de diensten zoals smaakpanels, productontwikkelingssessies) kan aan bedrijven worden aangeboden en hebben geleid tot een verdienmodel dat duurzaam inkomsten genereert voor de inzet en ontwikkeling van voedingseducatie.	December 2028	Er hebben 15 productinnovatietrajecten plaatsgevonden. Dit heeft 1 productinnovatie verdienmodel opgeleverd dat gereed is om aan te bieden in de markt.

R3 3	Het ontwikkelde MVO model genereert duurzaam inkomsten voor Stichting Kids University For Food and Health. De bijdrage komt ten gunste van de inzet en ontwikkeling van voedingseducatie.	December 2028	1 ontwikkeld MVO-model.
R3 4	We kunnen onderbouwen of er een haalbaar model is dat gezond eten op de scholen (o.a. lunches) kan voorzien met producten uit het regionaal voedselsysteem. Wij hebben drie nieuwe Leerstraten ontwikkeld met lokale kwekers- en telers uit het RVS netwerk.	December 2028	1 onderbouwd haalbaar model gezonde schoollunches met regionale producten. En 3 nieuwe Leerstraten.
R4 1	6600 kinderen hebben deelgenomen aan de Leerstraten en 3400 kinderen aan Blik op je eten en zijn voedselvaardiger geworden door de inzet van onze effectieve leefstijlinterventie (RIVM)	December 2028	10.000 voedselvaardigere kinderen.
R4 2	Er hebben 15 productinnovatietrajecten plaatsgevonden en t.b.v. ontwikkeling van gezondere producten voor de jeugd op vraag en aanbod van het bedrijfsleven. Deze inkomsten komen 100% ten goede aan de stichting Kokkerelli zoals staat beschreven in R3.2.	December 2028	15 productinnovatietrajecten
R4 3	Voor het wetenschappelijk onderzoek t.b.v. valorisatie van educatie en innovatie zijn 3 publicaties opgeleverd.	December 2028	3 wetenschappelijke publicaties
R4.5	Kinderen komen op een culturele manier in aanraking met gezonde voeding. Hierdoor leren kinderen wat de effecten zijn van gezonde en ongezonde voeding.	December 2028	1 theatervoorstelling met het thema Jeugd, Voeding en Gezondheid

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijneffect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

De Kokkerelli aanpak draagt bij aan het duurzaam stimuleren van een gezonde nieuwe generatie. Kinderen leren waar voeding vandaan komt, hoe ze gezonde voeding moeten bereiden en wat het effect van voeding is op hun gezondheid. De voedingseducatie van Kokkerelli heeft een hoge mate van kennis, beleving en eigenaarschap. Hierdoor worden kinderen bewust wat het verschil is tussen gezonde en ongezonde voeding. Hierdoor kunnen zij betere voedingskeuzes maken. Binnen het project Jeugd, Voeding en Gezondheid willen we alle basisscholen in Noord-Limburg deze interventies aanbieden. We willen concreet 10.000 kinderen gedurende Regiodeal 2024 hebben laten deelnemen aan onze interventies.

Kinderen denken mee over hoe voeding moet ruiken, smaken en proeven, waardoor er een gezonder productaanbod ontstaat voor deze generatie. Dit komt neer op minimaal 15 productinnovatietrajecten in samenwerking met het bedrijfsleven. Als we deze generatie helpen gezond op te groeien, worden ze gezonde volwassenen in de regio Noord-Limburg.

We verwijzen nogmaals naar tabel 1 in hoofdstuk 2.b naar de uitdagingen zoals staat beschreven in het Convenant Regiodeal 2024, die het project Jeugd, Voeding en Gezondheid wil aanpakken.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

- Beperkte middelen waardoor geen volwaardig programma kan worden aangeboden voor iedere school
- Er zijn grote verschillen tussen kosten voor scholen die alleen educatie krijgen en scholen die ook een gezonde lunch krijgen. Om een gezonde lunch betaalbaar te maken moeten meer stakeholders mee betalen. Zodra dit niet gebeurt, is een duurzaam model niet haalbaar.
- De regionale keten is te duur om een betaalbaar alternatief aan te bieden.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

- Gezonde voeding en voedingseducatie is geen verplicht onderdeel van het lesrooster van de basisscholen. Daarom heeft dit voor scholen niet de prioriteit.
- Ouders willen vaak zelf bepalen wat hun kind eet en ervaren deze aanpak als betutteling.
- Er is nog veel versnippering wat het moeilijker maakt om tot een gezamenlijk aanpak te komen, om kinderen gezonder te laten opgroeien in Noord-Limburg.
- Kinderen worden verleid tot consumptie van ongezonde voeding en vinden het lekker.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

- De overheid ziet gezonde voeding en gezonde voedingseducatie niet als hun verantwoordelijkheid. Dus momenteel wordt dit niet door de overheid gefinancierd.
- Er draait op dit moment nog geen reëel regionaal voedselsysteem in Noord-Limburg. Belang van een regionaal voedselsysteem wordt niet breed gedragen in deze regio die (ook) veel draait om export.
- Ouders zijn een belangrijke stakeholder groep. Het is van belang om ze goed mee te nemen in het proces van informatie tot en met implementatie van de interventies. Als ouders het niet zien als een taak van de school maar van henzelf, dan is de kans dat ze hier niet aan mee willen werken.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1.	Tijd is een risico om alle doelstellingen binnen het project te behalen	Groot	Doelen niet kunnen realiseren.	Samenwerken is de sleutel tot succes. Daarom betrekken we zoveel mogelijk partijen bij Jeugd, Voeding en Gezondheid. (Innovatiecluster).
2.	Onvoldoende leerbedrijven beschikbaar (telers en kwekers)	Klein	Er kunnen te weinig kinderen deelnemen aan de Leerstraten.	Teler en kweker netwerk uitbreiden zodat er voldoende kinderen kunnen deelnemen.
3.	Gebrek aan deelname van scholen en leerkrachten (te druk)	Klein	Kinderen krijgen geen toegang tot gezonde voeding en voedingseducatie omdat scholen dit niet zien als hun taak.	Het belang van gezonde voeding en voedingseducatie benadrukken bij scholen en hen laten zien hoe dit structureel en zonder verhoging werkdruk kan worden geïntegreerd in het curriculum van het primair onderwijs. Scholen actief betrekken en betrokken houden door niet alleen het belang van gezonde voeding en educatie te onderstrepen, maar ook door te focussen op duurzame en meetbare resultaten. Voor scholen is het bovendien essentieel om antwoord te krijgen op de vraag hoe ze hun beperkte middelen zo inzetten dat maximaal resultaat wordt behaald.
4.	Groepen ouders zien gezond eten als een taak van de ouders en niet van de scholen	Groot	Ouders waarvan in eerste instantie de kinderen niet laten deelnemen.	Ouders betrekken door tijdig informatie te verschaffen en te enthousiasmeren, vergroot de kans op deelname.
5.	Eetcultuur veranderen kost tijd	Groot	Eetgedrag veranderen kost tijd.	Het innovatiecluster en (netwerk)partners zetten de regionale, provinciale en landelijke lobby in om voedingseducatie en gezonde lunches op scholen wettelijk geregeld te krijgen.
6.	Het uitbouwen van een lokaal voedselsysteem kost tijd en geld.	Groot	Een nieuw model ontwikkelen en implementeren kost tijd en geld.	Een gestructureerde aanpak om lokaal voedselsysteem gestaag uit te bouwen. Realiseren dat deze samenwerkingen opzetten tijd kost om zo te komen tot een duurzaam model.
7.	Gebrek aan personeel op basisscholen	Medium	Er staat druk op het onderwijspersoneel wegens te korten aan leerkrachten.	Deelname Leerstraten begeleid door Kokkerelli vrijwilligers ontzorgd de leerkrachten.
8.	Versnippering van verschillende projecten	Groot	Onvoldoende bereiken van gemeenschappelijke doelen en scholen worden benaderd door verschillende partijen voor ongeveer hetzelfde doel.	Samenwerken is de sleutel en gezamenlijk aanpak en doelen op elkaar afstemmen.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. **Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Er is in Regiodeal 2020 een ecosysteem gebouwd met de partners van het innovatiecluster (Universiteit Maastricht, Brightlands Campus Greenport Venlo en Kokkerelli) en bijbehorende netwerk partners (zie afbeelding 1 in hoofdstuk Relevantie 2.c) Er is een stevig fundament gebouwd dat de basis vormt voor doorontwikkeling en structuurversterkend in de regio Noord-Limburg. Maar ook bovenlokaal omdat er een basis ligt om op te schalen naar andere regio's in Limburg en de rest van Nederland.

Kokkerelli heeft de afgelopen jaren gebouwd aan gevalideerde educatie en innovatie en heeft gewerkt aan een uitvoeringsorganisatie. Er staat een competent team (huidige JVG team) klaar en er zijn voldoende mensen om de plannen uit te voeren.

Kokkerelli zal de penvoerder zijn van dit project en neemt het algehele stakeholdermanagement op zich. Hiervoor zijn de volgende rollen en taken verdeeld binnen het **TEAM Jeugd, Voeding en Gezondheid (Kokkerelli, Universiteit Maastricht en Brightlands Campus Greenport Venlo)**:

- Programma manager Jeugd, Voeding en Gezondheid (Kokkerelli)
- Projectcoördinator – ondersteuning programma manager JVG (Kokkerelli)
- Projectcoördinator voor scholen en gemeenten (Kokkerelli)
- Projectcoördinator – Uitvoering productinnovatietrajecten(Kokkerelli)
- Beschikbaarheid wetenschappers en hoogleraren (Universiteit Maastricht)
- Marketeer – Marketing en Communicatie (Brightlands)
- Business Developer – ondersteuning samenwerking bedrijven (Brightlands).

In de begroting zijn de ingeschatte uren per rol en taak meegenomen. Zie hiervoor de bijlage.

Nadat we de middelen hebben ontvangen van Regiodeal 2024, zullen we een projectorganisatie inrichten denk hierbij aan een stuurgroep bestaande uit beslissers per partner. Daarnaast is er een werkgroep per werkpakket met de projectleiders per partner.

Gedurende het project zullen de resultaten gemonitord worden door de penvoerder, Kokkerelli. Er zal regelmatig contact met elkaar onderhouden worden om de te beoogde resultaten samen te kunnen behalen. Denk hierbij aan contact via telefoon, e-mail en ingeplande meetings.

b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?

Iedere drie weken vindt er een Jeugd, Voeding en Gezondheid (JVG) consortiummeeting plaats en heeft de programmamanager tweewekelijkse bespreking met elk JVG- teamlid om de voortgang per doel/activiteit te optimaliseren en te coachen.

Er wordt doorlopend gewerkt met een KPI dashboard met daarop de resultaat- en inspanningsverplichtingen. Dit is een effectief instrument om de prestaties van het JVG- team op de voet te volgen en te verbeteren. Hiermee kunnen we onze resultaatsverplichtingen waarborgen zoals staat beschreven in hoofdstuk Resultaten 3c. Zie bijlage 2 voor het KPI-dashboard van de Regiodeal 2020, dat ter verduidelijking dient. Hiermee kunnen we onze resultaten waarborgen, zoals beschreven bij punt 3c, en deze na afloop inzichtelijk maken en evalueren.

c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

- Team meeting Vitale Gemeenschappen & Positieve Gezondheid ongeveer 4-5 keer per jaar.
- Maandelijks stakeholdermeeting Jeugd, Voeding en Gezondheid
- Drie wekelijkse team meeting van Strategische Ontwikkeling op de Brightlands Campus Greenport Venlo
- Gebruik van social media kanalen van Kokkerelli, Universiteit Maastricht en Brightlands.Campus Greenport Venlo, waar we 2x per week content posten.
- Persberichten o.a. via L1 en Omroep Venlo
- Twee keer een symposium Just Eat it organiseren in 2026 en 2028.
- Communicatie naar ouders en leerkrachten middels nieuwsbrieven die we 4x per kalenderjaar versturen

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Inventarisatie gezondheid van de jeugd per gemeente op basis van beleid, behoefte en noodzaak.	April 2025-April 2026	€ 150.000
A1.2	Inventarisatie van de gezondheid van de jeugd door middel van kwalitatief onderzoek, bestaande uit interviews met scholen, en een analyse per scholenkoepel op basis van beleid, behoeften en urgenties.	April 2025-April 2026	
A2.1	Opzetten projectteams (vanuit draagvlak en eigenaarschap) gemeente en scholen t.b.v. plan van aanpak 'Jeugd-Voeding en Gezondheid'	April 2025-April 2026	€ 1.542.000
A2.2	Opzetten plan van aanpak per gemeente op basis van smart doelen t.b.v. het verbeteren van de gezondheid van de jeugd in de betreffende gemeente. Het plan wordt uitgewerkt en uitgevoerd door leden van het projectteam. Het projectteam bestaat uit leden van gemeente, scholen en mensen van Kokkerelli.	April 2026-December 2027	
A2.3	We gebruiken de plan-do-check-act-methode: we plannen een interventie, zoals leefstijlinterventies (bijvoorbeeld voedingseducatie via Leerstraten en Blik op je eten en gezonde schoollunches), teammeetings met medewerkers op basisscholen en gemeenten, of ouderavonden (zie O2.3). Vervolgens voeren we deze uit, meten de resultaten, evalueren de uitkomsten, passen de interventie aan, en implementeren de verbeterde aanpak. Dit proces herhalen we continu.	September 2026-December 2028	
A3.1	We onderzoeken de mogelijkheden om samen met stakeholders een schaalbaar en duurzaam model te ontwikkelen voor betaalbare en gezonde schoollunches.	April 2025-April 2026	€ 175.000
A3.2	Opzetten samenwerking in productinnovatie met Novabite en Kokkerelli	April 2025-April 2026	
A3.3	Opzetten MVO model voor non-foodbedrijven (bijvoorbeeld logistiek, verpakkingen e.d.). Bedrijven steunen met hun bijdrage de missie van Kokkerelli (een gezonde nieuwe generatie).	April 2025-December 2025	
A3.4	Nieuwe Leerstraten en Blik op je eten ontwikkelen samen met producenten uit de regio Noord-Limburg (Regionaal Voedselsysteem Limburg).	April 2025-April 2026	
A4.1	Uitvoeren van bestaande en nieuwe Leerstraten begeleid door onze actieve vrijwilligers (vitale gemeenschappen en positieve gezondheid).	April 2025-December 2028	€ 900.083
A4.2	Uitvoering smaakpanels ten behoeve van gezonde productontwikkeling voor de doelgroep jeugd op vraag en aanbod van het bedrijfsleven.	April 2025-December 2028	
A4.3	Uitvoering van wetenschappelijk onderzoek t.b.v. valorisatie educatie en innovatie.	April 2025-December 2028	

A4.4	We ontwikkelen een theater voorstelling met het thema Jeugd, Voeding en Gezondheid in samenwerking met de maaspoort.	April 2025- December 2028	

b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

** U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)*

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 2.767.083
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 325.386
Overige financieringen	€ 1.058.156
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 1.383.541
Totaal financiering	€ 2.707.083

Voor verdere uitwerking en toelichting zie graag bijlage 5.

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

2

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Bronnenlijst

- Deloitte (2024). *Gezond eten: beter voor Nederland. Waarom een nationaal schoollunchprogramma onmisbaar is.*
- Hahnrahts, M.T.H., Jansen, J.P.M., Winkens, B. & van Schayck, O.C.P. (2022). The effects of a multi-component school-based nutrition education intervention on children's determinants of fruit and vegetable intake. *Nutrients*, 14(4259). DOI: <https://doi.org/10.3390/nu14204259>
- Ilse van Lier, Edgar van Mil & Remco Cornelis Havermans (2024). Long-term effects of a school-based experiential nutrition education intervention. *International Journal of Health Promotion and Education*. DOI: <https://doi.org/10.1080/14635240.2024.2421557>
- NJI (2023.). *Eten*. Beschikbaar via: <https://www.nji.nl/cijfers/eten>
- NOS (2023). *Kinderen eten na vierde levensjaar ongezonder: Voedsellessen zouden helpen*. Beschikbaar via: <https://nos.nl/artikel/2540926-kinderen-eten-na-vierde-levensjaar-ongezonder-voedsellessen-zouden-helpen>
- Oosterhoff, M., de Weerd, A.C., Klein, P.P.F., Feenstra, T. & de Wit, A. (2024). *Jaarrapportage monitor Gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) 2024*.
- Raboresearch (2022). *Regionale ongelijkheid de afgelopen vier jaar groter geworden*. Beschikbaar via: <https://www.rabobank.nl/kennis/d011404752-regionale-ongelijkheid-de-afgelopen-vier-jaar-groter-geworden>
- Rekenprestaties (2024.). *Kinderen rekenen beter dankzij gezonde lunch en bewegen op school*. Maastricht University. Beschikbaar via: <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/nieuws/kinderen-rekenen-beter-dankzij-gezonde-lunch-en-bewegen-op-school>
- CBS (2022). *Ongezonde leefstijl 2022: opvattingen, motieven en gedragingen*. Beschikbaar via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2023/on--gezonde-leefstijl-2022-opvattingen-motieven-en-gedragingen?onpage=true>

Bijlagen

Bijlage 1 – Theory of Change

Waarom

- De Onderwijsinspectie signaleert een daling in prestaties en vertraagde leergroei in het basisonderwijs (*Staat van het Onderwijs*, 2023), terwijl juist in deze fase de basis wordt gelegd voor vervolgonderwijs en carrières. Recent wetenschappelijk onderzoek toont aan dat kinderen die gezond eten beter presteren in rekenen (bron).
- Nederland is een van de weinige Europese landen waar kinderen geen lunch op school krijgen. Dit terwijl:
 - Minder dan 25% van de Nederlandse kinderen voldoende groenten eet. Gemiddeld eten ze slechts 100 gram groenten per dag, waarvan 8,3 gram tijdens de lunch. Aanbevolen dagelijkse hoeveelheid: 150-200 gram (*Voedingscentrum*). Onderzoek toont aan dat een groenterijke lunch de groenteconsumptie met gemiddeld 74 gram verhoogt (bron).
 - Kinderen onvoldoende kennis hebben over gezonde voeding, waardoor ze geen gezonde voedingspatronen ontwikkelen (*NOS*, 2023).
 - Kinderen in Noord-Limburg gemiddeld ongezonder opgroeien dan elders in Nederland (*Rabobank*, *Brede Welvaartsindicatoren*).

Deze situatie heeft negatieve gevolgen op korte en lange termijn, zoals hogere zorgkosten, ongelijkheid, lagere schoolprestaties en verminderde mentale gezondheid. Onderzoek toont aan dat kinderen die meer groenten eten, zich beter voelen (bron Deloitte).

Wat

Door kinderen op school te leren over de kracht van gezond eten, waar het vandaan komt, en hen te laten wennen aan gezond voedsel, kunnen we voedselvaardigheden en gezondheid significant verbeteren. Samen met scholen, gemeenten en bedrijven ontwikkelen we maatwerkinterventies en gezonde producten, gevalideerd door wetenschappelijk onderzoek.

A. Educatie

- **Leerstraten:** Kinderen ontdekken voeding van grond tot mond, inclusief bezoeken aan telers en gezamenlijke maaltijdbereiding. Samen met Regionaal Voedselsysteem Limburg (RVS) onderzoeken we een model voor gezonde schoollunches met lokale producten.
- **Blik op je eten:** Ontwikkeling van een leefstijlinterventie, gebaseerd op bewezen methodieken zoals de Leerstraten en Smaaklessen (WUR). In combinatie met gezonde lunches en een theatervoorstelling (in samenwerking met Maaspoort) leren kinderen op interactieve wijze over gezonde voeding.

B. Innovatie

- **Gezond voedingsaanbod:** Samen met Kokkerelli Kids Community ontwikkelen we gezonde producten en concepten, gevalideerd door smaaktesten. Voorbeelden:
 - Granola met minder suiker (TLANT, 2023).
 - Gezonde schoollunches (Tommy Tomato, 2024/2025).
 - Regionale lunches met producten van RVS.

- **Implementatie op scholen:** We begeleiden scholen bij de implementatie van gezonde lunches, snacks en noten. Hierbij ondersteunen we met analyses, leverancierskeuze, smaaktesten en informatieavonden voor ouders, kinderen en schoolteams.

C. Wetenschappelijk Onderzoek

We valideren interventies zoals de Leerstraten en Blik op je eten met wetenschappelijk onderzoek, genereren bewijslast en ontwikkelen duurzame modellen. Dit helpt om de effectiviteit te onderbouwen en toekomstige investeringen van de overheid te waarborgen.

Hoe

In samenwerking met Brightlands Campus Greenport Venlo, de leerstoel Jeugd, Voeding en Gezondheid (Universiteit Maastricht), en andere partners bouwen we voort op ons ecosysteem. Dit omvat:

- **Educatie-uitbreiding:** Ontwikkeling van drie nieuwe Leerstraten, uitbreiding van het teler-netwerk, en implementatie van Blik op je eten in Noord-Limburg en daarbuiten.
- **Innovatie:** Validatie van smaaktesten en ontwikkeling van schaalbare modellen voor gezonde producten en lunches.
- **Onderzoek:** Continu wetenschappelijk onderzoek om interventies te valideren en nieuwe methodieken te ontwikkelen.

Met gezamenlijke inspanningen zorgen we voor een blijvende impact op eetgewoonten, gezondheid en gelijkheid voor kinderen in Noord-Limburg en daarbuiten.

Bijlage 2 - KPI Dashboard Regiodeal 2020 Jeugd, Voeding en Gezondheid.

Vergaderingsagenda Subdomein	R/T	Voortgang (in %)	Opmerkingen
WP 1: Versterken leerstoel middels wetenschappelijk onderzoek en opzet van een masterprogramma Jeugd, Voeding en Gezondheid			
5 wetenschappelijke publicaties in gezaghebbende internationale vakbladen	Resultaat	100	In totaal zijn er 54 publicaties geweest van wetenschappelijke artikelen geschreven door de leerstoel Jeugd, Voeding & Gezondheid.
De opleiding en vorming van een hoog gekwalificeerde expert in Venlo (de betreffende AIO) op het terrein van ontwikkeling en promotie van gezonde voeding bij kinderen (8-12 jaar oud).	Resultaat	85	Promovenda Ise van Lier wordt begeleid door hoogleraar Edgar van Mil en Remco Havermans, verbonden aan de leerstoel Jeugd, Voeding & Gezondheid. Ise verwacht haar proefschrift eind 2024 af te ronden en in januari 2025 voor te leggen aan promotiecommissie.
Een academisch proefschrift.	Resultaat	85	Het proefschrift wordt in januari 2025 aangeboden aan de promotiecommissie. Na goedkeuring door de promotiecommissie zal Ise binnen 6 maanden (juni 2025) haar proefschrift verdedigen.
Een verspreide én unieke kennisinfrastructuur op het terrein van Jeugd, Voeding en Gezondheid binnen de regio Noord-Limburg, waardoor talent aantrekt en behouden wordt voor de regio.	Resultaat	100	Er hebben tientallen afspraken plaatsgevonden met verschillende netwerkpartners binnen de infrastructuur op het gebied van Jeugd, Voeding en Gezondheid.
Een geaccordeerd, multidisciplinair masterprogramma Jeugd, Voeding en Gezondheid dat per jaar minimaal 30 studenten opleidt tot experts in dit domein	Inspanning	70	In 2019 is in samenwerking tussen de Brightlands Campus Greengroep Venlo, de UM en lokale MKB partners nieuwe vijfjarige duo-leerstoel opgezet genaamd Jeugd, voeding en gezondheid. Deze leerstoel wordt ingevuld door prof. dr. R. Havermans en prof. dr. E. van Mil. Per 1-10-2024 stopt de duo-leerstoel en word deze ingebed in de reguliere onderzoeks- en onderwijs portfolio van UM in Venlo. In plaats daarvan wordt in samenwerking met RCOV en de lokale MKB partners komend jaar een plan gemaakt voor de ontwikkeling van onderwijs in het brede domein "Data science for well-being and consumer choice". Uiteindelijk kan dit leiden tot een geaccordeerd masterprogramma mits deze door de macrodoelmatigheids toets komt van het CD40 en door de minister van onderwijs wordt bekrachtigd.
WP 2: Een co-creatie en valorisatie aanpak ontwikkelen voor voedingsinnovatie			
Nieuwe varianten (o.a. online leerstraten) van een gevalideerde voedseleducatie voor kinderen.	Resultaat	80	Er zijn nu in totaal 10 verschillende leerstraten: Aardbei, Asperge, Appel, Buiwae, Bies, Bloemkool, Champignon, Paprika, Prei, Wortel en Tomaat. De leerstraat appel werd toegevoegd tijdens Regiodeal 1. Er zijn in 2023 9 educatiekaarten "Blik op je eten" ontwikkeld. De educatiekaarten werden ingezet bij het onderzoek naar de effecten van de "Groentelijke, warme schoollunch" in 2023 en 2024. Doorontwikkeling van de methodiek vindt plaats in in 2025. In Oktober 2023 vond voor het eerst Slab plaats waarin 48 kinderen (8-12 jaar) een lezing kregen van Prof. Remco Havermans, gevolgd door diverse workshops. In Oktober Slab 2024 - 20 deelnemers. Noah Mbuaya heeft een
Nieuwe gevalideerde methoden voor voedingsinnovatie met kinderen.	Resultaat	75	De methodieken Supermarktsafari, Creatieve sessie en Proefessie worden in 2 verschillende artikelen gevalideerd. Beide artikelen zijn ingediend ter beoordeling. Verder is er een start gemaakt met het uitwerken van de bouwblock van de gevalideerde innovatiemethoden. Het handboek zal in Q1 2025 klaar zijn.
Het op de campus ontwikkelde model t.a.v. voedingsinnovatie met kinderen is een voorbeeld voor de rest van Nederland en kan op termijn worden opgeschaald	Inspanning	75	1. Vanaf sept '23 pilot "warme groentelijke schoollunch" met 455 leerlingen verdeeld over 3 scholen In 2023 werd gestart met het ontwikkelen van een nieuwe propositie voor Kokkerelli. Kokkerelli zal scholen ontzorgen, ondersteunen en de kwaliteit van de gezonde school lunch gaan bewaken. In 2024 wordt dit verder uitgewerkt. Er werden diverse kidpanels gehouden waarin maaltijden getest werden die in ingezet worden bij het onderzoek naar de warme, groentelijke schoollunch. Ondersteuning geboden aan Tommy Tomato tijdens een brainstorm met een van hun partners, een kinderdagverblijf/organisatie. Kokkerelli nam als kennisexpert op het gebied van voedingseducatie voor kinderen deel aan deze sessie. Kokkerelli levert de inspanning om tot een alliantie te komen tussen LFI - GBT, JVG, GGD en het regionaal voedselsysteem (aanvraag Regiodeal 2). JVG bewaakt de rol van innovatieluster binnen de alliantie. Hierbij draagt het om de verbetering en de optimalisatie van o.a. de schoollunches en de opschaling binnen Limburg.
Nieuwe producten en concepten die succesvol in de markt gebracht zijn/worden (samen met ketenpartners).	Inspanning	70	1. Gesprekken voor een meerjarige samenwerking met Tommy Tomato hebben plaatsgevonden. 2. Gesprekken met Brightlands Novabite hebben plaatsgevonden. Kokkerelli zal voor Novabite de partner worden als het gaat om voedingproduct of conceptontwikkeling voor de doelgroep kinderen. In 2024 zijn een aantal panels gepland die moeten leiden tot productinnovaties. Start 11/11/2024 Anneke Cuppen -> Businesscase innovatie. Q1 2025 wordt conclusieve rapportage.
WP 3: Validatie en implementatie van voedseleducatief programma's			
Minimaal 6000 kinderen over de gehele looptijd van het project profiteren van voedseleducatie: het effectief bewezen programma wordt aan minimaal 6000 kinderen per jaar aangeboden in de regio Noord-Limburg.	Resultaat	100	In de periode 2021 t/m 2024 hebben 7143 leerlingen uit de groepen 5-8 uit het primair onderwijs in Noord-Limburg geproefed van gevalideerde voedseleducatie.
Effectief bewezen voedseleducatie programma: evaluatieonderzoek leidt tot de verhoging van de interventie van niveau 1, via niveau 2 naar het hoogste niveau 3 (betreft effectief door RIVM).	Resultaat	80	De erkenning voor niveau 3 is voorbereid en ingediend in Q2 van 2024. Een definitief oordeel wordt Q2 2025 verwacht.
Gevalideerde voedseleducatie onderdeel van het PO curriculum: het uiteindelijke doel is de bewezen effectieve leerstraat onderdeel te laten zijn van het curriculum van de basisschool	Inspanning	100	Dec 2023 besloot Stichting Keukenkarakers te stoppen omdat financiering op langere termijn zeer onzeker is. Kokkerelli en WUR ontwikkelden educatiekaarten (Blik op je eten) "We haakten in 2023 aan bij STEAM Limburg om de koppeling te maken tussen gezonde voeding & techniek, dit krigt dit jaar een vervolg door middel van een pilot (na de zomer). STEAM is op 20 juni hier geweest Sinds 2024 zijn we lid van een adviescommissie voor SLO, SLO maakt leerdoelen voor primair onderwijs. Daarin adviseren we mee in opbouw van een nieuwe leefwij. Concept kerndoelen mens en natuur.
WP 4: Ontsluiten en toegankelijk maken van kennis			
Er is een fysieke toegangspunt op de campus voor het programma.	Resultaat	100	Universiteit Maastricht, Kokkerelli & Kids University zijn gevestigd in Villa Flora. De campus is als het ware de poort naar Jeugd, Voeding & Gezondheid met in het midden de keulen als het bruisende hart van Villa Flora wanneer de kinderen de leerstraat (gevalideerde voedseleducatie) bezoeken.
Er is een up-to-date digitaal platform dat voor "Ieder" toegankelijk is.	Resultaat	100	www.kokkerelli.nl werd onder de loop genomen. Een update van de website werd voorbereid. De website zal als digitale platform dienen voor de doelgroepen primair onderwijs, ondernemers, ouders en overheid is het bereik en de kennisdeling oneindig. Dit digitale platform is in september 2024 opgeleverd en live gegaan.
Er hebben 3 openbare symposia plaatsgevonden.	Resultaat	90	Er hebben tot nu toe 3 symposia plaatsgevonden.
Er hebben 6 trainingen plaatsgevonden (voor ondernemers, scholen, ouders of zorgprofessionals, denk aan bijvoorbeeld co-creatie ondernemen of didactiek voedsel educatie)	Resultaat	100	Er hebben 7 trainingen plaatsgevonden.
Er zijn 75 communicatie-uitingen geweest in de vorm van publicaties in relevante (vak)bladen of op sociale media kanalen.	Resultaat	100	Er hebben 4 meer dan 75 communicatie-uitingen plaatsgevonden.
Er zijn minimaal 50 ondernemers en instellingen (zowel consultancy, ontwikkel-, educatie, zorgpartijen of andere gereïstereerde partijen met vragen bij hun vragen ondersteund tegen betaling.	Resultaat	100	Er zijn meer dan 50 ondernemers/instellingen geweest die ondersteund zijn bij hun vragen tegen betaling. Veelal gaat het hier om Kids Proefessies of een bezoek aan de leerstraten.
De community is gegroeid met 100+ leden (denk aan ondernemers, schoolbestuurders, onderzoekers, zorgprofessionals, etc.), leden en open-access.	Resultaat	100	De community is met meer dan 100 leden gegroeid.
Noord-Limburgs model als voorbeeld voor de rest van Nederland: de op Brightlands Campus Greengroep Venlo ontwikkelde kennis rondom voedseleducatie en voedingsinnovatie is een voorbeeld voor de rest van Nederland, verdere uitrol en validatie en beschikbaar stellen aan scholen en andere instellingen vindt plaats.	Inspanning	90	1. Locatie op relevante campus 2. Kennisverspreiding via diverse kanalen 3. Samenwerkingsverbanden en educatieve activiteiten 4. Businesscase voor implementatie van gezonde schoollunches 5. De groeiende groep vrijwilligers en het stimuleren van positieve gezondheid en een gezonde regio -> Deze inspanningen hebben niet alleen geleid tot waardevolle inzichten en praktische toepassingen, maar hebben ook een solide basis gelegd voor verdere uitrol, validatie en beschikbaarstelling van onze aanpak op nationale schaal Kokkerelli spant zich in om een alliantie te vormen tussen LFI - GBT, JVG, GGD en Regionaal Voedselsysteem Limburg (aanvraag Regiodeal 2). JVG bewaakt de rol van het innovatieluster (Kokkerelli, UM en Brightlands) binnen de alliantie. Hierbij draagt het om de implementatie en verduurzaming van leefstijlinterventies (o.a. verbetering, optimalisatie

Bijlage 3 – Gezonde Basisschool van de Toekomst en Kokkerelli

Samenwerken voor een gezonde jeugd

De subsidie aanvragen van GGD Limburg Noord voor Gezonde Basisschool van de Toekomst en Kokkerelli hebben wezenlijke gezondheidswinst voor dezelfde doelgroep voor ogen. Hiervoor worden twee subsidieaanvragen ingediend waarbij beide partijen elkaar versterken en niet dupliceren.

GBT betreft een interventie op de basisschool gedurende het schooljaar voor alle kinderen voor alle lesdagen: gezonde snack en lunch op school + een uur extra beweging, waarbij ook aandacht is voor cultuur en welbevinden.

Kokkerelli heeft twee vormen van gevalideerde ervaringsgerichte voedingseducatie (erkende leefstijlinterventie gezonde school aanpak) ontwikkeld.

Deze interventies zijn laagdrempelig en gedurende het hele schooljaar voor groep 5 t/m 8 (Leerstraten) en groep 1 t/m 8 (Blik op je Eten) in te zetten.

1. Kinderen nemen deel aan 'Leerstraten', tijdens dit lesprogramma zien, voelen, ruiken, bereiden, proeven en leren kinderen over groente en fruit en over de gezondheidseffecten van gezonde voeding. Van grond tot mond! Telers uit de regio, vrijwilligers en leerkrachten zijn betrokken.
2. 'Blik op je Eten' is in samenwerking met Smaaklessen (WUR) ontwikkeld en kan gecombineerd worden met een gezonde lunch op school. Voor groep 1 t/m 8 is er per groep een blik beschikbaar met daarin verschillende activiteiten kaarten.

Naast voedingseducatie zet Kokkerelli in op productinnovatie, hiervoor worden smaakpanels ingezet t.b.v. de ontwikkeling van gezonde producten voor en door kinderen.

Daarnaast zet Kokkerelli wetenschappelijk onderzoek in om de effecten van educatie en innovatie wetenschappelijk te onderbouwen.

In de voorbereiding van deze subsidieaanvraag is uitvoerig besproken of er synergiewinst te realiseren is. Er zit echter geen doublure in de aanvragen, wel sluiten ze goed op elkaar aan en kunnen ze elkaar versterken.

In de fase waarin zowel interventie Gezonde Basisschool van de Toekomst als Stichting Kokkerelli zich bevinden, vraagt ieder initiatief apart subsidie aan voor optimale doorontwikkeling. Vandaag doen we de dingen goed om ze op langere termijn te kunnen borgen. In de aanstaande subsidietermijn leveren we een gezamenlijke inspanning voor de ontwikkeling van een duurzaam model ter verbetering van de gezondheid van de jeugd in Noord-Limburg. We onderzoeken daarvoor:

- Voor welke scholen is GBT haalbaar / (het best) geschikt en voor welke scholen zijn de interventies van Kokkerelli het best geschikt? Invullen naar behoefte.
 - Hierin weegt het standpunt van de ouders zwaar mee,
 - alsook de financiering
- Welke organisatie(vorm) is de beste passende uitvoeringsorganisatie in Noord-Limburg voor GBT? Kokkerelli lijkt hierin een voor de hand liggende keuze – de mogelijkheden hiervoor zoeken we gezamenlijk uit.
- Landelijk zien we het beeld dat de invulling van GBT naar 'de smaak' van de regio of stad wordt ingericht. Kokkerelli en GGD verkennen waar voor de regio Noord-Limburg de lat ligt (in de zin van : wanneer is het nog GBT?) en hoe dan de invulling eruitziet. Dit zou moeten leiden naar een goed en gedegen concept met voeding, beweging en educatie.
- We streven ernaar om aan het einde van de subsidieperiode, een gezamenlijke en gedifferentieerde aanpak te hebben ontwikkeld voor de jeugd in Noord-Limburg.

Bijlage 4 – Toelichting doelen Jeugd, Voeding en Gezondheid 2024 - 2028

Kokkerelli zet wetenschappelijk onderzoek in om bewijslast te genereren voor educatie en innovatie. Hierbij worden gevalideerde educatie- en innovatiemethodieken gebruikt om de effectiviteit van onze programma's te waarborgen. Binnen dit thema, staan de volgende programma's/onderzoeken centraal:

1.a. Ondersteuning en implementatie van gezonde schoollunches

Wij zullen per school een analyse doen wanneer een gezonde lunch een effectieve interventie is en kan helpen bij het vergroten van de gezondheidswinst voor kinderen. Wij ondersteunen de school bij het kiezen van de juiste lunchleverancier (ontzorgen van de school) en bij de implementatie van de gezonde schoollunch. Wij ondersteunen de lunchleverancier door de uitvoering van diverse smaaktesten zodat de lunch voldoet aan de smaakbehoefte van het kind en aan de richtlijnen gezonde voeding van de gezondheidsraad. Voor de implementatie organiseren we informatieavonden voor het schoolteam, kinderen en ouders om hen goed te begeleiden in het proces naar een gezonde lunch met voedingseducatie. In samenwerking met Regionaal Voedsel Systeem (RVS) onderzoeken of er een haalbaar en betaalbaar model is voor gezonde lunches voor basisschool kinderen met producten uit de regio.

1.b. Gezonde productontwikkeling voor en door kinderen

In Regiodeal 2020 hebben we gevalideerde methodieken ontwikkeld voor smaaktesten. Met de middelen van Regiodeal 2024 willen we deze methodieken naar de markt brengen. Door het uitvoeren van een marktanalyse, onderzoeken we de behoefte van deze diensten en achterhalen we of deze haalbaar en schaalbaar zijn. Het doel van deze smaaktesten is het aanjagen en stimuleren van het bedrijfsleven om in te zetten op de ontwikkeling van gezonde producten voor kinderen die bijdragen aan ons stichtingsdoel namelijk: het bereiken van een gezonde nieuwe generatie. Inkomsten die hieruit gegenereerd worden, gaan we voor 100% inzetten voor onze stichtingsdoelen.

1.c. Wetenschappelijk onderzoek

Kokkerelli werkt nauw samen met (universitaire) onderzoekers om vragen te beantwoorden die gericht zijn op het bevorderen van een gezonde generatie. Onderzoekers kunnen op eigen initiatief de samenwerking met Kokkerelli aangaan, terwijl Kokkerelli op haar beurt vraagstukken uitzet bij universiteiten. Daarnaast is er een structurele samenwerking met onderzoekers van Maastricht Universiteit, die Kokkerelli voorzien van wetenschappelijk onderbouwd advies. Dit betreft advies dat bijdraagt aan de ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak die zowel educatieve programma's voor kinderen als innovaties in gezonde productontwikkeling omvat. Concreet omvat deze rol:

1. **Onderzoekscoördinatie:** Begeleiden van studies (in het kader van stage/student-projecten) die de voedingskennis en -vaardigheden van kinderen verhogen, en het effect hiervan meten op hun voedselkeuzes en gezondheid.
2. **Productontwikkeling:** Adviseren bij het creëren van gezonde voedingsproducten die aansluiten bij de behoeften en voorkeuren van kinderen, gebaseerd op de nieuwste wetenschappelijke inzichten.
3. **Kennisdeling:** Het geven van presentaties om relevante bevindingen te verspreiden onder beleidsmakers en het onderwijsveld.

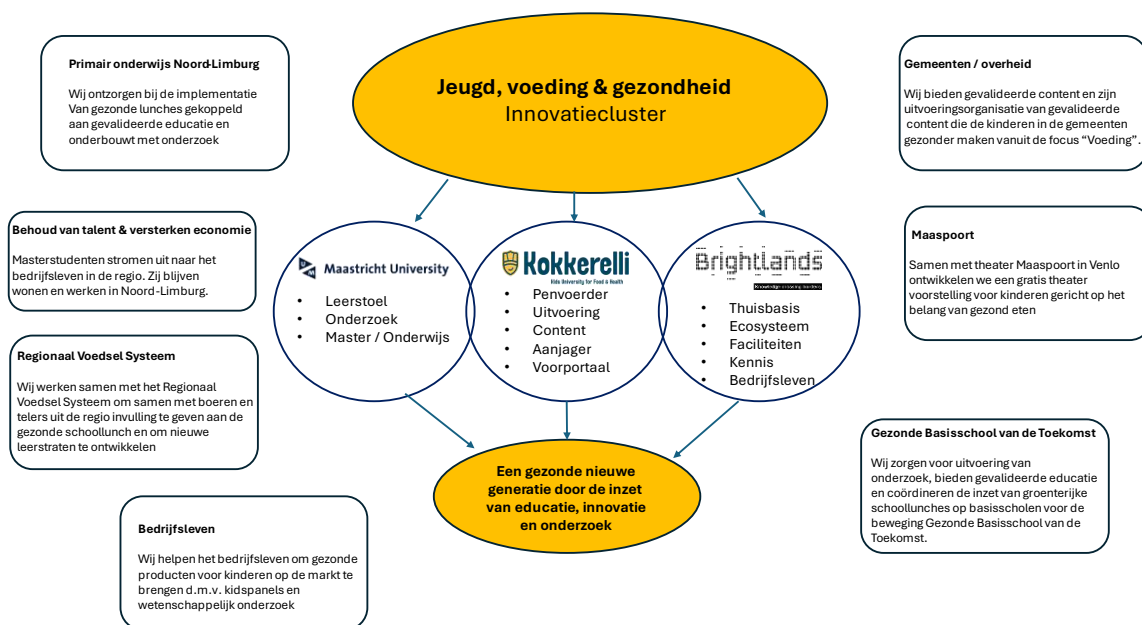
Deze concrete invulling zorgt voor een wetenschappelijk onderbouwde bijdrage aan het project, waarbij de ontwikkeling van voedselvaardige kinderen en gezonde producten hand in hand gaan met onderzoek naar de effecten van gezonde voeding. Om dit vorm te geven, zijn samenwerkingen cruciaal. Het gaat hierbij om samenwerkingen binnen het innovatiecluster, maar ook daarbuiten. Deze samenwerkingen dragen verder bij aan dit thema. Dit wordt in onderstaande paragrafen verder toegelicht.

Innovatiecluster

Zoals eerder benoemd, bestaat het innovatiecluster uit de Universiteit Maastricht, Brightlands Campus Greenport Venlo en Kokkerelli. De onderstaande afbeelding illustreert de samenwerking tussen deze partners en hun respectieve verantwoordelijkheden. Door nauw samen te werken met academische instellingen zorgen we ervoor dat onze aanpak gebaseerd is op solide wetenschappelijke principes en dat we voortdurend kunnen leren en verbeteren.

Jeugd, Voeding en Gezondheid is een voorbeeldproject binnen Brightlands Campus Greenport Venlo dat valt onder het thema gezonde en duurzame voeding. Kokkerelli werkt hierin samen met Brightlands Campus Greenport Venlo en de Universiteit Maastricht om een gezond, wetenschappelijk onderbouwd productaanbod te ontwikkelen.

De samenwerking met Brightlands Campus Greenport Venlo is essentieel. De campus fungeert als katalysator voor innovaties door ondersteuning en faciliteiten te bieden, waardoor onderzoek, overheid, onderwijs en bedrijfsleven optimaal kunnen samenwerken aan gezonde voeding voor kinderen. Vanuit dit ecosysteem bouwen wij verder aan duurzame programma's, waaronder erkende leefstijlinterventies en gezonde voedingsproducten voor de jeugd.

Afbeelding 1: Innovatiecluster en projectpartners van Jeugd, Voeding en Gezondheid.

Tijdens Regiodeal 2020 is de leerstoel Jeugd, Voeding en Gezondheid opgericht. Lopende onderzoeken (bijv. door Marla en Ilse) worden voortgezet, en er vinden gesprekken plaats met hoogleraren Remco Havermans en Edgar van Mil om hun bijzonder hoogleraarschap te integreren binnen de onderzoeksportefeuille van de Faculty of Science and Engineering (FSE) aan de Universiteit Maastricht. Vanuit deze leerstoel wordt bijgedragen aan onderwijsontwikkeling en -uitvoering binnen programma's zoals het University College Venlo en de Master Health Food Innovation Management.

Rol van onze samenwerkingspartners in het innovatiecluster Jeugd, Voeding en Gezondheid

Rol van Brightlands

Brightlands Campus Greenport Venlo biedt een breed ecosysteem dat toegang biedt tot een open innovatie-community met ondernemers, onderzoekers en studenten. De campus ondersteunt Kokkerelli op verschillende manieren:

- Door toegang te bieden tot potentiële bedrijven die gebruik maken van de diensten van Kokkerelli.
- Via faciliteiten van NovaBite voor productinnovatie, zoals smaakruimtes, smaakpanels, databases en sensorisch onderzoek.
- Door ondersteuning op het gebied van marketing en communicatie.
- Door samenwerking binnen het project GRILL (CHILL Venlo) voor het aanbieden van een talentplatform en het aantrekken van jong talent voor de regio Noord-Limburg.

Rol van de Universiteit Maastricht

Kokkerelli werkt nauw samen met universitair onderzoekers om vraagstukken rondom het bevorderen van een gezonde generatie te beantwoorden. Dit gebeurt op twee manieren:

1. Onderzoekers zoeken actief samenwerking met Kokkerelli.
2. Kokkerelli zet vraagstukken uit bij universiteiten.

Daarnaast voorziet de Universiteit Maastricht Kokkerelli van wetenschappelijk onderbouwd advies. Dit onderzoek dient als basis voor het valideren van innovaties, educatieprogramma's en het aantonen van gezondheidswinst.

Daarnaast nemen de onderstaande twee partijen deel aan het samenwerkingsverband als subsidieaanvrager:

Rol van Maaspoort

In het project Jeugd, Voeding en Gezondheid speelt Theater Maaspoort een rol in het verbinden van cultuur en gezondheid. Het theater draagt bij door een educatieve voorstelling te ontwikkelen rond het thema voeding en gezondheid. Deze interactieve voorstelling, speciaal gericht op basisschoolkinderen, helpt hen op een creatieve en speelse manier inzicht te krijgen in gezonde eetgewoonten en de effecten van voeding op hun welzijn. Door middel van theaterbeleving stimuleert Maaspoort niet alleen bewustwording bij kinderen, maar betreft het ook ouders en leerkrachten in het proces. Dit culturele element versterkt de impact van het project en biedt een laagdrempelige manier om complexe onderwerpen toegankelijk te maken voor een brede doelgroep.

Regionale Voedselsysteem Limburg (RVS)

Regionaal Voedselsysteem Limburg (RVS) is een pro-actieve beweging en samenwerkingsverband in de regio waarin nutriëntrijke en smaakvolle producten uit Limburg worden afgezet tegen een eerlijke en transparante prijs voor alle partijen in de keten. Het is een netwerk van regionale ketens die van grondstof tot eindproduct van regionale bodem zijn en waarbij de waarden: duurzaamheid, circulariteit en vitaliteit worden gediend. Lokale streekproducten zijn gecertificeerd en dat betekent dat ze bijdragen aan: vitaliteit, circulariteit, schoon transport, verdienvermogen van de producent en innovatievermogen van de regio.

Koppeling Jeugd Voeding en Gezondheid:

- **Educatie:** door de samenwerking met RVS breiden we ons netwerk uit van ons kweker- en telernetwerk die ten diensten staan om les te geven binnen ons educatieprogramma (Leerstraten en Blik op je eten).
- **Innovatie:** binnen Kokkerelli testen we modellen rondom gezonde voeding voor kinderen. In het project Jeugd Voeding en Gezondheid willen we met de middelen van Regiodeal II testen in hoeverre een gezonde schoollunch met regionale producten haalbaar is.

Talent ontwikkelen & behouden

Vanuit het Jeugd Voeding en Gezondheid cluster werken we samen met studenten van de kennisinstellingen van Noord-Limburg op zowel mbo, hbo en wo niveau. Het talent van studenten wordt nu ingezet tijdens Leerstraten, smaakpanels en wetenschappelijk onderzoek. In Regiodeal 2 willen we dit uitbouwen door de handen ineen te slaan met het talentprogramma GRILL (CHILL Venlo) van de Brightlands Campus Greenport Venlo. Dit programma is gestoeld op mbo, hbo, wo en Leven Lang Ontwikkelen trajecten. Om talent aan te trekken is het inspireren, activeren, en enthousiasmeren met betrekking tot bedrijfsactiviteiten en waarden van cruciaal belang. Dat is waar de huidige generatie naar op zoek is. Kokkerelli biedt een leerplek voor studenten die aansluiten bij bovenstaande waarden van het project GRILL.

Bijlage 5 – Uitwerking begroting Jeugd, Voeding en Gezondheid 2024

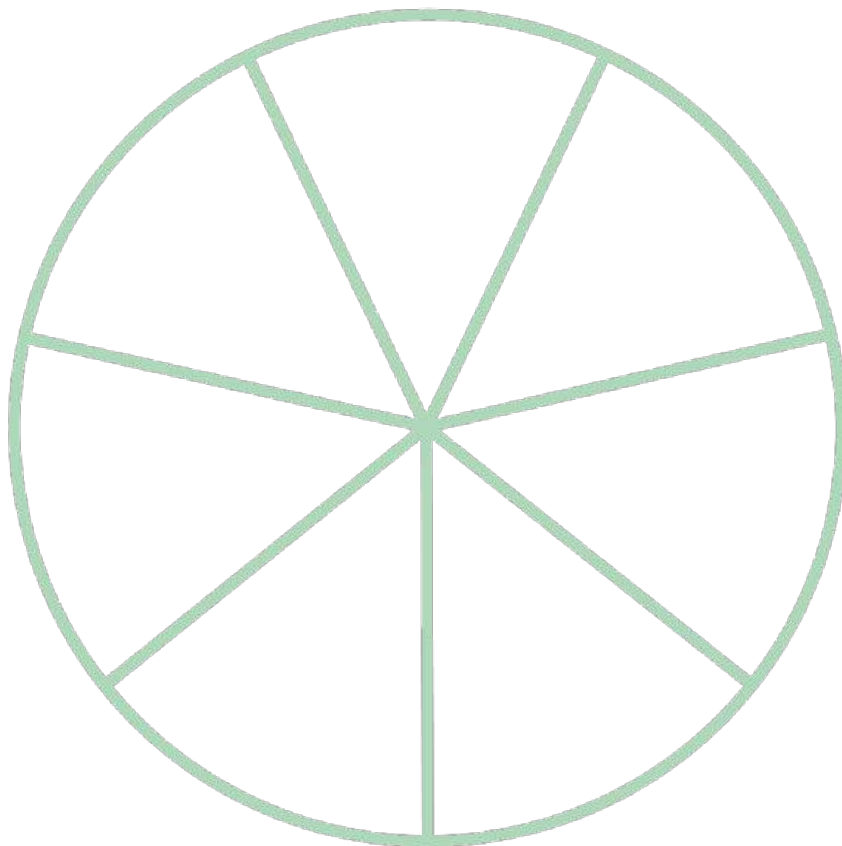
Zie graag ook separate bijlage van de uitwerkte begroting in de mail.

Format begroting projectsubsidies Regio Deal 2024 Noord-Limburg					
Projectinformatie		Verplicht in te vullen			
Naam project:	Jeugd Voeding & Gezondheid				
Code project:					
Start project:	1-4-2025				
Einde project:	31-12-2028 (dag-maand-jaar)				
Samenwerkingspartners in het project					
Deelnemer 1 Hoofdaanvrager:	Kokkerell & Kids University for Food & Health Foundation BV	Type Partner	non-profit	BTW verrekenbaar?	JA
Deelnemer 2:	Brightlands Campus Greenport Venlo	privat	non-profit	JA	
Deelnemer 3:	Universiteit Maastricht	privat	non-profit	NEE	
Deelnemer 4:	Stichting ter stimulering van het Regionaal Voedselsysteem Limburg	privat	non-profit	JA	
Deelnemer 5:	Maaspoort	privat	non-profit	JA	
1. Loonkosten of arbeidskosten					
Methode a: loonkosten		Optioneel in te vullen			
Partner					Totaal
Kokkerell & Kids University for Food & Health Foundation BV					(B) = (9) + (10) € 780.000
Brightlands Campus Greenport Venlo					€ 312.000
Universiteit Maastricht					€ 81.163
Stichting ter stimulering van het Regionaal Voedselsysteem Limburg					€ -
Maaspoort					€ 48.620
Totaal					€ 1.221.783
2. Afschrijvingskosten machines en apparatuur					
Tabel I.		Optioneel in te vullen			
Partner					Totaal
Kokkerell & Kids University for Food & Health Foundation BV					€ 0,00
Brightlands Campus Greenport Venlo					€ 0,00
Universiteit Maastricht					€ 0,00
Stichting ter stimulering van het Regionaal Voedselsysteem Limburg					€ 0,00
Maaspoort					€ 0,00
Totaal					€ 0,00
3. Materiele kosten/reiskosten/communicatie					
Tabel II.		Optioneel in te vullen			
Partner					Projectkosten
Kokkerell & Kids University for Food & Health Foundation BV					€ 941.825,00
Brightlands Campus Greenport Venlo					€ 18.750,00
Universiteit Maastricht					€ 0,00
Stichting ter stimulering van het Regionaal Voedselsysteem Limburg					€ 0,00
Maaspoort					€ 78.750,00
Totaal					€ 1.039.325,00
4. Kosten derden/uitbestede werkzaamheden					
Tabel III.		Optioneel in te vullen			
Partner					Projectkosten
Kokkerell & Kids University for Food & Health Foundation BV					€ 321.375,00
Brightlands Campus Greenport Venlo					€ 0,00
Universiteit Maastricht					€ 0,00
Stichting ter stimulering van het Regionaal Voedselsysteem Limburg					€ 199.800,00
Maaspoort					€ 25.000,00
Totaal					€ 506.175,00
5. Begroting en dekkingsplan totaal					
Uitgaven		Verplicht in te vullen			
	€	Inkomsten	€		%
1. Loonkosten / arbeidskosten	€ 1.221.783,13				
2. Afschrijvingskosten van machines-apparatuur	€ 0,00				
3. Materiaten-hulpmiddelen	€ 1.039.125,00				
4. Kosten derden	€ 506.175,00				
		Eigen bijdrage	€ 325.385,67		12%
		Kokkerell & Kids University for Food & Health Foundation BV	€ 39.529,00		
		Brightlands Campus Greenport Venlo	€ 168.375,00		
		Universiteit Maastricht	€ 40.581,57		
		Stichting ter stimulering van het Regionaal Voedselsysteem Limburg	€ 79.900,00		
		Maaspoort	€ 0,00		
		Bijdrage derden	€ 660.750,00		24%
		Overige Opbrengsten	€ 397.406,00		14%
		Subsidiecofinanciering Europees	€ 0,00		0%
		Subsidiecofinanciering Rijk	€ 691.771,78		25%
		Subsidiebijdragen Gemeenten (Per gemeente en bedrag)	€ 345.884,39		12%
		Beesel	€ 43.235,71		
		Bergen	€ 43.235,71		
		Geinrop	€ 43.235,71		
		Horst aan de Maas	€ 43.235,71		
		Mook en Middelaar	€ 43.235,70		
		Peel en Maas	€ 43.235,70		
		Venlo	€ 43.235,70		
		Venray	€ 43.234,48		
		Gevraagde Bijdrage provincie	€ 345.885,39		12%
Totaal	€ 2.767.083,13	Totaal	€ 2.107.965,17		
		Niet gedekt	€ 0,00		

Projectvoorstel Regio Deal 2024

< Gezondheidsinnovatie >

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Gezondheidsinnovaties Noord-Limburg
Naam Penvoerder	de gemeente Gennep
Contactpersoon	Lucas Sluiter
Emailadres	l.sluiter@Gennep.nl
Telefoonnummer	0485 - 49 41 41
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	01-07-25
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-28

Gegevens aanvrager 1	
Naam aanvrager/organisatie	Limburgs Museum
Type organisatie	Privaat
KVK nummer	41064180
Postadres	Postbus 1203, 5900BE Venlo
Bezoekadres	Keulsepoort 5, 5911BX Venlo
Contactpersoon	Bert Mennings
Emailadres	b.mennings@limburgsmuseum.nl
Telefoonnummer	+31773522112
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL33RABO0112116620
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Stichting Limburgs Museum

Gegevens aanvrager 2	
Naam aanvrager/organisatie	Bouwcombinatie Venlo 1992 B.V.
Bestuurder	JPO (Jongen Projectontwikkeling)
Type organisatie	Privaat
KVK nummer	12030328 (statutair/rechtspersoon gevestigd te Venlo)
Postadres	Buitenop 8, 6041LA Roermond
Bezoekadres	Buitenop 8, 6041LA Roermond
Contactpersoon	Niels Schmeets
Emailadres	nschmeets@jpo.nl
Telefoonnummer	+31657361542
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL67RABO0176980393
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Bouwcombinatie Venlo 1992 B.V.

Gegevens aanvrager 3	
Naam aanvrager/organisatie	Gemeente Gennep
Type organisatie	Gemeente
KVK nummer	14131481
Postadres	Postbus 9003, 6590 HD Gennep
Bezoekadres	Ellen Hoffmannplein 1, 6591CP Gennep
Contactpersoon	Lucas Sluiter
Emailadres	l.sluiter@gennep.nl
Telefoonnummer	+31485494141
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL92BNGH0285002740
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Gemeente Gennep

Inhoud

1.	Inleiding.....	4
2.	Relevantie.....	5
3.	Effectiviteit	15
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave.....	15
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	18
4.	Haalbaarheid.....	26
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	30
6.	Activiteiten en budget	34
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag.....	35
8.	Contactgegevens Regiobureau	35

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid

- Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
- Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
- Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
- Duidelijke afbakening van de doelgroep

2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged

- Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
- Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
- Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
- Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten

3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op

- Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragsmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
- Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
- Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
- Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

De regio Noord-Limburg heeft zichzelf een duidelijke ambitie gesteld: de gezondste regio van Nederland worden. Maar hoe gaan we dit doel bereiken? Wij zijn ervan overtuigd dat we door domein overstijgend met elkaar samen te werken aan gezondheidsinnovaties voor vitale gemeenschappen, een structuurversterkende bijdrage kunnen leveren aan de gezondheidsdoelen van de regio. Noord-Limburg moet dé regio worden waar nieuwe methoden en oplossingen worden bedacht, ontwikkeld, getest en verspreid die bijdragen aan de positieve gezondheid van mensen. Positieve gezondheid betekent dat er niet langer enkel wordt gekeken naar 'de zorgvraag', maar naar de vitaliteit van individuen en gemeenschappen. De gezondheidszorg begint niet bij het genezen van ziektes, maar moet ertoe bijdragen dat het welbevinden van mensen toeneemt zodat zij minder (snel) ziek worden. Noord-Limburg moet ook een regio worden met vitale gemeenschappen. Daar waar mensen samen een gemeenschap vormen, neemt ook hun welzijn en gezondheid toe.

Met het hieronder beschreven project gaan wij als multi helix – het Limburgs Museum, JPO, (VolkerWessels) en de Gemeente Gennep – samen aan de slag om vanuit drie programmalijnen gezondheidsinnovaties te ontwikkelen. Deze innovaties vormen samen een geheel dat in brede zin bijdraagt aan het stimuleren van positieve gezondheid via vitale gemeenschappen. Zij gaan onder andere over het versterken van de (historische) binding met de regio en elkaar, het bieden van geluismomenten aan ouderen met geheugenproblematiek, het stimuleren van intergenerationele gesprekken, het creëren van een prettige fysieke leefomgeving, het stimuleren van lichamelijke beweging en het bedenken van toekomstbestendige exploitatiemodellen voor sport- en gezondheidsfaciliteiten. Het is belangrijk gezamenlijk aan meerdere innovaties te werken, want voor het werken aan positieve gezondheid zijn altijd meerdere interventies nodig. De in deze programmalijnen opgenomen innovaties zijn gericht op de fysieke én sociale omgeving en het individuele en collectieve welbevinden. In Gennep en Venlo worden door middel van innovaties gezonde stedelijke leefmilieus ontworpen. Gemeente en ondernemer delen ervaringen en versterken elkaar. De 'Onvergetelijk' methodiek versterkt in deze gemeenten en in de hele regio Noord-Limburg de sociale cohesie en de vitaliteit van gemeenschappen.

Samen vormen we een multi helix samenwerking: in dit innovatieprogramma werken overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen samen om de doelen van de regiodeal dichterbij te brengen.

Wij willen deze innovaties ook laten valideren zodat ze kunnen worden opgeschaald in Noord-Limburg en daarbuiten. Daarbij sluiten we graag aan bij de doelstelling die is afgesproken voor het project Academische Werkplaats 'Gezondheid en vitaliteit': het creëren van een efficiënte en laagdrempelige onderzoeksfaciliteit waar onderzoekers, docenten en studenten kunnen samenwerken. Bij een dergelijke faciliteit kunnen onze innovaties op een efficiënte en pragmatische wijze in samenhang gevalideerd worden.

Concreet gaat het om de volgende programmalijnen:

Programmalijn 1: de 'Onvergetelijk' methodiek van het Limburgs Museum.

Het Limburgs Museum heeft de afgelopen jaren een uniek innovatieproject opgezet: "de Onvergetelijk Limburgs Museumtafel". Vanuit het museum gaan getrainde gespreksleiders met een speciaal ontworpen digitaal aanraakscherm de regio in, om met ouderen met

geheugenproblematiek in gesprek te gaan over vroeger. In dit scherm zit een deel van de collectie van het museum, bestaande uit afbeeldingen, audiofragmenten en video's uit de rijke geschiedenis van Noord-Limburg. Op deze manier wordt de museale collectie op een innovatieve wijze ingezet bij het oproepen van herinneringen en het stimuleren van waardevolle gesprekken tussen deelnemers. Het levert echt geluksmomenten op.

Met dit programma wil het Limburgs Museum het bereik van deze 'Onvergetelijk' methodiek vergroten door methodiek en content ook online beschikbaar te maken op de telefoon via het eigen mobile first platform <https://ons.limburgsmuseum.nl>. Het motto van het Limburgs Museum is: Van ós. Voor iedereen. Om de mogelijkheden van deze methodiek te vergroten, wordt de content uitgebreid en zullen enkele nieuwe functies worden toegevoegd. Om een bredere doelgroep aan te spreken, zal een campagne worden gestart om scholen, bibliotheken en mantelzorgers te activeren om gebruik te maken van ons.limburgsmuseum.nl. Op deze manier kan de 'Onvergetelijk' methodiek bijdragen aan de positieve gezondheid van ouderen, maar ook aan meer vitale gemeenschappen door breed in de samenleving het gesprek tussen de generaties te stimuleren.

Programmalijn 2: het Innovatieprogramma Positive Living van JPO

In het kader van de transformatie van het voormalige Veilingterrein in Venlo tot een gezonde stedelijke leefomgeving, wordt de ontwikkeling van het innovatieprogramma Positive Living opgestart. Het programma zal dienen als verlengstuk van het in 2022 gestarte ecosysteem, waarbinnen diverse partijen via multi helix samenwerkingen domein overstijgend samenwerken aan gezondheid bevorderende initiatieven. Het doel is om veelbelovende initiatieven de kans te bieden zich te ontwikkelen tot volwaardige innovatieprojecten die een structurele impact hebben op de gezondheidsambities van de regio Noord-Limburg. Het Veilingterrein zal daarbij zowel als landingsbaan als startbaan fungeren voor innovaties en kennisontwikkeling. Het gebied zal zich verder ontwikkelen tot een fysieke broedplaats en proeftuin voor kennis en innovaties op het gebied van positieve gezondheid, oftewel Positive Living. Hier werken bewoners, studenten, overheden en bedrijven samen om kennis en innovaties te ontwikkelen die bijdragen aan vitale gemeenschappen en gezonde leefomgevingen op fysiek, sociaal en mentaal vlak. Het Innovatieprogramma richt zich op vernieuwende oplossingen op het snijvlak van zorg, welzijn en onderwijs, waarbij het ecosysteem een belangrijke rol speelt in het verbinden van theorie en praktijk, kortom samen op weg naar positieve gezondheid. In deze stadswijk bouwen wij met elkaar aan een nieuwe community, waar bewoners naar elkaar omkijken, waar je samen met je burens voor elkaar zorgt.

Het Veilingterrein is gelegen in het Middengebied, een gebied aan de zuidrand van Venlo dat de overgang vormt tussen Venlo en Tegelen. Een gebied waar ook gebiedspartners VieCuri Medisch Centrum, Fontys Hogeschool en Gilde Opleidingen deel van uit maken. In 2022 is in samenwerking met de Gemeente Venlo en de gebiedspartners een ambitiesdocument opgesteld. Dit document omschrijft de gezamenlijke ambities om het middengebied te transformeren tot een plek waar geëxcelleerd wordt in positieve gezondheid en waar de mens centraal staat. Het gaat bij positieve gezondheid onder meer om gedragsverandering, preventie, bewegen, mentale gezondheid, gezonde voeding en innovatieve concepten en producten. Als vestigingsgebied van grote regionale voorzieningen in zorg en onderwijs biedt deze omgeving een podium en kennisnetwerk voor vernieuwingen op het snijvlak van zorg, onderwijs en wonen. Het leidmotief van positieve gezondheid biedt allerlei kansen voor nieuwe programma's, nieuwe samenwerkingen en nieuwe ideeën over de inrichting van de omgeving van het hele Middengebied. Daarnaast gaat het Veilingterrein als 1 van de 6 majeure gebieden bijdragen aan de strategisch positie voor de economie van Venlo en de regio. (Economische Visie Venlo 2030).

Programmalijn 3: de Gezondheidsboulevard van de gemeente Gennep.

De gemeente Gennep investeert 12 miljoen euro in een nieuw zwembad om zwemmen en bewegen toegankelijk te houden voor Noord-Limburg. Dit zwembad vormt de kern van een gezondheidsboulevard in de regio, waar thema's als bewegen, gezondheid en leefstijl samenkomen in een aantrekkelijke openbare ruimte. Deze ontwikkeling integreert meerdere projecten en programma's rondom gezondheidsinnovatie.

Om deze ontwikkeling tot een succes te maken, wil de gemeente Gennep twee innovatieprojecten uitvoeren:

1. Het ontwikkelen van een vernieuwende visie op de gebiedsontwikkeling van een gezondheidsboulevard; met als doel een optimale synergie tussen zwembad, binnensport en andere faciliteiten te bereiken. De gebiedsvisie kan vervolgens als blauwdruk gelden voor andere soortgelijke voorgenomen gebiedsontwikkelingen.
2. Opzetten van een kennishub, als onderdeel van de regionale kennishub (Regio Deal propositie doel 3). Onderdeel hiervan zijn innovatieve exploitatiemodellen voor positieve gezondheid, gebaseerd op preventie. De partners werken samen om tot een aanbod van gezondheidsprogramma's te komen. Het doel van deze programma's is om de gedeclareerde zorgvraag te verminderen. Op basis hiervan willen we komen tot alternatieve exploitatievormen ondersteund door gemeente en zorgkantoor.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Dit project is geslaagd als onze activiteiten hebben geleid tot nieuw ontwikkelde, in de praktijk gebrachte en gevalideerde methoden/denkwijzen om structureel bij te dragen aan de positieve gezondheid van inwoners van Noord-Limburg via het stimuleren van vitale gemeenschappen. De ontwikkelde oplossingen willen wij zowel gedurende het programma als na afronding, actief delen binnen in eerste instantie de regio maar ook zeker met andere belangstellenden uit binnen- en buitenland. De opschaalbaarheid van de innovaties en het valideren van de methoden zijn dan ook cruciale uitgangspunten, om het bereik van de innovaties zo groot mogelijk te maken.

Naast deze gezamenlijke doelstellingen, zijn er ook voor iedere programmalijn gespecificeerde doelen opgesteld:

Programmalijn 1

Voor *programmalijn 1* geldt dat deze is geslaagd wanneer het bereik van de 'Onvergetelijk' methodiek is vergroot en meer diverse doelgroepen van deze methode gebruik maken, en daarmee meer mensen welzijns- en gezondheidswinst hebben geboekt en de sociale cohesie van gemeenschappen is versterkt. Door de 'Onvergetelijk' methodiek ook landelijk en internationaal onder de aandacht te brengen, wil het Limburgs Museum met deze methode - die in Noord-Limburg is ontwikkeld - ook andere cultuur- en erfgoedinstellingen inspireren om voor een breder en nieuw publiek van betekenis te zijn.

Programmalijn 2

Positieve gezondheid vormt de nieuwe gebiedsidentiteit voor het Middengebied. Het nieuwe Veilingterrein wordt een plek die, op de fundamenteën van het bestaande ecosysteem en via multi helix samenwerking, gedreven wordt door partijen die in de breedste zin gezondheidsbevordering nastreven. Daarnaast zal het functioneren als een proeftuin voor het ontwikkelen van kennis en innovaties op het gebied van positieve gezondheid. Het programma draagt structureel bij aan positieve gezondheid via een vitale gemeenschap. Door validatie is het programma ook in andere gebieden inzetbaar. Het einddoel is het leveren van een substantiële bijdrage aan de transformatie van Noord-Limburg tot de gezondste regio. Kortom, dit project is pas geslaagd als via domein overstijgende (multi helix) samenwerking een wezenlijk en meetbaar verschil wordt gemaakt in de gezondheidsverbetering binnen de regio Noord-Limburg (lees: meetbaar door via instrumenten zoals minder doorverwijzingen tweedelijnszorg, lagere gedeclareerde zorgkosten en verbeterde SES-score).

Programmalijn 3

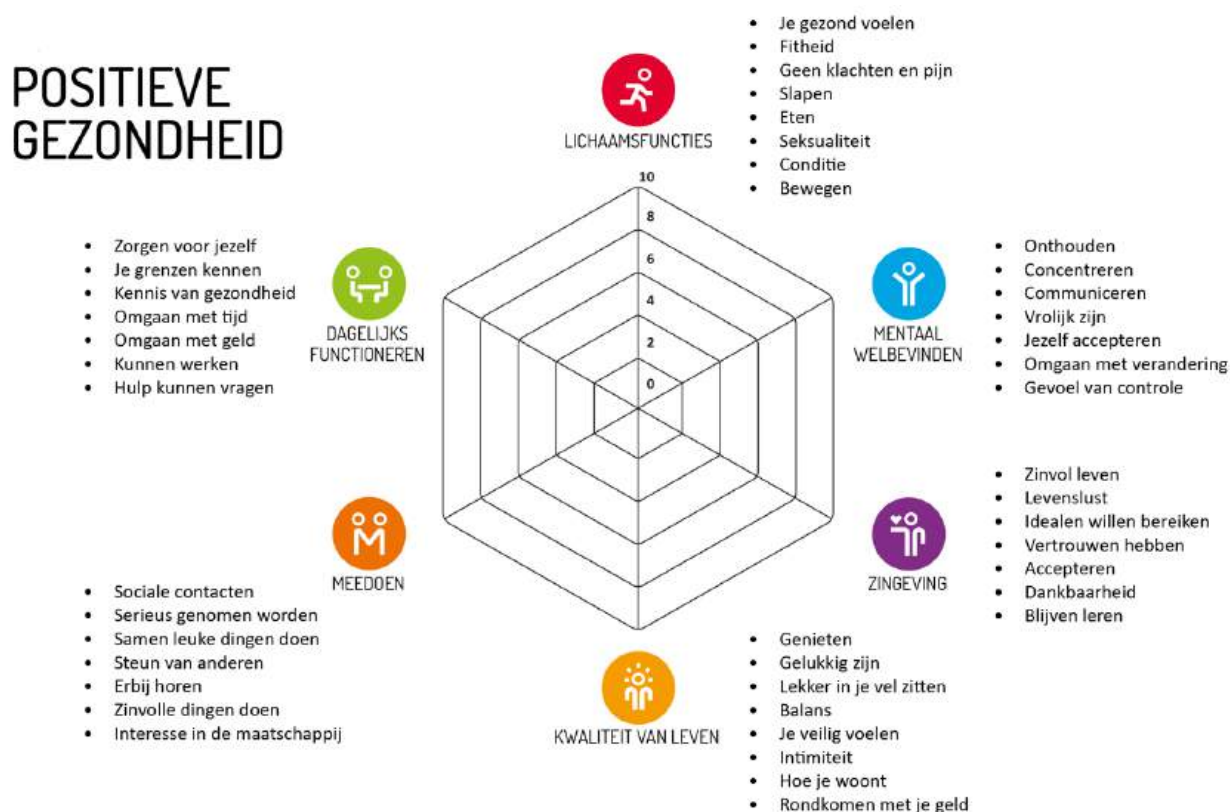
Voor programmalijn 3 geldt dat deze is geslaagd als er een visie op de gebiedsontwikkeling van de Gezondheidsboulevard is, waarin de ruimtelijke indeling aantoonbaar leidt tot een versterkend effect (het 1+1=3 principe) en de gezondheidsprogrammering heeft geleid tot lagere gedeclareerde zorgkosten. Hiervoor worden meerjarige sport- en gezondheidsprogramma's ontwikkeld door partners in de boulevard (kennishub), die valideerbare resultaten op moet leveren (door onderzoek of kennishub). We willen onderzoeken of we de resultaten van preventieve gezondheidszorg meetbaar kunnen maken (lees: lagere gedeclareerde zorgkosten, gemonitord door het Zorgkantoor).

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- **Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen**
- **Talent ontwikkelen & behouden**
- **Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid**
- **Veiligheid & ondermijning**

c. **Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting**

Met ons project gezondheidsinnovaties leveren we een bijdrage aan het **thema positieve gezondheid via vitale gemeenschappen**. De gezondheidsinnovaties hebben een waardevolle samenhang: samen leveren we met onze gezondheidsinnovaties een bijdrage aan alle zes de indicatoren van positieve gezondheid (zie afbeelding). Dit spinnenweb-model is gemaakt door het iPH, het institute for Positive Health en helpt om de positieve gezondheid van een persoon in beeld te krijgen. Door mensen te vragen op ieder van de zes indicatoren een 'cijfer' te geven aan hoe zij zich voelen, wordt duidelijk op welk vlak mensen wat meer steun kunnen gebruiken.

Het Limburgs museum richt zich met de 'Onvergetelijk' methodiek voor ouderen met geheugenproblematiek en het brede publiek sterk op het **mentaal welbevinden**, actief **meedoen**, sociale cohesie en **kwaliteit van leven**. Voor de vrijwilligers die het gesprek leiden en deelnemers is dit belangrijke **zingeving**. Door het vergroten van het bereik naar een breed publiek zal de rol die deze methodiek kan hebben in het versterken van het intergenerationele gesprek en de maatschappelijke binding via een gedeelde culturele identiteit worden vergroot. De 'Onvergetelijk' methodiek zet zo nadrukkelijk in op de participatie van alle Limburgers. Samen vormen we het collectieve geheugen van de toekomst.

Het innovatieprogramma Positive Living richt zich op het versterken van vitale gemeenschappen via een brede benadering van positieve gezondheid. Deze benadering gaat verder dan alleen fysieke gezondheid (**lichaamsfuncties**) en omvat ook sociale en mentale aspecten van welzijn (**mentaal welbevinden**). Een belangrijk doel van het programma is het ontwikkelen van een participatieve samenleving, waarin bewoners actief betrokken zijn bij het verbeteren van hun eigen leefomgeving en gezondheid (**meedoen**). Door deze samenwerking wordt een sterke gemeenschap opgebouwd, waarin mensen zich

ondersteund voelen en gezamenlijk werken aan het bevorderen van een gezonde en veerkrachtige leefomgeving voor iedereen (**kwaliteit van leven**). Vanuit dit perspectief kunnen er cross-overs gemaakt worden met andere vitaliteit bevorderende initiatieven van partners uit de regio.

In de gezondheidsboulevard Gennep ligt de focus op een kansrijke start voor de jeugd, sporttalentontwikkeling waarbij het niet gaat om talentontwikkeling op topsportniveau, maar om talent in bredere zin bij vooral achterstandsgroepen te ontplooien. Door hun specifieke talent te koppelen aan vitaliteit en gemeenschapszin. Daarnaast het stimuleren van een gezonde leefstijl en het gezond ouder worden. Door het bieden van een plek om te sporten kunnen mensen hier zelf werken aan hun **lichaamsfuncties**. In de programmering ligt de nadruk op het samen sporten en het zo opdoen van nieuwe sociale contacten (**meedoen**).

Talent ontwikkelen en behouden

Het innovatieprogramma 'Positive Living' levert ook een bijdrage aan het thema 'Talent ontwikkelen en behouden'. Het programma stimuleert talentontwikkeling en biedt jonge talenten uit de regio, maar ook daarbuiten de kans om zich te ontplooien binnen een omgeving die innovatie en samenwerking centraal stelt. Door deze aanpak blijven zij op een duurzame wijze verbonden aan de regio en dragen ze een steentje bij aan het versterken van zowel de lokale gemeenschap als de lokale economie.

Kennis, onderzoek en duurzaam ondernemen

Gezamenlijk willen de programmalijnen ook een bijdrage leveren aan het thema 'Kennis, onderzoek en duurzaam ondernemen'. In een samenwerking met partners als VieCuri en de kennisinstellingen willen we ons ook richten op kennisontwikkeling over onze programma's. Gevalideerde onderzoeksresultaten en opgedane kennis worden vanuit een structuurversterkend oogpunt beschikbaar gesteld aan andere gezondheid bevorderende initiatieven en projecten binnen en buiten de regio Noord-Limburg. Zo kan een samenstel van gevalideerde preventieve aanpakken bijdragen aan vermindering van het beroep op de zorg in Noord-Limburg en daarbuiten.

Synergie

Bij de ontwikkeling van het Veilingterrein wordt gekeken naar de zogenaamde genius loci (eigenheid van de plek) door bepaalde historische elementen kenmerkend voor de plek terug te laten komen in de buitenruimte (veilingspant, veilingklok). Met het Limburgs Museum wordt hier een cross-over gemaakt met ons.limburgsmuseum.nl door de historische en nieuwe verhalen van het veilingterrein op te nemen in het online verhalenplatform. Dat geldt ook voor de verhalen van Gennep, bijvoorbeeld over het Gennepershuis. Verder worden de eerste pilots van de "nieuwe" Onvergetelijk methodiek uitgevoerd via programmalijnen 2 en 3 in de bibliotheken en buurtcentra van de gemeenten Venlo en Gennep.

Afsluitend

De integrale aanpak van dit project - waarin we aan alle aspecten van positieve gezondheid bijdragen - draagt niet alleen bij aan de individuele gezondheid, maar ook aan vitale gemeenschappen. In dit project worden innovaties ontwikkeld die de samenleving zelf de gereedschappen geven om gezonder te leven en zorg voor elkaar te dragen. Wij laten ons op dit vlak inspireren door de prachtige voorbeelden die Movisie heeft gepubliceerd in hun "wij in de wijk" serie (<https://www.movisie.nl/publicatie/wij-wijk>). Daaruit worden verschillende relevante onderdelen van sociale cohesie duidelijk. In ons project willen we deze adresseren: sociale relaties in de vorm van sociale netwerken, participatie en vertrouwen in elkaar. Identificatie, het gevoel te behoren tot een groep en gerichtheid op de gemeenschap, door solidair en volgens de regels te handelen. Centraal in de drie

programmaliijnen staat het ontwikkelen en stimuleren van de sociale cohesie, of te wel gemeenschappen waarin mensen zich met elkaar verbonden voelen.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

We maken onderscheid tussen de doelgroep die direct betrokken is bij onze activiteiten en een doelgroep die (indirect) profijt heeft van de resultaten. Die bespreken we per programmalijn.

Het Limburgs Museum richt zich met de 'Onvergetelijk' methodiek op dit moment vooral op ouderen met geheugenproblematiek, die wonen in een zorginstelling of verblijven in een ziekenhuis. Met ruim 100 sessies per jaar in Noord-Limburg bereiken de gespreksleiders vele ouderen per jaar. Het online beschikbaar maken van deze methode zal ervoor zorgen dat deze toegankelijk wordt voor alle Noord-Limburgers. Binnen deze brede doelgroep beoogt het project enkele groepen in het bijzonder te bereiken, onder andere door het voeren van campagnes via bibliotheken, buurtcentra, dagbesteding, de Zonnebloem vrijwilligers en thuis/mantelzorg. De eerste pilots gaan we uitvoeren in Gennep en Venlo, zodat ook onderzocht kan worden hoe de verschillende innovaties in dit programma elkaar versterken.

Het Innovatieprogramma heeft in essentie een zeer brede doelgroep, het spreekt een brede groep organisaties aan die samen een ecosysteem vormen. Het programma richt zich niet alleen op bewoners, studenten en young professionals, maar ook op zorg- en welzijnsorganisaties, onderwijsinstellingen, overheden en bedrijven, kortom iedereen die intrinsiek gemotiveerd is om een steentje bij te dragen aan de ontwikkeling van een nieuwe wijk. Door een divers palet aan betrokkenen samen te brengen binnen het ecosysteem, wordt de impact van het programma vergroot en kunnen innovatieve, structuurversterkende oplossingen worden ontwikkeld die duurzaam bijdragen aan gezondheid en welzijn van de gehele regio. Van de ontwikkelingen en faciliteiten in dit gebied, zullen ook andere wijken in Venlo profiteren, in het bijzonder de direct omliggende wijken. De inzichten die met dit programma worden opgedaan, zullen actief worden gedeeld met andere projectontwikkelaars en gemeenten.

De Gezondheidsboulevard zal sport en zwemfaciliteiten bieden voor inwoners van heel Noord-Limburg, maar in het bijzonder voor de gemeenten in de Top van Noord-Limburg. Zwembaden in deze regio zijn gesloten (Bergen (2013) en Ottersum (2009)) of gaan sluiten (Groesbeek heeft het in overweging). De buurgemeenten Bergen en Mook & Middelaar steunen de keuze voor het behoud van een zwembad in de gemeente Gennep en hiermee in de regio.

In dit project worden dus al deze verschillende doelgroepen aangesproken, waarbij overkoepelend deze zeer brede doelgroep meegenomen wordt in de gemeenschappelijke visie: 'Noord-Limburg als dé regio van gezondheidsinnovaties'. Het project richt zich op jongeren, ouderen en mensen met een ongezonde levensstijl, omdat hier de meeste gezondheidswinst valt te halen. Deze groepen heeft de gemeente in beeld en zij maken deels al gebruik van de huidige (verouderde) zwem- en binnensport faciliteiten. Daarom zijn ze eenvoudig door de multi helix partners te betrekken in de activiteiten.

- e. **Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?**

Bij dit project zijn een groot aantal stakeholders betrokken die wij in twee groepen onderscheiden: de *directe* stakeholders met een invloed op het verloop van het project en de *indirecte* stakeholders die enkel betrokken zijn zonder directe invloed op de resultaten van het project te hebben. Iedere programmalijn heeft eigen stakeholders, maar er is wel een sterke overlap. Ook wordt er doorlopend gezocht naar interessante cross-overs tussen de stakeholders van de drie programmalijnen. Omdat juist met de combinatie van onze innovaties grote gezondheidswinst kan worden geboekt.

Voor *programmalijn 1* – de ‘Onvergetelijk’ methodiek – zijn er de volgende directe stakeholders: de zorginstellingen en ziekenhuizen bij wie we met de museumtafel langskomen. Dit zijn op dit moment 100 sessies per jaar in Noord-Limburg op locaties van welzijnsorganisaties zoals De Zorggroep en VieCuri. Stakeholders zijn verder de ontwikkelaar Bravoure van het online platform ons.limburgsmuseum.nl en diverse externe content creators zoals Molukse millennials, en zestig andere culturele, erfgoed- en mediapartners in Limburg. De beoogde partners voor het voeren van een doelgroepgerichte campagne, zoals bibliotheken, buurtcentra, de Zonnebloem (800 vrijwilligers en 24000 huisbezoeken per jaar), dagbesteding en thuis/mantelzorg organisaties. Tot slot de kennispartners zoals VieCuri en Universiteit Maastricht. De indirecte stakeholders zijn onder andere Alzheimer Nederland met ondersteunende expertise, en Brightlands AI-Academy als adviseur over de inzet van AI bij de schaalvergroting van de content via ons.limburgsmuseum.nl en de verdere ontwikkeling van de online ‘Onvergetelijk’ methodiek. De provincie Limburg en het Limburgs Museum lopen (inter)nationaal voorop in de digitale transformatie van het cultureel erfgoed. Onze kennis en ervaringen delen we graag in Limburg, Nederland en euregionaal onder andere via Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) en Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE).

Het Limburgs Museum en de ‘Onvergetelijk’ methodiek kunnen steeds rekenen op brede steun bij de partners en stakeholders. Voor mogelijk vertragende factoren zijn mitigerende maatregelen genomen.

Voor *programmalijn 2* zijn vanaf de initiatieffase de gebiedspartners VieCuri Medisch Centrum, Fontys Hogeschool Venlo, Gilde Opleidingen en de Gemeente Venlo als kartrekkers van het ecosysteem intensief betrokken geweest bij het vormgeven van het innovatieprogramma. In de afgelopen twee jaar is het ecosysteem uitgegroeid tot een diverse en brede groep van stakeholders. Naast de gebiedspartners zijn verschillende regionale zorg- en welzijnsorganisaties, zoals Topzorg Groenveld, Cohesie, de GGD, De Zorggroep, Incluzio en Provico, actief betrokken. Ook woningcorporaties zoals Woonwenz en Wonen Limburg, evenals onderwijs- en kennisinstellingen, waaronder HAS Green Academy, Fontys Crosslabs en Paramedische zorg, maken deel uit van het ecosysteem. Verder zijn regionale instellingen zoals Brightlands, Kokkerelli en de Gezonde Basisschool voor de Toekomst betrokken. Het ecosysteem heeft inmiddels ook op landelijk niveau de interesse gewekt van kennisinstituten zoals het Institute for Positieve Health (IPH) en de Data Kennis Hub/Gezonde Stedelijke Leefomgeving (o.a gemeente Utrecht, Universiteit Utrecht, RIVM, UMC Utrecht etc.), die hebben toegezegd actief bij te dragen aan kennisdeling en zich te verbinden aan het ecosysteem. Inmiddels hebben ook gemeente Gennep, Beesel en Peel & Maas interesse getoond in dit innovatieprogramma. De opgedane kennis en kunde kan dus makkelijk uitgerold worden over de gehele regio Noord-Limburg.

Tot op heden zijn er geen factoren die het project verhinderen of vertragen. Echter, de ervaring wijst uit dat veranderingen binnen bestaande systemen en structuren doorgaans niet zonder uitdagingen plaatsvinden. Juist door de multi helix - en domein overstijgende

samenwerking, waarbij innovatie als kern wordt gepositioneerd, kunnen deze systemen en structuren op een gefundeerde manier worden aangepast en geoptimaliseerd.

De directe stakeholders van *programmaliijn 3* – de Gezondheidsboulevard – zijn de lokale partijen die al actief zijn binnen de gemeente, die onderdeel kunnen gaan uitmaken van de gezondheidsboulevard en mede verantwoordelijk worden voor de ontwikkeling van de gezondheidsprogramma's: Proteion, Dichterbij, Pantein, Crossfit bedrijf, Kind Educatie Centrum Ganapja Gennep, Zwemvereniging Vivalo, (wedstrijdzwemmen voor junioren, senioren en masters), Atlantis (duik- en conditietraining), Bijzonder in Bewegen (zwemactiviteiten voor mensen met een beperking), Gennep Vitaal (beweegactiviteiten voor 50-plussers), Stichting Naturistisch Zwemmen (saunabezoek en naturistisch zwemmen), FysioFit en ReumaFit (training voor mensen met fysieke klachten en/of reuma).

Bij al deze partijen kunnen wij op brede steun rekenen. Tot slot betrekken we het Zorgkantoor voor de financiering en validatie van de gezondheidsprogramma's. Het Zorgkantoor zou voor vertraging kunnen zorgen omdat zij de zorgverzekeraars vertegenwoordigen. De relatie tussen gemeente en Zorgkantoor is goed. Het Elzendaal College betrekken we om hun voorgenomen zwemactiviteiten voor scholieren (uit het programma Passie en Dromen). Indirecte stakeholders zijn de Vereniging Sport en Gemeenten voor advies en de buurgemeenten in de top van Noord-Limburg te weten: Bergen en Mook en Middelaar die onze activiteiten steunen omdat 'hun' inwoners ook gebruik zullen gaan maken van de gezondheidsboulevard.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

In Nederland en zeker ook in de regio Noord-Limburg is sprake van een ongezonde samenleving en een afname van sociale cohesie. Bij veel partijen in de zorg, het sociale domein en de fysieke leefomgeving wordt al geruime tijd de urgentie gevoeld om vanuit een integrale benadering te werken aan de gezondheid van de inwoners in deze regio. Onze gezondheid is ons belangrijkste bezit, als mens en als samenleving.

De regio Noord-Limburg kampt met gezondheidsachterstanden door een kwetsbare sociale en economische situatie. Hierdoor zijn diverse gezondheidsuitdagingen ontstaan, zoals:

- Armoede, schulden, werkloosheid, eenzaamheid en huisvestingproblemen
- Steeds ouder wordende bevolking (vergrijzing)
- Bevolking met een ongezonde leefstijl
- Toenemende zorgvraag, stijgende zorgkosten en gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten

Er is een groeiend besef dat we de samenleving moeten transformeren naar een meer inclusieve samenleving en een andere kijk op gezondheid moeten gaan ontwikkelen. Een bredere kijk, die voorbijgaat aan versnippering, een focus heeft op preventie en samenwerkt met aanpalende domeinen die van grote invloed zijn op de gezondheid, zoals het sociaal domein en de fysieke leefomgeving. Deze bredere aanpak en kijk op gezondheid komt ook terug in verschillende regionale en landelijke beleidsstukken zoals Regiovisie Noord-Limburg 2040, het Integrale Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). De totaalvisie rondom 'Positieve Gezondheid' van het Institute for Positive Health krijgt dan ook steeds meer belangstelling.

Het hier voorgestelde programma gezondheidsinnovaties, met de drie programmalijnen, is ontstaan vanuit de gevoelde behoefte bij veel partijen om in gezamenlijkheid en op een vernieuwende wijze (multi helix) bovengenoemde opgaven aan te pakken. Een programma waar de focus is gericht op het initiëren en organiseren van concrete innovaties. Want niets doen is feitelijk geen optie meer.

Wij zijn gekomen tot een drietal concrete uitdagingen waarop dit project zich richt: levensstijl, zorg en nieuwe verhoudingen.

Onder levensstijl verstaan wij de ongezonde leefpatronen van inwoners van Noord-Limburg, die wij met dit project willen veranderen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan te weinig beweging, veel binnen zitten en sociaal geïsoleerd zijn. Het veranderen van deze leefpatronen heeft een preventieve werking.

Wat betreft de zorg zien we dat deze in een transitie is, waarbij verantwoordelijkheid wordt verlegd naar de mensen en hun omgeving. Gemeenschappen en individuen moeten hier goed op worden toegerust.

Op het gebied van nieuwe verhoudingen tussen de overheid en samenleving, zien we dat er veel initiatieven in de regio zijn om als samenleving zorg te dragen voor de gezondheid van de gemeenschap. Zij nemen zo een deel van de taken van de overheid op, die niet meer door gemeenten alleen kunnen worden vervuld. De uitdaging hierbij zit hem erin hoe

we deze initiatieven als overheden en maatschappelijke organisaties zo goed mogelijk samen kunnen ondersteunen. Hoe we samen kunnen werken aan een meer inclusieve samenleving, waarbij we een bredere kijk op gezondheid ontwikkelen. Minder versnipperd, meer aandacht voor preventie en meer samenhang tussen sociale en fysieke omgeving.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

Enkele gevolgen van de hierboven genoemde gezondheidsuitdagingen kunnen zijn;

1. Door de steeds ouder wordende bevolking ontstaan er grote demografische verschillen zeker gelet op de dubbele vergrijzing in Noord-Limburg
2. Door armoede, schulden, werkloosheid, eenzaamheid en huisvestingsproblemen ontstaat een hoger risico op een slechtere fysieke, mentale en/of sociale gezondheid
3. De ongezonde leefstijl, die in de regio Noord-Limburg hoger ligt dan het landelijke gemiddelde, leidt tot een verhoogd risico op chronische (welvaarts-)ziekten
4. De toenemende zorgvraag brengt met zich mee dat de regio kampt met een grote druk op het zorgaanbod
5. De stijgende zorgkosten leggen een grote druk op de financiële middelen en door het gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten staat de toegankelijkheid van de zorg verder onder druk

Deze uitdagingen hebben tot gevolg dat er een grotere rol is weggelegd voor samenwerkingen tussen maatschappelijke organisaties, om samen domein overstijgend een rol te spelen voor een gezondere regio. Daarnaast moet de manier waarop wordt gekeken naar gezondheid worden veranderd. We moeten af van het zoeken naar antwoorden op 'zorgvragen', maar kijken naar hoe er preventief kan worden bijgedragen aan de veerkracht van mensen en gemeenschappen.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

Er zijn verschillende oorzaken voor de gezondheidsuitdagingen in de regio Noord-Limburg, waarbij vaak sprake is van een combinatie van factoren die elkaar versterken. Een deel van die oorzaken zijn algemene maatschappelijk ontwikkelingen die zich in het hele land voordoen zoals toenemende individualisering en eenzaamheid, bezuinigingen op sociale ondersteuning, administratieve lastendruk in de zorg en onvoldoende samenwerking tussen zorg- en welzijnsorganisaties. We zien stijgende zorgkosten door vergrijzing, personeelstekorten. Onder invloed van deze trends is de vraag naar een nieuwe visie op zorg ontstaan.

In Noord-Limburg zien we een nog slechtere uitgangspositie ten opzichte van andere regio's, met relatief veel wijken met minder goede leefbaarheid, zo blijkt uit de leefbarometer 2022¹. Jeugd trekt weg waardoor de sociale cohesie van lokale gemeenschappen onder druk staat. Ook zien wij dat er in de regio weinig sportfaciliteiten zijn, waardoor de stap naar voldoende beweging groter is. Daarnaast heeft de regio te maken met vergrijzing en krimp, heeft zij moeite om talent te behouden en aan te trekken.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, geloven wij dat er moet worden ingezet op gezondheidsinnovaties. Nieuwe problemen vereisen nieuwe oplossingen, vanuit een nieuwe visie op gezondheid. Ook zijn door de vergrijzing en personeelstekorten sommige oude zorg-methoden niet toekomstbestendig. Niet langer moet het 'ziektebeeld' centraal staan,

¹ [Ministerie BZK Atlasleefomgeving, leefbarometer 2022](#)

maar de positieve gezondheid. Gezondheidsinitiatieven moeten zich richten op het versterken van de vitaliteit van individuen en gemeenschappen, waarmee door preventieve zorg de zorgvraag later kan worden verminderd. De nieuwe 'gezondheidsinnovaties' moeten vervolgens een structurele ondersteuning krijgen om ook structuurversterkend bij te kunnen dragen. Ervaringen met bijvoorbeeld de SPUK-regeling, hebben ons geleerd dat zonder verankering in 'gezondheidsstructuren', de effecten van gezondheidsprogramma's soms maar van korte duur zijn. Onze drie gezondheidinnovaties hebben allen een structurele impact mede omdat ze opschaalbaar zijn.

De Onvergetelijk Limburgs Museumtafel fungeert als een zorginnovatie die bijdraagt aan de brede welvaart en positieve gezondheid in Noord-Limburg. De afgelopen periode is ruime ervaring opgedaan met deze interactieve sessies. Deze stimuleren herinnering en sociale interactie, wat een positief effect heeft op het mentale welzijn en de vitaliteit van de deelnemers. Door het aanbieden van een laagdrempelige culturele activiteit helpt het project sociaal isolement te voorkomen en bevordert het een gevoel van verbondenheid, zowel met het verleden als met hun omgeving. De tafel brengt mensen samen en creëert geluismomenten; momenten van betekenisvolle interactie tussen mensen met dementie, hun verzorgers en familieleden. Dit versterkt niet alleen de onderlinge relaties, maar bevordert ook de kwaliteit van leven en draagt bij aan een meer inclusieve gemeenschap waarin iedereen actief kan deelnemen. Hans Peter Jung heeft in zijn praktijk in Noord-Limburg laten zien hoe het werken aan positieve gezondheid bijdraagt aan het welbevinden van mensen en daarmee aan hun gezondheid. Het succes van de Onvergetelijk methodiek willen we nu uitrollen en beschikbaar maken voor iedereen in Noord-Limburg. Van ôs. Voor iedereen.

Ten grondslag aan het ambitiedocument voor de nieuwe gebiedsidentiteit van het Middengebied is door JPO de rondgang langs alle gebiedspartners gemaakt om de strategische doelen per partij in kaart te brengen. Vanuit hier is er gekeken waar cross-overs gemaakt konden worden, wat tot gezamenlijke ambities voor het Middengebied en gedeelde drijfveren voor samenwerking heeft geleid. Dit is vormgegeven in het ambitiedocument voor het middengebied.

In Gennep wordt binnen het sociale domein gewerkt op basis van het beleidsprogramma OMO, wat staat voor Ontmoeten, Meedoen en Ondersteunen. Dit programma is specifiek gericht op de verschuiving van de focus op ziekte en zorg ('zorgen voor') naar een bredere benadering die zich richt op gezondheid en gedrag ('zorgen dat'). Positieve Gezondheid is de rode draad in het sociaal domein, met preventie als belangrijk instrument. Dit programma sluit aan bij landelijke programma's als IZA, GIDS en GALA. De gemeente Gennep onderzoekt momenteel op welke wijze binnen het accommodatiebeleid gekomen kan worden tot vernieuwing, verduurzaming en bundeling van binnen- en buitensportaccommodaties om aantrekkelijke voorzieningen op het gebied van bewegen voor de gehele samenleving te realiseren. Vanuit maatschappelijke organisaties, instellingen, onderwijs, sportverenigingen en bedrijfsleven komen steeds meer ideeën en initiatieven om via krachtenbundeling en samenwerking te komen tot gezondheidsinnovatie, waarbij preventie het sleutelwoord is.

In de kop van Noord-Limburg wordt jaarlijks ongeveer 3.000 euro per inwoner gedeclareerd aan curatieve gezondheidszorg en dat bedrag loopt nog steeds op. Via kennis en onderzoek wil Gennep onderbouwde programma's realiseren om deze trend te keren. Hierop is het voorgestelde programma gebaseerd. Het zwembad en de binnensportlocaties dateren uit de jaren '60 en zijn aan vervanging toe. Kleinere gemeenten worstelen met de vernieuwing van de binnensportfaciliteiten waarbij zwembaden het meest complex zijn. In Gennep ontwikkelen we daarvoor een geïntegreerde aanpak gericht op Positieve Gezondheid en een vitale gemeenschap.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

A1.1 Het doorontwikkelen van de 'Onvergetelijk' methodiek en deze methode integreren in het online mobile first platform van het museum. Deze methodiek wordt op dit moment gebruikt op de Museumtafel, een interactief scherm waarmee de collectie van het Limburgs Museum toegankelijk wordt gemaakt voor ouderen met geheugenproblematiek. Vrijwilligers bezoeken met de Museumtafel jaarlijks 600 ouderen in zorginstellingen in alle gemeenten in de regio Noord-Limburg. Om het bereik van deze methode te vergroten, wil het museum het aantal sessies verdubbelen en deze integreren in het online platform:

Ons.limburgsmuseum.nl. Zo heeft straks iedereen met een internetverbinding toegang tot deze methodiek. Hiernaast zal de effectiviteit van deze methode worden vergroot door het toevoegen van nieuwe functies zoals een kaartfunctie, het ophalen van verhalen van gebruikers via een spraakfunctie en het uitlichten van collectie-items als gespreksstarter. Via een duidelijke onboarding flow, worden mantelzorgers, vrijwilligers en zorgprofessionals meegenomen in de toepassing van de methodiek voor een zo optimaal mogelijk resultaat.

A1.2 Het voeren van een zowel online- als offline campagne om nieuwe doelgroepen in contact te brengen met de 'Onvergetelijk' methodiek. Zodra deze methodiek via het online platform van het museum beschikbaar is gemaakt, zal een campagne worden gestart om specifieke groepen te enthousiasmeren hiervan gebruik te maken. Daarbij is gekozen voor de groepen waar de grootste impact te realiseren is: bibliotheekbezoekers, vrijwilligers van de Zonnebloem en thuis/mantelzorgers. Speciaal voor jongeren geldt dat de 'Onvergetelijk' methodiek een tool vormt om op een interactieve manier bezig te zijn met de eigen regionale geschiedenis, in het bijzonder door aan de hand hiervan gesprekken met oudere familieleden te voeren. Voor bibliotheken geldt dat zij al verantwoordelijkheden dragen om de kennis en betrokkenheid bij het regionale erfgoed te stimuleren, door de 'Onvergetelijk' methodiek hiervoor te promoten, geldt een duidelijke win-win situatie. Thuis/mantelzorgers en de 800 vrijwilligers van de Zonnebloem kunnen deze methodiek net als in zorginstellingen inzetten om het gesprek aan te gaan met ouderen, wel of niet met geheugenproblematiek. Zo draagt deze methodiek bij aan de positieve gezondheid van een groep ouderen, die op dit moment niet worden bereikt. Ook de 6700 ouderen die in Noord-Limburg gebruik maken van dagbesteding zijn een belangrijke doelgroep.

A2.1 Innovatieproject 1: 'Ruimte voor Geluk' creëren met vitale communities (participatieve samenleving)

Het eerste innovatieproject richt zich op het creëren van vitale communities, en is ontstaan binnen de programmalijn Verbinding. In dit project wordt de focus gelegd op het creëren van vitale communities c.q. opzetten en onderhouden van een participatieve samenleving binnen het Veilingterrein - een nieuw te ontwikkelen gemengd stedelijk gebied in Venlo-Zuid. Deze gebiedsontwikkeling is geënt op het concept van positieve gezondheid vanuit de drijfveer om 'ruimte voor geluk' te creëren. Het onderdeel zijn van een hechte community versterkt de gemeenschapszin, de eigen regie en de veerkracht van bewoners in een stedelijke context. Dit heeft een positief effect op het welzijn en de mentale gezondheid van mensen.

Het ontwikkelen van vitale communities vereist een innovatieve aanpak waarbij een mensgerichte leefomgeving (hardware) samenvalt met gemeenschappelijke activiteiten (software) en de organisatie ervan (orgware). Dit innovatieproject heeft de primaire focus op de orgware. Het projectresultaat bestaat uit vernieuwende strategieën om inclusieve en

veerkrachtige communities te creëren in een stedelijke context. Het Veilingterrein biedt een perfecte proeftuin voor co-creatie, waarbij de gemeenschap vanaf het begin kan worden betrokken bij community-gestuurde initiatieven en de inrichting van ruimtes die welzijn, gezondheid en geluk bevorderen. In het innovatieproject worden diverse aspecten onderzocht en uitgewerkt, waaronder een duurzaam organisatiemodel voor de lange termijn (deelnemende partijen en investeerders, community-management (bijv. via een communitybuilder & arrangeur), ondersteunende netwerken en financiering), kansrijke activiteiten, het meten en evalueren van geluk (indicatoren voor welzijn, feedbackmechanismen) en digitale ondersteuning (slimme technologie, digitale platforms). De tijdens dit project opgedane kennis met betrekking tot community-vorming worden actief gedeeld binnen het krachtige ecosysteem. Regio breed kunnen partijen die voor vergelijkbare uitdagingen staan, hiervan leren en profiteren.

A2.2 Innovatieproject 2: ‘Ruimte voor Geluk’ creëren met een vitale leefomgeving

Het tweede innovatieproject richt zich op het creëren van vitale leefomgevingen, en is ontstaan binnen de programmalijn Omgeving. Dit project focust op het onderzoeken, ontwikkelen en testen van innovaties die de sociale interactie, inclusiviteit en leefbaarheid van buitenruimtes verbeteren. Onderliggend principe is dat de inrichting van de leefomgeving op allerlei manieren positief kan bijdragen aan welzijn, gezondheid en geluk van mensen. Het focusgebied is het Veilingterrein - een nieuw te ontwikkelen gemengd stedelijk gebied in Venlo-Zuid. Deze gebiedsontwikkeling is geënt op het concept van positieve gezondheid vanuit de drijfveer om ‘ruimte voor geluk’ te creëren. Het projectresultaat bestaat uit vernieuwende strategieën om gezonde en inclusieve buitenruimtes te creëren in een stedelijke context. Het Veilingterrein biedt een perfecte proeftuin hiervoor, omdat het gebied ‘leeg’ is en we dus helemaal ‘opnieuw’ kunnen beginnen. Het ontwikkelen van een vitale leefomgeving vereist een innovatieve aanpak. In het innovatieproject worden diverse aspecten onderzocht en uitgewerkt, waaronder strategieën voor sociale interactie (ontmoetingsplekken, activiteitenplekken), gezond bewegen, klimaatadaptatie (schaduw, waterpartijen), gemeenschapszin en trots (lokale identiteit, eigen verhalen, iconische symbolen), slimme technologieën (smart lighting, interactieve speelobjecten, games om buitenruimtes te ontdekken), data-analyse (sensoren en monitoring gebruik van buitenruimtes, luchtkwaliteit, temperatuur) en sociale innovaties (kunst en cultuur, urban farming e.d.). Het doel is om met slimme ontwerpen en duurzame oplossingen in de buitenruimte ‘ruimte voor geluk’ te creëren - een leefomgeving waar mensen van alle leeftijden elkaar kunnen ontmoeten, actief kunnen zijn en een gezonde levensstijl kunnen omarmen. De tijdens dit project opgedane kennis en innovaties worden actief gedeeld binnen het krachtige ecosysteem. Regio breed kunnen partijen die voor vergelijkbare uitdagingen staan, hiervan leren en profiteren.

In het proces is het belangrijk dat overheidsorganisaties die aan de lat staan voor het beheer van openbare ruimtes intensief betrokken worden bij het proces rondom innovatieontwikkeling. Op deze wijze kan in gezamenlijkheid worden beoordeeld in hoeverre dit aansluit bij de vigerende beheerstrategie en hoe deze, waar nodig, wel toepasbaar kan worden gemaakt.

A3.1 We realiseren een procesaanpak voor het opzetten van gebiedsvisie die bijdraagt aan positieve gezondheid en vitale gemeenschappen. Dit is niet alleen voor Gennep interessant, maar als blauwdruk ook voor de andere gemeenten in onze regio en de gehele provincie. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid zijn immers in iedere gemeente een thema. Deze visie op gebiedsontwikkeling heeft als doelstelling om achterstanden in te halen op gebied van gezondheid en vitaliteit in de breedste zin des woord. Dit willen we bereiken door de synergie tussen de vastgoedontwikkeling van een sporthal en zwembad,

ingebod in een aantrekkelijke openbare ruimte, waar ruimte is om te werken aan gezondheid en vitaliteit.

A3.2 Aan de visie wordt de eerdergenoemde regionale kennishub (voor kennis, onderzoek en validatie) gekoppeld, waarin een langjarige programmatische aanpak wordt (door)ontwikkeld om een trendbreuk te realiseren. Hierbij wordt gekozen voor focus op een kansrijke start voor de jeugd, sporttalentontwikkeling, stimuleren van een gezonde leefstijl en het gezond ouder worden. Deze programma's koppelen de verschillende toekomstige sportvoorzieningen aan elkaar wat leidt tot synergie en een robuustere exploitatie.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Het doorontwikkelen van de 'Onvergetelijk' methodiek en deze methode met nieuwe content en functionaliteiten integreren in het online platform van het museum.	07-25 tot 07-28
A1.2	Het voeren van een campagne om met de online onvergetelijk methodiek andere groepen te bereiken.	01-26 tot 12-28
A2.1	Het innovatieproject 'Ruimte voor geluk' creëren met vitale communities	06-25 tot 06-28
A2.2	Het innovatieproject 'Ruimte voor geluk' creëren met een vitale leefomgeving	06-25 tot 06-28
A3.1	Het ontwikkelen van een visie op hoe de ruimtelijke indeling van de Gezondheidsboulevard leidt tot optimale synergie tussen stakeholders.	07-25 tot 12-26
A3.2	Het ontwikkelen van exploitatie-innovatie middels valideerbare meerjarige gezondheid bevorderende programma's.	01-27 tot 12-28

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

O1.1 De activiteiten zullen ertoe leiden dat de 'Onvergetelijk' methodiek, die nu alleen via interactieve beeldschermen - 'de museumtafels' - kan worden gebruikt, is geïntegreerd in het online platform ons.limburgsmuseum.nl en dus toegankelijk is gemaakt voor alle Noord-Limburgers. Aan dit platform zijn – naast nieuwe content - ook ten minste de volgende nieuwe functies toegevoegd: een kaartfunctie waarin verhalen worden gekoppeld aan een bepaalde locatie, het opvangen van de verhalen van gebruikers via een spraakfunctie, het inzetten van bepaalde objecten uit de museumcollectie als gespreksstarter en een onboardingsflow om mensen bekend te maken met het toepassen van de methodiek.

O1.2 Er is een campagne gevoerd waarmee 50% van de inwoners van Noord-Limburg is bereikt en het aantal bezoekers van de website ons.limburgsmuseum.nl significant is vergroot. We streven naar een groei naar 180.000 bezoekers per jaar in 2028. De campagnes zullen bestaan uit een multimediale mix van uitingen die via de bibliotheken, zorginstellingen en buurtcentra verspreid worden, aangevuld met communicatie via de plaatselijke en regionale media in de Noord-Limburgse gemeentes. Persoonlijke ervaringen van deelnemers zullen hierin een belangrijke plaats innemen. Speciaal voor de 800 vrijwilligers van de Zonnebloem organiseren we speciale introducties om de methodiek te gaan hanteren. We streven naar een groei van 200 fysieke sessies met de Onvergetelijk tafel in Noord-Limburgse verzorgings- en ziekenhuizen en jaarlijks gebruik van 10.000 online Onvergetelijk sessies in Noord-Limburg.

02.1 De concrete output van vitale communities c.q. participatieve samenleving omvat diverse tastbare en meetbare resultaten die voortkomen uit de actieve betrokkenheid van bewoners en andere stakeholders en zijn in de tabel hieronder weergegeven.

02.2 De concrete output van het onderzoek naar innovaties die de vitaliteit van een leefomgeving c.q. buitenruimte stimuleren is nog ongewis, omdat de onderzoeken nog niet zijn gestart. We verwachten dat de resultaten van deze onderzoeken waardevolle inzichten bieden die bijdragen aan het verbeteren van de vitaliteit van de omgeving. Enkele voorbeelden hiervan zijn in de tabel weergegeven.

03.1 Concreet komt er een gedetailleerd visiedocument dat de toekomstige ontwikkeling en inrichting van een gezondheidsboulevard beschrijft. Deze output dient als een leidraad voor gemeenten en andere betrokkenen bij de verdere ontwikkeling van een moderne gezondheidsboulevard. Het helpt om een gemeenschappelijk begrip en een gedeelde richting te creëren, waardoor de kans op succesvolle en samenhangende ontwikkeling toeneemt.

03.2 Concreet worden er meerjarige programma's ontwikkeld die exploitatie versterkend werken. Door het preventieve effect van de meerjarige programma's te valideren, wordt helder wat er bespaard kan worden op de curatieve zorg. Dit biedt mogelijkheden voor het Zorgkantoor om deze programma's meerjarig te financieren en geeft zodoende een structuurversterkend effect.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1a	De 'Onvergetelijk' methodiek is via de site ons.limburgsmuseum.nl beschikbaar voor iedere inwoner van Noord-Limburg.	Fase 1: 12-25 Vervolg 12-28	Aantal mensen dat gebruik maakt van de methodiek
O1.1b	Er is nieuwe content toegevoegd en er zijn een aantal nieuwe functies toegevoegd aan de onvergetelijk methodiek.	Fase 1: 12-25 Vervolg: 12-28	Nieuwe content en functies worden gebruikt
O1.2	Een campagne gericht op verschillende specifieke doelgroepen: bibliotheken, buurtcentra thuis/mantelzorgers.	12-28	Groep gebruikers van de methodiek breidt uit
O2.1a	Het aantal bewoners en ondernemers dat actief deelneemt aan buurtbijeenkomsten of initiatieven neemt toe.	12-27	Aantal aanwezigen of aantal ingediende ideeën
O2.1b	Een stijging in het aantal gezamenlijke projecten of initiatieven die door bewoners wordt gestart	12-27	Aantal ingediende projectvoorstellen, aantal aangemelde vrijwilligers of aantal projecten/initiatieven
O2.2a	Het aantal gebruikers (zowel jong als oud) van de buitenruimte neemt meetbaar toe	12-28	Het aantal voetgangers of fietsers in een bepaalde tijdsperiode
O2.2b	Afname van aantal meldingen van overlast of vervuiling	12-28	Aantal klachtmeldingen gemeente
O3.1	Een visie op de gebiedsontwikkeling van de gezondheidsboulevard Gennep, opgesteld door multi helix partners vanuit het motto 1 + 1 = 3.	12-26	Draagvlak bij partners neemt toe
O3.2	Meerjarige programma's valideerbaar en deelbaar door/middels de Kennishub.	12-28	Afname gedeclareerde zorg

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

R1.1 Het verdubbelen van het aantal fysieke sessies zal de positieve impact eveneens verdubbelen bij dubbel zoveel deelnemers. De online beschikbaarheid van de 'Onvergetelijk' methodiek leidt ertoe dat mensen deze zelf kunnen gebruiken, om aan de hand hiervan gesprekken met andere te voeren, in het bijzonder met mensen uit andere generaties. Deze (intergenerationele) gesprekken leiden tot meer begrip voor de ander en een historisch besef over de gedeelde culturele identiteit. Het ervaren van een gedeelde identiteit is vervolgens een belangrijk middel om meer sociale cohesie te bevorderen. De nieuwe functies leiden ertoe dat de methodiek interactiever wordt, waardoor de aantrekkelijkheid wordt vergroot.

R1.2 Door het voeren van deze campagne zal de bekendheid van de onvergetelijk methodiek worden vergroot, waardoor het aantal en diversiteit van de gebruikers toe zal nemen.

R2.1 Op korte termijn leiden de inspanningen voor het creëren van vitale communities c.q. participatieve samenleving tot een sterker gevoel van betrokkenheid en eigenaarschap onder bewoners, ondernemers en gebruikers van het Veilingterrein. Mensen voelen zich gehoord en actiever betrokken bij besluitvorming en initiatieven in hun omgeving. Dit resulteert in de opstart van gemeenschappelijke projecten, verbeterde communicatie tussen bewoners en organisaties, en een basis voor sociale netwerken die de samenhang in de wijk versterken. Bovendien ontstaat er een breder draagvlak voor veranderingen en innovaties, wat een stevig fundament legt voor verdere ontwikkeling op lange termijn.

R2.2 Op korte termijn resulteert een vitale leefomgeving in een toename van gebruik en activiteit door bewoners van verschillende leeftijden. Beweegvriendelijke voorzieningen en toegankelijke ontwerpen nodigen jong en oud uit tot meer fysieke activiteit, zoals spelen, wandelen of sporten, wat bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn van de gemeenschap. Daarnaast bevorderen ontmoetingsplekken en groene elementen sociale interactie, waardoor generaties elkaar makkelijker ontmoeten en van elkaar leren, wat de sociale cohesie versterkt. Ook ontstaat er meer bewustzijn rondom duurzaamheid en leefbaarheid door zichtbare verbeteringen in de ecologie en esthetiek van de buitenruimte.

R3.1 Dit visiedocument op de gebiedsontwikkeling van de gezondheidsboulevard zal ertoe leiden dat er een betere keuze kan worden gemaakt voor een geschikte locatie en een betere invulling hiervan. Dit zal leiden tot een aantrekkelijker gezondheidsboulevard, waarin er waardevolle samenwerkingen ontstaan tussen verschillende zorg- en sportfaciliteiten. Voor inwoners van de regio wordt het bezoeken van dit gebied prettiger en dus zullen er meer mensen hier naartoe gaan.

R3.2 Exploitatie innovatie. Door het preventieve effect van de meerjarige programma's te valideren, wordt helder wat er bespaard kan worden op de curatieve zorg. Op basis hiervan willen we komen tot alternatieve exploitatievormen ondersteund door gemeente en zorgkantoor. Dit leidt tot duurzame exploitatie en is zodoende structuurversterkend.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1a	Het bereik van de onvergetelijk methodiek wordt vergroot, waardoor meer mensen hiervan gebruik zullen maken.	Fase 1: 12-25 Vervolg 12-28	Meer geluksmomenten, meer herinneringen, meer waardevolle contacten, meer cohesie
R1.1b	De kwaliteit en de toepassingsmogelijkheden van de onvergetelijk methodiek wordt vergroot, waardoor meer mensen hiervan gebruik zullen maken.	Fase 1: 12-25 Vervolg: 12-28	Toenemend aantal gebruikers
R1.2	Meer verschillende doelgroepen vinden hun weg naar de online aangeboden onvergetelijk methodiek.	12-28	Toenemend aantal en diverser groep gebruikers
R2.1a	Het ontstaan van een participatieve samenleving zorgt ervoor dat bewoners en ondernemers in het gebied zich meer betrokken en verbonden voelen met elkaar.	06-28	Bewoners en ondernemers op het Veilingterrein die actief participeren in de samenleving
R2.1b	Ontstaan gevoel van gezamenlijk eigenaarschap waardoor lokale vraagstukken sneller worden opgepakt en opgelost.	06-28	Bewoners en ondernemers die gezamenlijk vraagstukken oplossen
R2.2a	Vergroten levendigheid in de buitenruimte waardoor de sociale veiligheid van de openbare ruimte verbeterd.	06-28	Het aantal mensen dat de buitenruimte gebruikt
R2.2b	Stimuleren van ontmoetingen waardoor eenzaamheid wordt tegengegaan en de samenredzaamheid van de samenleving versterkt.	06-28	Gebruikers die toevallig of georganiseerd elkaar ontmoeten
R2.2c	Stimuleren van bewegen waardoor de fysieke gezondheid en vitaliteit van bewoners en gebruikers verbetert.	06-28	Gebruikers die actief lopen of fietsen in de buitenruimte
R3.1	De visie stelt de gemeente Gennep in staat om een locatiekeuze te maken en tot feitelijke realisatie over te gaan.	12-26	Betaalbare en duurzame sportvoorziening
R3.2	Structuurversterking: de blauwdruk van deze werkwijze leidt tot gevalideerde exploitatie-innovatie en wordt bovenlokaal beschikbaar gesteld	12-28	Een stijging van 5% aan inwoners die actief en samen sporten en met positieve gezondheid bezig zijn.

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijneffect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

Programmalijn 1: de 'Onvergetelijk' methodiek van het Limburgs Museum.

De impact van deze programmalijn is meerledig. Meer ouderen met geheugenproblematiek worden bereikt met de 'Onvergetelijk' methodiek hetgeen bijdraagt aan hun welbevinden en gezondheid. Door in te zetten op een breed en intergenerationeel gebruik van ons.limburgsmuseum.nl wordt bijgedragen aan vermindering van eenzaamheid en sociaal isolement en dus aan sociale cohesie en vitale gemeenschappen. De methodiek draagt ook bij aan vitale gemeenschappen doordat mensen zich kunnen identificeren met het rijke gedeelde Limburgse verleden. Dat helpt mensen om onderdeel te worden van de lokale gemeenschap, zich daaraan te verbinden. Door het uitbreiden van de functionaliteit van de methode, waardoor ook de verhalen van de deelnemers geüpload kunnen worden, schrijven mensen samen hun geschiedenis. Ook dat draagt bij aan vitale gemeenschappen.

Met de inzet vanuit de regiodeal kunnen we de 'Onvergetelijk' methodiek integreren in ons.limburgsmuseum.nl en daarmee de impact substantieel vergroten. De 'Onvergetelijk' methodiek kan via ons.limburgsmuseum.nl een vast onderdeel worden van het instrumentarium dat kan worden ingezet voor positieve gezondheid en vitale gemeenschappen. De structurele financiering na de regiodeal is geborgd aangezien het Limburgs museum structureel wordt gesteund door de provincie Limburg. Het Limburgs Museum kan als 'drager van de culturele identiteit van Limburg' rekenen op een brede steun van de Provinciale en Gedeputeerde Staten. Recent heeft ook de visitatiecommissie geoordeeld dat het Limburgs Museum ook de komende jaren 'voluit steun verdient van de provincie Limburg'.

Door het programma te valideren kan de 'Onvergetelijk' methodiek als voorbeeld dienen voor andere musea en mogelijk een erkende zorginterventie worden met een geheel eigen financiering.

Programmalijn 2: innovatieprogramma Positive Living

De informatie en inzichten die voortkomen uit de ontwikkeling van vitale communities c.q. een participatieve samenleving binnen het innovatieprogramma Positive Living kunnen via gerichte kennisdeling en de lange tentakels van de multi helix samenwerking breed worden verspreid in de regio Noord-Limburg. Door betrokkenheid van partners uit de publieke sector, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de gemeenschap zelf, wordt een domein overstijgend netwerk gecreëerd waarin ervaringen, methodieken en succesvolle aanpakken gedeeld worden. Dit versterkt de onderlinge samenwerking en inspireert andere projecten met een vergelijkbaar doel. Bovendien kunnen de geleerde lessen en innovatieve werkwijzen worden toegepast in vergelijkbare initiatieven in de regio, waardoor een structuurversterkende impact wordt gerealiseerd op het gebied van sociale cohesie, gezondheid en participatie.

Gezondheidsinnovaties die bijdragen aan vitalere leefomgevingen kunnen via het innovatieprogramma Positive Living effectief worden verspreid in de regio Noord-Limburg. Door middel van kennisdeling en samenwerking binnen de multi helix ontstaat een structuurversterkend platform waar innovaties worden gedeeld, aangepast en opgeschaald. De domein overstijgende aanpak zorgt ervoor dat inzichten uit praktijkprojecten beschikbaar worden gesteld aan partijen die voor gelijkwaardige uitdagingen staan.

Het programma fungeert als een katalysator voor regionale ontwikkeling door de vitaliteit van buitenruimtes te verbeteren, waarmee zowel de leefomgeving als de structurele samenwerking tussen betrokken partijen wordt versterkt

Programmaliijn 3: gezondheidsboulevard Gennep.

Deze procesaanpak stelt de samenleving in staat tot het realiseren van een bredere visie op gezondheidsinnovatie. Doelstelling is om achterstanden in te halen op gebied van gezondheid en vitaliteit in de breedste zin des woord. Dit willen we bereiken door de synergie tussen de vastgoedontwikkeling van een sporthal en zwembad, ingebed in een aantrekkelijke openbare ruimte, waar ruimte is om te werken aan gezondheid en vitaliteit. Daaraan gekoppeld wordt een langjarige programmatische aanpak (door)ontwikkeld om een trendbreuk te realiseren. Hierbij wordt gekozen voor focus op een kansrijke start voor de jeugd, sporttalentontwikkeling, stimuleren van een gezonde leefstijl en het gezond ouder worden. Een en ander in afstemming met en versterkend op de opgave Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid” .

Dit is niet alleen voor Gennep interessant, maar als blauwdruk ook voor de andere gemeenten in onze regio en de gehele provincie. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid zijn immers in iedere gemeente een thema.

De gezondheidsboulevard zal een aanzienlijke structurele bijdragen leveren aan de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. De verwachte lange termijneffecten zijn:

- **Gezondheid en Vitaliteit:** de gezondheidsboulevard bevordert een actieve levensstijl, wat bijdraagt aan de gezondheid en vitaliteit van de inwoners. Dit sluit aan bij de ambitie om de gezondste regio te worden.
- **Sociale Cohesie:** de gezondheidsboulevard fungeert als ontmoetingsplaats, wat de sociale cohesie en gemeenschapszin versterkt. Dit is essentieel voor een vitale samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken.
- **Economische Impuls:** de bouw en exploitatie van de gezondheidsboulevard creëert banen en stimuleert de lokale economie. Bovendien heeft het een gemeente overstijgende aantrekkingskracht, wat extra inkomsten genereert.
- **Onderwijs en Jeugd:** de gezondheidsboulevard geeft jongeren een veilige en gezonde omgeving om te sporten en te leren over teamwork en discipline. Dit draagt bij aan de ontwikkeling van een gezonde en goed opgeleide jeugd.
- **Duurzaamheid:** het moderne gebouwencomplex zal duurzaam worden ontworpen en geëxploiteerd, wat bijdraagt aan de milieudoelstellingen van de regio.

Deze bijdragen ondersteunen de centrale ambitie van de Regio Noord-Limburg om een gezonde, vitale en duurzame regio te zijn.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Programmalijn 1: 'Onvergetelijk' methodiek

Het eerste risico, met betrekking tot output O1.1 en O1.2, is dat de partner met wie het Limburgs Museum samenwerkt voor de bouw van ons.limburgsmuseum.nl niet meer beschikbaar is. Deze kans achten wij echter klein, zij zijn een gerenommeerd bedrijf met een breed scala aan klanten en een goede financiële positie. Daarnaast beschikken we over de broncode van ons.limburgsmuseum.nl. Indien nodig kunnen we de partner dus ook vervangen.

Het tweede risico is dat de benodigde partners voor de gebruikscampagne niet tot samenwerken bereid zijn. Deze kans is volgens ons ook klein, wij werken al jaren met hen samen en hebben altijd zeer positieve reacties van hen ontvangen. Het eventuele effect zou zijn dat deze campagne een kleiner bereik zal hebben. Als maatregel hebben wij dus al contact met veel van de relevante partijen en investeren we in een goed relatiebeheer.

Programmalijn 2: innovatieprogramma Positive Living

Een risico bij O2.1 is dat er een gebrek aan actieve betrokkenheid van de doelgroep - bewoners en ondernemers - is, bijvoorbeeld door tijdgebrek, wantrouwen of een gevoel van onmacht, wat de effectiviteit van vitale en participatieve initiatieven ondermijnt.

Een risico bij O2.2 is dat er onvoldoende gebruik gemaakt wordt van de innovatieve elementen in de buitenruimte doordat gebruikers onvoldoende bekend zijn met de (werking) van deze elementen of dat deze te weinig aansluiten bij de behoeften van de gebruikers.

Een risico bij O3.1 is een gebrek aan actieve betrokkenheid van de doelgroep; bewoners en ondernemers, bijvoorbeeld door tijdgebrek, wantrouwen of een gevoel van onmacht, wat de effectiviteit van participatieve initiatieven ondermijnt.

Een risico bij O3.2 is dat er onvoldoende gebruik gemaakt wordt van de innovatieve elementen in de buitenruimte doordat gebruikers onvoldoende bekend zijn met de (werking) van deze elementen of dat deze te weinig aansluiten bij de behoeften van de gebruikers.

Programmalijn 3: gezondheidsboulevard Gennep

Het risico bij O3.1 is dat partners die nodig zijn voor de totstandkoming van een breed gedragen visie niet mee willen of kunnen blijven werken. In dat geval kunnen we een vervangende partner zoeken of zonder vervanging verdergaan.

Bij O3.2 dat het tot stand komen van de Academische werkplaats niet van de grond komt. In dat geval kunnen we op eigen gelegenheid met hogescholen gaan praten over het invullen van de validatie vraag bij de kennishub.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

Programmalijn 1: 'Onvergetelijk' methodiek

Het grootste risico is hier het gebrek aan tijd of gebrek aan bereidheid tijd vrij te maken bij de doelgroepen om met de methodiek aan de slag te gaan. De afgelopen jaren hebben we juist veel enthousiasme ervaren.

Programmalijn 2: innovatieprogramma Positive Living

Een risico bij O2.1 kan zijn dat er een gevoel van ongelijke betrokkenheid heerst tussen bepaalde doelgroepen binnen de allesomvattende doelgroep, bijvoorbeeld tussen bewoners en ondernemers, waarbij een groep zich niet even gehoord voelt als de ander. Dit kan leiden tot desinteresse of tegenwerking.

Een risico bij O2.2 kan zijn dat een gebrek aan informatie over de voordelen en het gebruik van de innovatieve elementen kan leiden tot een lage adoptiegraad. Met andere woorden gebruikers maken onvoldoende gebruik van de vitaliteit bevorderende maatregelen in de buitenruimte.

Programmalijn 3: gezondheidsboulevard Gennep

Samenwerking in de vorm van kennisdeling tussen partners kan onder druk komen te staan. Wellicht wordt concurrentie gevoeld tussen ondernemers of verenigingen. Gemeenten die ook bezig willen gaan met een nieuwe gezondheidsboulevard willen misschien vanaf nul beginnen en niet met een blauwdruk werken.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Programmalijn 1: 'Onvergetelijk' methodiek

Zolang er voldoende steun blijft voor het Limburgs Museum en de inzet van erfgoed om maatschappelijke doelen te bereiken zijn deze risico's gering. De steun voor het Limburgs Museum bij stakeholders is groot.

Programmalijn 2: innovatieprogramma positive living

Als beloften niet worden waargemaakt of resultaten uitblijven, kan dit leiden tot wantrouwen en passiviteit onder bewoners en belanghebbenden. Dit gebrek aan vertrouwen in zowel de processen als in de betrokken organisaties ontmoedigt verdere participatie en ondermijnt de legitimiteit van het initiatief. Hierdoor kan de participatieve samenleving verzanden in apathie en weerstand. Om die reden zullen we dit vanuit het innovatieprogramma monitoren zodat er zo nodig tijdig bijgestuurd kan worden.

Programmalijn 3: gezondheidsboulevard

Voor de meerjarige programma's geldt dat de financiering opdroogt en daarmee het structuurwerkende effect afneemt of zelfs stopt. Dit gaan we tegen door in nauwe samenwerking met de zorgverzekeraar en gemeente de validatieprogramma's op te zetten. Door het preventieve effect te valideren, wordt helder wat er bespaard kan worden op de curatieve zorg waardoor nieuwe bronnen van financiering kunnen ontstaan.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Wegvallen ontwikkelaar online omgeving OLM	Klein	Ontwikkeling komt stil te staan	Broncode in eigen bezit
2	Ontbreken animo gebruikscampagne LM	Klein	Campagne heeft een kleiner bereik	Reeds contact met relevante partijen
3	Wegvallen partners	Klein	Minder breedgedragen visie	Nieuwe partners zoeken
4	Gebrek aan actieve betrokkenheid van de doelgroep vanwege gevoel van ongelijkheid	Gemiddeld	Groepen binnen de doelgroep komen tegenover elkaar te staan, waardoor er frictie ontstaat in plaats van samenhang.	Partijen binnen de doelgroep in een zeer vroeg stadium samenbrengen en behoeftes in kaart brengen. Op deze wijze ontstaat er transparantie en kan er gezamenlijk tot evenwichtige oplossingen gekomen worden.
5	Onvoldoende gebruik van de innovatieve elementen van de buitenruimte door een gebrek aan voorinformatie	Gemiddeld	Er ontstaat een lage adoptiegraad waardoor innovatieve elementen niet het gewenste effect behalen, namelijk het vitaler maken van de buitenruimte.	De gebruikers in een vroeg stadium via diverse communicatiekanalen en/of interactieve demonstraties informeren over de introductie van innovatieve elementen en hun positieve invloed op de algehele gezondheid. Op deze manier raken bewoners gewend met de innovaties en zijn zij eerder geneigd deze te adopteren en te gebruiken.
6	Academische werkplaats komt niet van de grond	Gemiddeld	Geen invulling Kennishub	Nieuw partners zoeken voor kennishub.
7	Wegvallen financiering vanuit Zorgkantoor	Gemiddeld	Geen structuurversterkende exploitatie-innovatie	Vanuit gemeente proactieve rol innemen om financiering te borgen.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. **Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Programmaliijn 1: 'Onvergetelijk' methodiek

Het Limburgs Museum heeft dedicated teams op het programma Onvergetelijk en ons.limburgsmuseum.nl die we gaan integreren voor deze programmaliijn. Afgelopen jaren heeft het team Onvergetelijk succesvol het programma uitgebouwd naar ruim 300 geboekte sessies per jaar in heel Limburg. Ons.limburgsmuseum.nl is in maart 2024 gelanceerd en wordt agile modulair ontwikkeld in nauwe samenwerking met onze ontwikkelaar Bravoure. Een standaard bezetting van 3 fte zorgt voor de basisexploitatie van ons.limburgsmuseum.nl. Expertise en capaciteit is beschikbaar om voor deze programmaliijn voor gezondheidsinnovatie de contentcreatie, extra functionaliteiten en promotie snel op te kunnen schalen en door te ontwikkelen. In samenwerking met de Zonnebloem wordt een pilot gestart waarbij vrijwilligers van deze organisatie bekend gemaakt worden met de methodiek en deze kunnen toepassen bij de huisbezoeken die ze wekelijks afleggen. Door de ervaringen vanuit de pilot meteen mee te nemen in de volgende fase, kan er een agile werkwijze worden toegepast en kunnen we snel opschalen en uitbreiden naar individuele gebruikers. De stuurgroep van ons.limburgsmuseum.nl zal ook de realisatie van de activiteiten van deze programmaliijn monitoren en indien nodig bijsturen en is beschikbaar voor de validatie door onderzoekers.

Programmaliijn 2: Innovatieprogramma Positive Living

Het projectmanagement van het initiatief om een participatieve samenleving te vormen binnen de nieuw te ontwikkelen stadswijk vraagt om een gestructureerde aanpak en het aantrekken van de juiste mensen en middelen. Voor de uitvoering zijn cruciale rollen zoals een communitybuilder, arrangeur en andere verbindende professionals nog in te vullen om de samenwerking en betrokkenheid van bewoners te versterken.

De kwartiermaker, die al twee jaar actief betrokken is, speelt een belangrijke rol in het leggen van verbindingen en het creëren van een solide basis voor het project. Daarnaast is De Zorggroep, die zelf voor een vergelijkbare uitdaging staat en over veel relevante kennis beschikt, al onderdeel van het ecosysteem. Hun ervaring en expertise dragen bij aan het versterken van de samenwerking en het realiseren van de doelen binnen het project. Gezamenlijk zorgen de genoemde professionals ervoor dat de voortgang in de uitvoering van de activiteiten richting gestelde doelen wordt bewaakt en dat er niet van koers wordt afgeweken.

Het projectmanagement voor het onderzoek naar een innovatieve vitale buitenruimte vereist een gedegen aanpak en de betrokkenheid van de juiste mensen en middelen. Hoewel de basis al gelegd is, moeten nog verschillende belangrijke rollen en middelen worden aangetrokken om het onderzoek verder vorm te geven en te realiseren. Vanuit de multi helix samenwerking willen we graag de expertise van onderwijs- en onderzoeksinstituten inzetten, zoals VieCuri Medisch Centrum, Fontys Hogeschool, MUMC+, en Brightlands, die waardevolle kennis en ervaring bieden op het gebied van gezondheid, technologie en stedelijke ontwikkeling. Voor de uitvoering zijn cruciale rollen binnen een onderzoeksteam zoals een senioronderzoeker c.q. projectleider, (postdoc) onderzoekers noodzakelijk om het proces te bewaken en student-onderzoekers bij te sturen waar nodig zodat niet afgeweken wordt van de bepaalde koers.

Programmalijn 3: Gezondheidsboulevard Gennepe

Projectmanagement vereist samenwerking tussen de verschillende afdelingen en externe partijen, zoals belanghebbenden en adviseurs. Het doel is om het project efficiënt en effectief te realiseren, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeften en verwachtingen van de gemeenschap.

Het projectteam voert de geplande activiteiten uit en stuurt op de projectdoelstellingen. Dit omvat het coördineren van verschillende afdelingen, het beheren van middelen en het communiceren met belanghebbenden.

Gedurende de uitvoering wordt de voortgang continu gemonitord en gespiegeld aan het projectplan. Afwijkingen worden besproken en eventueel ingepast om ervoor te zorgen dat het project binnen de gestelde tijd en budget blijft.

De mensen en middelen om dit te verzorgen zijn binnen de gemeente Gennepe beschikbaar.

b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?

Programmalijn 1: 'Onvergetelijk' methodiek Limburgs Museum

Ons.limburgsmuseum.nl en de 'Onvergetelijk' methodiek worden zo opgezet dat zij blijvend kunnen worden ingezet. Het Limburgs Museum werkt volgens een agile werkwijze met learning loops voor de ontwikkeling van nieuwe programma's zoals ook deze doorontwikkeling en opschaling van de 'Onvergetelijk' methodiek. Uiteraard blijft het Limburgs Museum het gebruik monitoren en blijven we waar nodig bijsturen. Daar waar extra communicatieve inzet nodig blijft om het gebruik te stimuleren zullen we in gesprek blijven met huidige en nieuwe samenwerkingspartners, en zetten we zoals altijd onze creativiteit in. Validatie van de methode zal ertoe bijdragen dat samenwerking met zorgpartners vanzelfsprekend en duurzaam is en blijft. De benodigde capaciteit voor de monitoring is in de begroting meegenomen. Limburgs museum stelt in kind middelen beschikbaar voor de validatie via de Academische Werkplaats i.o..

Programmalijn 2: innovatieprogramma Positive Living

Het ecosysteem fungeert als proeftuin en faciliteert multi helix samenwerking met gebiedspartners en onderzoeksinstellingen zoals Fontys, MUMC+, Gilde, HAS Green Academy en de Academische Werkplaats van VieCuri. De resultaten die voortkomen uit gezamenlijke onderzoeken vanuit deze proeftuin worden gevalideerd en geïmplementeerd. Daarnaast worden de gezondheid bevorderende effecten van deze implementaties en andere innovaties uit de proeftuin zorgvuldig getest en geëvalueerd, zodat wetenschappelijke inzichten effectief vertaald worden naar praktische toepassingen. De partners en hun professionals zullen een leidende rol vervullen in het uitvoeren van onderzoek, het ontwikkelen van innovatieve oplossingen en het testen en meetbaar maken van deze gezondheid bevorderende innovaties in de buitenruimte via nul- en eindmetingen. Om deze valideringsactiviteiten te financieren zijn middelen gereserveerd in ons budget.

Programmalijn 3: gezondheidsboulevard Gennepe

Datasturing helpt Gemeente Gennepe om inzicht te geven in trends en behoeften van onze inwoners en daardoor betere beslissingen te nemen. Het zorgt voor efficiëntere inzet van

middelen, waardoor dienstverlening gericht en effectiever wordt. Data gestuurd werken zal daarom bijdragen aan het realiseren van de doelstelling binnen programmalijn 3.

Na voltooiing van het project worden de resultaten blijvend geëvalueerd en gedocumenteerd. Dit omvat het afsluiten van contracten, het vrijgeven van middelen en het rapporteren van de projectresultaten aan de belanghebbenden en bestuurders. Hier gaat de beleidsmedewerker Sport voor zorgdragen.

c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

Programmalijn 1: 'Onvergetelijk' methodiek Limburgs Museum

In de eerste plaats wordt het project, de ontwikkelingen en resultaten gedeeld via de eigen kanalen van het Limburgs Museum (website, nieuwsbrieven, programmafolders en social media) en de betrokken partners. Voor ons.limburgsmuseum.nl hebben we een speciale maandelijkse digitale nieuwsbrief. De campagnes zullen daarnaast bestaan uit een multimediale mix van uitingen die via de bibliotheken, zorgorganisaties en scholen verspreid worden, aangevuld met communicatie via de plaatselijke en regionale media in de Noord-Limburgse gemeentes. Persoonlijke ervaringen van deelnemers zullen hierin een belangrijke plaats innemen, aangezien deze de sterkste overtuigingskracht hebben om de meerwaarde van de methodiek invoelbaar te maken voor de doelgroep. Het integreren van de methodiek in het bestaande platform ons.limburgsmuseum.nl heeft ook een communicatieve meerwaarde. In 2024 behaalde dit platform al een bereik van meer dan 60.000 bezoekers, die bij een volgend bezoek via kruisverwijzingen ook geattendeerd kunnen worden op de 'Onvergetelijk' methodiek.

Kennis en ervaringen delen we graag via diverse meetings, congressen en online platforms.

Programmalijn 2: innovatieprogramma Positive Living

Binnen het innovatieprogramma c.q. het ecosysteem worden alle partners regelmatig uitgenodigd voor plenaire bijeenkomsten, netwerkbijeenkomsten, waardoor kruisbestuiving ontstaat en domein overstijgende samenwerkingen tussen verschillende partners en projecten wordt gestimuleerd.

Zoals eerder besproken is het Veilingterrein een proeftuin voor de gehele regio en richt het innovatieprogramma zich niet alleen tot de inwoners en stakeholders van Venlo maar op de gehele regio Noord-Limburg. Deze brede doelgroep kunnen we niet op dezelfde wijze bereiken als onze stakeholders. Vanuit die gedachte wenden we meerdere regionale communicatiekanalen en middelen aan om onze boodschap, mijlpalen en onderzoeksresultaten (bijv. via nul- en eindmetingen) breed uit te dragen en te delen. Dit doen we via:

- Een speciaal communicatieplatform, social media van het innovatieprogramma Positive Living en gebiedsontwikkeling Veilingterrein Venlo
- De communicatiekanalen van onze innovatiepartners, die eigenaarschap voelen over het innovatieprogramma en op deze wijze perfect in staat zijn om de boodschap uit te dragen naar haar volgers

Programmalijn 3: Gezondheidsboulevard Gennep

Op themadagen en/of congressen (bijvoorbeeld het jaarlijkse nationale congres zwembaden van de Vereniging Sport en Gemeente) zal het ontwerp van de Gezondheidsboulevard gedeeld worden. Er wordt nagedacht over een digitaal informatiepakket om het ontwerp/de blauwdruk online aan te kunnen bieden.

Ieder half jaar zullen er bijeenkomsten met belanghebbenden worden georganiseerd, waarbij de beleidsmedewerker sport aanwezig is. Updates en noemenswaardige zaken uit deze overleggen zullen door middel van de gemeentelijke nieuwsbrief gecommuniceerd worden.

Het innovatieprogramma als geheel

De partners in dit innovatieprogramma communiceren de resultaten samen met het Regiobureau Noord-Limburg met zorgpartners, overheden en het algemene publiek. Dat willen we doen door bijeenkomsten en publicaties. Gezamenlijk worden de programmalijnen gevalideerd, hetgeen zal leiden tot publicaties die breed gedeeld kunnen worden. Het Limburgs Museum zal haar aanpak en resultaten daarvan ook breed delen binnen de cultuur-en erfgoedwereld in Limburg en (inter)nationaal.

6. Activiteiten en budget

a. Benoem hier de activiteiten en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Het doorontwikkelen van de 'Onvergetelijk' methodiek en deze methode met nieuwe content en functionaliteiten integreren in het online platform van het museum.	07-25 tot 07-28	€2.105.200
A1.2	Het voeren van een campagne om met de online onvergetelijk methodiek andere groepen te bereiken.	01-26 tot 12-28	
A2.1	Het innovatieproject 'Ruimte voor geluk' creëren met vitale communities	06-25 tot 06-28	€1.022.400
A2.2	Het innovatieproject 'Ruimte voor geluk' creëren met een vitale leefomgeving	06-25 tot 06-28	
A3.1	Het ontwikkelen van een visie op hoe de ruimtelijke indeling van de Gezondheidsboulevard leidt tot optimale synergie tussen stakeholders.	07-25 tot 01-27	€1.499.280
A3.2	Het ontwikkelen van exploitatie-innovatie middels valideerbare meerjarige gezondheid bevorderende programma's.	01-27 tot 12-28	

b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 4.626.880
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 2.426.880
Overige financieringen	€ 200.000
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 2.000.000
Totaal financiering	€ 4.626.880

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regiovisie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](https://www.regio-deal-noord-limburg.nl)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

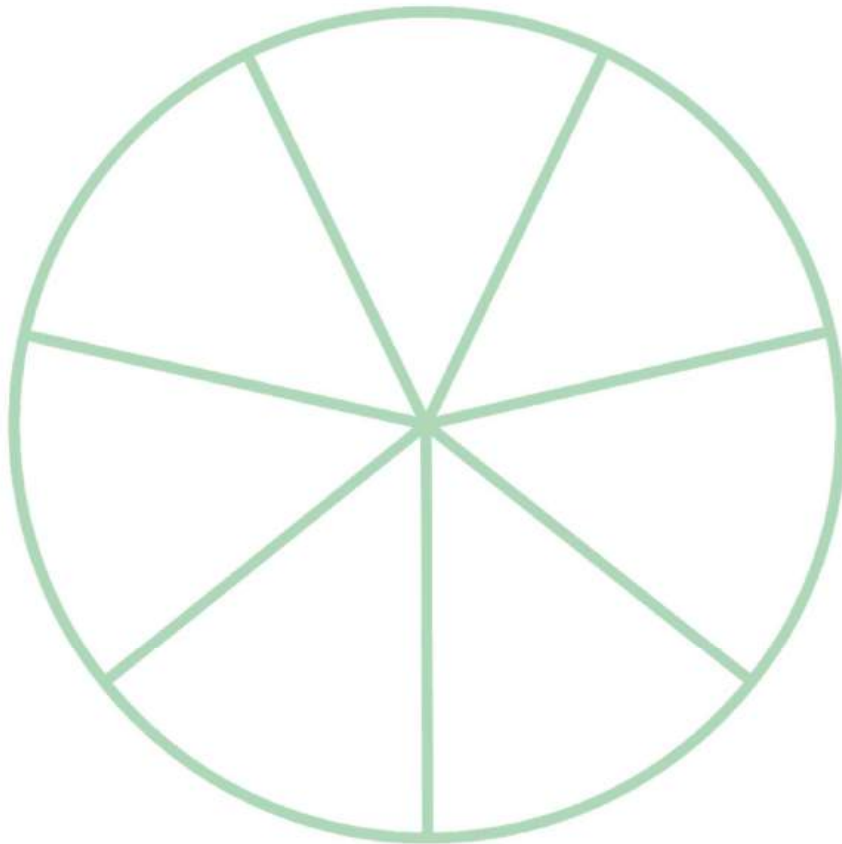
Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Projectvoorstel Regio Deal 2024

<Gezonde Basisschool van de Toekomst>

Gezonde jeugd – gezonde toekomst

Format projectfiche projecten m.b.t. Investeringsagenda

Algemene Gegevens project	
Projecttitel	Gezonde Basisschool van de Toekomst
Naam Penvoerder	GGD Limburg-Noord
Contactpersoon	Natasja van Montfoort
Emailadres	N.van.montfoort@vrln.nl
Telefoonnummer	088-1191200
Start project (<i>niet eerder dan dtm besluitvorming projectenvelop</i>)	1 januari 2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31 december 2028
Gegevens Aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	GGD Limburg-Noord
Type organisatie	Overig publiek
KVK nummer	14110234
Postadres	Postbus 1150 5900 BD VENLO
Bezoekadres	Drie Decembersingel 50, 5921AC Venlo
Contactpersoon	Nicole Bosman Inge Homan
Emailadres	info.ggd@vln.nl / n.bosman@vrln.nl
Telefoonnummer	Nicole: 06 – 11748922 Inge: 06 – 10536343
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL39BNGH0285097881
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Veiligheidsregio Limburg-Noord

Bijlage(n)

- Bijlage 1: Praatplaat netwerk rondom Gezonde Leefstijl voor kinderen op de basisschool
- Bijlage 2: Effectenkaart GBT
- Bijlage 3: Fasering GBT
- Bijlage 4: Gespreksnotitie Schoolmaaltijden tbv RTG 25-9-2024 (Prof Onno van Schayck)
- Bijlage 5: Propositie GBT van JOGG
- Bijlage 6: Begroting GBT – Regiodeal II (apart meegestuurd)

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie	7
3.	Effectiviteit	18
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	18
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	20
4.	Haalbaarheid	23
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	25
6.	Activiteiten en budget	27

1. Inleiding

Regiodeal I

Van januari 2022 tot januari 2026 is het programma Gezonde Basisschool van de Toekomst uitgevoerd in Regiodeal I. We hebben de in de subsidiebeschikking resultaten behaald en inspanningsverplichtingen verricht. Een of twee verplichtingen bevinden zich in de afrondende fase. Verduurzaming en borging is hierin belangrijk en we hopen dat Regiodeal II hier een onderdeel van zal zijn. Dit wordt verderop in deze aanvraag toegelicht. Voor een exacte stand van zaken verwijzen we naar de laatste rapportage die in handen van is Rijk, Regio en Provincie. De belangrijkste wapenfeiten op een rij:

- Versterken van het netwerk en delen van kennis en kunde; lokaal – regionaal en landelijk.
- Kennismaking bij 26 scholen (doel is 20)
- Realiseren van 7 Gezonde Basisscholen van de Toekomst (doel is 6). In totaal 10 GBT's in Noord-Limburg; 4 scholen worden gefinancierd via andere subsidies dan de Regiodeal.
 - Aantal bereikte kinderen in vier jaar: 3.000
 - Aantal lunches op school in vier jaar: ca. 1.000.000
 - Extra beweegminuten per kind over vier jaar: ca. 15.000

We geven betekenis aan ouders uit aandachtswijken die zich inzetten als vrijwilligers op een GBT door middel van werk – maatschappelijke betekenis, inkomen uit een vrijwilligersbijdrage – economische betekenis en emancipatie – persoonlijke betekenis.

We hebben aandacht gevestigd op het betrekken van scholen in het speciaal onderwijs. We realiseren hiermee ook regionale doorwerking omdat de kinderen op deze scholen niet alleen uit Venlo maar uit de hele regio komen.

We zijn nog maar net begonnen en werken hard aan borging en verduurzaming buiten tijdelijke subsidies om. We zijn er echter nog niet helemaal en hebben steun uit deze nieuwe Regiodeal hard nodig om dit succesverhaal verder te kunnen vertellen en waar mogelijk uit te breiden.

Projectvoorstel

Met dit projectvoorstel willen wij een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief én uitvoering van het project 'Gezonde Basisschool van de Toekomst'. Voor duurzame implementatie van GBT is structurele en langdurige financiële ondersteuning nodig. Denk aan ondersteuning vanuit de nationale en/of regionale overheid voor de financiering van gezonde schoollunches en/of het structureel aanstellen van Gezonde Schooladviseurs of JOGG-regisseurs.¹

We sluiten hiermee aan bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024:

- Bovenlokaal betekent dat ons project relevant is voor meerdere gemeenten:
 - Te realiseren Gezonde Basisscholen van de Toekomst (GBT)
 - Bij het informeren en enthousiasmeren van scholen, ouders en gemeenten en het in kaart brengen van behoeften – (bestaande) middelen, aanpakken, alternatieven, subsidies en activiteiten aandragen die een antwoord zijn op de

¹ Randvoorwaarden voor een waardevolle bijdrage van de school aan een gezonder gewicht van kinderen. Marla T. H. Hahnraats e.a.

gemeten behoefte. Voor alle gemeenten in de Regio Noord-Limburg en de daar gevestigde (speciale) basisscholen.

- Bundelen van krachten van regionaal opererende partijen als de GGD, JOGG en Vie Curi.
- Structuurversterkend betekent dat ons project blijvende resultaten heeft:
 - Als bewezen preventieve oplossing voor de almaar groeiende problematiek rondom gezondheid en welzijn – vooral het tegengaan van overgewicht en de daaraan gerelateerde chronische aandoeningen (denk hierbij aan Diabetes type 2) en het vergroten van kansengelijkheid.
 - Als werkwijze om de versnippering van initiatieven in de regio tegen te gaan en steeds meer succesvol samen te werken:
 - Gezamenlijk meten behoefte scholen – afgezet tegen en voedend aan het beleid van de gemeente
 - Selecteren van de beste passende interventies: Gezonde School Aanpak, JOGG, eventueel van daaruit doorgroeiend naar GBT óf warm overdragen en verbinden aan bestaande interventies als andere behoeften in beeld komen (denk aan rookbeleid, drugsoverlast, criminaliteit, opvoedvraagstukken, enzovoort.)
 - Uitbreiden van de bestaande samenwerkingsstructuur naar steeds meer bestaande initiatieven in de regio. Denk aan partijen binnen de Health Deal en de Academische Werkplaats.
 - Inzet provinciale en landelijke lobby voor verduurzaming

In bijlage 1 is het huidige en nog te ontwikkelen netwerk uitgewerkt in samenhang, positionering en verbinding. De balk onder het schema verbeeldt de geleidelijke inzet van diverse interventies vanuit partijen om uiteindelijk, daar waar het kan en daar waar het past, te komen tot GBT.

Uitvoering en verstevigen netwerk gaan zo hand in hand en versterken elkaar over en weer.

Inspanning op verbreden, verdiepen en verduurzamen

- Verkennen of en hoe GBT in te voeren bij het voortgezet onderwijs (momenteel in de verkennende fase in Noord- en Zuid-Limburg door Stichting GBT) in een doorlopende lijn vanaf de kinderopvang.
- Huidige GBT scholen als inspiratiebron en -plek: uitnodigen van (belangen)partijen op GBT scholen om te laten zien, horen en proeven uit de eerste hand wat er op een GBT school gebeurt, hoe en waarom deze interventie succesvol is en in de praktijk te beleven wat er dan zoal gebeurt en hoe het beleefd wordt.
- Lobby vanuit Noord-Limburg naar en met ondersteuning van het Rijk om het initiatief GBT op landelijk niveau te borgen. Samen optrekken of aanvullend op de huidige Coalitie².
 - OCW
 - LVVN
 - VWS
- Verduurzaming door de investering die nodig is voor GBT in Noord-Limburg op te halen bij zowel overheid (zoals nu gebeurt) áls andere (private) partijen zoals bedrijven en zorgverzekeraars. Hiertoe vindt momenteel door de Gemeente Venlo in samenwerking

² Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst, Universiteit van Maastricht, JOGG, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport en Bewegen, de Gezonde School Nederland en het Jeugdfonds Sport en Cultuur

met Stichting GBT een onderzoek plaats – uitgevoerd door Social Finance waarvan de resultaten in Q2 2025 worden verwacht én geïmplementeerd. Zie bijlage 2 voor de verandertheorie en effectenkaart die hiervoor al uitgewerkt is en dient als basis voor het vervolg.

- Innovatie op voedseleducatie; geïntegreerd in het bestaande GBT aanbod. Voorwaarden zijn dat het géén extra belasting op het bestaande curriculum (en dus voor de leerkrachten) vormt, dat het vernieuwend is én dat het makkelijk reproduceerbaar is (voor alle scholen; dus ook niet-GBT of buiten de Provincie Limburg)

Samenwerken voor een gezonde jeugd

Gezonde leefstijl jeugd

De subsidie aanvragen van GGD Limburg Noord voor Gezonde Basisschool van de Toekomst en Kokkerelli hebben wezenlijke gezondheidswinst voor dezelfde doelgroep voor ogen. Hiervoor worden twee subsidieaanvragen ingediend waarbij beide partijen elkaar versterken en niet dupliceren.

Gezonde Basisschool van de Toekomst	Kokkerelli
GBT is een interventie op de basisschool gedurende het schooljaar voor alle kinderen voor alle lesdagen: gezonde snack en lunch op school + een uur extra beweging, waarbij ook aandacht is voor cultuur en welbevinden.	heeft twee vormen van gevalideerde ervaringsgerichte voedingseducatie (erkende leefstijlinterventie gezonde school aanpak) ontwikkeld. Deze interventies zijn laagdrempelig en gedurende het hele schooljaar voor groep 5 t/m 8 (leerstraten) en groep 1 t/m 8 (Blik op je eten) in te zetten. 1. Kinderen nemen deel aan 'leerstraten', tijdens dit lesprogramma zien, voelen, ruiken, bereiden, proeven en leren kinderen over groente en fruit en over de gezondheidseffecten van gezonde voeding. Van grond tot mond! Telers uit de regio, vrijwilligers en leerkrachten zijn betrokken. 2. 'Blik op je eten' is in samenwerking met Smaaklessen (WUR) ontwikkeld en kan gecombineerd worden met een gezonde lunch op school. Voor groep 1 t/m 8 is er per groep een blik beschikbaar met daarin verschillende activiteiten kaarten. Naast voedingseducatie zet Kokkerelli in op productinnovatie , hiervoor worden smaakpanelen ingezet t.b.v. de ontwikkeling van gezonde producten voor en door kinderen. Daarnaast zet Kokkerelli wetenschappelijk onderzoek in om de effecten van educatie en innovatie wetenschappelijk te onderbouwen.

In de voorbereiding van deze subsidieaanvraag is uitvoerig besproken of er synergiewinst te realiseren is. Er zit echter geen doublure in de aanvragen, wel sluiten ze goed op elkaar aan en kunnen ze elkaar versterken.

In de fase waarin zowel interventie Gezonde Basisschool van de Toekomst als Stichting Kokkerelli zich bevinden, vraagt ieder initiatief apart subsidie aan voor optimale doorontwikkeling. Vandaag doen we de dingen goed om ze op langere termijn te kunnen borgen. In de aanstaande subsidietermijn leveren we een gezamenlijke inspanning voor de ontwikkeling van een duurzaam model ter verbetering van de gezondheid van de jeugd in Noord-Limburg. We onderzoeken daarvoor:

- Voor welke scholen is GBT haalbaar / (het best) geschikt? Invullen naar behoefte.
 - Hierin weegt het standpunt van de ouders zwaar mee,
 - alsook de financiering
- Welke organisatie(vorm) is de beste passende uitvoeringsorganisatie in Noord-Limburg voor GBT? Kokkerelli lijkt hierin een voor de hand liggende keuze – de mogelijkheden hiervoor zoeken we gezamenlijk uit.
- Landelijk zien we het beeld dat de invulling van GBT naar 'de smaak' van de regio of stad wordt ingericht. Kokkerelli en GGD verkennen waar voor de regio Noord-Limburg de lat ligt (in de zin van : wanneer is het nog GBT?) en hoe dan de invulling eruitziet. Dit zou moeten leiden naar een goed en gedegen concept met voeding, beweging en educatie.
- We streven ernaar om aan het einde van de subsidieperiode, een gezamenlijke en gedifferentieerde aanpak te hebben ontwikkeld voor de jeugd in Noord-Limburg.

2. Relevantie

2.a. Geef een beschrijving van uw project

Missie

De missie van Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) is het realiseren van een samenleving waarin de jeugd (uit de regio Noord-Limburg) gezond eet en voldoende kan bewegen en daardoor gelijke (gezondheids-)kansen heeft. Dit wordt bereikt door alle scholen te stimuleren gezondheid onderdeel te laten uitmaken van het schoolbeleid. In de praktijk komt dat neer op het aanbieden van een gezonde lunch en één uur extra beweging - vier dagen in de week aan kinderen op de basisschool.³

Urgentie

De urgentie is hoog, op wekelijkse, soms bijna dagelijkse, basis is er wel een bericht in het nieuws wat de impact is van ongezonde -vaak onbewuste- voedingskeuze op de gezondheid van het individu en zijn of haar levensverwachting, de gezondheidszorg en de kosten voor de maatschappij. We zijn in een neerwaartse spiraal terechtgekomen met daarin factoren als armoede, geldzorgen, opleidingskansen en -niveau, slechte gezondheid, die elkaar versneld versterken. Het tij moet gekeerd worden. Enkele cijfers:

- In 2023 had 11,3% van de kinderen in Nederland matig (7,6%) tot ernstig (3,7%) overgewicht.⁴
- Overgewicht tijdens de kindertijd brengt verschillende gezondheidsrisico's met zich mee, zoals een verhoogd risico op hart- en vaatziekten, diabetes type 2 en psychische problemen.
- Overgewicht in de kinder- en pubertijd, is vaak een voorspeller van overgewicht en gezondheidsproblemen op latere leeftijd.
- Onderzoek laat zien dat er nog veel ruimte is voor het verbeteren van deze leefstijlgewoonten. Zo blijkt dat lunchtrommels van veel basisschoolleerlingen nauwelijks groente en fruit bevatten en dat veel kinderen suikerhoudende dranken meenemen naar school.⁵
- Daarnaast voldeed in 2023 40% van de Nederlandse kinderen tussen de vier en twaalf jaar niet aan de beweegrichtlijnen.⁶

Gegevens uit de regio⁷: 8% van de Noord-Limburgse kinderen in groep 2 heeft overgewicht. Onder oudere kinderen komt overgewicht meer voor. 17% van de Noord-Limburgse kinderen in groep 7 heeft overgewicht. Respectievelijk 2% en 3% van de kinderen in deze groepen hebben obesitas. Deze cijfers komen uit 2023.

Leefstijlgewoonten die op jonge leeftijd zijn aangeleerd kunnen de basis leggen voor gewoonten tijdens het latere leven. Het stimuleren van een gezonde leefstijl tijdens de kinder- en pubertijd is daarom essentieel voor zowel de korte- als de lange termijn gezondheidswinst.

De aanpak van GBT is een bewezen interventie waarin kennis, houding en gedrag aangeleerd wordt die helpen nu en in de toekomst gezonde keuzes te maken. Op deze manier dragen we bij aan de doelstelling van 'De Gezondste Regio' in de meest letterlijke zin van het woord; gezonde, vitale inwoners van Noord-Limburg die goed in hun vel zitten.

³ Voor meer duiding wat GBT inhoud is het document 'Beknopte fasering GBT' wellicht behulpzaam – zie bijlage 3

⁴ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81565NED/table?ts=1553851467369>

⁵ Rongen FC, Kleef E van, Sanjaya S, et al. What's for lunch? The content and quality of lunches consumed by Dutch primary schoolchildren and the differences between lunches consumed at home and at school. BMC Public Health. 2019;19:1365.

⁶ <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/beweegrichtlijnen>

⁷ Bron: databank GGD Limburg-Noord

Van leerschool naar leefschool

Vakken zoals lezen, schrijven en rekenen zijn onlosmakelijk verbonden met de basisschool. Toch heeft de basisschool een veel bredere functie. De basisschool bereidt kinderen voor op hun toekomst met een breder scala aan kennis en vaardigheden. De basisschool leert kinderen om te leven: een vorm van leren die zich afspeelt in de interactie tussen leerkracht en leerling en tussen leerlingen onderling. Gezond gedrag behoort ook tot leren leven en zit al deels in het curriculum, maar gezondheid en gezond gedrag is veel breder dan kennis.

Gezond leven gaat over gezonde voeding, om veel en gevarieerd bewegen en om kinderen voor te bereiden op een maatschappij waar verleidingen voortdurend op de loer liggen. Het gaat om gezondheid en gezond gedrag toepassen in de leefstijl van kinderen. Daarom maken we de omslag: een basisschool is geen leerschool maar een leefschool, waar belevingsonderwijs centraal staat. Om aan deze ambitie vorm te geven, hanteren we de volgende uitgangspunten:

Lunch en tussendoortje

Geen broodtrommel meer mee naar school, maar een gezonde lunch, aangeboden op school (samengesteld op basis van de richtlijnen van het Voedingscentrum) en een gezond tussendoortje. Kinderen eten samen. De lunch is zo samengesteld dat kinderen kunnen kiezen uit verschillende producten. Er wordt water of thee en eventueel melk gedronken.

Een ander dagritme

De schooldag wordt langer, waardoor de tussen schoolse opvang (TSO) minstens 1,5 uur per dag duurt. Zo ontstaat ruimte voor een langere lunch en voor vrij spel en sport-, spel- en cultuur-aanbod. Gedurende de verlengde schooldag wordt, ook buiten de TSO, gericht ingezet op het vermijden van zitgedrag door bijvoorbeeld energizers of andere activerende werkvormen in te zetten tijdens de lessen.

Ouderbetrokkenheid

Ouders zijn van meet af aan actief betrokken. Zij geven de ontwikkeling van de Gezonde Basisschool van de Toekomst mede vorm in bijvoorbeeld werk- en klankbordgroepen en ze participeren als vrijwilliger tijdens de tussen schoolse opvang.

2.b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het project is geslaagd als we tot 31 december 2028 (en verder) een stimulans hebben kunnen geven aan een gezondere jeugd door gezonde voeding en beweging.

De bestaande GBT scholen blijven behouden en we breiden dit uit met nog eens vier GBT scholen in de Regio Noord-Limburg.

Binnen Regiodeal I hebben we aan het einde meer dan 3.000 kinderen bereikt. Het doel is binnen Regiodeal II nog eens 6.000 kinderen te bereiken.

Het aantal scholen en het aantal leerlingen hangt als volgt met elkaar samen: op een kleine school kunnen zo'n 60 leerlingen zitten, terwijl op een grote school 400 leerlingen kunnen zitten. Dus óf we hebben op 31 december 2025 minimaal 13 GBT scholen gerealiseerd óf we hebben minimaal 6.000 leerlingen bereikt.

Een duurzame, structurele financiering⁸ is van belang om perspectief te bieden aan scholen die vanaf 2021 het risico hebben genomen een GBT school te worden. Dit was een risico omdat het onzeker was of er op lange(re) termijn middelen beschikbaar zouden blijven. Daarnaast helpt een meerjarig perspectief om scholen die nu nog om deze reden aarzelen deel te nemen over de streep te trekken. Scholen werken momenteel mee omdat de nood hoog is (belang van het kind) en omdat ze geloven in de aanpak (bewezen interventie). Het initiatief is nu afhankelijk van subsidies, bedoeld om aan te jagen, uit te proberen en te toetsen.

In de ideale situatie wordt het concept van de GBT gefinancierd door een combinatie van ouders, lokale overheid, landelijke overheid, stichtingen en private partijen. We werken voortdurend aan een structureel, werkbaar netwerk en op onderdelen worden stappen gezet, maar we zijn er nog niet helemaal. In dit geval is sprake van een systeem- en cultuurverandering en de termijn waarop deze doorgaans gerealiseerd worden, is (veel) langer dan twee of drie jaar. De uitwerking van Social Finance in opdracht van de Gemeente Venlo kan hier mogelijk uitkomst in gaan bieden. Verderop in deze aanvraag staat hierover meer informatie.

Daarbij onderschrijven we het belang van het doorzetten op een eenmaal ingeslagen weg, en niet iedere keer het wiel opnieuw uit te vinden door nieuwe ideeën en initiatieven te stimuleren. Dit werkt versnippering in de hand, wat de regio juist tegen wil gaan. Wij stellen voor om op eerder gemaakte keuzes verder te acteren en door gedegen beleid en behoud van focus impactvolle resultaten te bereiken. Concreet betekent dit dat we krachten en expertise bundelen en verder bouwen aan een duurzame samenwerking rond het stimuleren van gezonde leefstijl voor kinderen met initiatieven als Programma Jeugd Voeding en gezondheid, Academische Werkplaats, JOGG en Gezonde School.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- **Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen**
- **Talent ontwikkelen & behouden**
- **Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid**
- **Veiligheid & ondermijning**

2.c. Geef vanuit de tekst van de uitvoeringsprogramma's een zo concreet mogelijke toelichting:

Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

Programma Vitaal & Gezond, citaat op de website:

Gezond leven in vitale gemeenschappen door mee te doen en te leren van elkaar.

Wat willen we bereiken?

- *Iedereen doet naar vermogen mee en is van betekenis.*
- *Samen met anderen de uitdagingen in zorg en welzijn het hoofd bieden.*
- *Het samenbrengen van vakmensen om hun kracht en expertises te bundelen.*

Hier geven we als volgt invulling aan:

Samen met anderen de uitdagingen aangaan en samenbrengen van vakmensen

Er ligt een inhoudelijke relatie met het programma 'Vitaal & Gezond', door nadrukkelijke aandacht voor ontmoeten en verbinden, aandacht aan gezondheidselementen als voeding en bewegen maar ook door integrale aanpak waarbij gemeenten, scholen, ouders, partners in de wijk de

⁸ Zie voor impact van tijdelijke financiering en voordelen structurele financiering Bijlage 4 'Gespreksnotitie Schoolmaaltijden tbv RTG' 25-9-2024 (Prof Onno van Schayck)

kinderen ieder hun rol nemen. Op een GBT leren kinderen vooral dat zij regie hebben over hun eigen leven door te leren keuzes te maken, nu – maar ook als ze ouder worden.

De druk op de zorg is groot, de gezondheidszorg dient betaalbaar en toegankelijk te blijven. Vanuit GBT dragen we bij door preventief in te grijpen, de aanpak zorgt voor een verbeterde gezondheid, wat de toekomstige druk op de gezondheidszorg mee zal verminderen. Het uitgangspunt is om zo veel mogelijk samen te werken met partijen die ook op dit terrein actief zijn, onder meer:

Gezonde leefstijl GGD Limburg-Noord verbinden aan GBT

Verbinding met visie 2030 van de GGD Limburg-Noord *‘Waar gezondheid publieke zorg wordt’*: Het vergroten van gelijke kansen en het makkelijker maken van gezond leven. GGD Limburg-Noord maakt zich binnen de publieke gezondheid sterk om de inwoners gezond en veilig te houden, of waar nodig dit te verbeteren. Zij beschermen, bewaken én bevorderen de gezondheid van onze inwoners. Er ligt een inhoudelijke verbinding met de ambitie om te investeren in een nieuwe generatie. Ieder kind heeft vanaf de geboorte recht op een gezonde en veilige start. Die start vormt de basis voor optimale deelname aan onderwijs, de arbeidsmarkt en participatie in de samenleving. GGD Limburg-Noord wil dat kinderen zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeien. Zij hebben structurele aandacht voor preventie en in het bijzonder voor het bevorderen van een gezonde leefstijl. Dit sluit aan op het door gemeenten in Noord- en Midden-Limburg en GGD opgestelde Manifest *‘Naar gelijke kansen op gezondheid’* waarin terugdringen van kansenongelijkheid en het gemakkelijker maken van de gezonde keuzes voorop staat.

(Regionale) Kennispartner op het gebied van gezondheid met gebruik van data kennisplein Regio Limburg-Noord (www.databank.nl):

- Door inhoudelijke bijdrage te leveren aan het bouwen aan en versterken van een regionale kennisinfrastructuur, zodat kennisontwikkeling en kennisdeling beter in dienst komen te staan van regionale en lokale behoeften;
- Delen van relevante data uit diverse monitoren(bijvoorbeeld jeugdmonitoren, monitor voor volwassenen, enzovoort)
- De huidige kennis-en adviesfunctie van de GGD Limburg-Noord is te onderscheiden in drie processen:
 1. Verkrijgen van informatie over gezondheidssituatie inwoners, bijvoorbeeld vanuit JGZ en de nog in ontwikkeling zijnde kindmonitor.
 2. Delen van gezondheidsinformatie met gemeenten en inwoners via Kennisplein van de GGD Limburg-Noord
 3. Adviseren van gemeenten over gezondheidssituatie en lokale/regionale plannen.

Verbinden aan experts van de GGD Limburg-Noord uit het veld en gezamenlijk optrekken naar scholen, zoals de gezonde school adviseur, verpleegkundige / arts, eventueel instellen multidisciplinair zorg adviesteam – daar waar nodig en gewenst.

Health Deal en Academische Werkplaats ‘Gezondheid en Vitaliteit’

GBT sluit zich aan bij de Health Deal, geïnitieerd door VieCuri om samen met andere organisaties binnen de Regio Noord-Limburg een overeenkomst af te sluiten, waarin wordt vastgelegd wat de gezamenlijke missie en visie is op het gebied van gezondheid van inwoners van Noord-Limburg.

We zien voordeel in het betrekken van meer partijen bij GBT. GBT sluit zich graag aan bij het initiatief om een Academische Werkplaats in te richten rond ‘Gezondheid en Vitaliteit’. Hierin kan het al opgebouwde netwerk van GBT en de kennis en ervaring die GBT heeft opgedaan gedeeld en ingezet worden.

Samen met partners in de Academische Werkplaats werken we aan borging van succesformules en het ontwikkelen, testen en verankeren van nieuwe initiatieven om blijvende impact te realiseren. We hebben een gemeenschappelijke (preventieve) gezondheidsdoelstelling. We zetten in op meerjaren-focus op gezondheid. We verbreden het kennisnetwerk en maken dit toegankelijker. GBT is gericht op implementatie, maar kan ook een plek zijn voor valorisatie. We bespreken gezamenlijk de mogelijkheid en wenselijkheid van onderzoeken op het gebied van gezonde leefstijl en de basisscholen als onderzoeksdomein.

JOGG

Op landelijk niveau hebben JOGG en Stichting GBT de samenwerking verstevigd en geformaliseerd. Momenteel wordt deze verder uitgewerkt. Zie bijlage 3 voor de propositie GBT van JOGG.

Het lokale werknets van JOGG, de JOGG-regisseur en de beleidsmedewerker zorgen ervoor dat gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren op de agenda staat bij zowel de gemeente als de scholen. Een JOGG-regisseur is de aanjager, agendasetter en verbinder.

In Noord-Limburg wordt nauw samengewerkt met JOGG, er is op landelijke niveau structureel overleg, het management maakt onderdeel van de stuurgroep GBT en er is lokale afstemming (door middel van bijwonen JOGG regiobijeenkomsten en één op één afstemming met JOGG-regisseurs van de desbetreffende JOGG-gemeenten). Het gaat dan om aanjagen, agendasetting, advisering en verbinding van professionals en stakeholders om de omgeving gezonder te maken

Het sleutelwoord is samenwerking en een goede afstemming: wat past het beste bij een specifieke school en gemeente en hoe zetten we middelen en menskracht zo goed mogelijk in?

Programma Jeugd, Voeding en Gezondheid - Kokkerelli

Via het Programma Jeugd, Voeding en Gezondheid op de Brightlands Campus Greenport Venlo. Samenwerking op het vlak van onderzoek naar een warme, groenterijke lunch. Een warme, groenterijke lunch kan als alternatief op GBT scholen aangeboden worden als deze aantoonbaar bijdraagt aan de gezondheid van kinderen en invulling geeft aan het leren maken van keuzes door kinderen – een belangrijk huidige element bij de aangeboden lunch op GBT scholen.

Aansluiten bij de (doorontwikkeling) van voedingseducatie van Kokkerelli, waarbij het uitgangspunt van Kokkerelli en aanpak GBT is dat dit geen extra belasting betekent voor het onderwijzend team op de basisscholen. We zien hier mogelijkheden voor het onderzoeken en uitwerken van innovaties op onderwijskundig vlak.

Overige partijen

We zien ook verbindingskansen bij het invullen van het 'beweeg' gedeelte, dit kan breder gezien worden en ook ingevuld met cultuur elementen, sociale activiteiten of talentontwikkeling samen met inwoners in de buurt/wijk. Daarbij kan verbinding ontstaan in samenwerking met partijen en burgerinitiatieven binnen de Regiodeal of het ontwikkelteam Leer-Ontwikkel-Netwerk Vitaal & Gezond.

Iedereen doet naar vermogen mee en is van betekenis

Een school is een centrale plek in een buurt, wijk of dorp. Naast leren, ontwikkelen en ontplooiën is school ook een belangrijke ontmoetingsplaats. Een GBT kan bijdragen aan ontmoeten en verbinden. Bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligers die de lunch mee helpen klaarzetten of klaarmaken en de kinderen begeleiden. We constateren emancipatie, socialisatie en het ontstaan van een gevoel van trots bij ouders die bijdragen aan GBT als vrijwilliger: ze voelen dat ze onderdeel uitmaken van een team en betitelen zichzelf meer als 'teamlid' dan 'vrijwilliger', de (kleine) vrijwilligersbijdrage die ze ontvangen kan een wereld van verschil betekenen voor huishoudens met een kleine portemonnee en voedt ook het gevoel van trots (bijdragen aan het gezinsbudget, autonomie). Het werk dat ze uitvoeren – (werkzaamheden rondom) het verzorgen van de lunch – ligt dicht bij hun dagdagelijkse bezigheden, wat ervoor zorgt dat ze met zelfvertrouwen de taken aangaan en uitvoeren. Tot slot is er een sterk gevoel dat ze maatschappelijk bijdragen en meetellen.

Met dit laatste zien we ook een verbinding met het thema 'Talent aantrekken, ontwikkelen & behouden' Met de volgende omschreven doelen:

- *Ondersteunen inzet van alle talent*
- *Daarnaast is er steun voor mensen die tijdelijk niet aan het werk zijn, waarbij de nadruk ligt op veerkracht en het bieden van perspectief op werk of opleiding.*

Door de mogelijkheden die GBT scholen bieden voor de inzet van vrijwilligers bieden we een specifieke doelgroep perspectief op werk in de zin van betekenis, zingeving en maatschappelijk bijdragen.

Zijn er nog andere regionale of Nationale beleidsprogramma's waar uw project aan bijdraagt? Geef vanuit de tekst vanuit deze beleidsprogramma's een zo concreet mogelijke toelichting:

Euregionale samenwerking

Er wordt verkend of we in het grensgebied met Duitsland in Zuid- Midden- en Noord-Limburg een uitwisseling van Nederlandse GBT scholen en Duitse scholen kunnen realiseren en dit structureel kunnen inbedden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van subsidies uit Europa.

Onderzoek Social Finance – Gemeente Venlo

Social Finance onderzoekt in opdracht van de Gemeente Venlo hoe private (en andere) partijen succesvol aangesloten kunnen worden in (bijvoorbeeld) een PPS constructie. GBT is hierin de praktijkcase. De basis vormt de theory of change. Bij het indienen van dit projectvoorstel is de uitwerking hiervan gaande. Het resultaat wordt verwacht in het voorjaar van 2025. Het uitgangspunt is dat de informatie en aanpak uit het onderzoek gedeeld worden met de Regio Noord-Limburg zodat alle partijen hier hun voordeel mee kunnen doen. De effectenkaart in Bijlage 2 is het eerste opgeleverde resultaat waar vandaan verdere uitwerking volgt. Bij het schrijven van deze aanvraag worden de financiële contouren van de maatschappelijke business case duidelijk, deze is indrukwekkend, maar worden nog verfijnd en getoetst voordat deze case definitief wordt opgeleverd, dit zal Q1 2025 zijn en kan nagezonden worden als inhoudelijk argument dat toekenning van subsidie meer oplevert dan er in geïnvesteerd wordt.

Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst

Zo'n 10 jaar geleden is in Zuid-Limburg gestart met Gezonde Basisschool van de Toekomst. De aanpak, richtlijnen en resultaten uit de praktijk en onderzoek worden gebruikt om ook in Noord-Limburg (en op andere plekken in Nederland) Gezonde Basisscholen van de Toekomst te realiseren. De stichting en kwartiermakers in Zuid-Limburg zijn nauw betrokken bij alle ontwikkelingen in Noord-Limburg, zowel in beleid als in de uitvoering. Er is ook sprake van wisselwerking, ervaringen en inzichten opgedaan in Noord-Limburg worden ook weer gebruikt en ingezet in Zuid-Limburg. Denk aan de manier waarop er gewerkt wordt met de cateraar waar mensen met afstand tot de arbeidsmarkt werkzaam zijn. Dit heeft in Zuid-Limburg geleid naar een marktconsultatie waarbij drie vergelijkbare partijen beoordeeld zijn. Een ander voorbeeld is samenwerking met speciaal basisonderwijs en dat GBT en inhoudelijk curriculum van de scholen elkaar kunnen versterken, denk aan toevoegen van taalonderwijs tijdens lunch. Doordat de stichting, samen met de landelijke JOGG organisatie, op dit moment óók werkt aan opschaling van de GBT in de rest van Nederland, ontstaan ook voor de regio Noord Limburg nieuwe kansen. JOGG wordt al landelijk gefinancierd en heeft een directe verbinding met onder andere OC&W en VWS. Dit vergroot op termijn de kansen op duurzame financiering van de GBT scholen in Noord-Limburg.

Gezonde School aanpak

Gezonde School is een programma dat onderwijsprofessionals helpt om een gezonde leefstijl op school vanzelfsprekend te maken. Het doel van de Gezonde School-aanpak is een gezonde leefstijl vanzelfsprekend te maken voor leerlingen en studenten. Dit lukt door met een stappenplan te werken aan een gezondheidsthema dat de school zelf kiest. Voorbeelden van thema's zijn: Voeding, Bewegen en sport, Welbevinden, Mediawijsheid of Relaties en seksualiteit.

GBT is niet een generieke oplossing, passend voor iedere school. Voordat de route naar GBT wordt ingeslagen, wordt de bestaande situatie geïnventariseerd in een gesprek (behoefte scan). Hier volgt een advies uit waarin niet alleen naar de school wordt gekeken, maar ook breder: wat is beleid van de gemeente? Wat is het beeld uit de (in ontwikkeling zijnde)

kindmonitor van de GGD Limburg-Noord in combinatie met data als achterstandsscores. Wat is er mogelijk? Wat zijn de wensen? Hier volgt een advies uit: wat kan er op korte termijn gerealiseerd worden? Is op termijn GBT de passende oplossing voor deze school? Mogelijk dat (en combinatie) van andere interventies passend zijn, zoals bijvoorbeeld het aanbod van de Gezonde Schoolaanpak.

GALA

In februari 2023 heeft de Rijksoverheid het Gezond en Actief Leven Akkoord vastgesteld. Met dit akkoord zetten gemeenten, GGD, zorgverzekeraar en het ministerie van VWS gezamenlijk in op een gezond en actief leven met een stevige sociale basis. De onderwerpen sport (als middel), gezondheid (preventie) en sociale basis vormen de hoofdthema's uit dit akkoord. Dit akkoord heeft als doel de schotten op deze thema's te doorbreken, om zo bij te dragen aan de beweging naar 'de voorkant'. De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040. De effectieve interventie GBT sluit naadloos aan op de doelen uit dit akkoord en vormt een goede invulling van deze Rijksdoelen.

Nationaal Preventie akkoord

In het Nationaal Preventieakkoord staan afspraken om Nederlanders gezonder te maken door roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht terug te dringen. GBT draagt bij aan het bevorderen van een gezonde leefstijl en sluit aan bij concrete thema's van het Nationaal Preventieakkoord: terugdringen overgewicht en meer sport en bewegen.

Schoolmaaltijden (Jeugd Educatie Fonds)

Het Jeugdeducatiefonds en het Rode Kruis organiseren dit programma. Dit doen ze samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Eind 2024 werd duidelijk dat dit initiatief meerjarige doorgang vindt. Deze financiële toezegging is verwerkt in de begroting van deze aanvraag. We zullen gezien het wisselende beleid van het Rijk wel een slag om de arm moeten betrachten of we hier voor de termijn van de Regiodeal op kunnen blijven rekenen.

Bijdrage aan de doelen uit het provinciale beleid

* De tekst in **paars** is afkomstig uit de beleidskaders en doelenboom 'Samenleven en bestaanszekerheid'. De aantallen en jaartallen zijn weggelaten omdat het heel Limburg betreft en de horizon voor GBT verder ligt dan 2027. De laatste kolom geeft de activiteit weer in GBT – als concrete invulling van impact, outcome en output.

In onderstaande tabel is uitgegaan van de beleidskaders en doelenboom van de Provincie Limburg. We verwijzen in het kader van de Theory of Change ook graag naar bijlage 2 waar gezien vanuit GBT Impact, Outcome en Output zijn uitgewerkt.

Impact*	Outcome*	Output*	Activiteit project GBT
<i>Terugdringen van armoede en laaggeletterdheid</i>	<i>Terugdringen armoede, laaggeletterdheid en laag digivaardigheden. Stijging arbeidsmarktparticipatie.</i>	<i>Doelgroep neemt deel aan ondersteuningsaanbod provinciale sociale basisinfrastructuur. Jongeren uit kansarme gezinnen komen in aanraking met sport- en cultuuraanbod</i>	Gezondheid als basisvoorwaarde om maatschappelijk mee te doen. 4x per week een uur extra beweging en/of cultuur aanbod
<i>Jeugd die veilig, kansrijk en gezond opgroeit</i>	<i>De jeugd heeft een gezondere leefstijl</i>	<i>45 GBT scholen</i>	13 GBT scholen en/of 6.000 leerlingen in de Regio Noord-Limburg
<i>Vergroten van sociale cohesie en gemeenschapszin</i>	<i>Bewoners geselecteerde buurten en wijken voelen zich meer thuis. Vergroten buurtcontact in geselecteerde wijken en dorpen.</i>	<i>Projecten gericht op burgerinitiatieven die participatie en sociale cohesie bevorderen.</i>	School als centrale plek in de wijk voor verbinding en ontmoeten. Ouders inzetten als vrijwilliger op GBT scholen
<i>Een gezonde Limburger door meer bewegen en sporten</i>	<i>Sociale basisinfrastructuur stimuleert meer Limburgers te gaan sporten. Limburgers worden gezonder doordat zij voldoen aan beweegrichtlijn*</i>	<i>Meer Limburgers bereikt door uitvoering werkplannen sportinfrastructuur. Ondersteuning sporters en sport evenementen.</i>	Invulling geven aan beweegrichtlijn**: één uur extra beweging (bovenop huidig curriculum eis: 2x45 minuten per week), vier dagen per week voor kinderen op de basisschool.

** De beweegrichtlijn voor kinderen van 4 tot 18 jaar is:

- Bewegen is goed, meer bewegen is beter.
- Minstens een uur per dag matig intensieve inspanning. Langer, vaker en/ of intensiever bewegen geeft extra gezondheidsvoordeel.
- Minstens 3x per week spier- en botversterkende activiteiten.
- Voorkom veel stilzitten.

Aandachtswijken Provincie Limburg

Het veiliger en leefbaarder maken van Limburgse dorpen en wijken. Verbinden van initiatieven en activiteiten om de jeugd veilig en kansrijk te laten opgroeien.

2.d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

** De doelgroep betreft niet per se alleen de eindgebruiker van uw project, de doelgroep omvat ook de stakeholders waarmee u de output van uw project wilt delen, omdat deze voor hun relevant kan zijn, of omdat zij van invloed kunnen zijn op het bereiken van de resultaten en de impact van uw project. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leveranciers, maatschappelijke instellingen, medeoverheden, Rijksoverheid, de burger, enz.*

Realisatie GBT

De doelgroepen van dit project betreft onderstaande partijen. Zij zijn bij de start van het realiseren van een GBT school betrokken om deze mee te realiseren. Een GBT kan niet gerealiseerd worden zonder de samenwerking en bijdrage van gemeente, school en ouders. Daarbij reikt de blik verder dan 2028: welke scholen bereiken we nu met een andere interventie en kan dit een opmaat zijn naar GBT op lange termijn?

- *Koepelorganisaties* basisscholen Noord-Limburg (eindverantwoordelijk en sturend op het beleid op scholen en tekenbevoegd)
- *Basisscholen* Noord-Limburg: directie en team (besluitvorming en enthousiasmeren)
- *Ouders* met schoolgaande kinderen (via de basisscholen, belanghebbenden, instemming door medezeggenschapsraad op school, mee realiseren)
- *Wethouders* gemeenten Noord-Limburg (ambassadeurs GBT)
- *Beleidsmedewerkers* en combinatiefunctionarissen gemeenten Noord-Limburg (mee realiseren)
- *Partijen* actief op terrein gezonde leefstijl jeugd zoals bijvoorbeeld JOGG, GGD Limburg-Noord, Negen, Vorkmeer (mee realiseren)
- *Cateraar als leverancier*; kwaliteit voeding en aanleveren zoveel mogelijk lokale producten.

We zouden een beroep willen doen op rijksambtenaren en rijks-, provinciale- en gemeentelijke beleidsmakers om de lobby richting relevante ministeries (VWS, OC&W) om (verkenning van mogelijkheden voor) verduurzaming GBT op rijksniveau mede mogelijk te maken.

Verstevigen, verbinden en activeren netwerk voor een Gezonde Leefstijl van kinderen

Zie bijlage 1 voor de daarin genoemde partijen en hun (mogelijke) rol binnen Gezonde Leefstijl voor kinderen. Inrichten van de governance Vitaal & Gezond met ieders bijdrage – eventueel in relatie tot andere regionale overleggen - om zo duidelijke afspraken vast te leggen waar iedereen zich tot dient te verhouden.

2.e. Wat zijn de overige belanghebbenden (stakeholders) voor uw project? Denk hierbij aan eindgebruikers, leveranciers, maatschappelijke instellingen, burgers, de overheid, enz. Op welke wijze zijn deze bij uw project betrokken?

Eindgebruikers zijn kinderen in de leeftijd van 4-12 jaar.

Uit onderzoek in Parkstad blijkt daarnaast dat GBT ook een positieve invloed heeft op de voedselkeuzes in het gezin.

Leveranciers / aanbod:

- GGD Limburg-Noord (beleid, kennis, advies, gezonde school coördinatie)
- Gemeente Venlo (uitvoering, agendering en onderzoek naar inzetten en activeren van private sector voor GBT)
- JOGG (activiteiten, inzet JOGG regisseurs, JOGG regio-coördinatie)
- VieCuri en gezondheidscentra, eerstelijns en tweedelijns zorg (advies)
- Primaire sector en retail: we streven naar een zo groot mogelijk aandeel van lokale producten in de lunch / tussendoortjes.
- Rabobank: activeren netwerk over de vraag: hoe worden ondernemers geprikkeld of verleid om (financieel) bij te dragen (en op welke manier) aan een gezonde leefstijl bij de jeugd door bijvoorbeeld. preventief programma als GBT?
- Rendiz (lunch)
- Venlo.fit (realisatie bewegen in Gemeente Venlo)
- Brood & Spelen (realisatie bewegen)
- Kokkerelli (educatie, innovatie, onderzoek)
- Smaakcentrum (educatie)
- Programma JVG (innovatie en onderzoek)
- VVV Foundation (activiteiten)
- Riskfactory (activiteiten)
- Lokale (sport)verenigingen
- Bestaande en nieuwe (burger)initiatieven

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

3.1.a. Welk uitdaging, of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

Ongezonde voedingskeuzes en leefstijl van kinderen in de basisschoolleeftijd en de gebrekkige kennis over voeding en (de diverse vormen van) beweging.

Het bestaan van gezondheidsverschillen. Als gevolg van armoede zijn er kinderen die zonder ontbijt en zonder lunch op school zitten. Daarnaast verschilt de inhoud van de lunchbox qua voedingswaarde.

Er zijn veel initiatieven binnen Noord-Limburg die, soms op een ander – soms op hetzelfde terrein, dezelfde doelgroepen benaderen. Meer verbindingen leggen en de bestaande verbindingen verstevigen. Met elkaar vinden we het antwoord op de vraag: hoe zorgen we ervoor dat we (nog beter) in gezamenlijkheid effectiever en efficiënter optreden?

3.1.b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

De problemen leiden tot een toename volwassenen van overgewicht met de daaraan gerelateerde ziektebeelden (bijvoorbeeld bepaalde vormen van kanker en diabetes Type 2), sociale factoren (ongelijke kansen voor opleiding, werk, -gezonde- levensverwachting en sociale positie in de maatschappij) en veelal negatief zelfbeeld en mentale problemen.

Invloed (mentale) gezondheid en prestaties nú (en niet alleen op de lange termijn): verbeterde leerprestaties en verbeterde (mentale) gezondheid.

Het effect van versnipperde initiatieven is dat gemeenten, scholen en andere organisaties door meerdere partijen met vergelijkbare of aanpalende oplossingen en ideeën worden benaderd en langs elkaar heen werken met (vaak) hetzelfde doel voor ogen. Verstevigen van de samenwerking en het efficiënt en doelmatig oplossen van maatschappelijke (gezondheids-) vraagstukken.

3.1.c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

De oorzaken zijn meervoudig en over veel oorzaken bestaat er niet altijd maatschappelijke en/of wetenschappelijke consensus. De materie is complex. Denk aan (maar niet uitsluitend):

- Kennis, houding en gedrag van ouders / opvoeders
- Armoede
- De (relatief) lage prijs van ongezonde voeding; de (relatief) hoge prijs van gezonde voeding
- Beschikbaarheid en promotie van ongezonde voeding op straat, in schoolkantines, in de supermarkt en online
- Fysiologische kenmerken personen (hormonen, stofwisseling, medicijngebruik, enz.)

Het ontbreken van samenwerking wordt doorgaans veroorzaakt door 'onbekend maakt onbemind'.

3.1.d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

De Gezonde Basisschool van de Toekomst is een wetenschappelijk bewezen preventieve interventie. We verwijzen hiervoor door naar de diverse onderzoeksresultaten op de website van Stichting GBT:

<https://www.degezondebasisschoolvandetoekomst.nl/onderzoeksresultaten/onderzoeksresultaten/>

Recent is gebleken dat GBT een positief effect op de leerprestaties van kinderen:

<https://www.l1nieuws.nl/nieuws/2782412/gezonde-scholen-zijn-succesvol-rekenprestaties-verbeteren-met-tien-procent>

Met het combineren van bewegen en gezond eten sorteren we het grootste effect. Het belang van gezonde voeding wordt onderbouwd in het de samenvoeging van allerlei onderzoeken in dit rapport van Deloitte in samenwerking met Kokkerelli: <http://tiny.cc/uxbwzz>.

We lossen het probleem op door een duidelijk aanbod voor kinderen op de basisschool.

- Gezonde lunch en tussendoortje. Die de volgende cruciale elementen bevatten:
 - Kennis over gezonde voeding
 - Proeven en proberen van andere smaken / onbekende producten
 - Sociale interactie, kinderen eten samen
 - Het (kunnen) maken van keuzes
- Uitbreiden bewegingsaanbod:
 - Variatie
 - Bewegen als onderdeel van dagdagelijkse activiteiten

Alle kinderen krijgen hetzelfde aanbod. Dit leidt tot gelijke kansen voor ieder kind. Een bijkomend aangetoond effect is dat pestgedrag afneemt. Signalen uit de praktijk bij huidige GBT scholen zijn dat de sfeer in de klas en op het schoolplein aanmerkelijk verbeteren. Een ander signaal is dat teams op scholen meer tijd vinden om samen te lunchen, wat zorgt voor teambuilding en een betere samenwerking.

Het bouwen van een netwerk waarin in de praktijk samengewerkt wordt en men oog heeft voor elkaars doelen en belangen kost tijd. Een netwerk wordt niet enkel gevormd op papier met geformaliseerde afspraken, maar door mensen die elkaar vertrouwen en door ervaringen in de praktijk hebben geleerd wat ze aan elkaar hebben. Dit wordt gevoed door het hebben van een gezamenlijk doel en persoonlijke betekenis (wat heb ik er aan) over en weer. Vanuit het programma GBT in Regiodeal I hebben we in de praktijk aangetoond dat de interventie de basis kan zijn voor bovengenoemde kaders. In de afgelopen tijd is het netwerk verder opgebouwd, verstevigd en zijn effectieve samenwerkingsverbanden ontstaan. We zetten in op het verder ontwikkelen van dit netwerk en het verdiepen en verbreden hiervan.

3.1.e. Is uw voorstel breed impactvol, dat wil zeggen dat de effectiviteit breder is dan de directe deelnemers en de lokale situatie. Bijvoorbeeld door het introduceren van nieuwe werkwijzen? Of via een netwerk van stakeholders die betrokken zijn in het project?

GBT kent een sterke olievlekwerking. Begonnen in Zuid-Limburg is er enthousiasme gecreëerd in Noord-Limburg. De inktvlekwerking werkt door: er zijn meer scholen in de gemeente Venlo die GBT willen worden dan momenteel haalbaar is (in organisatie en financiering). Er is landelijke interesse, ook buiten Limburg worden GBT scholen⁹ opgestart / gerealiseerd. Bijvoorbeeld concreet in de stad Utrecht, waar is gestart met vier scholen. In Rotterdam en Amsterdam nu oriëntatie op GBT. In Groningen wordt ook gestart met GBT scholen. Daarnaast de Provincie Overijssel toont ook interesse.

Er zijn aanwijzingen dat dat wat kinderen leren ook doorwerkt naar de thuissituatie: aangeven dat ze nu bepaald eten wél lusten, keuze in de supermarkt en het delen van kennis.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

3.2.a. Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1	• Samen nuttigen van een gezonde schoollunch • Gezond tussendoortje • Drinkwaterbeleid	0925 tot 1228
A2	• Samen bereiden van een gezonde schoollunch • Les over gezonde voeding • Cultuureducatie (sport, muziek en dieren)	0925 tot 1228
A3	• Tussenschools beweegmoment • Samen bewegend leren	0925 tot 1228
A4	• Minimaal één uur additioneel bewegen • Verlengde schooldag	0925 tot 1228
A5	• Versterken netwerk	0925 tot 1228

⁹ Een aantal scholen volgt de GBT aanpak, maar koppelt hier een regionaal gebonden naam aan.

3.2.b. Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	9 GBT bestaand en/of minimaal 1.200 bereikte leerlingen / jaar	0925 tot 1228	€ 3.075.889
O1.2	4 GBT nieuw en/of ca. 800 bereikte leerlingen / jaar	0926 tot 1228	€ 1.148.773
O1.3	Jaarlijks minimaal 192.000 samen genuttigde gezonde schoollunches	Jaarlijks	€ 899.973
O1.4	Jaarlijks minimaal 192.000 genuttigde gezonde snacks	Jaarlijks	
O2.1	Jaarlijks minimaal 192.000 samen bereide gezonde schoollunches	Jaarlijks	
O2.2	Jaarlijks minimaal 90 gevolgde lessen over gezonde voeding	Jaarlijks	In curriculum
O3 + O4	Wekelijks 180 extra beweegminuten per kind	Jaarlijks resultaat terug rekenen	€ 170.852
O5	Versterken netwerk is kwalitatief (groter, steviger, beter, duurzamer netwerk) en niet kwantificeren.		

3.2.c. Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R1	Een verbeterde/gezondere voedingsinname op school	Doorlopend
Waarde: voor het kind: langer in betere gezondheid leven. Verminderd beroep op zorg. Verminderde kans op ziektes. Voor de ouder: besparing kosten lunch. Grote arbeids-/vrijwilligersbijdrage. Minder gebruik kinderopvang. Meer zingeving en hoger welbevinden. Toenemend gezondheidsbewustzijn. De financiële effecten worden nog doorgerekend en worden ca. Q1 2025 verwacht.		
R2	• Verbeterde kennis over gezonde voeding • Kennismaking met gezond voedsel • Kennismaking met verschillende cultuuronderdelen • Ontdekking van talenten en interesses	Doorlopend
Waarde: Verbeterde arbeidskansen. Verbeterde maatschappelijke participatie. Verminderde uitval op school. Verminderde werkdruk docenten. Verbeterd mentaal welzijn. De financiële effecten worden nog doorgerekend en worden ca. Q1 2025 verwacht.		

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed
R3 + R4	• Meer beweging op school • Meer samenwerking • Minder zitgedrag • Evenwichtig dagritme waarin inspanning en ontspanning worden afgewisseld	Doorlopend
Waarde: idem R1		
RX*	• Een verhoogde concentratie/focus • Een verbeterd energieniveau • Minder zorgen	Doorlopend
Waarde: R1 + R2		
R5	Een betere samenwerking leidt tot efficiëntie en effectiviteit voor de doelgroep.	Doorlopend

*) Het resultaat van R1 – R4

Voordeel voor de doelgroep: • <i>Koepelorganisaties basisscholen Noord-Limburg:</i> concrete invulling gezondheidsbeleid. • <i>Basisscholen Noord-Limburg:</i> directie en team: kinderen die niet met honger in de klas zitten, gezondheidsbevordering en -bescherming kinderen, verbeteren sfeer/verminderen pestgedrag. Het behalen van betere leerprestaties. • <i>Ouders met schoolgaande kinderen (via de basisscholen):</i> structureel gezonde voeding, kennis en ervaringsontwikkeling van hun kind(eren), gezondheidsbevordering van hun kind(eren), talentontwikkeling van hun (kinderen). • <i>Wethouders gemeenten Noord-Limburg:</i> invulling gezondheidsbeleid, terugdringen zorgdruk op de gemeente. • <i>Beleidsmedewerkers en combinatiefunctionarissen gemeenten Noord-Limburg:</i> invulling gezondheidsbeleid, terugdringen zorgdruk op de gemeente. • <i>Partijen actief op het gebied van gezonde leefstijl jeugd</i> zoals bijvoorbeeld JOGG, GGD Limburg-Noord: verbinden aan bestaande programma's en gezamenlijk optrekken om gedeelde ambities te realiseren.	

3.2.d. Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.

De aanpak van GBT zet in op een langdurige structurele impact op kinderen, door ervaringen en het opdoen van kennis. Dat ze het onderscheid kunnen maken tussen gezonde en minder gezonde opties en leren keuzes te maken (bewustwording). Dat ze in aanraking komen met veel beweegvormen, ook hier het element van ervaring en daarbij diversiteit van beweegvormen met keuze wat past bij hun interesse en talent, wat bijdraagt aan langdurige interesse voor een bepaalde sport of activiteit. Het beoogde effect is meerjarig; dat de kennis en ervaring uiteindelijk leidt tot het maken van gezonde keuzes. Nu en ook als ze ouder worden. Zo draagt GBT ook op lange termijn aan fitte, gezonde inwoners in de regio Noord-Limburg.

4. Haalbaarheid

4.a. Welke risico's ziet u die het bereiken van de directe output van uw project kunnen verhinderen (operationele risico's).

Mankracht vooral bij de inzet van begeleiding van sportactiviteiten en begeleiding tijdens de lunch.
 Inflatie (uurtarieven en voedselprijzen)

4.b. Welke risico's ziet u die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

1. Weerstand bij scholen bij een bredere opdracht dan alleen de onderwijsopdracht
2. Naast elkaar heen werken van initiatieven in plaats van samenwerken.

4.c. Welke risico's ziet u die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Interesse of onduidelijk / niet aansluitend beleid bij de gemeente.

1. Ouders: zien het als hun taak wat hun kinderen eten en willen hierin geen bemoeienis van buitenaf / derden
2. Politiek: ziet het niet als haar taak om dit mee te financieren en mogelijk te maken. Het niet hebben van beleid op dit vlak of plotselinge koerswijziging op dit gebied.

4.d. Vul onderstaande risico-tabel met beoogde mitigerende maatregelen

No	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Mankracht	Hoog	Uitvoering problemen	Organiseren, combineren, meer leveranciers benaderen
2	Inflatie	Midden	Uitdaging financiering	In de begroting is een inflatie correctie toegepast. Indien onvoldoende: realiseren van minder GBT scholen / lager aantal leerlingen.
3	Interesse Beleid gemeente	Midden	Resultaat wordt niet behaald Resultaat wordt moeizaam behaald	Resultaat bijstellen, focus op wat wel is behaald (bijstellen) en blijvend interesseren / enthousiasmeren – door interne of externe wijzigingen kan een koerswijziging ontstaan. Input leveren vanuit informatie GBT / GGD Limburg-Noord als voor de gemeente om beleid te formuleren.
4	Naast elkaar werken	Midden	Inefficiëntie, worst case: concurrentie	Structurele afstemming met sleutel figuren (op diverse niveaus) leders belangen blijven behartigen.

No	Risico	Kans	Effect	Maatregel
5	Interesse / beleid gemeente	Midden	Resultaat wordt niet / moeilijk behaald	Resultaat bijstellen, focus op wat wel is behaald (bijstellen) en blijvend interesseren / enthousiasmeren – door interne of externe wijzigingen kan een koerswijziging ontstaan. Ondersteunen (input leveren, ervaringen delen) bij beleidsvorming gemeenten. Structurele inrichting samenwerking JOGG/Negen/Vorkmeer aanpak. Hier wordt momenteel vanuit JOGG aan gewerkt. Maar ook (overleg van) Vitaal & Gezond kan hier een bijdrage aan leveren – denk aan het opstellen en formaliseren van de governance. Werkbezoeken scholen / beleidsambtenaren aan bestaande GBT scholen. Organiseren inspiratie bijeenkomsten. Intervisie ‘gezondheid’ (dus breder dan GBT): gemeenten, koepels en scholen.
6	Ouders	Laag	Geen	Ouders zijn niet verplicht hun kind mee te laten doen. De ervaring in de praktijk is dat deze ouders uiteindelijk wel meedoen / enthousiast worden omdat ze vertrouwen krijgen.
7	Politiek	Hoog	Verdwijnen lange termijn perspectief	Regionale agendering en aansluiten bij al bestaande vergelijkbare gremia. Landelijke lobby en agendering via de bestaande coalitie (stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst, Universiteit van Maastricht, JOGG, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport en Bewegen, de Gezonde School Nederland en het Jeugdfonds Sport en Cultuur)), gemeente Venlo. Provincie Limburg

5. Monitoring resultaten en Communicatie

5.a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?

De programmamanager is verantwoordelijk voor het goede verloop van het project overal voor wat betreft kwaliteit, resultaat- en inspanningsverplichtingen, sturen op vermijden en verkleinen van risico's, inzet van resources en bewaken financieel overzicht. De programmamanager wordt uit de formatie ingezet en indien noodzakelijk extern betrokken. De programmamanager van GBT in Regiodeal I wordt ingezet voor een warme overdracht.

De projectleider is verantwoordelijk voor het praktisch reilen en zeilen van het project. Het organiseren van bijeenkomsten, het beantwoorden van vragen en het oplossen van problemen in de uitvoering. Bij de nieuwe GBT scholen ondersteunt de projectleider in het maken van verbindingen met benodigde partijen en het inspringen in lacunes die ontstaan om ervoor te zorgen dat het resultaat hoe dan ook wordt bereikt. De projectleider wordt ingezet vanuit de huidige formatie of uitbreiding daarvan en indien nodig extern betrokken. In Venlo is veel ervaringen opgedaan in de realisatie van GBT scholen, de projectleider kan rekenen op de ondersteuning een 'GBT adviseur' van Venlo.fit bij de realisatie en vraagstukken.

Er wordt een overeenkomst met de scholen / koepelorganisaties gesloten op basis van de bepalingen in de beschikking. Er vindt een jaarlijkse kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie plaats in september over het voorgaande schooljaar. De uit te keren middelen voor het volgende schooljaar worden verrekend met het overschot dan wel tekort. Op deze manier handelen we kort op de bal en is er voortdurend inzicht over resultaat versus begroting en maximale beschikbare middelen.

5.b. Op welke wijze gaat u de realisatie van de resultaten van uw project monitoren (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit / middelen gereserveerd?

Lean aanpak: voortdurende meting en actualisering van de stand van zaken via dashboard, relevante overzichten & data en financieel overzicht (budget, begroting en realisatie). Dit is ook nodig voor de flexibiliteit: hoeveel ruimte is er op ieder gegeven moment voor een nieuwe school met x aantal leerlingen. Het samenvoegen van de voortdurende metingen leidt dan uiteindelijk toe naar een volledig rapport na afloop van de activiteiten.

De scholen rapporteren jaarlijks. Zowel de kwalitatieve als de kwantitatieve resultaten worden schriftelijk vastgelegd. In de begroting is een eindcontrole door een accountant meegenomen.

5.c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

Inzet media van penvoerder (website, social media) met endorsing door partners. Inzet en gebruik free publicity waar dat kan.

Inzet kanalen en media van R___NL en het Regiobureau.

Organiseren werkbezoeken / inspiratiebijeenkomsten

In Regiodeal I is de campagne WOW gerealiseerd, de middelen van deze campagne worden blijvend ingezet voor activeren van kinderen op de bestaande GBT scholen en het enthousiasmeren en inspireren van nieuwe GBT scholen, het team, de ouders en natuurlijk de kinderen zelf.

6. Activiteiten en budget

6.a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1	• Samen nuttigen van een gezonde schoollunch • Gezond tussendoortje • Drinkwaterbeleid	0925 tot 1228	€ 4.224.662
A2	• Samen bereiden van een gezonde schoollunch • Les over gezonde voeding • Cultuureducatie (sport, muziek en dieren)	0925 tot 1228	
A3	• Tussenschools beweegmoment • Samen bewegend leren	0925 tot 1228	
A4	• Minimaal één uur additioneel bewegen • Verlengde schooldag	0925 tot 1228	

6.b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

** U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat*
Zie 20241126 GBT - Begrotingsformat-Regio-Deal-II.xlsx

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 4.691.336
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 0
Overige financieringen	€ 3.674.151
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 1.017.185
Totaal financiering	€ 4.691.336

Kosten-batenanalyse per bereikt kind

Een jaar met overgewicht of obesitas kost € 11.462,66¹⁰ per patiënt.

Kosten

Kosten per kind na het doorlopen van de basisschool = **€ 7.308**
 (8 jaar, 160 schooldagen waarop geluncht wordt) (€ 5,71 * 160 * 8)

Als we álle kinderen in Noord-Limburg zouden laten deelnemen aan een GBT school zouden de totale kosten neerkomen op € 160.776.000. Dat is **€ 20.097.000** per jaar.

Baten

Noord-Limburg heeft ca. 290.000 inwoners¹¹. Er zitten zo'n 22.000 kinderen op de basisschool¹² en circa 50.000 leerlingen op de middelbare school¹³. Totaal 218.000 volwassenen. Zo'n 50% van de volwassenen

¹⁰ <https://www.maastrichtuniversity.nl/nl/nieuws/kosten-overgewicht-en-obesitas-ruim-%E2%82%AC79-miljard-jaar>

¹¹ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Tabel_van_gemeenten_in_Limburg_\(Nederland\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Tabel_van_gemeenten_in_Limburg_(Nederland))

¹² Bron: DUO

¹³ <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/80042NED>

Nederlanders is te zwaar¹⁴. Als we dit doortrekken naar Noord-Limburg gaat het om 109.000 volwassenen. Die kosten dan **€ 1.249.429.940** per jaar.

Let op!

- Als het effect van GBT al uit te drukken is in (maatschappelijke baten), dan is dat pas over jaren zichtbaar.
- Er doen nu kinderen met GBT mee die in hun volwassen jaren nooit in de categorie overgewicht / obesitas zullen vallen.
- Het is niet gezegd dat iedere patiënt ook zijn hele leven patiënt zal zijn.
- Met GBT alleen ben je er niet, ook de onderzoekers van UM zeggen dat de problematiek en dus ook de aanpak van overgewicht meerledig is.
- Verder hechten we er belang aan mensen met overgewicht niet te stigmatiseren en dat zij vooral de maatschappij tot last zijn. Vanwege de complexiteit van het probleem, de zorgen en problemen waaronder de patiënt gebukt gaat. Het gaat weliswaar om collectieve kosten, in dit geval vraagt het ook om een collectieve aanpak.

BEGROTING

Middelen worden daar waar dat kan en mag zoveel mogelijk gecombineerd met andere subsidiestromen, zoals stichting Leergeld, Schoolmaaltijden.nl, Rijke schooldag.

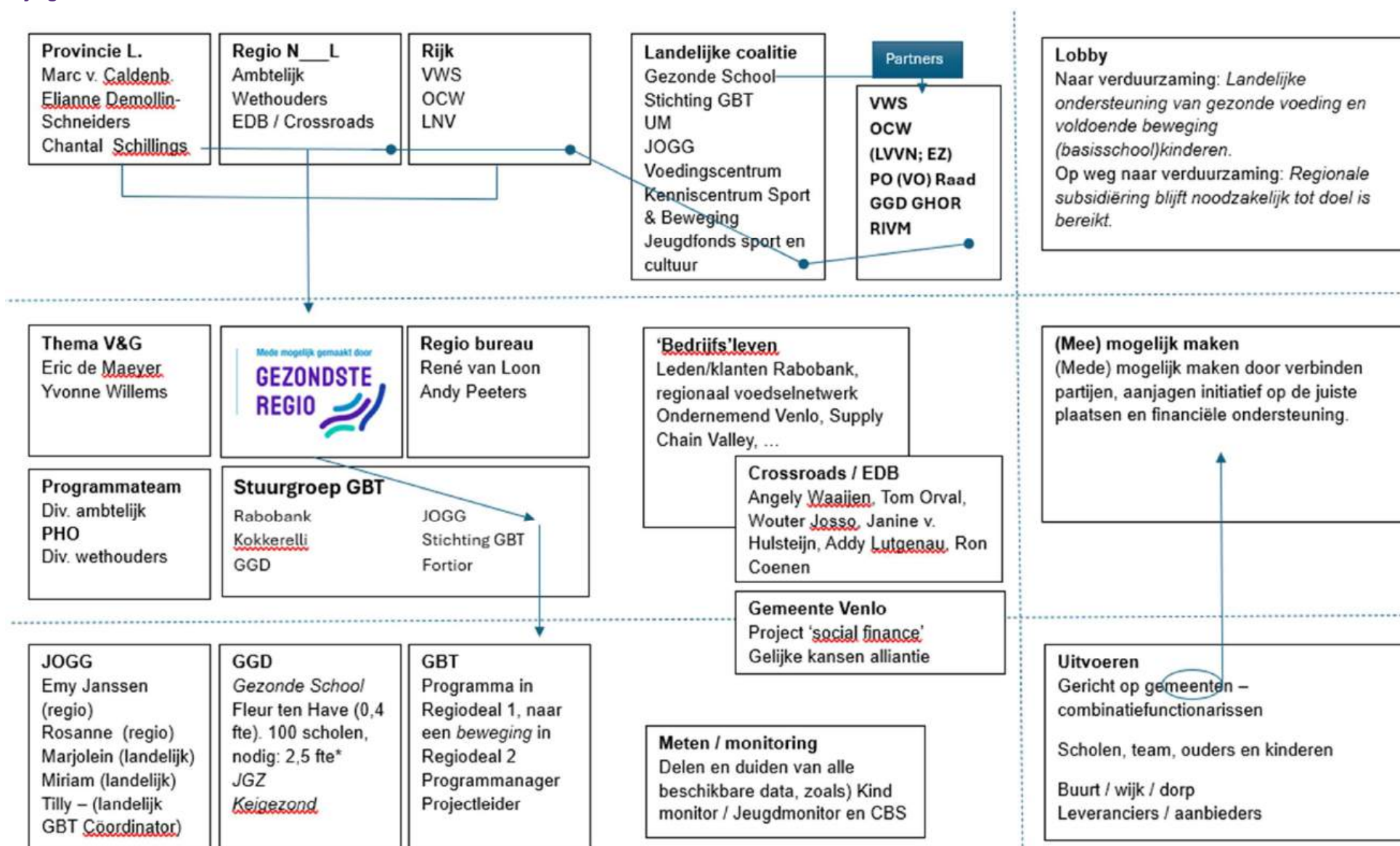
Zie voor de begroting de volgende pagina. Deze is als aparte bijlage meegezonden.

¹⁴ <https://www.loketgezondleven.nl/gezondheidsthema/overgewicht/werk-planmatig-aan-terugdringen-van-overgewicht/cijfers-en-feiten-overgewicht>

Format begroting projectsubsidies Regio Deal 2024 Noord-Limburg																																																																																																																																																
Projectinformatie		Verplicht in te vullen																																																																																																																																														
Naam project:	Gezonde Basisschool van de Toekomst																																																																																																																																															
Code project:																																																																																																																																																
Start project:	5-9-2025																																																																																																																																															
Einde project:	31-12-2025 (dag-maand-jaar)																																																																																																																																															
Samenwerkingspartners in het project																																																																																																																																																
Deelnemer 1 Hoofdaanvrager:	GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden				Type Partner		BTW verrekenbaar?																																																																																																																																									
Deelnemer 2:	Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst				overheid		NEE																																																																																																																																									
Deelnemer 3:	JOGG				non-profit		NEE																																																																																																																																									
Deelnemer 4:					privaat																																																																																																																																											
Deelnemer 5:					non-profit																																																																																																																																											
Deelnemer 6:					privaat																																																																																																																																											
1. Loonkosten of arbeidskosten																																																																																																																																																
Optioneel in te vullen																																																																																																																																																
Methode a: loonkosten																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Partner</th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>(5) = (3) + (4)</td> </tr> <tr> <td>GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 396.675</td> </tr> <tr> <td>Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ -</td> </tr> <tr> <td>JOGG</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ -</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ -</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ -</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 396.675</td> </tr> </tbody> </table>										Partner						Totaal							(5) = (3) + (4)	GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 396.675	Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ -	JOGG						€ -	0						€ -	0						€ -	Totaal						€ 396.675																																																																															
Partner						Totaal																																																																																																																																										
						(5) = (3) + (4)																																																																																																																																										
GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 396.675																																																																																																																																										
Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ -																																																																																																																																										
JOGG						€ -																																																																																																																																										
0						€ -																																																																																																																																										
0						€ -																																																																																																																																										
Totaal						€ 396.675																																																																																																																																										
2. Afschrijvingskosten machines en apparatuur																																																																																																																																																
Optioneel in te vullen																																																																																																																																																
Tabel I.																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Partner</th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th>Totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>JOGG</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> </tbody> </table>										Partner						Totaal	GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 0,00	Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ 0,00	JOGG						€ 0,00	0						€ 0,00	0						€ 0,00	Totaal						€ 0,00																																																																																						
Partner						Totaal																																																																																																																																										
GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 0,00																																																																																																																																										
Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ 0,00																																																																																																																																										
JOGG						€ 0,00																																																																																																																																										
0						€ 0,00																																																																																																																																										
0						€ 0,00																																																																																																																																										
Totaal						€ 0,00																																																																																																																																										
3. Materiele kosten/reiskosten/communicatie																																																																																																																																																
Optioneel in te vullen																																																																																																																																																
Tabel II.																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Partner</th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th>Projectkosten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 45.000,00</td> </tr> <tr> <td>Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>JOGG</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 45.000,00</td> </tr> </tbody> </table>										Partner						Projectkosten	GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 45.000,00	Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ 0,00	JOGG						€ 0,00	0						€ 0,00	0						€ 0,00	Totaal						€ 45.000,00																																																																																						
Partner						Projectkosten																																																																																																																																										
GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 45.000,00																																																																																																																																										
Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ 0,00																																																																																																																																										
JOGG						€ 0,00																																																																																																																																										
0						€ 0,00																																																																																																																																										
0						€ 0,00																																																																																																																																										
Totaal						€ 45.000,00																																																																																																																																										
4. Kosten derden/Uitbestede werkzaamheden																																																																																																																																																
Optioneel in te vullen																																																																																																																																																
Tabel III.																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Partner</th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th></th> <th>Projectkosten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 4.249.661,00</td> </tr> <tr> <td>Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>JOGG</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>0</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 0,00</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td>€ 4.249.661,00</td> </tr> </tbody> </table>										Partner						Projectkosten	GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 4.249.661,00	Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ 0,00	JOGG						€ 0,00	0						€ 0,00	0						€ 0,00	Totaal						€ 4.249.661,00																																																																																						
Partner						Projectkosten																																																																																																																																										
GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden						€ 4.249.661,00																																																																																																																																										
Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst						€ 0,00																																																																																																																																										
JOGG						€ 0,00																																																																																																																																										
0						€ 0,00																																																																																																																																										
0						€ 0,00																																																																																																																																										
Totaal						€ 4.249.661,00																																																																																																																																										
5. Begroting en dekkingsplan totaal																																																																																																																																																
Verplicht in te vullen																																																																																																																																																
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Uitgaven</th> <th>€</th> <th>Inkomsten</th> <th>€</th> <th>%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Loonkosten / arbeidskosten</td> <td>€ 396.675,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2. Afschrijvingskosten van machines/apparatuur</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3. Materialen-hulpmiddelen</td> <td>€ 45.000,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4. Kosten derden</td> <td>€ 4.249.661,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Eigen bijdrage</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>JOGG</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>0</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Bijdrage derden</td> <td>€ 3.674.181,00</td> <td></td> <td></td> <td>78%</td> </tr> <tr> <td>Overige Opbrengsten</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Subsidie/cofinanciering Europees</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td>0%</td> </tr> <tr> <td>Subsidie/cofinanciering Rijk</td> <td>€ 508.592,50</td> <td></td> <td></td> <td>11%</td> </tr> <tr> <td>Subsidie/bijdragen Gemeenten (Per gemeente en bedrag)</td> <td>€ 254.296,25</td> <td></td> <td></td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Beesel</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Bergen</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Gennep</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Horst aan de Maas</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mook en Middelaar</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Peel en Maas</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Venlo</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Venray</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Gevraagde Bijdrage provincie</td> <td>€ 254.296,25</td> <td></td> <td></td> <td>5%</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>€ 4.951.336,00</td> <td>Totaal</td> <td>€ 4.691.336,00</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td>Niet gedekt</td> <td>€ 0,00</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>										Uitgaven	€	Inkomsten	€	%	1. Loonkosten / arbeidskosten	€ 396.675,00				2. Afschrijvingskosten van machines/apparatuur	€ 0,00				3. Materialen-hulpmiddelen	€ 45.000,00				4. Kosten derden	€ 4.249.661,00				Eigen bijdrage	€ 0,00			0%	GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden	€ 0,00				Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst	€ 0,00				JOGG	€ 0,00				0	€ 0,00				0	€ 0,00				Bijdrage derden	€ 3.674.181,00			78%	Overige Opbrengsten	€ 0,00			0%	Subsidie/cofinanciering Europees	€ 0,00			0%	Subsidie/cofinanciering Rijk	€ 508.592,50			11%	Subsidie/bijdragen Gemeenten (Per gemeente en bedrag)	€ 254.296,25			5%	Beesel	€ 0,00				Bergen	€ 0,00				Gennep	€ 0,00				Horst aan de Maas	€ 0,00				Mook en Middelaar	€ 0,00				Peel en Maas	€ 0,00				Venlo	€ 0,00				Venray	€ 0,00				Gevraagde Bijdrage provincie	€ 254.296,25			5%	Totaal	€ 4.951.336,00	Totaal	€ 4.691.336,00				Niet gedekt	€ 0,00	
Uitgaven	€	Inkomsten	€	%																																																																																																																																												
1. Loonkosten / arbeidskosten	€ 396.675,00																																																																																																																																															
2. Afschrijvingskosten van machines/apparatuur	€ 0,00																																																																																																																																															
3. Materialen-hulpmiddelen	€ 45.000,00																																																																																																																																															
4. Kosten derden	€ 4.249.661,00																																																																																																																																															
Eigen bijdrage	€ 0,00			0%																																																																																																																																												
GGD Limburg-Noord - Gemeenschappelijke regeling van overheden	€ 0,00																																																																																																																																															
Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst	€ 0,00																																																																																																																																															
JOGG	€ 0,00																																																																																																																																															
0	€ 0,00																																																																																																																																															
0	€ 0,00																																																																																																																																															
Bijdrage derden	€ 3.674.181,00			78%																																																																																																																																												
Overige Opbrengsten	€ 0,00			0%																																																																																																																																												
Subsidie/cofinanciering Europees	€ 0,00			0%																																																																																																																																												
Subsidie/cofinanciering Rijk	€ 508.592,50			11%																																																																																																																																												
Subsidie/bijdragen Gemeenten (Per gemeente en bedrag)	€ 254.296,25			5%																																																																																																																																												
Beesel	€ 0,00																																																																																																																																															
Bergen	€ 0,00																																																																																																																																															
Gennep	€ 0,00																																																																																																																																															
Horst aan de Maas	€ 0,00																																																																																																																																															
Mook en Middelaar	€ 0,00																																																																																																																																															
Peel en Maas	€ 0,00																																																																																																																																															
Venlo	€ 0,00																																																																																																																																															
Venray	€ 0,00																																																																																																																																															
Gevraagde Bijdrage provincie	€ 254.296,25			5%																																																																																																																																												
Totaal	€ 4.951.336,00	Totaal	€ 4.691.336,00																																																																																																																																													
		Niet gedekt	€ 0,00																																																																																																																																													

BIJLAGEN

Bijlage 1 PRAATPLAAT Verbinden en activeren van het netwerk rondom Gezonde Leefstijl voor kinderen op de basisschool (... en ouder...)

Bouwen op netwerkvorming en
Verbinding RD1, verder versterken

Beleid gemeenten / behoefte scholen,
→ wie, wat, hoe en wie?

Inzet combinatie van interventies
Gezonde School / JOGG / lokale initiatieven

Daar waar het past
leidend naar GBT

Bijlage 2 Verandertheorie en effectenkaart GBT

VERANDERTHEORIE 'DE GEZONDE BASISCHOOL VAN DE TOEKOMST'

Bijlage 3

Beknorte formulering fasering GBT

Het onderstaande overzicht laat de Gezonde Basisscholen van de Toekomst (GBT) zien die op dit moment in Limburg operationeel zijn. Hierbij is een school een GBT-school als zij aan de volgende uitgangspunten voldoet of werkt aan de realisatie van maximaal één van deze uitgangspunten en dus binnen afzienbare tijd gereed is:

- Een rijke schooldag met extra aandacht voor bewegen boven op de reguliere beweeglessen,
- Een gezond tussendoortje en een gezonde lunch en/ of een gezond ontbijt dat voldoet aan de uitgangspunten van het voedingscentrum voor een gezond voedingspatroon.

Daarnaast hebben de GBT-scholen doelgericht gezondheidsbeleid op het vlak van bijvoorbeeld traktaties en aandacht voor gezondheid in het curriculum. Scholen die aan de uitgangspunten voldoen, werken vaak nog aan het realiseren van deze aanvullende doelstellingen.

Uitgebreide formulering fasering GBT

Bij de begeleiding wordt een onderscheid gemaakt in tien fases. De eerste vier fases zijn gericht op het informeren en inspireren. De overige fases laten de geleidelijke invoering zien.

1. De eerste contactfase
Deze scholen zijn benaderd. Er geeft een eerste gesprek plaatsgevonden en er zijn waar mogelijk vervolgafspraken gemaakt
2. Readiness Scan
Op deze scholen is een readiness scan afgenomen. In deze scan is samen met de school gekeken naar de stand van zaken op het vlak van de ontwikkeling van gezondheid en gezond gedrag op dit moment. De scan mondt uit in een verslag met daarin een advies voor het vervolg.
3. Inspiratiefase
Op basis van de Readiness Scan is besloten om sessies met het team van de school te organiseren om leerkrachten te informeren en te inspireren. Doel is om de school te brengen naar de doelbewuste ontwikkeling van het concept van de GBT voor hun locatie.
4. Ontwikkelfase
In deze fase ontwikkelt de school, waar mogelijk en nodig ondersteunt door de kwartiermaker en/ of actoren uit de omgeving van de school, het concept van de GBT op locatie.
5. Geleidelijke invoering: groenten en fruit
Scholen in deze fase kiezen ervoor om de ontwikkeling van de GBT te starten met het toevoegen van groenten en fruit aan de lunch en het tussendoortje op school. Concepten als schoolgruiten en schoolmaaltijden.nl helpen bij de financiële realisatie.
6. Geleidelijke invoering: ontbijt
Scholen in deze fase kiezen voor de invoering van een ontbijt in plaats van en lunch. De aanleiding is veelal dat de school signaleert dat er te veel kinderen niet ontbeten hebben als ze naar school komen. Steeds vaker laten deze scholen kinderen die dit willen ook een lunchtrommeltje vullen voor de lunch.
7. Geleidelijke invoering: beweegaanbod in een rijke dag
Scholen in deze fase kiezen niet voor het starten met voeding, maar net met bewegen. De tussenschoolse opvang en/ of de naschoolse opvang worden actief ingericht. Partners uit de buurt worden ingezet en verenigingen spelen een actieve rol.
8. Geleidelijke invoering: gezonde voeding/ lunch
Scholen in deze fase kiezen voor de lunch als vertrekpunt bij de invoering van de GBT.
9. Invoering gezonde voeding en verrijkt aanbod
Scholen in deze fase voeren het hele GBT concept uit. Scholen in eerdere fasen groeien naar deze fase toe.

Bij de invoering van de GBT op een school wordt, vanuit de readiness scan, nadrukkelijk gekeken naar een passend implementatiemodel. Fase 5 t/m 9 lijken weliswaar duidelijk van elkaar gescheiden fasen, in de praktijk is dit echter niet zo. Scholen die starten met het ontbijt hebben veelal óók al een kijk op gezonde voeding in het algemeen en scholen die starten met de lunch, intensiveren óók al hun TSO aanbod etc. Scholen in de laatste 4 fasen zijn in hun ontwikkeling GBT of passen de laatste onderdelen van het concept in.

Bijlage 4

Gespreksnotitie Schoolmaaltijden tbv RTG 25-9-2024 (Prof Onno van Schayck)

Deze notitie bespreekt het belang, de effecten en de noodzaak van structurele inzet op gezonde schoolmaaltijden. Gezonde schoolmaaltijden bieden essentiële voeding, ondersteunen gelijke onderwijskansen en bevorderen gezonde eetgewoonten bij leerlingen. Dit is bijvoorbeeld aangetoond in onderzoek naar de Gezonde Basisschool van de Toekomst (1-5). De huidige subsidie voor schoolmaaltijden maakt het voor scholen mogelijk om door middel van gezonde voeding concrete stappen te zetten naar een gezonde jeugd met gelijke onderwijskansen.

Gezonde Basisschool van de Toekomst: De Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) is een concept ontwikkeld om kinderen op school een gezonde schooldag te geven en gezonde gewoontes aan te leren, waar ze hun leven lang van profiteren. Dit gebeurt vanuit twee kaders: 1) Elke schooldag krijgen kinderen een gezond tussendoortje en een gezonde lunch aangeboden op school, en 2) kinderen bewegen iedere schooldag minimaal één uur. Eerder onderzoek van Universiteit Maastricht bracht verschillende positieve effecten van het concept aan het licht (1-5). Naar aanleiding van deze positieve resultaten is er een landelijke coalitie opgericht, bestaande uit JOGG, Gezonde School, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport & Bewegen, Universiteit Maastricht, Stichting GBT en Jeugdfonds Sport & Cultuur, om landelijke opschaling van het concept mogelijk te maken, zodat er op meer basisscholen structurele aandacht is voor gezonde voeding en meer bewegen. Vanuit de subsidie voor schoolmaaltijden hebben Jeugdeducatiefonds en Rode Kruis ervoor gezorgd dat veel scholen aan de slag zijn gegaan met het aanbieden van voeding. Samenwerking tussen Jeugdeducatiefonds, Rode Kruis en de coalitiepartijen voor opschaling GBT zal veel scholen helpen het onderdeel gezonde voeding structureel neer te zetten.

Huidige situatie in Nederland: De Europese Commissie heeft in de European Child Guarantee opgenomen dat alle kinderen recht hebben op minstens één gezonde maaltijd per dag (6). In Nederland brengen leerlingen meestal hun eigen lunch mee naar school, in tegenstelling tot de situatie in de meerderheid van de Europese landen. De afwezigheid van schoolmaaltijden in Nederland leidt tot aanzienlijke verschillen in de kwaliteit en voedzaamheid van de geconsumeerde lunch, afhankelijk van de sociaaleconomische status van gezinnen. Uit een studie van Rongen et al. onder 363 Nederlandse basisschoolleerlingen bleek dat een groot percentage leerlingen suikerhoudende dranken meebrengt naar school, terwijl slechts een zeer klein aantal groenten of fruit consumeert (7). In extreme gevallen hebben leerlingen helemaal geen lunch, wat hun leervermogen en welzijn ernstig beïnvloedt. Het structureel organiseren van schoolmaaltijden kan deze gezondheidskloof overbruggen en ervoor zorgen dat alle kinderen toegang hebben tot voedsaam eten, ongeacht hun achtergrond.

Effecten van schoolmaaltijden: Schoolmaaltijden zorgen ervoor dat leerlingen, vooral in achterstandswijken, toegang hebben tot voedsaam eten. Onderzoek laat zien dat gezonde voeding (al dan niet in combinatie met bewegen) in het dagelijks leven een positieve invloed heeft op de academische prestaties (3), waaronder rekenvaardigheden. Onderzoek naar GBT toont daarnaast aan dat het aanbieden van een gezond tussendoortje en een gezonde lunch, gecombineerd met gestructureerde beweegactiviteiten, de BMI z-score en middelomtrek (een belangrijke marker van diabetes en hart- en vaatziekten op latere leeftijd) van leerlingen verbetert (4-5). Daarnaast draagt het bij aan een verbetering in eetgewoonten van leerlingen, zowel thuis als op school, en een vermindering in pestgedrag tijdens schooluren (6-7). Rekening houdend met de complexiteit van problemen als welvaartsziekten en voedselarmoede, wijzen deze onderzoeken uit dat schoolmaaltijden een substantiële bijdrage kunnen leveren aan gelijke gezondheids- en onderwijskansen. Onderwijzers vinden daarnaast dat schoolmaaltijden een 25-09-2024

positieve, sociale omgeving bevorderen die hen ontlast en het leren stimuleert. Scholen die maaltijden aanbieden, rapporteren hoge tevredenheid en de wens om door te gaan (8).

Impact van tijdelijke financiering: Het succesvol en duurzaam implementeren van schoolmaaltijden kost tijd. Scholen moeten investeren in het aanpakken van logistieke uitdagingen en het creëren van draagvlak. We zien dat veel scholen door de tijdelijke aard van financiering huiverig zijn om met het aanbieden van voeding aan de slag te gaan. Voor duurzaam succes is langdurige ondersteuning nodig. Dit is ook te zien bij de implementatie van GBT in Limburg, waar het concept begonnen is. In de eerste periode werd er geïnvesteerd in het goed neerzetten en integreren van het concept met behulp van provinciale subsidie. Toen dat was bereikt en deelnemende scholen enthousiast waren om het concept blijvend te implementeren, werden er lokaal mogelijkheden gevonden om dit mogelijk te maken. Door middel van langdurige cofinanciering met lokale overheid, private partijen en ouders, zijn er inmiddels al 30 Limburgse basisscholen die GBT duurzaam implementeren. Een langdurige financiering van het schoolmaaltijdenprogramma kan meer scholen in Nederland helpen om gezonde voeding en voedingseducatie in het schoolcurriculum te integreren, zodat zowel kinderen als ouders leren over een evenwichtige voeding en gezonde levensstijl. Op termijn kunnen deze scholen, met behulp van duurzame cofinanciering, doorgroeien naar volledige GBT-school zodat er naast aandacht voor voeding ook ruimte is voor meer beweging gedurende de schooldag.

Voordelen van structurele financiering: Structurele financiering van het schoolmaaltijdenprogramma maakt het mogelijk om gezonde voeding goed neer te zetten bij basisscholen. Het geeft ruimte om de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties zoals Jeugdeducatiefonds, Rode Kruis, JOGG, Gezonde School, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport & Bewegen, Universiteit Maastricht, Stichting GBT en Jeugdfonds Sport & Cultuur verder te intensiveren en voort te bouwen op de samenwerking met lunchaanbieders in het streven naar gezond aanbod, bijvoorbeeld via het bestaande Akkoord Gezonde Voeding op Scholen van JOGG en het Voedingscentrum. Verbinding met bijvoorbeeld lokale groente- en fruittelers heeft al laten zien dat ook regionale voedselproducenten aangehaakt worden bij het aanbieden van schoolmaaltijden. Daarnaast schept structurele financiering tijd om meer private partijen en ouders financieel te betrekken om op termijn tot een duurzame cofinanciering te komen. Dit biedt stabiliteit en moedigt meer scholen aan om deel te nemen, wat uiteindelijk bijdraagt aan gelijkere onderwijs- en gezondheidskansen.

Conclusie: De impact van gezonde voeding op het welzijn, de gezondheid en het gedrag van leerlingen is duidelijk aangetoond. We staan in Nederland aan het begin van een verandering naar structureel gezonde voeding en meer bewegen op scholen. Mede door samenwerking tussen organisaties als Jeugdeducatiefonds, Rode Kruis, JOGG, Gezonde School, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport & Bewegen, Universiteit Maastricht, Stichting GBT en Jeugdfonds Sport & Cultuur maken we het voor scholen makkelijker om deze verandering in te zetten. De subsidie voor schoolmaaltijden maakt het voor scholen mogelijk om concrete stappen te zetten op het gebied van gezonde voeding. Het beëindigen van het schoolmaaltijdprogramma zal negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid en onderwijskansen van kinderen, vooral in achterstandsgebieden. Daarom moeten juist die scholen waar aantoonbaar veel leerlingen in armoede opgroeien ook in de toekomst gezonde voeding voor hun leerlingen kunnen blijven aanbieden. Langdurige cofinanciering en een geïntegreerde aanpak, waarbij gezonde voeding en educatie centraal staan, zijn essentieel. Het is van vitaal belang hier nu op door te pakken om een gezondere toekomst en gelijke kansen voor alle leerlingen te waarborgen. 25-09-2024

Bronnen:

1. Asigbee, F. M., Whitney, S. D., & Peterson, C. E. (2018). The link between nutrition and physical activity in increasing academic achievement. *Journal of School Health*, 88(6), 407-415.
2. Willeboordse M, et al. (2022). Battling the obesity epidemic with a school-based intervention: Long-term effects of a quasi-experimental study. *PLoS One*. 17(9), e0272291.
3. Bartelink NHM, et al. (2019). One- and two-year effects of the healthy primary school of the future on children's dietary and physical activity behaviours: A quasi-experimental study. *Nutrients*. 11(3), 689.
4. Hahnraaths MTH, et al. (2021). "Mummy, can I join a sports club?" A qualitative study on the impact of health-promoting schools on health behaviours in the home setting. *Int J Environ Res Public Health*. 18(22), 12219.
5. Van Run SAC, et al. (2020). The influence of 'The Healthy Primary School of the Future' on bullying: an exploratory study. *Pedagogiek*. 40(1), 97-117.
6. European Comission. *European Child Guarantee*. Available online: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1428&langId=en> (geraadpleegd op 15 augustus 2024).
7. Rongen FC, et al. (2019). What's for lunch? The content and quality of lunches consumed by Dutch primary schoolchildren and the differences between lunches consumed at home and at school. *BMC Public Health*. 19(1365), 1-10.
8. Muskens M, et al. (2023). Programma Schoolmaaltijden: Implementatie en ervaren effecten. Available online: <https://open.overheid.nl/documenten/dpc-600bed3ed9e7a5daf4d38a57d4ea4f6b9e2f6280/pdf> (geraadpleegd op 15 augustus 2024).

Bijlage 5

Propositie

Rol JOGG bij opschaling Gezonde Basisschool van de Toekomst

Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) is een wetenschappelijk bewezen concept dat schoolkinderen daadwerkelijk gezonder maakt. Er zijn veel JOGG-gemeenten die met gezonde voeding en meer bewegen op basisscholen aan de slag willen. Ook zijn er veel landelijke organisaties die hier een belang bij hebben. Het is belangrijk dat JOGG de verschillende partijen bij elkaar brengt, omdat wij als geen ander vaardig zijn in bouwen van effectieve samenwerkingsconstructen met publieke en private partijen. Daarnaast is JOGG bedreven in het landelijk implementeren van effectieve aanpakken. Daarom pakt JOGG veel taken op in de begeleiding van implementatie binnen gemeenten en vindt de lokale stichting GBT meer aansluiting bij de JOGG-structuur. Om deze reden wordt de directeur-bestuurder van JOGG benoemd als bestuurder van Stichting GBT en heeft een wetenschapper van Universiteit Maastricht een plaats in het projectteam van JOGG.

Samenwerken met coalitiepartijen

We werken hiervoor samen met verschillende partijen: Gezonde School, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport & Bewegen, Universiteit Maastricht, Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst en het Jeugdfonds Sport & Cultuur. Zo volgen we bijvoorbeeld de richtlijnen van het Voedingscentrum en kan GBT als interventie binnen de Gezonde Schoolaanpak worden geïmplementeerd. Zo werken we samen en zorgen we dat de verschillende opdrachten op elkaar aansluiten.

Ondersteuning aan gemeenten

Veel gemeenten richten zich op of willen bezig met het stimuleren van gezonde voeding en/of meer bewegen op basisscholen. De uitdaging binnen gemeenten is op welke manier dit kan worden aangepakt. Vanuit JOGG ondersteunen wij gemeenten door GBT beter te laten aansluiten bij lokale context en zo toepasbaar maken voor meer gemeenten. We helpen met het ophalen van bewijs voor de effecten van verschillende varianten van GBT binnen gemeenten. Daarnaast bieden we ondersteuning aan gemeenten bij het opzetten en opschalen van GBT.

Wat houdt Gezonde Basisschool van de Toekomst in?

Alle kinderen in Nederland brengen een groot deel van hun tijd door op school. Het is gebruikelijk dat kinderen hun lunch van thuis meekrijgen. Helaas blijkt uit onderzoek dat de gemiddelde lunchtrommel niet erg gezond is. Er zijn zelfs kinderen van armere gezinnen die helemaal geen eten meekrijgen. De Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT) is als concept ontworpen om kinderen op school te helpen gezonde leefpatronen aan te leren, waar ze hun hele leven profijt van hebben. Dit concept bestaat uit twee belangrijke pijlers: 1. Gezonde Voeding: elke schooldag krijgen kinderen een gezond tussendoortje en een gezonde lunch aangeboden; 2. Beweging: kinderen bewegen elke schooldag minimaal één uur. Wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit Maastricht heeft aangetoond dat deze manier van werken kinderen zowel fysiek als mentaal gezonder maakt. Verwijzing naar [GBT-platform](#) voor meer informatie.

Wat zijn de precieze kaders?

De kernelementen vanuit het onderzoek in Limburg zijn afgeleid en deze worden toegepast in verschillende contexten. We zien de volgende kernelementen:

Inhoudelijk	Uitvoering
Elke schooldag eten kinderen een gezond tussendoortje en een gezonde lunch. <i>Minimaal 80% van de producten die tijdens de lunch worden aangeboden voldoen aan de richtlijnen van de Gezondheidsraad. De lunch kan aangeboden worden door de school (bijv. via een cateraar) of door ouders meegegeven worden (indien er sprake is van een helder lunchbeleid).</i>	Alle belanghebbenden (ouders, kinderen, schoolpersoneel etc.) zijn vanaf het begin actief betrokken. <i>Er is ruimte voor de wensen, behoeften en ideeën van alle partijen; belanghebbenden zijn actief betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Deze betrokkenheid kan zich bijvoorbeeld vertalen in het vormen en/of betrekken van projectgroepen, ouderaden of leerlingenraden, en/of het deelnemen van ouders als vrijwilliger bij de verschillende initiatieven.</i>
Kinderen bewegen iedere schooldag minimaal één uur. <i>Deze fysieke activiteit kan bestaan uit energizers, buitenlessen, lessen lichamelijke opvoeding, activiteiten tijdens de lunchpauze etc. Alle activiteiten worden begeleid door docenten, pedagogisch medewerkers, vrijwilligers en/of leden van lokale sportverenigingen, onder begeleiding van buurtsportcoaches van bijvoorbeeld de gemeente.</i>	School-brede aanpak (alle groepen). <i>De Gezonde Basisschool van de Toekomst is een initiatief voor de hele school; gezondheid en welzijn komen in alle leerjaren aan bod en geïmplementeerde initiatieven bereiken alle leerlingen binnen een school.</i>

Wat is de rol van JOGG in de opschaling van GBT?

1. Coalitie

JOGG heeft een coalitie van maatschappelijke organisaties gevormd, die zich gezamenlijk inzet om de landelijke opschaling van dit concept mogelijk te maken. De wetenschappelijke resultaten zijn overtuigend en er is aanzienlijke interesse onder gemeenten en scholen om (onderdelen van) het GBT-concept te implementeren. De partijen in de coalitie zijn Gezonde School, Stichting Gezonde Basisschool van de Toekomst, Voedingscentrum, Universiteit Maastricht, Jeugdfonds Sport & Cultuur en Kenniscentrum Sport & Bewegen. JOGG is geen eigenaar van het concept GBT, maar wel aanjager en uitvoerder.

2. Ondersteuning aan gemeenten

We ondersteunen gemeenten bij het kennismaken, opzetten en opschalen van het GBT-concept. Daarnaast helpen we bij het verzamelen van bewijs voor de effectiviteit van verschillende GBT-varianten binnen de gemeenten.

Waarom kiest JOGG ervoor om deze interventie op te schalen en niet bijv. een ander programma?

Vanuit JOGG helpen we gemeenten om de omgeving gezonder te maken. Veel gemeenten hebben

behoefden en plannen in de schoolomgeving. Daar ondersteunen wij op verschillende manieren in op beleid en praktijk. GBT is hierin een aanpak die bewezen effectief is. We sluiten ons aan bij de beweging die al in gang is gezet, maar kijken ook verder naar lokale varianten van GBT. Zo verbinden we verschillende lokale varianten en brengen we onderzoek en praktijk samen.

Hoe sluit GBT aan bij initiatieven zoals beweegvriendelijke schoolpleinen?

Zowel op school als in de omgeving van de school moeten we de gezonde keuze de gemakkelijke maken. Verschillende initiatieven helpen hierbij, denk aan water drinken, het invoeren van een groente- en fruitbeleid, meedoen aan de Koningsspelen en het Nationaal Schoolontbijt en de inzet op beweegvriendelijke schoolpleinen. Deze initiatieven kunnen door GBT structureel worden ingezet voor aandacht in praktijk en beleid voor gezonde voeding en meer bewegen.

Wat zijn proeftuinen?

Het doel van de proeftuinen is om GBT beter te laten aansluiten bij de lokale context en zo toepasbaar te maken voor meer gemeenten. Dit doen we door het verzamelen van informatie over het proces (korte termijn): over hoe GBT-varianten worden uitgevoerd en geïmplementeerd. Daarnaast over het effect (lange termijn): bewijslast met betrekking tot verschillende GBT-varianten voor gemeenten. Gemeenten die hun eigen lokale variant van GBT willen implementeren, kunnen in aanmerking komen voor een proeftuin. Voorbeelden hiervan zijn geen verlengde schooldag of inzet cateraar in plaats van zelfsmeeerlunch. Hiervoor krijgen ze inzet van een GBT-professional voor de implementatie op scholen en voor gemeenten vanuit Adviseur Gezonde Omgeving en Implementatiespecialist GBT.

Welke gemeenten zien we als onderdeel van GBT-beweging?

Verdeling van gemeenten binnen GBT-beweging:

1. Actiefase

Deze gemeenten werken toe naar of voldoen aan minimaal één van de inhoudelijke kernelementen van GBT: 1.) Elke schooldag eten kinderen een gezond tussendoortje en een gezonde lunch; 2.) Kinderen bewegen iedere schooldag minimaal één uur. Bijvoorbeeld, gemeente Utrecht communiceert over lokale variant van GBT.

2. Verkenningfase

Deze gemeenten zijn bekend met het GBT-concept en tonen interesse, maar zetten door beperking in capaciteit of financiële middelen (nog) niet in op de implementatie. We houden ze aangehaakt, zodat ze bij toekomstige landelijke of lokale ontwikkelingen kunnen opschalen.

Onderstaande vragen over Gezonde School – voorstel ligt bij Gezonde School om hierop mee te lezen

Hoe past GBT binnen Gezonde School?

Gezonde School omarmt GBT als erkende interventie en zet zich in voor het landelijk toegankelijk maken daarvan binnen de ambities en uitgangspunten van het programma Gezonde School. Het GBT-concept biedt een concrete invulling op onderdelen van de pijlers van de Gezonde School-aanpak voor scholen die aan de slag willen met de leefstijlthema's Bewegen & Sport, Voeding en Welbevinden. Het biedt een samenhangend pakket: een gezond tussendoortje tijdens de ochtendpauze, een gezonde schoollunch volgens de normen van het Voedingscentrum, bewegend leren gedurende de schooldag en professioneel begeleide beweeg- en cultuuractiviteiten tijdens de tussenschoolse opvang.

Wat is het verschil tussen GBT en de Gezonde School-aanpak?

De Gezonde School-aanpak is een brede aanpak die onderwijsprofessionals helpt om een gezonde leefstijl op school vanzelfsprekend te maken. GBT biedt een specifieke invulling van deze aanpak, met de nadruk op de thema's Bewegen & Sport, Voeding en Welbevinden. De implementatie van GBT draagt dan ook bij aan de doelen van de Gezonde School-aanpak. De omgekeerde situatie geldt echter niet: het toepassen van de Gezonde School-aanpak betekent niet vanzelfsprekend dat GBT wordt gebruikt.

Wat is de rol van de Gezonde School adviseur en JOGG-regisseur binnen GBT?

Het contact met de school loopt idealiter via de Gezonde School-adviseur van de GGD. De Gezonde School-adviseur maakt vanuit school de verbinding met de JOGG-regisseur die relevante partijen en initiatieven verbindt met de school.

Welke huisstijl doen we?

Presentaties vanuit JOGG: huisstijl JOGG (ppt format) met daarin GBT-logo

GBT-platform: GBT-huisstijl

Overige vragen:

- Hoe verhouden andere programma's zich zoals JumpIn en Lekker Fit tot GBT?
- Wat zijn de kosten?

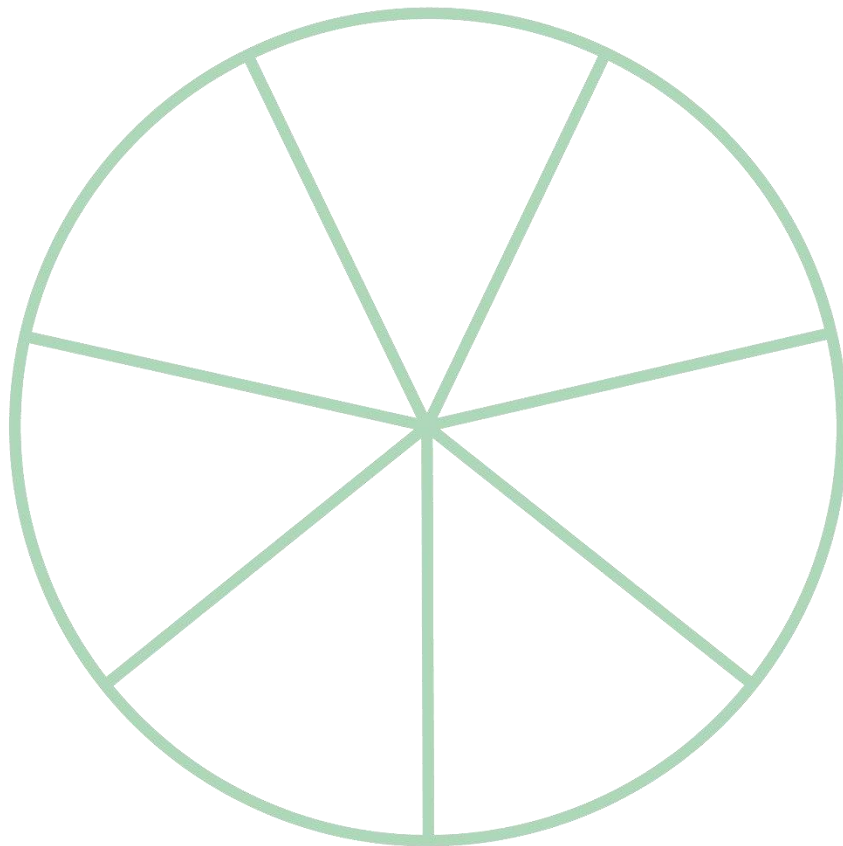
Input Anouk:

- Waar zitten nu dan wel de uitdagingen?
- Waarom kiezen we dan bewust voor concept GBT (interventie)?
- Wat is de rol van JOGG (aanjager?) Maar wat is het eindpunt. Gaat het naar toe?
- Wat zijn ook learnings van andere interventies?

Projectvoorstel Regio Deal 2024

Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'
Naam Penvoerder	Stichting VieCuri Medisch Centrum voor Noord-Limburg
Contactpersoon	Dr. Francy Crijns
Emailadres	fcrijns@viecuri.nl
Telefoonnummer	06-34384558
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	1-5-2025
Einde project (uiterlijk <i>31-12-28</i>)	31-12-2028
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Stichting VieCuri Medisch Centrum voor Noord-Limburg
Type organisatie	Stichting/Ziekenhuis
KVK nummer	41063674
Postadres	Postbus 1926 – 5900 BX Venlo
Bezoekadres	Tegelseweg 210 – 5912 BL Venlo
Contactpersoon	Dr. Francy Crijns
Emailadres	fcrijns@viecuri.nl
Telefoonnummer	06-34384558
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL84RABO0173811000
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Stichting VieCuri Medisch Centrum voor Noord-Limburg

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie	4
3.	Effectiviteit	17
	3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	17
	3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	19
4.	Haalbaarheid	22
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	24
6.	Activiteiten en Budget	25
Tekenpagina's + Intentieverklaringen in Bijlage		

1. Inleiding

De gezondheid van de inwoners van Noord-Limburg staat in verschillende opzichten in contrast met de algemene gezondheid van de Nederlandse bevolking, zo blijkt uit de GGD-gezondheidsmonitor, het regiobeeld en het gemeentelijk uitvoeringsplan IZA. Met name op het gebied van chronische aandoeningen, leefstijl en fysieke activiteit zijn er uitdagingen in de regio. Na een jarenlange dalende trend, zien we opnieuw een stijging in het percentage jongeren dat rookt of vaped. Vergeleken met de rest van Nederland, zijn er meer langdurig zieken in Noord-Limburg en ervaren Noord-Limburgers hun welzijn en de kwaliteit van hun gezondheid ook als lager. Ook hebben (Noord-)Limburgers een lagere sociaal economische positie in vergelijking met andere regio's ([Provincie Limburg, Samen Leven en Bestaanszekerheid, Beleidskader 2024-2027](#)). In de afgelopen jaren zijn er in Noord-Limburg diverse initiatieven genomen om de gezondheid van de inwoners te bevorderen. Deze initiatieven, vaak onder impuls van de Regio Noord-Limburg met de ambitie om de gezondste regio te worden, zijn gericht op het verbeteren van leefstijl, het verminderen van gezondheidsrisico's, het versterken van het sociaal welzijn en het terugdringen van gezondheidsverschillen. Echter, deze initiatieven kunnen beter op elkaar afgestemd worden om tot meer resultaten en duurzame doorwerking te komen. Een brede en een langdurige samenwerking van diverse organisaties waaronder kennisinstellingen en praktijkorganisaties, en een systematische implementatie van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek in de praktijk zijn hierin cruciaal. Tot deze conclusie kwam ook het RIVM, met zijn recent gepubliceerde hoofdrapport [Volksgezondheid Toekomstverkenning 2024](#).

Dit projectvoorstel richt zich dan ook op het sluiten van een Health Deal met relevante partners, het vormgeven en het inrichten van een Academische Werkplaats rondom het thema Gezondheid en Vitaliteit en het opstarten van een aantal gezamenlijke deelprojecten. Vanuit zijn strategie 'Samen voor Gezondheid' heeft VieCuri het initiatief genomen om samen met kennispartners Universiteit Maastricht, GGD Limburg-Noord, Fontys Hogeschool, HAS green academy en Gilde Opleidingen een projectvoorstel in te dienen voor het inrichten van een Academische Werkplaats met als werktitel 'Gezondheid en Vitaliteit'. Het resultaat wordt een duurzaam ingericht kennisecosysteem met relevante partners, waarin zij samenwerken om de gezondheid en vitaliteit van inwoners te bevorderen, gezondheidsverschillen te verkleinen en bovendien expertise op te bouwen door onderzoeksresultaten te implementeren en te valoriseren.

2. Relevantie

- a. Beschrijving van het project t.b.v. interne en externe communicatie (max 1 A4, lettergrootte 11)

Uit onderzoek naar Brede Welvaart (o.a. RaboResearch, CBS, VTV-2024 en GGD) blijkt dat de gezondheid van Noord-Limburgers op dit moment slechter is dan gemiddeld. Vergeleken met de rest van Nederland, zijn er meer langdurig zieken in Noord-Limburg en ervaren Noord-Limburgers hun welzijn en de kwaliteit van hun gezondheid ook als lager. Momenteel zijn er in de regio verschillende initiatieven rondom het thema gezondheid en leefstijl. Deze initiatieven kunnen echter beter op elkaar afgestemd worden om tot meer resultaten en duurzame doorwerking te komen. Langdurige samenwerking en implementatie van resultaten uit wetenschappelijk onderzoek in de praktijk zijn hierin cruciaal (zie ook [hoofdrapport van de Volksgezondheid Toekomst Verkenning \(VTV-2024\)](#)). Vanuit zijn strategie 'Samen voor Gezondheid' heeft VieCuri het initiatief genomen om samen met kennispartners Universiteit Maastricht, GGD Limburg-Noord, Fontys Hogeschool, HAS green academy en Gilde Opleidingen een projectvoorstel in te dienen voor het inrichten van een Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'. Deze Academische Werkplaats (AW) is een quadrupel helix samenwerkingsverband tussen praktijk, onderzoek, onderwijs en beleid, gericht op het ontwikkelen en implementeren van kennis die bijdraagt aan het verbeteren van de gezondheid, vitaliteit en het welzijn van mensen. Het is een plek waar onderzoekers, zorgprofessionals, ondernemers, beleidsmakers en inwoners samenwerken om (wetenschappelijke) kennis direct in de praktijk toe te passen. In een Academische Werkplaats worden kennis en ervaring gedeeld, nieuwe interventies ontwikkeld en getest, en wordt er gezocht naar duurzame oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. De inrichting van de AW loopt parallel aan het sluiten van een Health Deal met stakeholders. Dit is een overeenkomst waarin wordt vastgelegd wat de gezamenlijke missie en visie is op het gebied van gezondheid van inwoners van Noord-Limburg.

De AW richt zich op de Regiodeal resultaten zoals gesteld binnen het doel 'Vitale Gemeenschappen en Positieve Gezondheid':

- Het ondersteunen van vitale gemeenschappen en wijken;
- Het bevorderen van positieve gezondheid;
- Het stimuleren van een gezondere jeugd.

Op deze thema's worden deelprojecten met gezondheidsvraagstukken van stakeholders gebundeld en in gezamenlijkheid opgepakt.

De wijze waarop de AW wordt ingericht en de activiteiten die daarin worden ontplooid sluiten aan bij de resultaten die gesteld worden binnen de doelen 'Het doorontwikkelen van kennisecosystemen' en 'Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen'.

In de samenwerkingsovereenkomst die met kernpartners wordt afgesloten voor de inrichting van de AW zitten voorwaarden opgenomen om continuïteit te borgen, ook na het aflopen van de Regio Deal.

Met deze duurzame samenwerking in quadrupel helixverband hebben we de ambitie om de regio Noord-Limburg nog meer te bewegen richting de Gezondste Regio!

- b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het doel van het project is het sluiten van een Health Deal met regiopartners uit de quadrupel helix en het opzetten van een duurzame kennisinfrastructuur met relevante partners in Noord-Limburg (en eventueel daarbuiten), waarin zij samenwerken om de gezondheid en vitaliteit van inwoners te bevorderen, expertise op te bouwen en onderzoeksresultaten te implementeren, te valoriseren, met duurzame doorwerking.

Het project is geslaagd indien:

- de Health Deal is gesloten met regiopartners uit de quadrupel helix;
- er een samenwerkingsovereenkomst is afgesloten met kernpartners om een Academische Werkplaats duurzaam in te richten, met als thema 'Gezondheid en Vitaliteit';
- de AW, met pijlers A. Jeugd en Gezondheid, B. Zorg en Welzijn, C. Gebiedsontwikkeling, is opgericht en duurzaam ingericht;
- er deelprojecten worden uitgevoerd binnen de 3 pijlers van de AW met meetbare resultaten.

Het project draagt bij aan volgende thema's en resultaten (*cursief* is beknopt weergegeven hoe de projectaanvraag aansluit bij het aangegeven thema/resultaat):

Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

- A. Een pakket aan maatregelen om de gezondheid van kinderen te bevorderen.

Vertrekkend vanuit resultaten van de kind-monitor die door de GGD wordt uitgezet in 2025, worden analyses gedaan i.s.m. onderzoekers binnen de AW, waar mogelijk i.s.m. GBT en Kokkerelli interventies uitgerold en beleidsadviezen gegeven.

- B. Een andere wijze van samenwerken in zorg en welzijn. Meer vanuit gezondheid (preventief, Positieve Gezondheid) in plaats vanuit ziekte (medicaliserend). We onderzoeken de rol van gemeenschappen en hoe het versterken van netwerksamenwerking hieraan kan bijdragen.

Het netwerk in de regio rondom het thema gezondheid en vitaliteit zal versterkt worden door het opzetten van de Academische Werkplaats. Hierdoor wordt het makkelijker om expertise op het gebied van implementatieonderzoek te laten landen in onze regio.

- C. Een bijdrage wordt geleverd aan gebiedsontwikkelingen, die als kennishub voor de nieuwste vormen van gezonde wijken kunnen dienen voor de Regio en daarbuiten.

Het thema gebiedsontwikkeling, met specifieke aandacht voor groene en gezonde leefomgeving, wordt 1 van de kernthema's binnen de Academische Werkplaats Gezondheid en Vitaliteit en kan hiermee de rol van kennishub dienen.

Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen

- A. Het inrichten van een kennisinfrastructuur waar onderzoekers, docenten, studenten, zorgorganisaties en bedrijven kunnen werken aan gezamenlijke projecten.

De op te zetten Academische Werkplaats zorgt voor een kennisinfrastructuur waar deze partijen samen komen om op het thema Gezondheid en Vitaliteit gezamenlijk praktijkgericht onderzoek uit te voeren.

- B. Het realiseren van een kennisinfrastructuur die het mogelijk maakt om nieuwe innovaties te testen in een schaalbare en realistische testomgeving/proeftuin.

De Engelse vertaling van een Academische Werkplaats is een 'Academic Collaborative Centre'. Hoofddoel daarvan is een duurzame samenwerking i.k.v. academisering van de praktijk, met als gevolg een Implementatie van innovaties, maar ook een lerende aanpak, uitrollen van interventies met een goede evidence base en stoppen met interventies die dat niet hebben.

- C. Het ontwikkelen en onderzoeken van duurzame (plantaardige) producten die passen bij gezonde voeding gepersonaliseerd naar de doelgroep.

Binnen de Academische Werkplaats zal worden samengewerkt met de Brightlands Campus en onderzoekers van Maastricht University Campus Venlo binnen dit thema. In eerste instantie met name gericht op jeugd en gezondheid, maar mogelijk ook voor producten bij volwassenen.

- E. Een verbeterde samenwerking tussen quadrupel helix op gebied van gezondheid.

Het opzetten van deze kennisinfrastructuur zal voor nog meer binding zorgen tussen partijen op het gebied van gezondheid in de quadrupel helix door gezamenlijk opgezette projecten met successen die ook samen gevierd kunnen worden en niet alleen door individuele partijen.

Talent ontwikkelen & behouden

- D. Een duurzame organisatie voor het verbinden van overheid, bedrijfsleven, culturele, zorg- en kennisinstellingen om gezamenlijk te acteren op thema gezondheid, waarbij integratie, talentontwikkeling en participatie van internationale werknemers een vanzelfsprekendheid is.

Het binden van talent aan onze regio door het kunnen bieden van voldoende mogelijkheden voor ontwikkeling en implementatie van innovaties op het gebied van gezondheid is een belangrijk doel voor de Academische Werkplaats. Andere vergelijkbare initiatieven, bijvoorbeeld de AW Ouderenzorg die al meer dan 25 jaar bestaat in Zuid-Limburg, hebben laten zien dat op een duurzame manier samengewerkt kan worden met een dergelijke kennisinfrastructuur.

- c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

Het project om tot kennisontwikkeling en duurzame gezondheidsverbetering van inwoners en werknemers van de regio Noord-Limburg te komen bestaat uit subdoelen/activiteiten waarmee een bijdrage geleverd wordt aan in paragraaf 2.b. genoemde thema's en resultaten:

1. Het sluiten van een Health Deal met relevante organisaties: een overeenkomst waarin wordt vastgelegd wat de gezamenlijke missie en visie is op het gebied van gezondheid van inwoners en werknemers van Noord-Limburg (evt. met specificatie van gezamenlijke investeringen);
2. Het vormgeven van een Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' met kernpartners en VieCuri als coördinerend centrum, en het duurzaam inrichten van deze Academische Werkplaats;

3. Het opstarten van deelprojecten: concrete vraagstellingen van stakeholders bundelen en in gezamenlijkheid oppakken. Pilot deelprojecten kunnen gelijktijdig gestart worden met subdoelen 1 en 2;
4. Het samen met praktijkorganisaties implementeren van resultaten uit deelprojecten, monitoren en voortdurend verbeteren (Plan Do Check Act-cyclus);
5. Acquisitie van nieuwe (organisatie overstijgende) deelprojectideeën, en mogelijkheden tot financiering (1ste, 2de, 3de en 4de geldstroom)
6. Het communiceren over de Academische Werkplaats en over bereikte resultaten/*Best Practices* via diverse kanalen en op verschillende manieren (o.a. wetenschappelijke publicaties in *peer reviewed* tijdschriften, een eigen website, regionale media, sociale media, nationale en internationale congressen en symposia).

De gezondheidsinitiatieven die de voorbije jaren in Noord-Limburg zijn opgestart hebben positieve resultaten geboekt, zoals blijkt uit de [VRLN-databank](#), [het kennisplein van GGD Noord-Limburg](#). Het percentage volwassen rokers en mensen met overgewicht is in de regio iets gedaald, en er is een toename van fysieke activiteit. Ook het bewustzijn rondom gezonde voeding is verhoogd, wat blijkt uit het feit dat steeds meer mensen voldoen aan de fruit- en groentenorm.

Toch blijven er uitdagingen, vooral op het gebied van mentale gezondheid en de ongelijkheid in gezondheidsuitkomsten en welvaart, maar ook de stijgende trend van rokende jongeren baart zorgen. Er is daarnaast werk te doen om bijvoorbeeld de gezondheid en vitaliteit van de ouderen en mensen in kwetsbare situaties te verbeteren. Al met al hebben deze eerdere initiatieven echter een solide basis gelegd voor verdere verbetering van de gezondheid in Noord-Limburg, met zichtbare effecten in zowel de fysieke als mentale gezondheid van de inwoners. Om de ingezette beweging op gebied van gezondheid en vitaliteit te versterken en te versnellen is er nood aan de inrichting van een duurzame kennisinfrastructuur zoals een Academische Werkplaats, die diverse partijen uit de quadrupel helix samenbrengt rond gezondheid en vitaliteit.

Een Academische Werkplaats (AW) is een samenwerkingsverband tussen praktijk, onderzoek onderwijs en beleid, gericht op het ontwikkelen en implementeren van kennis die bijdraagt aan het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van mensen. Het is een plek waar onderzoekers, zorgprofessionals, beleidsmakers en inwoners samenwerken om wetenschappelijke kennis direct in de praktijk toe te passen. In een Academische Werkplaats worden kennis en ervaring gedeeld, nieuwe interventies ontwikkeld en getest, en wordt er gezocht naar duurzame oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

In Zuid-Limburg zijn verschillende Academische Werkplaatsen actief, gericht op het verbeteren van de gezondheidszorg en het sociaal welzijn onder meer de [Academische Werkplaats Publieke Gezondheid Mosa](#) (AWPG Mosa) en de [Academische Werkplaats Ouderenzorg Limburg](#) (AWO-L).

AWPGL is een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Maastricht en regionale GGD. Deze heeft al bijgedragen aan het verbeteren van de gezondheidsmonitoring, aan het aanpakken van gezondheidsverschillen en aan het ontwikkelen van nieuwe methoden om vroegtijdige gezondheidsproblemen bij jongeren te signaleren. De AWO-ZL richt zich op het verbeteren van de zorg voor ouderen, in samenwerking met zorginstellingen. De werkplaats heeft bewezen interventies ontwikkeld, zoals programma's voor valpreventie en een verbetering van de kwaliteit van zorg voor verpleeghuisbewoners met dementie. Door hun sterke samenwerking tussen praktijk en wetenschap bevorderen ze duurzame verbeteringen in de zorg en gezondheid in Zuid-Limburg.

Noord-Limburg heeft tot nu toe nog geen AW. Met dit project willen we dit hiaat opvullen, naar analogie en in samenwerking met de AW's in Zuid-Limburg, maar met regionale partners uit Noord-Limburg, gebruikmakend van de specifieke kennis van deze regionale partners en specifiek gericht op de gezondheidsproblematieken van inwoners en werknemers van Noord-Limburg.

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de AW 'Gezondheid en Vitaliteit' en de drie pijlers die hierin zijn opgenomen, met daaroverheen drie facetten:

De Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'

De AW 'Gezondheid en Vitaliteit' willen we met dit project oprichten om in quadrupel helix verband oplossingen te vinden voor de gezondheidsproblemen die in Noord-Limburg spelen. Kennispartners zoals MUMC+, GGD Limburg-Noord, Fontys Hogeschool, HAS green Academy, Gilde Opleidingen en VieCuri Medisch Centrum en praktijkorganisaties werken samen om wetenschappelijk onderbouwde gezondheidsinterventies te ontwikkelen, uit te voeren te evalueren en te implementeren, met als doel de gezondheid van de inwoners en werknemers te verbeteren.

De uitdagingen waarmee Noord-Limburg te maken heeft op het gebied van gezondheid en vitaliteit zijn divers. De regio kent hoge cijfers van roken, overgewicht en chronische aandoeningen. Ook zijn er sociaaleconomische omstandigheden die de gezondheid beïnvloeden. In Noord-Limburg is sprake van een relatief grote groep ouderen, wat bijdraagt aan een hogere ziektelast en zorgbehoefte. Daarnaast speelt een minder goede geestelijke gezondheid, met name onder jongeren en ouderen, een belangrijke rol in de regio. Kennispartners en praktijkorganisaties werken daarom samen in de AW om wetenschappelijk onderbouwde gezondheidsinterventies te ontwikkelen, uit te voeren en te evalueren, met als doel de gezondheid van de inwoners te verbeteren en de zorgstructuur te versterken.

Om deze infrastructuur op te zetten kijken we naar al bestaande en bewezen voorbeelden, waar de coördinatie op samenhang en ervaring met het opzetten van de verschillende Academische Werkplaatsen in Limburg ligt. De infrastructuur zal bestaan uit verschillende onderdelen op strategisch, tactisch en operationeel niveau die verderop staan omschreven.

Pijlers van de Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'

De pijlers van de AW sluiten aan bij de regionale opgave 'Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid: A. Jeugd en Gezondheid, B. Zorg en Welzijn, C. Gebiedsontwikkeling.

Facetten van de Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'

In samenwerking met de GGD Limburg-Noord, kennis- en zorginstellingen, gemeenten, bedrijven en lokale gemeenschappen worden er verschillende initiatieven opgestart die preventief, vitaliserend en/of curatief werken.

De deelprojecten binnen de AW worden interprofessioneel aangepakt vanuit verschillende facetten, namelijk:

1. Preventie en Gezonde Leefstijl

Een van de belangrijkste doelen van 'Gezondheid en Vitaliteit' is het bevorderen van een gezonde leefstijl. Hierbij ligt de focus op het verminderen van risicofactoren zoals overgewicht, roken en onvoldoende beweging. Door het ontwikkelen van buurt- en schoolgerichte programma's, zoals beweegprogramma's en gezonde kookworkshops, het gezamenlijk werken aan een gezonde leefomgeving om die gewenste gezonde leefstijl mogelijk te maken, het ontsluiten en integreren van initiatieven zoals [Beter Gezond](#) en [Beter Verwijs](#) (geaccrediteerde scholingen voor zorgprofessionals, gericht op het effectief agenderen van leefstijl in de behandeling en een platform met lokale en regionale verwijsopties voor leefstijlbegeleiding) kan de werkplaats bijdragen aan het verbeteren van de leefstijl van de inwoners en het verkleinen van gezondheidsverschillen. Dit gebeurt op basis van wetenschappelijk onderzoek naar wat effectief is in de regio en met de betrokkenheid van de lokale gemeenschap, om samen met hen te bepalen hoe kansrijke interventies goed kunnen aansluiten.

2. Mentale Gezondheid

Een goede mentale gezondheid is een ander belangrijk doel. In Noord-Limburg zijn er in toenemende mate inwoners die kampen met eenzaamheid, stress of depressieve klachten. Ook is het ziekteverzuim vrij hoog binnen zorginstellingen en sectoren zoals publieke mobiliteit. De werkplaats werkt aan interventies die de mentale veerkracht van bewoners en werknemers verbeteren, zoals de Onvergetelijk Limburgs Museumtafel, het Positive Living initiatief op het Veilingterrein en andere nog te ontwikkelen interventies. Toegankelijke GGZ-hulp en sociaal-maatschappelijk steun vanuit de overheid/gemeenten, zoals binnen laagdrempelige wijkteams zijn tevens belangrijke interventies die verder ontwikkeld en onderzocht kunnen worden binnen de AW.

3. Gezondheidsinnovaties

Gezondheidsinnovaties die gericht zijn op het integreren van zorg en welzijn in de regio, zoals de inzet van technologie (thuismonitoring, e-health) en het verhogen van vitaliteit worden ontwikkeld, gevalideerd en geïmplementeerd in zorginstellingen, overige organisaties en/of wijken. Ook innovatieve transmurale, interdisciplinaire zorgnetwerken rondom bewegen en gezondheid, zoals het [Beweeghuis](#) zorgnetwerk in Zuid-Limburg wordt in Noord-Limburg opgezet, en kan versterkt worden vanuit de AW. Initiatieven rondom het meer rekening houden met de invloed van sociaaleconomische ongelijkheid in de gezondheidsinnovaties passen binnen dit facet.

Deelprojecten

Diverse praktijkorganisaties uit de regio hebben zich al gemeld met praktijkvraagstukken die zij in de Academische Werkplaats willen inbrengen om in deze kennisinfrastructuur tot een oplossing en resultaten te komen. Hieronder benoemen we een aantal voorbeelden van deelprojecten, gelinkt aan de pijlers van de AW, die bij aanvang van het project geclusterd worden opgepakt en verder uitgewerkt:

A. Jeugd en gezondheid

*Praktijkorganisaties: Kokkerelli, Gezonde Basisschool van de Toekomst (GBT),
Het Kinderallergiecentrum van VieCuri, Novabite en Brightlands Greenport Campus*

GBT en Kokkerelli werken samen aan het bevorderen van gezondheid van kinderen, o.a. door i.s.m. basisscholen gezonde (groenterijke) schoollunches aan te bieden. Gilde kan bijdragen door studenten te betrekken bij het ontwikkelen en bereiden van gezonde lunches en innovatieve voedingsproducten in samenwerking met praktijkorganisaties zoals Brightlands en Novabite. Consumptie van verschillende soorten noten in een vroeg stadium is niet alleen gezondheidsbevorderend, maar zou ook het ontstaan van notenallergieën kunnen voorkomen. Onderzoek binnen dit thema wordt gekoppeld aan de relatie tussen microbiom en allergieën, een onderwerp waarop zowel bij Universiteit Maastricht/Brightlands Campus Venlo als VieCuri expertise aanwezig is. Hier is nog weinig wetenschappelijk bewijs voor en kan binnen de AW worden onderzocht. Aangezien consumptie van onbewerkte noten door jonge kinderen een risico op verstikking kan inhouden zouden i.s.m. Kokkerelli, Novabite en Brightlands nieuwe producten ontwikkeld kunnen worden en gevaloriseerd. Preventie en een gezonde leefstijl is cruciaal bij kinderen voor een gezonde toekomst. Dit wordt in Zuid-Limburg met name via [Keigezond](#) aangepakt. Via de partners in de AW 'Gezondheid en Vitaliteit' kan de netwerkorganisatie uitgebreid worden en de [Keigezond](#) aanpak in de Regio Noord-Limburg uitgerold worden. De Kindmonitor die in 2025 regionaal wordt uitgezet door de GGD brengt de beginsituatie in kaart. Op basis van deze resultaten kunnen gericht interventies worden ontwikkeld en kunnen de effecten gemonitord worden.

B. Zorg en Welzijn

Praktijkorganisaties: Limburgs Museum, VieCuri, Adelante, Cohesie, de Zorggroep, Proteion, Publieke Mobiliteit

Binnen het thema Zorg en Welzijn, lopen al verschillende regionale projecten rondom gezondheid en vitale gemeenschappen, die via de Academische Werkplaats gevalideerd en doorontwikkeld kunnen worden:

- Het programma 'Gezond vooruit', als onderdeel van het Regio-programma van Noord- en Midden-Limburgse zorgorganisaties, waarbij zorgtransformatie gerealiseerd wordt met als specifiek doel om zowel de fysieke, mentale als maatschappelijk/sociale gezondheid en welzijn van inwoners te verbeteren (denk bijvoorbeeld aan mentale gezondheidsnetwerken), is een voorbeeld van een programma met projecten waar op dit moment nog geen wetenschappelijk onderzoek aan gekoppeld is. Binnen de AW kan dit opgezet worden om op die manier een duurzame doorwerking en implementatie van de resultaten te bewerkstelligen. Ook regionale projecten zoals de Academie voor patiënt en mantelzorger, waarbij meer regie wordt gegeven aan patiënten en hun naasten, of digitale leefstijlbegeleiding en gelijksoortige innovaties vallen binnen het aandachtsgebied van dit thema.
- Binnen VieCuri staat de strategie 'Samen voor Gezondheid' voorop in de transformatieprojecten. Vanuit de pijler Gezondheid werkt VieCuri aan de gezondheid tijdens opname, ter voorbereiding voor een grote operatie en tijdens een polikliniekbezoek. De verantwoordelijkheid van VieCuri gaat hiermee verder dan het zorgen voor patiënten. Ook neemt VieCuri verantwoordelijkheid voor de gezondheid van inwoners. Doordat dit een nieuwe ontwikkeling is, is wetenschappelijk onderzoek een voorwaarde voor verdere borging en verbreding.
- [Onvergetelijk Limburgs Museumtafel](#) is een groot digitaal aanraakscherm waarmee objecten uit de museumcollectie fungeren als start voor een gesprek over culturele en historische ervaringen en herinneringen die met elkaar gedeeld worden. Dit heeft een positief effect op mensen met geheugenproblematiek in zorginstellingen en ziekenhuizen. Over de precieze effecten is echter nog geen wetenschappelijk bewijs. Door het

onderzoeken van het effect van de Museumtafel op de mentale en sociale gezondheid van diverse doelgroepen kan deze innovatie gevalideerd en verder gevaloriseerd worden. Binnen zowel zorginstellingen als in de publieke mobiliteitssector in Noord-Limburg is er een probleem van verhoogde verzuimpercentages bij medewerkers. Deze hebben allerlei oorzaken, waaronder werkdruk, fysieke klachten die te maken hebben met ergonomie en leefstijl, en mentaal welzijn. Binnen de AW worden interventies ontwikkeld, uitgetest in de praktijk, waarna succesvolle interventies worden geïmplementeerd om verzuimpercentages te kunnen verlagen. *Best Practices* worden beschreven en beschikbaar gesteld voor andere regio's en andere sectoren binnen en buiten de regio.

C. Gebiedsontwikkeling en Vitaliteit

Praktijkorganisaties: JPO/Positive Living, Gezondheidsboulevard Gennep

De komende jaren transformeert het voormalige [Veilingterrein](#) naar een gezonde stedelijke (groene) leefomgeving en een (sociale- en kennis-)community waar de gezonde mens centraal staat. Ook wordt in Gennep gebouwd aan een zwembad met sporthal en kennishub op het gebied van bewegen en preventieve gezondheidszorg. Deze gebieden vormen proeftuinen waarin vanuit de AW gebiedsinterventies gedaan kunnen worden gericht op lichamelijke en geestelijke gezondheid door gezond gedrag zoals meer bewegen, maar ook op sociale gezondheid door het versterken van sociale cohesie. Momenteel werkt HAS Green Academy in het [Programma Gezonde Leefomgevingen](#) in zorgpark Voorburg in Vugt aan living labs waarin burgers, onderzoekers, het beroepsonderwijs, gezondheids- en welzijnsinstellingen, groenbedrijven, food(service)bedrijven, stedenbouwkundigen en gemeenten samenwerken aan projecten en concepten die bijdragen aan gezonde leefomgevingen. Bij Gilde Wijkwerk wordt onderzoek gedaan naar zorgbehoefte in de wijken waar vervolgens invulling aan wordt gegeven. Het is een groot succes, met name gericht op ouderen. Vanuit Gilde Opleidingen wordt momenteel expertise opgebouwd binnen het project 'Wijkwerk' in Weert: studenten organiseren en begeleiden creatieve en sociale activiteiten voor senioren. De kennis en expertise die in bovenstaande initiatieven wordt opgebouwd kan op elkaar afgestemd en doorontwikkeld worden, en ingezet in de regio Noord-Limburg om de gebiedsontwikkeling op o.a. het voormalige Veilingterrein vorm te geven. De gemeten effecten en de resultaten kunnen gebruikt worden als *Best Practices* om te implementeren in andere wijken binnen en buiten de Regio.

Resultaten en Duurzaamheid

De AW richt zich niet alleen op het ontwikkelen of aanpassen van gerichte interventies, maar ook op het evalueren en duurzaam implementeren van de gevonden oplossingen. Door de samenwerking tussen onderzoek, onderwijs, beleid en praktijk wordt een leernetwerk gevormd waarin de opgedane kennis rondom effectiviteit en implementatie gedeeld en verder verspreid wordt, zodat de effectieve programma's of aanpakken in andere regio's of op grotere schaal kunnen worden toegepast. De AW 'Gezondheid en Vitaliteit' werkt hierbij nauw samen met onderwijsinstellingen om ook nieuwe professionals op te leiden die in de regio kunnen bijdragen aan de gezondheid van de bevolking.

Bij het opzetten van deze infrastructuur wordt samengewerkt met infrastructuren die ruime kennis en expertise hebben opgebouwd en hun effectiviteit hebben bewezen op thema's die raken en deels overlappen met 'Gezondheid en Vitaliteit' zoals de Academische Werkplaats Ouderenzorg (bijvoorbeeld op het thema mentaal welzijn bij ouderen), de Academische Werkplaats Publieke Gezondheid (bijvoorbeeld op het thema gebiedsontwikkeling, naar het voorbeeld van de Groene Loper in Maastricht) en het Kennis- en Expertisecentrum Preventie en Vitaliteit dat wordt gecoördineerd vanuit MUMC+. Dit Kennis- en Expertisecentrum komt voort uit de strategie 'Gezond Leven 2025' van MUMC+ en heeft de ambitie om nationaal toonaangevend te zijn. Het opzetten van een Academische Werkplaats in Noord-Limburg sluit hier uitstekend bij aan, om de impact van de reeds ontwikkelde kennis en bestaande expertise te vergroten.

Door de infrastructuur en governance van de Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' worden krachten gebundeld en treedt een synergistische werking op,

De inrichting van een Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' kan in Noord-Limburg een cruciale rol spelen in het verbeteren van de gezondheid van inwoners en werknemers van Noord-Limburg. Door wetenschappelijke kennis te combineren met lokale ervaring en door nauw samen te werken met praktijkorganisaties en burgers, biedt de Academische Werkplaats praktische en duurzame oplossingen voor de gezondheidsuitdagingen in de regio, inclusief het verbeteren van gezondheidsvaardigheden. Het resultaat is een gezamenlijke aanpak die niet alleen gericht is op behandeling, maar vooral op preventie en het bevorderen van een gezonde en veerkrachtige gemeenschap.

Van project naar duurzame doorwerking

Bij honorering van de projectaanvraag wordt financiering gebruikt om de kennisinfrastructuur op te zetten, het kennisecosysteem door te ontwikkelen en in gezamenlijkheid deelprojecten op te starten en uit te voeren, waarvan de effecten meetbaar zullen zijn aan het einde van de projectperiode.

De duurzame doorwerking wordt geborgd door het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst met de kernpartners. Hierin worden missie, visie en lange termijn doelen vastgelegd, voor ten minste 5 jaar na het verlopen van de projecttermijn van de Regio Deal. Een aantal kernposities zijn essentieel binnen een AW:

- Een coördinator van de AW: De coördinator verbindt projectmanagement aan academisering via wetenschap en opleiden van talent, door middel van het samenbrengen van praktijkideeën met kennisinstellingen die projecten tot uitvoering brengen en op een *evidence-based* manier uitwerken. De coördinator wordt ondersteund door een stafmedewerker in de organisatie van bijeenkomsten en communicatie binnen en buiten het netwerk.
- *Linking Pins*: Zij zijn de drijvende kracht en bouwen een infrastructuur op binnen de kennis- en praktijkorganisaties, die wetenschappelijk onderzoek en kennisvalorisatie mogelijk maakt. Zij spelen een cruciale rol in het initiëren, coördineren en verbinden van activiteiten binnen de AW.

Binnen de samenwerkingsovereenkomst wordt vastgelegd hoe voorzien wordt in de financiering van deze kernposities. Mogelijkheden die in ander AW's worden toegepast zijn:

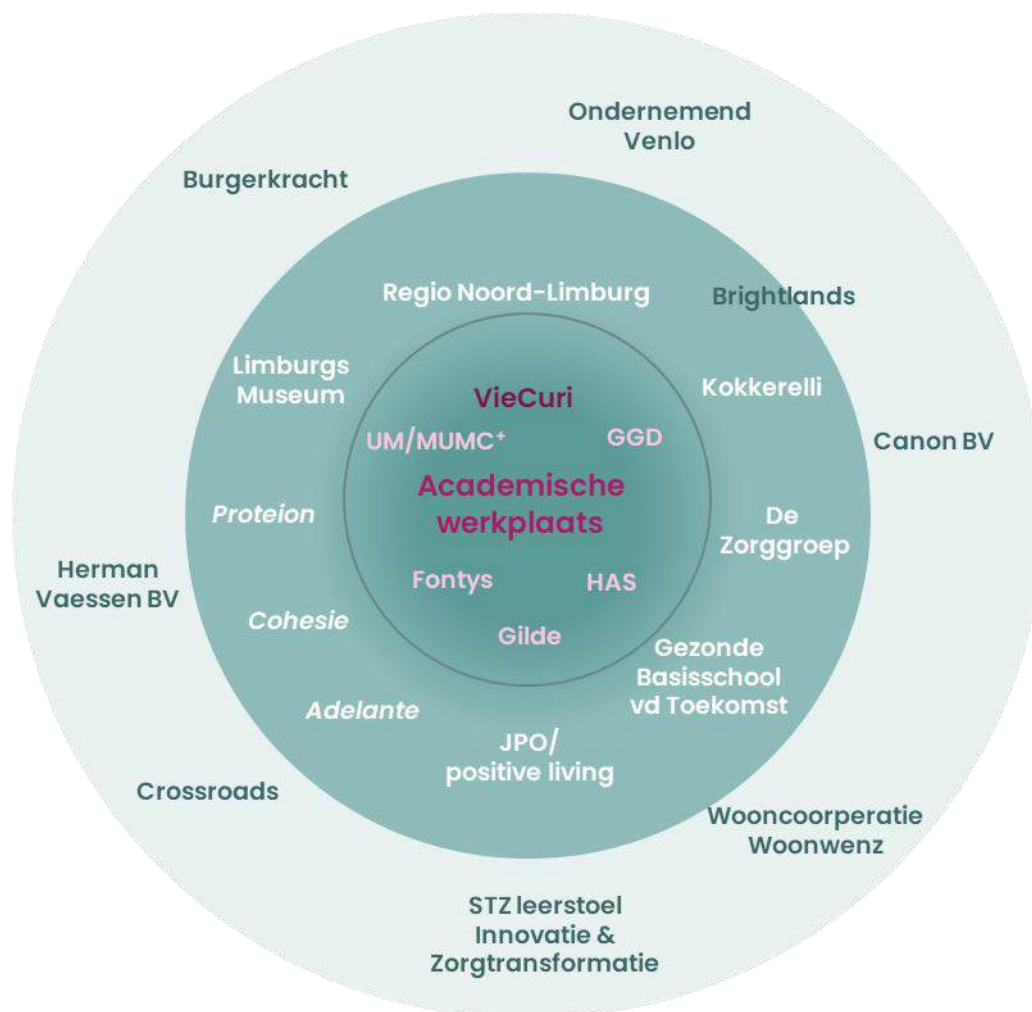
- (Eigen) bijdragen van praktijkorganisaties die onderzoeksvragen/praktijkopdrachten neerleggen bij de AW
- Projectsubsidies voor deelprojecten vanuit derde geldstromen.
- Organisaties die de Health Deal financieel willen sponsoren vanuit gezamenlijk belang.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

Een eerste groep van stakeholders zijn alle burgers van Noord-Limburg en de mensen die er werken. Bij uitbreiding heeft het project ook impact op mensen buiten de regio. *Best practices*, opgebouwde kennis en innovaties worden gedeeld met beleidsmakers, overheden, zorg- en kennisinstellingen, binnen en buiten de regio via relevante netwerken van partners in de AW en ambassadeurs van de Health Deal. Relevante resultaten worden middels wetenschappelijke publicaties *open acces* gepubliceerd, en waar mogelijk op maat vertaald naar toegankelijke teksten, infographics, beeldmateriaal enz. om stakeholders binnen en buiten het project te informeren.

Via [Burgerkracht](#) en het organiseren van stakeholdersbijeenkomsten worden stakeholders betrokken bij de Health Deal, de inrichting van de AW, bij deelprojectideeën en implementatie en evaluatie van (deel-) projectresultaten. Samen met Burgerkracht wordt een Noord-Limburgse "Preventie en Vitaliteit" *citizen science hub* opgezet om bewoners als burgeronderzoekers te betrekken bij de initiatieven.

In onderstaande figuur worden de reeds betrokken stakeholders in kaart gebracht:

Organisaties binnen de Academische Werkplaats (AW) 'Gezondheid en Vitaliteit':

- VieCuri: initiatiefnemer, coördinatie AW en praktijkorganisatie;
- Binnenste cirkel: Kernpartners waarmee een samenwerkingsovereenkomst rond de AW wordt afgesloten;
- 2de schil: : Praktijkorganisaties met vraagstelling t.a.v. AW;
- Buitenste schil: steunen het gedachtegoed van de AW, klankbordgroep, hebben voordeel bij de ontwikkelde kennis in de AW;
- ALLE organisaties: onderschrijven de Health Deal;
- Uitbreiding met praktijkorganisaties en regionale organisaties die het gedachtegoed onderschrijven via de Health Deal is mogelijk en ook gewenst. Gezien de korte tijdsperiode waarin de aanvraag tot stand moest komen zijn nog niet alle mogelijke relevante partners benaderd.

Er komen verschillende vaste overlegstructuren met elk hun rol binnen de Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit'.

Voorgestelde overlegstructuren (nog nader te bepalen):

- Bestuurlijk Overleg: jaarlijks met Stuurgroep, bestuurders van kernpartners (binnenste cirkel)
- Wetenschappelijk Bestuurlijk Overleg met *Science Board*. Betrokken hoogleraren, lectoren, practoren en de coördinator komen 2 keer per jaar samen om gezamenlijke visie en ambities op elkaar af te stemmen en o.a. mogelijkheden voor subsidies te bespreken. Ook wetenschappelijk directeurs van onderzoeksinstituten [CAPHRI](#) en [NUTRIM](#) van Universiteit Maastricht en hoofd onderzoek van GGD sluiten hierbij aan. Zij bekijken projectvoorstellen vanuit de praktijkpartners die worden aangedragen en geven richting in waar de beleidsmedewerkers en *linking pins* op zoek kunnen naar mogelijkheden om een project op te starten vanuit een subsidie of op kleinere schaal, zoals een studentenproject.
- *Linking Pins*-overleg: wetenschappelijke *linking pins* vanuit kennisinstellingen en praktijk *linking pins* vanuit praktijkorganisaties komen 4 keer per jaar samen om afstemming te zoeken met elkaar en ervaringen uit te wisselen.
- Programmabureau overleg: maandelijks overleg met coördinator AW, vertegenwoordiger vanuit het Wetenschappelijk Bestuurlijk Overleg en stafmedewerker om de dagelijkse werking van de AW te bespreken
- Praktijkorganisatie Overleg: jaarlijks met bestuurders van praktijkorganisaties, vertegenwoordiging vanuit de Stuurgroep, vertegenwoordiging vanuit het Wetenschappelijk Bestuurlijk Overleg en de coördinator.
- *Citizen Science Hub* Overleg: 2 keer per jaar overleg met vertegenwoordiging Burgerkracht, deelnemers *Citizen Science Hub*, cliëntenraden van deelnemende organisaties en vertegenwoordiging vanuit het Programmabureau en *linking pins*.

Tabel 1. Overzicht van alle stakeholders in het project, inclusief rollen, inbreng en expertise en betrokkenheid bij activiteiten zoals beschreven in C1.

Naam stakeholder	Rol	Inbreng en expertise
VieCuri	Initiatiefnemer/ kennispartner/ praktijkorganisatie	1) Coördinatie AW en samenbrengen partijen en initiatieven; 2) Inbreng expertise UM affiliatie leerstoel Maryska Janssen-Heijnen & projecten Pijler Gezondheid en gezondheidsinnovaties 3) Inbreng expertise diverse medische, paramedische en verpleegkundige specialismen 3) Inbreng onderzoeksvragen vanuit de praktijk
UM/MUMC+	Kennispartner	1) Koppeling met Kennis- En expertisecentrum 'Preventie en Vitaliteit' MUMC+ en relevante leerstoelen zoals leerstoel 'Preventie en zorg' van Matty Crone; 2) Delen expertise en ondersteuning rondom opzet AW; 3) Verbinding richting andere AW's met aangrenzende en overlappende expertise; 4) Begeleiding onderzoekers via UM onderzoeksinstituten vanuit faculteit FHML, onderzoeksinstituten NUTRIM en CAPHRI 5) Toegang tot faciliteiten UM voor onderzoekers bij praktijkorganisaties en overige kennisinstellingen binnen de AW.
GGD Noord- en Midden-Limburg	Kennispartner	1) Versterken regionale kennisinfrastructuur; 2) Delen van relevante data uit gezondheidsmonitoren & kennis delen op het gebied van gezondheidssituatie inwoners; 3) Uitzetten gezondheidsmonitoren 4) Adviseren over mogelijke gezondheids- en vitaliteitsbevorderende interventies en maatregelen.
Fontys	Kennispartner	1) Faciliteren fysieke ruimte voor opstart AW in Venlo op Campus Fontys 2) Koppeling van kennisvraagstukken aan de (22) lectoren van het Centre of Expertise Health. Het Centre of Expertise focust op onderzoek gericht op het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Gezonde leefomgeving, gezond gedrag en anders werken in de zorg zijn de belangrijkste themagebieden. Vanuit het CoE draagt Fontys bij aan kennisontwikkeling, onderzoek en valorisatie van kennis. 3) Ontwikkelen van nieuw onderwijs voor professionals in de regio op basis resultaten van onderzoeken vanuit de AW/ valorisatie kennis 4) Koppelen van onderzoeksvraagstukken aan onderwijsprojecten voor studenten van technische, zorg en sociale opleidingen in Eindhoven en Venlo. Daarin werken we samen met studenten van Gilde, HAS en UM
HAS	Kennispartner	1) Leveren van bijdrage aan kennisdeling en -ontwikkeling; 2) Faciliteren onderzoek via lectoraten 'Groene gezondheid' en 'Voeding en gezondheid'; 3) Koppeling vakdocenten en studenten aan beroepsopdrachten i.s.m. andere partners

Gilde	Kennispartner	1) Leveren van bijdrage aan praktijkgerichte kennisdeling en -ontwikkeling; 2) Koppeling vakdocenten en studenten aan beroepsopdrachten i.s.m. andere partners
Brightlands Campus Greenport Venlo	Praktijkorganisatie/kennispartner	1) Connectie met relevante bedrijven uit de regio (bv voedingsgerelateerd) 2) Link tussen fundamenteel onderzoek Brightlands Campus (FSE) over o.a. gezonde voeding en toegepast onderzoek binnen AW 3) Hulp en advies bij valorisatie van ontwikkelde kennis
Crossroads	Netwerkgorganisatie	1) Faciliteert in het samenbrengen van overheden, bedrijven en kennisinstellingen door ondersteuning in communicatie en organisatie van events; 2) Signaleren van praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit in het netwerk; 3) Faciliteren van projectleiders in connectie met nieuwe partners in de regio
Praktijkorganisaties b.v. Limburgs Museum, Kokkerelli, De Zorggroep, JPO/Positive Living	Praktijkorganisatie	Inbreng praktijkvragen en expertise rondom Gezondheid en Vitaliteit
Gemeenten Noord-Limburg	Beleid	Koppeling praktijkvragen met beleid, ontvanger van beleidsadviezen vanuit de AW, facilitering in implementatie, Inbreng praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit; faciliteren van projectleiders in connectie met nieuwe partners in de regio
Burgerkracht	Praktijkorganisatie	Burgerparticipatie via Citizen Science Hub; Inbreng praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit
Ondernemend Venlo	Praktijkorganisatie	Inbreng praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit, medeondertekenaars Health Deal
Canon BV	Praktijkorganisatie	Inbreng praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit, medeondertekenaars Health Deal
Wooncoöperatie Woonwenz	Praktijkorganisatie	Inbreng praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit, medeondertekenaars Health Deal
Herman Vaessen BV	Praktijkorganisatie	Inbreng praktijkvragen rondom Gezondheid en Vitaliteit, medeondertekenaars Health Deal
Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ) - Leerstoel Innovatie en Zorgtransformatie	Kennisorganisatie	1) Connectie met landelijke zorgontwikkelingen en bovenregionaal opschalen van bewezen gezondheidsinnovaties; halen en brengen van expertise op dit gebied 2) Adviseren mbt de werking van een Academische Werkplaats

- e. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

Binnen de regio is in principe elke in Noord-Limburg wonende en/of werkende burger stakeholder. Cruciaal in het bereiken van resultaten is een goede samenwerking tussen de projectpartners, beleidsmakers, praktijkorganisaties en burgers. Als startende AW hebben we een stevig netwerk, en kunnen we een vliegende start maken door een samenwerking in synergie met reeds bestaande AW's met jarenlange expertise. Mogelijke vertraging kan optreden indien de synergie niet gezien wordt. Voor implementatie van onderzoeksresultaten is de AW afhankelijk van beleidsmakers en/of praktijkorganisaties.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

- a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?
- Minder goede gezondheid, vitaliteit en welzijn van inwoners van de regio Noord-Limburg.
 - Nog weinig aandacht voor vitaliteit en beperkte kennis hoe vitale gemeenschappen ontwikkeld kunnen worden.
 - Preventie is belangrijk maar wordt nog onvoldoende benut en systematisch ingezet via vroegtijdig monitoren en signaleren, en het stimuleren van een gezonde leefstijl en zo complexe zorg te verminderen.
 - Onvoldoende samenwerking tussen verschillende partijen, die elk een schakel zijn in het effectief gezonder maken en gezond gedrag bevorderen van de mensen die wonen en werken in Noord-Limburg
 - Het ontbreken van een structuurversterkende organisatie in de regio, die op duurzame wijze kennis rond gezondheid en vitaliteit ontwikkelt, implementeert en evalueert.
 - Initiatieven die er zijn om gezondheid en vitaliteit te bevorderen worden vaak op projectbasis geïnitieerd en kennen geen duurzame doorwerking.
 - Kennis en innovaties op het gebied van vitale gemeenschappen wordt in deze regio onvoldoende gevaloriseerd en geëxtrapoleerd naar andere regio's.

- b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

De effecten van deze uitdagingen staan o.a. uitvoerig beschreven in [regiobeelden](#) en gezondheidsmonitoren van de GGD.

Er zijn verschillende uitdagingen, vooral op het gebied van (mentale) gezondheid, vitaliteit en de ongelijkheid in gezondheidsuitkomsten, maar ook de stijgende trend van rokende jongeren baart zorgen. Er is nog steeds werk te doen om bijvoorbeeld de gezondheid van de ouderen en mensen uit andere leeftijdsgroepen in kwetsbare situaties te verbeteren. Eerdere initiatieven hebben een solide basis gelegd voor verdere verbetering van de gezondheid in Noord-Limburg, met zichtbare effecten in zowel de fysieke als mentale gezondheid van de inwoners. Om de ingezette beweging op gebied van gezondheid te

versterken en te versnellen is er sterke behoefte aan de inrichting van een duurzame kennisinfrastructuur zoals een Academische Werkplaats, die diverse partijen uit de quadrupel helix samenbrengt rond gezondheid en vitaliteit.

Met de Health Deal en het inrichten van de AW 'Gezondheid en Vitaliteit' willen we op een structuurversterkende manier uitdagingen aanpakken en resultaten boeken die leiden tot:

- Het ondersteunen van vitale gemeenschappen en wijken;
- Het bevorderen van positieve gezondheid;
- Het stimuleren van een gezondere jeugd.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

De oorzaken van de uitdagingen in de regio zijn hardnekkig en divers. Het volgende is hierover te lezen in [Provincie Limburg, Samen Leven en Bestaanszekerheid, Beleidskader 2024-2027](#): *'De brede welvaart in ons land is ongelijk verdeeld. Ook in Limburg maakt het nog steeds uit waar je geboren bent. Het maakt nog steeds uit wat het inkomen van je ouders is. Of het nou gaat om Limburgse sociaaleconomische achterstanden, de relatief slechte gezondheid, lage arbeidsparticipatie of het perspectief op goed onderwijs en een baan. Iedere Limburger verdient een zeker bestaan. De hardnekkige 'Limburg factor' waarmee kwetsbare gezinnen, jongeren en ouderen worden geconfronteerd was, is en blijft de grote opgave voor de komende jaren.'*

De gezondheidsinitiatieven die de voorbije jaren in Noord-Limburg zijn opgestart hebben positieve resultaten geboekt, zoals eerder beschreven. Al met al hebben deze eerdere initiatieven een solide basis gelegd voor verdere verbetering van de gezondheid in Noord-Limburg, met zichtbare effecten in zowel de fysieke als mentale gezondheid van de inwoners. De aanpak kan echter effectiever door het inrichten van een kennisinfrastructuur die op duurzame wijze de partijen samenbrengt die met dit thema bezig zijn.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Om de ingezette beweging op gebied van gezondheid en vitaliteit te versterken en te versnellen is er sterke behoefte aan de inrichting van een duurzame kennisinfrastructuur zoals een Academische Werkplaats, die diverse partijen uit de quadrupel helix samenbrengt rond gezondheid en vitaliteit. Een gezamenlijk gedragen kennisinfrastructuur zal een blijvende impact kunnen maken op de gezondheid en vitaliteit van de bewoners van Noord-Limburg. We baseren deze aanname op de bewezen formule van samenwerking binnen Academische Werkplaatsen, in het bijzonder de verschillende Academische Werkplaatsen Publieke Gezondheid door heel Nederland en een van de langst bestaande Academische Werkplaatsen Ouderenzorg Limburg.

De strategie om de uitdagingen aan te pakken richt zich op het sluiten van een Health Deal met relevante partners, het vormgeven en het inrichten van een Academische Werkplaats rondom het thema Gezondheid en Vitaliteit en het opstarten van een aantal gezamenlijke deelprojecten.

De keuze van partners is gebaseerd op ervaring en expertise van de verschillende kennis- en praktijkpartners, die complementair is en via interdisciplinaire samenwerking uitnodigt om in synergie uitdagingen van de regio aan te pakken. Het resultaat wordt een duurzaam ingericht kennisecosysteem

met relevante partners, waarin zij samenwerken om de gezondheid van inwoners te bevorderen, expertise op te bouwen en onderzoeksresultaten te implementeren en te valoriseren.

Een uitgebreide beschrijving van de aanpak staat hierboven beschreven in paragrafen 2. b, c en d.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.

Wat doorlooptijd van subsidiabele activiteiten betreft: wordt ervan uitgegaan dat het project kan starten, kort na het bestuurlijk besluit over de projectaanvragen binnen de Regio Deal (april 2025). De volledige duur van het project, met einddatum december 2028, beslaat dan 3 jaar en 8 maanden (totaal 44 maanden, M1 t/m M44).

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A	Health Deal	
A1	Opstellen van de Health Deal met kernpartners	M1 tot M6
A2	Ondertekenen van de Health Deal door kernpartners en stakeholders	Vanaf M6
B	Inrichting Academische Werkplaats	
B1	Werven kwartiermaker, stafmedewerker en coördinator	M1 tot M6
B2	Opstellen en sluiten van een samenwerkingsovereenkomst, incl. organisatiestructuur tussen kernpartners van de AW	M1 tot M6
B3	Werven van <i>linking pins</i>	M6 tot M12
B4	Officiële start van de AW	M6 tot M8
B5	Oprichting Citizen Science Hub	Vanaf M12
B6	Evaluatie en bijstellen van werking AW	Vanaf M12
B7	Borgingstraject: hoe duurzaam geborgd de werkzaamheden van de AW voortzetten (na Regio Deal)	M1 tot M44
C	Deelprojecten	
C1	Concretiseren van deelprojecten, inclusief bepalen van meetbare gezondheids- en vitaliteitsbevorderende elementen	M3 tot M12
C2	Start praktijkopdrachten/kennisontwikkeling/ontwerp praktijkinterventies/promotietrajecten	M4 tot M44
C3	Verwerven en analyseren van resultaten	Vanaf M8
D	Communicatie & organisatie bijeenkomsten	
D1	Het communiceren over de Academische Werkplaats en over bereikte resultaten/ <i>Best Practices</i>	M1 tot M44
D2	Periodieke bijeenkomsten van diverse overlegorganen (Bestuurlijk Overleg, Wetenschappelijk Overleg, Projectbureau Overleg, Linking Pin Overleg, Praktijkorganisatie Overleg, Citizen Science Hub overleg)	M6 tot M44
D3	Jaarlijks symposium/netwerkbijeenkomst	M12, M24, M36, M42
E	Acquisitie deelprojecten en financiering	Vanaf M1

- b. Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O.A1	Health Deal opgesteld met kernpartners	M6	1
O.A2	Health Deal ondertekend door tenminste 15 partijen uit de Regio	M44	≥15
O.B1	Kwartiermaker, stafmedewerker en coördinator zijn aangesteld	M6	3
O.B2	Samenwerkingsovereenkomst AW incl. organisatiestructuur met duurzame doorwerking beoogd voor tenminste 5 jaar na beëindiging projectsubsidie Regio Deal is opgesteld en ondertekend door de 6 kernpartners van de AW	M6	1
O.B3	<i>Linking pins</i> zijn gestart vanuit kennisinstellingen en praktijkorganisaties	M12	8-12
O.B4	De AW is officieel gestart, kick off heeft plaatsgevonden en overlegstructuren zijn ingericht	M10	1
O.B5	Citizen Science Hub is opgericht	M12	1
O.B6	Jaarlijks evaluatierapport over de werking van de AW en eventuele verbeterpunten	Vanaf M12	3
O.B7	Borgingstraject: hoe duurzaam geborgd de werkzaamheden van de AW voortzetten (na Regio Deal), opgenomen in jaarlijkse evaluatierapporten, incl. eindrapportage	Vanaf M12	3
O.C1	Deelprojecten incl. praktijkopdrachten, stageopdrachten en promotietrajecten geconcretiseerd	M12	8-15
O.C2/C3	Praktijkopdrachten en stageopdrachten afgerond, praktijkinterventies met impact op gezondheid van inwoners zijn uitgevoerd (o.a. uitrol Keigezond en start Beweeghuis), geëvalueerd en beschreven in een rapport en promotietrajecten zitten in afrondende fase	M44	20-30
O.D1	Diverse communicatieuitingen over de Academische Werkplaats en over bereikte resultaten/ <i>Best Practices</i> zijn uitgevoerd	M44	20-40
O.D2	Periodieke bijeenkomsten van diverse overlegorganen (Bestuurlijk Overleg 1x/jr, Wetenschappelijk Overleg 2x/jr, Projectbureau Overleg 12x/jr, Linking Pin Overleg 4x/jr, Praktijkorganisatie Overleg 1x/jr, Citizen Science Hub overleg 2x/jr)	M6 tot M44	60-68
O.D3	Jaarlijks symposium/netwerkbijeenkomst	M12, M24, M36, M42	4
O.E	Deelprojecten met externe financiering geworven	M44	6-10

- c. Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.	Nadere kennismaking en intensieve samenwerking in een nieuw samenwerkingsverband tussen kernpartners onderling en tussen kennisinstellingen en praktijkorganisaties leidt tot synergie, meer gezamenlijke deelprojecten, gezondheids- en vitaliteitsbevorderende interventies met positieve effecten op gezondheid en vitaliteit van inwoners en medewerkers in de regio (Resultaat van O.A en O.B uit tabel Output)	M12	2
R2	Actieve betrokkenheid bij onderzoek en interventies van de bewoners en doelgroep door inrichting van <i>Citizen Science Hub</i> (Resultaat van O.B.5 en O.C uit tabel Output)	M44	1
R3	Verbetering van gezondheid en vitaliteit van inwoners door implementatie van interventies uit de deelprojecten, afgestemd op de zorgen en behoeften van de bewoners in Noord-Limburg (Resultaat van O.C uit tabel Output)	M44	∞
R4	De kennisinfrastructuur Academische Werkplaats is duurzaam ingericht (Resultaat van O.C uit tabel Output)	M44	1
R5	<i>Best practices</i> zijn gedeeld met andere regio's en hebben daar eveneens impact	M44	5-10

- d. Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het langetermijneffect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.

Gezond ondernemen in 2040, het project draagt bij aan:

- Kennis als belangrijk exportproduct
- Transformatie naar een kennisintensieve, circulaire en innoverende (gezondheids-)economie
- Inrichting van een kennisinfrastructuur gericht op de regionale arbeidsmarkt, goede opleidingen en uitdagende banen met aantrekkingskracht op jongeren en arbeidsmigranten.

Gezond zijn en gezond blijven in 2040, het project draagt bij aan:

- Een gezond ecosysteem van gemeenschappen;

- Gemeenschappen die zelf verantwoordelijk zijn voor kwaliteit van de gemeenschap en de directe leefomgeving;
- Vitale gemeenschappen met nabijheid van zorg en ondersteuning die laagdrempelig is en voor iedereen toegankelijk;
- Jeugd die kan opgroeien tot waardevolle leden van de gemeenschap, waarbij sport, bewegen en een gezonde leefstijl belangrijk wordt gevonden.

Gezonde leefomgeving in 2040, het project draagt bij aan:

- Een gezonde leefomgeving met onderwijs en Brightlands Campus als belangrijke spelers in de vorming daarvan;
- Nieuwe verbindingen in het landelijke gebied met rust en ruimte, zorg en welzijn

4. Haalbaarheid

- a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Projecten binnen de AW 'Gezondheid en Vitaliteit' zijn afhankelijk van eigen inbreng van deelnemende organisaties en van derde geldstromen, zoals ZonMW gefinancierde onderzoeksprojecten. Met de startsubsidie vanuit de Regio Deal kunnen 3 grotere projecten opgestart worden en verschillende kleinere (student)projecten. Om tot een duurzame doorwerking te komen, zal in de komende 4 jaar ook aan subsidies uit derde geldstromen gewerkt gaan worden en is de insteek dat de overheadkosten voor de AW vanuit de kernpartners betaald zullen worden, zoals vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Het komen tot een dergelijke overeenkomst kan veel tijd in beslag nemen en zal deels afhankelijk zijn van derde geldstromen voor het opstarten van grotere projecten zijn de belangrijkste risico's. Ervaringen uit andere AW's leren dat het vanuit het bestaande samenwerkingsverband en de opgebouwde unieke expertise het aanvragen van projectsubsidies gerelateerd aan het thema van de AW kansrijker wordt. Daarnaast hebben kennis- en praktijkorganisaties verbonden aan de AW ook eigen onderzoeks-, innovatie- en/of ontwikkelbudgetten die mogelijk ingezet kunnen worden, indien externe financieringsbronnen (tijdelijk) uitblijven.

- b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?

Organisaties, beleidsmakers, inwoners en medewerkers actief binnen de regio zijn verantwoordelijk voor het implementeren en toepassen van beschikbare en bewezen interventies en het opvolgen van adviezen, die volgen uit het resultaat van onderzoek. Bij het opzetten van onderzoek, het invoeren en het aanpassen van interventies hoort ook een haalbaar implementatieplan, om het risico op niet slagen te verminderen. Om de kans op slagen te verhogen worden van bij het begin van concretisering van het probleem, en uitwerken van het onderzoeks- en implementatieplan, de belanghebbenden betrokken.

- c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

De gedeeltelijke afhankelijkheid van derde geldstromen kan een risico zijn gezien de huidige politieke bezuinigingen op onderzoek en preventie. Projecten kunnen ook (deels) low budget en/of met

eigenmiddelen uitgevoerd worden wanneer de organisatie in kwestie het project als voldoende prioritair ziet om bijvoorbeeld een praktijk-linking-pin (iemand die al bij de organisatie werkt) voor 1 dag in de week te laten werken aan onderzoek binnen de AW.

Samenwerking en goede afstemming met de al bestaande Academische Werkplaatsen is van groot belang, aangezien de kernthema's rakend en deels overlappend zijn. Deelprojecten kunnen in synergie met Academische Werkplaatsen in Zuid-Limburg of de regio Oost-Brabant of Nijmegen opgepakt worden. Zowel op bestuurlijk als op wetenschappelijk vlak dient afstemming te gebeuren, om menskracht efficiënt in te zetten, af te stemmen en in gezamenlijkheid prioriteiten te bepalen.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Onvoldoende afstemming al bestaande AW's	Het creëren van een provincie-brede samenwerking op thema's gezondheid en vitaliteit	Stagnatie van uitwerking nieuwe projecten of uitblijven van synergistisch effect	Begin 2025 afstemming opzoeken en thematische overlap en niches beschrijven
2	Uitblijven van derde geldstromen	* Vanuit het bestaande samenwerkingsverband en de opgebouwde unieke expertise wordt het aanvragen van projectsubsidies gerelateerd aan het thema van de AW kansrijker * Subsidieadviseurs van deelnemende organisaties versterken elkaar in gezamenlijke subsidieaanvragen	Minder projecten binnen de AWGV en wellicht niet behalen van resultaten op alle facetten en thema's	* Eigen onderzoeks-, innovatie- en/of ontwikkelbudgetten inzetten vanuit kennis- en praktijkorganisaties verbonden aan de AW
3	Doelgroepen passen beschikbare en bewezen interventies niet toe en volgen gezondheids- en vitaliteitsbevorderende adviezen niet op	* Oprichten van <i>Citizen Science hub</i>	Positieve effecten op gezondheid en vitaliteit blijven achter	* Doelgroepen betrekken bij het uitwerken van interventies en het implementeren van gezondheids- en vitaliteitsbevorderende maatregelen * Oprichten van Citizen Science hub

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?

Projectmanagement van het Regio Deal project wordt uitgevoerd door het Programmabureau van in te richten AW. De coördinator van de AW wordt tevens de projectmanager en wordt ondersteund door de stafmedewerker. Vanuit [Crossroads Limburg](#) wordt ondersteuning geboden in het organiseren van netwerkactiviteiten en communicatie hierover.

Monitoring en bijsturing gebeurt vanuit:

- De Stuurgroep: bestuurders van de 6 kernpartners;
- Het Wetenschappelijk Bestuurlijk Overleg: Betrokken hoogleraren, lectoren, practoren en de coördinator;
- *Linking Pins* overleg: wetenschappelijk *linking pins* vanuit kennisinstellingen en praktijk *linking pins* vanuit praktijkorganisaties.

Vanuit het projectplan worden jaarlijks doelen gesteld en gemonitord. Via de periodieke overlegstructuren wordt hier nauw op toegezien. Jaardoelen worden geëvalueerd en waar nodig worden aanpak en doelen bijgesteld.

Mensen zijn deels beschikbaar, of worden intern, dan wel extern geworven. De geplande activiteiten zijn voor de deelnemende organisaties vergelijkbaar met activiteiten die reeds binnen de eigen organisatie worden uitgevoerd. Het nieuwe zit in de overkoepelende activiteiten en de intensieve samenwerking in een nieuw netwerk. Gezien de positieve manier waarop in korte tijd dit projectvoorstel in gezamenlijkheid werd opgesteld voorzien we geen risico's dat de opstart en uitvoering van het projectvoorstel zou uitblijven.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?

Een aantal projectresultaten betreft mijlpalen, zoals sluiten van Health Deal, Samenwerkingsovereenkomst en inrichting van de AW. Dit zijn zeer tastbare resultaten die goed te monitoren zijn en waaraan ook publiciteit zal worden gegeven via diverse mediakanalen.

Monitoring van gezondheids- en vitaliteitseffecten gebeurt o.a. via de GGD-gezondheidsmonitoren en te bepalen en/of te ontwikkelen meetinstrumenten in de deelprojecten.

- c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

- Inrichting van een website i.v.m. de AW 'Gezondheid en Vitaliteit';
- Periodieke digitale nieuwsbrief met doelen en verworven resultaten naar alle stakeholders;
- Over behaalde mijlpalen en georganiseerde evenementen wordt gecommuniceerd via regionale mediakanalen en social media;
- Informatie m.b.t. deelprojecten wordt gedeeld met doelgroepen en belanghebbenden op specifieke nader te bepalen wijze, afhankelijk van het deelproject;
- Wetenschappelijke resultaten worden open access gepubliceerd in wetenschappelijke tijdschriften;

- Wetenschappelijke resultaten worden vertaald naar een breder publiek en gepubliceerd in vakbladen, regionale mediakanalen enz.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A	Health Deal (5%)	M1-M44	€ 238.825,515
B	Inrichting Academische Werkplaats (15%)	M1-M44	€ 716.476,545
C	Deelprojecten (60%)	M3-M44	€ 2.865.906,18
D	Communicatie & organisatie bijeenkomsten (10%)	M1-M44	€ 477.651,030
E	Acquisitie deelprojecten en financiering (10%)	M1-M44	€ 477.651,030

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

** U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (zie Begrotingsformat)*

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 4.776.510,30
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 2.407.646,70
Overige financieringen	€
Gevraagde subsidie Regio N-L (Rijk, Gemeenten en Provincie)	€ 2.368.863,60
Totaal financiering	€ 4.776.510,30

Projectvoorstel Regio Deal 2024 <#Gewoonsamen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek>

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Huidige situatie

Ontwikkelperspectief

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	#Gewoonsamen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek: van gebiedsproces naar een gezonde leefomgeving
Naam Penvoerder	Gemeente Beesel
Contactpersoon	Sandra Amory
Emailadres	Sandra.Amory@beesel.nl
Telefoonnummer	077-4749292
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	1 april 2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	1 april 2027
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	Gemeente Beesel
Type organisatie	Gemeente/overig publiek/privaat
KVK nummer	14130743
Postadres	Postbus 4750, 5953 ZK Reuver
Bezoekadres	Raadhuisplein 1, 5953 AL Reuver
Contactpersoon	Gilbert Idink
Emailadres	info@beesel.nl
Telefoonnummer	077-4749292
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL50BNGH0285000780
Tenaamstelling bankrekeningnummer	Gemeente Beesel

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Relevantie.....	5
3.	Effectiviteit	9
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	9
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	10
4.	Haalbaarheid	12
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	13
6.	Activiteiten en Budget	14
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	15
8.	Contactgegevens Regiobureau	15

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid
 - Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
 - Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
 - Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
 - Duidelijke afbakening van de doelgroep
2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged
 - Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
 - Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
 - Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
 - Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten
3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op
 - Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
 - Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
 - Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
 - Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelen van de Regio Noord-Limburg kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal 2024. Op de [website van rn-l](#) staan de documenten zoals genoemd in de inleiding. Hoe groter de impact, of bijdrage aan de realisatie van de doelen van de regiovisie, hoe relevanter uw project.

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

Gebiedsontwikkeling Broeklaan: #Gewoonsamen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek

De gemeente Beesel heeft te maken met een overgangsgebied, tussen de kernen Reuver en Offenbeek, met een mix van woon- en werkfuncties. Dit overgangsgebied komt voort uit het industriële verleden van deze twee groeikernen (met name maakindustrie). In dit overgangsgebied is nu sprake van verrommeling. Woningen en (deels) verouderde bedrijfslocaties wisselen elkaar af. Dit komt de subjectieve (veiligheids- en woon)beleving van het gebied en de omgeving niet ten goede. De gemeente wil dit gebied op een toekomstbestendige, duurzame transformeren samen met de ondernemers, eigenaren en inwoners van dit gebied. Om te komen tot deze transformatie en gezien de complexe eigendomssituatie willen we dit in goede processtappen vertalen en een kader opstellen dat richting en ruimte geeft aan deze ontwikkeling. Dit alles met als doel een bijdrage te kunnen leveren aan het verbeteren van zowel het woon- als het vestigingsklimaat in de gemeente Beesel en daarmee in de regio tussen Venlo en Roermond.

Towndeal

Sinds begin 2023 maakt de gemeente Beesel deel uit van het Rijksprogramma Agenda Stad: *Town Deal Sterke Streken*, van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Dankzij de Town Deal heeft de gemeente Beesel de omgeving Broeklaan met externe deskundigheid vanuit het Rijk verkend, waarbij de wens is ontstaan om het gebied een kwaliteitsimpuls naar een gezonde woonomgeving te geven. Uit deze verkenning is onder ondernemers, eigenaren én inwoners veel energie én commitment om samen met de gemeente het gebied te transformeren. Een unieke maar complexe situatie doet zich voor: hoe gaan we dit samen doen en bouwen we samen naar een veilige en gezonde leefomgeving in een kleine gemeente. Het programma Town Deal is geëindigd met een slotbijeenkomst in Voerendaal op 22 november 2024. Het vervolg wordt opgepakt als gebiedsontwikkeling Broeklaan: #Gewoonsamen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek!

Langdurig transformatietraject

De gebiedsontwikkeling rondom de Broeklaan is een langdurig traject dat zich richt op de transformatie van een verouderd bedrijventerrein (met een mix van wonen en werken) naar een groene, fijne, veilige en gezonde woonomgeving. Dit levert uiteindelijk niet alleen een transformatie van het gebied, maar ook een geheel nieuwe wijk op met tenminste 130 woningen. Het verbeteren van de leefbaarheid en de vitaliteit een van de grootste kernen van de gemeente Beesel is één van de aanleidingen om dit project te starten. We verbeteren de leefomgeving van de huidige en toekomstige omwonenden. Dit doen we samen met alle betrokkenen in het gebied. Het gebied rondom de Broeklaan vormt de verbinding vanuit het buitengebied en een nieuwe uitbreidingslocatie voor woningbouw richting het centrum van Reuver. Deze gebiedsontwikkeling biedt de kans om naast de herstructurering en toevoeging van nieuwe woningen een groene en gezonde verbinding richting centrum te realiseren waarmee we ook een positief effect beogen voor de omgeving van dit

plangebied en actieve mobiliteit stimuleren. Met het amoveren van bedrijvigheid op deze plek verminderen we ook vrachtverkeerbewegingen die nu de leefbaarheid in onze kern negatief beïnvloeden. Dit betekent dat we bedrijvigheid verplaatsen binnen onze gemeente of de regio. Deze ontwikkeling sluit goed aan bij de regionale woonambitie. Reuver is als kern, ook in het regionaal ontwerpend onderzoek duidelijk aangewezen als woonkern met groei. Aan de mobiliteitsas van A73, N271 en het spoor Nijmegen – Maastricht is Reuver goed bereikbaar. De projectlocatie ligt op korte afstand van het station en geeft dus toegang tot een goede OV-verbinding.

Op dit moment is veel energie in het gebied aanwezig onder eigenaren en ondernemers. Door deze energie als vliegwiel te gebruiken hopen we ook de andere partijen te enthousiasmeren en in beweging te krijgen. Samen optrekken in de transformatie heeft hierbij de voorkeur. Uiteindelijk is ons gezamenlijk doel om een kwaliteitsimpuls in en om het gebied te genereren waarbij gewenste ontwikkelingen gestimuleerd worden. De basis is een groot gebieds- en participatieproces. We zien hier mogelijke verbindingen met andere integrale gebiedsprocessen in deze Regio Deal en denken dat we een mooie kans hebben om verschillende perspectieven en leerprocessen bij elkaar te brengen: van grootstedelijke naar kleine gemeenten – wat leren we van elkaars successen?

Complexe factoren

Deze gebiedsontwikkeling is geen alledaags proces en kenmerkt zich door diverse complexe factoren:

- Gemeente Beesel heeft een beperkte eigendomspositie in het gebied.
- Het huidige omgevingsplan voorziet niet in toekomstige ontwikkeling naar wonen.
- De afhankelijkheid van individuele initiatieven is groot.
- Er is ruimte elders nodig om bedrijfsverplaatsingen te kunnen faciliteren, in dan wel buiten de gemeente.
- Door de inzet op een groene, gezonde, veilige en fijne leefomgeving staat het verdienvermogen onder druk.

Ontwikkelkader en rolbepaling

De gemeente gaat aan de slag met een ontwikkelkader en de rolbepaling, hetgeen perspectief, richting en inzicht geeft aan initiatieven, omgeving en gemeente. We verwachten dat de leerpunten uit dit traject ook andere gemeenten kunnen helpen om dit soort complexe processen op gang te brengen en zien nadrukkelijk kans om in een leer- en ontwikkelnetwerk te stappen met andere gebiedsprocessen in deze Regio Deal. Het traject van de Towndeal laat ons zien dat ervaringen vanuit andere gemeenten waardevol zijn om te leren in vergelijkbare trajecten. Zo is de gemeente Beesel eerder bij de gemeente Hattem op werkbezoek geweest. Ook de kennis en kunde uit de samenwerking met het ministerie van Binnenlandse Zaken, het RVO-expertteam Wonen en kennisinstituut Platform 31 is zeer waardevol voor het vervolg.

Regionale uitdagingen

Zowel de inhoudelijke als procesmatige uitdagingen in een deze gebiedsontwikkeling zijn kenmerkend voor onze regio en staan vaak, ook in kleinere gemeenten, de doorontwikkeling op opgaven als gezond wonen, leefbaarheid en vitale bedrijventerreinen etc. in de weg. Met deze gebiedsontwikkeling oogsten we daarom leer- en ontwikkelpunten in een gemeenschap waar de lijnen tussen overheid, inwoners en ondernemers kort zijn.

Daarnaast raakt dit project de herstructureringsopgaven en de ambities op het gebied van ondermijning in de regio. Verouderde loodsen en bedrijfspanden in een rommelige woonomgeving dragen allesbehalve bij aan een fijn en veilig leefklimaat. Dit is een mooie bijvangst van dit project. Met het realiseren van woningen in een groene en gezonde omgeving, op korte afstand van het OV-station en op een goed bereikbare locatie leveren we een bijdrage aan de woningbouwopgave van onze regio.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Probeer het doel te omschrijven op basis van de uiteindelijke impact op de doelstellingen van het beleid, waar u met uw project een bijdrage aan wilt leveren.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- **Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid**
- **Veiligheid & ondermijning**

Het gebiedsproces en ontwikkeling in Beesel is in de Regio Deal duidelijk benoemd onder het thema Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid. Specifiek draagt het bij aan vitale gemeenschappen en wijken, waarbij we middels een complex gebiedsproces met partners, ondernemers en inwoners aan de slag gaan met de gevolgen van het industriële verleden van onze gemeente én regio. Dit voorbeeldproject raakt herstructureringsopgave in de hele regio en is een kans om te leren hoe dit in een kleine gemeente kan worden aangepakt.

Indirect raakt dit ook de regionale opgaven op veiligheid en ondermijning. Los van het gevoel zijn verouderde loodsen en bedrijfslocaties potentiële plekken voor ondermijning en criminele activiteiten. De transformatie van het gebied rondom Broeklaan heeft als bijvangst de risico's op ondermijning te voorkomen.

c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

In de tekst van de Regio Deal wordt dit gebiedsproces bij naam genoemd:

In Venlo en in Beesel worden twee wijken (her)ingericht waarbij wordt onderzocht en/of ontwikkeld hoe deze inrichting kan bijdragen aan het vitaler maken van deze wijken met positieve gezondheid als fundering. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met triple helix partijen en de omgeving.

In de toelichting in dit projectvoorstel hebben we hier vorm en inhoud aan gegeven en vormt dit de kern van ons voorstel.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

** De doelgroep betreft niet per se alleen de eindgebruiker van uw project, de doelgroep omvat ook de stakeholders waarmee u de output van uw project wilt delen, omdat deze voor hun relevant kan zijn, of omdat zij van invloed kunnen zijn op het bereiken van de resultaten en de impact van uw project. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leveranciers, maatschappelijke instellingen, medeoverheden, Rijksoverheid, de burger, enz.*

Er zijn meerdere doelgroepen die een bijdrage leveren aan dit project: de ontwikkeling is gestart als onderdeel van de TownDeal. Dankzij de Town Deal heeft de gemeente Beesel de omgeving Broeklaan met externe deskundigheid vanuit het Rijk verkend. Deze externe deskundigheid wordt ook in het vervolg van het proces ingezet. Met zowel de inwoners, ondernemers en eigenaren in het gebied gaan we participatief aan de slag om de ontwikkeling tot woongebied verder vorm te geven. Ook zijn we in gesprek met de Provincie Limburg op welke wijze de provincie kan participeren in dit proces. Dit levert een verbeterde woonomgeving op voor de bestaande bewoners, biedt ruimte aan woningen voor nieuwe bewoners, en geeft kansen voor de bedrijven die bij verplaatsing naar een toekomstbestendige locatie weer ruimte hebben om te ondernemen. Dit levert het volgende overzicht aan interne en externe partners op:

- Gemeente Beesel (diverse beleidsvelden, zoals wonen, economie, ruimte, leefbaarheid, gezondheid);
- Inwoners;
- (Grond)eigenaren;
- Ondernemers;
- Expertteam Wonen;
- Bureau LOS;
- En indirect met Agenda Stad – ministerie Binnenlandse Zaken;
- Provincie Limburg.
- (Potentieel andere regionale gebiedsprocessen, maar deze zijn nu nog niet hierin meegenomen)

- e. **Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?**

De complexe eigendomssituatie betekent dat er veel afhankelijkheden zijn om tot ontwikkeling te komen en de gemeente niet alleen aan zet is om tot herstructurering te komen. Met het opstellen van een ontwikkelkader geven we richting en spelregels om de ontwikkeling op gang te brengen. Onder de inwoners, ondernemers en eigenaren is op dit moment veel energie én commitment. Dit willen we heel graag gebruiken voor het gebiedsproces en hopelijk voorkomt dit vertragingen.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

- a. **Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?**

De gemeente Beesel heeft te maken met een overgangsgebied, tussen de kernen Reuver en Offenbeek, met een mix van woon- en werkfuncties. Dit overgangsgebied komt voort uit het industriële verleden van deze twee groeikernen (met name maakindustrie). In dit overgangsgebied is nu sprake van verrommeling. Woningen en (deels) verouderde bedrijfslocaties wisselen elkaar af. Dit komt de subjectieve (veiligheids- en woon) beleving van het gebied en de omgeving niet ten goede. De gemeente wil dit gebied toekomstbestendig en duurzaam transformeren samen met de ondernemers, eigenaren en inwoners van dit gebied. Dit alles met als doel een bijdrage te kunnen leveren aan zowel het woon- als het vestigingsklimaat in de gemeente Beesel en daarmee in de regio tussen Venlo en Roermond.

- b. **Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?**

Een verbeterde en gezondere woonomgeving voor (nieuwe) inwoners en de kans om passende woningen te realiseren voor diverse doelgroepen. Daarnaast de mogelijkheid voor bedrijven op te verplaatsen naar een toekomstbestendigere locatie die weer ruimte biedt om te ondernemen in onze regio. We gaan verloedering en het risico tot ondermijning tegen.

- c. **Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?**

Het industriële verleden van de kernen Reuver en Offenbeek maakt dat er een mix is van woongebieden en (deels) verouderde bedrijfslocaties. Deze zijn organisch in elkaar gegroeid en zorgen voor een verrommelde en weinig leefbare omgeving.

- d. **Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?**

Bij de verdere doorontwikkeling van de Gebiedsontwikkeling omgeving Broeklaan wordt ingezet op twee sporen:

- Spoor 1: Ontwikkelkader Gebiedsontwikkeling omgeving Broeklaan.
- Spoor 2: Projectplan Gebiedsontwikkeling omgeving Broeklaan

Spoor 1: Ontwikkelkader Gebiedsontwikkeling omgeving Broeklaan.

Om de gebiedsontwikkeling te kunnen starten, dient duidelijk te zijn binnen welke kaders nieuwe ontwikkelingen kunnen plaatsvinden. Hiervoor wordt een ontwikkelkader opgesteld dat spelregels geeft voor ruimtelijke, functionele en financiële aspecten. Dit kader biedt duidelijkheid – als een stip op de horizon – voor de gemeente om initiatieven af te wegen, maar ook voor grondeigenaren, ondernemers en bewoners in het gebied.

Spoor 2: Projectplan Gebiedsontwikkeling omgeving Broeklaan

Dit spoor schept voornamelijk voorwaarden om de gebiedsontwikkeling daadwerkelijk op gang te krijgen. Het projectplan zal duidelijkheid geven over:

- Welke behoeften de bestaande bedrijven hebben en op welke wijze de gemeente kan meewerken met eventuele bedrijfsverplaatsingen.
- Welke de rol en houding de gemeente wenst aan te nemen in de gebiedsontwikkeling, in welke tijdsplanning deze kan worden ontwikkeld en wat hiervoor nodig is.
- Op welke wijze de projectorganisatie wordt ingericht.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Opstellen ontwikkelkader gebiedsontwikkeling Broeklaan	Dec 2024- Q3 2025
A1.2	Projectplan gebiedsontwikkeling Broeklaan	Q1 2025- Q2 2025
A2.1	Uitvoering projectplan voorbereidingsfase	Q2 2025- Q2 2027
Enz.		

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten. (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	Oplevering ontwikkelkader	Q3 2025	
O1.2	Oplevering projectplan	Q2 2025	
O2.1	Afronding voorbereidingsfase	Q2 2027	

- c. **Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)**

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1	Inwoners, ondernemers en eigenaren worden participatief betrokken gedurende het proces		
R1.2	Rijk ondersteunt bij opstellen ontwikkelkader		
R2.1	Provincie n.t.b.		

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

Er wordt bijgedragen aan een vitale woongemeenschap in de kern Offenbeek door de toevoeging van nieuwe woningen, een verbetering van het woonklimaat voor bestaande woningen, aanpassingen in de openbare ruimte waarmee een gezondere en groene leefomgeving wordt gecreëerd en een verbeterd vestigingsklimaat voor bedrijven.

4. Haalbaarheid

a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

Er is sprake van een complexe eigendomssituatie en een complex gebiedsproces. Deze ingewikkelde puzzel krijgt op organische wijze vorm. De eerste stap is het opstellen van een ontwikkelkader en een projectplan. Dit doen we op participatieve wijze en dit maakt dat de snelheid en inhoud van deze vervolgstappen afhankelijk van de stakeholders. In het vervolgtraject kan de complexe eigendomssituatie een risico vormen voor de (snelheid) van deze gebiedsontwikkeling en de kosten die hiermee gepaard gaan. Een actievere rol hierin brengt ook om meer financiële risico's met zich mee.

b. Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragmatig)?

Er is sprake van een complexe eigendomssituatie en een complex gebiedsproces. Deze ingewikkelde puzzel krijgt op organische wijze vorm. De eerste stap is het opstellen van een ontwikkelkader en een projectplan. Dit doen we op participatieve wijze en dit maakt dat de snelheid en inhoud van deze vervolgstappen afhankelijk van de stakeholders.

c. Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?

Deze gebiedsontwikkeling bestaat uit een complexe puzzel die langjarige inzet en betrokkenheid vraagt. Dit commitment kan gedurende deze periode onder druk komen te staan en vraagt continue afstemming met betrokkenen.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Eigendomssituatie	Groot	Groot	Gemeente maakt in het projectplan een afweging over de rol in de eigendomssituatie waarmee al dan niet invloed kan worden uitgeoefend op de snelheid van deze ontwikkeling.
2	Participatie	Middel	Middel	Er wordt een participatieplan opgesteld en inwoners/ ondernemers/ eigenaren zijn vanaf de beginfase betrokken.

3	Financieel	Groot	Groot	Dit wordt in het projectplan verder vorm gegeven.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Er wordt extra deskundigheid vanuit het Rijk ingezet en externe projectleiding wordt ingehuurd. Voor het vervolgtraject zal extra externe expertise nodig zijn (o.a. planeconoom).

Monitoring zal periodiek plaatsvinden op basis van het op te stellen projectplan.

- b. Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

Nader te bepalen.

- c. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?**

Er is een participatietraject gestart. Dit wordt verder uitgewerkt in een participatie- en communicatieplan.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Opstellen ontwikkelkader gebiedsontwikkeling Broeklaan (incl externe inhuur)	Dec 2024- Q3 2025	80.000
A1.2	Projectplan gebiedsontwikkeling Broeklaan (incl externe inhuur)	Q1 2025- Q2 2025	20.000
A2.1	Uitvoering projectplan voorbereidingsfase (incl externe inhuur)	Q2 2025- Q2 2027	400.000

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

* U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 500.000
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 250.000
Overige financieringen	€
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 250.000
Totaal financiering	€ 500.000

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

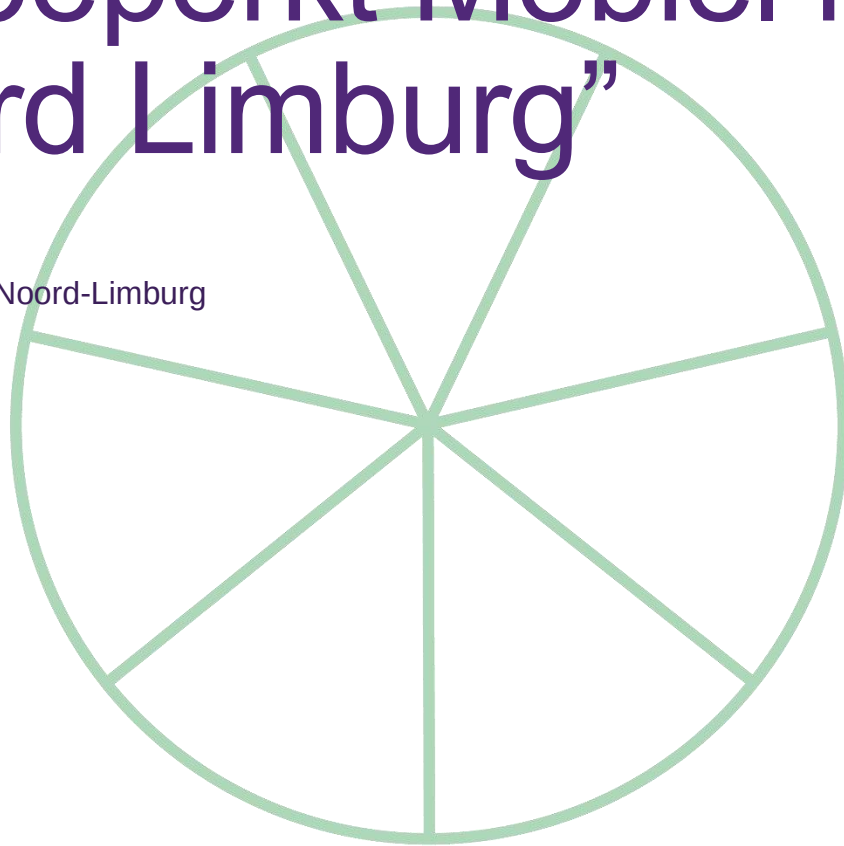
Postadres

Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Projectvoorstel Regio Deal 2024 Zonnebloem Noord Limburg project “Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg”

Regio Deal 2024 Noord-Limburg

Voorblad

Algemene gegevens	
Projectnaam	Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg
Naam Penvoerder	Bob Hugens
Contactpersoon	Bob Hugens
Emailadres	bob.hugens@gmail.com
Telefoonnummer	06-27504197
Start project (<i>niet eerder dan besluitvorming projectenvelop</i>)	01-06-2025
Einde project (uiterlijk 31-12-28)	31-12-2027
Gegevens aanvrager	
Naam aanvrager/organisatie	De Zonnebloem Noord Limburg
Type organisatie	Gemeente/overig publiek/privaat
KVK nummer	40281159
Postadres	Caspar Franssenlaan 17 5915 JD Venlo
Bezoekadres	Caspar Franssenlaan 17 5915 JD Venlo
Contactpersoon	Bob Hugens
Emailadres	Bob.hugens@gmail.com
Telefoonnummer	06-27504197
Bankrekeningnummer aanvrager (IBAN)	NL 18 RABO 0325 4248 37
Tenaamstelling bankrekeningnummer	De Zonnebloem Venlo-Horst

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Relevantie	4
3.	Effectiviteit	7
3.1	Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave	8
3.2	De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact	10
4.	Haalbaarheid	19
5.	Monitoring resultaten en Communicatie	27
6.	Activiteiten en Budget	33
7.	Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag	35
8.	Contactgegevens Regiobureau	35

1. Inleiding

U wilt een bijdrage uit de Regio Deal Noord-Limburg aanvragen voor een bovenlokaal én structuurversterkend initiatief/project. Het is belangrijk dat uw project aansluit bij de Regiovisie Noord-Limburg 2040, Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027 en de propositie Regio Deal 2024. Bovenlokaal betekent dat uw project relevant is voor meerdere gemeenten, groepen van belanghebbenden en/of beleidsvelden. Structuurversterkend betekent dat uw project blijvende resultaten heeft, in nieuwe producten en diensten, werkwijzen, methoden, of de aanscherping of verbeterde uitvoering van beleid.

Verder dient uw projectvoorstel van goede kwaliteit en goed ontworpen te zijn. Gebruik hierbij deze uitgangspunten:

1. **Relevantie** = Bijdrage van uw project aan de doelstellingen van het relevante beleid
 - Inzicht en analyse van het relevante beleid en de omgeving
 - Overzicht van alle relevante Stakeholders (en hun gedrag)
 - Inzicht in de problemen en behoeften van de stakeholders
 - Duidelijke afbakening van de doelgroep
2. **Effectiviteit** = Het project levert de beoogde resultaten en wordt goed gemanaged
 - Heldere probleemanalyse via oorzaak-probleem-effect
 - Heldere strategie voor probleemaanpak op basis van theorie en ervaring
 - Heldere beschrijving “output-resultaten-impact” (resultaatsketen)
 - Heldere beschrijving van (daaraan gekoppelde) activiteiten
3. **Haalbaarheid** = Het project is goed ontworpen en levert duurzaam voordeel voor de doelgroep op
 - Onderbouwd inzicht in de politieke/sociale/gedragmatige aannames en risico's die van invloed zijn op het behalen van de resultaten
 - Heldere hierop gebaseerde strategie voor risicomanagement
 - Logisch, redelijk en beschikbaar budget voor uitvoering van de activiteiten
 - Set van SMART indicatoren en een monitoringsstrategie op output/resultaten/impact

Theory of Change methodiek

Voor de wijze waarop wij u vragen de uitgangspunten in uw projectvoorstel te beschrijven hebben wij aansluiting gezocht bij de methodiek [Theory of Change](#). Voor vragen hierover kunt u ook contact opnemen met het regiobureau.

2. Relevantie

Projecten die bijdragen aan de realisatie van de doelen van de Regio Noord-Limburg kunnen een bijdrage ontvangen uit de Regio Deal 2024. Op de [website van rn-l](#) staan de documenten zoals genoemd in de inleiding. Hoe groter de impact, of bijdrage aan de realisatie van de doelen van de regiovisie, hoe relevanter uw project.

a. Geef een beschrijving van uw project (max 1 A4, lettergrootte 11)

Deze beschrijving wordt gebruikt in de interne en externe communicatie.

Werkplan “Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg”

Ons werkplan “Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg” richt zich op het verbeteren van de mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking. Als Zonnebloem Noord-Limburg zijn wij al begonnen met het plaatsen van rolstoelfietsen in verschillende gemeenten. Deze rolstoelfietsen stellen mensen met een lichamelijke beperking in staat om op een gemakkelijke en toegankelijke manier van A naar B te komen.

In dit werkplan willen wij de mobiliteit verder verbeteren door het toevoegen van vijf elektrische rolstoelfietsen in Noord-Limburg. Hiermee willen we ervoor zorgen dat in iedere gemeente in Noord-Limburg een elektrische rolstoelfiets beschikbaar is die door alle inwoners van de gemeenten tegen een kleine onkostenvergoeding gebruikt kan worden. Dit draagt bij aan de zelfstandigheid van mensen met een lichamelijke beperking en biedt hen meer vrijheid en mogelijkheden om actief deel te nemen aan de samenleving.

Daarnaast willen wij ook twee Zonnebloemauto's beschikbaar stellen voor de regio Noord-Limburg. Eén Zonnebloemauto zal worden geplaatst in de gemeente Venlo en één in de gemeente Gennep. Met deze twee auto's willen we het gebied in Noord-Limburg goed afdekken, zodat mensen met een lichamelijke beperking gemakkelijker grotere afstanden kunnen afleggen. Deze auto's zijn specifiek bedoeld voor mensen die gebruik maken van een rolstoel of scootmobiel, aangezien het openbaar vervoer en andere vervoersopties voor deze doelgroep vaak ontoereikend zijn.

De Zonnebloemauto's bieden een goed alternatief voor het huidige aanbod van openbaar vervoer, dat veelal niet in staat is om te voldoen aan de specifieke behoeften van mensen met een lichamelijke beperking. Door de beschikbaarheid van deze Zonnebloemauto's kunnen mensen met een beperking gemakkelijker en zelfstandiger reizen, wat hun mobiliteit en deelname aan de samenleving aanzienlijk vergroot.

Met deze initiatieven hopen wij de mobiliteit in Noord-Limburg voor mensen met een lichamelijke beperking te verbeteren en hen meer mogelijkheden te bieden om actief en volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

b. Wat is het doel van uw project? Wanneer is uw project geslaagd?

Het doel van ons project, "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg", is om de mobiliteit van mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg significant te verbeteren. Dit willen we bereiken door het plaatsen van vijf elektrische rolstoelfietsen in de verschillende gemeenten van de regio, zodat mensen met een beperking in elke gemeente gebruik kunnen maken van een rolstoelfiets tegen een kleine onkostenvergoeding. Daarnaast willen we twee Zonnebloemauto's beschikbaar stellen: één in de gemeente Venlo en één in de gemeente Gennep, waarmee mensen die gebruik maken van een rolstoel of scootmobiel grotere afstanden kunnen afleggen.

Ons project is geslaagd wanneer in alle gemeenten in Noord-Limburg een elektrische rolstoelfiets beschikbaar is en de twee Zonnebloemauto's in de regio operatief zijn. Het succes van dit project wordt gemeten aan de hand van de daadwerkelijke verbetering van de mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking en hun vergrote mogelijkheden om actief en volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Door deze initiatieven hopen we bij te dragen aan de bredere beleidsdoelen van toegankelijkheid, inclusie en zelfstandigheid voor mensen met een beperking, in lijn met de doelstellingen van het VN-Verdrag en de Nationale Strategie voor toegankelijkheid in Nederland.

Aan de realisatie van welke van de volgende thema's uit de Regio Deal Noord-Limburg, draagt het project bij (meerdere antwoorden mogelijk)?

- Kennis, onderzoek & duurzaam ondernemen
- Talent ontwikkelen & behouden
- X Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid**
- Veiligheid & ondermijning

c. Geef vanuit de tekst van de propositie Regio Deal een zo concreet mogelijke toelichting:

Ons project, "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg", draagt direct bij aan de versterking van vitale gemeenschappen en bevordert positieve gezondheid voor mensen met een lichamelijke beperking. Door het aanbieden van praktische mobiliteitsoplossingen, zoals elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's, willen we de fysieke en sociale participatie van deze doelgroep vergroten. Dit draagt bij aan hun fysieke gezondheid door hen in staat te stellen zelfstandig en op een toegankelijke manier deel te nemen aan het dagelijks leven en zich te verplaatsen, wat hun kwaliteit van leven verhoogt.

Daarnaast heeft het project positieve effecten op de sociale gezondheid. Het stelt mensen met een lichamelijke beperking in staat om actiever deel te nemen aan de samenleving, bijvoorbeeld door naar, sociale bijeenkomsten, of andere maatschappelijke activiteiten te gaan. Dit vermindert eenzaamheid en bevordert de mentale en sociale welzijn van de deelnemers, wat essentieel is voor een vitale gemeenschap.

Onze focus op mobiliteit en toegankelijkheid helpt de kloof te verkleinen tussen mensen met een lichamelijke beperking en de rest van de samenleving, en draagt zo bij aan een meer inclusieve en vitale regio. Door deze concrete stappen te zetten, hopen wij een duurzame en positieve impact te maken op zowel de gezondheid als de gemeenschap in Noord-Limburg.

d. Wat is de doelgroep van uw project? Op welke wijze is de doelgroep bij uw project betrokken?

De doelgroep van ons project "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg" bestaat uit mensen met een lichamelijke beperking, waaronder rolstoelgebruikers en mensen die afhankelijk zijn van een scootmobiel. Deze doelgroep heeft vaak moeite met het gebruik van openbaar vervoer en andere mobiliteitsoplossingen, wat hen belemmert in hun deelname aan de samenleving en hun sociale en fysieke welzijn negatief beïnvloedt.

De doelgroep is actief bij ons project betrokken geweest in verschillende fasen van de ontwikkeling. We hebben intensief contact gehad met vertegenwoordigers van de doelgroep, onder andere via gesprekken en bijeenkomsten waarin zij hun behoeften en wensen met betrekking tot mobiliteit en toegankelijkheid hebben gedeeld. Ook hebben we acht panelgesprekken gevoerd, elk van 2,5 uur, waarin de doelgroep input heeft gegeven over de mobiliteitsproblemen die zij ervaren en over mogelijke oplossingen. Deze feedback heeft ons geholpen om een project te ontwerpen dat daadwerkelijk inspeelt op de specifieke behoeften van de doelgroep.

Daarnaast zullen mensen uit de doelgroep actief gebruik gaan maken van de elektrische rolstoelfietsen en de Zonnebloemauto's zodra deze beschikbaar zijn, wat hen de mogelijkheid biedt om zelfstandiger en mobieler te zijn. Dit verhoogt niet alleen hun fysieke gezondheid door meer beweging en actieve deelname aan het dagelijks leven, maar ook hun sociale gezondheid door het bevorderen van sociale interactie en vermindering van eenzaamheid.

Door de doelgroep actief te betrekken bij het ontwerp en de uitvoering van het project, zorgen we ervoor dat hun behoeften centraal staan en dat het project daadwerkelijk bijdraagt aan hun autonomie en welzijn. Op deze manier creëren we een duurzame oplossing voor de mobiliteitsproblemen van mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg, waarmee we een vitale en inclusieve gemeenschap bevorderen.

** De doelgroep betreft niet per se alleen de eindgebruiker van uw project, de doelgroep omvat ook de stakeholders waarmee u de output van uw project wilt delen, omdat deze voor hun relevant kan zijn, of omdat zij van invloed kunnen zijn op het bereiken van de resultaten en de impact van uw project. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leveranciers, maatschappelijke instellingen, medeoverheden, Rijksoverheid, de burger, enz.*

- e. Zijn er andere belanghebbenden (stakeholders) die van invloed kunnen zijn op de resultaten van uw project en/of het bereiken van de resultaten mogelijk kunnen verhinderen of vertragen?

Ja, er zijn verschillende belanghebbenden die invloed kunnen hebben op de resultaten van ons project "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg" en het behalen van de beoogde resultaten kunnen beïnvloeden of vertragen. Deze belanghebbenden kunnen zowel kansen als uitdagingen met zich meebrengen.

1. **Gemeenten en lokale overheden:** De gemeenten in Noord-Limburg spelen een cruciale rol in de uitvoering van dit project, aangezien de elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's in hun respectieve gebieden geplaatst moeten worden. Vertragingen in goedkeuringen, vergunningen of logistieke ondersteuning van de gemeenten kunnen de voortgang van het project vertragen. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten de nodige infrastructuur en locaties beschikbaar stellen voor het plaatsen van de voertuigen en rolstoelfietsen.
2. **Provincie Limburg:** De provincie heeft invloed op de bredere mobiliteitsstrategieën en toegankelijkheidsinitiatieven binnen Noord-Limburg. Hun betrokkenheid en steun kunnen helpen om het project verder te integreren in bredere provinciale beleidsdoelen voor inclusie en mobiliteit. Vertragingen of gebrek aan betrokkenheid vanuit de provincie kunnen echter het tempo van uitvoering beïnvloeden en het project minder effectief maken.
3. **Openbaar vervoer en andere vervoersbedrijven:** Aangezien het project een alternatieve oplossing biedt voor mensen die afhankelijk zijn van aangepast vervoer en openbaar vervoer, kunnen veranderingen of verbeteringen in het openbaar vervoer het gebruik van de Zonnebloemauto's en rolstoelfietsen beïnvloeden. Als er bijvoorbeeld verbeteringen worden doorgevoerd in het openbaar vervoer die beter aansluiten op de behoeften van de doelgroep, kan dat de vraag naar onze oplossing beïnvloeden, zowel positief als negatief.
4. **Toegankelijkheids- en mobiliteitsorganisaties:** Organisaties die zich richten op toegankelijkheid en mobiliteit voor mensen met een beperking kunnen zowel partners als concurrenten zijn. Samenwerking met deze organisaties kan het succes van het project versterken, maar als zij andere initiatieven ondersteunen die concurreren met ons project, kan dit invloed hebben op de resultaten en de acceptatie ervan.
5. **De doelgroep zelf:** Hoewel de doelgroep actief betrokken is geweest bij het ontwerp van het project, kunnen onvoorziene veranderingen in hun behoeften of verwachtingen de voortgang van het project beïnvloeden. Bijvoorbeeld, een verandering in het gebruik van technologie of de opkomst van alternatieve mobiliteitsoplossingen kan de vraag naar onze rolstoelfietsen of Zonnebloemauto's veranderen.
6. **Financiering en subsidies:** Het verkrijgen van de benodigde financiering en subsidies is essentieel voor de uitvoering van het project. Vertragingen in de goedkeuring van de subsidieaanvraag, veranderingen in het overheidsbeleid of bezuinigingen kunnen de voortgang vertragen of het project in gevaar brengen.

Hoewel deze stakeholders belangrijke invloeden kunnen uitoefenen, zijn wij vastbesloten om proactief met hen samen te werken en mogelijke obstakels tijdig te identificeren en aan te pakken, zodat we het project succesvol kunnen realiseren en de gewenste resultaten kunnen behalen.

3. Effectiviteit

3.1 Analyse van de regionale opgave en strategie voor invullen van de opgave

De effectiviteit van uw project bepaalt in welke mate de resultaten en uiteindelijke impact van uw project behaald worden. Hiervoor is ten eerste een goed inzicht nodig in de opgave die er ligt in de Regio Noord-Limburg en de reden waarom die opgave nu nog niet gerealiseerd kan worden. Ten tweede dienen de aangedragen oplossingen als effectieve oplossingen onderbouwd te kunnen worden, vanuit theorie en praktijk.

**Het kan behulpzaam zijn in uw analyse eerst het effect van de opgave te beschouwen, omdat deze meestal om ons heen zichtbaar is. En vervolgens te beschrijven wat volgens u de oorzaken daarvan zijn, om tenslotte tot de kern van het probleem te komen.*

a. Welk uitdaging of welke uitdagingen wilt u met uw project aanpakken?

Met ons project "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg" willen we de grote uitdaging van beperkte mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg aanpakken. Mensen met een lichamelijke beperking hebben vaak onvoldoende toegang tot geschikte mobiliteitsoplossingen die hen in staat stellen actief en zelfstandig deel te nemen aan het dagelijks leven. Het gebrek aan toegankelijk openbaar vervoer en beperkte mogelijkheden voor vervoer over grotere afstanden, zoals voor mensen die gebruik maken van een rolstoel of scootmobiel, vormt een belemmering voor hun deelname aan de samenleving.

De specifieke uitdagingen die we willen aanpakken zijn:

- Het ontbreken van flexibele, toegankelijke vervoersoplossingen in Noord-Limburg voor mensen met een lichamelijke beperking.
- Het ontbreken van geschikte infrastructuur en ondersteunende systemen voor de mobiliteit van deze doelgroep in de regio.

b. Wat is volgens u het effect van deze uitdagingen?

De effecten van deze uitdagingen zijn breed en ingrijpend. De beperkte mobiliteit leidt tot sociale isolatie van mensen met een lichamelijke beperking, omdat zij niet in staat zijn om deel te nemen aan sociale activiteiten, werk of andere belangrijke maatschappelijke bezigheden. Dit heeft niet alleen invloed op hun fysieke gezondheid, maar ook op hun mentale gezondheid. Eenzaamheid en gevoelens van uitsluiting kunnen hierdoor toenemen.

Daarnaast is er een negatief effect op de sociale integratie van deze groep binnen de bredere gemeenschap. Mensen met een lichamelijke beperking worden vaak afhankelijk van speciaal aangepast vervoer, dat vaak slecht beschikbaar, onbetrouwbaar en kostbaar is. Het ontbreken van een adequate en toegankelijke vervoersinfrastructuur belemmert hun vermogen om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

Ten slotte zorgt de beperkte mobiliteit voor extra druk op familieleden en zorgverleners, die vaak verantwoordelijk zijn voor het vervoer van mensen met een lichamelijke

beperking. Dit vergroot de zorglast en zorgt voor extra stress, zowel voor de mensen met een beperking als voor hun directe omgeving.

c. Wat zijn volgens u de oorzaken van deze uitdagingen?

De oorzaken van de mobiliteitsbeperkingen voor mensen met een lichamelijke beperking zijn divers, maar enkele belangrijke oorzaken zijn:

1. **Ontbreken van toegankelijke infrastructuur:** Veel openbare ruimtes, gebouwen en vervoersmiddelen in Nederland zijn niet volledig toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. Liften die niet geschikt zijn voor grote rolstoelen, ontoegankelijke bus- en treinstations en beperkte parkeerplekken voor mensen met een beperking zijn dagelijkse obstakels.
2. **Onvoldoende aanbod van aangepast vervoer:** Het openbaar vervoer is niet goed afgestemd op de behoeften van mensen met een lichamelijke beperking, en het aanbod van doelgroepenvervoer is vaak onvoldoende. Dit vervoer is niet altijd beschikbaar, onbetrouwbaar en kan lange reistijden met zich meebrengen.
3. **Beperkingen in beleidsvoering:** Hoewel er veel initiatieven zijn om de toegankelijkheid te verbeteren, worden deze vaak niet voldoende geschaald of in de praktijk doorgevoerd. Gemeenten hebben niet altijd de middelen of de motivatie om lokale inclusieagenda's effectief uit te voeren. Er is een gebrek aan samenhang tussen de verschillende overheidsniveaus en onvoldoende coördinatie tussen de verschillende belanghebbenden.
4. **Gebrek aan bewustwording en actie:** Zowel bij beleidsmakers als bij bedrijven is er vaak een gebrek aan bewustzijn over de daadwerkelijke behoeften van mensen met een lichamelijke beperking op het gebied van mobiliteit. Dit leidt tot het uitstellen van noodzakelijke verbeteringen en het onvoldoende investeren in geschikte mobiliteitsoplossingen.

d. Wat is volgens u een goede strategie, of plan van aanpak om deze uitdaging, of deze uitdagingen op te kunnen lossen? Op basis van welke theorie/ervaringen bent u tot dit antwoord gekomen?

Een goede strategie om de mobiliteitsproblemen van mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg op te lossen, is het bieden van praktische en flexibele oplossingen die inspelen op de directe mobiliteitsbehoeften van de doelgroep. Ons plan van aanpak bestaat uit het volgende:

1. **Plaatsing van elektrische rolstoelfietsen:** Door vijf extra elektrische rolstoelfietsen in de gemeenten van Noord-Limburg te plaatsen, bieden we mensen met een lichamelijke beperking de mogelijkheid om zelfstandig korte afstanden te overbruggen. Dit vergroot de bewegingsvrijheid en draagt bij aan de fysieke gezondheid van de doelgroep.
2. **Inzet van Zonnebloemauto's:** Twee Zonnebloemauto's, één in de gemeente Venlo en één in de gemeente Gennep, bieden een oplossing voor langere afstanden. Deze auto's zijn geschikt voor rolstoelgebruikers en kunnen helpen om de afhankelijkheid van het openbaar vervoer te verminderen. Ze stellen mensen in staat om grotere afstanden af te leggen, van hun woonplaats naar andere steden of activiteiten.
3. **Samenwerking met gemeenten en andere belanghebbenden:** Het is essentieel dat gemeenten en andere lokale overheden actief meewerken aan het project. We zullen nauw samenwerken met de gemeenten om geschikte locaties voor de

rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's te vinden en te zorgen voor goede communicatie naar de doelgroep.

4. **Bewustwording en beleidsverandering:** We willen ook een bredere bewustwording creëren over de mobiliteitsbehoeften van mensen met een lichamelijke beperking, zowel bij beleidsmakers als bij het bedrijfsleven. Het project zal als voorbeeld dienen voor andere regio's en kan een bijdrage leveren aan het versnellen van beleidsveranderingen, zoals meer investeringen in toegankelijke infrastructuur en het verbeteren van openbaar vervoer voor mensen met een beperking.

Basis van de theorie/ervaringen: Onze aanpak is gebaseerd op ervaringen die we hebben opgedaan in de gesprekken met de doelgroep en in eerdere mobiliteitsprojecten. Uit de gesprekken blijkt dat de grootste behoefte ligt bij praktische, direct toepasbare oplossingen voor dagelijkse mobiliteitsbehoeften. De theorie van *positieve gezondheid* speelt hierbij een belangrijke rol: het idee dat gezondheid niet alleen gaat om de afwezigheid van ziekte, maar om het vermogen om actief en met zelfvertrouwen deel te nemen aan de samenleving. Ons project stimuleert deze positieve gezondheid door het wegnemen van mobiliteitsbelemmeringen en het bieden van autonomie aan de doelgroep.

Samenvattend, ons plan van aanpak is gericht op concrete mobiliteitsoplossingen die direct inspelen op de behoeften van mensen met een lichamelijke beperking en hen de mogelijkheid geven om volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Door het combineren van infrastructuurverbeteringen, samenwerking en bewustwording hopen we de effectiviteit van ons project te maximaliseren en de mobiliteitsproblemen in Noord-Limburg daadwerkelijk aan te pakken.

3.2 De Resultaatsketen: Van activiteiten naar Impact

- a. **Geef een beschrijving van de concrete projectactiviteiten die u gaat uitvoeren. Dit mag ook in een separaat projectplan. Geef een opsomming van de uit te voeren activiteiten in onderstaande tabel.**

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd
A1.1	Plaatsing van vijf elektrische rolstoelfietsen in Noord-Limburg	06-25 - 12-25
A1.2	Installatie van oplaadpunten en faciliteiten voor het gebruik van rolstoelfietsen	06-25 - 12-25
A2.1	Inzet van twee Zonnebloemauto's in de gemeenten Venlo en Gennep	06-25 - 12-25
A2.2	Organisatie van reserveringssysteem voor de Zonnebloemauto's	06-25 - 12-25
A3.1	Betrekken van lokale gemeenten voor samenwerking en afstemming	01-25 - 12-25
A3.2	Bewustwordingscampagne over de mobiliteitsoplossingen voor de doelgroep	03-25 - 12-25
A4.1	Evaluatie van de effectiviteit van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's	12-25 - 01-26

A4.2	Verzamelen van feedback van gebruikers voor verdere verbetering	12-25 - 01-26
A5.1	Rapportage en delen van resultaten met betrokken stakeholders	03-26 - 03-26
A5.2	Presentatie van de behaalde resultaten aan regionale en nationale beleidsmakers	03-26 - 03-26

Uitleg per activiteit:

- **A1.1 & A1.2 (Plaatsing van rolstoelfietsen & Installatie van oplaadpunten)**
De eerste stap in ons project is het plaatsen van vijf elektrische rolstoelfietsen in de verschillende gemeenten in Noord-Limburg. We zorgen ervoor dat de fietsen op strategische locaties staan en goed bereikbaar zijn voor de doelgroep. Dit wordt aangevuld met het installeren van oplaadpunten om ervoor te zorgen dat de fietsen altijd beschikbaar en bruikbaar zijn.
- **A2.1 & A2.2 (Inzet van Zonnebloemauto's & Reserveringssysteem)**
Twee Zonnebloemauto's worden geplaatst in de gemeenten Venlo en Gennep. Deze voertuigen kunnen door mensen met een lichamelijke beperking worden gebruikt om grotere afstanden af te leggen. We zullen een efficiënt reserveringssysteem opzetten zodat de auto's gemakkelijk en op het juiste moment beschikbaar zijn.
- **A3.1 (Betrekken van lokale gemeenten)**
Samenwerking met de lokale gemeenten is essentieel voor het succes van dit project. We betrekken de gemeenten actief bij het project door regelmatig overleg te voeren en gezamenlijke afspraken te maken over de plaatsing van de fietsen en auto's, evenals het gebruik van infrastructuur.
- **A3.2 (Bewustwordingscampagne)**
Een belangrijke activiteit is de bewustwordingscampagne gericht op de doelgroep en andere belanghebbenden, zoals zorgprofessionals en beleidsmakers. De campagne zal informatie verspreiden over de beschikbaarheid van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's en het belang van toegankelijke mobiliteitsoplossingen.
- **A4.1 & A4.2 (Evaluatie en feedback)**
Na de implementatie van de mobiliteitsoplossingen evalueren we de effectiviteit van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's. Dit gebeurt door gebruikersfeedback te verzamelen en de gebruikservaring te monitoren. Op basis van deze feedback kunnen we verbeteringen doorvoeren en het project verder optimaliseren.
- **A5.1 & A5.2 (Rapportage en presentatie van resultaten)**
We zullen de resultaten van het project rapporteren aan betrokken stakeholders, zoals lokale en regionale overheden en andere maatschappelijke organisaties. Daarnaast presenteren we de behaalde resultaten aan beleidsmakers, zowel lokaal als nationaal, om te zorgen voor bredere ondersteuning van mobiliteitsinitiatieven voor mensen met een lichamelijke beperking.

Deze activiteiten vormen de basis voor het succes van het project. Door stapsgewijs te werken aan de beschikbaarheid van toegankelijke mobiliteit, hopen we de mobiliteit van mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg daadwerkelijk te verbeteren.

- b. **Wat zijn de concrete producten, diensten, methoden, enz. die de beoogde activiteiten opleveren (de output, uw directe projectresultaat). Geef een korte omschrijving en vul**

**onderstaande output-tabel in. Laat hierbij de output aansluiten bij de activiteiten.
 (Output 1.1. is gekoppeld aan Activiteit A1.1. enz.)**

Probeer de hieronder concreet opgevoerde output zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij de beoogde activiteiten van uw project zoals in de tabel opgenomen onder a.

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
O1.1	Vijf elektrische rolstoelfietsen geplaatst in Noord-Limburg	12-25	Vijf rolstoelfietsen beschikbaar voor gebruik in de gemeenten van Noord-Limburg, waarmee de mobiliteit van de doelgroep direct wordt verbeterd.
O1.2	Oplaadpunten voor rolstoelfietsen geïnstalleerd en operationeel	12-25	Installatie van oplaadpunten voor de rolstoelfietsen, zodat ze altijd gereed zijn voor gebruik.
O2.1	Twee Zonnebloemauto's beschikbaar in de gemeenten Venlo en Gennep	12-25	Twee Zonnebloemauto's operationeel, waardoor mensen met een lichamelijke beperking grotere afstanden kunnen afleggen.
O2.2	Reserveringssysteem voor Zonnebloemauto's in gebruik	07-25	Systeem voor het reserveren van Zonnebloemauto's geïmplementeerd, zodat gebruikers eenvoudig toegang hebben tot de voertuigen.
O3.1	Lokale gemeenten betrokken bij het project (ondertekening van afspraken)	06-25	Betrokkenheid van de acht gemeenten en provincie bij het project, wat zorgt voor een breed gedragen initiatief en ondersteuning van het plan.
O3.2	Bewustwordingscampagne over mobiliteitsoplossingen afgerond	12-25	Een campagne waarin bewoners, zorgprofessionals en

			beleidsmakers worden geïnformeerd over de beschikbare mobiliteitsoplossingen voor de doelgroep.
O4.1	Evaluatie van het gebruik van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's uitgevoerd	12-25	Evaluatie van de effectiviteit van de mobiliteitsoplossingen op basis van gebruikservaringen en feedback van gebruikers.
O4.2	Feedback verzameld van gebruikers en verbeterpunten geïmplementeerd	12-25	Gebruikersfeedback verzameld en verwerkt, wat resulteert in aanpassingen aan het systeem of de dienstverlening om het gebruik te optimaliseren.
O5.1	Resultatenrapportage voor stakeholders gereed	03-26	Rapportage van de behaalde resultaten van het project, inclusief evaluaties en aanbevelingen, gedeeld met stakeholders, inclusief gemeenten.
O5.2	Presentatie van de projectresultaten aan beleidsmakers	03-26	Presentatie van de resultaten aan regionale en nationale beleidsmakers, wat bijdraagt aan beleidsontwikkeling en mogelijke vervolgstappen.

Hieronder vind je de ingevulde output-tabel voor de beoogde activiteiten van het project "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg". De output is rechtstreeks gekoppeld aan de genoemde activiteiten en geeft de concrete resultaten van het project weer.

Uitleg per output:

- **O1.1 & O1.2 (Vijf rolstoelfietsen en oplaadpunten)**
Deze output resulteert in vijf elektrische rolstoelfietsen die in Noord-Limburg beschikbaar zijn voor gebruik door de doelgroep. Daarnaast zullen de bijbehorende oplaadpunten de continuïteit en beschikbaarheid van de fietsen waarborgen.
- **O2.1 & O2.2 (Zonnebloemauto's en reserveringssysteem)**
De output hier is het beschikbaar stellen van twee Zonnebloemauto's in Venlo en

Gennep, evenals de implementatie van een reserveringssysteem dat gebruikers in staat stelt de auto's efficiënt te reserveren voor hun mobiliteitsbehoeften.

- **O3.1 & O3.2 (Betrokkenheid van gemeenten & bewustwordingscampagne)**
De betrokkenheid van de gemeenten en de bewustwordingscampagne zullen helpen om de mobiliteitsoplossingen te integreren binnen de lokale gemeenschappen en zullen zorgen voor bredere acceptatie en gebruik van de faciliteiten.
- **O4.1 & O4.2 (Evaluatie en feedback)**
De evaluatie van het project, samen met het verzamelen van feedback van gebruikers, helpt bij het verbeteren van de diensten en garandeert dat het project in de toekomst effectiever kan bijdragen aan de mobiliteit van de doelgroep.
- **O5.1 & O5.2 (Resultatenrapportage en presentatie)**
De rapportage van de resultaten zorgt ervoor dat het project transparant is voor alle betrokkenen, en de presentatie aan beleidsmakers heeft als doel verdere beleidsondersteuning en mogelijk uitbreiding van het project.

Deze output draagt bij aan de gestelde doelstellingen van het project en speelt een belangrijke rol in de verbetering van de mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg.

- c. Op welke manier leveren deze producten, diensten, methoden, enz. voordeel op voor de doelgroep (resultaten), met andere woorden, wat zijn de effecten op korte termijn. Op welke manier betreft u de doelgroep om de resultaten te vergroten. Geef een korte omschrijving en vul onderstaande resultaten-tabel in per resultaat. Laat de resultaten aansluiten bij de output (Resultaat 1.1 is gekoppeld aan Output 1.1)

Nr	Omschrijving	Tijdstip gereed	Waarde
R1.1	Verbeterde mobiliteit door beschikbaarheid van vijf elektrische rolstoelfietsen in Noord-Limburg	12-25	De doelgroep kan nu gemakkelijker en zelfstandiger reizen, wat hun dagelijkse activiteiten vergemakkelijkt en hen in staat stelt om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.
R1.2	Verhoogde gebruiksvriendelijkheid door de installatie van oplaadpunten voor rolstoelfietsen	12-25	Gebruikers kunnen de rolstoelfietsen gemakkelijk opladen, wat bijdraagt aan een langere gebruiksduur en grotere beschikbaarheid van de fietsen.
R2.1	Verhoogde mobiliteit door beschikbaarheid van twee Zonnebloemauto's in Venlo en Gennep	12-25	Mensen met een lichamelijke beperking kunnen grotere afstanden afleggen,

			waardoor ze meer autonomie ervaren en beter in contact blijven met familie, vrienden en activiteiten.
R2.2	Toegankelijke en betrouwbare mobiliteit door een functioneel reserveringssysteem voor Zonnebloemauto's	12-25	De mogelijkheid om Zonnebloemauto's eenvoudig te reserveren zorgt ervoor dat mensen met een beperking toegang hebben tot vervoer wanneer dat nodig is.
R3.1	Betrokkenheid van lokale gemeenten bij het project	07-25	Door de betrokkenheid van gemeenten wordt het project breed ondersteund, wat leidt tot meer toegankelijkheid van mobiliteitsoplossingen voor de doelgroep.
R3.2	Vergrote bekendheid van mobiliteitsoplossingen door bewustwordingscampagne	12-25	De doelgroep, evenals zorgprofessionals en beleidsmakers, worden beter geïnformeerd over de beschikbare mobiliteitsoplossingen, wat het gebruik en de acceptatie bevordert
R4.1	Feedback van gebruikers over het gebruik van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's	12-25	Door feedback van de doelgroep te verzamelen, kan het project verder worden geoptimaliseerd, zodat het nog beter aansluit bij de wensen en behoeften van de gebruikers.
R4.2	Verbeterde dienstverlening op basis van gebruikersfeedback	12-25	Aangepaste diensten en verbeterde mobiliteitsoplossingen dragen bij aan een grotere tevredenheid en meer gebruik van de faciliteiten door de doelgroep.
R5.1	Rapportage over de behaalde resultaten van het project aan stakeholders	03-26	Het verslag van de resultaten zorgt ervoor dat de effectiviteit van het project wordt erkend door alle

			belanghebbenden en kan bijdragen aan verdere ondersteuning van mobiliteit.
R5.2	Presentatie van de projectresultaten aan beleidsmakers voor beleidsverandering en vervolgprojecten	03-26	Door de resultaten aan beleidsmakers te presenteren, kunnen er beleidswijzigingen plaatsvinden die de toekomst van mobiliteit voor mensen met een beperking verder verbeteren.

Uitleg per resultaat:

- **R1.1 & R1.2 (Verbeterde mobiliteit door rolstoelfietsen en oplaadpunten)**
De implementatie van vijf elektrische rolstoelfietsen in Noord-Limburg en de bijbehorende oplaadpunten biedt gebruikers een praktische en duurzame oplossing voor hun mobiliteitsbehoeften, wat hun vrijheid en onafhankelijkheid vergroot.
- **R2.1 & R2.2 (Beschikbaarheid van Zonnebloemauto's en reserveringssysteem)**
Met de Zonnebloemauto's in Venlo en Gennep kunnen mensen met een lichamelijke beperking grotere afstanden afleggen, wat hun participatie in sociaal en werkgerelateerd leven vergemakkelijkt. Het reserveringssysteem zorgt voor een betrouwbare en gebruiksvriendelijke ervaring, waardoor mensen zonder stress kunnen plannen.
- **R3.1 & R3.2 (Betrokkenheid van gemeenten en bewustwording)**
De betrokkenheid van gemeenten zorgt voor brede steun en verankering van het project binnen de lokale gemeenschappen, waardoor het succes en de duurzaamheid van de initiatieven gewaarborgd zijn. De bewustwordingscampagne zal ervoor zorgen dat zowel de doelgroep als andere belanghebbenden zoals zorgverleners en beleidsmakers op de hoogte zijn van de mobiliteitsoplossingen, wat leidt tot grotere acceptatie en gebruik.
- **R4.1 & R4.2 (Evaluatie en verbetering op basis van feedback)**
Door continu feedback van gebruikers te verzamelen, kan het project voortdurend worden aangepast en verbeterd. Dit zorgt ervoor dat de diensten en oplossingen beter aansluiten bij de werkelijke behoeften van de doelgroep en leidt tot een groter gebruik en hogere tevredenheid.
- **R5.1 & R5.2 (Rapportage en presentatie aan beleidsmakers)**
De rapportage en presentatie aan stakeholders, inclusief beleidsmakers, zorgt ervoor dat het succes van het project breed erkend wordt en helpt bij het verkrijgen van meer steun voor toekomstige initiatieven en beleidsveranderingen, wat de duurzaamheid van de mobiliteitsoplossingen versterkt.

Deze resultaten leveren een directe bijdrage aan het verbeteren van de mobiliteit van mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg, wat hun maatschappelijke participatie bevordert en hen in staat stelt een volwaardig leven te leiden.

- d. **Op welke manier levert het behalen van de beoogde resultaten via de doelgroep en de samenleving als geheel bij aan het doel van uw project (impact). Wat is de verwachte structurele bijdrage (het lange termijn effect) van uw project aan de realisatie van de doelen van de regiovisie en het uitvoeringsprogramma van de Regio Noord-Limburg. Geef een korte beschrijving.**

Het behalen van de beoogde resultaten levert zowel op korte als lange termijn aanzienlijke voordelen voor de doelgroep en de samenleving als geheel, en draagt bij aan de realisatie van de doelstellingen van de Regio Noord-Limburg, zoals beschreven in de regiovisie en het uitvoeringsprogramma.

Impact op de doelgroep en samenleving:

- 1. Verbeterde mobiliteit en zelfstandigheid voor mensen met een lichamelijke beperking**
Door het aanbieden van elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's in Noord-Limburg wordt de mobiliteit van mensen met een beperking significant vergroot. Dit biedt hen meer vrijheid om deel te nemen aan het dagelijks leven, zoals het bezoeken van familie, vrienden en sociale activiteiten. De directe impact is dat deze mensen minder afhankelijk zijn van anderen en meer autonomie ervaren, wat hen in staat stelt volwaardig deel te nemen aan de samenleving.
- 2. Toegenomen participatie in de samenleving**
Door het verbeteren van de mobiliteit wordt het voor mensen met een beperking gemakkelijker om deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten, werk, onderwijs, en cultuur. Dit bevordert hun integratie en inclusie in de samenleving. Door het stimuleren van de zelfredzaamheid en toegankelijkheid, wordt er bijgedragen aan een inclusieve samenleving waarin mensen met een beperking niet langer in hun mogelijkheden worden beperkt door ontoegankelijkheid.
- 3. Bewustwording en betrokkenheid van de bredere gemeenschap**
Het project draagt bij aan de bewustwording van de bredere gemeenschap over de mobiliteitsbehoeften van mensen met een lichamelijke beperking. Het vergroot de kennis over de toegankelijkheid van openbaar vervoer en andere faciliteiten, wat kan leiden tot een bredere maatschappelijke betrokkenheid en initiatieven om de inclusie van deze doelgroep verder te bevorderen. Dit creëert een sneeuwbal effect waarbij niet alleen de betrokkenen, maar ook gemeenschappen als geheel zich bewust worden van het belang van inclusie en toegankelijkheid.

Verwachte structurele bijdrage op lange termijn:

- 1. Duurzame verbetering van de mobiliteitsinfrastructuur in Noord-Limburg**
Het project fungeert als een katalysator voor duurzame verbeteringen in de mobiliteitsinfrastructuur in Noord-Limburg. De ervaring met het aanbieden van elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's kan als voorbeeld dienen voor andere regio's in Nederland en kan de weg openen voor verdere integratie van toegankelijk vervoer in de provinciale en gemeentelijke plannings- en beleidsstrategieën. Dit draagt bij aan de bredere doelstellingen van de Regio Noord-Limburg om de regio toegankelijker en inclusiever te maken.
- 2. Versterking van regionale samenwerking en beleidsverandering**
Het project bevordert de samenwerking tussen de gemeenten, de provincie en andere stakeholders, zoals zorginstellingen en maatschappelijke organisaties. Door deze samenwerking wordt het makkelijker om gezamenlijke mobiliteitsdoelen te realiseren en kan er beter worden ingespeeld op de behoeften van mensen met een beperking. Dit kan leiden tot structurele veranderingen in beleid, zoals de integratie

van toegankelijk vervoer in de lange-termijnstrategieën van de regio, en zorgt voor de duurzaamheid van de beoogde veranderingen.

3. **Bijdrage aan de lange-termijndoelen van de Regio Noord-Limburg**

De beoogde resultaten dragen rechtstreeks bij aan de lange-termijndoelen van de Regio Noord-Limburg, zoals het versterken van vitale gemeenschappen en het bevorderen van positieve gezondheid. Door de mobiliteit van mensen met een beperking te verbeteren, wordt hun welzijn verhoogd en worden barrières voor participatie verlaagd. Dit draagt bij aan de bredere doelstellingen van de regio, waaronder het vergroten van de sociale cohesie, het verbeteren van de kwaliteit van leven voor alle inwoners, en het realiseren van een inclusieve samenleving waarin iedereen de kans krijgt om actief deel te nemen.

In het kort, het project heeft de potentie om niet alleen de mobiliteit van mensen met een lichamelijke beperking te verbeteren, maar ook om structurele veranderingen in de mobiliteitsinfrastructuur en het beleid teweeg te brengen, wat bijdraagt aan een inclusievere samenleving op lange termijn in Noord-Limburg.

4. Haalbaarheid

- a. Welke risico's zijn er die het bereiken van de directe output kunnen verhinderen (operationele risico's)?

1. Onvoldoende beschikbare financiering

- **Risico:** Het project vereist aanzienlijke investeringen voor de aanschaf van elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's. Onvoldoende financiering of vertragingen in de subsidie-aanvragen kunnen de uitvoering van de geplande activiteiten vertragen of zelfs onmogelijk maken.
- **Oplossing:** Het verkrijgen van de juiste subsidie en/of andere financieringsbronnen, zoals samenwerkingen met lokale bedrijven of andere instellingen, is cruciaal om dit risico te beheersen. Het projectteam moet tevens rekening houden met de noodzaak van reservebudgetten voor onverwachte kosten.

2. Vertraging in de levering van benodigde middelen (bijvoorbeeld voertuigen)

- **Risico:** Vertragingen in de levering van de elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's kunnen het behalen van de output vertragen. Problemen met leveranciers, logistiek of voorraad kunnen ervoor zorgen dat de voertuigen niet op tijd beschikbaar zijn om het project te starten.
- **Oplossing:** Het is belangrijk om duidelijke afspraken te maken met leveranciers over leveringstermijnen en om een reserveplan klaar te hebben voor het geval van vertragingen. Dit kan bijvoorbeeld het inkopen bij alternatieve leveranciers of het versnellen van de logistieke processen zijn.

3. Weerstand van lokale overheden of andere stakeholders

- **Risico:** Gemeenten of andere belanghebbende partijen, zoals zorginstellingen of vervoersbedrijven, kunnen zich verzetten tegen de uitvoering van het project of het verstrekken van de benodigde samenwerking. Dit kan vooral het geval zijn als het project niet goed wordt afgestemd op de lokale behoeften of als er onduidelijkheden zijn over de verantwoordelijkheden en middelen.
- **Oplossing:** Er moet vanaf het begin een goede en transparante communicatie plaatsvinden met alle betrokken partijen. Het project moet worden gepresenteerd als een kans voor samenwerking en verbetering van de regionale mobiliteit, waarbij de voordelen voor de doelgroepen duidelijk worden gemaakt. Het verkrijgen van schriftelijke toezeggingen van de betrokken gemeenten kan dit risico helpen minimaliseren.

4. Onvoldoende gebruik van de diensten door de doelgroep

- **Risico:** Het project kan falen om de gewenste impact te hebben als de beoogde doelgroep, mensen met een lichamelijke beperking, onvoldoende gebruik maakt van de elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's. Dit kan het geval zijn als er onvoldoende bekendheid is over de beschikbaarheid van deze middelen, of als de doelgroep onvoldoende vertrouwen heeft in het gebruik ervan.
- **Oplossing:** Het projectteam moet een uitgebreide communicatie- en voorlichtingscampagne uitvoeren, zowel online als offline, om de doelgroep bewust te maken van de mogelijkheden en voordelen van de rolstoelfietsen en

Zonnebloemauto's. Daarnaast kan er begeleiding en ondersteuning geboden worden bij het gebruik van deze middelen, zodat de drempel voor het gebruik wordt verlaagd.

5. Onderhoud en operationele kosten van de voertuigen

- **Risico:** Het onderhoud van de elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's kan duur en tijdrovend zijn. Onvoldoende budget of een gebrek aan lokale partners die onderhoud kunnen bieden, kan leiden tot langere uitvaltijd van de voertuigen, wat de effectiviteit van het project negatief beïnvloedt.
- **Oplossing:** Het opstellen van onderhoudsovereenkomsten met lokale serviceproviders of organisaties die gespecialiseerd zijn in onderhoud van dergelijke voertuigen kan dit risico verkleinen. Het projectteam kan ook anticiperen op de kosten en regelmatig onderhoud in de begroting opnemen.

6. Beperkingen in toegankelijkheid en bereikbaarheid van de voertuigen

- **Risico:** Als de locaties waar de voertuigen beschikbaar zijn niet goed bereikbaar zijn voor de doelgroep, of als de voertuigen op ongeschikte tijden of locaties staan, kan dit de effectiviteit van het project verminderen.
- **Oplossing:** Het project moet ervoor zorgen dat de voertuigen op goed bereikbare, strategische locaties binnen de gemeenten worden geplaatst. Dit kan in samenwerking met lokale partners, zoals zorginstellingen of gemeenschapscentra, worden vastgesteld. Bovendien kan het nuttig zijn om de tijdslots voor het gebruik van de voertuigen flexibel te houden.

Door deze risico's goed te identificeren, maatregelen te nemen om ze te beheersen, en alternatieve plannen voor te bereiden, kan de haalbaarheid van het project worden vergroot en kan het project succesvol worden uitgevoerd, wat uiteindelijk de beoogde impact op de mobiliteit van de doelgroep zal realiseren.

- b. **Welke risico's zijn er die het oppakken van de resultaten door de doelgroep en bredere groep belanghebbenden kunnen verhinderen of vertragen (sociaal/gedragsmatig)?**

1. Onvoldoende bekendheid en acceptatie van de diensten

- **Risico:** De doelgroep en bredere belanghebbenden (zoals lokale overheden, zorginstellingen of vervoersorganisaties) kunnen onvoldoende op de hoogte zijn van de aangeboden diensten, zoals de elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's. Dit kan leiden tot een gebrek aan gebruik, omdat mensen niet weten dat deze mobiliteitsopties beschikbaar zijn, of ze vertrouwen er mogelijk niet op.
- **Oplossing:** Een effectieve communicatie- en voorlichtingscampagne is essentieel om de doelgroep en belanghebbenden te informeren over de beschikbaarheid en voordelen van de nieuwe mobiliteitsoplossingen. Dit kan onder meer door flyers, informatie op relevante websites, en persoonlijke benadering bij zorginstellingen of gemeentelijke organisaties. Regelmatige informatiebijeenkomsten of demonstraties kunnen helpen om de acceptatie te vergroten.

2. Onvoldoende vertrouwen in het gebruik van nieuwe mobiliteitsmiddelen

- **Risico:** De doelgroep kan onzeker zijn over het gebruik van de elektrische rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's, vooral als ze geen ervaring hebben met deze

middelen. Er kan angst zijn over het gemak van het gebruik, de veiligheid of de mogelijkheid om de voertuigen in hun dagelijks leven effectief in te zetten.

- **Oplossing:** Het verstrekken van praktische begeleiding, instructies en ondersteuning voor het gebruik van de middelen is cruciaal. Dit kan door vrijwilligers of medewerkers van De Zonnebloem die helpen bij het inwerken van gebruikers, evenals door het aanbieden van gebruikershandleidingen en contactpersonen voor vragen. Het creëren van positieve ervaringen en het delen van succesverhalen kan ook bijdragen aan een toename van het vertrouwen.

3. Gebrek aan actieve betrokkenheid bij de doelgroep

- **Risico:** De doelgroep kan zich niet voldoende betrokken voelen bij het project, wat kan leiden tot een lagere participatiegraad. Bijvoorbeeld, als de doelgroep niet actief wordt gevraagd om feedback of als de diensten niet echt aansluiten bij hun behoeften en wensen, kan het project minder impact hebben.
- **Oplossing:** Het betrekken van de doelgroep bij de ontwikkeling en uitvoering van het project is van groot belang. Dit kan door het organiseren van focusgroepen, feedbacksessies, en door het verzamelen van ervaringen van gebruikers. Het kan ook nuttig zijn om de doelgroep zelf als ambassadeurs voor het project in te zetten, zodat zij anderen kunnen aanmoedigen om deel te nemen.

4. Weerstand van bredere belanghebbenden (zoals lokale overheden of zorginstellingen)

- **Risico:** Lokale overheden of zorginstellingen kunnen niet volledig bereid zijn om het project te ondersteunen, waardoor het moeilijker wordt om de beoogde resultaten te behalen. Dit kan vooral het geval zijn als het project als een extra belasting wordt gezien, of als er onduidelijkheden bestaan over de rol van verschillende partijen in het project.
- **Oplossing:** Een zorgvuldige en transparante communicatie met alle belanghebbenden is essentieel om hen te overtuigen van de waarde van het project. Het moet duidelijk zijn hoe het project bijdraagt aan de lokale beleidsdoelen, zoals inclusie en mobiliteit voor mensen met een beperking. Het creëren van samenwerkingsverbanden en het delen van succesverhalen kan helpen om de steun van belanghebbenden te winnen en het vertrouwen in het project te vergroten.

5. Veranderende prioriteiten van belanghebbenden

- **Risico:** Veranderingen in het beleid of de prioriteiten van de betrokken partijen, zoals gemeenten, provincies, of zorginstellingen, kunnen invloed hebben op de uitvoering van het project. Bijvoorbeeld, als een gemeente besluit de focus te verschuiven naar andere projecten, kan de voortgang van het project worden belemmerd.
- **Oplossing:** Het project moet flexibel genoeg zijn om zich aan te passen aan veranderingen in het beleid en de prioriteiten van de belanghebbenden. Het onderhouden van open communicatielijnen met alle betrokkenen en het voortdurend afstemmen van het project met de behoeften van de stakeholders is essentieel om weerstand door veranderende prioriteiten te minimaliseren.

6. Stigmatisering en sociale uitsluiting

- **Risico:** Er bestaat een risico dat de doelgroep (mensen met een lichamelijke beperking) door het gebruik van speciaal doelgroepenvervoer zoals de Zonnebloemauto's of rolstoelfietsen gestigmatiseerd wordt. Dit kan leiden tot sociale

uitsluiting of een gevoel van minderwaardigheid, wat hun bereidheid om de diensten te gebruiken kan verminderen.

- **Oplossing:** Het bevorderen van een inclusieve houding binnen de gemeenschap is belangrijk. Dit kan worden bereikt door het project niet als een aparte dienst voor “de gehandicapte mensen” te presenteren, maar als een initiatief dat bijdraagt aan de algehele mobiliteit en inclusie in de regio. Samenwerkingen met lokale gemeenschappen, het benadrukken van de voordelen voor de bredere samenleving, en het creëren van positieve sociale ervaringen kunnen helpen de stigma te doorbreken.

Door deze sociaal-gedragmatige risico's tijdig te herkennen en maatregelen te nemen om ze te verhelpen, kan de acceptatie en het gebruik van de beoogde mobiliteitsdiensten binnen de doelgroep en de bredere gemeenschap worden vergroot, wat bijdraagt aan het succes en de impact van het project.

- c. **Welke risico's zijn er die het bereiken van het doel en de impact kunnen verhinderen of frustreren (maatschappelijk/politiek)?**

Op basis van de voorgaande antwoorden kunnen de volgende maatschappelijke en politieke risico's worden geïdentificeerd die het bereiken van het doel en de impact van het project kunnen verhinderen of frustreren:

1. Onvoldoende beleidsmatige steun

- **Risico:** Het project kan stuiten op een gebrek aan structurele beleidsmatige steun van gemeenten, provincies en nationale overheden. Hoewel de gemeente en provincie mogelijk de initiatieven ondersteunen, kan het ontbreken van een consistente en bredere politieke steun voor het project de voortgang vertragen of zelfs belemmeren. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren als er prioriteitsverschuivingen zijn in lokale of nationale politieke agenda's, of als het project niet volledig wordt ingebed in het beleidskader voor inclusie en mobiliteit.
- **Oplossing:** Het is belangrijk om het project goed te verankeren binnen de beleidsdoelen van de betrokken overheden, zoals regionale ontwikkelingsplannen, lokale inclusie-agenda's en het VN-verdrag. Dit kan worden versterkt door het project actief te koppelen aan de bredere beleidsdoelen van toegankelijkheid, mobiliteit en sociale inclusie. Samenwerkingen met beleidsmakers en het benadrukken van de maatschappelijke voordelen van het project kunnen helpen om de noodzakelijke politieke steun te verkrijgen.

2. Gebrek aan samenwerking tussen stakeholders

- **Risico:** Als de verschillende stakeholders (gemeenten, zorginstellingen, vervoersbedrijven) niet effectief samenwerken, kunnen er belemmeringen ontstaan die de voortgang van het project vertragen. Dit kan onder meer het ontbreken van afstemming tussen de verschillende partijen, financiële of organisatorische obstakels, en het ontbreken van heldere afspraken over verantwoordelijkheden en coördinatie betreffen.
- **Oplossing:** Het is essentieel om vanaf het begin duidelijke samenwerkingsafspraken te maken, met betrokkenheid van alle relevante stakeholders. Dit kan via samenwerkingsconvenanten, regelmatige overlegstructuren en gezamenlijke werkplannen. Het project moet zo worden opgezet dat er een breed draagvlak

ontstaat en dat de rol van iedere stakeholder duidelijk is, zodat de samenwerking efficiënt en effectief verloopt.

3. Financiële onzekerheden

- **Risico:** Het project kan stuiten op financiële belemmeringen, zoals onvoldoende middelen voor de uitvoering van het plan of het niet verkrijgen van de benodigde subsidies. Dit kan de uitvoering vertragen of zelfs onmogelijk maken, zeker als het project afhankelijk is van overheidsfinanciering of publieke middelen.
- **Oplossing:** Het project moet zorgen voor voldoende financiering en een duurzaam financieel plan. Dit kan door diverse financieringsbronnen te betrekken, zoals lokale overheden, subsidies, maar ook door samenwerkingen met private organisaties of andere maatschappelijke initiatieven. Het presenteren van duidelijke kosten-batenanalyses en het aantonen van de maatschappelijke waarde van het project kan helpen om financiering te waarborgen.

4. Politieke tegenstand tegen inclusieve mobiliteitsinitiatieven

- **Risico:** Politieke partijen of belangengroepen kunnen tegenstand bieden tegen het project, bijvoorbeeld door te stellen dat het budget van de overheid niet naar deze vorm van inclusie moet gaan of dat andere prioriteiten eerst moeten worden aangepakt. Dit kan leiden tot vertragingen in de goedkeuring of uitvoering van het project.
- **Oplossing:** Het is van belang om politieke partijen en belangengroepen actief te betrekken bij het project en hen te informeren over de voordelen van het project voor de samenleving als geheel. Het project kan bijvoorbeeld gepresenteerd worden als een manier om de regio Noord-Limburg als een voorloper te positioneren op het gebied van mobiliteit en inclusie, wat kan bijdragen aan een positieve uitstraling voor politieke partijen. Het aangaan van gesprekken met kritische belanghebbenden en het vinden van compromissen kan helpen om politieke steun te vergaren.

5. Veranderende politieke agenda's

- **Risico:** Politieke prioriteiten kunnen veranderen, waardoor het project in de verdrinking komt. Bij een verschuiving van het beleid (bijvoorbeeld in geval van een verandering in het gemeentebestuur of provinciaal beleid) kan er minder focus komen op inclusie en mobiliteit voor mensen met een beperking, waardoor het project mogelijk niet meer de noodzakelijke politieke aandacht en middelen ontvangt.
- **Oplossing:** Het project moet proberen breed verankerd te worden in de politieke visie op inclusie en mobiliteit, zodat het niet afhankelijk is van de voorkeuren van een specifieke politieke partij. Het kan nuttig zijn om het project in de bredere context van regionale en nationale doelstellingen voor sociale inclusie en toegankelijkheid te plaatsen, zodat het project niet alleen relevant is voor specifieke politieke partijen, maar als breed maatschappelijk belang wordt gezien.

6. Weerstand tegen verandering in de maatschappelijke mindset

- **Risico:** Ondanks dat het project voordelen biedt, kan er maatschappelijke weerstand zijn tegen het idee van verandering in de toegankelijkheid van mobiliteit. Dit kan komen door gevestigde belangen, bijvoorbeeld van vervoersmaatschappijen, of door een gebrek aan bewustzijn over de maatschappelijke voordelen van het verbeteren van de mobiliteit van mensen met een beperking.

- **Oplossing:** Het vergroten van het maatschappelijk draagvlak door bewustwordingscampagnes is cruciaal. Het moet duidelijk worden gemaakt dat een meer toegankelijke samenleving uiteindelijk ten goede komt aan de hele gemeenschap. Het project moet het idee versterken dat inclusie en mobiliteit niet alleen een recht zijn voor mensen met een beperking, maar dat ze de samenleving als geheel sterker maken. Het succes van het project kan bovendien worden bevorderd door het delen van positieve verhalen en ervaringen van gebruikers.

Door deze risico's proactief aan te pakken en tijdig strategieën te ontwikkelen om ze te mitigeren, kan de kans op succes van het project aanzienlijk worden vergroot en kan het bijdragen aan de realisatie van de maatschappelijke en beleidsmatige doelen in de regio Noord-Limburg.

d. Vul onderstaande risico-tabel in met beoogde verzachtende maatregelen.

**Houd er rekening mee dat een risico waarop nu al gehandeld kan worden, onderdeel moet zijn van de projectactiviteiten.*

Nr	Risico	Kans	Effect	Maatregel
1	Onvoldoende beleidsmatige steun	Middel	Vertraagde uitvoering of stopzetting van het project	Actieve betrokkenheid van beleidsmakers vanaf het begin. Het project koppelen aan bestaande beleidsdoelen zoals toegankelijkheid, inclusie en mobiliteit. Regelmatige overleggen en voortgangsrapportages aan de betrokken overheden om draagvlak te behouden.
2	Gebrek aan samenwerking tussen stakeholders	Middel	Vertraging in de uitvoering door onduidelijkheden of conflicten tussen betrokken partijen	Duidelijke afspraken maken met stakeholders over verantwoordelijkheden en coördinatie. Regelmatige overlegstructuren inrichten (bijvoorbeeld via projectteams) en gezamenlijke werkplannen ontwikkelen. Stakeholders betrokken houden bij de besluitvorming.

3	Onvoldoende financiering of budgetoverschrijding	Hoog	Niet volledig kunnen realiseren van projectactiviteiten of stopzetting van het project	Diversifiëren van financieringsbronnen (bijv. gemeentelijke subsidies, provinciale middelen, private partners). Een gedetailleerd financieel plan opstellen met duidelijke kostenramingen. Het aanvragen van subsidies en bijdragen van andere organisaties.
4	Politieke tegenstand tegen het project	Laag	Vertraging in goedkeuring of uitvoering van het project, verlies van steun	Het project als breed maatschappelijk belang presenteren en afstemmen met politieke partijen. Actieve communicatie over de voordelen van het project voor de regio en de samenleving. Lobbyen voor politieke steun en indien nodig gesprekken voeren met tegenstanders om compromissen te vinden.
5	Veranderende politieke agenda's of beleidsprioriteiten	Middel	Vertraging in uitvoering door verschuiving van politieke focus	Het project verankeren in lange-termijn beleidsdoelen van inclusie en mobiliteit. Het benadrukken van de waarde van het project voor regionale ontwikkeling en de maatschappelijke meerwaarde. Flexibel zijn om aanpassingen te maken als de politieke focus verschuift, maar het project als onmiskenbaar onderdeel van beleidsdoelen positioneren.

Toelichting op de maatregel:

- **Onvoldoende beleidsmatige steun:** Het is cruciaal om het project vanaf het begin goed in te bedden in het lokale en regionale beleidskader. Dit voorkomt dat het project afhankelijk is van de politieke situatie op korte termijn. Regelmatig overleg met de betrokken overheden en actieve communicatie over de voortgang zijn belangrijk om steun te waarborgen.
- **Gebrek aan samenwerking tussen stakeholders:** Heldere samenwerkingsovereenkomsten en gezamenlijke werkplannen zorgen ervoor dat alle stakeholders op één lijn zitten en hun verantwoordelijkheden kennen. Regelmatige communicatie en gezamenlijke voortgangsbewaking voorkomen misverstanden en vertragingen.
- **Onvoldoende financiering:** Het project moet op diverse manieren gefinancierd worden om te voorkomen dat het stopt door gebrek aan middelen. Dit kan bijvoorbeeld via subsidies, gemeentelijke steun, samenwerkingen met bedrijven en stichtingen, en crowdfunding of andere fondsenwervingsinitiatieven.
- **Politieke tegenstand tegen het project:** Het is belangrijk om het project als een breed maatschappelijk belang te positioneren en niet alleen als een nicheproject. Door het te koppelen aan bredere beleidsdoelen, zoals inclusie en mobiliteit, kan het project breed gedragen worden. Het actief betrekken van politieke partijen helpt om tegenstand te minimaliseren.
- **Veranderende politieke agenda's:** Door het project stevig te verankeren in lange-termijnbeleidsdoelen en de maatschappelijke waarde ervan te benadrukken, kan het project zijn relevantie behouden, zelfs bij politieke verschuivingen. Flexibiliteit in de uitvoering en communicatie kan helpen om het project succesvol voort te zetten, ongeacht politieke veranderingen.

Deze risico's en bijbehorende maatregelen moeten integraal onderdeel zijn van de planning en uitvoering van het project om het succes te waarborgen.

5. Monitoring resultaten en Communicatie

- a. **Geef een beschrijving van het beoogde projectmanagement. Zijn alle mensen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering van het project al beschikbaar? Op welke manier wordt de voortgang in de uitvoering van de activiteiten gemonitord en bijgestuurd?**

Het project "Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg" zal worden uitgevoerd door de Zonnebloem Noord Limburg, waarbij we gebruik maken van onze toegewijde vrijwilligers. De Zonnebloem is al goed ingebed in de regio, en de uitvoering van het project zal in nauwe samenwerking met lokale partners, gemeenten en andere belanghebbenden plaatsvinden. Omdat wij met vrijwilligers werken, zijn er geen personeelskosten, maar we hebben wel een gestructureerd projectmanagement nodig om het project efficiënt en effectief te begeleiden.

Beschikbaarheid van mensen en middelen

Voor de uitvoering van dit project is de Zonnebloem Noord Limburg goed voorbereid. De volgende middelen en mensen zijn al beschikbaar:

- **Vrijwilligers:** We hebben een netwerk van betrokken en ervaren vrijwilligers die de activiteiten kunnen uitvoeren. Vrijwilligers worden ingezet voor het beheren van de rolstoelfietsen, het coördineren van de Zonnebloemauto's en voor andere projectgerelateerde taken zoals communicatie, samenwerking met stakeholders en de uitvoering van lokale evenementen.
- **Hulpbronnen en faciliteiten:** De Zonnebloem heeft reeds de nodige infrastructuur, zoals opslagruimten voor de rolstoelfietsen en auto's, en een netwerk van vrijwilligers die geregeld met deze middelen werken.
- **Samenwerking met gemeenten en partners:** Gemeenten in Noord Limburg hebben al aangegeven betrokken te willen zijn bij dit project, wat zorgt voor lokale ondersteuning en samenwerking.

Er zijn echter aanvullende middelen nodig, zoals de aanschaf van vijf extra elektrische rolstoelfietsen en twee Zonnebloemauto's. Deze middelen worden gefinancierd door de subsidie en andere externe bijdragen, evenals eigen middelen van de Zonnebloem Noord Limburg.

Monitoring en bijsturing van de voortgang

De voortgang van het project zal nauwkeurig worden gemonitord en indien nodig bijgestuurd. Hiervoor worden de volgende methoden toegepast:

- **Maandelijks projectmeetings:** Er wordt elke maand een projectbijeenkomst georganiseerd met de projectcoördinatoren en vrijwilligers die bij de uitvoering betrokken zijn. Tijdens deze vergaderingen worden de voortgang, uitdagingen en successen besproken, evenals het toezicht op de uitvoering van de geplande activiteiten. Dit zorgt ervoor dat het project tijdig wordt aangepast bij onverwachte obstakels.
- **Projectplanning en mijlpalen:** Gedetailleerde planningen worden opgesteld voor de verschillende fasen van het project, met duidelijke mijlpalen die de voortgang markeren. Deze planningen worden in de maandelijks vergaderingen besproken en waar nodig geactualiseerd om het project op koers te houden.

- **Evaluatie en rapportage:** Elk kwartaal wordt er een evaluatie uitgevoerd om de resultaten van de afgelopen periode te analyseren. Dit stelt ons in staat om het project bij te sturen en om eventuele problemen in een vroeg stadium te signaleren. Het evaluatierapport wordt gedeeld met alle betrokkenen en stakeholders.
- **Feedback van de doelgroep:** De doelgroep, mensen met een lichamelijke beperking, wordt nauw betrokken bij het project. Door hun ervaringen te verzamelen (bijvoorbeeld via enquêtes of gesprekken), kunnen we de effectiviteit van de geleverde diensten (zoals rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's) monitoren en het project waar nodig aanpassen.
- **Beheer van vrijwilligers:** Vrijwilligers worden regelmatig geïnformeerd over de voortgang van het project en worden gestimuleerd om eventuele problemen en verbeterpunten aan te kaarten. Dit zorgt ervoor dat zij actief bijdragen aan het succes van het project en dat het gebruik van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's optimaal wordt beheerd.

Bijsturing van het project

Als er onvoorziene obstakels opduiken, zoals logistieke problemen, vertragingen in de levering van materialen of wijzigende wet- of regelgeving, worden deze snel geïdentificeerd en aangepakt. De projectleiding heeft de flexibiliteit om de aanpak of planning aan te passen. De Zonnebloem Noord Limburg heeft ervaring in het omgaan met dergelijke bijsturingen, mede dankzij haar flexibele en vrijwilligersgerichte werkwijze.

Samenvattend, hoewel we werken met vrijwilligers, is er een duidelijk projectmanagementplan, gedegen middelenbeheer en een effectief systeem voor monitoring en bijsturing van de voortgang. Dit garandeert dat de beoogde resultaten van het project

- b. **Op welke manier monitort u de resultaten van uw project (na afloop van de activiteiten)? Heeft u hiervoor capaciteit/middelen gereserveerd?**

Na afloop van de activiteiten zal de Zonnebloem Noord Limburg de resultaten van het project op verschillende manieren monitoren om te beoordelen of de beoogde doelen zijn behaald en om de impact op de doelgroep te evalueren. De monitoring zal een belangrijk onderdeel zijn van het projectbeheer om de effectiviteit van het project te waarborgen en om waar nodig bijsturingen aan te brengen voor de toekomst.

1. Evaluatie van het gebruik van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's

- **Frequentie en feedback:** Wij zullen het gebruik van de vijf extra rolstoelfietsen en de twee Zonnebloemauto's monitoren door middel van registraties van het gebruik, verzamelde gegevens over het aantal gebruikers, en feedback van de mensen die deze hulpmiddelen gebruiken. Dit zal ons inzicht geven in de vraag naar deze voorzieningen en hoe goed ze in de behoeften van de doelgroep voorzien.
- **Enquêtes en interviews:** We zullen enquêtes en/of interviews uitvoeren onder de gebruikers van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's. Dit geeft ons directe feedback over hun ervaringen, eventuele problemen die ze hebben ondervonden en verbeterpunten. Deze feedback zal via vrijwilligers worden verzameld na elke periode van gebruik.

2. Kwalitatieve en kwantitatieve data verzamelen

- **Kwantitatieve monitoring:** We verzamelen gegevens over het aantal ritten met de rolstoelfietsen, het aantal keer dat de Zonnebloemauto's zijn gebruikt, en andere relevante statistieken. Dit helpt ons te begrijpen hoeveel mensen daadwerkelijk gebruik maken van de mobiliteitsvoorzieningen en of er een toename is van het aantal gebruikers naarmate het project vordert.
- **Kwalitatieve monitoring:** Naast de kwantitatieve data, zullen we ook kwalitatieve feedback verzamelen van de gebruikers, vrijwilligers en andere betrokkenen. Dit kan via regelmatige groepsgesprekken, individuele gesprekken of via online kanalen zoals e-mail of sociale media.

3. Gebruik van online platformen en rapportages

- We zullen ook een online platform inzetten om de voortgang en resultaten te monitoren. Dit kan bijvoorbeeld een eenvoudige digitale tool zijn waarin vrijwilligers en gebruikers van de diensten feedback kunnen geven, ervaringen kunnen delen en eventuele problemen kunnen melden. Deze gegevens kunnen vervolgens worden geanalyseerd door het projectteam.

4. Evaluatie door vrijwilligers

- **Regelmatige evaluatie van vrijwilligers:** Vrijwilligers die betrokken zijn bij het beheer van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's zullen worden aangemoedigd om regelmatig evaluaties uit te voeren van hun ervaringen. Dit geeft ons inzicht in de operationele kant van het project en helpt bij het identificeren van verbeterpunten in de uitvoering. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol in het monitoren van de prestaties van het project en zullen regelmatig gevraagd worden om hun observaties en feedback te delen met het projectmanagementteam.

5. Samenwerking met lokale partners

- **Feedback van gemeenten en partners:** We zullen samenwerkingspartners, zoals de gemeenten in Noord Limburg en andere stakeholders, vragen om hun feedback over het project. Dit zal helpen om te bepalen of de samenwerking goed verloopt en of er gezamenlijke kansen zijn om het project verder uit te breiden of te verbeteren.

Capaciteit en middelen voor monitoring

Voor de monitoring van de resultaten zijn de volgende capaciteiten en middelen beschikbaar:

- **Vrijwilligers en projectcoördinatoren:** De vrijwilligers die betrokken zijn bij het project zullen ook een cruciale rol spelen bij de monitoring en evaluatie van de resultaten. Zij zullen verantwoordelijk zijn voor het verzamelen van feedback en het bijhouden van het gebruik van de voorzieningen. De projectcoördinatoren zorgen voor het verzamelen van kwantitatieve data en het analyseren van de resultaten.
- **Online en administratieve tools:** We hebben een systeem om gegevens digitaal bij te houden, wat het verzamelen en analyseren van informatie gemakkelijker maakt. Dit stelt ons in staat om zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve gegevens effectief te beheren.
- **Evaluatie-instrumenten:** Er worden enquêtes en feedbackformulieren ontwikkeld om na afloop van elke activiteit of na gebruik van de mobiliteitsvoorzieningen direct inzicht te krijgen in de ervaringen van de gebruikers.

Bijsturing op basis van de monitoring

Op basis van de verzamelde gegevens zullen we het project regelmatig bijsturen. Als blijkt dat bepaalde onderdelen van het project niet naar wens functioneren, of als er onvoldoende gebruik wordt gemaakt van de aangeboden mobiliteitsvoorzieningen, kunnen we gericht actie ondernemen. De feedback van de doelgroep en de vrijwilligers wordt hierbij als leidraad gebruikt voor verbetering.

Conclusie

Er zijn voldoende capaciteiten en middelen gereserveerd voor de monitoring van het project. Door gebruik te maken van zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens, en door actief in gesprek te blijven met de doelgroep en andere stakeholders, zullen we de resultaten van het project nauwkeurig kunnen volgen en bijsturen waar nodig. Dit zorgt ervoor dat het project zijn doelen behaalt en dat het daadwerkelijk bijdraagt aan de mobiliteit en toegankelijkheid voor mensen met een lichamelijke beperking in Noord Limburg.

C. Op welke manier communiceert u de output van uw project naar de doelgroep en overige belanghebbenden? Welke producten communicatiemiddelen verwacht u op te leveren?

Het effectief communiceren van de output van ons project is essentieel om zowel de doelgroep als andere belanghebbenden (zoals gemeenten, lokale partners, en vrijwilligers) te informeren over de voortgang, de resultaten en de impact van de activiteiten. Wij streven ernaar om transparant en toegankelijk te zijn in onze communicatie, zodat de betrokkenen zich gehoord voelen en kunnen bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het project.

1. Directe communicatie naar de doelgroep

De doelgroep bestaat voornamelijk uit mensen met een lichamelijke beperking, die gebruik maken van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's, en hun familieleden of verzorgers. Deze communicatie zal gericht zijn op het informeren van hen over de beschikbare mobiliteitsvoorzieningen en de resultaten van het project.

- **Informatieve nieuwsbrieven:** We zullen regelmatig nieuwsbrieven versturen naar de doelgroep waarin we de voortgang van het project, nieuwe ontwikkelingen en het gebruik van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's communiceren. Dit kan zowel in papieren vorm als via e-mail (afhankelijk van de voorkeur van de ontvangers).
- **Sociale media:** Via de sociale mediakanalen van de Zonnebloem Noord Limburg (zoals Facebook, Instagram en Twitter) zullen we updates, verhalen van gebruikers, en foto's of video's van het gebruik van de mobiliteitsvoorzieningen delen. Dit helpt om de zichtbaarheid van het project te vergroten en om meer mensen te betrekken bij het gebruik van de voorzieningen.
- **Website en online platform:** Op de Zonnebloem Noord Limburg-website zal een speciale sectie worden ingericht waar gebruikers informatie kunnen vinden over de rolstoelfietsen, Zonnebloemauto's, de beschikbaarheid, en de mogelijkheid om gebruik te maken van deze voorzieningen. Ook hier zullen we succesverhalen en feedback van gebruikers publiceren om anderen te motiveren om deel te nemen.
- **Informatiebijeenkomsten en lokale evenementen:** We zullen lokale informatiebijeenkomsten organiseren, waarbij gebruikers van de rolstoelfietsen en

Zonnebloemauto's hun ervaringen kunnen delen, en waarbij we ook nieuwe gebruikers kunnen werven. Dit biedt een gelegenheid voor directe communicatie en het verstrekken van informatie aan de doelgroep.

2. Communicatie naar andere belanghebbenden

Naast de directe communicatie met de doelgroep, is het belangrijk om ook de bredere groep van belanghebbenden (zoals gemeenten, de Provincie, zorginstellingen, en andere partners) op de hoogte te houden van de voortgang en resultaten van het project. Dit helpt om het project te verankeren binnen het grotere netwerk van mobiliteitsinitiatieven en te zorgen voor blijvende steun van deze partijen.

- **Betrokkenheid van gemeenten en partners:** Via formele rapportages en tussentijdse updates zullen we de gemeenten en andere partners op de hoogte houden van de voortgang van het project. Dit kan via e-mail, vergaderingen of presentaties tijdens gemeentelijke bijeenkomsten. De input van deze belanghebbenden zal helpen bij het bijsturen en uitbreiden van het project.
- **Jaarlijkse rapportages en evaluaties:** Aan het eind van het project of jaarlijks zal er een gedetailleerd rapport worden opgesteld waarin de bereikte resultaten, de uitdagingen en de leerpunten worden gedeeld. Dit rapport wordt niet alleen gedeeld met de stakeholders, maar ook gepubliceerd op onze website voor transparantie en ter inspiratie van andere regio's.
- **Interviews en succesverhalen:** Interviews met gebruikers van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's zullen worden gedeeld met zowel de doelgroep als de bredere gemeenschap. Deze verhalen, samen met foto's en video's, kunnen bijdragen aan het vergroten van de bewustwording en betrokkenheid rondom het project. Succesverhalen kunnen ook gedeeld worden in regionale en landelijke media om de impact van het project breder onder de aandacht te brengen.

3. Concrete producten en communicatiemiddelen

De volgende producten en communicatiemiddelen zullen worden ontwikkeld en ingezet om de output van het project te communiceren:

- **Nieuwsbrieven (digitaal en gedrukt):** Regelmatige updates over de voortgang van het project en nieuwe ontwikkelingen.
- **Sociale media posts (foto's, video's, en verhalen):** Actuele informatie over het gebruik van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's, succesverhalen van gebruikers.
- **Website-updates en projectpagina's:** Een specifieke pagina op de website van Zonnebloem Noord Limburg met gedetailleerde informatie over de mobiliteitsvoorzieningen.
- **Informatiefolder:** Gedrukte folders die uitleg geven over het project, de mobiliteitsvoorzieningen en de manier waarop de doelgroep van deze middelen kan profiteren.
- **Jaarverslag / Evaluatierapport:** Een rapport dat de resultaten van het project samenvat en wordt gedeeld met alle betrokken stakeholders, inclusief aanbevelingen voor de toekomst.

4. Betrekken van de doelgroep in de communicatie

Om de communicatie effectiever te maken, betrekken we de doelgroep actief. Dit gebeurt door:

- **Feedback van gebruikers:** Wij verzamelen regelmatig feedback van de gebruikers van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's om hun ervaringen te integreren in onze communicatie. Dit kan bijvoorbeeld door middel van korte enquêtes of interviews.
- **Gebruikersbetrokkenheid via sociale media:** De doelgroep wordt aangemoedigd om hun ervaringen te delen via sociale media, wat de zichtbaarheid van het project vergroot en een gevoel van gemeenschap creëert.
- **Lokaal ambassadeurschap:** Gebruikers van de mobiliteitsvoorzieningen kunnen als ambassadeurs fungeren, door hun ervaringen en successen te delen binnen hun gemeenschappen, bijvoorbeeld door deel te nemen aan informatiebijeenkomsten.

Conclusie

De communicatie van de output van het project zal zorgvuldig worden afgestemd op de behoeften en voorkeuren van de doelgroep en andere belanghebbenden. Door een breed scala aan communicatiemiddelen in te zetten, zoals nieuwsbrieven, sociale media, en lokale evenementen, zorgen we ervoor dat de impact van het project niet alleen zichtbaar wordt, maar ook dat de betrokkenheid van alle partijen wordt vergroot.

6. Activiteiten en budget

- a. Benoem hier de activiteiten uit vraag 3.2 en geef aan wat de verwachte kosten zijn per activiteit

Nr	Omschrijving	Doorlooptijd	Kosten
A1.1	Aanschaf en plaatsing 5 rolstoelfietsen in Noord Limburg	06-25 – 12-25	€ 58.000
A1.2	Installatie van oplaatpunten en faciliteiten voor het gebruik rolstoelen	06-12 - 12-25	€ 0,00
A2.1	Inzet van twee Zonnebloemauto's in de gemeente Venlo en Gennep	06-12 - 12-25	€ 24.840
A2.2	Organisatie van reserveringssysteem voor de Zonnebloemauto's	06-25 - 12-25	€ 0,00
A3.1	Betrekken van lokale gemeenten voor samenwerking en afstemming	01-25 - 12-25	€ 0,00
A3.2	Bewustwordingscampagne over de mobiliteitsoplossingen voor de doelgroep	03-25 - 12-25	€ 0,00
A4.1	Evaluatie van de effectiviteit van de rolstoelfietsen en Zonnebloemauto's	12-25 - 01-26	€ 0,00
A4.2	Verzamelen van feedback van gebruikers voor verdere verbetering	12-25 - 01-26	€ 0,00
A5.1	Rapportage en delen van resultaten met betrokken stakeholders	03-26 - 03-26	€ 0,00
A5.2	Presentatie van de behaalde resultaten aan regionale en nationale beleidsmakers	03-26 -03-26	€ 0,00

- b. Wat zijn de verwachte kosten van uw project?

* U dient de kosten en financiering nader te specificeren in het begrotingsformat (**zie Begrotingsformat**)

Kosten	Bedrag
Totale kosten	€ 132.820
Financiering	
Eigen bijdrage	€ 0,00 Inzet van vrijwilligers

Overige financieringen	€ 0,00 Navragen bij provincie en de gemeenten
Gevraagde subsidie Regio N-L	€ 132.820
Totaal financiering	€ 132.820

7. Verdere informatie ter voorbereiding van uw aanvraag

Belangrijke documenten met achtergrondinformatie zijn:

- **Propositie Regio Deal – Op weg naar de gezondste Regio**
- **Regio visie Noord-Limburg 2040**
- **Uitvoeringsprogramma Regio Noord-Limburg 2024-2027**
- **Subsidieregeling Regio Deal 2024 (volgt later)**
- **Begrotingsformat Regio Deal 2024 (volgt later)**

Deze informatie vindt op de website van Regio Noord-Limburg: [Regio Deal Noord-Limburg | Regio Noord-Limburg \(rn-l.nl\)](#)

8. Contactgegevens Regiobureau

Bezoekadres

Brightlands Campus Greenport Venlo
Campusgebouw Villa Flora, box 162
Villafloraweg 1, 5928 SZ Venlo

Postadres

Postbus 3434, 5902 RK Venlo

E: info@rn-l.nl

Regiodeal 2025-2028

Beslisnota programma veiligheid

Van: Inigo Beeker, programmamanager veiligheid regio Noord-Limburg

Aan: Veiligheidsoverleg Noord-Limburg 15 oktober 2024

Datum notitie: 8 oktober 2024

Aanleiding

Eén van de vier thema's in de Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028 is veiligheid. In de propositie voor deze Regiodeal (oktober 2023) zijn de contouren van het beoogde programma verwoord. Op 18 juni 2024 heeft het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg de opdracht gegeven de contouren voor het programma veiligheid uit te werken tot een concreet voorstel, en dit rond oktober voor te leggen aan het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg. Deze nota bevat dat voorstel.

Voorgestelde besluiten:

1. In te stemmen met de herbestemming van budgetten uit eerdere tranches
2. In te stemmen met het programma veiligheid voor de periode 2025-2028
3. In te stemmen met de financiële paragraaf zoals opgenomen in deze beslisnota

Ad 1. Herbestemming budgetten eerdere tranches

Het huidige programma wordt gefinancierd uit meerdere tranches van de Regiodeal en de Investeringsagenda. Uit de laatste voortgangsrapportage bleek al dat realisatie van enkele projecten niet haalbaar leek. Het voorstel is om de resterende budgetten voor vier van de projecten uit dit programma te herbestemmen, met dien verstande dat voor deze budgetten de deadline van 31-12-2025 blijft gelden. Hieronder een beknopte weergave van de argumentatie en (financiële) implicaties. De bijlagen bij deze nota bevatten een overzicht van alle projecten uit eerdere tranches en een uitgebreidere toelichting per voorgestelde herbestemming.

- A. Toekomstperspectief locaties stoppende agrarische ondernemers (TSAO). Het doel van dit project was om agrarische ondernemers te stimuleren om (toekomstig) leegstaand vastgoed te hergebruiken, herbestemmen of slopen. Dit doel wordt echter bereikt door landelijke regelingen die sindsdien zijn ingericht. Het betreft een project uit de Regiodeal waarvan het volledige beschikbare budget van € 145.000 resteert. Het voorstel is om dit budget te herbestemmen voor financiering van het programma veiligheid 2025-2028.
- B. Data driven opsporingsmethoden. Het doel van dit project was om een data analysesysteem op te zetten. De benodigde wettelijke grondslag voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen gemeentelijke diensten en instellingen, ontbreekt echter en er is allerm minst zicht op. Het betreft een project uit de Regiodeal waarvoor € 75.000 begroot was en waarvan € 69.000 resteert. Het voorstel is om dit budget te herbestemmen voor financiering van het programma veiligheid 2025-2028.
- C. Restorative justice. Het doel van dit project was om herstelconferenties te organiseren met daders en slachtoffers en om trainingen herstelrecht te geven aan professionals. Er zijn vier trainingen georganiseerd. Voor politie en OM is het echter niet mogelijk gebleken om verdachten of daders 'aan te dragen' voor de beoogde herstelconferenties, waardoor dit projectdoel niet te realiseren is. Het betreft een project uit de Regiodeal waarvoor € 100.000 begroot was en waarvan € 70.757 resteert. Het voorstel is om dit budget te herbestemmen voor financiering van het programma veiligheid 2025-2028.
- D. Jonge helden. Het doel van dit project was om op 24 basisscholen in Noord-Limburg circa 1.200 leerlingen te laten deelnemen aan trainingen, waaruit minimaal 80 'jonge helden' zouden moeten komen. De adviseurs onderwijs hebben echter aangegeven de uitvoering van een dergelijk project graag lokaal te zien, omdat een dergelijke aanpak per locatie anders werkt en het voor elke gemeente of school iets anders betekent. De huidige projectkaders bieden hiervoor geen ruimte, waardoor uitvoering van dit project onwenselijk en onhaalbaar is. Het betreft een project uit de Investeringsagenda waarvan het volledig beschikbare budget van € 54.000 resteert. Het voorstel is om dit budget te herbestemmen voor financiering van het programma veiligheid 2025-2028.

Ook aan alle andere projecten uit het huidige programma is gevraagd een realistische prognose te maken voor de looptijd t/m 31-12-2025. Het project 'rode/groene spoor vakantieparken' gaat de afgesproken doelen efficiënter realiseren dan begroot. Het project komt daardoor uit op een onderbesteding van € 200.000. Dit betreft de investering uit de Regiodeal (2e tranche) voor de 'eerste fase' van het project, dus niet de investering uit de Investeringsagenda (4e tranche) voor de 'tweede fase' van het project. Het voorstel is om ook dit budget te herbestemmen voor financiering van het programma veiligheid 2025-2028. Voor alle overige projecten verwachten de projectleiders het gereserveerde budget volledig nodig te hebben. Deze projecten zijn niet opgenomen in dit financiële voorstel, omdat daarin dus niets wijzigt.

Ad 2. Programma veiligheid 2025-2028

Het programma veiligheid 2025-2028 is uitgewerkt in lijn met de propositie voor de Regiodeal 2025-2028 en de nota die is besproken in het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg op 18 juni 2024. Het programma bestaat uit vier pijlers:

1. Een integrale aanpak op basis van goede informatie
2. Voorkomen van criminaliteit met zorg en onderwijs
3. Vroegtijdig signaleren van misstanden
4. Uitvoeringskracht voor handhaven en opsporen

Voor dit programma zijn door diverse partners bestedingsvoorstellen ingediend. De volgende bestedingsvoorstellen vallen onder één of meerdere pijlers uit het programma:

- I. Preventie jonge aanwas. De inventarisatie in 2025 draagt bij aan pijler 1, de daaropvolgende projecten vanaf 2026 dragen bij aan pijler 2.
- II. Vroegsignalering 'Kijk niet weg'. De communicatie draagt bij aan bewustwording bij inwoners om problemen vroegtijdig te signaleren, pijler 3.
- III. Belevingscentrum ondermijning. Het trainen van professionals draagt bij aan het tijdig signaleren van misstanden, pijler 3.
- IV. Doorontwikkeling ACT!/integrale aanpak. Het verbeteren van de integrale aanpak draagt bij aan pijler 1. Het vergroten van de ACT!-toezichtscapaciteit draagt bij aan pijler 4.
- V. Uitvoeringskracht politie. Het vergroten van de intelligence- en coördinatiecapaciteit draagt bij aan pijler 1. Het vergroten van de opsporingscapaciteit draagt bij aan pijler 4.
- VI. Grensoverstijgende criminaliteit. Het op te leveren criminaliteitsbeeld en het in te richten platform dragen bij aan pijler 1.

Het bestedingsvoorstel 'veilig buitengebied' valt niet binnen de kaders die zijn vastgesteld door het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg. Dit is een lopend project dat gefinancierd wordt uit eerdere tranches van de Regiodeal. Eén van de projectdoelen is om een netwerk te realiseren voor alle buitengebieden in Noord-Limburg. Alle gemeenten hebben inmiddels zo'n netwerk, dat wordt ondersteund door een procesbegeleider. Tot en met 2025 wordt deze ondersteuning dus gefinancierd uit de Regiodeal, dat blijft ongewijzigd. De overige twee voorstellen voor de periode 2025-2028 - een campagne en een enquête - zouden desgewenst uitgevoerd kunnen worden vanuit het budget voor 'Kijk niet weg'.

Ad 3. Financiële paragraaf

BTW-COMPENSATIE

Van de BTW-plichtige uitgaven van de Regiodeal moet de BTW worden afgedragen aan het compensatiefonds, voor zover het gaat over de bijdrage van het Rijk aan de Regiodeal (50%). In de begroting is hiermee rekening gehouden, zoals in deze paragraaf beschreven.

Doordat hiermee in de eerdere tranches van de Regiodeal geen rekening is gehouden, heeft de regio een 'taakstelling' ter hoogte van deze afdracht aan het compensatiefonds. Ook deze is - voor zover van toepassing was op de herbestemming van budgetten uit deze eerdere tranches - opgenomen in de financiële paragraaf:

- Voor het project TSAO is geen afdracht aan het BTW-compensatiefonds gedaan omdat hiervoor geen BTW-plichtige uitgaven voorzien waren;
- Voor het project 'Jonge helden' is geen afdracht aan het BTW-compensatiefonds gedaan omdat het een project uit de Investeringsagenda betreft en er dus geen Rijksbijdrage was;

- Het project 'rode/groene spoor vakantieparken' kent ook een taakstelling. Voor het deel dat het projectbudget wordt herbestemd, is de taakstelling opgenomen in deze financiële paragraaf door deze taakstelling in mindering te brengen op het beschikbare budget in 2025.
- De uitgaven voor de projecten 'Restorative justice' en 'Data driven opsporingsmethoden' waren volledig 21%-BTW-plichtig voorzien en het betroffen Regiodeal-projecten met 50% bijdrage van het Rijk. De volledige taakstelling is dus opgenomen in dit financiële voorstel, door deze taakstelling in mindering te brengen op het beschikbare budget in 2025.

Omdat de reeds gedane afdracht uit de eerdere tranches méér is dan de afdracht die in 2025 nodig is voor het nieuwe programma, is het niet nodig in 2025 nogmaals een afdracht te doen.

OVERSCHRIJDING BESCHIKBARE BUDGET

Uit de herbestemming van de genoemde budgetten uit eerdere tranches komt € 509.273,95 beschikbaar voor 2025. In het convenant Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028 is afgesproken om € 2.420.000 te reserveren voor het programma veiligheid. Opgeteld is er dus een budget beschikbaar van € 2.929.273,95.

Bij elkaar opgeteld vragen de ingediende bestedingsvoorstellen om financiering van € 5.347.392 in de periode 2025 t/m 2028. Voor de pijler 'preventie jonge aanwas' is in deze berekening een nog nader te bepalen PM-post opgenomen voor de jaren 2026 t/m 2028, die dus niet in dit bedrag is opgenomen. De bestedingsvoorstellen overschrijden het beschikbare budget met ten minste € 2.418.118,05. Het is kortom nodig keuzes te maken in en/of uit de ingediende bestedingsvoorstellen.

ADVIES FINANCIËLE PARAGRAAF

Onderstaand advies voor de financiële paragraaf is het voorstel van de programmamanager en is gebaseerd op de volgende adviezen over de ingediende bestedingsvoorstellen. Uitgangspunt bij de financiële paragraaf is een sluitende begroting. Het kleine restant is in de begroting opgenomen als werkbudget voor onvoorziene kosten. De financiering van het programmamanagement komt, zoals gebruikelijk, van de Regio Noord-Limburg.

I. Preventie jonge aanwas

Het voorstel is om een inventarisatie te (laten) uitvoeren naar de problematiek van jonge aanwas in de criminaliteit, reeds bestaande initiatieven in de regio, en naar 'gaten' in de kennis over en aanpak van jeugdcriminaliteit. Het voorstel is opgesteld in overleg met medewerkers van gemeenten uit het sociale- en veiligheidsdomein.

Uit het budget voor het project 'Jonge helden' (Investeringsagenda) kan de voorgestelde inventarisatie in 2025 worden uitgevoerd. Concreet zicht op projecten vanaf 2026 is er momenteel nog niet. Om een begroting voor de komende jaren te maken, is het advies hiertoe een stelpost van € 85.000 op te nemen. Met dit bedrag zijn projecten te financieren waarmee jonge aanwas in de criminaliteit wordt voorkomen of tegengegaan: een thema dat alle partners van belang vinden. Op verzoek van J&V zullen deze projecten voldoen aan het 'Landelijk kwaliteitskader effectieve jeugdinterventies voor preventie van jeugdcriminaliteit'.

Omdat het budget voor 2025 uit de Investeringsagenda komt en dit dus geen financiering van het Rijk bevat, is er geen afdracht aan het BTW-compensatiefonds nodig. Omdat het bedrag voor de jaren 2026 t/m 2028 een stelpost betreft, is hierin (nog) geen afdracht aan het BTW-compensatiefonds voorzien.

II. Vroegsignalering 'Kijk niet weg'

In de regio is breed gedragen tevredenheid over de inzet van de 'Kijk niet weg' campagne in de afgelopen jaren. Het bestedingsvoorstel is uitgewerkt door communicatiedeskundigen van de diverse partners. Het sluit aan bij de doelstellingen zoals verwoord in de propositie en zoals besproken in het Veiligheidsoverleg op 18 juni. Enerzijds is het plan uitgewerkt in duidelijke doelstellingen, anderzijds biedt het ruimte om in de komende jaren creatief te blijven in de wijze waarop de regio die doelen bereikt middels communicatie.

Vanwege het beperkte budget is het advies jaarlijks iets minder te besteden dan voorgesteld aan 'Kijk niet weg': in 2026 en 2027 niet € 125.000 maar € 100.000 en in 2028 niet € 150.000 maar € 125.000. De kosten voor het jaar 2024 worden gedekt uit eerdere tranches van de Regiodeal.

De beoogde uitgaven zijn waarschijnlijk allemaal BTW-plichtig. In de financiële paragraaf is dus rekening gehouden met een afdracht aan het BTW-compensatiefonds ter waarde van 21% over de Rijksbijdrage (50%) van het project.

III. Belevingscentrum ondermijning

De afgelopen periode is bij de partners in de regio gepeild of er voldoende behoefte is aan een "Experience Centre" ondermijning in Noord-Limburg. Dat blijkt het geval te zijn. Uit de ervaringen bij 'voorbeeldlocatie' Breda blijkt eveneens dat een dergelijke locatie voldoet aan een behoefte.

De vragen/wensen vanuit de regio Noord-Limburg zijn in het bestedingsvoorstel verwerkt. Met het RIEC is afgesproken om in het startjaar 2025 deze vraag te vertalen naar een concreet aanbod aan trainingen en belevingen in het centrum. Aangezien bovendien de beoogde locatie van het centrum Venlo is, is een bijdrage van de regio in de exploitatiekosten gerechtvaardigd.

RIEC en regio financieren dit centrum gezamenlijk: het RIEC financiert de totale oprichtingskosten en heeft de regio verzocht een groot deel van de exploitatiekosten te dekken. Met het RIEC is afgesproken dat dit betekent dat we ook gezamenlijk sturing geven aan de ontwikkeling van het belevingscentrum, in de vorm van een gezamenlijke stuurgroep. Het advies is om dit bestedingsvoorstel volledig te honoreren.

De ambitie van RIEC en regio is om op termijn de exploitatie draaiend te krijgen via andere inkomstenbronnen: denk aan bijdragen van andere regio's (Midden-Limburg, Oost-Brabant) en bijdragen van deelnemers aan trainingen/belevingen. Het RIEC en de programmamanager zullen hierop sturen in de exploitatie en hiertoe het gesprek aangaan met de regio's Midden-Limburg en Oost-Brabant. Ook in het bestedingsvoorstel is deze gezamenlijke inspanningsverplichting opgenomen.

De beoogde uitgaven zijn waarschijnlijk allemaal BTW-plichtig. In de financiële paragraaf is dus rekening gehouden met een afdracht aan het BTW-compensatiefonds ter waarde van 21% over de Rijksbijdrage (50%) van het project.

IV. Doorontwikkeling ACT!/integrale aanpak

Het is een breed gedragen wens in de regio om de gezamenlijke, integrale aanpak van veiligheidsproblemen te versterken. Het voorstel is om dit te doen middels 'themajaren', waarmee de regio in 2025 start. In deze themajaren kan de koppeling gemaakt worden met andere onderdelen van het regionale programma: zo kan het belevingscentrum ingezet worden voor dit thema en kan de 'Kijk niet weg'-campagne zich op dit thema richten.

Met dit bestedingsvoorstel worden enkele bestaande functies ook voor de komende jaren gefinancierd: de regionaal programmaleider en de teamleider ACT!. Omdat de regionaal programmamanager voor het regiobureau werkt en de beschreven taken tot het bestaande takenpakket horen, is hiervoor geen (extra) financieringsvraag in het bestedingsvoorstel opgenomen.

Daar bovenop vraagt het bestedingsvoorstel om extra toezichthouders ten behoeve van het interventieteam. Het voorstel bevat een omschrijving van de beoogde werkzaamheden van deze toezichthouders. De behoefte aan extra toezichthouders is breed gedragen in de regio. Het advies is om - vanwege het beperkte budget en de benodigde prioritering - in te stemmen met het aanstellen van één fte extra toezichthouder vanaf 2025.

De Regiodeal betreft incidentele financiering waarmee dus niet structureel capaciteit kan worden gefinancierd. Aan het eind van de looptijd van de Regiodeal komt de financiering voor deze capaciteit in principe dus te vervallen.

In het bestedingsvoorstel staat de ambitie opgenomen om een platform in te richten voor de integrale samenwerking. Met de samenstelling van het huidige Veiligheidsoverleg Noord-Limburg (burgemeesters, OM, politie en Belastingdienst) bestaat dit platform sinds kort. Het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg kan opdracht geven voor het pilot-themajaar 2025 zoals beschreven in het bestedingsvoorstel. Aangezien het platform bestaat en het één pilotjaar betreft, is het advies om de extern adviseur alleen voor de duur van dat jaar (2025) te bekostigen.

Tijdens de bijeenkomst van het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg in juni 2024 bleek discussie te ontstaan over de term ondermijning en de naamgeving van het overleg zelf. Om een semantische discussie over de term 'ondermijning' te voorkomen, is het advies om af te spreken integraal te werken aan opgaven die het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg beschouwt als gezamenlijke opgaven, en dit bestedingsvoorstel in dat licht te zien. Het is aan de partners om aan te geven wanneer integraal werken mogelijk of niet mogelijk is: bijvoorbeeld omdat iets geheime of vertrouwelijke informatie betreft die monodisciplinair wordt aangepakt. De neutrale term voor het overleg 'Veiligheidsoverleg Noord-Limburg' volstaat dan ook.

Het benodigde budget voor dit bestedingsvoorstel komt in de jaren 2024 en 2025 uit de eerdere tranches van de Regiodeal. Hiervoor geldt de bestaande taakstelling t.b.v. de afdracht aan het BTW-compensatiefonds. De kosten voor de jaren 2026 t/m 2028 betreffen personeelskosten: aangezien het de bedoeling is dat deze medewerkers bij de gemeente Horst aan de Maas in dienst komen, is er geen sprake van BTW en dus ook niet van afdracht aan het BTW-compensatiefonds.

V. Capaciteit politie

De leiding van de politie in Noord-Limburg heeft de ambitie uitgesproken om nadrukkelijker een bijdrage te gaan leveren aan de integrale aanpak zoals verwoord in deze beslisnota. Deze ambitie blijkt ook uit het bestedingsvoorstel dat is ingediend.

De functie van coördinator van de integrale aanpak zou op den duur belegd moeten worden binnen de 'staande' lijnorganisatie van de politie. Het advies is daarom om deze coördinator voor het pilotjaar 2025 te financieren uit de Regiodeal - net als het advies om eerdergenoemde adviseur bij het ACT! Noord-Limburg.

De politie stelt daarnaast voor te investeren in intelligencecapaciteit ten behoeve van de integrale samenwerking in Noord-Limburg. Het voorstel van de politie om naast een specialist A Intel ook te investeren in een specialist B Intel, is voortgekomen uit de grote ambitie die blijkt uit het bestedingsvoorstel. Het is niet haalbaar om het volledige voorstel te realiseren via de Regiodeal Noord-Limburg. Een investering in een specialist B Intel zou daardoor uit verhouding zijn. Deze is daarom niet opgenomen in dit advies.

Ook de gewenste investering in opsporingscapaciteit is niet opgenomen in dit advies. Dit omdat de financiële mogelijkheden beperkt zijn en de politie mondeling heeft aangegeven prioriteit te geven aan een intensivering in de intelligence- en coördinatiefuncties.

De Regiodeal betreft incidentele financiering waarmee dus niet structureel capaciteit kan worden gefinancierd. Aan het eind van de looptijd van de Regiodeal komt de financiering voor deze capaciteit in principe dus te vervallen.

Aangezien de regio Midden-Limburg valt onder hetzelfde politiedistrict Noord- en Midden-Limburg, is het wellicht mogelijk om (een deel van) de resterende wensen te financieren middels de Regiodeal Midden-Limburg. De politie en de programmamanager zullen hiertoe het gesprek aangaan met de regio Midden-Limburg.

De uitgaven betreffen personeelskosten die zijn gebaseerd op de door J&V vastgestelde normtarieven. BTW is hier niet aan de orde en dus ook geen afdracht aan het BTW-compensatiefonds.

VI. Grensoverstijgende criminaliteit

Als vertrekpunt voor de samenwerking met partners aan de andere zijde van de landsgrens in de criminaliteitsbestrijding, is het wenselijk een criminaliteitsbeeld te hebben. Dat is er op dit moment nog niet. Dit bestedingsvoorstel is opgesteld in en na overleg met partijen die hieraan een belangrijke bijdrage zouden moeten leveren: EURIEC, politie Limburg en het Duitse samenwerkingsverband in criminaliteitsbestrijding Siko-Ruhr.

De regio Midden-Limburg heeft laten weten eenzelfde soort onderzoek te willen laten doen en graag de samenwerking hierin aan te gaan met de regio Noord-Limburg. Aangezien het aantal interviews en focusgroepen daardoor zal toenemen, zal het benodigd aantal projecturen ook

stijgen. De inschatting is dat de projectkosten stijgen van € 150.000 naar € 200.000. Het advies is daarvan de helft te financieren uit de Regiodeal Noord-Limburg, en de regio Midden-Limburg te verzoeken de andere helft te financieren.

Mogelijk is een soortgelijke combinatie met Midden-Limburg ook te maken bij het organiseren van de voorgestelde expertplatforms vanaf 2026. De programmamanager zal hiertoe het gesprek aangaan met de regio Midden-Limburg. De inschatting is dat de kosten voor ondersteuning van deze platforms voor de regio Noord-Limburg daarmee dalen van € 60.000 naar € 40.000. Dat bedrag is dus opgenomen in dit advies voor de financiële paragraaf.

Het EURIEC heeft aangegeven geen capaciteits- of financiële bijdrage te kunnen leveren voor realisatie van dit bestedingsvoorstel. Wel voorziet het EURIEC in juridische ondersteuning voor casussen die uit de exportplatforms voortkomen.

De beoogde uitgaven zijn waarschijnlijk allemaal BTW-plichtig. In de financiële paragraaf is dus rekening gehouden met een afdracht aan het BTW-compensatiefonds ter waarde van 21% over de Rijksbijdrage (50%) van het project.

RESULTERENDE BEGROTING

	Project	2025	2026	2027	2028	Totaal
Budget						
	TSAO	€ 145.000,00				€ 145.000,00
	Data driven	€ 69.000,00				€ 69.000,00
	Rest. justice	€ 70.757,00				€ 70.757,00
	Jonge helden	€ 54.000,00				€ 54.000,00
	Vakantieparken	€ 200.000,00				€ 200.000,00
	Taakstelling	-€ 29.483,05				-€ 29.483,05
	Regiodeal 25-28	€ 8.783,05	€ 597.864,00	€ 857.058,00	€ 956.294,95	€ 2.420.000,00
	Totaal	€ 518.057,00	€ 597.864,00	€ 857.058,00	€ 956.294,95	€ 2.929.273,95
Uitgaven						
	Jonge aanwas	€ 54.000,00	€ 85.000,00	€ 85.000,00	€ 85.000,00	€ 309.000,00
	Kijk niet weg		€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 125.000,00	€ 325.000,00
	Belevingscentrum	€ 105.000,00	€ 105.000,00	€ 105.000,00	€ 105.000,00	€ 420.000,00
	ACT/int. aanpak		€ 45.000,00	€ 290.000,00	€ 290.000,00	€ 625.000,00
	Politiecapaciteit	€ 259.057,00	€ 197.139,00	€ 211.333,00	€ 226.549,00	€ 894.078,00
	Grensoverstijgend	€ 100.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 40.000,00	€ 220.000,00
	BTW-compensatie		€ 25.725,00	€ 25.725,00	€ 28.350,00	€ 79.800,00
	Werkbudget				€ 56.395,95	€ 56.395,95
	Totaal	€ 518.057,00	€ 597.864,00	€ 857.058,00	€ 956.294,95	€ 2.929.273,95
Saldo		€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00

Bijlagen

1. Overzicht projecten veiligheid eerdere tranches
2. Herbestemming project 'toekomstperspectief locaties stoppende agrarische ondernemers'
3. Herbestemming project 'data driven opsporingsmethoden'
4. Herbestemming project 'restorative justice'
5. Herbestemming project 'jonge helden'
6. Beschrijving programma veiligheid 2025-2028
7. Bestedingsvoorstel Vroegsignalering 'Kijk niet weg'
8. Bestedingsvoorstel Belevingscentrum ondermijning
9. Bestedingsvoorstel Doorontwikkeling ACT!/integrale aanpak
10. Bestedingsvoorstel Uitvoeringskracht politie
11. Bestedingsvoorstel Grensoverstijgende criminaliteit
12. Bestedingsvoorstel Veilig buitengebied

Programma 2020-2025

		Begroot	Uitgegeven jun-24
Vakantieparken			
	2e tranche	538000	103296
	4e tranche	600000	0
ACT!			
	1e tranche	640000	365104
	4e tranche	150000	7182
Innovatie			
	1e tranche	50000	80486
	2e tranche	600000	0
Kijk niet weg!			
	1e tranche	170000	181613
	4e tranche	340000	0
Buitengebied			
	1e tranche	120000	117697
	2e tranche	150000	0
Arbeidsmigranten	1e tranche	25000	8368
TLSAO	2e tranche	145000	0
Data driven	1e tranche	75000	6000
Rest. justice	2e tranche	100000	29243
Jonge helden	4e tranche	54000	0
Taakstelling			
	1e tranche		
	2e tranche		
Totaal		3757000	898989

Toekomstperspectief locaties stoppende agrarische ondernemers*Nota beëindiging project*

De in de beschikking opgenomen resultaatverplichting luidde: opstellen van een adviesrapport voor minimaal 10 concrete casussen van stoppende agrarische ondernemers, om hen te stimuleren het (toekomstig) leegstaand agrarisch vastgoed te hergebruiken, herstemmen of slopen. Voor het project was € 145.000 gereserveerd, er zijn geen uitgaven gedaan. Voorgesteld wordt om dit project te beëindigen.

Toelichting:

In het kader van de 2de tranche Regiodeal is het pilotproject Toekomstperspectief Stoppende Agrarische Ondernemers opgestart. Het doel van het project was om 10 stoppende agrarische ondernemers te stimuleren om (toekomstig) leegstaand vastgoed te hergebruiken, herbestemmen of slopen. Dit met als hoofddoel om risico op ondermijnende activiteiten te beperken/voorkomen.

Bij de opstart van het project is het lastig gebleken om casussen te vinden voor dit project. Er is ruim een jaar geprobeerd om casussen op tafel te krijgen. Dit heeft niet tot resultaten geleid. De oorzaak hiervan ligt vooral in de ontwikkelingen (vooral rondom de stikstof problematiek) die zich tijdens de looptijd van het project hebben voorgedaan in het landelijk gebied. De doelgroep van het project is via andere bestaande regelingen ondergebracht, zoals een warme sanering varkenshouderij, stoppers 2020 regeling of de recente landelijke opkoopregeling in het kader van de stikstofreductie. Bij veel van deze regelingen is sloop van de aanwezige bebouwing een van de randvoorwaarden om deel te nemen.

Er is nog bekeken of een eventuele verbreding naar overige leegstand (voormalige agrarisch) vastgoed toegevoegde waarde heeft. In veel gevallen heeft hier al een functiewijziging plaatsgevonden in het verleden of is er sprake van aanwezige voormalige bebouwing binnen een woonfunctie. De projectaanpak, onderzoek naar herbestemming, is hiervoor niet het geschikte middel. Daarnaast zijn er andere aanpakken om ondermijning in deze categorie tegen te gaan.

Op basis hiervan constateren wij dat het doel van deze pilot grotendeels door deze regelingen wordt gerealiseerd via andere trajecten of processen. Het voortzetten van dit project heeft op dit moment geen toegevoegde waarde.

Data driven opsporingsmethoden

Nota beëindiging project

De in de beschikking opgenomen resultaatverplichting voor het project luidde: opzet van een data analysesysteem voor delen van de gemeente Venlo en Venray t.b.v. Handhavings- of toezichthoudersacties. Voor het project was € 75.000 gereserveerd, hiervan is € 6.000 uitgegeven. Voorgesteld wordt om dit project te beëindigen.

Toelichting:

Voor het beoogde data analysesysteem is het nodig gebruik te maken van verschillende beschikbare databronnen, zowel van verschillende afdelingen van een gemeente als van andere partijen - denk aan WML inzake waterverbruik of KvK-inschrijvingen in relatie tot omzetcijfers. Een stevige wettelijke grondslag ontbreekt voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen gemeentelijke diensten en instellingen om ondermijnende criminaliteit zichtbaar te maken.

Zo is bijv. de Participatiewet bedoeld als uitkeringswet, en kent daarom een strenge geheimhoudingsbepaling. Die wet is niet bedoeld om te gebruiken tegen ondermijning. En zo wetende hoeveel kapperszaken er in Venlo zijn, waar ze zitten, en hoeveel er een opvallende omzet realiseren - maar we weten niet welke dit zijn.

In de recente historie zijn er enkele initiatieven geweest met het oog op meer ruimte voor gemeenten.

- In 2018 vroeg toenmalig de minister van Justitie en Veiligheid aan de Raad van State om hem voorlichting te geven over de rol van gemeenten in de aanpak van ondermijning. Voorafgaand ging een "Proeve van wetgeving" waarin de regioburgemeesters stelden dat nieuwe wetgeving noodzakelijk is om de slagkracht van de bestuurlijke aanpak van ondermijning te vergroten. Zij stellen dat in de openbare-ordetaak van de burgemeester zoals geregeld in de Gemeentewet moet worden vastgelegd dat hij ook verantwoordelijk is voor "het voorkomen en bestrijden van criminele activiteiten". Hiermee zou dan voorzien worden in de grondslag voor de uitwisseling van persoonsgegevens tussen gemeentelijke diensten en instellingen. Samengevat komt het erop neer dat Raad van State zich op het standpunt stelt dat het voorstel om de omschrijving van de openbare-ordetaak van de burgemeester uit te breiden met "het voorkomen en bestrijden van criminele activiteiten", niet moet worden gevolgd.
- Vooralsnog heeft de Proeve van Wetgeving overigens niet meer opgeleverd dan het modelprotocol binnengemeentelijke gegevensdeling dat is opgesteld door de landsadvocaat in opdracht van strategisch beraad ondermijning/ aanjaagteam. Het protocol geeft slechts meer duidelijkheid over wat er wel en niet mag en ziet daarmee toe op de toepasbaarheid van de verschillende privacyregimes (van sectorale wetgeving). De voorstellen van burgemeester Aboutaleb om uit deze impasse te geraken, hebben niet geleid tot veranderingen.
- Het programma 'Zicht op Ondermijning' heeft een tool gemaakt, de 'sonar'. Ook deze tool biedt geen inzichten tot op persoons- of bedrijfsniveau. Het opzetten van een data-analysesysteem betekent dat we over de concrete aanwijzingen van onregelmatigheden beschikken op adresniveau. De data zijn er, maar we kunnen er niet altijd bij. Deze constatering is met het programma Zicht op Ondermijning besproken, maar heeft niet geleid tot veranderingen.

Alles resumerend is er wetswijziging nodig om ons (gemeenten) in staat te stellen om relevante data van onszelf, andere gemeenten en andere partners te kunnen delen.

Restorative justice: herstelconferenties Noord-Limburg

Nota beëindiging project

De in de beschikking opgenomen resultaatverplichtingen van het project luiden:

- Voorbereiding en uitvoering van 10 conferenties in Noord-Limburg met daders en slachtoffers/gedupeerden van ondermijnende (drugs)criminaliteit in de brede zin;
- Training herstelrecht voor 16-20 professionals;
- Oplevering van conclusies en aanbevelingen over een optimale werkwijze, inclusief draaiboek, op basis van monitoring en evaluatie.

Voor het project was € 100.000 gereserveerd, hiervan is € 29.243 uitgegeven. Voorgesteld wordt om dit project te beëindigen.

Toelichting:

In 2022 zijn vier trainingen van 1,5 uur gegeven, ook voor betrokken partijen als jeugdwerk, zorg- en veiligheidshuis, Openbaar Ministerie, Politie en reclassering. In maart 2023 is een nieuwe trainingsronde voor professionals geweest. Hieraan hebben meer dan 20 professionals deelgenomen.

In 2024 heeft een conferentie plaatsgevonden met professionals en slachtoffers en hun omgeving. Hierbij waren dus geen verdachten of daders aanwezig.

Het is voor politie en Openbaar Ministerie niet mogelijk gebleken om verdachten of daders 'aan te dragen' voor de beoogde herstelconferenties. Een herstelconferentie kan namelijk op gespannen voet staan met een lopend of beoogd strafrechtelijk traject. Het Openbaar Ministerie richt zich op strafrechtelijke vervolging als haar kerntaak. Het Openbaar Ministerie heeft gepoogd om 'lichtere' casuïstiek, niet zijnde ondermijnende (drugs)criminaliteit, aan te leveren voor herstelrecht conferenties. Dit heeft niet geleid tot het beoogde resultaat. Gemeenten hebben onderzocht of via het bestuursrecht alsnog gekomen kan worden tot herstelconferenties. Ook dit heeft niet geleid tot het beoogde resultaat. Er hebben dus géén herstelconferenties met daders én slachtoffers plaatsgevonden.

Concluderend blijkt het, in het huidige tijdsgewricht, niet mogelijk om de resterende projectdoelen te realiseren. Het Openbaar Ministerie heeft aangegeven mediation te blijven overwegen als één van de opties bij de behandeling van zaken.

Voorkomen jonge aanwas in de criminaliteit

Voorstel voor herbestemming projectgeld 'Jonge helden' - Regio Noord-Limburg

Voor het project 'Jonge helden' is in het kader van de 4e projectenveloppe Investeringsagenda Noord-Limburg € 54.000 subsidie toegekend. Het budget was volledig begroot voor de inhuur van een gespecialiseerd uitvoeringsbureau. De geformuleerde projectresultaten luiden:

- I. Deelname van 24 basisscholen in Noord Limburg aan het project.
- II. Participatie van circa 1.200 leerlingen uit groepen 7 en 8 van de basisscholen.
- III. Uitreiken certificaten aan minimaal 80 'Jonge Helden' (gemiddeld 2 leerlingen per klas die getraind zijn om als positief rolmodel te fungeren).

In de voorbereiding op dit projectvoorstel zijn de adviseurs onderwijs, onderwijsinstellingen en welzijnsorganisaties niet betrokken. Voor de uitvoering van het project vormen zij cruciale partners. De adviseurs onderwijs hebben aangegeven de uitvoering van een dergelijk project graag lokaal te zien, omdat een dergelijke aanpak per locatie anders werkt en het voor elke gemeente of school iets anders betekent. Onderwijsinstellingen implementeren het pas goed als we de aanpak samen met het onderwijs ontwikkelen, is de ervaring. De huidige projectkaders bieden geen ruimte voor zo'n lokale aanpak die samen met de onderwijsinstelling(en) wordt ontwikkeld. Dit maakt de uitvoering van het project onwenselijk en onhaalbaar.

Voorstel herbestemming

Het achterliggende doel van het project 'Jonge Helden' is om jonge aanwas in de criminaliteit te voorkomen. De adviseurs onderwijs hebben aangegeven hierover graag in gesprek te gaan met scholen en welzijnsorganisaties, met als doel een passende aanpak te ontwikkelen en uit te voeren. Dit voorstel betreft een herbestemming voor een nieuw project met hetzelfde achterliggende doel: het voorkomen van jonge aanwas in de criminaliteit.

In het land en in de regio lopen diverse initiatieven met dit (of een vergelijkbaar) doel. De gemeente Horst aan de Maas kent #GedraagOw, een non-profit initiatief met als doel zinloos geweld bespreekbaar te maken. Kinderen uit 17 Limburgse gemeenten hebben zich aangemeld voor het spel 'HackShield', dat kinderen tussen de 8 en 12 jaar leert om bewust om te gaan met internet. In Limburg krijgen 8 gemeenten financiering vanuit het programma 'Preventie met Gezag', dat als doel heeft te voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 t/m 27 jaar in de (georganiseerde en ondermijnende) criminaliteit terechtkomen of daarin doorgroeien. Het Nederlands Jeugdinstituut en Movisie houden een overzicht bij van alle erkende jeugdinterventies en effectieve sociale interventies.

Om tot een passende aanpak voor de regio Noord-Limburg te komen, is het daarom wenselijk te starten met een inventarisatie van:

- A. De problematiek van jonge aanwas in de criminaliteit in de gemeenten van de regio Noord-Limburg, voor zover deze bekend is;
- B. De reeds bestaande initiatieven in de regio, waaronder de op handen zijnde initiatieven i.h.k.v. Preventie met Gezag in Venlo, Venray en Roermond (vanwege de bekende verwevenheid tussen probleemjongeren uit Noord-Limburg met Roermond);
- C. De 'gaten' in de kennis over en aanpak van jeugdcriminaliteit die er o.b.v. (1) en (2) resteren en het commitment om deze gaten te dichten met projecten gefinancierd uit de Regiodeal.

De uitkomsten zullen de basis vormen voor de besteding van de resterende Regiodeal-gelden (2020-2025) en de nieuwe Regiodeal-gelden (2025-2028).

De adviseurs veiligheid en onderwijs hebben als aandachtspunt meegegeven dat geen van hen momenteel de mogelijkheid heeft deze inventarisatie uit te kunnen voeren. Daarom is het voorstel om hiervoor een extern adviseur aan te trekken die deze opdracht uitvoert in de periode september-december. De programmamanager veiligheid Noord-Limburg zal als opdrachtgever fungeren, in afstemming met de voorzitter van het regionaal beleidsoverleg onderwijs. De beoogde looptijd van de inventarisatie is Q1 t/m Q3 2025.

Regiodeal 2025 t/m 2028

Maatschappelijke opgave 4: veiligheid

De opgave

De regio Noord-Limburg streeft ernaar de gezondste regio te zijn. Een veilige leefomgeving is voorwaardelijk om je goed te voelen. Criminaliteit tast de veiligheid en het veiligheidsgevoel van inwoners aan. Daarom investeert de regio met deze Regiodeal in de maatschappelijke opgave 'veiligheid'.

De typerende kenmerken van de regio Noord-Limburg leiden tot een aantal gemeenschappelijke veiligheidsopgaven:

De regio deelt vele kilometers grens met Duitsland. Arbeidsmigranten die in Nederland werken, wonen soms in Duitsland. Dat maakt het moeilijk om goed zicht te houden op deze groep, die vaak sociaal en economisch kwetsbaar is: ze zijn afkomstig uit een ander land en verdienen vaak het minimumloon¹. De grens is ook aantrekkelijk voor criminelen die na hun misdrijf uit het zicht van autoriteiten willen blijven. Zo zijn er signalen dat criminele clans en families bewust werkzaam zijn in deze grensregio. Maar ook overheidsbeleid van het ene land heeft invloed op de veiligheidsuitdagingen in het andere land. De legalisering van hennep in Duitsland, heeft consequenties voor coffeeshops in Noord-Limburg.

Een groot deel van Noord-Limburg bestaat uit buitengebied. De actuele druk op de agrarische sector leidt onder andere tot veiligheidsopgaven. Denk aan het vinden van een toekomstbestendig, legaal verdienmodel, of aan het slopen of herbesteding van vrijkomende agrarische bebouwing: zo stoppen er in Venray de komende jaren 70 veehouders door gebruik te maken van een opkoopregeling². Noord-Limburg is ook een omgeving waarin veel mensen recreëren, de regio kent vele vakantieparken. Op een deel van deze vakantieparken komen misstanden voor, zoals illegale huisvesting van arbeidsmigranten, illegale bewoning of prostitutie.

Kwetsbare inwoners krijgen nadrukkelijk de aandacht: een kwetsbare positie mag niet worden misbruikt door criminelen of leiden tot een groot gevoel van onveiligheid. Het baart de veiligheidspartners zorgen dat jongeren in de criminaliteit belanden. Waar van oudsher de thuissituatie cruciaal leek, valt het op dat alle jongeren tegenwoordig relatief eenvoudig in aanraking komen met het criminele milieu door sociale media als Snapchat, TikTok en Telegram. Ook arbeidsmigranten zijn zo'n kwetsbare groep. Sommigen worden dakloos als ze hun werk verliezen³. Deze dakloze arbeidsmigranten belanden vaak in Venlo, als centrumgemeente maatschappelijke opvang, wat in de binnenstad tot overlast leidt.

De aanpak

Het veiligheidsoverleg Noord-Limburg wil effectieve maatregelen nemen die criminaliteit bestrijden en die het veiligheidsgevoel vergroten. Deze Regiodeal richt zich daarom op de criminaliteit die in Noord-Limburg opvalt, die directe impact heeft op inwoners en die met een regionale aanpak te bestrijden is. De aanpak is 'integraal'. Dat wil zeggen dat de veiligheidspartners de krachten bundelen en dat de aanpak zich richt op preventie, vroegsignalering én repressie. De aanpak bestaat uit vier pijlers:

1. Integrale aanpak op basis van goede informatie

Het veiligheidsoverleg Noord-Limburg bepaalt de focus van deze **integrale aanpak in 'themajaren'** gericht op problematiek die in de regio opvalt. De kennis van het betreffende veiligheidsprobleem vormt hierbij stevast het vertrekpunt. Daarom investeert de regio met deze Regiodeal in **integrale informatiebeelden**: specifiek op jonge aanwas en in de breedte met analysecapaciteit bij de politie. Op basis van deze informatiebeelden bepaalt het veiligheidsoverleg Noord-Limburg welke partner(s) het beste kunnen ingrijpen. In het bijzonder wil de regio beter beeld krijgen van de grensoverstijgende problematiek. Daarom investeert deze Regiodeal in een **informatiebeeld grensoverstijgende criminaliteit**. De regio werkt samen met het EURIEC aan het opzetten van een **expertplatform**, dat bestuurlijk overleg tussen de regio Noord-

¹ Aanjaagteam bescherming arbeidsmigranten (2020). Geen tweederangsburgers. Aanbevelingen om misstanden bij arbeidsmigranten in Nederland tegen te gaan.

² <https://www.l1nieuws.nl/nieuws/2710023/tientallen-boeren-in-nederweert-stoppen-met-veehouderij-landschap-verandert-ingrijpend>

³ Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Limburg (2023). Dakloosheid als uitkomst van een kwetsbare positie. Rapportage complexe casuïstiek (ex-)arbeidsmigranten in Noord-Limburg.

Limburg en de Duitse buurgemeenten faciliteert. We sluiten aan bij de adviezen uit het onderzoek dat de Universiteit Maastricht heeft uitgevoerd in opdracht van de gemeente Venlo.

2. Voorkomen van criminaliteit met zorg en onderwijs

Idealiter belanden mensen niet in de criminaliteit. De veiligheidsaanpak start daarom met 'preventie', door te investeren in goede zorg voor kwetsbare mensen en in onderwijs dat jongeren perspectief biedt. De gemeenten Venlo en Venray nemen deel aan het landelijke programma 'Preventie met Gezag', net als gemeenten ten zuiden en noorden van de regio (Roermond en Nijmegen). De regio investeert met deze Regiodeal in een aanvullend preventieprogramma, dat erop gericht is te voorkomen dat **jongeren in de criminaliteit** belanden. Bij het Zorg- en Veiligheidshuis Noord-Limburg is recent een 'outreachend team' gestart dat zich richt op **dakloze arbeidsmigranten**. De regio overweegt om thema-overstijgend te investeren in de continuering van dit team.

3. Vroegtijdig signaleren van misstanden

Als veiligheidsproblemen (dreigen te) ontstaan, willen de veiligheidspartners ze tijdig signaleren. Om professionals te trainen om situaties te herkennen en ermee om te gaan, investeert de regio samen met het RIEC Limburg in een '**Belevingscentrum**' (Experience center). Dit centrum vestigt zich in de regio Noord-Limburg en gaat een belevenis en trainingen aanbieden voor operationele collega's (zoals agenten, toezichthouders en handhavers) en andere doelgroepen (zoals bestuurders, raadsleden, juristen en vergunningverleners). Ook anderen die in de regio aanwezig zijn, kunnen een misstand signaleren en melden bij de overheid. Het veiligheidsoverleg Noord-Limburg communiceert bewust over problemen, acties en het melden van misstanden. De regio zet de bestaande campagne '**Kijk niet weg!**' voort en richt deze in het bijzonder op het aanmoedigen van mensen in de omgeving om verdachte situaties te melden. Bij ieder onderdeel van dit programma overweegt de regio communicatie in te zetten als middel om inwoners en andere betrokkenen te betrekken.

4. Uitvoeringskracht voor handhaven en opsporen

Om gesignaleerde veiligheidsproblemen aan te pakken, zijn handhaving en opsporing nodig. De afgelopen jaren heeft de regio geïnvesteerd in het **ACT! Interventieteam** Noord-Limburg. Dit team is een intergemeentelijke samenwerking van boa's en toezichthouders. Het werkt samen met partners als politie, OM en Belastingdienst. Met financiering uit deze Regiodeal ontwikkelt de regio het ACT! door, met bijvoorbeeld een extra toezichthouder.

De financiën

Zie beslisnota.

Vroegsignalering Kijk Niet Weg

programma Veiligheid Noord-Limburg RegioDeal 2025 – 2028

In juni 2022 startte de bewustwordingscampagne Kijk Niet Weg in Noord-Limburg. Kijk Niet Weg is een doorlopende campagne in de strijd tegen ondermijning. De kernboodschap is:

Kijk Niet Weg

Meld verdachte situaties voor een veilig Noord-Limburg

Bel de politie 0900 8844 of meldmisdaadanoniem.nl / 0800 7000

We richten ons op de volwassen inwoners van Noord-Limburg. Het doel is om de meldingsbereidheid te verhogen en gedragsverandering te stimuleren. Dit doen we door inwoners te informeren over voorbeelden van ondermijning en de schadelijke effecten daarvan voor de samenleving en de leefbaarheid in steden en dorpen. We richten ons met onze campagne op de sociale omgeving en niet op de drugsgebruiker of crimineel. Vroegsignalering speelt hierbij een belangrijke rol. Als samenleving dienen we alert te zijn op mensen die afwijkend of ongewenst gedrag vertonen op het gebied van georganiseerde criminaliteit.

Naast de inzet van social media, persberichten, website, folders, flyers en onze 'Kijk Niet Weg-tent' worden er met enige regelmaat nieuwe communicatie-acties en campagnes ingezet. Op deze manier proberen we cross mediaal Kijk Niet Weg onder de aandacht te blijven brengen van de inwoners in Noord-Limburg. Voor de periode 2025-2028 willen we als werkgroep communicatie de campagne voortzetten en door ontwikkelen met nieuwe en effectieve communicatie interventies gericht op specifieke doelgroepen. We baseren ons waar mogelijk op wetenschappelijk onderzoek, data (zoals zichtopondermijning.nl) en ontwikkelen de uitingen waar kan in samenwerking met adviseurs Openbare Orde en Veiligheid, politie en andere professionals uit het werkveld. Om de interne organisatie te inspireren over vroegsignalering, preventie, gedragsverandering en meldingsbereidheid organiseren we in 2025 een bijeenkomst over communicatie én ondermijning voor communicatieadviseurs en adviseurs Openbare Orde en Veiligheid van de gemeenten. Doel is samen koers te houden en de opgedane kennis toe te passen in de praktijk.

Tot nu toe hebben we vooral gekeken naar de cijfers van Meld Misdaad Anoniem. We zien een stijging in het aantal meldingen sinds de start van de campagne (zie onderaan document). Om de effectiviteit van de communicatie-inspanningen beter te monitoren, starten we in 2025 met onderzoek. We willen weten of mensen ondermijnende criminaliteit in hun buurt ervaren, of ze bereid zijn om te melden, welke informatie inwoners nodig hebben om ondermijning tegen te gaan en of zij bekend zijn met Kijk Niet Weg. Dit markt/communicatieonderzoek willen we in de hele periode twee keer uitvoeren. De input van het onderzoek gebruiken we om onze campagne en communicatie te verbeteren. Uitgangspunt is dat we mensen niet bang maken met onze uitingen, maar inwoners aansporen signalen zo vroeg mogelijk te melden. We schetsen een realistisch beeld en verwijzen daarbij steeds naar het doen van meldingen bij de politie of Meld Misdaad Anoniem. De communicatie is niet alleen eenzijdig, waar mogelijk gaan we de interactie aan. Daarnaast gaan we met Universiteit Maastricht in gesprek over het monitoren van de effecten van ons programma. Doel is om inzicht te krijgen welke preventieve aanpak werkt om ondermijning tegen te gaan en te verminderen en vroegsignalering te stimuleren.

Periode 2025 - 2028 | Wat gaan we doen?

- We werken periodiek met thema's. Iedere periode kiezen we één onderwerp dat we extra aandacht geven. We communiceren gericht en koppelen ook acties en resultaten aan de kwartalen. Denk aan thema's als: mensenhandel, drugsdumping, gedwongen prostitutie en witwassen. Het onderzoek dat we in 2025 uitvoeren, kan input geven voor het bepalen van deze periodieke thema's. Zo haken we aan bij de zaken die inwoners in hun buurt herkennen. Hier kunnen we ook een koppeling maken met controles van het ACT Interventieteam en die

laten aansluiten bij het thema. We communiceren zoveel mogelijk op plaatsen waar veel mensen samenkomen.

- We communiceren over de acties en resultaten van al onze inspanningen. We willen zo laten zien dat criminaliteit niet loont. Welke sancties worden/zijn opgelegd in een bepaalde casus. Zo laten we zien wat je kunt kwijtraken als je actief wordt in het criminele circuit en dat je kwaliteit van leven er niet beter van wordt. Hierbij trekken we ook op met onze stakeholders, zoals douane, arbeidsinspectie, FIOD en belastingdienst.
- We willen een ludieke actie ontwikkelen waar we inwoners bewust mee maken over ondermijning, leefbaarheid en veiligheid in de wijk. We starten bijvoorbeeld een petitie onder inwoners van Noord-Limburg. De boodschap ligt in de lijn: 'Trots op Noord-Limburg, laten we onze regio Veilig Houden of We hebben als samenleving last van ondermijning'. Ik Kijk Niet Weg en meld verdachte situaties'. De petitie kunnen we vervolgens aanbieden in Den Haag.
- Kijk Niet Weg, het kan jou ook overkomen? Praktijkverhalen over de impact van ondermijning in buurten en wijken (gericht op de omgeving). Mensen kunnen onbewust ook slachtoffer worden van ondermijning. We laten mensen aan het woord die onbewust betrokken zijn geraakt. Hierbij zetten we diverse communicatiekanalen in.
- We organiseren jaarlijks de 'Meld verdachte signalen dag'. Één keer per jaar roepen we mensen nog nadrukkelijker op om te melden. We organiseren deze dag in samenwerking met politie en Meld Misdaad Anoniem. We willen de twijfels weghalen bij inwoners om verdachte situaties te melden. Geschikte momenten zijn het ingaan van de wintertijd of juist rondom de langste dag, 21 juni.
- Adopteer je wijk en hou deze leefbaar. In combinatie met onder andere WhatsApp Buurtpreventie roepen we inwoners op gezamenlijk hun wijk leefbaar en veilig te houden. Dat kan alleen door samen te werken en verantwoordelijkheid te nemen. We gaan ook meer de wijk in om het gesprek aan te gaan.
- Een gemeente of een van onze stakeholders kan een verzoek indienen om samen met de werkgroep communicatie of de communicatieadviseur lokaal een subcampagne of actie te ontwikkelen onder de naam Kijk Niet Weg. Zo streven we naar meer maatwerk per gemeente.
- We werken waar kan samen met partners. Denk aan een samenwerking met een of meerdere woningcorporaties om gezamenlijk de doelgroep van sociale huurwoningen te informeren over de gevolgen ondermijning en georganiseerde criminaliteit in een huurwoning. Of medewerking verlenen aan een informatiebijeenkomst van een van onze partners uit het veld.
- Door ons markt/communicatieonderzoek ontwikkelen in vier jaar tijd een dashboard voor Noord-Limburg. We gebruiken de input voor het verbeteren van onze uitingen en communicatie-inspanningen. Met het onderzoek genereren we ook publiciteit voor het onderwerp 'ondermijning'.
- Kijk Niet Weg buiten Noord-Limburg. Onze communicatie-inspanningen tot dusver hebben al veel vragen opgeleverd vanuit andere delen van de provincie en het land. We stellen ons ten doel kennis, kunde, ervaring en communicatiemiddelen op verzoek beschikbaar te stellen buiten Noord-Limburg. We willen andere regio's die daar om vragen stimuleren en inspireren om ook campagne te voeren onder de naam 'Kijk Niet Weg'. Hierbij bewaken we wel ons 'Kijk Niet Weg'-merk.

Jongeren

Jongeren zijn een specifieke doelgroep die lastig te bereiken is met campagnes vanuit de overheid. In de periode 2025 en 2028 worden in Noord-Limburg ook projecten opgestart om jonge aanwas in de criminaliteit te voorkomen. We zijn, vanuit de werkgroep communicatie, ondersteunend aan deze projecten die zich richten op jonge aanwas. We gaan niet zelfstandig regionale acties ontwikkelen voor jongeren vanuit Kijk Niet Weg. We zetten wel in op bewustwording, vroegsignalering en meldingsbereidheid bij ouders, verzorgers, familie en vrienden. Bijvoorbeeld 'Uw kind gaat op stap en nu?'.

Integraal samenwerken

Het programma veiligheid in Noord-Limburg bestaat uit verschillende projecten en werkgroepen. Naast de doorlopende Kijk Niet Weg campagne zetten we communicatie ook in voor verschillende werkgroepen. Waar kan maken we verbindingen tussen projecten of integreren we Kijk Niet Weg. In 2024 en 2025 werken we bijvoorbeeld samen aan communicatie rondom controles van het ACT! Interventieteam en de werkgroepen Veilig Buitengebied en Vitale Vakantieparken. Door deze integrale werkwijze blijft het niet alleen bij preventie en communicatie, maar is het een combinatie van beleidsmaatregelen, interventieaanbod en publiekscampagne inzake vroegsignalering.

Begroting

Regiodeal Begroting september 2024 t/m december 2025

1. Abonnementen	€ 15.000
2. Middelen / adverteren	€ 83.000
3. Activiteiten / sub campagnes	€ 95.000
4. Onderzoek	€ 60.000
5. Divers	€ 87.000
TOTAAL	€ 340.000*

**Dit is het totale budget dat beschikbaar is voor 2024 en 2025. Hiervan is al een beetje besteed.*

Regiodeal Begroting 2026

1. Abonnementen	€ 15.000
2. Middelen / adverteren	€ 24.000
3. Activiteiten / sub campagnes	€ 26.000
4. Onderzoek	€ 10.000
5. Divers	€ 50.000
TOTAAL	€ 125.000

Regiodeal Begroting 2027

1. Abonnementen	€ 15.000
2. Middelen / adverteren	€ 24.000
3. Activiteiten / sub campagnes	€ 26.000
4. Onderzoek	€ 10.000
5. Divers	€ 50.000
TOTAAL	€ 125.000

Regiodeal Begroting 2028

1. Abonnementen	€ 15.000
2. Middelen / adverteren	€ 24.000
3. Activiteiten / sub campagnes	€ 26.000
4. Onderzoek	€ 35.000
5. Divers	€ 50.000
TOTAAL	€ 150.000

Meldingen Meld Misdaad Anoniem Noord-Limburg

Jaar	Meldingen	Opmerking
2019	306	

2020	369	Corona
2021	375	Corona
2022	295	Juni start campagne
2023	360	
2024	203	Cijfers Q1 & Q2

Bron: Meld Misdaad Anoniem

Experience Center Limburg

Samen Slimmer Trainen

Opdrachtgever:	RIEC Limburg en regio Noord Limburg
Projectteam:	Bas van de Griendt, Dionne Eijdens en Kim Wetjens
Project:	Samen Slimmer Trainen
Versie:	1.0
Auteur:	Kim Wetjens
Datum:	3 oktober 2024

Managementsamenvatting

In Noord Limburg en binnen het RIEC samenwerkingsverband investeren we blijvend in kennisoverdracht aan de collega's die in het samenwerkingsverband een vuist maken tegen ondermijning. Steeds meer overheidsmedewerkers uit het samenwerkingsverband komen in aanraking met ondermijning. Daarom is blijvend en op verschillende manieren investeren in kennisoverdracht noodzakelijk. Het huidige aanbod bestaat uit het geven van workshops, presentaties en bewustwordingssessies. Echter is gebleken dat het leren door beleving een krachtiger middel is. Dit is aangetoond binnen diverse leertheorieën: denk hierbij aan het leermodel van Charles Jennings of de leercyclus van David Kolb. Juist door het concreet beleven wordt kennis dus beter verankerd en wordt gedragsverandering versterkt.

De afgelopen jaren zijn diverse producten op het gebied van awareness en bewustwording aangeboden. Echter constateren we dat de gewenste gedragsverandering om duurzaam ondermijning aan te pakken lang niet altijd vorm krijgt. Dit heeft diverse (externe) factoren, zoals de hoeveelheid producten, verloop en sturing.

Vanuit de verschillende versterkingspijlers en in het kader van de Limburgse Norm is het belangrijk om kritisch te kijken naar het bestaande aanbod en om daar waar mogelijk ook ons aanbod door te ontwikkelen. Binnen deze doorontwikkeling wordt blended learning centraal gesteld om zodoende diverse onderwijsmethoden te kunnen aanbieden. Hierbij wordt toegewerkt naar het aanbieden van een curriculum voor startende collega's en ervaren collega's, zodat zij *up-to-date* met de juiste bagage kunnen handelen wanneer zij te maken krijgen met ondermijnende criminaliteit. De aanpak begint ten slotte bij bewustwording en awareness, wat het verschil maakt tussen startbekwaam en vakbekwaam.

Je gaat het pas zien als je het door hebt!

Een Experience Center Limburg (ECL) biedt een plek voor overheidsprofessionals om in speciaal ingerichte belevingsruimtes de diverse ondermijningsthema's te ervaren. Het ervaren van ondermijningssignalen speelt hierin een centrale rol maar ook het trainen en oefenen in een veilige, realistische omgeving is een belangrijke doelstelling van het ECL. Een goed voorbeeld hiervan is de reeds bestaande LOODS12 te Breda. LOODS12 is vooral bedoeld voor de partners van de taskforce RIEC Brabant-Zeeland. Sinds de oprichting eind 2023 geven de RIEC partners aan het centrum een groot succes te vinden. Dit succes blijkt ook uit het feit dat de 'belevenis' tot en met Q1 2025 volgeboekt is. Incidenteel kunnen ook onze partners in Limburg gebruik maken van LOODS12 maar de partners van de taskforce krijgen voorrang.

Het hebben van meerdere Experience Centra (belevingscentra) in Nederland kan de aanpak van ondermijnende criminaliteit landelijk versterken. Daarnaast kunnen binnen dit centrum de krachten van alle samenwerkingspartners in Noord Limburg gebundeld worden. Op termijn kan dit centrum ook een belangrijke verbindende factor worden voor heel Limburg.

Kijkend naar de provinciegrenzen ligt het dichtstbijzijnde Noord Limburgse dorp op ±100km reisafstand van Breda. Vanuit het oogpunt van bereikbaarheid zou het een gerechtvaardigde keuze zijn om in Noord Limburg ook een belevingscentrum te realiseren.

Vanuit het oogpunt van specialisatie kan een centrum in Limburg een welkome aanvulling zijn op het bestaande netwerk van LOODS12 in Nederland, door het Experience Center Limburg zich te laten richten op regionale thema's. Denk hierbij aan thema's zoals arbeidsuitbuiting, zorgfraude, logistieke hotspots en de bijzondere grensligging. Met name in dat laatste thema kan het EURIEC een belangrijke rol vervullen.

Inhoudsopgave

1. Projectdefinitie	pag 3
2. Project Aanpak	pag 7
3. Financiën	pag 9
4. Projectplanning	pag 11
5. Project Organisatie	pag 12

Bijlage 1 Plattegrond concept ECL

1. Projectdefinitie

1.1 Aanleiding: Beter is nodig

Tot heden

Sinds 2020 heeft de regio Noord Limburg aanzienlijk geïnvesteerd in projecten om ondermijning integraal aan te pakken. De verschillende Regio Deal projecten waaronder het ACT!, aanpak rode & groene spoor vakantieparken en de campagne 'Kijk niet Weg' zijn hier een goed voorbeeld van. Kennisoverdracht is in al deze projecten een centraal thema. Wat we echter ook merken is dat het opleiden, trainen en beleven van collega's maar deels de aandacht krijgt die het verdient.

Ook RIEC Limburg heeft – mede vanuit de Versterkingsprogramma's - diverse producten ten behoeve van expertise- en kennisoverdracht ontwikkeld. Veel kennis is aangeboden, maar de vraag die blijft is of de benodigde gedragsverandering in het dagelijks handelen hiermee voldoende tot stand is gekomen. Het aanbieden van een blended learning curriculum in het Experience Center Limburg faciliteert de partners om de aangeleerde kennis en ervaring toe te passen in de praktijk waar overheidsprofessionals dagelijks mee te maken krijgen.

Trainen als kernbehoefte; omvang en diversiteit

Het trainen en delen van kennis in het netwerk en de samenleving is belangrijk voor een effectieve bestrijding van ondermijnende criminaliteit en de voorkoming ervan. Het huidige trainingsaanbod varieert van bewustwording tot de toepassing van de wet Bibob. Ook de versterkingsprogramma's hebben een groot aantal workshops opgeleverd. Naast bewustwordingssessies voor allerlei doelgroepen (o.a. branches, inwoners, overheid) heeft elk versterkingsprogramma kennis opgedaan en gedeeld. Er zijn gewaardeerde workshops voor de partners ontwikkeld, waaronder voor de politie en de belastingdienst. In het kader van de weerbare overheid werd in een groot aantal gemeenten een dilemmaworkshop voor gemeenteraden verzorgd. Ook is er een workshop voor BOA's en handhavers van alle disciplines ontwikkeld. Hierin wordt geleerd anders te kijken en elkaars bevoegdheden beter te kennen, waarbij Loods12 met haar ontwikkelde praktijk experience voor deze doelgroep een groot succes bleek te zijn. Door een praktijksimulatie worden situaties beoefend en met het gebruik van themakamers worden de specifieke thema's uitgediept en per functiegroep besproken.

Doel van het Experience Center

Het Experience Center Limburg beoogt om training, opleiden en beleven een centraal thema te maken in Noord Limburg. Met name door praktijk gerichte kennisoverdracht worden de bestaande initiatieven in Noord Limburg ook enorm versterkt.

Ondermijning komt overal voor. Om het te leren herkennen, heeft het laten ervaren van hoe dit er in de praktijk uit kan zien meer effect dan wanneer dit alleen in theorie wordt uitgelegd. Door nadrukkelijk de focus te leggen op het actief aanleren van signaalherkenning en ingrijpen in praktijksituaties, onder meer door rollenspellen met acteurs, gaat de overheidsprofessional na een bezoek aan het Experience Center Limburg naar huis met een ervaring die blijft hangen en kennis die direct toepasbaar is in de praktijk.

Vernieuwd concept

- Het uitgangspunt moet zijn dat nieuwe medewerkers een traject aangeboden krijgen waarin ze van startbekwaam opgeleid worden naar vakbekwaam.
- Uit ervaring blijkt dat trainingen op fysieke afstand van de reguliere werklocatie meer impact hebben, doordat deelnemers met meer focus aanwezig zijn. In sommige gevallen blijft in-company noodzakelijk, bijvoorbeeld om dichterbij de praktijk of doelgroep te kunnen oefenen.
- Uit ervaring blijkt tevens dat 'in de praktijk ervaring opdoen' zorgt voor de grootste leercurve ten opzichte van kennisoverdracht door presentaties of factsheets. De meerwaarde van trainingen wordt dus nog groter als er een directe link met de praktijk wordt gemaakt (*ervaringsgericht-leren*).

- Met de komst van de ACT! teams in Limburg is de behoefte en noodzaak aan een integraal opleidingsaanbod gegroeid. Vanwege de hands-on mentaliteit van deze teams is ervaringsleren een mooie toevoeging.
- Het zogenaamde double-loop learning effect staat hier centraal. De medewerkers wordt een 'ervaring' aangereikt waardoor hun vakbekwaamheid toeneemt. Door een goede evaluatie van dit proces worden toekomstige leersessies nog beter ingericht en daardoor effectiever.
- In de beleving wordt ruim aandacht geschonken aan het concept van teamgericht trainen. Het verbeteren van de samenwerking leidt uiteindelijk tot een betere teamprestatie. Dit gaat op voor zowel teams binnen gemeente maar ook voor intergemeentelijke teams zoals het ACT óf de samenwerking tussen gemeenten en politie, belastingdienst en andere partners.
- Het Experience Center is niet alleen bedoeld voor toezichthouder en handhavers van de verschillende partners. Het biedt ook een uitstekende omgeving om andere doelgroepen zoals juristen, raadsleden, vergunningsverleners, klant contact centrum, burgerzaken, bouwtoezicht en beleidsmakers te trainen in het herkennen van signalen van ondermijning.

Oefenlocatie (huur) voor opleiden en trainen centraal in de regio.

Momenteel is er een versnipperd opleidings- en trainingsaanbod in Limburg. Er worden op grote schaal kosten gemaakt voor het huren van locaties t.b.v. trainingen, waarbij locaties vaak niet geschikt zijn voor het inrichten c.q. nabootsen van praktijksituaties. Daarnaast volgen verschillende doelgroepen periodiek her- en bijscholing cursussen, denk bijvoorbeeld aan onze Boa's. We willen ook verkennen of deze cursussen (deels) gegeven kunnen worden in het ECL.

Het ECL kan in deze vraag voorzien met inspirerende werkruimten en waarheidsgetrouwe situaties. Ook kan er in het centrum vergaderd / gewerkt worden door kleine en grotere groepen.

Voor de locatie hebben we een gemeentelijk pand in Venlo (Noord Limburg) op het oog dat voldoet aan de benodigde ruimte voor al deze behoeften en goed bereikbaar is met het OV, waarbij gratis parkeren mogelijk is. In dat pand is ook de Risk Factory gevestigd. In de toekomst is het de intentie om verdere samenwerking met de Risk Factory verkennen.

1.2. Projectdoelstellingen

De gezamenlijke inzet inzake opleiden, trainen en andere vormen van kennisoverdracht moet leiden tot een duurzame, blijvende gedragsverandering in de aanpak van ondermijning in Noord Limburg en in het samenwerkingsverband RIEC Limburg.

Dit willen we bereiken door:

- Een Noord Limburgse trainingslocatie, waarmee overheidsprofessionals bewust uit de 'waan van de dag' worden gehaald;
- Een trainingslocatie voor verschillende doelgroepen, zoals bestuurders/colleges, management en uitvoerders, met een aanbod op verschillende niveaus van basis- tot expertniveau;
- Een trainingslocatie waar beleven en ervaren op teamniveau centraal staat;
- Een centrum middenin Noord Limburg waaruit blijkt dat de aanpak in Noord Limburg van ondermijning toonaangevend is in Nederland.
- Themakamers in te richten op diverse ondermijningsthema's, waarbij te denken valt aan mensenhandel, criminele-, seksuele en arbeidsuitbuiting, synthetische drugs, witwassen, zorgcriminaliteit, het EURIEC, et cetera;
- Experts van het RIEC Limburg en het samenwerkingsverband trainen zelf de professionals;
- Een duurzaam trainingscurriculum voor nieuwe en ervaren overheidsprofessionals in de aanpak van ondermijning;
- Een belevingscentrum in te richten dat onderdeel uitmaakt van een landelijk netwerk;
- Zoveel als mogelijk samen trainen met partners met wie je in de praktijk ook werkt;
- Het combineren van theorie en praktijk.

1.3. Scope & afbakening

- De trainingslocatie is enkel bedoeld voor trainingen gerelateerd aan ondermijning en de aanpak van andere geprioriteerde veiligheidsthema's;
- Deze trainingslocatie en het curriculum worden aangeboden aan de partners in Noord Limburg. In een later stadium kunnen ook andere partners van het RIEC samenwerkingsverband hier gebruik van maken
- De trainingslocatie is incidenteel te huur voor andere (overheids)organisaties. Hierdoor kunnen de exploitatiekosten ook verlaagd worden voor de gemeenten in Noord-Limburg en voor het RIEC

1.4. Randvoorwaarden

- Een coördinerend planner wordt aangesteld om de centrale trainingslocatie te coördineren;
- Het RIEC Limburg pakt samen met de regio Noord Limburg een sturende rol in de opzet en in de exploitatie;
- Organisaties uit het RIEC Limburg samenwerkingsverband nemen de benodigde ondermijning gerelateerde trainingen en workshops af bij het gezamenlijke trainingscentrum;
- Leidinggevenden van de organisaties uit het RIEC Limburg samenwerkingsverband creëren ruimte om het geleerde in de praktijk te brengen. Om dit te borgen kan gedacht worden aan het opnemen van het ECL in de Limburgse Norm.

1.5. Uitgangspunten & aannames

- Het RIEC Limburg zorgt voor een passend aanbod van trainingen en workshops en stemt dit af met het samenwerkingsverband;
- Het ECL wordt op termijn ook beschikbaar voor andere partners buiten Noord-Limburg op die momenten dat Noord Limburg hier geen gebruik van maakt. Hiermee pakt Noord-Limburg ook een trekkende rol in de aanpak van Ondermijning provincie breed.
- Het RIEC Limburg en de netwerkpartners stellen zo veel als mogelijk eigen specialisten beschikbaar ten behoeven van de kennisoverdracht en ervaringsleren, werkend leren en lerend werken.

2. Projectaanpak

Voordat het trainen vanuit een trainingslocatie mogelijk is, moeten er diverse stappen gezet worden. Tijdens het nemen van onderstaande stappen is verbinding met de partners uit het samenwerkingsverband noodzakelijk, om er voor te zorgen dat het aanbod aan trainingen en de inrichting van de trainingslocatie aansluit bij de actuele behoefte van het samenwerkingsverband.

De volgende zaken zullen moeten worden geregeld:

1. Verwerven van een pand;
2. Inrichten van de gekozen locatie;
3. Werven van een coördinerend planner;
4. Het uitbreiden van een curriculum;
5. Creëren van een trainerspoule;
6. Het opstellen van een communicatieplan;
7. Planning.

Toelichting

Ad. 1. Verwerven van een pand

In Venlo staat de Risk Factory Limburg Noord. *De Risk Factory is een belevingscentrum, waarbij- ondersteund door moderne technieken op een levensechte manier allerlei scenario's op het gebied van positieve gezondheid en veiligheid aan doelgroepen (nu nog groep 8, senioren, in de nabije toekomst het voortgezet onderwijs) aangeboden worden. De veiligheids- en gezondheidsthema's binnen de Risk Factory Limburg- Noord zijn bepaald op basis van de kerndoelen van het primaire onderwijs, het integrale veiligheidsplan en beleidsplan rondom (positieve) gezondheid van de gemeenten in Limburg-Noord én provincie Limburg alsmede de praktijkervaringen van de partners.*

Een gedeelte van dit gebouw is beschikbaar tot 2029 en zou geschikt zijn voor het formeren van een Experience Center Limburg. Om het deel van dit gebouw in te kunnen richten als Experience Center Limburg moeten de ruimtes worden aangepast.

Pand	Aantal m2	Huurprijs	Servicekosten	Huur + servicekosten
Ruimte welke te verhuren zijn	420 m2	€33.200	€16.800	€50.000*

*prijs is nog indicatief definitieve prijs wordt nog vastgesteld.

De volgende facilitaire zaken vallen onder de huurprijs:

- Gratis parkeren op het afgesloten terrein;
- Groenvoorziening van het buitenterrein;
- Het gebruik maken van de gezamenlijke kantine van de VRLN;

Ad 2. Inrichten pand

Tijdens het voortraject moet met de Veiligheidsregio Limburg Noord bekeken worden of het mogelijk is om gebruik te maken van de facilitaire diensten van de Veiligheidsregio Limburg Noord. Het RIEC Limburg wil in samenwerking met partners uit het samenwerkingsverband het pand inrichten, waarbij het wenselijk is dat partners spullen ter beschikking stellen aan het Experience Center Limburg. Voor de techniek en grotere "verbouwingen" is het inhuren van experts (elektricien/timmerman) noodzakelijk.

Een bijkomstigheid is dat de Risk Factory Limburg Noord gaat uitbreiden voor de doelgroep Voortgezet Onderwijs. Er staan verbouwingen op de planning. Kosten technisch zou het gunstig zijn wanneer er meerdere verbouwingen gecombineerd kunnen worden.

Ad. 3. Werven van een coördinerend planner (S8)

Deze voert coördinerende en ondersteunende planningswerkzaamheden uit.

De medewerker heeft verder in zijn of haar takenpakket:

- Het administratief ondersteunen van de trainingsunit en beheren van de trainingskalender.
- Het verzamelen van feedback van cursisten en trainers.
- Het informeren van betrokkenen zodat iedereen op de hoogte blijft van ontwikkelingen op het gebied van trainingen en trainingsmethoden.
- Het afstemmen van knelpunten met het RIEC en de partners in Noord-Limburg

Ad. 4. Het uitbreiden van het curriculum

Het bestaande aanbod van trainingen blijft in ontwikkeling. In afstemming met de partners in het RIEC Limburg samenwerkingsverband zal het curriculum verder worden ontwikkeld.

Ad. 5. Het creëren van een trainerspoule

Afhankelijk van het curriculum zullen trainers/ experts hieraan verbonden worden, zodat er een concrete trainerspoule ontstaat. De trainers komen zo veel als mogelijk uit het RIEC Limburg samenwerkingsverband.

Ad. 6. Het opstellen van een communicatieplan

Gedurende alle bovenstaande stappen zijn verbinding en communicatie nodig met zeer veel partijen. Het opstellen van een communicatieplan is noodzakelijk: hiervoor is capaciteit en budget beschikbaar vanuit de RIEC Limburg organisatie.

Ad. 7. Planning

Er zal een gedetailleerde planning gemaakt worden, zodra Noord Limburg en de stuurgroep RIEC positief besluiten over de komst van een Experience Center.

3. Financiën

Exploitatie en financiële dekking

De initiële investering in 2024 wordt gedekt vanuit RIEC gelden. De exploitatiekosten voor 2025 t/m 2028 worden gefinancierd vanuit RIEC gelden en vanuit de Regio Deal Noord Limburg. Omdat de RIEC gelden voor de periode 2025 t/m 2028 maar beperkt zijn en ook de initiële investering vanuit de RIEC gelden wordt gedaan is het voorstel om €20.000,- per jaar, in totaal dus €80.000,-, vanuit de RIEC gelden te betalen. De overige exploitatie kosten worden gefinancierd vanuit de Regio Deal Noord Limburg.

Het gaat dan om € 105.000,- per jaar (2025 t/m 2028), in totaal dus € 420.000,-. Waarbij wel nadrukkelijk een inspanningsverplichting wordt gevraagd van het RIEC en de regio Noord-Limburg in het op zoek gaan naar een structurele financiering van de exploitatiekosten. Denk hierbij aan de andere regio's in Limburg, maar ook Oost-Brabant en Gelderland en het benaderen van partijen in de private en publieke sector.

De Experience Center Limburg wordt in eerste instantie gebruikt door alle partners in Noord Limburg. We zien echter wel een groeimodel ontstaan waar bij in 2025 ook gekeken kan worden naar gebruik en financiering door andere regio's en partners.

Initiële investering	
Verbouw locatie, wanden/deuren (ver)plaatsen	€25.000,-
Muren/wanden schilderen/behangen/aankleden (denk aan graffiti, schilderwerk, behangen (excl. behang))	€20.000,-
Interieur vergaderruimtes	€20.000,-
Verleggen elektra	€15.000,-
Camera's experience (15 camera's + geluid)	€15.000,-
ICT (contract afsluiten, aansluiten camera's in de ruimtes (incl. multifunctionele)	€10.000,-
2 ^e Hands TV- schermen (9 stuks)	€10.000,-
Accessoires, bank, bar, borden, planten, spiegels, behang, vloerkleden, posters etc. (kringloop, eigen inzameling etc.)	€65.000,-
Drugslab/hennepkwekerij (gebouwd door de politie)	€32.000,-
Post onvoorzien	€10.000,-
Inhuur externe projectleider 500 uur (inhuur projectleider extern, welke ook LOODS12 heeft opgericht)	€62.500,-
Marketing	€10.000,-
Totaal excl. BTW	€294.500,-
21% BTW	€61.845,-
Totaal incl. BTW	€356.345,-*

*Deze middelen worden betaald uit het budget van het programma Intergemeentelijke Bestuurlijke Handhavingsteams

Jaarlijkse exploitatiekosten	
Huur locatie incl. servicekosten	€50.000,-
Coördinerend planner (schaal 8 3d/w)	€55.000,-
Inzet trainers: experts RIEC Limburg en specialisten uit het netwerk	€0
Marketing/communicatiebudget	€10.000,-
Onvoorzien	€10.000,-
Totaal	€125.000,-

Wat vinden partners?

De mening/behoefte van onze partners is uiteraard ook belangrijk voor het opzetten van een Experience Center Limburg. Als er geen noodzaak/behoefte wordt ervaren binnen de regio dan heeft het opzetten van een Experience Center Limburg geen meerwaarde. Mede omdat getracht wordt voor de opvolgende jaren een financiële dekking te krijgen vanuit de regiodeal Noord Limburg, is in eerste aanzet de behoefte en noodzaak van de Noord Limburgse gemeenten opgehaald. Er is specifiek navraag gedaan of partners een meerwaarde ervaren als het Experience Center Limburg tot stand komt en zij daar gebruik van kunnen maken en wat hun wensen/behoefte zijn die zij graag verankerd willen zien in zo'n Experience. In deze gesprekken werd een unanieme meerwaarde ervaren voor het opzetten en gebruik van de Experience. Onderstaand een weergave van de wensen en behoeften:

- Signalen van ondermijning leren zien op diverse niveaus (basis, vakbekwaam en vakvaardig);
- Bij een controle meer bekend raken met bevoegdheden op het vlak van het bestuursrecht en het snijvlak van strafrecht, waar ligt de grens en wat mag de BOA/toezichthouder wel of niet. Daarnaast ook de verbinding tussen bestuursrechtelijke aanpak en strafrechtelijke aanpak;
- Mensenhandel gecombineerd met een controle, waar let je op en hoe voer je de communicatie, specifiek aandacht prostitutiecontrole en arbeidsmigranten (huisvesting, opkoop cafés voor huisvesting, vakantieparken);
- De politie ziet kansen om medewerkers te trainen op specifieke geprioriteerde thema's. Ook de mogelijkheid om bepaalde thema van de periodieke, verplichte Integrale Beroeps Training (IBT) is interessant en kan verder worden verkend.
- Verslaglegging van de bevindingen van een controle;
- Bewustwording eigen veiligheid tijdens controle, waar moet men opletten;
- Bevordering integrale benadering en samenwerking op specifieke thema's, niet alleen voor gemeenten maar ook in samenwerking juist met andere partners. Leren van elkaars expertise;
- Bevordering communicatie/weerbaarheid van boa's/toezichthouders;
- Verkrijgen van financiële aspecten/inzichten die spelen binnen georganiseerde criminaliteit, leren over signalen en waar moet op gelet worden, denk aan panden, open bronnen etc.;
- Inspelen op actuele ontwikkelingen binnen de ondermijnende criminaliteit op het vlak van logistiek/transport/grensoverschrijdend;
- Meer inzicht krijgen in zorgcriminaliteit en waar moet men op letten;
- Naast uitvoerend medewerkers ook bestuurders en raadsleden etc. laten beleven.

Thema's ECL

Op basis van bovenstaande wensen willen we de volgende thema's in het ECL terug laten komen:

- Drugs
- Uitbuiting
- Zorgcriminaliteit
- Transport & Logistiek
- Weerbaarheid
- Cybercrime
- Grensoverschrijdende criminaliteit
- Jonge aanwas

4. Projectplanning

Datum	To do list	
27 sept	Brainstormsessie/behoeftepeiling in LOODS12 te Breda	
Week van 15 okt	Akkoord vanuit Noord Limburg Akkoord Stuurgroep RIEC Limburg	
Q4	Start verbouwing	
Wk 46 t/m 52	Klusdagen (teambuilding)	
Q1 2025	Oplevering ECL	

5.Projectorganisatie

Namen Rollen, taken, bevoegdheden & verantwoordelijkheden

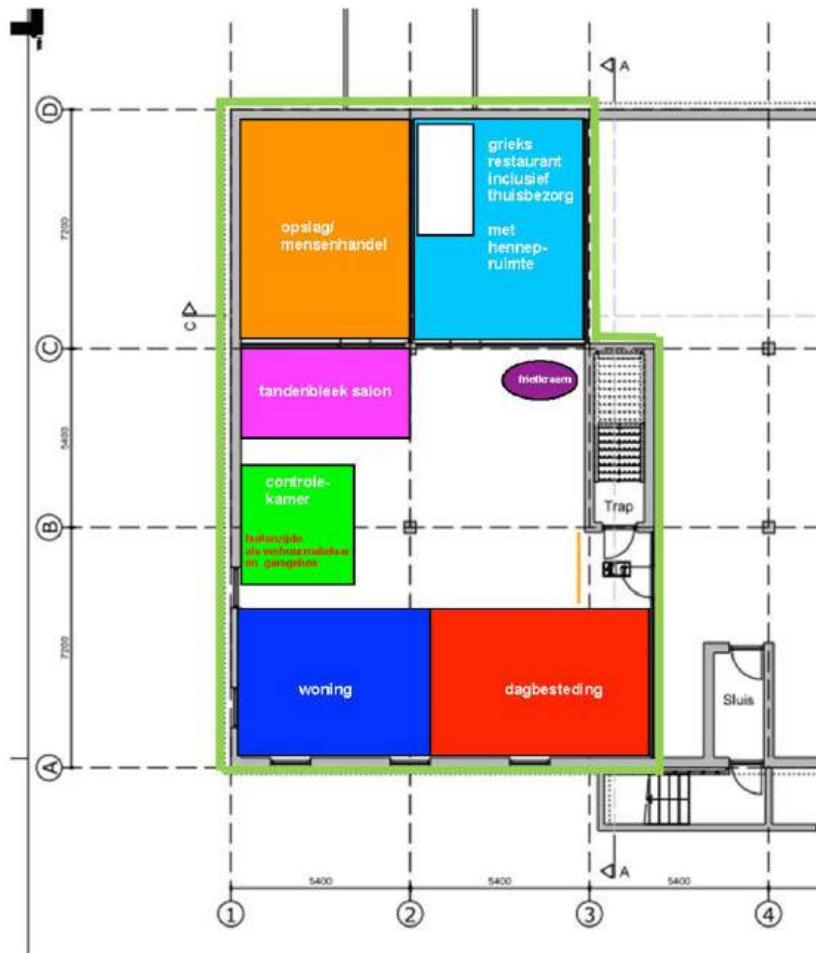
Opdrachtgever	Stuurgroep Regio Deal Noord Limburg en stuurgroep RIEC Limburg
Uitvoering	Noord Limburg i.s.m. RIEC Limburg dragen zorg voor de juiste bemensing / de totstandkoming van de trainingslocatie en het curriculum. Verantwoordelijk voor de benodigde afstemming met de partners in het samenwerkingsverband.
Coördinerend planner	zie hoofdstuk 3, Ad.3
Themaspecialisten	Uit het samenwerkingsverband zullen themaspecialisten betrokken worden bij de inrichting van de 'thema-leslokalen'.

Bijlage 1 Plattegrond Experience Centrum Limburg

Begane Grond

Kelder

Samen slimmer tegen ondermijnende criminaliteit

© 2023, Regionaal Informatie- en Expertisecentrum RIEC (<Regio>) (uitgegeven in eigen beheer). Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Samen groeien

Adviesnota

Doorontwikkeling regionale samenwerking ondermijning Noord-Limburg

Versie 1.0; 27-09-2024 Samenvatting adviesnota t.b.v. de aanvraag Regiodealgelden 2025-2028

Opdrachtnemer: Wiljan Rooijackers en Kristel Scheffers

Opdrachtgever: Burgemeester Palmen

Samenvatting t.b.v. de aanvraag voor de Regiodeal 2025-2028. De volledige adviesnota zal komende maand gepresenteerd worden aan alle stakeholders.

Aanleiding: In juli 2023 bracht Hiemstra & De Vries een rapport uit over de doorontwikkeling van de aanpak van ondermijning in Noord-Limburg. Dit rapport volgde op een bestuurlijk overleg onder leiding van burgemeester Palmen. Het verspreiden van het conceptrapport leidde tot verwarring, omdat het onverwachts kwam en niet vooraf besproken was. Er zijn sindsdien verschillende gesprekken gevoerd om de aanpak te verduidelijken en te verbeteren.

Proces: Het doel van de gesprekken was om verschillende beelden op te halen over de doorontwikkeling van de aanpak van ondermijning in brede zin en de samenwerking binnen het ACT! specifiek. Tijdens drie gespreksrondes werden veiligheidsadviseurs, RIEC-partners, en bestuurders geïnterviewd. Deze gesprekken leidden tot een breed inzicht in terugkerende thema's en vraagstukken.

Conclusies en Rode Draden: Er is brede consensus over de noodzaak tot doorontwikkeling van de aanpak van ondermijning, met een focus op regionale afstemming en prioritering. Het "Big Eight"-model, gepresenteerd in het rapport van Hiemstra & De Vries, is de goede eerste stap in dit proces, hoewel er verschil van inzicht is over de opzet en implementatie. Er moet een verbeterde overlegstructuur komen die besluitvorming omvat van inhoudelijke thema's en ook de verdeling van capaciteit omvat. Essentiële succesfactoren zijn een passende (open) cultuur en vertrouwen, eenduidigheid in begrippen en overlegstructuren een cruciale rol bij de samenwerking.

Aanbevelingen concreet:

1. **Implementeer de voorgestelde structuur:** Dit is een governance-model dat operationele activiteiten verbindt met strategisch beleid en aansluit bij (een deel van de huidige) samenwerkingsvormen (ACT!) .
2. **Start met een pilot in 2025:** Benoem een specifiek thema, dat hoog op de prioriteitenlijst van alle betrokken partners staat en werk vanuit deze pilot aan gedeelde successen.
3. **Borg en door ontwikkel het ACT! met kennis en expertise en verstevig daarbij de sleutelrollen:** Investeer in strategische en operationele leiders en verstevig het bestaande ACT!-team.

Daarvoor ondersteunende aanbevelingen:

4. **Creëer een platform voor integrale samenwerking:** Ontwikkel een juridisch platform voor prioritering en informatie-uitwisseling waar alle partners mee instemmen.
5. **Bouw een gezamenlijk startbeeld:** Ontwikkel een gezamenlijk beeld van de startpositie van de partners ('van waaruit vertrekken we en wat is het eerste station?') en werk van daaruit naar een breed gedeelde beweging. Dit past binnen de voorgestelde structuur.
6. **Investeer in een duurzame cultuur:** Versterk vertrouwen en kennisdeling tussen partners door het inbouwen van structurele evaluatiemomenten

Deze aanbevelingen richten zich op het verbeteren van de regionale samenwerking en het opbouwen van een duurzame aanpak voor ondermijning in Noord-Limburg.

Financiële paragraaf

De doorontwikkeling dient (geheel / gedeeltelijk) gefinancierd te worden vanuit de nieuwe regiodeal. In het bijgevoegde schema is de financiële vertaling samengevat. Dit schema houdt rekening met jaarlijkse of projectgebonden kosten, afgestemd op de beleidsperiode van de nieuwe regiodeal.

	Omschrijving onderwerp	Acties	2024	2025	2026	2027 & 2028
1	Doorontwikkeling regionale aanpak Ondernijning					
		(I) Organisatie en opzet denksessies (3x)	€ 3.000	€ 1.500		
		(I) Uitwerken inrichtingsvoorstel (obv input denksessies)	€ 5.000			
		Begeleiden besluitvormingsproces		€2.000		
		(I) Organisatie kick off bijeenkomst		€2.000		
		(I) Organisatie tussentijdse evaluatie		€2.500		
		(I) Opstellen (samenwerkings-) convenant / juridische basis (samenvoegen wat er is-ontwikkelen wat er nog niet is ihkv informatiedeling en samenwerkingsafspraken)		€ 25.000 (schatting – inzet juridische expertise)		
	Sub totaal		€ 8.000	€ 33.000		
	Dekking		<i>Regiodeal 2024 (Doorontwikkeling ACT! IA 107)</i>	<i>Regiodeal 2024 (Doorontwikkeling ACT! IA 107)</i>		
2	Pilotproject regionale samenwerking	(I) Inzet van een extern adviseur voor; - Creëren en inrichten platform	€ 15.000 (totaal)	€ 100.000 (totaal)	€ 100.000 (totaal)	

		voor samenwerking (start Q 4 2024) - Leiding van pilot project (inhoud wordt bepaald vanuit denksessies) Begeleiding van pilot thema voor 2025 en vervolgthema's (2025) - Tussentijdse evaluatie op samenwerking en model				
	Dekking			<i>Dekking regiodeal 2025</i>	<i>Dekking regiodeal 2025</i>	<i>Dekking regiodeal 2025</i>
3	Structurele borging regionale doorontwikkeling¹	(S/I) Regionaal programmaleider (RPL) (1 fte)	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000	€ 130.000
	Dekking		<i>Dekking ACT 2024</i>	<i>Dekking ACT 2024</i>	<i>Dekking Regiodeal 2025</i>	<i>Dekking Regiodeal 2025</i>
4	Borging, verbetering en versterking ACT!	(S/I) Teamleider ACT (1 fte)	€ 20.000 (inzet 2024)	€ 40.000	€ 80.000	€ 80.000
		(S/I) Aanstelling 2 fte toezichthouders tbv interventieteam	-	€ 160.000	€ 160.000	€ 160.000
		Ondersteuning ACT	€ 20.000 (inzet 2024)	€ 40.000		
	Dekking		<i>Dekking Regiodeal 2024</i>	<i>Dekking Regiodeal 2024 en deel Regiodeal 2025 ev</i>	<i>Dekking Regiodeal 2025 ev</i>	<i>Dekking Regiodeal 2025 ev</i>
	Totaal		€ 193.000	€503.000	€470.000	€370.000

I = Incidentele kosten

S= structurele kosten

S/I= Structurele kosten / incidentele posten (def. Borging nodig)

¹ De regionale programmamanager heeft een duidelijke rol in de regionale aansturing, maar wordt vanuit een ander budget gefinancierd.

Dit leidt tot de volgende claim voor de nieuwe regiodeal Noord -Limburg :

	Regiodeal 2024 (onder uitputting)	Regiodeal 2025
2024	€ 193.000 <i>Dekking vanuit;</i> - ACT (RIEC bijdrage) €245.000	€ 0
2025	€503.000 <i>Dekking vanuit;</i> - RIEC bijdrage; €245.000 - Onder uitputting ACT doorontwikkeling 2024 €258.000	€ 0
2026	€ 245.000 <i>Dekking vanuit;</i> ACT (RIEC bijdrage) €245.000	€225.000
2027	€ 0	€370.000
2028	€ 0	€370.000

Bijlage 1; Beknopte taakomschrijving met functie t.b.v de aansturing regionale governance

A. Regionaal Programmamanager (RPM) (strategisch niveau);

- De RPM stelt een regionaal programma op met integrale strategie en visie op de te behalen doelen in de aanpak van ondermijnende (georganiseerde) criminaliteit;
- Hij /zij voert een programmastrategie en programma-implementatie. Hij/ zij stuurt op de benoemde doelen;
- De RPM legt de verbinding met de aanwezige (regionale en provinciale) strategische en bestuurlijke teams en draagt zorg voor onderlinge afstemming en inzicht;
- De RPM houdt overzicht op alle regionale en landelijke, aan elkaar verbonden programma's en projecten en voert de coördinatie op deze;
- De RPM houdt toezicht op de voortgang en signaleert knelpunten op strategisch niveau;
- De RPM stuurt op de strategische planning en budgetbeheer regionale programma's;
- De RPM is secretaris van het regionale ondermijningsoverleg en voorzitter van de regionale voorbereidingstafels;
- De RPM onderhoudt, op strategische en bestuurlijk niveau, contact met alle bij het programma betrokken partijen. En stelt zich als onafhankelijk manager namens alle partijen op;

B. Regionaal Programmaleider (RPL) (tactisch niveau)

- De RPL is het scharnier en legt de verbinding tussen het strategisch niveau, het tactisch niveau en de operationele uitvoering, dit in nauwe samenwerking met zowel de RMP als de TL.
- De RPL treedt op als verbinder op tactisch niveau binnen het betrokken netwerk;
- De RPL houdt toezicht op de voortgang en signaleert knelpunten op tactisch niveau;
- De RPL vertaalt de strategische inzichten naar het operationele niveau en vise versa;
- De RPL legt de verbinding met de aanwezige (regionale en provinciale) tactische en operationele teams en draagt zorg voor onderlinge afstemming en inzicht;
- De RPL zorgt mede voor het op koers houden van de gekozen strategie;
- De RPL signaleert nieuwe ontwikkelingen en trends en vertaalt deze naar het strategisch niveau;
- De RPL houdt zicht op het operationeel niveau, mede door aan te sluiten bij de basisteam driehoeksoverleggen;
- De RPL treedt in voorkomende gevallen op als projectleider;
- De RPL onderhoud contacten met de tactische leiding van alle betrokken gemeenten en/of partners en stuurt op de samenhang in de aanpak;
- De RPL is een schakelfunctie; vertaalt de strategische doelstellingen naar het tactische niveau.

C. Teamleider ACT! Interventieteam (TL) (operationeel coördinerend niveau)

- De TL werkt samen met de RPL in het scharnier tussen het operationele en tactisch niveau;
- De TL vertaalt samen met de RPL de tactische inzichten naar de operatie interventie via de hiervoor geldende wetgeving, formats en protocollen;
- De TL stuurt het ACT! Interventieteam aan;
- De TL bereidt de operationele inzet voor, legt de verbinding met partners en stelt draaiboeken op;
- De TL heeft de operationele leiding tijdens de actiedagen en draagt zorg voor tijdige verslaglegging door het interventieteam;
- De TL houdt de voortgang bij van de werkzaamheden van het ACT! interventieteam;
- De TL is tevens toezichthouder en verricht de daarbij behorende werkzaamheden.

D. Toezichthouder ACT! (TH) (operationeel uitvoerend niveau)

- De TH is 100 % onderdeel van het ACT! Interventieteam en werkt voor alle gemeenten van Noord-Limburg binnen het ACT! verband. Dit ter ondersteuning van de lokale sterkte;
- De TH werkt ter ondersteuning aan de lokale aanpak ondermijning. Hij/ zij controleert daarbij de naleving van locatie en landelijke wet- en regelgeving en signaleert afwijkingen;
- De TH heeft een specifieke (vaste) rol in de bestrijding van de lokale ondermijning binnen het team. Dit door:
 - o Als vast lid van het ACT! Interventieteam deelnemen aan handhavingscontroles, samen met de flexibel inzetbare ACT! teamleden. Hierdoor wordt vaste kennis en expertise opgebouwd en wordt professionalisering van het team bevorderd. Taakaccenten kunnen bij hen belegd worden.
 - o Het verbeteren van de informatiepositie: verzamelen van informatie over de situatie tijdens de verschillende acties, gericht op de bestrijding van ondermijning, veiligheid en leefbaarheid.
 - o Specifieke en voorbereide locatiebezoeken, inclusief het opstellen van rapportages en opbouwen van dossiers;
- De TH werkt onder aansturing van de teamleider ACT! Interventieteam.

Bestedingsvoorstel politie

REGIODEAL NOORD-LIMBURG 2025-2028

De opgave

De regio Noord-Limburg streeft ernaar de gezondste regio te zijn. Een veilige leefomgeving is voorwaardelijk om je goed te voelen. Criminaliteit tast de veiligheid en het veiligheidsgevoel van inwoners aan. Daarom investeert de regio met deze Regiodeal in de maatschappelijke opgave 'veiligheid'. De aanpak is 'integraal'. Dat wil zeggen dat de veiligheidspartners de krachten bundelen en dat de aanpak zich richt op preventie, vroegsignalering én repressie. De aanpak bestaat uit vier pijlers:

1. Kennis van het probleem centraal
2. Voorkomen van criminaliteit met zorg en onderwijs
3. Vroegtijdig signaleren van misstanden
4. Uitvoeringskracht voor handhaven en opsporen

De ambitie

De politie wil hieraan een bijdrage leveren:

Intelligence

De beschikbare kennis van een veiligheidsprobleem vormt het vertrekpunt voor de integrale aanpak. De politie in de regio Noord-Limburg heeft behoefte aan een extra analist, bijvoorbeeld om informatiebeelden te genereren over jongeren die dreigen af te glijden/zijn afgegleden in de criminaliteit. Met deze extra analysecapaciteit voor Noord-Limburg is de politie in staat om informatiebeelden op te leveren die dienen als basis voor de integrale aanpak van het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg. De analist gaat dus informatie uit politiesystemen verzamelen en analyseren, en bundelt deze met kennis van partners tot integrale informatiebeelden.

Opsporing

Recherche-onderzoeken van de politie leiden niet enkel tot strafrechtelijke veroordelingen. Ze leveren ook andere inzichten op, bijvoorbeeld in de voedingsbodem voor criminaliteit of in de verhouding tussen kopstukken en meelopers. Deze inzichten kunnen leiden tot alternatieve interventies. Denk aan samenwerkingen met scholen die kampen met probleemjongeren, of de inzet van bestuursrechtelijke interventies. De politie heeft de ambitie om hiertoe voor de regio Noord-Limburg twee opsporingsambtenaren te werven voor de duur van de Regiodeal 2025-2028.

Coördinatie

De integrale aanpak, zoals beoogde met de Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028, vraagt goede coördinatie van de werkzaamheden van de diverse politieteams. Zo is het voor het verzamelen van informatie van belang dat wijkagenten de juiste informatie vastleggen in systemen. En om opsporingsonderzoeken niet alleen voor strafrecht, maar ook voor alternatieve afdoeningen zinvol te maken, is de juiste aansturing met een brede blik en kennis van partnerorganisaties nodig. De politie heeft daarom behoefte aan een coördinator die hiervoor zorgdraagt. Deze coördinator draagt bij aan het versterken van de gehele keten en fungeert hierbij als verbinder en aanjager binnen de integrale aanpak. Hij is tevens vraagbaak voor de politieteams. De coördinator is bovendien van belang om andere bewegingen bij elkaar te brengen, zoals de investeringen uit 'Preventie met Gezag', RIEC-gelden en Hermans-gelden.

Gevraagde investering

Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028

- Coördinatie: 0,5 fte bedrijfsvoeringspecialist C
- Analyse: 1 fte operationeel specialist A intel
- Intelligencecoördinatie: 0,5 fte operationeel specialist B intel
- Opsporing: 2 fte politiemedewerker specifieke inzetbaarheid

Bestedingsvoorstel Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028										
<i>Toegepaste indexatie 7,2% (jaarlijks)</i>										
Omschrijving	functie	fte	schaal	Tarief OS 2024	Tarief NOS 2024	Tarief 2025	Tarief 2026	Tarief 2027	Tarief 2028	Benodigd 2025-2028
Analyse	Operationeel Specialist A	1,00	9	€ 171.547		€ 183.898	€ 197.139	€ 211.333	€ 226.549	€ 818.920
Intelligencecoördinatie	Operationeel Specialist B	0,50	10	€ 181.943		€ 97.521	€ 104.543	€ 112.070	€ 120.139	€ 434.274
Opsporing	Generalist	1,00	7	€ 149.692		€ 160.470	€ 172.024	€ 184.409	€ 197.687	€ 714.590
Opsporing	Senior	1,00	8	€ 163.801		€ 175.595	€ 188.237	€ 201.791	€ 216.320	€ 781.942
Projectcoördinatie	Bedrijfsvoering Specialist C	0,50	11		€ 140.222	€ 75.159	€ 80.570	€ 86.372	€ 92.590	€ 334.691
						€ 692.643	€ 742.514	€ 795.975	€ 853.285	€ 3.084.416

Overige relevante investeringen

De analist die de politie extra kan financieren via het programma 'Preventie met gezag' gaat de behoefte aan extra intelcapaciteit niet volledig wegnemen. Deze analist gaat namelijk werken voor de hele provincie en primair de vier betreffende 'pijler 1'-gemeenten Preventie met Gezag in Limburg. Wel kan dit relevante informatie opleveren voor de regio: zo zijn (netwerken van) probleemjongeren uit omliggende gemeenten ook te vinden in Venlo - één van de 'pijler 1'-gemeenten Preventie met Gezag. De politie draagt daarom zorg voor goede onderlinge samenwerking tussen deze analisten.

Met de zgn. 'Hermans-gelden' investeert de Nationale Politie o.a. in capaciteit ten behoeve van 'versterking in de wijken'. Doel daarvan is om in een snel veranderende samenleving 'nabij' te zijn: jeugd en scholen vragen bijvoorbeeld extra aandacht om te voorkomen dat probleemjongeren uitgroeien tot criminelen. De investeringen met de Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028 hebben deels hetzelfde doel. De politie zorgt ervoor dat de diverse investeringen in blauw, intel, opsporing en coördinatie nauw op elkaar aansluiten.

Grensligging

Bestedingsvoorstel Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028 - maatschappelijke opgave veiligheid

Bij alle opgaven in de Regiodeal Noord-Limburg 2025-2028 speelt de grensligging van de regio een rol, zo staat verwoord in het convenant tussen Rijk en Regio. Waar wenselijk en waar mogelijk wordt in de uitvoering van de Regiodeal samengewerkt met de Duitse buurregio's.

Eén van de geformuleerde doelen bij de maatschappelijke opgave veiligheid, luidt dan ook: het versterken van de repressieve aanpak van ondermijning en ondermijnende criminaliteit binnen de regio en over de landsgrens heen. Als beoogd resultaat is geformuleerd: een verkenning naar een mogelijke gezamenlijke aanpak van (grensoverstijgende) ondermijnende criminaliteit.

Het Veiligheidsoverleg Limburg-Noord wil beter beeld krijgen van de grensoverstijgende problematiek. Daarom investeert de Regiodeal in (1) een grensoverstijgend informatiebeeld en (2) het opzetten van een expertplatform grenscriminaliteit.

1. Grensoverstijgend informatiebeeld

Naar het voorbeeld van de Internationale gebiedsanalyse Enschede-Gronau laat het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg een grensoverstijgend informatiebeeld opstellen. De opzet van deze voorbeeldanalyse is verwoord in het kader onderaan deze paragraaf.

Het informatiebeeld schetst een breed veiligheidsbeeld over meerdere veiligheidsthema's, dat dient als vertrekpunt voor verdiepende vervolgesprekken over de - mogelijk grensoverstijgende - aanpak. Het omvat ten minste de volgende thema's, waarvan de partners hebben aangegeven problemen te ervaren door de grensligging van de regio Noord-Limburg:

- A. Malafide auto(ver)huur
- B. Transportcriminaliteit
- C. Drugscriminaliteit, waaronder diversiteit in drugsbeleid
- D. (Huisvesting) arbeidsmigranten

Dit grensoverstijgend informatiebeeld gaat over fenomenen. Het is daarom niet nodig om persoonsgegevens te verwerken: de benodigde informatie kan zodanig worden geanonimiseerd dat het niet mogelijk is om conclusies te trekken over specifieke personen. Net als in Enschede vormen in Noord-Limburg het RIEC-convenant en het daarbij behorende privacyprotocol en werkproces de juridische basis voor het opstellen van het ondermijningsbeeld.

Bij het opstellen van het informatiebeeld worden ten minste de partijen betrokken die ook in de voorbereiding betrokken zijn geweest: het RIEC, het EURIEC, die Sicherheitskooperation Ruhr, en de deelnemers aan het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg. We bekijken de mogelijkheid voor aansluiting bij/samenwerking met de regio Midden-Limburg en de twee Euregio's waaronder Noord-Limburg valt.

De beoogde looptijd is 1-1-25 t/m 31-12-25. De verwachting is dat hiervoor 1 fte nodig is. De partners in de regio hebben aangegeven hiervoor geen capaciteit beschikbaar te hebben, de tijdelijke vacature wordt daarom extern uitgezet. De programmamanager veiligheid regio Noord-Limburg zal fungeren als opdrachtgever. Naast de personeelskosten is een werkbudget wenselijk voor bijvoorbeeld het organiseren van de interviews/werksessies, vertaalwerkzaamheden en het vormgeven van het rapport. De geraamde kosten bedragen € 100.000 personeelskosten en € 50.000 werkbudget: € 150.000 in totaal.

De oplevering van het informatiebeeld eind 2025 vormt tevens het startpunt voor het expertplatform grenscriminaliteit (volgende paragraaf).

Opzet internationale gebiedsanalyse Enschede-Gronau

Voor de opzet en het verzamelen van informatie is de werkwijze aangehouden zoals die destijds is toegepast voor het opstellen van de gemeentelijke ondermijningsbeelden van het RIEC Oost-Nederland. Er zijn verschillende informatiesessies georganiseerd en interviews gehouden. De informatiesessies vonden plaats in de volgende samenstellingen:

- Informatiesessie 1: Gemeente Enschede en Politie Enschede (+/- 15 personen). Deelnemers waren o.a. werkzaam bij afdelingen als veiligheid, zorg, huisvesting, en er waren wijkagenten, operationeel specialist, portefeuillehouder ondermijning ect.
- Informatiesessie 2: Politie Enschede en Politie Gronau (+/- 10 personen). Wijkagenten, Operationeel specialisten portefeuillehouder ondermijning NL, politiehoofdcommissaris, chef kriminalpolizei, leider.
- Informatiesessie 3: Gemeente Losser en Politie Losser (+/- 17 personen). Afdelingen veiligheid, zorg, bibob/juridisch, wijkagenten, operationeel specialist
- Interview: Ordnungsamt gemeente Gronau (2 personen)
- Interview: Douane (NL) (2 personen)
- Interview: Grensoverschrijdend politieteam Bad Bentheim (2 personen)

Tijdens de informatiesessies en interviews is de respondenten vragen gesteld, waarbij zij de mogelijkheid hadden om hun input op post-its te schrijven. Deze gecategoriseerd en op flip-overs geplakt om visueel te krijgen van welke fenomenen veel of verschillende signalen over bestonden.

De vragen waren verdeeld over 3 onderdelen:

- I. Welke fenomenen zien of vermoeden jullie in het grensgebied? Welke (grensoverschrijdende) criminele activiteiten vinden er plaats? Welke overlast wordt ervaren? (bijv. een omschrijving, verwevenheid, typering van locaties, personen of doelgroepen, modus operandi)
- II. Wat maakt het grensgebied aantrekkelijk voor criminelen? Welke criminaliteitsbevorderende omstandigheden zijn aanwezig?
- III. Waar hebben professionals in het grensgebied geen zicht op, maar waarvan vermoeden ze dat het wel speelt in het grensgebied?

Bij iedere vraag kregen de aanwezigen 10 minuten om hun input op te schrijven. Na het ophalen van de post-its werden ze gecategoriseerd en stuk voor stuk besproken. De respondenten is gevraagd om een toelichting te geven bij datgene wat zij hebben opgeschreven. Afwisselend is hier 1,5 uur tot 30 minuten per onderdeel voor gerekend (voor de fenomenen is de meeste tijd ingeruimd). Bij de interviews zijn dezelfde vragen gesteld, maar omdat deze in kleinere setting en met minder aanwezigen plaatsvonden, is er gekozen om de open vragen te stellen en direct de input vast te leggen. Telkens was er een notulist aanwezig om alle informatie vast te leggen in een gespreksverslag. Van die gespreksverslagen is een groot Excel-bestand gemaakt en alle informatie per fenomeen, gelegenheid of blinde vlek verwerkt, zodat bij het uitwerken van het rapport alle informatie over bijvoorbeeld één fenomeen in een oogopslag te zien was en van wie de informatie afkomstig was (maar dit is uiteraard afhankelijk van wat voor de onderzoeker prettig werkt).

Er is informatie uitgewisseld op fenomeenniveau, geen namen en rugnummers, want daarvoor ontbreekt tussen Nederland en Duitsland een juridische basis. Het EURIEC heeft meegekeken met het juridisch kader.

Alles bij elkaar is een jaar gewerkt volledig (32 u/w) aan deze analyse, mede door wat vertragingen door het uitzoeken van het juridisch kader en het uitbreiden van het onderzoeksgebied. Verder is het goed om rekening te houden met kosten voor een eventuele tolk bij de informatiesessies, vertaalwerkzaamheden van de analyse en de opmaak van het rapport en infographic door een vormgever.

2. Expertplatform grenscriminaliteit

Criminaliteit stopt niet bij de grens. Dat weten de grensgemeenten in Duitsland, België en Nederland maar al te goed. Inschrijven op een Duits adres om een openstaande schuld bij een Nederlandse gemeente te ontlopen, een bedrijf over de grens starten omdat in de andere gemeente de vergunning is ingetrokken, of arbeidsmigranten onder erbarmelijke omstandigheden over de grens huisvesten om regels te omzeilen. Het zijn allemaal voorbeelden uit de praktijk, die tijdens diverse casusgerichte internationale expertplatforms zijn besproken.

Het veiligheidsoverleg Noord-Limburg wil deze overleggen niet enkel casusgericht organiseren, maar ook thematisch. Het grensoverstijgend informatiebeeld (vorige paragraaf) vormt hiervoor de basis. De (grensoverstijgende) deelnemers aan deze thematische expertplatforms kunnen per thema verschillen. Het organiseren van dergelijke expertplatforms biedt meerdere voordelen:

Ten eerste verhoogt regelmatig contact het inzicht in elkaars bevoegdheden en de uitdagingen die hieraan ten grondslag liggen. Ten tweede vraagt het onderhouden van het contact met de buitenlandse tegenhanger voortdurende inzet en aandacht. Door in de agenda's ruimte te maken voor een grensoverstijgend overleg, blijft internationale samenwerking prominent op het netvlies.

Zodra er persoonlijke banden zijn opgebouwd door het voortdurend contact, kan er ook sneller worden geschakeld en actie worden ondernomen als er iets aan de hand is. Ten slotte worden gezamenlijke onderwerpen en problematieken sneller geagendeerd en daardoor in een vroeger stadium besproken. We sluiten met de inrichting van het expertplatform zo veel mogelijk aan bij de conclusies en inzichten uit het onderzoek van de Universiteit Maastricht, onder meer in opdracht van de gemeente Venlo (zie kader onderaan deze paragraaf). Oplevering van dit onderzoek wordt eind 2025 verwacht.

Er wordt casuïstiek ingebracht door de partner die casuseigenaar is. De te bespreken casuïstiek bevat een grensoverschrijdende component. De geldende wet – en regelgeving met betrekking tot informatie-uitwisseling wordt in acht genomen. De deelnemers aan het overleg bespreken de mogelijkheden en uitdagingen in de samenwerking/informatiedeling voor bestuurlijke doeleinden. Dit onderscheidt het overleg van de reeds bestaande grensoverschrijdende overlegsgremia van politiediensten en justitiële autoriteiten. Daarnaast kunnen ook fenomenen en gemeenschappelijke problematieken worden besproken.

Het grensoverschrijdend bestuurlijk afstemmingsoverleg staat dus in het teken van:

- I. Het bespreken van grensoverschrijdende casuïstiek in het kader van (georganiseerde) criminaliteit en van grensoverschrijdende fenomenen/ thema's;
- II. Het uitwisselen van kennis over de bestuurlijke bevoegdheden; en
- III. Het afstemmen van een grensoverschrijdende integrale bestuurlijke aanpak.

Met deze thematische expertplatforms wordt het bewustzijn voor de (bestuurlijke) grensoverstijgende aanpak verhoogd. De samenwerking en het contact op bestuurlijk en ambtelijk niveau wordt opgebouwd of geïntensiveerd, waardoor kennis en expertise aan beide kanten van de grens vergroot worden. Door de versterkte informatiepositie kunnen betere bestuurlijke maatregelen worden toegepast, terwijl door de samenwerking een internationaal waterbedeefte kan worden voorkomen of tegen gegaan. Knelpunten die de informatie-uitwisseling in de weg staan, worden in kaart gebracht en deze knelpunten kunnen worden geadresseerd aan de bevoegde autoriteiten.

De ambitie is om in de periode 2026 t/m 2028 ten minste twee keer per jaar een thematisch exportplatform te organiseren, dus zes in totaal. Afhankelijk van de behoefte kunnen dit er ook meer zijn. De voorbereiding geschiedt door de diverse overheidspartners zelf, met (juridische) ondersteuning van het EURIEC, en wordt gecoördineerd door een externe projectleider. De taken van de medewerker omvatten dus:

- a. Contacten leggen en onderhouden met gemeenten en andere overheden in Noord-Limburg, Duitsland en mogelijk België;
- b. Halfjaarlijks organiseren van een thematische expertplatform van deze overheden over specifieke fenomenen;

De beoogde looptijd is 1-1-26 t/m 31-12-28. De verwachting is dat hiervoor 0,5 fte nodig is. De partners in de regio hebben aangegeven hiervoor geen capaciteit beschikbaar te hebben, de tijdelijke vacature wordt daarom extern uitgezet. De programmamanager veiligheid regio Noord-Limburg zal fungeren als opdrachtgever van deze externe projectleider. Naast de personeelskosten is een werkbudget wenselijk voor het organiseren van de bijeenkomsten. De geraamde kosten bedragen per jaar € 50.000 personeelskosten en € 10.000 werkbudget: € 60.000 in totaal per jaar.

Onderzoek en praktijk zijn het eens dat grensoverschrijdende criminaliteit een hardnekkig en complex probleem is met ernstige gevolgen voor de individuele en maatschappelijke veiligheid. Onderzoek naar grensoverschrijdende samenwerking tussen publieke organisaties zoals politie, het openbaar ministerie en gemeenten met betrekking tot criminaliteitsbeheersing is tot op heden niet of nauwelijks uitgevoerd. De praktijk lijkt aan te geven dat samenwerking in grensoverschrijdende misdaadbestrijding complex is. Vaak wordt verwezen naar conflicterende belangen en regelgeving, organisatorische en culturele verschillen en informatie vraagstukken. Een belangrijke vraag is dan ook hoe de grensoverschrijdende samenwerking tussen organisaties die elk hun eigen (nationale) wettelijke mandaten, politieke belangen en organisatorische werkwijzen hebben, kan worden geoptimaliseerd.

De centrale vraag luidt: Hoe wordt (interorganisatorische) samenwerking over de grenzen heen op het gebied van criminaliteitsbestrijding in de Euregio Maas-Rijn gezien en ervaren door medewerkers bij de politie, het OM en gemeenten? Welke operationele problemen identificeren zij? En wat beschouwen zij als de belangrijkste ingrediënten van effectieve interorganisatorische strategische grensoverschrijdende criminaliteitsbeheersing? Daarbij staat het identificeren van remmende en bevorderende organisatorische factoren in de samenwerking bij criminaliteitsbeheersing en het identificeren van dilemma's in gezamenlijke besluitvorming centraal. Naast het enquêteren en interviewen van een groot aantal medewerkers, zal een nadere analyse plaatsvinden van beleid, regulering, samenwerkingsverbanden en praktijk.

Het project heeft een looptijd van 2 jaar. In deze periode zal een grootschalige enquête worden gehouden onder medewerkers van de betrokken organisaties, meer dan 100 interviews worden gehouden en 6 specifieke focus groups worden georganiseerd. De leden van het onderzoeksteam (zie voorstel) zullen elke 4 maanden bij elkaar komen om de onderzoeksresultaten te evalueren en verder richting te geven aan het onderzoek. Op deze wijze worden de deelnemende organisaties actief betrokken bij ontwikkeling van het project en kan direct terugkoppeling plaatsvinden.

Veilig Buitengebied Regio Noord-Limburg

Aanvraag versterkingsgelden regiodeal 2026 -2028

Veilig Buitengebied

1. Inleiding

Op vrijdag 15 oktober 2021, in de Week van de Veiligheid, ondertekende de acht de Noord-Limburgse gemeenten de intentieverklaring voor het startsein Veilig Ondernemen in het buitengebied.

Gemeenten, inwoners, politie, provincie Limburg, Veiligheidsregio Limburg-Noord, Limburgse Land- en Tuinbouwbond en Stichting Limburgs Landschap trekken samen de kar om de criminaliteit in het buitengebied terug te dringen. Uniek is dat de gemeenten gelijktijdig aan de slag zijn met de aanpak van criminaliteit in het buitengebied en zo één front vormen tegen criminelen. Het project werd in eerste aanleg begeleid door het Platform Veilig Ondernemen (PVO) Limburg en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

Per januari 2023 is de begeleiding in handen van een onafhankelijk projectleider.

Inzet van het project is mede dat alle ogen en oren van iedereen die in het buitengebied actief zijn gebruikt en gehoord worden zodat criminele activiteiten sneller aan het licht komen.

Bij aanvang van het project door de onafhankelijk projectleider is in eerste instantie de lijn die was ingeslagen door het PVO/CCV aangehouden. In totaal waren er vier werkgroepen actief, één inactief en drie nog niet gestart.

Bij start van het project is er onder de vier gestarte werkgroepen een enquête onder inwoners en ondernemers in het buitengebied gehouden. De resultaten hiervan samen met cijfers van politie, brandweer en gemeente vormden de basis voor de te ontwikkelen aanpak. De nadruk lag te veel op reeds bestaande interventies die als afvinkonderwerp werden gebruikt. Dit leidde onder meer tot ellenlange opsommingen van acties en maatregelen die nooit echt werden afgevinkt. Ook de cijfers van politie, brandweer en gemeenten kosten meer werk om ze te verzamelen en analyseren dan wat het een proactieve werkgroep uiteindelijk oplevert.

Tijd voor een vernieuwing van het project dus.

1.1. Werkgroepen veilig buitengebied

Met het aanstellen van een nieuwe projectleider is ook de gebruikte methodiek vanuit CCV/PVO meer naar de achtergrond verdwenen. Hierdoor kwam er met name bij ondernemers en inwoners maar ook bij de ambtelijke werkgroep-leden meer beleving en enthousiasme terug. Toch moet worden stilgestaan bij het feit dat publiek private samenwerkingen na verloop van tijd onder druk komen te staan. Dikwijls vanwege het feit dat deze werkgroepen niet altijd het resultaat opleveren wat inwoners en ondernemers soms van een lokale overheid verwachten.

Met dit in het achterhoofd mag de regio Noord-Limburg toch trots zijn dat er eind 2024 zes werkgroepen actief zijn, één werkgroep verminderd actief en één werkgroep is beëindigd. De reden van beëindiging van één werkgroep komt voort uit een groot gevoel van veiligheid en leefbaarheid onder inwoners en ondernemers alsmede de politie en enquêteresultaten die een veilig buitengebied laten zien. In de periode tussen start en ten tijde van dit schrijven is vooral gefocust op het inrichten en bevorderen van de lokale samenwerking en het kweken van onderling vertrouwen tussen de deelnemers van de werkgroep. Waar veel interventies zich lokaal vooral richten op ergernissen in het verkeer, het maaibeeld of defecte straatmeubelen zijn er overkoepelend mooie stappen gezet om de weerbaarheid en signaalherkenning aangaande ondermijnende (drugs)criminaliteit te bevorderen.

2. Interventie- en inspanningsoverzicht 2023-2024

In onderstaand overzicht kunt u de concrete interventies en inspanningen terug zien die van invloed zijn op het veiliger maken van het buitengebied in de acht Noord Limburgse gemeenten.

- ✓ Driehoeksboarden gedurende 3 weken in zeven van de acht gemeenten met de slogan 'Meld wat je ziet voor een veilig buitengebied' en uit gespecificeerd in de thema's; heling, drugshandel en/-productie, mensenhandel en heling.
- ✓ Nieuw ontwikkelde enquête voor alle inwoners en ondernemers in het buitengebied voor de gemeenten Mook en Middelaar, Venlo en Peel en Maas.
- ✓ Kijk Niet Weg Bijeenkomsten in de gemeente Gennep, Bergen, Venray en Peel en Maas in samenwerking met Meld Misdaad Anoniem en de politie.
- ✓ 3 à 4 werkgroep bijeenkomsten per jaar in alle acht gemeenten. Circa 25-35 in totaal per jaar inclusief aanpak van lokale problemen op het gebied van veiligheid en leefbaarheid.
- ✓ Meldkaarten voor inwoners in het buitengebied;
- ✓ Drugslokbuscampagne in het buitengebied van alle acht Noord-Limburgse gemeenten
- ✓ Veiligheidsschouwen 'ondermijning' in drie van de acht gemeenten.
- ✓ Huis-aan-huis brieven voor inwonersparticipatie in de werkgroep Veilig Buitengebied in twee gemeenten.
- ✓ Drie LLTB-café's waar de aanpak van ondermijning in het buitengebied centraal stond.
- ✓ Intensivering met de vertrouwenspersoon van de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond.
- ✓ Start met de ontwikkeling van een handelingskader voor agrariërs wanneer zij benaderd worden door criminelen.

3. Visie veilig buitengebied 2025 - 2028

Gelet op de huidige invulling en voortgang van het project kan worden gesteld dat aandacht voor georganiseerde criminaliteit onder inwoners en ondernemers in het buitengebied blijvende aandacht behoeft. Dit geldt ook voor het verbeteren van de bekendheid onder inwoners en ondernemers met meldmogelijkheden en contact met bijvoorbeeld de wijkagent en BOA. Er is een publiek-private samenwerking gestart; daar zit een bepaalde noodzaak achter en dit heeft ook een bepaalde potentie, dit dient daarom dan ook verder vervolg te krijgen.

3.1. Aanvraag middelen 2026-2028 veilig buitengebied

Door de huidige manier van samenwerken in de werkgroep wordt tegemoet gekomen aan het verbeteren van de publiek-private samenwerking in het buitengebied. Werken vanuit vertrouwen in de samenwerking is iets dat moet groeien en daar wordt in alle werkgroepen zo voldoende recht aan gedaan. Kennen en gekend worden is hierbij het uitgangspunt.

In twee gemeenten wordt de werkgroep structuur eind 2024 geëvalueerd en het ligt voor de hand dat de werkgroepen in zeker zes van de acht gemeenten in ieder geval in 2025 nog voortgang blijven vinden.

In onderstaande meerjarenplanning leest u meer terug over de invulling van preventieve activiteiten. De genoemde activiteiten kunnen gedurende de jaren qua vorm verschillen echter de insteek van de preventieactiviteiten blijft hetzelfde; awareness tegen ondermijnende criminaliteit bevorderen onder inwoners en ondernemers van het buitengebied.

Inzetschema 2025-2028

Jaartal	2025	2026	2027	2028	Totaal 2026 - 2028
Onderwerp	Kosten (x1000)				
1. Projectleider	45	45	45	45	135
2. Enquête Veilig Buitengebied	-	70	-	-	70
3. Driehoeksborden	10	-	-	-	-
4. Ondermijning awareness campagne	20	20	20	20	60
5. Weerbaarheidstraining agrariërs	15	-	-	-	
6. De boer op	48	-	-	-	
7. Kijk Niet weg bijeenkomst	8	-	-	-	
Totaal (x1000)	136	135	65	65	
Totaal (x1000) aanvraag regiodeal 2026 - 2028		135	65	65	265

* Voor 2025 betreft bovenstaande een specifieke verdeling van de resterende gelden 2021-2024.

3.1.1. Toelichting per onderwerp

1. Projectleider veilig buitengebied

De projectleider treedt op als voorzitter en aanjager van de werkgroep en draagt zorg voor de agenda, notulen en overkoepelende acties in regioverband. De projectleider initieert nieuwe methoden en is de verbindende factor met de Kijk Niet Weg campagne en regionale en landelijke initiatieven, trends en ontwikkelingen.

In het financiële overzicht is uitgegaan van acht werkgroepen in 2025 tot zes werkgroepen in de jaren die hierop volgen. Dit kan ook een flexibele schil zijn met meer of minder werkgroepen. Met behoud van de projectleider kan eventueel ook zonder publiek-private samenwerking evengoed de focus op het buitengebied behouden blijven.

Mocht het nu zo zijn dat er minder publiek-private samenwerkingen blijven bestaan dan geraamd dan kan de projectleider separate projecten voorleggen aan de projectgroep die bijdragen aan een veiliger buitengebied.

2. Enquête veilig buitengebied

Bij aanvang van het project in 2022 is er per gemeente een enquête uitgevoerd onder de inwoners en ondernemers van het buitengebied. De enquête geeft inzicht in het gevoel van veiligheid onder inwoners en ondernemers van het buitengebied. Daarnaast kan worden gemeten of de ingezette interventies in het buitengebied over een periode van drie jaren effect hebben gesorteerd. De enquête wordt in samenspraak met de acht gemeenten samengesteld en door een gespecialiseerd bureau uitgevoerd. Het is niet zo dat er hiervoor kan worden aangesloten bij andere enquêtes omdat is gebleken dat de doelgroep of de reeds bestaande enquêtes te verschillend zijn ten opzichte van andere inwoners en enquêtes.

3. Driehoeksborden

Gedurende de eerste periode van het project Veilig Buitengebied zijn er Kijk Niet Weg formats ontwikkeld voor gebruik in driehoeksborden in de buitengebieden van de gemeenten. De intentie hiervan is om te communiceren op de plekken waar bezoekers ook geactiveerd moeten worden om aandacht te hebben voor Kijk Niet Weg onderwerpen over georganiseerde criminaliteit.

4. Ondernijning awareness

Afgelopen jaar hebben de acht gemeenten allen gebruik gemaakt van de Kijk Niet Weg drugslokbus. In alle gemeenten is dit initiatief enthousiast ontvangen. Doel is om in ieder geval in 2025 opnieuw gebruik te maken van deze campagne en de jaren hierna samen met de gemeenten te kijken welke initiatieven kunnen worden ingezet om de meldingsbereidheid en signaalherkenning van ondernijnende criminaliteit in het buitengebied te vergroten.

5. Weerbaarheidstrainingen agrariërs

Agrariërs en verhuurders van panden worden nog steeds benaderd door criminelen met de vraag of ze hun ruimte willen verhuren in ruil voor een hoop contant geld. Hoe reageer je hier het beste op en wat zijn je rechten en plichten om deze maar ook andere ongenode gasten van je terrein te laten vertrekken? Dit komt allemaal aan bod in een op maat gemaakte training met trainingsacteurs. Per groep kunnen er 20-30 deelnemers de training volgen.

6. De boer op

Gemeenten blijven worstelen met een goede informatiepositie in het buitengebied. Daarnaast blijft het gat tussen inwoners, ondernemers en lokale overheid enorm groot. Vraagstukken als wie is mijn wijkagent en waar kan ik melden blijven bestaan. Capaciteitsproblemen bij zowel gemeenten als partners blijven voortbestaan waardoor er van echt contact in het buitengebied tussen inwoners en ondernemers met de lokale overheid weinig tot geen sprake is. Met 'de boer op' gaat de projectleider veilig buitengebied en een junior/stagiair met een kan koffie in de hand 'de boer op' en het gesprek aan met inwoners en ondernemers. Doel van de gesprekken is handelingsperspectief bieden, informatie ophalen en vertrouwen in de lokale overheid creëren. In totaal worden er 320 bezoeken per jaar afgelegd waarbij de opgehaalde informatie aan de gemeente wordt overgedragen. In samenspraak met de acht gemeenten wordt invulling gegeven aan de op te halen informatie.

7. Kijk Niet Weg bijeenkomst

Tot op heden zijn er slechts vier Kijk Niet Weg bijeenkomsten georganiseerd. Dit komt mede door het feit dat er eerst is gewerkt aan de basis op orde. De aanmeldingen en interesse moet immers voortvloeien uit de basismotivatie van de werkgroep. Onderwerpen als drugscriminaliteit, ondernijning en bijvoorbeeld mensenhandel blijven spelen en het is belangrijk inwoners en ondernemers hierover te blijven voorlichten. Daarbij komen onderwerpen als cybercriminaliteit en waar en hoe kun je anoniem melden. Uitgegaan wordt van de kwaliteit uit eigen huis en een samenwerking met het Platform Veilig Ondernemen Limburg.

Onderwerp: Voorstel projectenvelop 1^e tranche Regio Deal II.

Aan Colleges van B&W Regio Noord-Limburg
Datum 5 juni 2025

1. Inleiding

Op 24 september 2024 is door de Regio Noord-Limburg en de Provincie Limburg een tweede Regio Deal gesloten met het Rijk. De propositie daarvoor is opgesteld in nauwe samenwerking met vele Multi Helix-partijen uit de regio. In de Regio Deal zijn op basis van onderzoek vier thema's (aandachtgebieden) opgenomen, waarin de Regio graag extra wil investeren om de Brede Welvaart in Noord-Limburg te verhogen. Het gaat daarbij om:

1. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen
2. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen
3. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid
4. Veiligheid

De Regio heeft het Rijk en de Provincie verzocht hieraan bij te dragen. In een gezamenlijk ondertekend Regio Deal convenant zijn de inhoudelijke en financiële kaders, de doelstellingen per thema en de beoogde resultaten vastgelegd (convenant Regio Deal Noord-Limburg II).

2. Proces Regio Deal

Na ondertekening zijn de bij het opstellen van de propositie betrokken Multi Helix-partners gevraagd om mee te denken over initiatieven voor het behalen van de doelstellingen en het realiseren van de beoogde resultaten van de Regio Deal Noord-Limburg II. Alle partners die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van de Regio Deal-propositie zijn in september 2024 uitgenodigd voor een werkconferentie. Daar is nogmaals uitleg gegeven over het proces voor het indienen van initiatieven en de daaraan gekoppelde voorwaarden. Verder zijn contacten tussen stakeholders gelegd en zijn ideeën voor initiatieven met elkaar uitgewisseld.

Via diverse kanalen en persmomenten is gecommuniceerd dat eenieder initiatieven (een globale opzet met een globale begroting) kon indienen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen uit Regio Deal Noord-Limburg II. De Multi Helix-partners konden initiatieven indienen tot 15 december 2024. Dit betreft de eerste tranche Regio Deal II. Na deze eerste tranche volgt (naar verwachting in het najaar van 2025) nog een tweede tranche.

De voor de eerste tranche ingediende initiatieven zijn ambtelijk en bestuurlijk getoetst. Initiatieven die door de colleges van B&W en GS positief beoordeeld worden, kunnen door initiatiefnemers in Q3 en Q4 2025 verder worden uitgewerkt tot een subsidieaanvraag. In de subsidiebeschikking (besluitvorming door de regiokassier gemeente Venlo) kunnen concrete afspraken voor een project worden vastgelegd. Het project moet voor eind 2028 (einde looptijd Regio Deal II) door initiatiefnemers zijn gerealiseerd.

3. Toets aan de kaders van de Regio Deal en het convenant

De kaders waaraan de initiatieven zijn getoetst om voor een reservering van een bijdrage uit Regio Deal Noord-Limburg II in aanmerking te komen, zijn de volgende:

- 1) Past een initiatief binnen de algemene kaders voortvloeiend uit het instrument Regio Deals?
Deze kaders zijn:

- a. Regio Deals worden ingezet om te werken aan complexe, regionale opgaven gericht op het vergroten van de kwaliteit van leven, wonen en werken in de regio (“Brede welvaart”);
 - b. Regio Deals beogen de samenwerking tussen overheden, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners in de regio en tussen Rijk en Regio te versterken;
 - c. De Regio Deals zijn bedoeld als een tijdelijke impuls voor structuurversterkende regionale ontwikkeling met een duurzaam effect.
- 2) Past een initiatief binnen de afspraken opgenomen in het convenant Regio Deal Noord-Limburg II? De Regio Deal Noord-Limburg II richt zich op vier thema’s waarop de regio zich wil versterken. Het betreft:
- a. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen met als doelstellingen:
 - Innoveren en valoriseren van innovaties in voedselproductie
 - Bevorderen gezonder en duurzamer ondernemen
 - b. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen met als doelstellingen:
 - Bieden carrièreperspectief in de regio
 - Aanbieden toekomstgericht onderwijs gericht op regionale vraag
 - Ondersteunen inzet van alle talent
 - c. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid met als doelstellingen:
 - Ondersteunen vitale gemeenschappen
 - Bevorderen positieve gezondheid en zorgtransitie
 - Stimuleren gezondere jeugd
 - d. Veiligheid met als doelstellingen:
 - Versterken (vroeg)signalering en preventieve aanpak
 - Versterken repressieve aanpak van ondermijning

In het convenant zijn per thema ook de beoogde resultaten vastgelegd. Ook deze zijn betrokken bij de toetsing van de initiatieven.

4. Beoordeling door de Provincie Limburg

De Regio Noord-Limburg heeft het regionale voorstel voor de eerste envelop Regio Deal II in maart 2025 aan de Provincie Limburg aangeboden. De Provincie heeft het voorstel ambtelijk en bestuurlijk beoordeeld en heeft haar standpunten op 27 mei 2025 schriftelijk aan de Regio Noord-Limburg medegedeeld. De brief van de Provincie treft u als bijlage aan. In onderstaand advies zijn de standpunten van het college van GS verwerkt.

5. De ingediende Initiatieven

In het onderstaande overzicht zijn de aangevraagde bedragen afgezet tegenover het per thema beschikbare budget.

Initiatief	Bedrag	
Kader thema 1 Doorontwikkelen kennisecosystemen en duurzaam ondernemen	€	9.700.000,00
RDII-01a Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0	€	1.981.787,00
RDII-01b Robotica en AI Programma Supply Chain Valley	€	2.229.714,35
RDII-01c Brightlands High-tech Agro Food	€	5.990.128,00
RDII-01d Bio4Build (thema 1)	€	815.000,00
RDII-01e Innovatiekracht en Duurzame Groei	€	3.000.000,00
RDII-01f Regionaal voedselsysteem Limburg		<i>geen volledige begroting beschikbaar</i>
RDII-01g Platform Nieuwe Teelten		<i>geen volledige begroting beschikbaar</i>
RDII-01h Aanpak Duurzaam Ondernemen	€	7.500.536,00
RDII-01i Gerobotiseerd oogsten van snacktomaten in de glastuinbouw in de praktijk	€	600.000,00
RDII-03e Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 1)	€	1.184.431,80
Restant thema 1	€	-13.601.597,15
Kader thema 2 Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen	€	3.400.000,00
RDII-01d Bio4Build (thema 2)	€	413.000,00
RDII-02a Inventarisatie en Analyse Human Capital Noord-Limburg	€	119.000,00
Restant thema 2	€	2.868.000,00
Kader thema 3 Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid	€	3.880.000,00
RDII-03a Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg	€	750.000,00
RDII-03b Jeugd Voeding en Gezondheid	€	1.383.537,00
RDII-03c Gezondheidsinnovatie	€	2.000.000,00
RDII-03d Gezonde Basisschool van de Toekomst	€	1.017.185,00
RDII-03e Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 3)	€	1.184.431,80
RDII-03f Gewoon samen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek	€	250.000,00
RDII-03g Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg	€	132.820,00
Restant thema 3	€	-2.837.973,80
Kader thema 4 Veiligheid	€	2.420.000,00
RDII-04a Preventie Jonge aanwas	€	255.000,00
RDII-04b Vroegsignalering 'Kijk niet weg'	€	359.125,00
RDII-04c Belevingscentrum ondermijning	€	348.075,00
RDII-04d Doorontwikkeling ACT!/Integrale aanpak	€	625.000,00
RDII-04e Capaciteit politie	€	643.804,05
RDII-04f Grensoverstijgende criminaliteit	€	132.600,00
RDII-04g Werkbudget	€	56.395,95
Restant thema 4	€	-
Kader Uitvoeringskosten (VAT)	€	600.000,00
Restant VAT	€	600.000,00

6. Initiatieven voor thema 1: Doorontwikkelen kennisecosysteem en duurzaam Ondernemen

Onderstaande doelen en beoogde resultaten zijn voor dit thema vastgelegd in het convenant Regio Deal II:

Doelen:

1. Innoveren en valoriseren van innovaties in voedselproductie
2. Bevorderen gezonder en duurzamer ondernemen

Beoogde resultaten:

- Laagdrempelige faciliteit samenwerking onderwijs en bedrijven
- Testomgeving voor innovaties
- Verbeterde teeltprocessen
- Sector-overstijgende circulaire technologieën
- Versterken (eu)regionale samenwerking

Initiatief 1a Next Generation Farming, Vertical Farming:

Dit voorstel beoogt het realiseren van faciliteiten en een concept om ondernemers te faciliteren om innovaties te realiseren. De faciliteiten zijn opgedeeld in clusters: teelttechniek, VF-teelten, marketing van VF-producten en educatie en binding van talent. VF2.0 wil onderzoeksfaciliteiten realiseren die gaan functioneren als een shared facility. De initiatiefnemers willen onderzoek gaan doen, samen met/voor andere ondernemers die willen innoveren met Vertical Farming. Het onderdeel waarvoor VF2.0 financiële ondersteuning vraagt is de inrichting en opstart van de faciliteiten en clusters.

Beoordeling:

Het voorstel zou wel kunnen passen binnen de doelstellingen van dit thema. Het voorgeschreven format is niet echter niet gebruikt en de begroting is niet voldoende uitgewerkt voor een adequate beoordeling. Op basis van deze gegevens is de mate van daadwerkelijke samenwerking twijfelachtig. Urban Health Farms neemt de investering voor haar rekening, is eigenaar van het project en organiseert het beheer en de exploitatie van de gedeelde faciliteiten. De genoemde partners zullen, tegen financiering, de faciliteit gaan huren. Afwegend t.o.v. de andere voorstellen wordt geadviseerd dit voorstel niet mee te nemen in de eerste projectenveloppe.

Voorgesteld wordt het initiatief niet op te nemen in de 1e projectenveloppe

Initiatief 1b Robotica & AI Programma SCV:

Door te investeren in innovatieve supply chain technologieën op basis van Robotica en AI wil SCV de logistieke sector, de agrofood en maakindustrie stimuleren om verder te verduurzamen. Dit voorstel zet in op optimaler benutten van beschikbare ruimte door slimmer te werken. Verder beoogt men door automatisering de afhankelijkheid van bedrijven van arbeidsmigratie te verminderen. Goede samenwerking tussen agrofood en logistiek is van belang omdat de agrofood-ketens sterk afhankelijk zijn van de logistiek voor de aanvoer van grondstoffen en de distributie van eindproducten. Logistiek is ook cruciaal voor het aanjagen van de circulaire economie in de Noord- Limburgse economie, want daarbij gaat het vaak om de complexe planning van materiaalstromen. Ook zijn logistiek en agrofood sterk afhankelijk van de maakindustrie voor het maken en onderhouden van systemen. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 2.229.714.

Beoordeling:

De Regio is van oordeel dat deze aanvraag past binnen de kaders van deze Regio Deal. Wel in nauwe samenwerking (één subsidieaanvraag) met initiatief 1c Brightlands High Tech Agrofood en gekoppeld aan enkele randvoorwaarden zoals de realisatie op de Brightlands Campus Greenport

Venlo. De Provincie kan echter niet instemmen met dit voorstel. Het project raakt volgens GS meerdere provinciale kaders. Men is van mening dat het initiatief in de huidige opzet niet voldoende bijdraagt aan de maatschappelijke doelen die voor die kaders zijn vastgelegd. Door dit standpunt van de Provincie kan dit initiatief nu niet meegenomen worden in de 1^e projectenvelop. Gelet op het standpunt van de Regio ligt het voor de hand om met de Provincie in overleg te treden om na te gaan of het huidige initiatief kan worden omgevormd tot een haalbare aanvraag voor de 2e envelop.

Voorgesteld wordt het initiatief niet op te nemen in de 1e projectenvelop.

Initiatief 1c Brightlands High Tech Agrofood:

De voorgestelde ontwikkeling richt zich op het versterken van hightech competenties (waaronder robotica- en AI) in Noord-Limburg. Het doel is een innovatieve onderzoeksfaciliteit te realiseren waarin hightech oplossingen worden ontwikkeld die primair de agrofoodsector transformeren en ook toepasbaar zijn in andere sectoren zoals de maakindustrie en de logistieke sector. Door de synergie tussen technologie, wetenschap en praktijk worden niet alleen nieuwe mogelijkheden ontsloten voor de regio, maar wordt ook bijgedragen aan nationale en internationale doelstellingen op het gebied van verdienvermogen, duurzaamheid en voedselzekerheid. De speerpuntsectoren van Noord-Limburg (agrofood, logistiek en maakindustrie) staan voor grote uitdagingen die verdere automatisering en robotisering onvermijdelijk maken. Arbeidstekorten, stijgende kosten en strengere duurzaamheidseisen dwingen de bedrijven in deze sectoren tot een efficiëntere aanpak. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 5.990.128.

Beoordeling:

Regio is van oordeel dat deze aanvraag deels past binnen deze Regio Deal. De Regio stelt voor het onderdeel “aanstellen van een wetenschappelijk kernteam” niet financieel te ondersteunen vanuit de Regio Deal. Verder vraagt de Regio een nauwe samenwerking met initiatief 1b Robotica & AI Programma SCV (één subsidieaanvraag). Vanwege het synergievoordeel van deze samenwerking werd voorgesteld voor het resterende bedrag 85% van het aangevraagde budget te reserveren. In totaliteit resulteert dit in een bedrag van € 3.553.000. Nu door het standpunt van de Provincie het initiatief Robotica & AI Programma SCV niet in de eerste envelop opgenomen kan worden, kan overwogen worden de synergie-korting van 15% te laten vervallen. Dat zou leiden tot een reservering in de eerste envelop van € 4.180.000 voor dit initiatief. De Provincie kan instemmen met het voorstel van de Regio ten aanzien van initiatief van de UM, onder de nadrukkelijke voorwaarde dat de realisatie landt op de campus in Venlo.

Voorgesteld wordt de synergiekorting niet toe te passen en het initiatief deels (exclusief wetenschappelijk kernteam) op te nemen in de 1e projectenvelop.

Initiatief 1d Bio4Build:

Het hoofddoel van dit project is het realiseren van enkele regionale circulaire biobased ketens in Noord-Limburg van “land naar pand”, met een nadruk op lokale innovaties in oogstmethodieken, verwerking en de ontwikkeling van nieuwe bouwproducten. Bio4Build versterkt het innovatie- en kennisecosysteem in Noord-Limburg rondom de circulaire keten van vezelgewassen naar biobased bouwmaterialen. Er wordt gewerkt aan innovatieve oplossingen voor de oogst, verwerking en toepassing van vezelgewassen. De Brightlands Campus faciliteiten worden ingezet om de opgedane kennis te verspreiden, o.a. door de inzet van satellietbedrijven en het organiseren van leermodules (de Teelt-Academy) op de locatie van Brightlands. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 1.228.000.

Beoordeling:

Het projectvoorstel is uitgewerkt in verschillende werkpakketten die goed aansluiten bij de doelen en beoogde resultaten van thema 1: Doorontwikkelen kennisecosysteem en duurzaam

Ondernemen en thema 2: Talent. Voorgesteld wordt om de totale gevraagde bijdrage (zijnde € 1.228.000,-) deels te financieren uit de middelen voor thema 1 (€ 815.000,-) en deels uit de middelen voor thema 2 (€ 413.000,-).

De Provincie kan voorwaardelijk instemmen met het voorstel van de Regio. Als voorwaarden stelt men dat:

- Bij de subsidieaanvraag het thema talent meer wordt uitgewerkt, waarbij de link naar kennisinfrastructuur beter inzichtelijk wordt gemaakt en de samenwerking met en tussen de partners die rondom het thema talent zijn georganiseerd.
- In de uitwerking tot een definitieve aanvraag duidelijk moet zijn hoe initiatiefnemer aan de benodigde ruimte gaat komen.
- Bij de uitvoering nadrukkelijk een verbinding wordt gemaakt met de Isolatie aanpak in de RES Noord- en MiddenLimburg, met daarbij aandacht voor het belang van de verbinding met lokale ondernemers.
- Daarbij wordt gestreefd om dit project maximaal ondersteunend te laten zijn voor regio en Limburg.

Voorgesteld wordt het initiatief met in achtneming van de gestelde voorwaarden op te nemen in de 1e projectenvelop.

Initiatief 1e Innovatiekracht en duurzame groei:

Dit initiatief is bedoeld om bij te dragen aan het kennisfundament voor de doorontwikkeling van Brightlands Campus Greenport Venlo. Het voorstel richt zich op het versneld opbouwen van wetenschappelijke staf die de UM nodig heeft om onderzoeks- en onderwijsprogramma's in Noord-Limburg verder uit te bouwen.

Beoordeling:

Het is onvoldoende duidelijk hoe dit voorstel bijdraagt aan het verbeteren van de Brede Velvaart. Daarnaast is het aantal partners zeer beperkt en is onduidelijk hoe anderen kunnen participeren. Ook is onduidelijk of er overlap is met initiatief 1c. De Provincie deelt deze inhoudelijke beoordeling.

Voorgesteld wordt dit initiatief niet op te nemen in de 1^e projectenvelop.

Initiatief 1f Regionaal Voedselsysteem:

Dit voorstel betreft een ontwikkelagenda voor een Regionaal Voedselsysteem.

Beoordeling:

Bij dit voorstel ontbreekt een groot deel van de gevraagde informatie en de gegevens die nodig zijn om het initiatief te beoordelen. De begroting lijkt niet overeen te komen met de ontwikkelagenda. De Provincie wil initiatiefnemers uitnodigen om een aangepast voorstel voor te bereiden voor de tweede tranche van de Regio Deal aangezien het initiatief betrekking heeft op voedselproductie waaraan het met kennis kan bijdragen.

Voorgesteld wordt dit initiatief niet op te nemen in de 1^e projectenvelop.

Initiatief 1g Platform Nieuwe Teelten:

Met dit project willen initiatiefnemers voortbouwen op het in 2022 opgestarte Platform Nieuwe Teelten waarbij gebruik gemaakt zou kunnen worden van de opgebouwde ervaringen in werkwijze, samenwerkingsstructuur en basisactiviteiten. De focus in de projectperiode ligt daarbij op het integreren van de activiteiten in de regionale samenwerkingsstructuur en de concrete vertaling van marktkans naar concrete producten, diensten en activiteiten.

Beoordeling:

Op hoofdlijnen lijkt het initiatief voor wat betreft actielijn 1 Plantaardige eiwitten en ingrediënten bij te dragen aan de doelen zoals opgenomen in het convenant Regio Deal Noord-Limburg II. Het initiatief is echter onvoldoende uitgewerkt om dit te kunnen beoordelen. Ook de werkpakketten zijn onvoldoende uitgewerkt, waardoor het niet duidelijk is welke activiteiten men wil uitvoeren. Er is geen begroting aangeleverd, waardoor ook de financiële beoordeling niet kan plaatsvinden. De Provincie deelt deze inhoudelijke beoordeling. Na verdere uitwerking van actielijn 1 kan het initiatief eventueel worden ingediend voor de 2^e projectenvelop.

Voorgesteld wordt om dit initiatief niet op te nemen in de 1^e projectenvelop.

Initiatief 1h Aanpak Duurzaam Ondernemen:

Het initiatief richt zich op het begeleiden van ondernemers in Noord-Limburg bij de transitie naar circulariteit en de implementatie van energiehubs. Door maatwerkbegeleiding en samenwerking met Multi Helix partijen, worden ondernemers ondersteund in het ontwikkelen van circulaire producten en processen en het aanpakken van de netcongestie in Noord-Limburg. De voorgestelde aanpak bestaat uit vier themalijnen:

- Circular Design: Ontwikkeling van circulaire ontwerpen en producten;
- Circular Material: Transitie naar duurzame materialen en vermindering van CO₂-uitstoot;
- Remanufacturing: Hergebruik van materialen en optimalisatie van supply chains;
- Energie: Implementatie van energiehubs en focus op Whole Life Carbon.

Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 7.500.536.

Beoordeling:

Het is een veelomvattend voorstel gericht op de pijlers circulariteit en energiehubs. De samenhang en daadwerkelijke samenwerking is onvoldoende uitgewerkt. De rollen van uitvoerende partners staan redelijk op zichzelf en missen daarin de verbinding met elkaar. Ook zijn bepaalde onderdelen niet subsidiabel. Het is immers niet toegestaan om subsidie te verlenen voor activiteiten die voortvloeien uit een wettelijke verplichting. Het thema duurzaam ondernemen is echter relevant en draagt bij aan de doelen uit de Regio Deal. Het onderwerp energie biedt kansen om ervaring op te doen met de realisatie van assets. Dit draagt bij aan het deels wegnemen van netcongestie in de regio. De aanvraag zou verder verdiept kunnen worden op het onderdeel energiehub met name met betrekking tot het opdoen van ervaring rondom het systeem. Meer specifiek kan men denken aan ICT systemen om de zaken goed te koppelen en het vastleggen van afspraken tussen partners. Deze inzichten kunnen vervolgens breder worden toegepast in de regio. Voorgesteld wordt het onderdeel Energie te ondersteunen met een bedrag van maximaal € 1.000.000,--.

De Provincie is onder de volgende voorwaardelijk akkoord:

- Dat de focus op de brede energiemix moet liggen.
- Dat hierbij focus op realisatie van assets moeten liggen, omdat hier complementariteit ontstaat met andere regelingen van Rijk, Provincie en RVO. Daarbij horen o.a. EMS (Energie Management Systemen) en batterij opslag. Regelingen als de flex-e subsidieregeling van RVO en subsidieregeling Ondersteuning Proceskosten Energiehubs van Provincie Limburg bieden al veel ondersteuning voor de 'zachte' kant van het ontwikkelingsproces.
- Dat extra aandacht voor dataverzameling, leren en evalueren gewenst is.
- Dat de samenwerking met kennisinstellingen actief gestimuleerd wordt.

Voorgesteld wordt dit initiatief deels (voor een bedrag van € 1.098.134,--) en met in achtneming van de gestelde voorwaarden op te nemen in de 1^e projectenvelop.

Initiatief 1i Fieldlab Oogstrobotisering Tomaat:

Dit initiatief richt zich op het ontwikkelen en optimaliseren van een oogstrobot voor snacktomaten, met als doel om deze technologie te verbeteren en te schalen naar andere kasgroenten zoals

komkommers en paprika's. Het project wil tevens een "Living Robotica Lab" creëren waarin technologie, data en praktijk worden geïntegreerd.

Beoordeling:

Het voorstel is te beperkt uitgewerkt. Er is één partner die de gehele financiële ondersteuning ontvangt hetgeen een risico op staatsteun oplevert. Er is niet concreet gemaakt hoe ingezet gaat worden op kennisdeling. Daarnaast ontbreekt ook de begroting. De Provincie deelt deze inhoudelijke beoordeling.

Voorgesteld wordt om dit initiatief niet op te nemen in de 1e projectenvelop.

Initiatief 3e Academische Werkplaats:

Voor een beschrijving van dit voorstel zie paragraaf 9: "Initiatieven voor Thema 3 Vitale Gemeenschappen & Positieve Gezondheid".

Geadviseerd wordt om in te stemmen met een bijdrage van € 800.000 aan dit initiatief vanuit het Thema 1 Doorontwikkelen kennisecosystemen en duurzaam ondernemen. De andere helft wordt gefinancierd via thema 3 Vitale Gemeenschappen & Positieve Gezondheid.

7. Initiatieven voor Thema 2 Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen

Onderstaande doelen en beoogde resultaten zijn voor dit thema vastgelegd in het convenant Regio Deal II:

Doelen:

1. Bieden carrièreperspectief in de regio
2. Aanbieden toekomstgericht onderwijs gericht op regionale vraag
3. Ondersteunen inzet van alle talent

Beoogde resultaten:

- Gezamenlijke Human Capital aanpak
- Nieuwe opleidingen gericht op de regio
- Ketenaanpak tegengaan uitval en verzuim
- Gezamenlijke aanpak participatie internationale werknemers

Initiatief 2a Inventarisatie en analyse Human Capital Agenda (HCA):

Het initiatief betreft een voorstel voor het uitvoeren van een onderzoek naar en analyse van de inrichting van de regio met betrekking tot het aantrekken, behouden en ontwikkelen van talent. Het doel van dit onderzoek is een beeld te krijgen van de huidige en toekomstige behoeften van de arbeidsmarkt en de economie. Door een diepgaande data-analyse, consultaties met belanghebbenden en benchmarking, wordt inzicht verkregen in de huidige maar ook de gewenste inrichting van de arbeidsmarkt in de regio. De aanvraag wordt ondersteund door een groot aantal partijen, waaronder Crossroads Limburg, Fontys Venlo, Maastricht University, Supply chain Valley, gemeente Venray, HAS Venlo, Gilde opleidingen Venlo en Venray, Arbeidsmarktregio, Stichting Renschdael Art Foundation, Intos Gennep. Er wordt een bijdrage gevraagd van € 119.000,-.

Beoordeling:

Het voorstel richt zich in eerste instantie op de analysefase van de Human Capital-agenda. Deze is nodig om tot een vervolgaanvraag te komen voor de uitvoering van concrete activiteiten. Er is sprake van een duidelijke Multi Helix samenwerking. De voorgestelde analyse vormt de basis voor een vervolgaanvraag die zou kunnen worden ingediend voor de tweede tranche van deze Regio Deal. De vervolgaanvraag zal verder invulling geven aan de concrete activiteiten en initiatieven met betrekking tot het aantrekken, behouden en opleiden van talent. Hierbij ligt de focus op het ontwikkelen van doorlopende leerlijnen, het slim organiseren van werk, en het

zichtbaar maken van carrièrekansen. Door deze geïntegreerde aanpak worden toekomstige werknemers beter voorbereid op de uitdagingen van de moderne arbeidsmarkt en worden bedrijven ondersteund in hun groei en innovatiekracht. Gelet op de aanwijzing van het Rijk bij de toekenning van de propositie om het thema Talent zoveel mogelijk gezamenlijk met Midden-Limburg op te pakken, wordt de initiatiefnemer verzocht om bij het onderzoek Regio Midden-Limburg te betrekken.

De gevraagde financiering bedraagt meer dan 50%. Voorgesteld wordt om de gevraagde financiering voor deze fase te honoreren en het 'overschot' aan subsidie in deze tranche te verrekenen met de vervolgaanvraag in de volgende tranche.

De Provincie is onder de volgende voorwaarden akkoord:

- Dat het initiatief optimaal gebruik gaat maken van bestaande databronnen en kennis, zoals het platform Arbeidsmarktinzicht.
- Dat er optimale afstemming gezocht wordt met de ontwikkeling van de meerjaren-agenda die in het kader van de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur wordt ontwikkeld.
- Dat er gedurende de looptijd van dit project al actief gewerkt wordt aan inhoudelijke projecten,
- Dat dit proces beschreven wordt in het projectplan bij de subsidieaanvraag.
- Dat hierbij ook wordt geborgd dat de inhoudelijke processen passen binnen de (hervormde) arbeidsmarktinfrastructuur, en er draagvlak is van het Regionaal beraad.

Voorgesteld wordt dit voorstel met inachtneming van de gestelde voorwaarden mee te nemen in de 1e projectenveloppe Regio Deal II.

Initiatief 1d Bio4Build:

Voor een nadere toelichting zie paragraaf 6 "Initiatieven voor thema 1: Doorontwikkelen kennisecosysteem en duurzaam Ondernemen". Voorgesteld wordt om dit initiatief te ondersteunen en deels te financieren uit thema 1 en deels uit thema 2. Concreet wil dat zeggen dat wordt voorgesteld om de gevraagde bijdrage voor € 413.000 te financieren uit thema 2.

8. Initiatieven voor Thema 3 Vitale Gemeenschappen & Positieve Gezondheid

Onderstaande doelen en beoogde resultaten zijn voor dit thema vastgelegd in het convenant Regio Deal II:

Doelen:

1. Ondersteunen vitale gemeenschappen
2. Bevorderen positieve gezondheid en zorgtransitie
3. Stimuleren gezondere jeugd

Beoogde resultaten:

- Pakket maatregelen t.b.v. gezondheid kinderen
- Initiatieven preventieve aanpak Gezondheid
- Gezonde wijken
- Mobiliteitshubs

Initiatief 3a. Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg

Trendsportal heeft in samenwerking met Provincie Limburg, Arriva en Omnibuzz een initiatief ingediend. Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid spelen een cruciale rol om de samenleving leefbaar, gezond en vitaal te houden en mobiliteitsarmoede tegen te gaan. Met het project 'Samen onderweg naar een Vitaal Noord-Limburg' beogen de indieners leefbaarheid, vitaliteit en bereikbaarheid van Noord-Limburg te verbeteren met de stapsgewijze implementatie van

Publieke Mobiliteit; het effectief integreren en laten samenwerken van verschillende vervoersvormen. De concrete eerste stap voor Publieke Mobiliteit in Limburg is om het Wmo-vervoer gecombineerd uit te voeren met openbaar vervoer binnen een afgebakend gebied. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 750.000.

Beoordeling:

Het voorstel levert een bijdrage aan de Brede Welvaart in de regio. Voorgesteld wordt dit initiatief mee te nemen, rekening houdend met het feit dat de indieners vrijwel volledig overheid gefinancierd zijn. Er is minder cofinanciering opgenomen in het plan dan de eis van 50%. Voorgesteld wordt om bij de subsidieverlening de hardheidsclausule toe te passen op de voorwaarde met betrekking tot cofinanciering. De beschreven opgave is nadrukkelijk een overheidstaak: het slimmer en efficiënter inrichten en integreren van de (door de overheid gefinancierde) mobiliteitssystemen om ervoor te zorgen dat enerzijds de uitvoering (financieel en personeel) haalbaar blijft en anderzijds we de bereikbaarheid van onze regio kunnen verbeteren. De (regionale) projecten in het mobiliteitsdomein zijn tot op heden altijd voor 100% uit overheidsfinanciering betaald. In dit projectvoorstel zit een kans omdat hier ook Omnibuzz en Arriva/Provincie meefinancieren, weliswaar niet de 50% maar dit geeft wel aan dat het een gedragen aanpak betreft.

Voorgesteld wordt dit initiatief mee te nemen in de 1^e projectenvelop Regio Deal II en bij de subsidieverlening een beroep te doen op de hardheidsclausule.

Initiatieven 3b Jeugd, voeding en gezondheid en 3d Gezonde basisschool van de toekomst:

Initiatief 3b Jeugd, voeding en gezondheid:

Kokkerelli en Kids University for Food & Health Foundation BV hebben een initiatief ingediend samen met de Brightlands Campus Greenport Venlo, de Universiteit Maastricht, Regionaal Voedselsysteem Limburg en Maaspoort. Het doel is om de basisschooljeugd in Noord-Limburg gezonde eetgewoontes aan te leren en op gestructureerde wijze te continueren. Op die manier creëren ze vitale/gezondere gemeenschappen. Doordat scholen een educatieprogramma implementeren over voeding en gezondheid komen kinderen in aanraking met gezonde voeding en worden op verschillende manieren gestimuleerd in het ontwikkelen van voedselvaardigheden. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 1.383.537.

Initiatief 3d Gezonde basisschool van de toekomst:

De GGD Limburg-Noord heeft samen met de Stichting Gezonde Basisschool voor de toekomst een project ingediend. Vakken zoals lezen, schrijven en rekenen zijn onlosmakelijk verbonden met de basisschool. De basisschool heeft ook een bredere functie. De basisschool bereidt kinderen voor op hun toekomst met een breder scala aan kennis en vaardigheden. Daarom maakt GBT de omslag: een basisschool is geen leerschool maar een leefschool, waar belevingsonderwijs centraal staat. Dit doet het project met gezonde lunches en tussendoortjes, een ander dagritme en hogere ouderbetrokkenheid. Er zijn in de gemeente Venlo al een aantal GBT-scholen. Het voorstel beoogt om deze te blijven subsidiëren en een uitbreiding met een aantal nieuwe scholen te bewerkstelligen. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regiodeal gevraagd van € 1.017.185.

Beoordeling:

De voorstellen 3b en 3d passen binnen de doelen en beoogde resultaten van deze Regio Deal. In de Regio Deal is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor een gezonde jeugd. Geconstateerd wordt dat het initiatief Jeugd, Voeding en Gezondheid structuurversterkend is door toegepast onderzoek en samenwerking in de hele regionale voedselketen van teler tot consument. De Gezonde Basisschool voor de Toekomst is eveneens een structuurversterkend voorstel door samenwerkingen met scholen en beweegonderwijs, hoewel nu nog voornamelijk in één

gemeente. De voorstellen passen binnen de kaders van de Regio Deal. Het ontbreekt echter nog aan voldoende samenwerking tussen de projecten Jeugd, Voeding en Gezondheid en Gezonde Basisschool. Dat doet afbreuk aan het structuurversterkend karakter. Ook zit er veel overlap in beide voorstellen. Beide initiatieven hebben ook uit de vorige Regio Deal subsidie ontvangen maar zijn nog niet gekomen tot een volledige duurzame voortzetting van de initiatieven zonder overheidssteun. Subsidieering moet echter nog steeds beschouwd worden als impulsgeld.

De Regio heeft eerder voorgesteld om beide initiatieven mee te nemen in de 1e projectenvelop Regio Deal II voor een bedrag van € 900.000 gezamenlijk en initiatiefnemers te verzoeken een gezamenlijke subsidieaanvraag in te dienen.

De Provincie is akkoord onder de volgende voorwaarden:

- Dat voor het initiatief Gezonde Basisschool van de Toekomst wordt aangesloten bij de oorspronkelijke aanvraag van € 1.017.185. De verwachting is dat de uitvoering (verbreden, verduurzamen, borgen) van het initiatief in het geding komt als er substantieel minder middelen beschikbaar zijn. Een stevige(re) impuls voor GBT in deze regio heeft de voorkeur, ook met oog op het realiseren van het beoogd aantal GBT-scholen (45, eind 2027).
- Dat de kennis en inzet van Kokkerelli wordt meegenomen in dit initiatief.
- Dat er data wordt opgebouwd om de feitelijke impact op gezondheid te meten.
- Dat de inzet van deze middelen als impulsgeld wordt gezien.
- Dat de betrokken gemeenten aan zet zijn om verduurzamen van de bestaande GBT-scholen te borgen.

Voor het project “Jeugd, voeding en gezondheid “ wil de provincie bij de subsidieaanvraag een betere aansluiting op de provinciale beleidskaders zien. De Provincie zal op korte termijn nadere voorwaarden formuleren op het gebied van financiën en invulling. Onduidelijk is welk bedrag de Provincie voorstelt voor dit initiatief.

Om te komen tot een voorstel waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de inbreng en de Regio en van de Provincie wordt het volgende geadviseerd.

Als we rekening houden met het beschikbare budget voor dit thema (€ 3.880.000) en de adviezen die verder in dit voorstel worden gegeven met betrekking tot de andere ingediende initiatieven komen we tot een nog beschikbaar bedrag van € 1.430.000. Daarbij is rekening gehouden met het toekennen van een bijdrage vanuit het thema Vitale Gemeenschappen & Positieve Gezondheid aan het initiatief Samen Onderweg (€ 750.000) en Academische Werkplaats (€ 800.000) en een reservering van € 900.000 om de initiatiefnemers van Positive Living (Veilingterrein) te Venlo, Offenbeek in Beesel en Gezondheidsboulevard Gennep uit te kunnen nodigen tot een hernieuwde indiening van een gezamenlijk initiatief in de tweede tranche.

Voorgesteld wordt om de initiatieven 3b Jeugd, voeding & gezondheid en 3d Gezonde basisschool van de toekomst, mee te nemen in de 1e projectenvelop Regio Deal II voor een bedrag van € 1.430.000 tezamen. Wij adviseren om initiatiefnemers te verzoeken een gezamenlijke subsidieaanvraag in te dienen met inachtneming van de bovenstaande aandachtspunten. Gemeente Gennep geeft in de Regiegroep d.d. 5-6-25 aan mogelijk niet in te stemmen met het voorstel, gezien het feit dat beide initiatieven ook in Regio Deal I waren opgenomen en er dus niet in zijn geslaagd het initiatief voort te zetten zonder overheidssteun.

Initiatief 3c Gezondheidsinnovatie

Dit initiatief betreft een gecombineerde aanvraag voor een drietal deelprojecten te weten Gezondheidsboulevard Gennep, Positive living en Onvergetelijk Limburg.

Gezondheidsboulevard Gennep betreft het begeleiden en monitoren van de gebiedsontwikkeling rond een nieuw zwembad, sporthal en brede school. Dit wordt ingezet om een regionale gezondheidsboulevard te realiseren en tegelijkertijd een blauwdruk voor andere gemeenten te maken. Er wordt gewerkt aan een programmatische dupliceerbare aanpak om exploitatie van dit soort ontwikkelingen op een moderne wijze sluitend te krijgen. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 750.000.

Positive living beschrijft de gebiedsontwikkeling in een geheel nieuw te bouwen woonwijk. Samen met een veelheid van regionaal opererende maatschappelijke partners wordt de maatschappelijke infrastructuur voorbereid en opgebouwd. Er zijn al verbindingen en samenwerkingsafspraken gemaakt. Er wordt een bijdrage aan overheidsfinanciering gevraagd van € 500.000.

Onvergetelijk Limburg betreft een project ontwikkeld door het Limburgs Museum waarbij de collectie van het museum wordt ingezet om dementie bij oudere inwoners tegen te gaan. De collectie roept herinneringen weer tot leven en draagt bij aan het terugdringen of afremmen van dementie. Onvergetelijk vraagt een overheidsbijdrage van € 750.000 uit de Regio Deal.

Beoordeling:

Geconstateerd wordt dat het initiatief 'Gezondheidsboulevard Gennep' nu nog te lokaal is en niet voldoende structuurversterkend is voor de hele regio. Samenwerking met vergelijkbare initiatieven komt in de aanvraag onvoldoende uit de verf. Geadviseerd wordt de initiatiefnemer uit te nodigen tot een hernieuwde indiening in de tweede tranche, bij voorkeur gezamenlijk met de initiatief Positive Living en het initiatief "Gewoon Samenwerken aan Offenbeek" (initiatief 3f). Ook wordt geadviseerd om de initiatiefnemer te verzoeken het plan af te stemmen op een budgettair kader van € 900.000 voor de drie genoemde initiatieven tezamen.

Geconstateerd wordt dat het initiatief "Positive Living" nog te weinig is uitgewerkt. Er is geen voldoende uitgewerkt activiteitenplan. Wel past het initiatief goed binnen de Regio Deal. De samenwerking komt nog onvoldoende uit de verf. Voorgesteld wordt om de initiatiefnemer uit te nodigen tot een hernieuwde indiening in de tweede tranche, bij voorkeur gezamenlijk met Gezondheidsboulevard Gennep en het initiatief "Gewoon Samenwerken aan Offenbeek" (initiatief 3f). Ook wordt geadviseerd om de initiatiefnemer te verzoeken het plan af te stemmen op een budgettair kader van € 900.000 voor de drie genoemde initiatieven tezamen.

Geconstateerd wordt dat het deelproject "Onvergetelijk Limburg" niet past binnen de doelstellingen van de Regio Deal. Voorgesteld wordt om dit deel niet op te nemen in de projectenvelop Regio Deal II.

Zowel in de propositie van deze Regio Deal als ook in het convenant is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor gezonde wijken. Twee van de initiatieven zijn hierbij nadrukkelijk vermeldt, te weten Positive Living (Veilingterrein) te Venlo en Offenbeek in Beesel. Hier kan Gezondheidsboulevard Gennep aan worden toegevoegd. Het gaat hierbij om gebiedsontwikkelingen in brede zin.

Echter omdat de hiervoor genoemde initiatieven nog te weinig zijn uitgewerkt en de samenwerking met de andere genoemde initiatieven nog versterkt moet worden, wordt voorgesteld deze initiatieven nu niet mee te nemen in de 1^e projectenvelop.

Geadviseerd wordt de initiatiefnemers van Positive Living (Veilingterrein) te Venlo, Offenbeek in Beesel en Gezondheidsboulevard Gennep uit te nodigen tot een hernieuwde gezamenlijke indiening in de tweede projectenvelop. Ook wordt geadviseerd om de initiatiefnemer te verzoeken

het gezamenlijke plan af te stemmen op een budgettair kader van € 900.000 voor de drie genoemde initiatieven tezamen.

Initiatief 3e Academische werkplaats 'Gezondheid en vitaliteit'

Stichting VieCuri heeft samen met Universiteit Maastricht, GGD Limburg-Noord, Fontys Hogeschool, HAS Green Academy en Gilde Opleidingen een projectvoorstel ingediend. Een Academische Werkplaats (AW) is een samenwerkingsverband tussen praktijk, onderzoek onderwijs en beleid, gericht op het ontwikkelen en implementeren van kennis, dat bijdraagt aan het verbeteren van de gezondheid en het welzijn van mensen. Het is een plek waar onderzoekers, zorgprofessionals, beleidsmakers en inwoners samenwerken om wetenschappelijke kennis direct in de praktijk toe te passen. In een Academische Werkplaats worden kennis en ervaring gedeeld, nieuwe interventies ontwikkeld en getest, en wordt er gezocht naar duurzame oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

Het doel van het project is het sluiten van een Health Deal met regiopartners uit de multiple helix voor het opzetten van een duurzame kennisinfrastructuur met relevante partners in Noord-Limburg (en eventueel daarbuiten). Daarin werken zij samen om de gezondheid en vitaliteit van inwoners te bevorderen, expertise op te bouwen en onderzoeksresultaten te implementeren en wetenschappelijk te valoriseren, met duurzame doorwerking. Het project is geslaagd indien er met de regiopartners een Health Deal is gesloten, een duurzame Academische Werkplaats is ingericht en binnen drie pijlers projecten en deelprojecten worden uitgevoerd. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 2.368.863.

Beoordeling:

Geconstateerd wordt dat het voorstel past in de Regio Deal en wel bij twee thema's: thema 3 Vitaal & Gezond en thema 1 Doorontwikkelen Kennisinfrastructuur. Er wordt een brede samenwerking tot stand gebracht om kennis op te bouwen en interventies beter te kunnen onderbouwen. Gelijktijdig wordt kennis tussen het groot aantal samenwerkingspartners gedeeld en daarmee regionale synergie opgebouwd. Het gevraagde bedrag is echter niet passend bij het beschikbaar budget in de Regio Deal en kan niet geheel worden opgenomen. Er zijn meerdere andere projecten waar kennis- en onderzoekselementen in zijn opgenomen. Door aan de voorkant meer samenwerking te organiseren en synergie te zoeken met die projecten, kan aan de Academische Werkplaats een voldoende robuuste omvang worden gegeven met een geringere investering. Ook worden dan dubbelingen vermeden. De Regio stelt daarom voor om dit voorstel in de enveloppe op te nemen voor een overheidsbijdrage van € 1.600.000. Bij dit voorstel zal de begroting te zijner tijd bij de subsidieaanvraag nader gedetailleerd en onderbouwd moeten worden aan de hand van een strakkere focus op de te onderzoeken uitdagingen in Noord-Limburg.

De Provincie is voorwaardelijk akkoord met als voorwaarde dat de initiatiefnemer de begroting van dit project sluitend krijgt (gelet op de lagere Regio Deal-bijdrage). Het uitblijven van derde geldstromen wordt in het projectvoorstel namelijk als risico bestempeld. Verder is van belang dat er goede focus komt op impact en dataverzameling.

Voorgesteld wordt dit initiatief met inachtneming van de voorwaarde mee te nemen in de 1^e projectenveloppe Regio Deal II voor een bedrag van € 800.000,- ten laste van thema 1 Doorontwikkelen Kennisinfrastructuur en een bedrag van € 800.000,- ten laste van thema 3 Vitale Gemeenschappen & Positieve Gezondheid.

Initiatief 3f Gewoon samen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek

De gemeente Beesel heeft te maken met een overgangsgebied tussen de kernen Reuver en Offenbeek met een mix van woon- en werkfuncties. Dit overgangsgebied komt voort uit het

industriële verleden van deze twee groeikernen (met name maakindustrie). In dit overgangsgebied is nu sprake van verrommeling. De gebiedsontwikkeling rondom de Broeklaan is een langdurig traject dat zich richt op de transformatie van een verouderd bedrijventerrein (met een mix van wonen en werken) naar een groene, fijne, veilige en gezonde woonomgeving. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 250.000.

Beoordeling:

In de Regio Deal is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor gezonde wijken. Offenbeek in Beesel is nadrukkelijk vermeldt. Het voorstel is in deze vorm nog te weinig uitgewerkt en te lokaal gericht. Daarmee is het niet regionaal structuurversterkend. Inhoudelijk past het wel binnen de kaders van de Regio Deal. Verder past het voorstel binnen de dorpen-aanpak van de Provincie. Er is potentie voor verdere uitwerking samen met Positive Living (Veilingterrein) te Venlo en Gezondheidsboulevard Gennep.

Voorgesteld wordt om de initiatiefnemers uit te nodigen tot een hernieuwde indiening in de tweede tranche, bij voorkeur gezamenlijk met de genoemde initiatieven en met een budgettaire kader van € 900.000 voor de drie initiatieven gezamenlijk.

Voorgesteld wordt om dit initiatief niet op te nemen in de 1e projectenvelop.

Initiatief 3g Onbeperkt mobiel in Noord-Limburg

Stichting de Zonnebloem heeft dit project ingediend. Met het project "Onbeperkt Mobiel in Noord-Limburg" wil de indiener de grote uitdaging van beperkte mobiliteit voor mensen met een lichamelijke beperking in Noord-Limburg aanpakken. Mensen met een lichamelijke beperking hebben vaak onvoldoende toegang tot geschikte mobiliteitsoplossingen die hen in staat stellen actief en zelfstandig deel te nemen aan het dagelijks leven. Het gebrek aan toegankelijk openbaar vervoer en beperkte mogelijkheden voor vervoer over grotere afstanden, zoals voor mensen die gebruik maken van een rolstoel of scootmobiel, vormt een belemmering voor hun deelname aan de samenleving. De indiener wil vijf rolstoelfietsen en twee zonnebloemauto's beschikbaar gaan stellen. Er wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 132.820.

Beoordeling:

De Regio constateert dat 'Onbeperkt mobiel Limburg Noord' een sympathiek initiatief is dat past bij de ambities van de Regio, maar het initiatief past niet binnen de concrete doelen en resultaten van deze Regio Deal. Rolstoelfietsen en zonnebloemauto's zijn op diverse plekken in het land al aanwezig. Het voorstel is niet innovatief. Er is bovendien geen sprake van samenwerking. Wel spreekt de Regio haar waardering uit en brengt dit initiatief in contact met het voorstel Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg. In de toekomst liggen er wellicht koppelkansen.

Voorgesteld wordt om dit initiatief niet mee te nemen in de projectenvelop.

9. Initiatieven voor het thema Veiligheid

Onderstaande doelen en beoogde resultaten zijn voor dit thema vastgelegd in het convenant Regio Deal II:

Doelen:

1. Versterken (vroeg)signalering en preventieve aanpak
2. Versterken repressieve aanpak van ondermijning

Beoogde resultaten:

1. Programma preventie

2. Verkenning en implementatie gezamenlijke grensoverstijgende aanpak criminaliteit

Het regionale programma Veiligheid 2025-2028 is uitgewerkt in lijn met de propositie voor de Regiodeal 2025-2028. Het concept is besproken in het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg in juni 2024.

Het programma bestaat uit vier pijlers:

1. Een integrale aanpak op basis van goede informatie
2. Voorkomen van criminaliteit met zorg en onderwijs
3. Vroegtijdig signaleren van misstanden
4. Uitvoeringskracht voor handhaven en opsporen

Voor dit programma zijn door diverse partners bestedingsvoorstellen ingediend. De volgende bestedingsvoorstellen vallen onder één of meerdere pijlers uit het programma:

I. Preventie jonge aanwas: het voorstel is om een inventarisatie uit te voeren naar de problematiek van jonge aanwas in de criminaliteit, reeds bestaande initiatieven in de regio, en naar 'gaten' in de kennis over en aanpak van jeugdcriminaliteit. Het voorstel is opgesteld in overleg met medewerkers van gemeenten uit het sociale- en veiligheidsdomein. Met het budget zijn projecten te financieren waarmee jonge aanwas in de criminaliteit wordt voorkomen of tegengegaan: een thema dat alle partners van belang vinden. Op verzoek van het ministerie van J&V zullen deze projecten voldoen aan het 'Landelijk kwaliteitskader effectieve jeugdinterventies voor preventie van jeugdcriminaliteit'.

II. Vroegsignalering 'Kijk niet weg': in de regio is breed gedragen tevredenheid over de inzet van de 'Kijk niet weg' campagne in de afgelopen jaren. Het bestedingsvoorstel is uitgewerkt door communicatiedeskundigen van de diverse partners. Het sluit aan bij de doelstellingen zoals verwoord in de propositie Regio Deal en zoals besproken in het Veiligheidsoverleg. Enerzijds is het plan uitgewerkt in duidelijke doelstellingen, anderzijds biedt het ruimte om in de komende jaren creatief te blijven in de wijze waarop de regio die doelen bereikt middels communicatie. De communicatie draagt bij aan bewustwording bij inwoners om problemen vroegtijdig te signaleren.

III. Belevingscentrum ondermijning: de afgelopen periode is bij de partners in de regio gepeild of er behoefte is aan een 'Experience Centre' ondermijning in Noord-Limburg. Dat blijkt het geval te zijn. De vragen/wensen vanuit de regio Noord-Limburg zijn in het bestedingsvoorstel verwerkt. Met het RIEC is afgesproken om deze vraag te vertalen naar een concreet aanbod aan trainingen en belevingen in het centrum. RIEC en regio financieren dit centrum gezamenlijk: het RIEC financiert de totale oprichtingskosten en heeft de regio verzocht een groot deel van de exploitatiekosten te dekken. Met het RIEC is afgesproken dat dit betekent dat we ook gezamenlijk sturing geven aan de ontwikkeling van het belevingscentrum. De ambitie van RIEC en regio is om op termijn de exploitatie draaiend te krijgen via andere inkomstenbronnen. Bijvoorbeeld bijdragen van andere regio's (Midden-Limburg, Oost-Brabant) en bijdragen van deelnemers aan trainingen/belevingen. Het RIEC en de programmamanager zullen hierop sturen in de exploitatie en hiertoe het gesprek aangaan met de regio's Midden-Limburg en Oost-Brabant. Ook in het bestedingsvoorstel is deze gezamenlijke inspanningsverplichting opgenomen. Het trainen van professionals draagt bij aan het tijdig signaleren van misstanden.

IV. Doorontwikkeling ACT!/integrale aanpak: het is een breed gedragen wens in de regio om de gezamenlijke, integrale aanpak van veiligheidsproblemen te versterken. Het voorstel is om dit te doen middels 'themajaren', waarmee de regio in 2025 start. In deze themajaren kan de koppeling gemaakt worden met andere onderdelen van het regionale programma: zo kan het belevingscentrum ingezet worden voor dit thema en kan de 'Kijk niet weg'-campagne zich op dit thema richten. Met dit bestedingsvoorstel worden enkele bestaande functies ook voor de komende jaren gefinancierd: de regionaal programmaleider en de teamleider ACT!. Daar

bovenop vraagt het bestedingsvoorstel om extra toezichthouders ten behoeve van het interventieteam. Het voorstel bevat een omschrijving van de beoogde werkzaamheden van deze toezichthouders. De behoefte aan extra toezichthouders is breed gedragen in de regio. Het voorstel is om in te stemmen met het aanstellen van één fte extra toezichthouder vanaf 2025. De Regio Deal betreft incidentele financiering waarmee capaciteit niet structureel kan worden gefinancierd. Aan het eind van de looptijd van de Regio Deal komt de financiering voor deze capaciteit dus te vervallen. In het bestedingsvoorstel staat een platform voor de integrale samenwerking opgenomen. Met de samenstelling van het huidige Veiligheidsoverleg Noord-Limburg (burgemeesters, OM, politie en Belastingdienst) bestaat dit platform inmiddels. Het Veiligheidsoverleg Noord-Limburg kan opdracht geven voor het pilot-themajaar zoals beschreven in het bestedingsvoorstel. Aangezien het platform bestaat en het één pilotjaar betreft, is het advies om de extern adviseur alleen voor de duur van dat jaar te bekostigen.

V. Capaciteit politie: de leiding van de politie in Noord-Limburg heeft de ambitie uitgesproken om nadrukkelijker een bijdrage te gaan leveren aan de integrale aanpak. Deze ambitie blijkt ook uit het bestedingsvoorstel dat is ingediend. De functie van coördinator van de integrale aanpak zou op den duur belegd moeten worden binnen de 'staande' lijnorganisatie van de politie. Het advies is daarom om deze coördinator voor het pilotjaar te financieren uit de Regio Deal - net als het advies om eerdergenoemde adviseur bij het ACT! Noord-Limburg. De politie stelt daarnaast voor te investeren in intelligencescapaciteit ten behoeve van de integrale samenwerking in Noord-Limburg. Het voorstel van de politie om naast een specialist A Intel ook te investeren in een specialist B Intel, is voortgekomen uit de grote ambitie die blijkt uit het bestedingsvoorstel. Het is niet haalbaar om het volledige voorstel te realiseren via de Regio Deal Noord-Limburg. Een investering in een specialist B Intel zou daardoor uit verhouding zijn. Deze is daarom niet opgenomen in dit advies. Ook de gewenste investering in opsporingscapaciteit is niet opgenomen in dit advies. Dit omdat de financiële mogelijkheden beperkt zijn en de politie mondeling heeft aangegeven prioriteit te geven aan een intensivering in de intelligence- en coördinatiefuncties. De Regio Deal betreft incidentele financiering waarmee capaciteit niet structureel kan worden gefinancierd. Aan het eind van de looptijd van de Regio Deal komt de financiering voor deze capaciteit dus te vervallen. De Provincie vraagt aandacht voor structurele inbedding van extra capaciteit. Aangezien de regio Midden-Limburg valt onder hetzelfde politiedistrict Noord- en Midden-Limburg, is het wellicht mogelijk om (een deel van) de resterende wensen te financieren middels de Regio Deal Midden-Limburg. De politie en de programmamanager zullen hiertoe het gesprek aangaan met de regio Midden-Limburg.

VI. Grensoverstijgende criminaliteit: als vertrekpunt voor de samenwerking met partners aan de andere zijde van de landsgrens in de criminaliteitsbestrijding, is het wenselijk een criminaliteitsbeeld te hebben. Dat is er op dit moment nog niet. Dit bestedingsvoorstel is opgesteld in en na overleg met partijen die hieraan een belangrijke bijdrage zouden moeten leveren: EURIEC, politie Limburg en het Duitse samenwerkingsverband in criminaliteitsbestrijding Siko-Ruhr.

De regio Midden-Limburg heeft laten weten eenzelfde soort onderzoek te willen laten doen en graag de samenwerking hierin aan te gaan met de regio Noord-Limburg. Aangezien het aantal interviews en focusgroepen daardoor zal toenemen, zal het benodigd aantal projecturen ook stijgen. De inschatting is dat de projectkosten stijgen van € 150.000 naar € 200.000. Het voorstel is daarvan de helft te financieren uit de Regio Deal Noord-Limburg, en de regio Midden-Limburg te verzoeken de andere helft te financieren.

Mogelijk is een soortgelijke combinatie met Midden-Limburg ook te maken bij het organiseren van de voorgestelde expertplatforms vanaf 2026. De programmamanager zal hiertoe het gesprek aangaan met de regio Midden-Limburg. De inschatting is dat de kosten voor ondersteuning van deze platforms voor de regio Noord-Limburg daarmee dalen van € 60.000 naar € 40.000. Dat bedrag is dus opgenomen in dit advies voor de financiële paragraaf.

Het EURIEC heeft aangegeven geen capaciteits- of financiële bijdrage te kunnen leveren voor realisatie van dit bestedingsvoorstel. Wel voorziet het EURIEC in juridische ondersteuning voor casussen die uit de exportplatforms voortkomen.

Voor het geheel wordt een overheidsbijdrage uit de Regio Deal gevraagd van € 2.420.000.

Beoordeling:

Voor het thema Veiligheid ligt er een afgewogen pakket met een zestal initiatieven. Ook de Provincie is vanaf het begin betrokken geweest bij dit voorstel. Daar waar mogelijk dragen externe partijen bij aan de financiering, waaronder het RIEC. De initiatieven passen binnen de kaders van de Regio Deal.

Voorgesteld wordt dit initiatief mee te nemen in de 1e projectenvelop Regio Deal II. Voor dit thema wordt een uitzondering voorgesteld met betrekking tot de verplichte cofinanciering. Verder vraagt de Provincie extra aandacht bij het initiatief “Capaciteit politie” voor het gegeven dat dit een incidentele bijdrage betreft en er aandacht moet zijn voor structurele inbedding van extra capaciteit.

10. Samenvatting Envelop:

Initiatief		Advies 1e envelop	
Kader thema 1 Doorontwikkelen kennisecosystemen en duurzaam ondernemen		€	9.700.000
RDII-01a	Brightlands Next Generation Vertical Farming 2.0	€	-
RDII-01b	Robotica en AI Programma Supply Chain Valley	€	-
RDII-01c	Brightlands High-tech Agro Food	€	4.180.000
RDII-01d	Bio4Build (thema 1)	€	815.000
RDII-01e	Innovatiekracht en Duurzame Groei	€	-
RDII-01f	Regionaal voedselsysteem Limburg	€	-
RDII-01g	Platform Nieuwe Teelten	€	-
RDII-01h	Aanpak Duurzaam Ondernemen	€	1.000.000
RDII-01i	Gerobotiseerd oogsten van snacktomaten in de glastuinbouw in de praktijk	€	-
RDII-03e	Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 1)	€	800.000
Restant thema 1		€	2.905.000
Kader thema 2 Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen			3.400.000
RDII-01d	Bio4Build (thema 2)	€	413.000
RDII-02a	Inventarisatie en Analyse Human Capital Noord-Limburg	€	119.000
Restant thema 2		€	2.868.000
Kader thema 3 Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid		€	3.880.000
RDII-03a	Samen onderweg naar een vitaal Noord-Limburg	€	750.000
RDII-03b	Jeugd Voeding en Gezondheid	€	1.430.000
RDII-03d	Gezonde Basisschool van de Toekomst		
RDII-03c	Gezondheidsinnovatie	€	-
RDII-03f	Gewoon samen werken aan een vitale gemeenschap in Offenbeek		
RDII-03e	Academische Werkplaats 'Gezondheid en Vitaliteit' (thema 3)	€	800.000
RDII-03g	Onbeperkt Mobiel in Noord Limburg	€	-
Restant thema 3		€	900.000
Kader thema 4 Veiligheid		€	2.420.000
RDII-04a	Preventie Jonge aanwas	€	255.000
RDII-04b	Vroegsignalering 'Kijk niet weg'	€	359.125
RDII-04c	Belevingscentrum ondermijning	€	348.075
RDII-04d	Doorontwikkeling ACT!/Integrale aanpak	€	625.000
RDII-04e	Capaciteit politie	€	643.804
RDII-04f	Grensoverstijgende criminaliteit	€	132.600
RDII-04g	Werkbudget	€	56.396
Restant thema 4		€	-
Kader Uitvoeringskosten (VAT)		€	600.000
Restant VAT		€	600.000

Partijen:

1. De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, M.C.G. Keijzer, hierna te noemen: VRO;
2. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark, hierna te noemen: BZK;
3. De Minister van Justitie en Veiligheid, D.M. van Weel, hierna te noemen: JenV;
4. de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, Ch.A. Jansen – Openbaar Vervoer en Milieu, hierna te noemen: IenW;
5. De Staatssecretaris voor Jeugd, Preventie en Sport, V.P.G. Karremans, hierna te noemen: VWS.

Partijen genoemd onder 1 tot en met 5 ieder handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, hierna samen te noemen: het Rijk;

6. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beesel, namens deze C.N.A. Nijkerken-de Haan, (interim-burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Beesel;
7. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen, namens deze M.H.D. Rauner, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Bergen;
8. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Gennep, namens deze J.M.T. Teunissen, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Gennep;
9. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Horst aan de Maas, namens deze R.F.I. Palmen, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Horst aan de Maas;
10. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Mook en Middelaar, namens deze I.M. van Dijk, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Mook en Middelaar;
11. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Peel en Maas, namens deze W.J.G. Delissen-van Tongerlo, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Peel en Maas;
12. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Venlo, namens deze A.S. Scholten, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Venlo;
13. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Venray, namens deze M.C. Uitdehaag, (burgemeester) hierna te noemen: Gemeente Venray;
14. Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg, namens deze E. Demollin-Schneiders (gedeputeerde), hierna te noemen: Provincie Limburg;

Partijen genoemd onder 6 tot en met 14 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna samen te noemen: Regio;

Alle partijen samen hierna te noemen: Partijen.

Partners:

- Brightlands Campus Greenport Venlo (BCGV);
- De Limburgse Werkgevers Vereniging;
- De Zorggroep;
- Euregio Rijn Waal
- Euregio Rijn Maas Noord
- Fontys Hogeschool;
- Gilde Opleidingen;
- HAS Green Academy;
- Industriële club Venray;
- Industriële kring Land van Cuijk & Noord-Limburg;
- Industriële kring Peel en Maas;
- Kokkerelli & Stichting Kids University for Cooking;
- Land van de Makers;
- Limburgs Museum;
- Ondernemersvereniging O twee Horst aan de Maas;
- Ondernemersvereniging Ondernemend Venlo;
- Supply Chain Valley (SCV);
- Triple Helix organisatie Crossroads Limburg;
- Universiteit Maastricht (UM);
- VieCuri Medisch Centrum;
- Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC).

Begripsbepaling:

In dit convenant wordt verstaan onder:

- *Regio Deal*: convenant dat door de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, eventueel een andere minister/staatssecretaris en één of meer regionale Partijen is gesloten om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in een Regio te verbeteren;
- *Regio Envelop*: het bedrag van € 900 miljoen dat het kabinet Rutte IV beschikbaar heeft gesteld om in de periode van 2022 - 2025 nieuwe Regio Deals af te sluiten;
- *Regiokassier*: publieke regionale Partij, zijnde een provincie, gemeente of openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen of een van de openbare lichamen Bonaire Sint-Eustatius of Saba, die ten behoeve van de uitvoering van de Regio Deal de taak van kassier vervult of zal vervullen;
- *Regionale private financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een private regionale Partij;
- *Regionale publieke financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een publieke regionale Partij, niet zijnde een specifieke uitkering, opdracht of subsidie van het Rijk;
- *Specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals*: betreft de specifieke uitkering waarin de juridische- en financiële kaders en verplichtingen voor het toekennen van de rijksmiddelen uit de Regio Envelop aan een regiokassier door het Rijk staan;
- *Partner*: organisatie die bij de Regio Deal betrokken wordt door Partijen, maar de Deal niet aangaat en waarvoor geen specifieke actie in de Regio Deal kan staan;
- *RN-L*: de acht samenwerkende gemeenten in Noord-Limburg; te weten Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Mook en Middelaar, Peel en Maas, Venlo en Venray.
- *Multi-helix samenwerking*: de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen.

Algemene overwegingen:

1. Rijk en Regio werken samen in Regio Deals aan complexe, regionale opgaven gericht op het vergroten van de kwaliteit van leven, wonen en werken in de Regio ('brede welvaart');
2. Regio Deals beogen de samenwerking tussen overheden, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners in de Regio en tussen Rijk en Regio te versterken;
3. Voor de Regio Deals zijn middelen beschikbaar uit de Regio Envelop, waarbij vanuit het partnerschap vertrekpunt is dat de Rijksbijdrage gepaard gaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale (publieke en/of private) financiering;
4. De Regio Deals onderscheiden zich door de integrale en gezamenlijke programmatische aanpak met lerend en adaptief karakter en met financiering van zowel Rijk als Regio van reguliere beleidsinstrumenten;
5. De Regio Deals zijn bedoeld als een tijdelijke impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij geleerde lessen en structurele exploitatiekosten van lange termijn investeringen worden geborgd;
6. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals vijfde tranche worden door VRO beschikbaar gesteld als specifieke uitkering op grond van het Besluit specifieke uitkering Regio Deals vijfde en zesde tranche.

Specifieke overwegingen:

Kenmerk Regio

1. De Regio Noord-Limburg is een grensregio in het zuidoostelijk deel van Nederland met van oudsher een innovatieve agrarische sector, een florerende maakindustrie, een omvangrijke zorgsector, een bloeiende recreatieve sector en een internationale logistieke hotspot. De Regio bestaat uit de gemeenten Beesel, Bergen, Gennep, Horst aan de Maas, Mook en Middelaar, Peel en Maas, Venlo en Venray met in totaal ruim 290.000 inwoners. Voor meer informatie over de kracht van de samenwerking in Noord-Limburg zie bijlage A.

Opgave 1: Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen

2. De Regio Noord-Limburg kent de noodzaak van een transitie in de agrofood sector en een ontwikkeling naar een toekomstbestendige economie. Innovatie richting een duurzame circulaire productie is op korte termijn noodzakelijk.

Opgave 2: Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen

3. De Regio Noord-Limburg staat hoog op de lijst van regio's met een snel afnemende beroepsbevolking. Jonge mensen trekken weg, terwijl de Regio hen hard nodig heeft voor het in stand houden van voorzieningen, voor de arbeidsmarkt en voor een innovatief, inclusief en duurzaam ondernemersklimaat. De Regio heeft de opgave om iedereen mee te laten doen, ook mensen die (even) niet mee kunnen, internationale werknemers en nieuwe Nederlanders.

Opgave 3: Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

4. De leefbaarheid van de dorpen en wijken staat als gevolg van o.a. dubbele vergrijzing onder druk. De Regio kent actieve gemeenschappen en betrokken burgers die veel taken zelf oppakken, maar op diverse terreinen ondersteuning kunnen gebruiken. De Regio gaat voor vitale gemeenschappen die goed voor zichzelf en voor elkaar zorgen. Noord-Limburgers ervaren op dit moment een lagere gezondheid ten opzichte van het Nederlands gemiddelde en tevens staat de gezondheidszorg en de bereikbaarheid (mobiliteit) hiervan onder druk.¹ De beweging naar vitale gemeenschappen en de beweging Positieve Gezondheid vullen elkaar aan. Centraal staat het nemen van eigen regie door de inwoner.

Opgave 4: Veiligheid

5. Criminaliteit en ondermijning zijn een groeiend probleem in onze Regio, met een impact op de veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoners. De uitdaging is om effectieve maatregelen te blijven nemen om deze problemen voor te zijn, aan te pakken en de veiligheid voor alle inwoners in Noord-Limburg te vergroten.

Bij alle opgaven speelt de grensligging van de Regio een rol. Waar wenselijk en waar mogelijk wordt in de uitvoering van de Regio Deal samengewerkt met de buurregio's.

Nationale doelstellingen

- VWS ziet erop toe dat de inhoud van dit convenant aansluit bij het taak- en doelterrein van VWS. Daarnaast legt VWS waar nodig verbinding met relevante landelijke zorgakkoorden en programma's.

Partijen komen het volgende overeen:

1. Doelen, aanpak en resultaten Regio Deal Noord-Limburg II

Artikel 1 – Doelen

1. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen
 - A. Innoveren en valoriseren van innovaties, gericht op een duurzame voedselproductie en -economie;
 - B. Gezonder, slimmer en duurzamer ondernemen bevorderen.
2. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen
 - A. Het bieden van een volwaardiger carrièreperspectief in de Regio;
 - B. Het aanbieden van goed, uitdagend en regiogericht onderwijs;
 - C. Ondersteuning van mensen vanuit hun talent om mee te doen, ook als zij (even) niet mee kunnen of nieuw zijn in Nederland.
3. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid
 - A. Ondersteunen van vitale gemeenschappen en wijken;
 - B. Het bevorderen van positieve gezondheid;
 - C. Het stimuleren van een gezondere jeugd.
4. Veiligheid
 - A. Het versterken van (vroeg)signalering en de preventieve aanpak van ondermijning en ondermijnende criminaliteit;

¹ RaboResearch 2022, <https://www.rabobank.nl/kennis/d011433252-brede-welvaart-herstelt-maar-ongelijkheid-tussen-regio-s-neemt-toe>

- B. Het versterken van de repressieve aanpak van ondermijning en ondermijnende criminaliteit binnen de Regio en over de landsgrens heen.

Artikel 2 – Aanpak

1. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen

Voor de groei van de brede welvaart in de Regio is het versterken van het innovatie- en valorisatievermogen een heel belangrijke factor. De aanwezigheid van kennisinstellingen met een goed onderwijs- en onderzoeks aanbod is hierbij een voorwaarde. Het zorgt enerzijds voor een goed ondernemersklimaat en anderzijds voor het aantrekken en behouden van medewerkers in de Regio. Het is daarom de ambitie om de Brightlands Campus Greenport Venlo (BCGV) met een gezamenlijke inspanning van ondernemers, onderwijsinstellingen en overheid verder te laten doorgroeien naar het kennis- en innovatienetwerk rond gezonde en duurzame productie van gewassen (de tuinbouwketen van de toekomst). Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan de transitie van het landelijk gebied en aan de gezondheid van mensen en omgeving. De geleerde lessen uit de eerste Regio Deal Noord-Limburg I, het Fieldlab Future Farming en de overige Fieldlabs worden hierbij meegenomen.

Om aan te haken bij de snelle ontwikkelingen in de agrofoodsector zoeken partners aansluiting bij de regionaal sterk ontwikkelde maakindustrie en het regionale (beroeps)onderwijs. De Universiteit Maastricht wil de 'engineering' kant van Brightlands Future of Farming Institute (BFFI) op de Campus versneld uitbreiden en versterken. Hierbij wordt verder gebouwd op de ontwikkelingen bij de andere Brightlands campussen en de sterktes van de Faculteit Science and Engineering. Hierbij wordt onder meer de verbinding gelegd met het verder te ontwikkelen concept van de Greenport Innovation and Learning Labs (GRILL).

Het bedrijfsleven is de motor van de regionale economie. In gezamenlijkheid hebben de ondernemersverenigingen een actieprogramma opgesteld dat ze de komende jaren willen realiseren. De belangrijkste uitdagingen zijn de transitie naar een circulaire economie en het verduurzamen van bedrijfsprocessen.

Om regionale ontwikkeling te stimuleren is het tot stand brengen van partnerschappen tussen alle Multi-helix partners die met concrete onderwerpen aan de slag gaan belangrijk. Daarom werken regionale partners ook aan de verbetering van de samenwerking tussen overheid, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. In Regio Deal Noord-Limburg I is de samenwerking tot stand gebracht. Nu is het tijd voor de verbreding en verdieping op inhoud en een verdere uitbreiding naar de Euregio 's.

2. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen

Voor de Regio is het aantrekken, huisvesten, opleiden en behouden van talent voor economische ontwikkeling en regionale veerkracht van groot belang. Partijen en relevante partners zetten in op het versterken van de arbeidsmarkt door (toekomstige) medewerkers een volwaardig carrièreperspectief en een leven lang leren te bieden. Hierbij zorgen onderwijsinstellingen en ondernemers dat studenten van school gaan met een passend diploma of certificaat en werk vinden bij een van de vele regionale werkgevers.. Dit vergt een nauwe samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Het vraagt bovendien continue aanpassing van opleidingen aan de behoeften van de tijd en de Regio.

Daarnaast wordt ondersteuning geboden aan mensen die tijdelijk niet actief zijn op de arbeidsmarkt, met nadruk op veerkracht en het bieden van perspectief op werk of opleiding. De Regio benut ook het potentieel van internationale werknemers en nieuwe Nederlanders, met een focus op talentontwikkeling, integratie en participatie.

3. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid

De Regio gaat werken aan een gezondere jeugd door beweging en gezondere eet- en leefstijl te stimuleren. In Noord-Limburg werken BCGV, UM en Kokkerelli door middel van educatie, innovatie en onderzoek, samen aan de implementatie van het programma Jeugd, Voeding en Gezondheid. Nieuwe ontwikkelingen binnen het programma zijn onder andere warme groenterijke schoollunches en onderzoek binnen Gezonde Basisschool van de Toekomst. Uit onderzoek ²blijkt dat een ongezonde leefstijl samenhangt met minder kansen op de

² Kloosterman, R., Akkermans, M., Reep, C., & Tummer - van Der Aa, M. (2023). (On)gezonde leefstijl 2022: opvattingen, motieven en gedragingen. Centraal Bureau van de Statistiek.

arbeidsmarkt en zich uit in een lagere levensverwachting en minder gezonde levensjaren. Deze negatieve trend wil de Regio met deze aanpak doorbreken en ombuigen.

Partijen en relevante partners gaan aan de slag met het transformeren van de gezondheidszorg in de Regio, zodat zij hun diensten beschikbaar en betaalbaar kunnen houden voor mensen die zorg nodig hebben. Dit vraagt om een vernieuwde aanpak die ook rekening houdt met de vele lokale initiatieven die bijdragen aan het leefbaar houden van gemeenschappen. De Regio maakt, waar mogelijk, gebruik van de succesvolle voorbeelden die ontstaan uit het Integraal Zorg Akkoord en Gezond en Actief Leven Akkoord.³ Hierbij maakt de Regio graag gebruik van de kennis en expertise van het Ministerie van VWS.

In Venlo, Beesel en Peel en Maas worden wijken (her)ingericht waarbij wordt onderzocht en/of ontwikkeld hoe deze inrichting kan bijdragen aan het vitaler maken van deze wijken met positieve gezondheid als fundering. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met multi-helix partners en de omgeving.

In Noord-Limburg is sprake van een groeiende "mobiliteitsarmoede" (PBL-studie 2022)⁴. De Regio brengt het bestaande aanbod aan diverse vervoersmogelijkheden bij elkaar en vullen het waar nodig aan met nieuwe (deel)mobiliteitsoplossingen. Ook organiseren Partijen en relevante partners het centraal aanbieden van informatie over de vervoersmogelijkheden. Momenteel loopt een verkenning naar de behoefte en de potentie van mobiliteitshubs in onze Regio. Deze uitkomsten gebruikt de Regio bij de uitvoering van deze aanpak. In de Regio sluiten hierbij onder andere aan bij het provinciale programma 'Limburg Centraal'.

IenW wil bijdragen aan de verkenning naar publiek vervoer, o.a. door in gesprek te gaan met de regionale partijen over de data van het gebruik van OV en de data van het gebruik van doelgroepenvervoer. IenW wil hierin samenwerking met andere Limburgse regio's opzoeken om tot een gezamenlijke propositie voor publiek vervoer te komen. Voor zover mogelijk wordt met publiek vervoer aangesloten bij het IenW programma publiek vervoer en het programma zoals dat daar wordt ontwikkeld.

4. Veiligheid

Op het gebied van Veiligheid zijn in de Regio inmiddels grote stappen gezet met projecten als het ACT! Interventieteam⁵ en het project 'Kijk niet weg'. De effecten hiervan worden gemonitord. Partijen en relevante partners weten elkaar beter en sneller te vinden, maar het kan en moet nog beter. De Regio Noord-Limburg gaat met deze Regio Deal aan de slag met een verdere uitbouw van de aanpak van ondermijnende criminaliteit, zowel preventief als repressief en handhavend. Hierbij is de samenwerking met het RIEC en met Ministerie JenV van groot belang.

De eerste uitdaging met focus op preventie kent een gecombineerde aanpak. Hiervoor wil de Regio richting de inwoners per doelgroep inzetten op meer bewustwording door middel van meer specifiek gerichte preventieve programma's zoals de regionale campagne 'Kijk niet weg!'. Ten tweede kijken Partijen en relevante partners richting meer specifieke doelgroepen zoals kwetsbare daders (vaak zijn zij zelf ook slachtoffer van ronselpraktijken of uitbuiting). Hiervoor haakt de Regio aan op het regionale programma 'Grip op onbegrip' en wordt bekeken wat andere regiogemeenten kunnen leren van 'Preventie met Gezag' zoals dat nu draait in Venlo en Venray.

Voor de repressieve aanpak is in de komende periode een uitbouw voorzien met een (lands)grens overstijgende aanpak. De Regio wil de samenwerking met relevante partners aan de andere kant van de grens versterken om zo een meer structurele en gecoördineerde samenwerking tot stand te brengen. In het door de Euregio Rijn Maas Noord gefinancierde en

³ Zie voor Integraal Zorgakkoord: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg>. Zie voor Gezond en Actief Leven Akkoord: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/31/gala-gezond-en-actief-leven-akkoord>.

⁴ Bastiaanssen, J., Breedijk, M. (2022). Toegang voor iedereen? Een analyse van de (on)bereikbaarheid van voorzieningen en banen in Nederland. Planbureau voor de Leefomgeving.

⁵ De basis van de ACT! teams is de intergemeentelijke samenwerking van BOA's en toezichthouders. Hier wordt ook de input van politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst en andere relevante instanties in mee- genomen. De teams worden ook ondersteund door handhavingsjuristen. Het is bij een bestuursrechtelijke aanpak van ondermijning mogelijk dat er ook strafrechtelijke componenten zichtbaar worden. De integrale samenwerking en informatiewisseling tussen ketenpartners is dan ook van groot belang.

recent gestarte ERMWIC-project (Euregional Rhine-Meuse-Waal Incident response and Crisismanagement) wordt gewerkt aan het bevorderen en borgen van de grensoverstijgende samenwerking bij crisisbeheersing en rampenbestrijding. Geïnspireerd door en gerelateerd aan deze samenwerking zou in de Regio Deal Noord-Limburg II de grensoverstijgende samenwerking op het gebied van het tegengaan van ondermijnende activiteiten verkend en mogelijk opgezet kunnen worden. Zo kan een eventuele gezamenlijke risicoanalyse, het uitwisselen van planvorming en werkwijzen, het ontwikkelen van instrumenten voor informatiedeling en het samen uitvoeren van interventies worden gerealiseerd.

Bij de uitvoering van deze programmalijn heeft JenV aandacht voor de samenwerking met het RIEC en andere relevante partners. Daarnaast ziet JenV op de verbinding met het programma Preventie met Gezag en de andere Limburgse regio's. JenV zal specifiek letten op de effectiviteit van de bewustwordingscampagne. Inhoudelijk zal JenV in ieder geval kennis delen en adviseren over vroegsignalering en de aanpak van (ondermijnende) criminaliteit. Dit geldt ook voor andere veiligheidsthema's die mogelijk aan de orde komen. JenV zal waar nodig de regio in contact brengen met relevante partners.

Artikel 3 – Beoogde resultaten

1. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen
 - A. Het inrichten van een laagdrempelige faciliteit waar onderzoekers, docenten, studenten en bedrijven kunnen werken aan hun eigen en gezamenlijke projecten.
 - B. Het realiseren van een modulaire infrastructuur die het mogelijk maakt om nieuwe innovaties te testen in een schaalbare en realistische testomgeving.
 - C. Een aantal nieuwe duurzame hoogwaardige teeltprocessen en/of producten om de omslag mogelijk te maken naar meer plantaardige voeding en/of biobased producten.
 - D. Een bijdrage leveren aan de ontwikkeling naar een meer circulaire bedrijvigheid met toepassing van nieuwe sector overstijgende technologieën.
 - E. Een verbeterde samenwerking tussen de multi-helix partners binnen de Regio en de Euregio.
2. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen
 - A. Een gezamenlijke (multi-helix) Human Capital aanpak met daarin ook aandacht voor een 'leven lang ontwikkelen' en verdere samenwerking met de Service Grensoverstijgende Arbeid.
 - B. Een aantal nieuwe opleidingen met relatie tot de BCGV. Bij de onderwijsinstellingen worden nieuwe leerlijnen of nieuwe richtingen onderzocht en mogelijk opgestart.
 - C. Een integrale ketenaanpak met scholen, GGD, werkgevers en maatschappelijke initiatieven om te voorkomen dat mensen in de toekomst uitvallen of als ze zijn uitgevallen ze via interventies terug te leiden naar werk of school.
 - D. Een duurzame organisatie voor het verbinden van overheid, bedrijfsleven, culturele- zorg- en kennisinstellingen om gezamenlijk te acteren op thema's integratie, talentontwikkeling en participatie van internationale werknemers.
3. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid
 - A. Een pakket aan maatregelen om de gezondheid van kinderen te bevorderen. Dit pakket bestaat onder meer uit het uitbreiden van het aantal deelnemende scholen aan 'de Gezonde Basisschool' en het aanbieden van een warme groenterijke lunch voor een heel schooljaar aan meerdere basisscholen.
 - B. Een aantal initiatieven voor een andere wijze van samenwerken in zorg en welzijn. Meer vanuit gezondheid (normaliserend/preventief, Positieve Gezondheid) in plaats van vanuit ziekte (medicaliserend). Hierbij wordt nadrukkelijk onderzocht wat de rol van gemeenschappen kan zijn en hoe het versterken van netwerksamenwerking hieraan kan bijdragen.
 - C. Een of meerdere gebiedsontwikkelingen, die als kennishub voor de nieuwste vormen van gezonde wijken kunnen dienen voor de Regio en daarbuiten.
 - D. De verkenning naar mobiliteitshubs die aansluiten bij de kenmerken en opgaven van onze Regio en de realisatie van een aantal mobiliteitshubs.
4. Veiligheid
 - A. Een preventief programma voor de doelgroepen jeugd en kwetsbare ouders en gericht op vroeg-signalering en mentale weerbaarheid.
 - B. Een verkenning naar een mogelijke gezamenlijke aanpak van (grensoverstijgende) ondermijnende criminaliteit op het vlak van ondermijning en de implementatie van onderdelen van de genoemde aanpak.

2. Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Noord-Limburg II

Artikel 4 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen op basis van de afspraken in deze Regio Deal. De Regio geeft met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Noord-Limburg II zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten in het kader van de doelen en interventies van de Regio Deal zoals bedoeld in artikelen 1 tot en met 3. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van de Regio Noord-Limburg te realiseren.
2. VRO reserveert maximaal € 10 mln. inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als Rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid, volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling. Hierin zijn ook de uitvoeringskosten oftewel VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht) opgenomen, waarbij uitgegaan wordt van maximaal 3% van de Rijksbijdrage.
De Regio (RN-L € 5 mln. en Provincie Limburg € 5 mln.) reserveert minimaal een bedrag van in totaal € 10 mln. aan regionale financiering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling. Multi-helixpartners wordt gevraagd om op projectbasis bij te dragen. Deze investeringen zijn zichtbaar in de regionale beschikkingen die te zijner tijd worden uitgegeven aan projectaanvragers en de voortgang van realisatie in de jaarlijkse publieke voortgangsrapportage die de Regio publiceert.

Uitvoerings-activiteiten	Maximale rijksbijdrage	Regionale financiering	Totaal bedrag publieke financiering
1. Het doorontwikkelen van kennisecosystemen en duurzaam ondernemen	€ 4,85 mln.	€ 4,85 mln.	€ 9,70 mln.
2. Talent aantrekken, behouden en ontwikkelen	€ 1,70 mln.	€ 1,70 mln.	€ 3,40 mln.
3. Vitale gemeenschappen en positieve gezondheid	€ 1,94 mln.	€ 1,94 mln.	€ 3,88 mln.
4. Veiligheid	€ 1,21 mln.	€ 1,21 mln.	€ 2,42 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,30 mln.	€ 0,30 mln.	€ 0,60 mln.
Bijdragen totaal maximaal	€ 10 mln.	€ 10 mln.	€ 20 mln.

1) Dit bedrag is inclusief eventueel verschuldigde BTW.

3. De verdeling opgenomen in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg, een gewijzigde verdeling over de programmaliijnen (thema's) afspreken. Op deze wijziging van Regio Deal Noord-Limburg II is artikel 11 van toepassing.

Artikel 5 – Regiokassier

Partijen spreken af dat in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal Noord-Limburg II de gemeente Venlo de rol zal vervullen van regiokassier. De regiokassier draagt zorg voor het nakomen van de voorwaarden en verplichtingen, zoals verwoord in de Specifieke Uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals.

3. Governance uitvoering Regio Deal Noord-Limburg II

Artikel 6 - Rijk-Regio-overleg

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Noord-Limburg II. Dit Rijk-Regio-overleg ziet toe op de uitvoering van Regio Deal zoals beschreven in dit convenant.
2. Het Rijk-Regio-overleg vergadert tenminste eenmaal per jaar, over de voortgang van, en eventuele knelpunten of risico's in, de uitvoering van de Regio Deal en andere actualiteiten in de Regio.
3. Het in het eerste lid bedoelde Rijk-Regio-overleg bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:
 - a. vanuit de ministeries van het Rijk:

- i. Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;
 - ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties;
 - iii. Infrastructuur en Waterstaat;
 - iv. Justitie en Veiligheid;
 - v. Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
 - b. vanuit de Regio:
 - i. Regio Noord-Limburg (namens deze vicevoorzitter Regio en voorzitter en vicevoorzitter Regionale Regiegroep)
 - ii. Provincie Limburg (namens deze de gedeputeerde met als portefeuille Regiodeals)
- Op verzoek van Partijen kunnen partners voor het overleg worden uitgenodigd.
4. Het Rijk-Regio-overleg voorziet in zijn eigen werkwijze, waarbij het uitgangspunt is dat de Regio bij het organiseren, uitnodigen en verslagleggen de lead heeft;
 5. Het Rijk-Regio-overleg spreekt een escalatieregeling af;
 6. Betrokken partijen zien zelf toe op een adequate verantwoording aan achterbannen en/of Volksvertegenwoordigers.

4. Evaluatie, voortgang en communicatie Regio Deal

Artikel 7 – Evaluatie en voortgang

1. De Regio brengt de beginsituatie van de regionale opgave in kaart. Daarnaast bepaalt de Regio een evaluatie-aanpak waarmee bijgehouden kan worden of de afgesproken aanpak (artikel 2) bijdraagt aan de doelen (artikel 1) van de Regio Deals. De beginsituatie en evaluatie-aanpak zijn beschreven in het voorjaar van 2025;
2. De Regio stelt éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op, met daarin:
 - a. de voortgang van de initiatieven en projecten;
 - b. in hoeverre partijen op schema liggen om de beoogde resultaten (artikel 3) te behalen.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt in concept voor 15 juni van ieder jaar voorgelegd aan Partijen, gelet op indiening voor 15 juli bij de minister van VRO in het kader van de specifieke of bijzondere uitkering;
4. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken gemeenteraden en provinciale staten informeren. VRO gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal;
5. VRO draagt zorg voor onderzoek, betreffende het geheel van de Regio Deals (o.m. de resultaten en effecten van de Deals voor brede welvaart). De Regio verleent haar medewerking hieraan.
6. BZK verzamelt binnen het geheel van de Regio Deals lessen en kennis over de (door)ontwikkeling van regionale samenwerking binnen het stelsel van openbaar bestuur, waarmee mede uitvoering wordt gegeven aan de Actieagenda Sterk Bestuur.⁶

Artikel 8 – Communicatie

1. Partijen zien toe op een gezamenlijke communicatiestrategie en -plan, waarbij de Regio in de lead is.
2. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Noord Limburg II vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt in samenwerking tussen Rijk en Regio.

5. Slotbepalingen

Artikel 9 - Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal en/of de daaruit voortvloeiende maatregelen worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd en uitgewerkt in het bijzonder Voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

⁶ Met de Actieagenda Sterk Bestuur (2022, zie overheid.nl) richt het ministerie van BZK zich op het versterken van de samenwerking binnen het Rijk en de samenwerking tussen Rijk, medeoverheden en niet-overheidspartners.

Artikel 10 – Gegevensuitwisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheimhouden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacygevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 11 - Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.
2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek kenbaar heeft gemaakt bij VRO. VRO informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan VRO kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan dit convenant gehecht.

Artikel 12 - Opzegging

1. Elke Partij kan de Regio Deal Noord-Limburg II, met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de Regio Deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van de Regio Deal Noord-Limburg II krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 13 - Toetreding nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Noord-Limburg II, als nieuwe partijen toetreden tot deze Regio Deal. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit de Regio Deal voortvloeien te aanvaarden.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Noord-Limburg II, wordt gericht aan VRO. VRO informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
3. Zodra alle Partijen aan VRO schriftelijk kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Noord-Limburg II, en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Noord-Limburg II gehecht.

Artikel 14 – Ongeldigheid

Indien een bepaling van de Regio Deal in enige mate als nietig, vernietigbaar, ongeldig, onwettig of anderszins als niet-bindend moet worden beschouwd, bijvoorbeeld wegens strijdigheid met het Besluit Specifieke uitkering Regio Deals vierde, vijfde en zesde tranche (zoals deze luidt op het moment dat de strijdigheid zich voordoet of alsdan in Bestuursrechtelijke zin is vastgesteld), wordt die bepaling, voor zover nodig, uit de Regio Deal verwijderd en vervangen door een bepaling die wel bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. De overige bepalingen van de Regio Deal blijven in een dergelijke situatie ongewijzigd en onverminderd geldig.

Artikel 15 - Publiekrechtelijke medewerking en toepasselijk recht

1. De in het kader van Regio Deal door Partijen te verlenen (publiekrechtelijke) medewerking laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van Partijen onverlet.
2. Op deze Regio Deal is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Artikel 16 – Nakoming

De Regio Deal is niet in rechte afdwingbaar. Partijen kunnen elkaar aanspreken op tekortkomingen in de nakoming van de Regio Deal in het Rijk-Regio overleg.

Artikel 17 - Ondertekening in verschillende exemplaren

De Regio Deal Noord-Limburg II kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 18 - Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als Regio Deal Noord-Limburg II.

Artikel 19 – Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze Regio Deal treedt in werking op 1 januari 2025 en eindigt op 31 december 2028.
2. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg, de looptijd van de Regio Deal wijzigen. Hierna moet door regiokassier een verzoek tot wijziging van de beschikking Specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals worden gedaan bij VRO.

Artikel 20 – Publicatie

1. Deze Regio Deal zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de Regio Deals.
2. VRO rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Bijlage A: Kenmerk Regio Noord-Limburg

Kenmerk Regio Noord-Limburg

De kracht van de samenwerking van de acht Noord-Limburgse gemeenten in de Regio Noord-Limburg is gebaseerd op een gezamenlijke lange termijnvisie: de Regiovisie Noord-Limburg 2040 die in 2020 is vastgesteld door de acht gemeenteraden. Deze lange termijnvisie wordt vertaald in Uitvoeringsprogramma's met een looptijd van vier jaar. De Uitvoeringsprogramma's worden vastgesteld en bekrachtigd door de acht colleges van B&W (het Uitvoeringsprogramma 2020-2023 en het Uitvoeringsprogramma 2024-2027). Zowel de Regiovisie als de uitvoeringsprogramma's gaan over een breed pallet aan onderwerpen. Alles gericht op het versterken van de brede welvaart in de Regio. Hiermee is de ambitie (Gezondste Regio in 2040) en de programmatische aanpak om die ambitie in stappen van 4 jaar te realiseren, vastgelegd.

Om onze ambitie te realiseren en onze doelstellingen te behalen zijn beleidsafstemming en middelen nodig. De Regio Noord-Limburg heeft de beleidsafstemming georganiseerd in een regionale overlegstructuur met ambtelijk ondersteuning. Om het werken aan onze ambitie verder te ondersteunen zijn ook financiële middelen nodig. Die worden langs verschillende lijnen verkregen: het Innovatiefonds (geld vanuit de acht gemeenten), de Investeringsagenda (geld vanuit Provincie Limburg en de acht gemeenten) en Regio Deals (geld vanuit het Rijk, de Provincie en de acht gemeenten). Ook andere fondsen worden ingezet om bij te dragen aan onze regionale ambitie en het verhogen van de brede welvaart in Noord-Limburg, zoals bijvoorbeeld RES-middelen (energietransitie), Smartways (mobiliteit en Logistiek), IZA en Gala (vitaal & gezond en de sociale agenda) en EFRO-Interreg.

Deze aanpak, onder meer ondersteund aan de Regio Deal Noord-Limburg I: De samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijsinstellingen heeft de afgelopen jaren een stevige impuls gekregen, onder andere via het oprichten van fieldlabs en de nieuwe leerlijnen. Ook op het gebied van positieve gezondheid en veiligheid zijn grote stappen gezet. Deze aanpak behoeft verdere versterking. Er is er nog veel winst te behalen door nieuwe initiatieven te ondersteunen en bestaande initiatieven te intensiveren en uit te bouwen met impuls geld uit de Regio Deals.

De opgaven waarvoor de Regio staat, gaat het investeringsvermogen van de Regio te boven en vraagt om nauwe inhoudelijke en financiële samenwerking van de Regio met het Rijk. De gecombineerde inspanningen van Rijk, Provincie en Regio worden vermeerderd met de inspanningen van de partners in deze Regio Deal. Het streven is om de financiële inzet zo mogelijk te verdubbelen met cofinanciering. Dit verhoogt de betrokkenheid en lange termijn-samenwerking van onze stakeholders in de Regio. In de concrete uitwerking van de initiatieven zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan de structurele opvolging na afloop van de Regio Deal periode. Diverse initiatieven uit Regio Deal 2020 hebben inmiddels ook al een structureel karakter aangenomen zonder dat verdere overheidsbetrokkenheid nodig is.

